

การพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร
พุทธศักราช ๒๕๒๑

"ตวงเติมสุจริตช้อง สาธุการ"
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

โคลงสี่สุภาพ

พระคุณ พระปกป้อง ปวงภัย
พระเดช พระผดุงไทย ทั่วถ้วน
พระเกียรติ พระเกริกไกร กิติศัพท์
พระยศ พระเลิศล้วน แหล่งหล้าชุลีเฉลิม

จารเจิมจงรักษ์ตั้ง กตัญญุตา
บุปผชาติมาศมาลา ทิพย์แท้
อัญเชิญนบบูชา ชูเชิด
เฉลิมพระเกียรติราชแล้ เทิดน้อมทูนพระนาม

สยาม รัฐพิพัฒน์แก้ว จักรี
มกุฎ กษัตริย์เกษตรศรี สง่าแคว้น
ราช คุณอดุลย์ทวี เย็นทวีป
กุมาร พระมิ่งมั่นแม้น ปิ่นเผ้าไทยผอง

ละอองบุญบงกชเกื้อ กอปรเกษม
ปราโมทย์มณฑลเปรม ปลิดร้อน
ไพบูลย์อุ่นเอิบเอม อวยสุข
สบสิ่งผาสุกซ้อน ธ สร้างผสานเสริม

เติมตวงสุจริตช้อง สาธุการ
กราบยุคลบทมาลย์ มุ่งพร้อม
เฉลิมศักดิ์พิสุทธิ์พิศาล โสมนัส
เนืองเนื่องภักดีน้อม นิตย์น้าวมโนถวายฯ

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า

คณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

(นายบุญเตือน ศรีวรพจน์ สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร ประพันธ์)

พระราชประวัติ/การศึกษา

การศึกษา

พ.ศ. ๒๔๙๙ - พ.ศ. ๒๕๐๙	- ทรงเข้ารับการศึกษาระดับอนุบาลที่พระที่นั่งอุดรพระราชวังดุสิต และโรงเรียนจิตรลดา
มกราคม - กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๙	- ทรงเข้ารับการศึกษาระดับประถมศึกษาที่โรงเรียนคิงส์มีด เมืองซีฟอร์ด แคว้นซัสเซกส์ ประเทศอังกฤษ
กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๙ - กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๓	- ทรงเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนมิลล์ฟิลด์ แคว้นซอมเมอร์เซท ประเทศอังกฤษ
สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๓ - พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๔	- ทรงเข้ารับการศึกษาระดับเตรียมทหารที่โรงเรียนคิงส์ เขตพารามัตตา นครซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย
มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๕ - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๙	- ทรงเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาและทรงได้รับปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (การศึกษาด้านการทหาร) คณะการศึกษาการทหารมหาวิทยาลัยนิวเซาท์เวลส์ ประเทศออสเตรเลีย
ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ - กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๑	- ทรงเข้ารับการศึกษาที่โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรประจำ ชุดที่ ๕๖
กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๗ - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๐	- ทรงเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยทรงได้รับปริญญานิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช กรุงเทพฯ ประเทศไทย
มกราคม - ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๓	- ทรงเข้ารับการศึกษา ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร แห่งสหราชอาณาจักร

การรับราชการ

๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๘	- ทรงเข้ารับราชการเป็นนายทหารประจำกรมข่าวทหารบก กระทรวงกลาโหม
๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๑	- ทรงดำรงตำแหน่งรองผู้บังคับกองพันทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์
๒๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๓	- ทรงดำรงตำแหน่งผู้บังคับกองพันทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์

๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๗	- ทรงดำรงตำแหน่งผู้บังคับการกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์
๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๑	- ทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์
๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕	- ทรงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการถวายความปลอดภัยรักษาพระองค์ สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด
๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๗	- ทรงปฏิบัติหน้าที่ครูการบินเครื่องบินขับไล่แบบ เอฟ-๕อี/เอฟ

พระยศทางทหาร

- พลเอก
- พลเรือเอก
- พลอากาศเอก

การฝึกอบรมทางทหาร

มกราคม - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๙	- ทรงเข้ารับการฝึกเพิ่มเติมและทรงศึกษางานด้านการทหารในประเทศออสเตรเลีย โดยทุนของกระทรวงกลาโหม - ทรงประจำการ ณ กองปฏิบัติการทางอากาศพิเศษที่นครเพิร์ธ รัฐออสเตรเลียตะวันตก ประเทศออสเตรเลีย

หลักสูตรและการฝึก

	- หลักสูตรวิชาอาวุธพิเศษ การทำลายและยุทธวิธีการรบนอกแบบ - หลักสูตรต้นหนชั้นสูง - หลักสูตรการลาดตระเวนและต้นหนชั้นสูง - หลักสูตรส่งทางอากาศ
ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ - มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๓	- ทรงเข้าศึกษาหลักสูตรการฝึกบินเฮลิคอปเตอร์ใช้งานทั่วไป แบบ ยู เอช - ๑ เอช ของบริษัทเบลล์ จำนวนชั่วโมงบิน : ๕๙.๓๖ ชั่วโมง - ทรงเข้าศึกษาหลักสูตรการฝึกบินเฮลิคอปเตอร์โจมตีแบบ เอ เอช - ๑ เอส คอบรา ของบริษัทเบลล์ จำนวนชั่วโมงบิน : ๑ ชั่วโมง

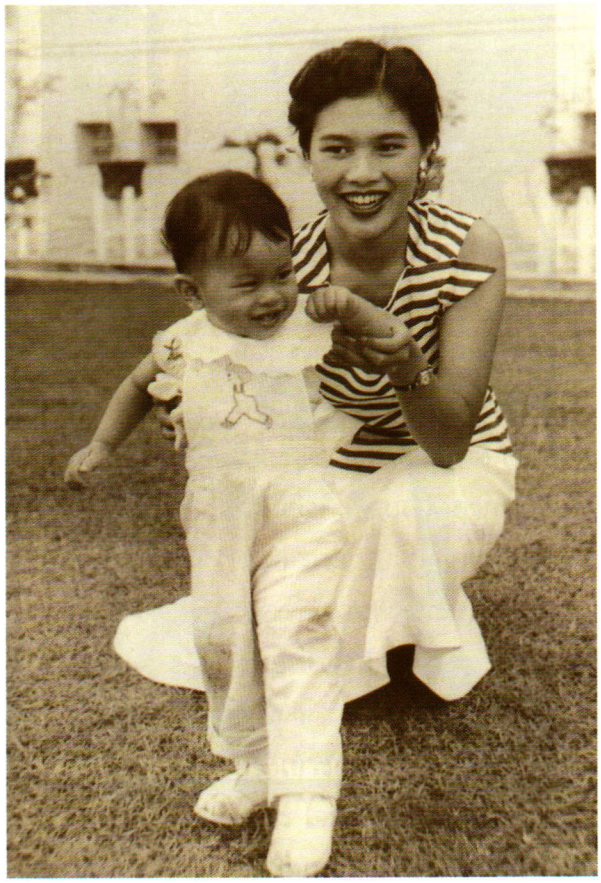

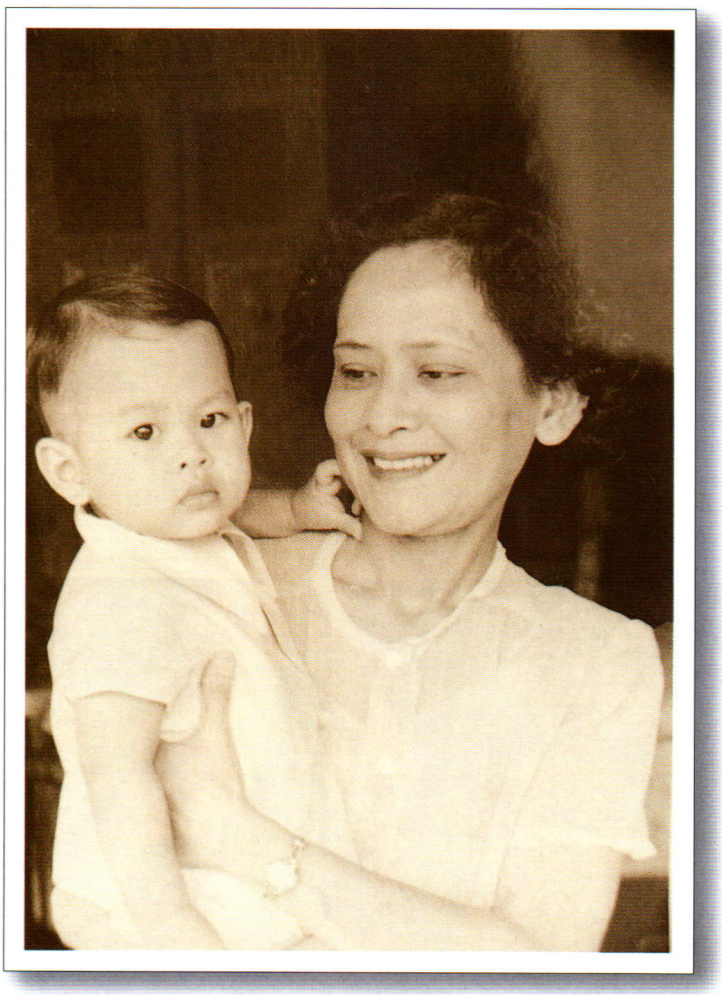

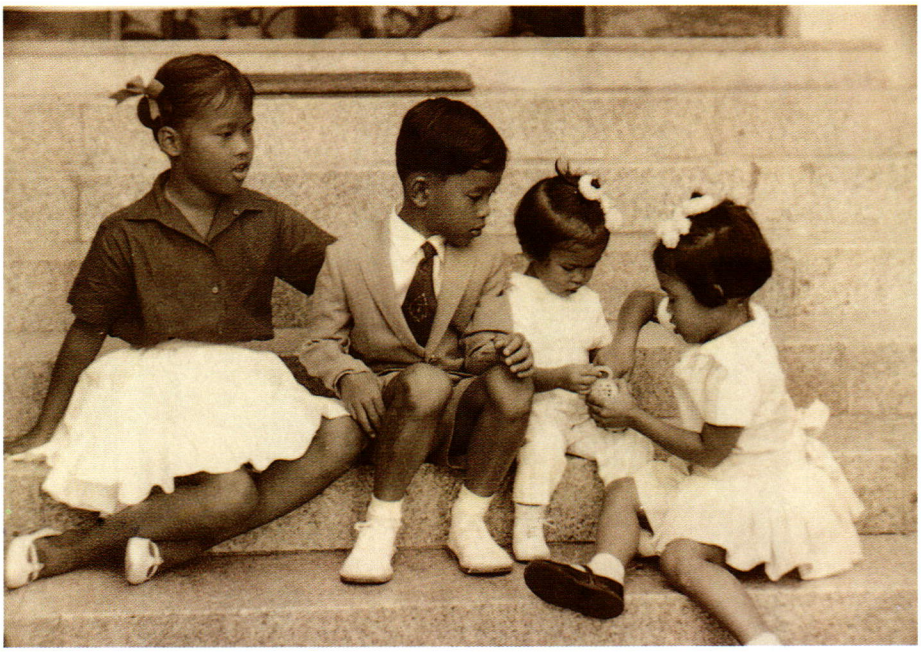

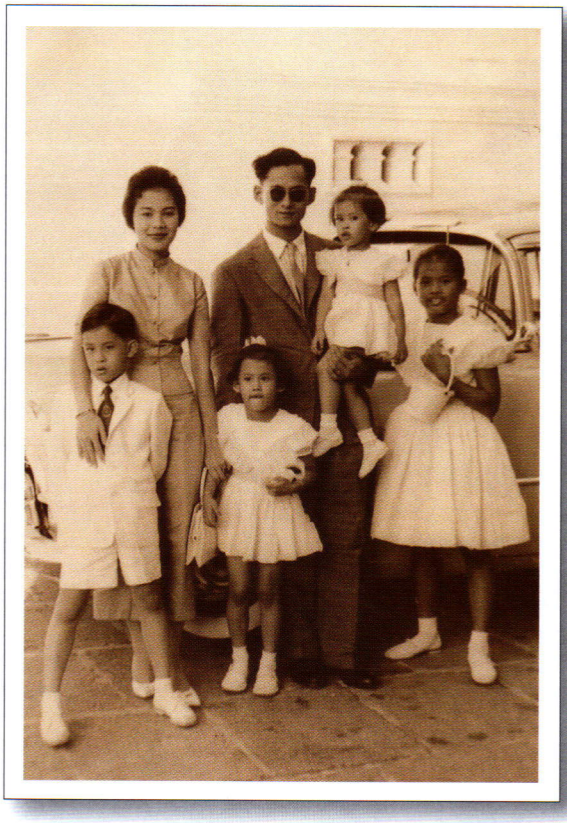

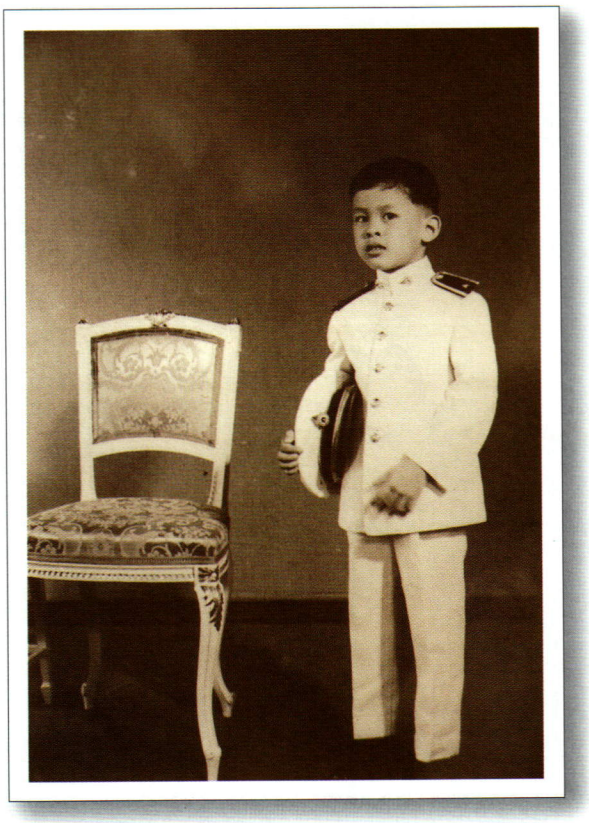

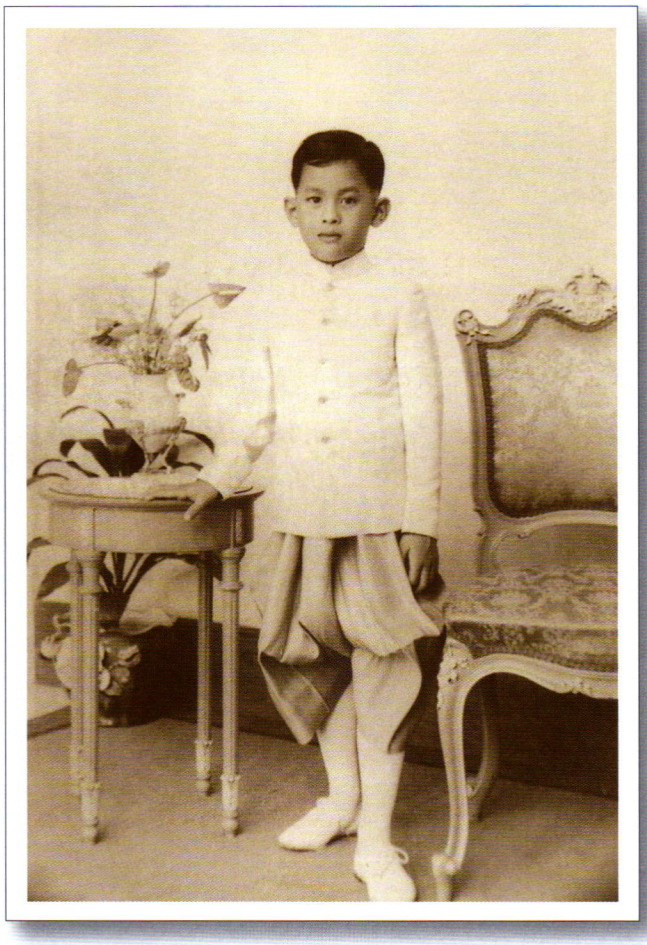

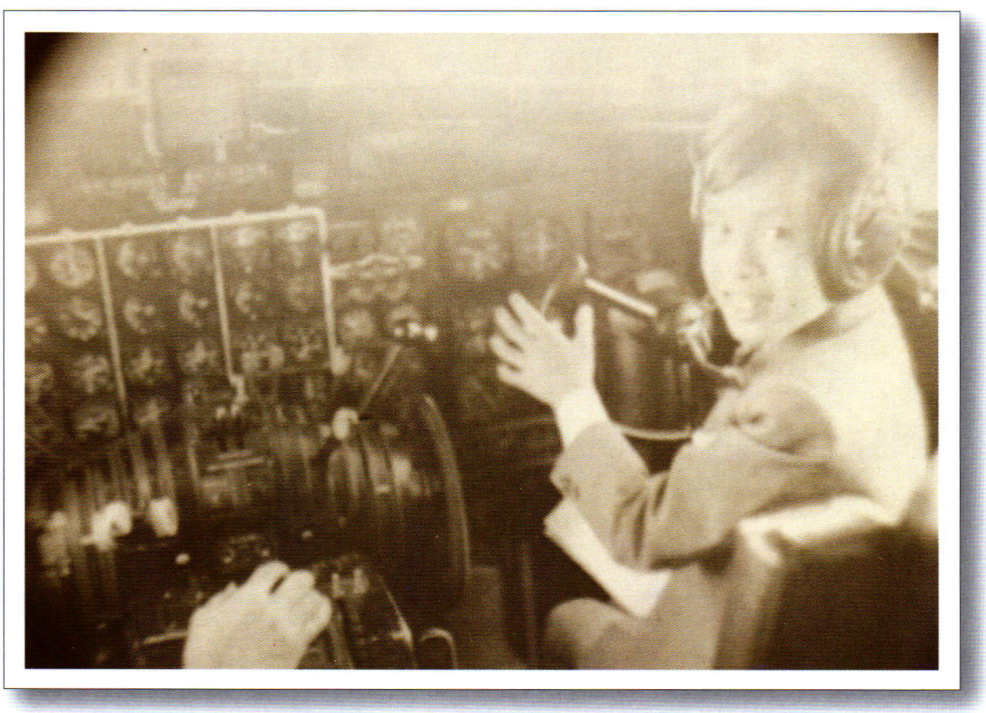

ทุลกระหม่อมฟ้าชาย
กฤษฎา
สรรัย
อรนีดา
ธีรเดช
นัด
สัณห์
ปาลชัย
ดำรงดิศ
ปุ๋ย
เกตนา

จิตรลดา

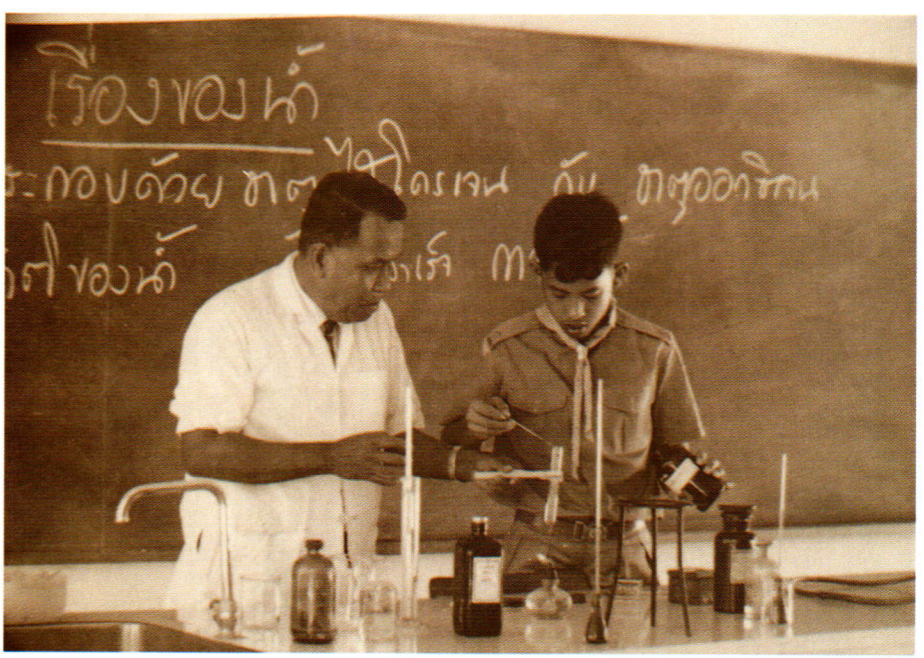
เรื่องของน้ำ

STOP
TURN
PULL

8
10
11
13
15

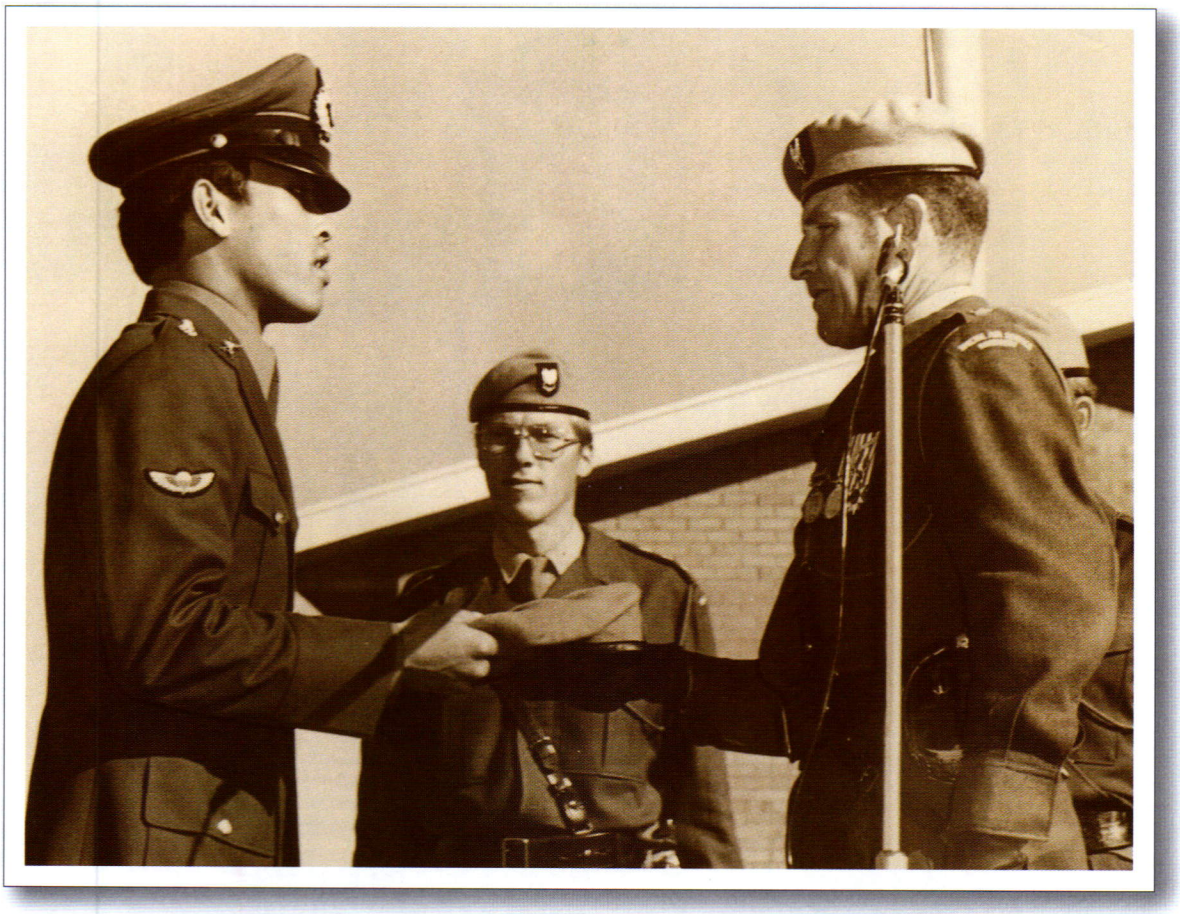

ที่ พว 0005/ 1330

กองกิจการในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ
สยามมกุฎราชกุมาร พระตำหนักนนทบุรี
ถนนสนามบินน้ำ จังหวัดนนทบุรี 11000

11 กรกฎาคม 2543

เรื่อง พระราชทานพระราชานุญาตจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ, พระราชทานพระฉายาลักษณ์ และพระราชประวัติ

เรียน นางธัชกร เหมะจันทร

อ้างถึง หนังสือที่ นร 0333/11676 ลงวันที่ 27 มิถุนายน 2543

สิ่งที่ส่งมาด้วย พระฉายาลักษณ์ขณะทรงผนวช จำนวน 1 พระรูป
พระราชประวัติ จำนวน 1 เล่ม

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้นำความกราบบังคมทูล สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ขอพระราชทานพระราชานุญาตจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ , ขอพระราชทานพระฉายาลักษณ์ ขณะทรงผนวช และพระราชประวัติ เพื่ออัญเชิญลงพิมพ์ในหนังสือเฉลิมพระเกียรติ เรื่อง "พระราชพิธีทรงผนวชในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร" เนื่องในวโรกาสที่จะทรงเจริญพระชนมายุครบ 4 รอบใน 28 กรกฎาคม 2543 ดังรายละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น

กองกิจการในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้นำความกราบบังคมทูลทรงทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว พระราชทานพระราชานุญาตตามที่ขอรับพระมหากรุณาธิคุณ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลโท

(อารักษ์ โรจนุตมะ)
กรมวังผู้ใหญ่ประจำพระองค์
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

สารบรรณทั่วไป
โทร 580-4042

ที่ พว 0005/ ๗๒๓๗

กองกิจการในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ
สยามมกุฎราชกุมาร พระตำหนักนนทบุรี
ถนนสนามบินน้ำ จังหวัดนนทบุรี 11000

20 ตุลาคม 2543

เรื่อง พระราชทานภาพถ่าย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ

อ้างถึง หนังสือ คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ที่ นร 0111/14311 ลงวันที่ 12 กันยายน 2543

สิ่งที่ส่งมาด้วย พระฉายาลักษณ์ จำนวน 1 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง ขอให้นำความกราบบังคมทูล สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ขอพระราชทานพระฉายาลักษณ์ (เพิ่มเติม) สำหรับเชิญไปในการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสทรงเจริญพระชนมายุครบ 4 รอบ เรื่อง "พระราชพิธีทรงผนวชในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร" ความละเอียดตามอ้างถึงนั้น

กองกิจการในพระองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้นำความกราบบังคมทูลทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว พระราชทานตามที่ขอรับพระมหากรุณาธิคุณ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

พลโท

(อารักษ์ โรจนุตมะ)
กรมวังผู้ใหญ่ประจำพระองค์
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

สารบรรณทั่วไป
โทร.580-4042

คำนำ

ด้วยในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๔๓ เป็นอภิลักขิตมงคลสมัยที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเจริญพระชนมายุ ๔ รอบ นับเป็นอุดมสมัยอันวิเศษที่ชาวไทยทุกผู้ทั้งที่อาศัยขัณฑสีมาอาณาเขตแห่งประเทศไทยตลอดจนในไพรัชภาค จักได้ประกอบกิจเฉลิมฉลองสนองพระมหากรุณาธิคุณอันไพศาลที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐได้พระราชทานไว้

ปรารภเหตุข้างต้น คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ขึ้น เพื่อดำเนินการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติในวาระสำคัญยิ่งนี้ ทั้งนี้โดยได้พิจารณาว่า การพระราชพิธีทรงผนวชในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๑ นั้น เป็นเหตุการณ์อันเนื่องในพระองค์ที่สำคัญยิ่งวาระหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติไทย เนื่องด้วยเป็นเครื่องหมายแห่งพระราชกุศลศรัทธาปสาทะในพระบวรพุทธศาสนาที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีประจำพระราชหฤทัยอย่างมั่นคงมิเสื่อมคลาย ถึงกับได้เสด็จออกทรงผนวชเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย เป็นการทรงบำเพ็ญพระราชกุศลในพระศาสนาอย่างสูงสุด และเป็นการสนองพระเดชพระคุณสมเด็จพระบรมราชบุรพการีตามจารีตนิยม ควรค่าแก่การจดจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ เพื่อให้อนุชนได้ค้นคว้าศึกษาและน้อมอนุโมทนาพระราชกุศลจริยาในครั้งนั้นอีกโสดหนึ่ง

การนี้ คณะอนุกรรมการฯ รู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้ ที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชานุญาตให้ดำเนินการรวบรวมและจัดพิมพ์ได้ตามที่ขอรับพระราชทานพระมหากรุณา ทั้งยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระฉายาลักษณ์และหนังสือพระราชประวัติสำหรับเป็นข้อมูลอ้างอิงอีกด้วย

ในการจัดพิมพ์หนังสือเรื่อง “การพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร พุทธศักราช ๒๕๒๑” ได้อาศัยข้อมูลเชิงบันทึกจดหมายเหตุชาวบ้าน อันได้แก่ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ ที่ปรากฏมีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติและหอจดหมายเหตุแห่งชาติ รวมทั้งหมาย

กำหนดการพระราชพิธีของหลวงเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ นำมาแยกหมวดหมู่ตามลำดับเหตุการณ์ แล้วจึงใช้วิธีถ่ายภาพเอกสารต้นฉบับข่าวตัด หมายกำหนดการ และหมายรับสั่งเหล่านั้นพิมพ์ลงตามต้นฉบับที่มีอยู่ทุกประการ เพื่อจักได้คงอักขรวิธีรวมทั้งข้อมูลที่ผิดพลาดบางประการในข่าวตัดหนังสือพิมพ์ ซึ่งคณะอนุกรรมการฯ ได้จัดทำเชิงอรรถแก้ไขเพิ่มเติมไว้ในตอนท้ายของแต่ละหน้าเพื่อประโยชน์แก่การค้นคว้าทำความเข้าใจแล้ว

ประโยชน์อันพึงบังเกิดมีจากหนังสือเฉลิมพระเกียรติเรื่อง "การพระราช-พิธีทรงผนวชในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร พุทธศักราช ๒๕๒๑" เล่มนี้ คณะอนุกรรมการฯ ขอพระราชทานน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นราชสักการะ ต่างดอกไม้ธูปเทียนบูชาพระมหากรุณาธิคุณอันมากมิมีประมาณ กับทั้งขอพลานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลพิภพ โปรดอภิบาลสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารให้ทรงเจริญพระชนมสุขสิริสวัสดิ์ สรรพพิบัติอุปัทวันตรายจงเสื่อมหายสูญสนิท เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญแห่งสยามรัฐสีมาตราบนิตยกาล

คณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

สารบัญ

ภาค ๑ จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์
เรื่อง การเตรียมงานพระราชพิธี ๓๓

ภาค ๒ หมายกำหนดการ และหมายรับสั่ง
การพระราชพิธีทรงผนวช ๑๐๗

ภาค ๓ จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์
เรื่อง การพระราชพิธีทรงผนวช ๑๕๕

ภาค ๔ จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์ เฉลิมพระเกียรติคุณพระภิกษุ
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ๒๐๙

ภาค ๕ จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงสักการะปูชนียสถานสำคัญ ๒๕๕

ภาค ๖ หมายรับสั่ง ทรงลาสิกขา และ
จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์ทรงลาสิกขา ๒๗๗

ภาค ๗ ภาพพระราชพิธีเรียงลำดับ และ
ภาพพระราชกรณียกิจตามลำดับวัน ๒๙๙

ภาคผนวก ๓๙๗

ภาค ๑

จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์
เรื่อง การเตรียมงานพระราชพิธี

การเตรียมการทรงผนวช

เมื่อเดือนกันยายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ ได้มีข่าวเป็นการภายในแพร่ไปสู่ประชาราษฎรทั้งหลายว่า สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชดำริจะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนา กระแสความสนใจของประชาชนในข่าวนี้ก็เริ่มทวีขึ้น ด้วยมีใจโสมนัสยินดี ตราบกระทั่งปรากฏชัดตามแถลงการณ์สำนักพระราชวัง เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงผนวช เป็นที่แน่นอนว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชได้ตามพระราชประสงค์ที่กราบบังคมทูลพระกรุณา ทั้งรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างก็เตรียมการทรงผนวชเป็นการใหญ่ อาทิ ซ่อมแซมพระตำหนักและอาคารต่างๆ ในวัดบวรนิเวศวิหารซึ่งจะจัดเป็นที่ประทับ ตลอดจนกำหนดพระราชกิจระหว่างทรงผนวช อีกทั้งมีการกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานอภัยโทษแก่นักโทษ เพื่อโดยเสด็จพระราชกุศลสมภารในครั้งนั้นด้วย

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงเตรียมพระองค์ โดยเสด็จพระราชดำเนินไปทรงมอบพระองค์แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถระ) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระราชอุปัธยาจารย์ และทรงซ้อมขานนาค ตลอดถึงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเฝ้าสมเด็จพระบรมราชวงศ์ผู้ใหญ่เพื่อทรงกราบถวายบังคมลาผนวช

การผนวชในราชวงศ์จักรี

ประเพณีเจ้านายทรงผนวชนั้น มีมาแต่ครั้งกรุงศรีอยุธยาแล้ว การศึกษาของพระราชกุมารสมัยนั้น เมื่อเรียนอักขร สมัยเบื้องต้นตลอดแล้ว พอพระชันษาถึง ๑๔ ปี ต้องออกทรงผนวชเป็นสามเณร เพื่อศึกษาศีลธรรมครั้งหนึ่ง และเมื่อเจริญพระชันษาครบ ๒๑ ปี ต้องทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เพื่อศึกษาศาสนาและวิชาชั้นสูงอีกครั้งหนึ่ง จึงนับว่าสำเร็จการศึกษา

สำหรับการเรียนสำหรับผู้ที่บวชเป็นพระภิกษุมี ๒ อย่าง อย่างหนึ่งเรียกว่า คันถธุระ คือเรียนคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าด้วยการพยายามอ่านพระไตรปิฎกให้รอบรู้พระธรรมวินัย อีกอย่างหนึ่งเรียกว่า วิปัสสนาธุระ คือเรียนวิธีที่จะพยายามชำระใจของตนเองให้บริสุทธิ์ พ้นจากกิเลสอย่างหนึ่ง การเรียนคันถธุระ ต้องเรียนหลายปี เพราะต้องเรียนภาษามคธให้รู้ก่อนแล้วจึงจะสามารถอ่านพระไตรปิฎกให้เข้าใจได้ ฉะนั้นเจ้านายที่ทรงผนวชแต่พรรษาเดียวจึงมักเรียนวิปัสสนาธุระมา แต่ครั้งกรุงศรีอยุธยา และประเพณีนี้ได้สืบทอดมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

พระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี ที่ทรงผนวชมี

๑. พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงผนวช เมื่อ พ.ศ. ๒๓๐๐ ณ วัดมหาทลาย พระนครศรีอยุธยา ทรงผนวชอยู่ ๑ พรรษา แล้วจึงทรงลาผนวชเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กหลวงในแผ่นดินเจ้าฟ้าอุทุมพร กรมขุนพรพินิต

๒. พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงผนวช เมื่อ พ.ศ. ๒๓๓๑ ในแผ่นดินสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยสมเด็จพระสังฆราช (สี) วัดระฆังโฆสิตาราม เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระญาณสังวรวัดราชสิทธาราม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ แล้วเสด็จไปประทับอยู่ ณ วัดสมอราย (วัดราชาธิวาส) ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมและทรงบำเพ็ญสมณกิจ ตลอดพรรษาหนึ่งจึงทรงลาผนวช

๓. พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีสมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) เป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ขุน) เป็นพระกรรมวาจาจารย์ เมื่อทรงผนวชและจำพรรษาอยู่ ณ วัดราชสิทธาราม ๑ พรรษา แล้วจึงทรงลาผนวช

๔. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อ พ.ศ. ๒๓๖๐ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีสมเด็จพระสังฆราช (มี) เป็นพระอุปัชฌาย์ เสด็จไปจำพรรษา ณ วัดมหาธาตุ ทรงผนวชอยู่ ๗ เดือน จึงทรงลาผนวช ปี พ.ศ. ๒๓๖๗ เมื่อพระชนมายุครบ ๒๑ พรรษา ได้ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ โดยมีสมเด็จพระสังฆราช(ด่อน) เป็นพระอุปัชฌาย์ แล้วเสด็จไปจำพรรษาอยู่ ณ

วัดสมอราย คือวัดราชาธิวาสบัจจุบัน ต่อมาได้เสด็จมาจำพรรษาอยู่ ณ วัดมหาธาตุ เพื่อศึกษาพระปริยัติธรรม พระองค์ได้ทรงตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายขึ้น โดยแยกเป็นเอกเทศจากคณะมหานิกาย เพื่อให้ระเบียบปฏิบัติของพระสงฆ์เคร่งครัดขึ้นกว่าเดิม ภายหลัง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงอาราธนาให้มาครองวัดบวรนิเวศ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๕ พระองค์ได้ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ อยู่ถึง ๒๗ พรรษา จึงได้ทรงลาผนวชขึ้นครองราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ต่อไป

๔. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๘ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ได้ทรงโปรดฯ ให้ประกอบพระราชพิธีสมโภชณ พระบรมมหาราชวัง ๑ วัน รุ่งขึ้นได้จัดตั้งกระบวนแห่พยุหยาตรา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เสด็จประทับเหนือพระยานมาศ กระบวนพยุหยาตราเคลื่อนออกจากพระบรมมหาราชวัง ทางด้านประตูเทวาพิทักษ์ แห่ไปในแนวทางตามหมายกำหนดการ คือเลี้ยวขวาเข้าสู่ถนนเจริญกรุง ตอนใน ไปสี่แยกพระยาศรีเลี้ยวซ้ายไปตามถนนเฟื่องนครจนถึงสี่แยกเสาชิงช้า อ้อมกลับเข้าทางถนนบำรุงเมือง ข้ามสะพานช้างโรงสีตรงไปสู่ประตูสวัสดิโสภา กระบวนแห่พยุหยาตราหยุดเบื้องหน้าพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินขึ้นสู่เกย เสด็จเข้าที่เปลื้องเครื่องทรงและทรงฉลองพระองค์ภูษิตาภรณ์เศวตพัสตร์ เสด็จเข้าในพระอุโบสถท่ามกลางที่ประชุมสงฆ์ ทรงขอผนวชเป็นสามเณร มีสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ เป็นพระอุปัชฌาย์เสด็จไปจำพรรษา ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

ทรงผนวชอยู่ ๖ เดือน แล้วทรงลาผนวชออกมารับสนองพระราชกิจ สมเด็จพระบรมชนกนาถโดยใกล้ชิด

ความสำคัญของวัดบวรนิเวศวิหาร

วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่ต้นถนนตะนาว ในกำแพงพระนครใกล้วัดรังษีสุทธาวาส ซึ่งบัดนี้รวมเข้ากับวัดบวรนิเวศวิหารแล้ว กรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพย์[๑] ในรัชกาลที่ ๓ ได้เป็นผู้ทรงสถาปนาขึ้น วัดนี้เดิมมีชื่อว่า "วัดใหม่" ได้รับพระราชทานชื่อวัดบวรนิเวศ เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯทรงอาราธนา สมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้ามงกุฎ ฯ ซึ่งทรงผนวชและประทับอยู่ ณ วัดราชาธิวาส ให้เสด็จมาประทับที่วัดนี้ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๔ และเพื่อเป็นการประกาศให้ทราบว่า ทรงเทียบสมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้ามงกุฎฯ ไว้ในฐานะกรมพระราชวังบวรสถานมงคลตำแหน่งมหาอุปราชด้วย เพราะเมื่อกรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพย์[๒] สวรรคตในปี พ.ศ. ๒๓๗๕ นั้น พระองค์ไม่ได้ทรงตั้งเจ้านายพระองค์ใดขึ้นเป็นกรมพระราชวังบวรเลย ฉะนั้นวัดนี้จึงได้ชื่อว่า "วัดบวรนิเวศวิหาร"

ดังนั้น ประเพณีที่พระมหากษัตริย์และเจ้านายในพระราชวงศ์ เมื่อทรงผนวชแล้ว เสด็จมาจำพรรษาอยู่ที่วัดบวรนิเวศฯ และประทับอยู่ ณ ตำหนักบัวหยานั้น เห็นจะเริ่มมาตั้งแต่แผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา ดังมีรายพระนามดังนี้คือ

ในรัชกาลที่ ๔

๑. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าคัณางคยุคล กรมหลวงพิชิตปรีชากร

ในรัชกาลที่ ๕

๓. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงศ์

๔. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ คือสมเด็จพระราชบิดาพุลา บรมพงศาภิมุข กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช

๕. พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้ามนุรสนาคมานพ[๓] คือสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

๖. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ

๗. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอัษฎางคเดชาวุธ กรมหลวงนครราชสีมา[๔]

๘. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธคือพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในรัชกาลที่ ๖

๙. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดช คือพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ฯ ล ฯ

---

(๑) (๒) ที่ถูกต้องคือ "กรมพระราชวังบวรมหาศักดิพลเสพ"

(๓) ที่ถูกต้องคือ "พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ"

(๔) ที่ถูกต้องคือ "สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ กรมหลวงนครราชสีมา"

ข่าวฟ้าชายจะผนวช ตื่นเต้นกันทั่ว

ต่าง ยินดีปรีดา สอบถามทั้งวัน ข่าวราชเลขาฯ ว่าไม่มี

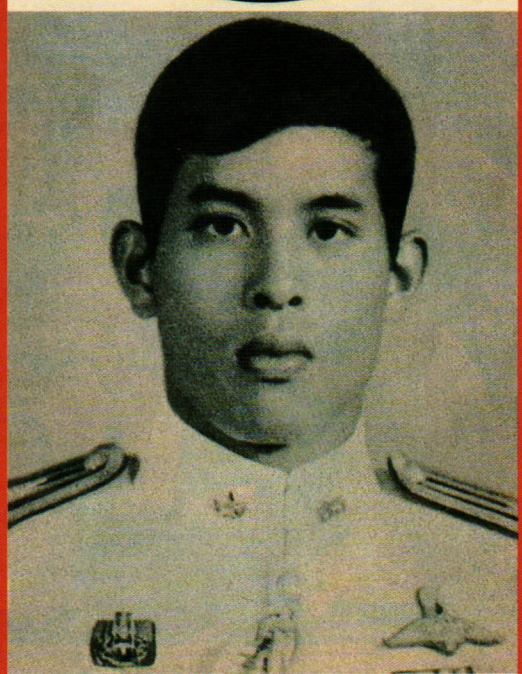

สมเด็จ พระ บรม โอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชเป็นข่าวที่โจษขานและพูดกันมากที่สุด เมื่อเช้าวานนี้ (อ่านต่อหน้า ๑๖)

แต่ยังไม่เป็นที่ยืนยันว่า จะทรงผนวชเมื่อใด

ทั้งนี้ เนื่องจากตั้งแต่เมื่อเช้าวานนี้ (๒๗ กย.) ได้มีข่าวแพร่สะพัดทั่วไปว่า สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชตามรอยพระยุคลบาทสมเด็จพระบรมราชชนก คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข่าวดังกล่าวนั้นยังไม่ระบุวันที่ทรงผนวชแน่นอน บางกระแสก็ว่าวันที่ ๒๒ ตุลาคม นอกจากนั้นตลอดทั้งเช้าวานนี้ที่สำนักงานหนังสือพิมพ์ "บ้านเมือง" ก็มีประชาชนหลายต่อ หลายคนโทรศัพท์เข้ามาสอบถามเรื่องนี้ด้วยความยินดีปรีดาไม่ขาดสาย

เพื่อให้เรื่องนี้เป็นที่กระจ่างแจ้งจากข่าวดังกล่าว "บ้านเมือง" ได้ส่งผู้สื่อข่าวออกไปที่วัดบวรนิเวศวิหาร และสอบถามเรื่องนี้กับพระมหาบุญช่วย เลขา ฯ สมเด็จพระญาณสังวรเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศ เนื่องจากสมเด็จพระญาณสังวรลงโบสถ์

พระมหาบุญช่วยกล่าวกับผู้สื่อข่าวว่า มีข่าวเรื่องสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช จะทรงผนวชนมากเหมือนกัน แต่ยังไม่ทราบแน่นอนว่าเมื่อไหร่

"บ้านเมือง" ถามต่อไปว่า ทางวัดได้รับการติดต่อจากทางสำนักพระราชวังหรือยัง พระมหาบุญช่วย ตอบว่า อาตมาไม่ทราบว่าพระระดับผู้ใหญ่ได้รับการติดต่อมาหรือยัง แต่ถ้าหากจะทรงผนวช คงจะต้องใช้เวลาเตรียมการประมาณ ๑ เดือน และจะต้องทรงจำพรรษาที่พระตำหนักบันหยา ตำหนักเดียวกับที่พระบาทสมเด็จ พระเจ้าอยู่หัวทรง จำพรรษาเมื่อทรงผนวช

"บ้านเมือง" ถามต่อไปว่า เห็นได้ข่าวว่าจะทรงผนวช ๑๕ วันใช่ไหม พระมหาบุญช่วยตอบว่า "คงจะยังนั้นมั้ง แล้วแต่ท่าน"

ท้ายที่สุด 'บ้านเมือง' ได้สอบถามไปยัง มรว. จีราคม กิติยากร รองราชเลขาธิการของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ที่วังสวนอัมพร และได้รับการยืนยันจากรองราชเลขาธิการว่า "ยังไม่ได้ข่าวเรื่องนี้เลย" และเมื่อผู้สื่อข่าวเรียนซักถามเกี่ยวกับการบูรณะซ่อมแซมพระตำหนักบันหยา ภายในวัดบวรนิเวศ ม ว. จีราคม กล่าวว่า อาจเตรียมไว้ต้อนรับเสด็จพระราชดำเนินในวันที่ ๑ ตค. ศกนี้ ซึ่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชจะเสด็จฯ แทนพระองค์ เนื่องในงานพระราชพิธีครบรอบ ๘๔ ปี วันสถาปน มหามกุฏราชวิทยาลัย

เมื่อบ่ายวานนี้ (ที่ ๒๗) พันตรี สรยุทธ จุลานนท์[๑] อาจารย์ที่ปรึกษาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ซึ่งมีตำแหน่งอาจารย์ฝ่ายยุทธวิธี โรงเรียนเสนาธิการทหารบก ได้ชี้แจงกับผู้สื่อข่าวว่า

พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้ทรงสำเร็จจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ศกนี้ และทรงสอบได้ที่ ๒ ของนักเรียนจำนวนนักเรียนทั้งหมด ๒๐๕ คน ในขณะที่ทรงศึกษาอยู่นั้น จะหานักเรียนที่ขยันอย่างพระองค์ท่านไม่มีอีกแล้ว และหลังจากเลิกเรียนในห้องเรียนแล้ว พระองค์ท่านมักจะศึกษาต่อหรือถวายวิชาเพิ่มเติมกับอาจารย์พิเลยทุกรมยุทธศึกษาทหารบกแทบทุกวัน

อาจารย์ที่ปรึกษาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ กล่าวต่อไปว่า เมื่อจบการศึกษาหลักสูตรเสนาธิการทหารบกแล้ว พระองค์ท่านจะได้รับการบรรจุที่กองทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ฯ ในตำแหน่ง รองผู้บังคับการกองทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ (อัตราพันเอก) และขณะนี้ทราบว่า ที่ปรึกษาทางทหารของสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย ได้มีหนังสือกราบทูลเชิญมายังพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เพื่อทูลเชิญให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้ไปศึกษาต่อในโรงเรียนคอนแมนเจนเนอรัล สถาบันคอลเลจ ฟอร์ดรีเวนเวิร์ธ (หลักสูตรเสนาธิการสหรัฐฯ) ที่รัฐแคนซัส ซึ่งจะเปิดหลักสูตรในต้นเดือนมิถุนายน ๒๕๒๒ นี้ (หลักสูตร ๑ ปี) เรื่องที่จะไปศึกษาต่อหรือไม่นั้น เป็นเรื่องของพระองค์ที่จะทรงตัดสินใจ

สำหรับหมายกำหนดการในการรับพระราชทานประกาศนียบัตรนั้น จะจัดรวมกันทั้ง ๗ สถาบัน คือ หลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.) หลักสูตรวิทยาลัยที่พบก-เรือ-อากาศ และหลักสูตรเสนาธิการทหาร บก-เรือ-อากาศ

(๑) ที่ถูกต้องคือ "พันตรี สุรยุทธ์ จุลานนท์" ปัจจุบัน พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

สมเด็จพระบรมฯ จะทรงผนวช

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชประสงค์จะทรงผนวชในเร็ววันนี้

รายงานข่าวจากวงการใกล้ชิดสำนักพระราชวังแจ้งว่า พระราชประสงค์ที่จะทรงผนวชดังกล่าว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ยังมิได้ตัดสินพระทัย กำหนดวันทรงผนวชลงไปอย่างแน่นอนว่าเป็นวันใด หากทรงมีพระราชประสงค์จะให้งานทรงผนวช เป็นพระราชพิธีภายในเท่านั้น

รายงานข่าวกล่าวว่า เป็นที่เข้าใจว่า สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชเป็นพระสงฆ์ในร่มกาสาวพัสตร์ ณ วัดบวรนิเวศ อันเป็นวัดที่สมเด็จพระบรมชนกนาถ• พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยทรงผนวชอยู่

สำนักพระราชวังออกประกาศข่าวสำคัญทางสถานีวิทยุกระจายเสียง เมื่อเวลา ๑๒.๓๐ น. วันที่ ๑๐ เดือนนี้ว่า พ.ต.สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

และประทับที่วัดบวรนิเวศวรวิหาร ข่าวนี้ได้สร้างความตื่นเต้นแก่ประชาชนเป็นอย่างยิ่ง นายกรัฐมนตรีกล่าวว่า รู้สึกดีใจมาก รัฐบาลสั่งการให้กรรมการเตรียมการจัดพระราชพิธีผนวชครั้งนี้อย่างสมพระเกียรติ ทางด้านวัดบวรร่วมฯ กับกรมการศาสนาเตรียมประชุมดำเนินการแล้ว

จากกรณีที่หนังสือพิมพ์ บ้านเมือง ได้เสนอข่าวไปแล้วเมื่อวันที่ ๒๘ กย. ถึงเรื่องที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯจะทรงผนวช ในราวเดือนตุลาคม ณ วัดบวรนิเวศวรวิหาร ทำให้พสกนิกร ต่างพากันชื่นชมโดยทั่วกัน ในขั้นไม่เปิดเผยอะไรให้ข่าวนั้นกระจ่างชัดออกมานั้น

บัดนี้ได้เป็นที่ชื่นชมโดยทั่วกันได้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะทรงผนวชในวันที่ ๖ พย.นี้ ณ วัดบวรนิเวศวรวิหาร โดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้ประกาศข่าวสำคัญนี้เมื่อเวลา ๑๒.๓๐ น. วันที่ ๑๐ อันเป็นคำแถลงของสำนักพระราชวัง ความว่า

แถลงการสำนักพระราชวัง

เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวช

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนาตามพระราชประเพณี ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาตสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯจะทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันจันทร์ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ และประทับ ณ วัดบวรนิเวศวรวิหาร ระยะเวลาที่จะทรงผนวชนั้นกำหนด ๑๕ วัน

สำนักพระราชวัง

๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๑

และเมื่อเวลา ๑๐.๐๐ น. วานนี้ พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตย์มหาสีมาราม(๑) เพื่อขอทรงผนวช ต่อจากนั้นเวลา ๑๐.๓๕ น. เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งไปทรงนมัสการสมเด็จพระญาณสังวรเพื่อขอทรงผนวช

หลังจากข่าวแพร่ไปทั่ว เป็นที่ยินดีแก่ประชาชนเป็นอันมาก ผู้สื่อข่าวได้รับการชี้แจงจากพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ตอนบ่ายวันเดียวกันที่ทำเนียบรัฐบาล ว่า รัฐบาลได้เตรียมการจัดพระราชพิธีผนวชครั้งนี้อย่างสมพระเกียรติ นายกรัฐมนตรีกล่าวอีกว่า "ผมดีใจมากดีใจที่ท่านได้บำเพ็ญพระกรณียกิจถูกต้องตามประเพณี ทางด้านรัฐบาลได้จัดเตรียมวัดบวร ฯ ไว้แล้วทุกอย่าง และได้แต่งตั้งให้คุณสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการ ขณะนี้คุณสมภพกำลังไปดูสถานที่อยู่ รัฐบาลจะต้องซ่อมแซมพระตำหนักที่จะประทับให้พร้อมและสมพระเกียรติ"

ผู้สื่อข่าวถามถึงเรื่องงบประมาณ นายกรัฐมนตรีกล่าวว่า รัฐบาลจัดเตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว

ส่วนทางด้านวัดบวรนิเวศวรวิหารนั้น สมเด็จพระญาณสังวร ได้เปิดเผยว่า วันสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เสด็จฯ มายังวัดบวรฯ นี้ และได้แจ้งให้ทางวัดทราบว่า จะทรงผนวชในวันที่ ๖ เดือนพฤศจิกายน ทางวัดจึงได้จัดถวายหนังสืออุปสมบท หนังสือพุทธประวัติ และหนังสือตำราสวดมนต์ ๗ ตำนาน และยังได้ถวายคำแนะนำในการเตรียมพระองค์ทรงผนวช และเรื่องอื่น ๆ ที่พระองค์จะต้องทรงปฏิบัติจนครบถ้วน ระหว่างที่ทรงผนวช(๒)นี้ สมเด็จพระบรมฯจะทรงประทับ ณ พระตำหนักบัญชาการ และพระตำหนักทรงพรต ซึ่งเป็นสถานที่เดียวกับที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรง ใช้เป็นที่ประทับเมื่อทรงผนวชเมื่อปี ๒๔๖๘.

(๑) ที่ถูกต้องคือ "วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "ทรงผนวช"

สำนักพระราชวังแถลง มีพระบรมราชานุญาต

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

☆ มีต่อหน้า 16

สำนักพระราชวังออกแถลงการณ์เมื่อวานนี้ว่า "มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนาตามพระราชประเพณี" สถานีโทรทัศน์ไทยทีวี.สีช่อง 9 เตรียมถ่ายทอดแพร่ภาพให้พสกนิกรได้ชื่นชมพระบารมีทั่วประเทศ

ข่าวอันน่าปีติยินดีแก่พสกนิกรเรื่อง มเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงผนวช ได้เป็นที่เปิดเผยขึ้นเมื่อวานนี้ (10 ต.ค.) โดยสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากพระที่นั่งอัมพรสถานไปเฝ้าสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปรินายก[๑] ณ วัดราชบพิธ เมื่อเวลา 10.00 น. เพื่อนมัสการทรงลาผนวช หลังจากนั้นเวลา 10.30 น. จึงได้เสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร

สมเด็จพระญาณสังวร ได้เปิดเผยกับ "ไทยรัฐ" ว่า การที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สเด็จพระราชดำเนินไปที่วัดบวรฯ ก็เพื่อแสดงพระราชประสงค์ที่จะทรงผนวชในวันที่ 6 พฤศจิกายน ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวรก็ได้ถวายหนังสืออุปสมบทพิธี หนังสือพุทธประวัติ และตำราสวดมนต์ 7 ตำนาน พร้อมกันนั้น ก็ได้ถวายคำแนะนำในการเตรียมพระองค์ทรงผนวช ตลอดจนวิธีปฏิบัติพระองค์ระหว่างที่จะทรงครองสมณเพศ ส่วนรายละเอียดในการทรงผนวชนั้นจะได้กำหนดกันในตอนหลัง สมเด็จพระญาณสังวรเปิดเผยด้วยว่า หลังจากทรงผนวชแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะประทับอยู่ ณ พระตำหนักปั้นหยา และพระตำหนักทรงพรต ในวัดบวรนิเวศวิหาร

พระตำหนักทั้งสองนี้ เคยเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในรัชกาลปัจจุบัน เมื่อทรงผนวช ระหว่างวันที่ 22 ตุลาคม ถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน 2499 ซึ่งขณะนี้ทางวัดบวรนิเวศวิหารกำลังสั่งให้ช่างปรับปรุงบูรณะอยู่อย่างเร่งรีบ

การที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะทรงผนวชในครั้งนี้ มีรายงานข่าวเปิดเผยว่า ได้ทรงตั้งพระราชหฤทัยไว้นานแล้ว ว่าจะทรงผนวชเมื่อทรงสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก และขณะนี้ก็ทรงศึกษาสำเร็จแล้ว โดยจะทรงรับพระราชทานวุฒิบัตร และเข็มเสนาธิปัตย์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ เวทีใหม่สวนอัมพร ในวันศุกร์ที่ 13 ตุลาคม นี้ เวลา 14.00 น. และในการทรงผนวชนี้ มีผู้ที่จะอุปสมทบ[๒] โดยเสด็จพระราชดำเนินด้วย 5 คน คือ ร.ท.ม.จ.จุลเจิมมงคล ยุคล[๓] ราชองครักษ์, ม.ร.ว.จิราคม กิติยากร ผู้ช่วยราชเลขานุการในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ พ.อ.น.พ.ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์[๔] ราชองครักษ์, พ.ท.สายัณห์ คำภีรพันธ์[๕] ราชองครักษ์ และร.ท.พิสิษฐ์ ปิ่นเฟื่อง ราชองครักษ์ โดยทั้ง 5 จะจำวัดอยู่ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ตลอดระยะเวลาที่ทรงผนวช ระหว่างวันที่ 6 ถึงวันที่ 20 พฤศจิกายน ศกนี้

ต่อมาเมื่อเวลา 12.30 น.วานนี้ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้ออกประกาศแถลงการณ์สำนักพระราชวัง เรื่อง "สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวช" ความว่า "สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ[๖] สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนา ตามพระราชประเพณี ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาต

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "อุปสมบท"

(๓) ที่ถูกต้องคือ "ร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล" ปัจจุบัน พันโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล

(๔) ปัจจุบัน พลโท นายแพทย์ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์

(๕) ที่ถูกต้องคือ "พันโท สายัณห์ คัมภีร์พันธุ์" ปัจจุบัน พลเอก สายัณห์ คัมภีร์พันธุ์ สมุหราชองครักษ์

(๖) ที่ถูกต้องคือ "เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ"

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521 และประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ระยะเวลาที่จะทรงผนวชนี้มีกำหนด 15 วัน

สำนักพระราชวัง

วันที่ 10 ตุลาคม 2521,

ทางด้านรัฐบาล พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี เปิดเผยว่า เมื่อทราบข่าวนี้ตนเองดีใจมากและพสกนิกรของพระองค์ก็ดีใจ ที่พระองค์บำเพ็ญพระองค์ตามราชประเพณีที่ถูกต้อง และทางรัฐบาลได้ส่ง ดร.สมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี ไปตรวจดูพระตำหนักที่ประทับในขณะทรงผนวชแล้ว และได้กลับมารายงานแล้วจะได้รีบเร่งซ่อมแซมให้เรียบร้อย ขณะนี้ทางนายสมภพ โหตระกิตย์ และนายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ รองราชเลขาธิการ(๑) กำลังปรึกษาหารือกันอยู่ว่ารัฐบาลจะต้องทำอะไรบ้าง แต่อย่างไรก็ตาม รัฐบาลจะอำนวยความสะดวกและจัดการเทิดพระเกียรติอย่างสมพระเกียรติ ส่วนเรื่องการสมโภชฉลองนั้นจะต้องปรึกษากันก่อน และในวันที่ 12 ต.ค. 21 นี้ ตนเองจะเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ด้วย

ในโอกาสพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน นี้ สถานีโทรทัศน์ทุกสถานีจะทำการถ่ายทอดสดจากวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แพร่ภาพออกไปทั่วประเทศเพื่อให้พสกนิกรได้ชื่นชมพระบารมีทั่วหน้ากัน โดยสถานีโทรทัศน์สีช่อง 5 กองทัพบกจะเป็นแม่ข่าย ซึ่งนายประภัทร ศรลัมภ์ เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดรายการของสถานีโทรทัศน์สีช่อง 5 เปิดเผยกับ "ไทยรัฐ" เมื่อวานนี้ว่า ผู้ที่จะทำหน้าที่ผู้ประกาศได้แก่ พ.ท.ชูเลิศ บุญญะสุต และ พ.ท.ประภาส ศกุนตนาค(๒) ส่วนทางด้านการถ่ายทอดเสียง นายวิชิต หอมโกศล รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ได้เปิดเผยกับ "ไทยรัฐ" ว่า ทางกรมประชาสัมพันธ์จะทำหนังสือถึงราชเลขาธิการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ซึ่งถ้าได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยก็จะดำเนินการถ่ายทอดเสียงออกอากาศไปทั่วประเทศด้วย

(๑) ที่ถูกต้องคือ "รองเลขาธิการพระราชวัง"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "พันโท ประพาส ศกุนตนาค" ปัจจุบัน พลตรี ประพาส ศกุนตนาค

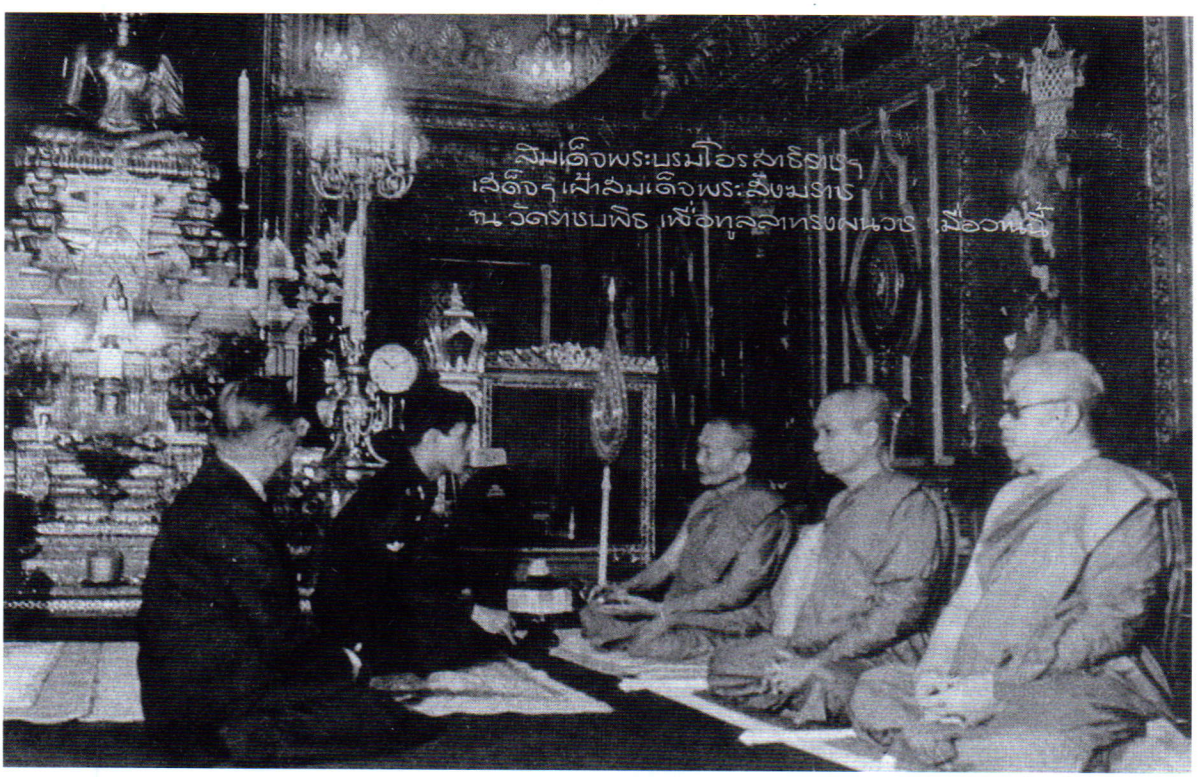
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เสด็จฯ เข้าสมเด็จพระสังฆราช
ณ วัดราชบพิธ เพื่อทูลลาทรงผนวช เมื่อวันนี้

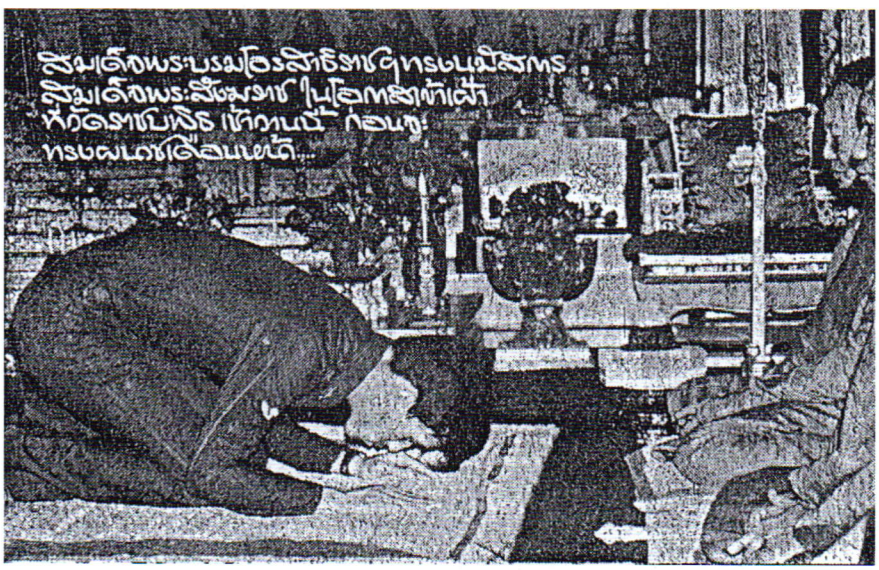
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงนมัสการ
สมเด็จพระสังฆราช ในโอกาสเข้าเฝ้า
ที่วัดราชบพิธ เช้าวานนี้ ก่อนจะ
ทรงผนวชเดือนหน้า...

นมัสการลาพระสังฆราช กำหนดทรงผนวช 15 วัน

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช ณ วัดบวรนิเวศ ในวันที่ ๖ เดือนหน้า จะประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหารตามพระราชประเพณี

☆ อ่านต่อหน้า 16

และได้เสด็จฯนำเครื่องสักการะถวายสมเด็จพระสังฆราช และพระเถระชั้นผู้ใหญ่ทรงลาผนวช มีราชองครักษ์และผู้ใกล้ชิดบวชตามเสด็จอีก 6 คน

จากข่าวที่ปรากฏว่าสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมารจะทรงผนวชที่ "☆ สยาม" เสนอข่าวไปแล้วนั้นเมื่อวานนี้ (ที่ 10) ได้มีแถลงการณ์สำนักพระราชวังเรื่องสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯสยามมกุฎราชกุมารทรงผนวชในวัดบวรนิเวศวิหารดังต่อไปนี้

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯเจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร[๑] มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนาตามพระราชประเพณี ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาต

สมเด็จพระบรมโอรสาธิรฯสยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521 และประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ระยะเวลาที่จะทรงผนวชนี้มีกำหนด 15 วัน

ที่วัดราชบพิธ เมื่อเวลา 10.00 น. วานนี้ (ที่ 10) สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชได้เสด็จ นำเครื่องสักการะไปถวายต่อสมเด็จพระสังฆราช ฯและพระเถระชั้นผู้ใหญ่และได้กล่าวลาผนวช[๒] ต่อมาเวลา 10.15 น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จนำเครื่องสักการะถวายสมเด็จพระญาณ สังวรพร้อมกับกล่าวลาผนวช รายงานข่าวแจ้งว่าสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชมีหมายกำหนดการจะลาผนวชภายในเดือนนี้แต่ยังไม่มีกำหนดวันที่แน่นอนคาดหมายว่า จะทรงผนวชหลังจากสำเร็จการศึกษาจากร.ร.เสนาธิการทหาร และวปอ.เรียบร้อยแล้ว คาดว่าจะทรงผนวชวันอาทิตย์ที่ 22 ต.ค.ศกนี้

พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันท์ นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวบ่ายวันนี้ (ที่ 10) ที่ทำเนียบรัฐบาล เกี่ยวกับเรื่องสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชในวันที่ 6 – 20 พย.ศกนี้ รู้สึกปีติยินดีมาก ที่พระองค์ทรง

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "แจ้งพระประสงค์จะทรงผนวช"

บำเพ็ญตามพระราชประเพณีและทางรัฐบาลก็ให้รองนายกรัฐมนตรีสมภพ โหตระกตย์[๑] เป็นผู้ไปตรวจสอบพระตำหนักในวัดบวรนิเวศว่าต้องซ่อมแซมอะไรบ้างและให้รองนายกรัฐมนตรีประสานงานกับคุณพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ รองเลขาธิการราชสำนัก[๒] ว่ารัฐบาลต้องทำอะไรบ้าง ทางรัฐบาลจะอำนวยความสะดวกต่าง ๆ และถวายพระเกียรติอย่างเต็มที่

ผู้สื่อข่าวเรียนถามว่า ท่านจะเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อไร พล.อ. เกรียงศักดิ์ตอบว่า ดูเหมือนจะเข้าเฝ้าในวันที่ 12 นี้ เพื่อถวายรายงานในเรื่องน้ำท่วม พร้อมทั้งทูลถามเรื่องทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ด้วย

สำหรับผู้ที่จะบวชตามเสด็จสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ในคราวนี้ด้วยได้แก่ รท.มล. จุลเจิมมงคล ยุคล[๓] ราชองครักษ์ ม.ร.ว. จิราคม กิติยากร ผู้ช่วยราชเลขานุการในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ และอาจจะมีผู้บวชตามสมเด็จ[๔] อีกคนคือพอ.นพ ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ ราชองครักษ์ โดยทั้งหมดจะจำพรรษาที่วัดบวรนิเวศวิหารเช่นกัน

สมเด็จพระญาณสังวรได้เปิดเผยกับผู้สื่อข่าวว่าสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จมาวันนี้ ทรงแจ้งพระประสงค์จะทรงผนวชในวันที่ 6 พฤศจิกายน ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวรได้ทราบคำแนะนำ[๕] ในการเตรียมพระองค์ทรงผนวช และวิธีปฏิบัติระหว่างทรงผนวชพร้อมกับถวายหนังสืออุปสมบทพิธี หนังสือพุทธประวัติและตำราสวดมนต์ 6 ตำนาน ส่วนรายละเอียดในการผนวชคิดว่าทางสำนักพระองค์คงจะแจ้งเท่าที่รับฟังเข้าใจว่าจะเป็นวันที่ ๑๑ เดือนนี้

ส่วนทางด้านทีวี.สีช่อง ๙ นายสุวรรณ เมตยานุวัตรผอก. ได้เปิดเผยกับผู้สื่อข่าวว่าขณะนี้ทางช่อง ๙ กำลังติดต่อทางสำนักพระราชวัง ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตถ่ายทอดสดพิธีอันยิ่งใหญ่นี้เพราะถือว่าเป็นพิธีประวัติศาสตร์ที่สมควรจะแพร่ภาพให้ประชาชนได้ดูกันทั่วประเทศ

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ “สมภพ โหตระกิตย์”

(๒) ที่ถูกต้องคือ “รองเลขาธิการพระราชวัง”

(๓) ที่ถูกต้องคือ “ร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล”

(๔) ที่ถูกต้องคือ “ตามเสด็จ”

(๕) ที่ถูกต้องคือ “ถวายคำแนะนำ”

สมเด็จพระบรมฯ
ทรงผนวช
ณ วัดพระศรีฯ
พสกนิกรต่างปลื้มปีติกันทั่วหน้า

มีทั้งข้าราชการ - นักการเมือง รัฐบาลเตรียมฉลองใหญ่

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช ในวันที่ 6 พฤศจิกายนนี้ เป็นเวลา 15 วัน ทรงผนวช ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

☐ อ่านต่อหน้า 2

และประทับที่วัดบวรนิเวศ นายกรัฐมนตรีเผยจะจัดงานเฉลิมฉลองอย่างสมพระเกียรติที่สุด เตรียมเข้าเฝ้าฯพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทูลถามรายละเอียดสั่งการรองนายก ฯ ให้ประสานงานกับพระราชสำนัก พสกนิกรต่างปลื้มปีติโดยทั่วกัน

เมื่อเย็นวานนี้ (ที่ 10) หลังเลิกประชุม ครม. แล้วนายกรัฐมนตรี พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ กล่าวให้สัมภาษณ์ต่อสื่อมวลชนว่า การที่พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงรับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงมีพระบรมราชานุญาตให้ทรงผนวชตามธรรมเนียมของพุทธศาสนิกชนและโบราณราชประเพณี ในวันที่ 6 พฤศจิกายน ถึงวันที่ 20 พฤศจิกายนเป็นเวลา 15 วัน

นายกรัฐมนตรีชี้แจงว่าข่าวนี้เป็นเรื่องที่น่ายินดีสำหรับพสกนิกร ที่พระองค์ทรงดำเนินตามราชประเพณีถูกต้อง เรื่องนี้รัฐบาลได้เตรียมการพร้อมแล้ว โดยมอบให้รองนายกรัฐมนตรี นาย สมภพ โหตระกิตย์ เป็นผู้ตรวจดูเกี่ยวกับสถานที่ประทับพระตำหนักทรงพรตและตำหนักบันหยา ณ วัดที่พระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมงกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชและประทับอยู่ในระหว่างทรงครองสมณเพศคือวัดบวรนิเวศวิหาร อันเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกที่ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยทรงผนวชและประทับ เพื่อบูรณะซ่อมแซม โดยจะร่วมประสานงานกับ นายบุญเพิ่ม ไกรฤกษ์ (๑) รองเลขาธิการสำนักพระราชวัง

นายกฯ ได้กล่าวอีกว่า องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้เข้าเฝ้าฯในวันที่ 12 ตุลาคม เพื่อทูลถวายรายงานเรื่องอุทกภัยในภาคต่างๆ ในโอกาสนี้จะได้ทูลถามเกี่ยวกับเรื่องทรงผนวชพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เพื่อรัฐบาลจะได้สนองพระบรมราชโองการอำนวยความสะดวกทุกอย่างให้พร้อม เพื่อจัดเฉลิมฉลองจัดงานถวายอย่างสมพระเกียรติที่สุด

เมื่อเวลา 10.00 น. วานนี้ สมเด็จพระบรมฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถานไปกราบทูลลาทรงผนวชต่อสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ณ วัดราชบพิธ หลังจากนั้นได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร บางลำพู เมื่อเวลา 10.30 น. เพื่อนมัสการสมเด็จพระญาณสังวรเจ้าอาวาส

สำหรับผู้ที่จะทรงผนวชตามสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้แก่ รท. หม่อมเจ้าจุลเจิมมงคล ยุคลราช (๒) องครักษ์, มรว. จิราคม กิติยากร ผู้ช่วยราชเลขานุการ, พท สายัณห์ คำภีรพันธ์ (๓) ราชองครักษ์ โดยทั้งหมดจะจำวัดอยู่ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

อนึ่ง ในเวลา 20.00 น. คืนวานนี้ (ที่ 10) ได้มีแถลงการณ์สำนักพระราชวัง เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวช สมเด็จเจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธรลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวช ในบวรพระพุทธศาสนา ตามพระราชประเพณี ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทาน

(๑) ที่ถูกต้องคือ “นายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์”

(๒) ที่ถูกต้องคือ ร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล”

(๓) ที่ถูกต้องคือ “พันโท สายัณห์ คัมภีร์พันธุ์”

พระบรมราชานุญาต สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช(๑) ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 และประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ระยะที่จะทรงผนวช มีกำหนด 15 วัน สำนักพระราชวัง วันที่ 10 ตุลาคม 2521

เกี่ยวกับข่าวที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงผนวชนั้น "เสียงปวงชน" ได้สอบถามไปยัง พสกนิกรในสาขาอาชีพต่างซึ่งได้แสดงความปลื้มปีติโดยทั่วกัน นายสุนทร แก้วเนตร ตัวแทนลูกจ้าง สภาที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาแรงงานแห่งชาติ ได้กล่าวว่า พรุ่งนี้ผมจะไปปรึกษาในสภาแรงงาน แน่นอน เรามีแน่ครับ ที่จัดให้มีการกระทำเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ผมเพิ่งทราบข่าวนี้แหละเป็นข่าวที่น่ายินดี ส่วนทางด้านแรงงานจะทำอย่างไร เราต้องปรึกษากันก่อนครับ ตอนนี้ผมยังพูดอะไรไม่ได้"

ทางด้าน นาย คำรง ลัทธพิพัฒน์ อดีต รมต. พาณิชย์ และรองเลขาธิการ พรรค ปชป. กล่าวว่า "ผมรู้สึกปลาบปลื้มใจเพราะการบวชเป็นพระภิกษุสงฆ์ เป็นประเพณีดั้งเดิมของไทย ถือว่าเป็นมงคล และในฐานะที่สมเด็จพระบรม ฯ ทรงเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทยได้ทรงเล่าเรียนมาหลายอย่างทั้งในประเทศและต่างประเทศ เมื่อทรงผนวช ก็สมเป็นชายไทย ย่อมนำความปลาบปลื้มมาสู่พสกนิกรอย่างแน่นอน"

นายกำจัด กีพานิช อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ตอบข้อซักถามเกี่ยวกับการถ่ายทอดเสียงในวันทรงผนวช ว่า ทางเราก็คิดถ่ายทอดเหมือนกัน แต่ทั้งนี้ผมจะต้องไปปรึกษากับทางสำนักพระราชวังก่อน ต้องหารือกันก่อน "เสียงปวงชน" ได้โทรศัพท์สอบถามไปยังนายชำเลือง วุฒิจันทร์ รองอธิบดีกรมการศาสนา เวลา 21.00 น. คืนเดียวกันนั้น เพื่อถามว่าทางรัฐบาลได้มอบหมายให้กรมการศาสนาเตรียมการอย่างไรบ้าง ได้รับคำตอบจากทางบ้านว่านายชำเลืองนอนไปแล้ว ทางด้านแม่บ้านต่าง ๆ ให้ทรรศนะอย่างเดียวว่าที่ทรงผนวชครั้งนี้ ทำให้ประชาชนทั้งประเทศปลาบปลื้มใจและชื่นชมในพระจริยวัตรของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมารเพิ่มมากขึ้น

(๑) ที่ถูกต้องคือ "ทรงผนวช"

พระยุพราชผนวช ต้นเดือนพ.ย.-15 วัน ประทับที่วัดบวรฯ

สมเด็จพระยุพราช จะทรงผนวช ต้นเดือนหน้าที่วัดพระแก้วฯ มีกำหนด 15 วัน และจะทรงประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2521 นี้ สำนักพระราชวังได้ออกแถลงการณ์ ☐อ่านต่อหน้า 16

เรื่องสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารทรงผนวชว่า

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ[๑] สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนา ตามพระราชประเพณีซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาต

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร[๒] จะทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2521 และประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ระยะเวลาที่จะทรงผนวชนี้ มีกำหนด 15 วัน.

เมื่อบ่ายวันที่ 10 ต.ค. นี้ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว กรณีสมเด็จพระยุพราชจะทรงผนวช ว่าเป็นเรื่องที่น่าดีใจที่พระองค์จะทรงประพฤติปฏิบัติตามประเพณีไทย เรื่องนี้รัฐบาลได้มอบหมายให้ ดร. สมภพ โหตระกิตย์ รองนายกฯ ไปตรวจพระตำหนักที่จะประทับในวัดบวรนิเวศว่าควรจะซ่อมอะไรบ้างและรัฐบาลควรทำอะไรเพิ่มเติมเพื่อจะได้ดำเนินการต่อไปโดยด่วน ทั้งนี้ให้ประสานงานกับนายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ เลขาธิการสำนักพระราชวัง[๓] อย่างไรก็ตามรัฐบาลจะอำนวยความสะดวก และจัดให้อย่างสมพระเกียรติ ผู้สื่อข่าวถามว่า จะใช้งบประมาณเท่าไหร่ นายก ฯ ตอบแต่เพียงว่า "มีอยู่แล้ว"

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร"

(๓) ที่ถูกต้องคือ "รองเลขาธิการพระราชวัง"

พระสังฆราชเป็นองค์อุปัชฌาย์ พระญาณสังวร 'กรรมวาจาจารย์'

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ จะทรงผนวชที่วัดพระแก้วในวันที่ 6 น.ย. นี้ แล้วจะทรงจำพรรษาอยู่ที่วัดบวรนิเวศเป็นเวลา 15 วัน โดยจะประทับอยู่ที่พระตำหนักปั้นหยา □ อ่านต่อหน้า 2

และพระตำหนักทรงพรต ในโอกาสเดียวกันนี้สถานีโทรทัศน์จะถ่ายทอดพระราชพิธีอันเป็นประวัติศาสตร์ ให้ประชาชนชมทั่วประเทศ นายกฯ เผยว่า รัฐบาลเตรียมจัดพิธีสมโภชฉลองให้สมพระเกียรติที่สุด โดยจะเข้าเฝ้าฯ ในหลวงกราบบังคมทูลรายละเอียดให้ทรงทราบในวันที่ 12 ต.ค. นี้

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้รับพระบรมราชาอนุญาตให้ทรงผนวชแล้ว กำหนดทรงผนวชวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายนนี้ ที่พระอุโบสถวัดพระรัตนศาสดาราม โดยมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระญาณสังวรเป็นพระกรรมวาจาจารย์ และมีพระนามฉายาว่า "วชิราลงกรโณ"

สำนักพระราชวังออกคำแถลงเมื่อเที่ยงวานนี้(ที่ 10) ว่า เนื่องจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาจะทรงผนวชตามพระราชประเพณี ความทราบถึงใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท แล้ว ทรงอนุโมทนาและมี พระบรมราชา นุญาตให้ ทรงผนวช ได้ตามพระราชประสงค์

พระราชพิธีทรงผนวชจะกระทำ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายนนี้ และจะเสด็จประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งเป็นพระอารามหลวงชั้นเอกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เคยประทับอยู่ระหว่างทรงผนวช จนกระทั่งจะทรงลาผนวชในวันจันทร์ที่ 20 เดือนเดียวกัน

ก่อนหน้าที่สำนักพระราชวังจะออกประกาศเล็กน้อย คือเมื่อเวลาประมาณ 10.00 น. เมื่อวาน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินยังวัดราชบพิธ เพื่อถวายดอกไม้ธูปเทียนแด่สมเด็จพระสงฆราชในฐานะที่จะทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ในพระราชพิธีทรงผนวชคราวนี้

หลังจากนั้น จึงได้เสด็จพระราชดำเนินต่อไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อถวายสักการะแด่สมเด็จพระญาณสังวรในฐานะที่จะทำหน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ ในพระราชพิธีทรงผนวช และเป็นเจ้าอาวาสของวัดที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะประทับอยู่ในระหว่างทรงผนวช

สมเด็จพระญาณสังวร เปิดเผยแก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์หลังจากเสด็จพระราชดำเนินกลับแล้วว่า การที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯเสด็จ ฯ มาวันนี้ ก็เพื่อมาแจ้งว่าจะทรงผนวชและจะเสด็จมาประทับที่วัดนี้ จึงได้ถวายหนังสือที่จำเป็นและถือโอกาสถวายคำแนะนำต่าง ๆ ในการปฏิบัติพระองค์ให้

พระเทพกวี ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวรมอบหมายให้เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ของพระราชพิธีทรงผนวชเพิ่มเติม เปิดเผยแก่ผู้สื่อข่าว "เดลินิวส์" ว่า ทางวัดได้ทราบมาเล็กน้อยว่าจะทรงผนวชจึงได้เตรียมการต่าง ๆ ล่วงหน้าไว้แล้วคือ จัดพระพี่เลี้ยง และจัดพระตำหนักที่ประทับเตรียมไว้ถวาย

พระตำหนักที่ประทับที่จัดไว้ ได้แก่พระตำหนัก "บ้านหย่า" ซึ่งเป็นพระตำหนักเก่าแก่ สร้างมาตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ 3 แต่คงจะจัดให้เป็นที่ประทับเป็นทางการเป็นพิธีเพียงคืนเดียวเท่านั้น เพราะนอกจากจะเก่าแก่แล้ว ห้องหับต่าง ๆ ก็ยังคับแคบและขาดเครื่องอำนวยความสะดวกด้วย

หลังจากนั้นทางวัดจึงจะจัดให้ไปประทับที่พระตำหนัก "ทรงพรต" ซึ่งเป็นพระตำหนัก 2 ชั้นและอยู่ใกล้ ๆ กันโดยจัดชั้นสองซึ่งมีห้องใหญ่ ๆ อยู่ทั้งหมด 3 ห้องให้ทั้งชั้น เพื่อที่จะได้มีห้องบรรทม ห้องทรงพระอักษร และห้องใช้ประโยชน์ทั่วไปแยกจากกันเป็นสัดส่วน

สำหรับผู้ที่จะบวชตามเสด็จ ฯ อีก 4 คน คือ ร.ท. หม่อมเจ้าจุลเจิมมงคล ยุคล,(๑) ม.ร.ว. จิรวดี กิติยากร, พ.ท. สายัณห์ คัมภีรพันธ์ และ พ.อ. นายแพทย์ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์นั้น พระเทพกวีแจ้งว่า พิธีอุปสมบทจะมาทำกันที่วัดบวร ฯ และจะอยู่จำวัดที่วัดบวร ฯ ชั่วคราวเช่นกัน ที่กุฏิ "สหจร" ซึ่งอยู่ตรงกันข้ามกับพระตำหนัก "ทรงพรต"

ในโอกาสพระราชพิธีทรงผนวชครั้งนี้ สถานีโทรทัศน์ ท.ว.ท. ช่อง 9 ของ อสมท. เปิดเผยว่า ทางสถานีได้มีหนังสือขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ถ่ายทอดสดพระราชพิธีอันเป็นประวัติศาสตร์นี้ไปแล้ว เพื่อให้พสกนิกรได้มีโอกาสชื่นชมพระบารมีอย่างทั่วถึง

หลังจากมีประกาศแถลงการณ์เรื่องจะทรงผนวชออกมาแล้ว พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีบอกกับผู้สื่อข่าวว่า รัฐบาลและนายกรัฐมนตรีดีใจมากที่ได้ทราบว่า สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะทรงบำเพ็ญกรณีตามพระราชประเพณีที่มีมานานแล้ว

ในทันทีที่ได้ทราบ จึงได้ส่งรองนายกรัฐมนตรี สมภพ โหตระกิตย์ ไปดูสถานที่ต่างๆ ในวัดร่วมกับนายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ ผู้อำนวยการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เพื่อตรวจดูความเรียบร้อย โดยเฉพาะพระตำหนักซึ่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ จะประทับในระหว่างทรงผนวช "ตอนนี้ท่านรองนายกรัฐมนตรีสมภพกลับมารายงานแล้ว คงจะต้องมีการปรับปรุงซ่อมแซมเสียใหม่ เพราะรัฐบาลตั้งใจจะให้สะดวกและสมพระเกียรติที่สุด" ส่วนคำถามของผู้สื่อข่าวที่ว่ารัฐบาลจะจัดพิธีเฉลิมฉลองสมโภชหรือไม่ นายกรัฐมนตรีตอบว่า "เรื่องนี้จะต้องหารือกันก่อนเพราะเกี่ยวกับพระราชประเพณี จะทำอะไรเอาเองตามใจชอบไม่ได้"

นายกรัฐมนตรีเปิดเผยว่าในโอกาสที่จะเข้าเฝ้าฯ ถวายรายงานเรื่องน้ำท่วม ตอนบ่ายวันพฤหัสบดีที่ 12 ตุลาคม นี้ ตนจะได้ถือโอกาสกราบบังคมทูลถามรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวกับพระราชพิธี(๒)ทรงผนวชด้วย เพื่อจะได้ทราบว่า รัฐบาลจะมีส่วนในพระราชพิธีดังกล่าวแล้วได้อย่างไรบ้าง.

(๑) ที่ถูกต้องคือ "ร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "พระราชพิธี"

สมเด็จพระบรมผนวช๖พย. รัฐบาลเร่งซ่อมวัดบวรฯรับ

สมเด็จพระบรมฯจะทรงผนวช ๑๕ วันรัฐบาลให้สมภพ โหตระกิตย์ ซ่อมวัดบวรรับเสด็จฯ สำนักพระราชวังออกแถลงการณ์เมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคมที่ผ่านมาว่า สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนาตามพระราชประเพณี ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาต

ทั้งนี้ จะทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ และประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ระยะที่ทรงผนวชนี้มีกำหนด ๑๕ วัน.

ทางด้านพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีกล่าวว่า รู้สึกดีใจมากรวมถึงพสกนิกรก็ยินดีด้วยที่พระองค์ทรงบำเพ็ญตามพระราชประเพณีอันดีงามถูกต้อง รัฐบาลได้ให้นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี เตรียมการเรียบร้อยแล้วโดยออกตรวจที่วัดบวรนิเวศ และนายสมภพกลับมารายงานแล้วว่า จะต้องซ่อมแซมวัดบางส่วน

อย่างไรก็ตาม จะมีการจัดสมโภชงานมหามงคลนี้หรือไม่ พลเอกเกรียงศักดิ์กล่าวว่าจะต้องปรึกษาหารือก่อน รวมทั้งงบประมาณก็จะใช้งบพิเศษ โดยให้นายสมภพร่วมกับนายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ ดำเนินการ

พ้ายายจะทรงผนวชที่วัดบวรฯ

รายงานข่าวจาก พระบรมมหาราชวังแจ้งว่า พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งทรงสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบกแล้ว และจะรับพระราชทานวุฒิบัตรและเข็มเสนาธิปัตย์ ณ เวทีใหม่สวนอัมพร ในวันที่ ๑๓ ตุลาคมนี้ ทรงได้รับพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ให้ผนวชตามธรรมเนียมของพุทธศาสนิกชนและโบราณราชประเพณีระหว่างวันที่ ๖–๒๐ พฤศจิกายนศกนี้ (๑)

วัดที่จะทรงผนวชคือวัดบวรนิเวศวิหาร อันเป็นอารามหลวงชั้นเอกซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยผนวชและประทับอยู่ระหว่างวันที่ ๒๒ ตุลาคม ถึง ๕ พฤศจิกายน ๒๔๙๙ ณ ตำหนักทรงพรตและตำหนักบันหยา

เมื่อเวลาประมาณ ๑๐ นาฬิกาวานนี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถานไปนมัสการลาทรงผนวชสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสากลมหาสังฆปริณายกสมเด็จพระสังฆราช ณ วัดราชบพิธหลังจากนั้น ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร บางลำพู เมื่อเวลา ๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที เพื่อนมัสการสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาส

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ให้สัมภาษณ์ว่า ได้ทราบข่าวแล้ว และมีความรู้สึกดีใจมาก รวมทั้งพสกนิกรที่ได้รับทราบข่าวว่าพระองค์ได้ทรงปฏิบัติตามราชประเพณีที่ถูกต้อง รัฐบาลเองได้เตรียมการสำหรับเรื่องนี้แล้ว วันนี้ (๑๐ ต.ค.) ก็ได้ให้นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง ไปดูสถานที่วัดบวรนิเวศฯ ซึ่งได้รายงานให้ทราบแล้วว่าจะต้องมีการซ่อมแซมอะไรบ้าง

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ประทับระหว่างทรงผนวช”

สมเด็จพระบรมฯ จะทรงผนวช วันที่ ๖ เดือนหน้า

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันจันทร์ที่ ๖ เดือนหน้า ประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ระยะเวลาที่ทรงผนวชมีกำหนด ๑๕ วัน

สำนักพระราชวังออกแถลงการณ์เมื่อวานนี้ (ที่ ๑๐) เรื่องสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช เพราะทรงมีพระราชศรัทธาในพระบวรพุทธศาสนาตามพระราชประเพณี ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท แล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระบรมราชานุญาต

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯสยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันจันทร์ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ และจะประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ระยะเวลาที่ทรงผนวชนี้มีกำหนด ๑๕ วัน

พลเอก เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับกรณี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯจะทรงผนวช ในต้นเดือนหน้าว่า ทราบเรื่องแล้ว รู้สึกดีใจมาก รวมทั้งพสกนิกรก็ดีใจทั่วถึง ที่ทรงบำเพ็ญพระองค์ถูกต้องตามประเพณี รัฐบาลก็ได้เตรียมฯการต่าง ๆ ไว้แล้ว โดยมอบหมายให้รองนายกฯสมภพ โหตระกิตย์ ไปตรวจตราบริเวณวัดบวรนิเวศวิหารแล้ว พร้อมได้กลับมารายงานว่า จะต้องมีการซ่อมแซมบางส่วน สำหรับการเฉลิมฉลองนั้น คงจะต้องมีการหารือกันในรายละเอียดอีก

"ก็กำลังประชุมร่วมกันกับทางในวังอยู่ โดยคุณพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ กับรองสมภพ ประชุมกันอยู่" พลเอกเกรียงศักดิ์ชี้แจง เรื่องงบประมาณในการจัดการเรื่องนี้

เร่งซ่อมตำหนักเพชร เป็นที่ประทับสมเด็จพระบรมขณะทรงผนวช

เร่งซ่อมตำหนักเพชรและตึกต่าง ๆ อีก ๕ หลัง กรมการศาสนาเตรียมรายละเอียดเกี่ยวกับพระราชพิธีต่าง ๆ ในวันสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงผนวช

พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวถึงการเตรียมการที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชว่า ได้เตรียมซ่อมแซมตึกต่าง ๆ รวมทั้งตำหนักเพชรด้วย รวมประมาณ ๕–๖ หลัง ขณะนี้เจ้าหน้าที่กำลังซ่อมแซมอยู่ ส่วนงบประมาณยังประมาณไม่ได้

"หลังจากที่สมเด็จพระบรมฯ ได้ทรงผนวชแล้ว ท่านอาจจะเสด็จฯ ไปประทับบ้าง ซึ่งเรื่องนี้ทางรัฐบาลก็ต้องไปดูแลความเรียบร้อยให้ด้วย ส่วนจะเสด็จฯ ไปที่ไหนบ้างนั้น พรุ่งนี้ผมจะเข้าเฝ้าฯ" พลเอกเกรียงศักดิ์กล่าว

สำหรับเรื่องการสมโภชนั้น นายกรัฐมนตรีกล่าวว่าก็เป็นไปตามพระราชประเพณี ซึ่งจะต้องไปรับทราบพระราชดำริว่าจะทำอย่างไรเกี่ยวกับเรื่องนี้

"มันไม่เกี่ยวกันมันคนละเรื่อง" พลเอกเกรียงศักดิ์กล่าวเมื่อผู้สื่อข่าวถามถึงเรื่องการอภัยโทษ และการลดโทษนักโทษ

นายพินิจ สมบัติศิริ อธิบดีกรมการศาสนา กล่าวกับผู้สื่อข่าวว่า ตามธรรมดาสำนักพระราชวังจะมีหนังสือแจ้งให้ทางกรมการศาสนาทราบว่าทางกรมจะทำอะไรแต่ขณะนี้ยังไม่ได้รับหนังสือจากสำนักพระราชวังแต่อย่างใด

มีรายงานข่าวว่าทางกองพระราชพิธีสำนักพระราชวัง กำลังดำเนินการเพื่อเตรียมรายละเอียดเกี่ยวกับพระราชพิธีต่าง ๆ ในวันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชเพื่อกราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ทรงทราบ ก่อนที่จะประกาศพิธีต่างๆ ออกมา

ตึก "ทรงพระ"
หัวดบวรฯ ซึ่งจะ
เป็นที่ประทับของ
สมเด็จพระบรม-
โอรสาธิราชฯ
ขณะทรงผนวช
15 วัน....
สมเด็จพระญาณสังวร
กำลังเผยกับเดสินิวสี

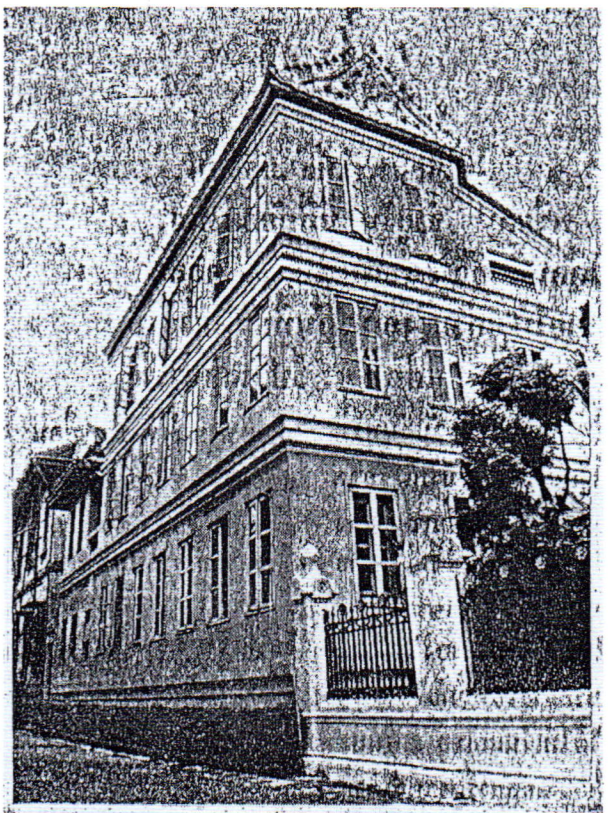

ตำหนักทรงพรศ[๑] วัดบวรนิเวศวิหารซึ่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารจะประทับ ขณะผนวช

เร่งซ่อมพระตำหนักวัดบวรฯ ตรียมการผนวชสมเด็จพระบรมฯ

นายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ รอง ราชเลขาธิการ สำนักพระราชวัง[๒] แถลงถึงการที่สมเด็จ พระบรม โอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชวันที่ ๖ พฤศจิกายนนี้ว่า ได้ประชุมเป็นครั้งแรกร่วมกับทางวัดบวรฯ ถึงเรื่อง การซ่อมพระตำหนัก ๒ หลัง ซึ่งเคยเป็นที่ประทับของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งทรงผนวชปี๒๔๖๘ โดยพระตำหนักทั้งสองอยู่ในสภาพชำรุดมาก เพราะไม่ได้ใช้มานาน

ต่อมาเย็นวันที่๑๑ตุลา คมนายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี ได้เข้าปรึกษา สมเด็จ พระ ญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศด้วย

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ตำหนักพระปั้นหย่า”

(๒) ที่ถูกต้องคือ “รองเลขาธิการพระราชวัง”

นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีและคณะเดินทางไปตรวจความเรียบร้อยที่วัดบวรนิเวศน์เมื่อวานนี้ เพื่อเตรียมการถวายในการพระราชพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร กำหนดวันที่ ๖ พฤศจิกายนนี้

สมเด็จพระญาณสังวร[๑] เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวรวิหาร ชื่นชมยินดีที่รัฐบาลจัดซ่อมแซมพระตำหนักหลายหลังต้อนรับการทรงผนวชของ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ บอกอยากอาราธนาให้ทรงผนวชนานๆ เพราะประชาชนจะได้ร่วมบุญกุศลด้วย รองนายกรัฐมนตรีเข้าพบปรึกษาเรื่องงานทรงผนวช ว่านายกรัฐมนตรีเป็นห่วงมาก สั่งทุ่มงบประมาณ ซ่อมแซมที่ประทับเต็มที่

เมื่อใกล้ค่ำวานนี้ (ที่ ๑๑) นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี ได้ไปยังวัดบวรนิเวศวรวิหาร ณ ที่นั้น นายเดโช สวนานนท์ อธิบดีกรมศิลปากร นายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ รองเลขาธิการสำนักพระราชวัง[๒] และเจ้าหน้าที่ได้รอรับอยู่ รองนายกรัฐมนตรีได้ใช้เวลาประมาณ ๑ ชั่วโมง ตรวจดูสภาพตึกพระตำหนักต่าง ๆ ที่จะเป็นที่ประทับในระหว่างทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในเดือนพฤศจิกายนนี้

หลังจากเสร็จการตรวจดูสภาพต่าง ๆ ของพระตำหนักทรงพรต ตำหนักบันหยา ตำหนักเพชร และเรือนใกล้เคียงแล้ว รองนายกรัฐมนตรีได้เข้านมัสการท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรฯ ณ กุฏิสมเด็จฯ โดยมีพระเทพกวี ร่วมการต้อนรับอยู่ด้วย

นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรีได้กล่าวว่า พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี มีความเป็นห่วงใยในเรื่องเกี่ยวกับกำหนดการจัดพระราชทานพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯมาก ได้สั่งการและมอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรม การจัดเตรียม การร่วมกับทางวัดและสำนักพระราชวังอย่างใกล้ชิด จัดงานทรงผนวชให้สมพระเกียรติ โดยเฉพาะเรื่องที่ประทับระหว่างทรงผนวชด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นห่วงมาก ขอให้เตรียมการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยทุกประการ และเมื่อได้มาเห็นสภาพและเห็นการเตรียมการซ่อมแซมอย่างเร่งรีบ ในวันนี้มีความสบายใจลงบ้าง จึงใคร่จะเรียนถามว่าทางวัดยังมีข้อขัดข้องประการใดเกี่ยวกับการซ่อมแซมที่ประทับครั้งนี้บ้าง หากมีก็ขอให้แจ้งให้รัฐบาลทราบเพื่อดำเนินการทันทีรวมทั้งเรื่องงบประมาณในการซ่อมแซมด้วย

ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาส ซึ่งให้การต้อนรับรองนายกรัฐมนตรีเป็นอย่างดี ได้แจ้งให้รองนายกรัฐมนตรีทราบโดยละเอียดว่า เชื่อว่าประชาชนทั่วไปเมื่อทราบข่าวการทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ครั้งนี้ ต่างจะชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง ทางวัดเองก็เตรียมการต้อนรับอย่างเต็มที่เพื่อรับการทรงผนวชครั้งนี้ สำหรับตำหนักที่จะประทับระหว่างทรงผนวชนั้น ทางวัดได้จัดให้ประทับ ณ ตำหนักทรงพรต และตำหนักบันหยา อันเป็นตำหนักที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับเมื่อทรงผนวช นั่นเอง ทั้งเดิมตำหนักดังกล่าวยังเป็นที่ประทับระหว่างทรงผนวชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ คือ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วย ตำหนักดังกล่าวจึงนับได้ว่าเป็นโบราณวัตถุ[๓]ทุกชิ้นในทางประวัติศาสตร์ การทรงผนวชของสมเด็จพระบรมฯครั้งนี้ เมื่อรัฐบาลจะได้ถือโอกาสซ่อมแซมตำหนักดังกล่าว ก็ถือว่าได้บูรณะซ่อมแซมโบราณวัตถุชิ้นสำคัญด้วย นับเป็นเรื่องที่น่ายินดีอย่างยิ่ง เพราะสถานที่บางแห่งที่ใช้เป็นที่ประชุมมหาเถรสมาคมก็คับแคบจะได้ถือโอกาสขยายให้กว้างขึ้นด้วย

เจ้าอาวาสวัดบวรฯ ได้กล่าวกับรองนายกรัฐมนตรีอีกว่า ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างวัดกับเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังแล้วครั้งหนึ่ง คือเมื่อวานนี้(ที่ ๑๐) เอง การประชุมก็ได้

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ “สมเด็จพระญาณสังวร”

(๒) ที่ถูกต้องคือ “รองเลขาธิการพระราชวัง”

(๓) ที่ถูกต้องคือ “โบราณสถาน”

พิจารณาเตรียมกำหนดการเตรียมงบประมาณ ตลอดจนการเร่งซ่อมแซมที่ประทับ ซึ่งทรุดโทรมมานาน เช่น ตำหนักทรงพรต ตำหนักปั้นหยา และตำหนักเพชร เรือนข้างเคียง รวมทั้งสิ้น ๘ หลังด้วยกัน และเมื่อมีการเร่งกันทั้งวันทั้งคืนเช่นนี้ ก็คงจะเสร็จทันในวันที่กำหนดจะทรงผนวชอย่างไม่มีปัญหา ท่านเจ้าประคุณสมเด็จฯ กล่าวว่า "การทรงผนวชครั้งนี้ ก็กะทันหันเร่งรีบเหมือนการทาสีกำแพงวัดรับกฐิน" เมื่อกำหนดการเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะได้ถวายกำหนด การ และ ข้อ ปัญหาต่าง ๆ แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงทราบต่อไป

ก่อนที่รองนายกรัฐมนตรีจะลากลับ ผู้สื่อข่าวได้เรียนถามท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวร ว่า เหตุใดสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ จึงทรงผนวชในช่วงเวลาอันสั้นเพียง ๑๕ วันเท่านั้น ท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระญาณสังวรกล่าวด้วยอาการยิ้มแย้มแก่ผู้สื่อข่าวว่า "พวกประชาชนช่วยกันอาราธนาพระองค์ท่านให้ทรงผนวชนาน ๆ หน่อยซี เพราะเรื่องทรงผนวชนี้ มีประชาชนอนุโมทนากับพระองค์ท่านมาก"

หลังจากนั้น รองนายกรัฐมนตรีได้ให้สัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวว่า เมื่อมาดูแล้วก็เบาใจว่า การซ่อมแแซมที่ประทับคงจะเสร็จทันแน่นอน การซ่อมแซมครั้งนี้ กรมศิลปากรเป็นผู้ควบคุมอย่างใกล้ชิดและเร่งช่างทำทั้งกลางวันและกลางคืน เรื่องงบประมาณไม่ต้องห่วง รัฐบาลเตรียมจ่ายเต็มที่

ทางด้านพระเทพกวี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสฝ่ายวิชาการ ได้เปิดเผยแก่ 'บ้านเมือง' ว่า เมื่อเช้าวันเดียวกันนี้ (ที่ ๑๑) พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการ ได้เสด็จนำผู้ที่จะเข้าอุปสมบทเป็นนาคหลวงร่วมกับสมเด็จพระบรม ฯ รวม ๕ ท่าน คือ ร.ท. หม่อมเจ้าจุลเจิมมงคล ยุคล[๑] ราชองครักษ์–มรว. จิราคม กิติยากร ผู้ช่วยราชเลขานุการในสมเด็จพระบรม ฯ–พ.อ. นายแพทย์ ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ ราชองครักษ์–พ.ท. สายัณห์ คำภีร์พันธ์ ราชองครักษ์ และ รท. พิสิษฐ์ ปิ่นเฟื่อง ราชองครักษ์ นำดอกไม้ธูปเทียนมานมัสการสมเด็จ ฯ เจ้าอาวาสและนำเทปขานนาคไปศึกษาด้วย

เมื่อเช้าวานนี้ (๑๑ ตค.) นายพูลเพิ่ม ไตรฤกษ์[๒] รองเลขาฯ สำนักพระราชวังได้ชี้แจงกับผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับการทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชนั้นว่า ขณะนี้ทางสำนักงานพระราชวัง[๓]ได้ร่วมประชุมกับทางวัดบวรนิเวศน์ ฯ แล้วเมื่อวันที่ ๑๐ ตค. นี้ เพื่อเตรียมการจัดพิธีทรงผนวช ซึ่งการประชุมครั้งแร ได้ประชุมถึงเรื่องปัญหาจัดสถานที่ ซึ่งเป็นที่ประทับในการทรงผนวช เพราะพระตำหนักทั้งสองแห่งทรุดโทรมมาก ตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ ได้ทรงผนวชเมื่อปี ๙๙ ซึ่งเป็นเวลานานถึง ๒๐ ปีแล้ว จำเป็นอยู่เองตัวพระตำหนักจะต้องทรดโทรมเป็นของธรรมดา

สำหรับการประชุมนั้นทางสำนัก พระ ราชวงยังไม่ ได้มีการประชุมกับทางรัฐบาลแต่อย่างใด เพราะอย่างไรเสียทางรัฐบาลจะต้องดำเนินการแน่ ทางสำนักพระราชวังจึงได้ประชุมกับทางวัดเสียก่อน สำหรับงบประมาณนั้นทางรัฐบาลได้จัดเตรียมไว้เรียบร้อยแล้วเท่าที่ทราบ และในตอนบ่ายของวันที่ ๑๑ ตค. นี้ นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับการแต่งตั้ง ให้เป็นประธาน ในการจัด พิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ จะเดินทางไปดูพระตำหนักทั้งสองหลัง เพื่อปรับปรุงและตกแต่งสถานที่ให้เรียบร้อยกอนมีพิธี,

(๑) ที่ถูกต้องคือ "ร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "นายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์"

(๓) ที่ถูกต้องคือ "สำนักพระราชวัง"

สมเด็จพระบรมฯ ทรงบำเพ็ญเนกขัมมบารมี

ข้างวัด

ประลก

เรื่องข้างวัดวันนี้ ผมจะพักเรื่องด่วนอื่น ๆ เช่นเรื่องน้ำท่วมและการช่วยเหลือประชาชนที่ถูกน้ำท่วมไว้ก่อนสักหนึ่งวัน เพราะมีเรื่องด่วนควรแก่การชื่นชมยินดีของชาวไทยทุกหมู่เหล่าเกิดขึ้น

เรื่องนั้นคือเรื่องสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร จะเสด็จออกทรงผนวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตามที่สำนักพระราชวังออกข่าวแถลงแจ้งว่า วันที่จะทรงผนวชคือวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

ที่ผมเรียกในหัวข้อข้อเรื่องเกี่ยวกับกรณีอันเป็นที่น่าชื่นชมยินดีของชาวไทยทั่วไปว่า "สมเด็จพระบรมฯ ทรงบำเพ็ญเนกขัมมบารมี" ก็เพราะการออกบวชในศาสนาพุทธ ถือได้ว่าเป็นการบำเพ็ญบารมีอย่างหนึ่งซึ่งมีอยู่ในศาสนาพุทธ

บารมีตามหลักศาสนาพุทธ ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้มีทั้งหมด ๑๐ ประการ แต่ละข้อแต่ละประการยังมีการแบ่งขั้นตอนออกเป็น ๓ ขั้น เช่น ขั้นธรรมดา ขั้นทำยากขึ้น และขั้นทำได้ยากที่สุดที่เรียกว่า *ปรมัตถบารมี*

ให้ข้าวของเงินทองเป็นทานบริจาค นี่เป็นเรื่องของทานบารมีอย่างธรรมดา สละลูกเมีย อวัยวะเลือดเนื้อเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น นี่ขั้นที่สอง ทำยากกว่าขั้นแรก เสียสละชีวิตเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น นี่เรียกว่าปรมัตถบารมี

บารมีทั้ง ๑๐ ประการ ผมจะไม่นำมากล่าวถึง แต่ใคร่จะกล่าวถึงบารมีข้อหนึ่งซึ่งผมนำมาใช้กับสมเด็จพระบรมฯ ดังกล่าวข้างต้น บารมีข้อหนึ่งในจำนวน ๑๐ ประการนั้นคือ *เนกขัมมบารมี*

เนกขัมม หมายถึงการออกบวช อันได้แก่การสละชีวิตโลกียวิสัย และความสุขในชีวิตฆราวาสทุกชนิดออกไปครองเพศเป็นนักบวช การออกบวชนี้ถ้าเป็นของคนสำคัญของโลกเช่น พระบรมศาสดาพุทธเจ้า ภาษาสันสกฤตเรียกว่า "มหาภิเนษกรมณ์" บาลีเรียกว่า "มหาภิเนกขัมม"

ส่วนคำว่าบารมีเป็นชื่อของการทำความดีที่เก็บหรือสะสมไว้

ใจคนเราที่เป็นปุถุชนสะสมสองอย่าง จะ

มากอย่างไหนและจะน้อยอย่างไหนย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาอันเกิดจากการศึกษาอบรม ถ้าสะสมความดีเรียกว่าบารมี แต่ถ้าสะสมความชั่วเรียกว่าอาสวะ

ต้นไม้สะสมปุ๋ยที่มีประโยชน์แก่การเลี้ยงลำต้นให้เจริญเติบโต เมื่อสะสมโดยวิธีดูดซึมให้มากขึ้น และต้นไม้เติบโตพอสมควร ต้นไม้จะออกดอกสะพรั่งสวยงาม และออกผลให้ได้กินหวานชื่นใจ นี่เปรียบเทียบกับคนเราสะสมบารมี แต่ถ้าต้นไม้สะสมสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ แก่ความเจริญเติบโต ดอกและผลที่ออกมาก็ไม่งดงาม

ด้วยประการฉะนี้ การที่สมเด็จพระบรมฯ จะเสด็จออกทรงผนวชโดยกำหนดเวลาอยู่ในเพศพระภิกษุเป็นเวลา ๑๕ วัน นอกจากจะได้ชื่อว่าทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทสมเด็จ พระบรมชนกนาถ และบรรพมหากษัตริย์ราชบูรพการีแล้ว ยังนับได้ว่าทรงบำเพ็ญเนกขัมมบารมีที่ควรแก่การชื่นชมของชาวไทยทั่วไป

ที่เรียกว่าควรแก่การชื่นชมยินดีของพสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่าก็เพราะเพียงแต่คนธรรมดาสามัญออกบวช ใครได้ทราบข่าวเข้า แม้จะไม่ได้เกี่ยวดองเป็นญาติกัน สาธุชนยังอดอนุโมทนาไม่ได้

ผมคนหนึ่ง เวลาได้ยินเสียงแตรแห่นาคที่ไร น้ำตาลพาลจะพังทุกที

ก็เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า ซึ่งถ้าจะเรียกเป็นอย่างสามัญก็ว่าทรงเป็นขวัญใจของชาวไทย ซึ่งชาวไทยได้เฝ้าได้เห็นท่านมาแต่เล็กแต่น้อย ได้เสด็จออกทรงผนวช ใครเล่าเมื่อได้ทราบข่าวจะไม่ชื่นชมโสมนัส

วันก่อนนั้นผมเห็นภาพลงหนังสือพิมพ์เป็นภาพเกี่ยวกับสมเด็จพระบรมฯเสด็จไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชที่วัดราชบพิธ ผู้ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ และเสด็จไปนมัสการสมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศ ซึ่งผมเข้าใจว่าคงจะเป็นพระกรรมวาจาจารย์ในพระราชพิธีทรงผนวชครั้งนี้

หนังสือพิมพ์ซึ่งดูเหมือนจะเป็นไทยรัฐรายงานไว้ว่า สมเด็จพระบรมฯไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช "เพื่อนมัสการทรงลาผนวช" ความจริงไม่ใช่หรอกครับ ที่ถูกนั้นคือสมเด็จพระบรมฯ ท่านเสด็จไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชนั้นเป็น การเสด็จอย่างที่ภาษาชาวบ้านเราเรียกว่า ไปมอบตัว หรือฝากตัวกับพระอาจารย์ที่จะทำพิธีบวช และสั่งสอนอบรมให้ในระหว่างบวช ก่อนบวชถ้าจะลาใครต่อใครก็ลาแต่ญาติผู้ใหญ่ที่เป็นฆราวาส พระอุปัชฌาย์อาจารย์ถ้าจะลาก็ไปลาเอาตอนลาสึกโน่น

ก่อนบวชจึงต้องไปหาพระอุปัชฌาย์เพื่อให้ท่านรับบวชให้ และเพื่อให้ท่านอบรมให้เข้าใจในพิธีบวช เช่นหัดขานนาค หัดท่องหัดออกเสียงภาษาบาลีที่ใช้ในการบวช

ผมคำนวณดูแล้วก็ยังอีกหลายวันกว่าจะถึงวันทรงผนวชของสมเด็จพระบรมฯ ระหว่างนี้สมเด็จพระบรมฯ ก็คงจะทรงท่องบ่นคำขานนาค ตามแบบที่กุลบุตรชาวไทยทั่วไปบวชกัน ผมเชื่อมั่นในพระปรีชาของสมเด็จพระบรมฯว่า ท่านคงทรงท่องจำได้เรียบร้อย

ได้ทราบว่าทางราชการจะถ่ายทอดพระราชพิธีทรงผนวชทางโทรทัศน์ด้วย คอยชื่นชมกันในวันนั้นให้ทั่วหน้ากันเถิดครับ

เผยพระบรมฯผนวช ประทับต่างจว.

เร่งซ่อมตำหนักทุกแห่งรีบด่วน

นายกรัฐมนตรีเผยระหว่าง ทรงผนวช สมเด็จพระบรม โอรสาธิราช ฯ จะเสด็จ ฯ

ประทับในต่างจังหวัดด้วย แต่ยังไม่ทราบว่าเป็นจังหวัดไหน ส่วนการปรับปรุงพระตำหนักที่ประทับที่วัดบวรนิเวศวรวิหารนั้น รัฐบาลส่งคนไปสำรวจดูแล้ว ใช้เวลาเพียงห้าหกวันเท่านั้นก็คงเสร็จ

ที่ตึกสันติไมตรีในทำเนียบรัฐบาลบ่ายวานนี้ พล.อ. เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี เปิดเผยแก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ว่า ในระหว่างที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชนั้น ได้ทราบว่าจะเสด็จ ฯ ประทับต่างจังหวัดบางจังหวัด เพื่อให้พสกนิกรในจังหวัดนั้นชื่นชมในพระบารมีด้วย

นายกรัฐมนตรีบอกกับผู้สื่อข่าวว่า จนถึงขณะที่มาให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ นายกรัฐมนตรีเองก็ยังไม่ทราบว่าจะเสด็จ ฯ จังหวัดไหนบ้าง แต่ก็คงจะรู้และแจ้งให้ประชาชนทราบได้ หลังจากเข้าเฝ้า ฯ ทูลถวายรายงานเรื่องน้ำท่วมต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตอนบ่ายวานนี้

ส่วนเรื่องการปรับปรุงซ่อมแซมพระตำหนักที่ประทับในระหว่างทรงผนวชนั้น นายกรัฐมนตรีแจ้งว่าได้ส่งคนไปสำรวจมาแล้ว ทั้งพระตำหนัก "บ๊นหยา" พระตำหนัก "ทรงพรต" และตำหนัก "เพชร" ที่อาจจะทรงใช้บ้าง ปรากฏว่าต้องซ่อมแซมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ใช้เวลาเพียง 5-6 วันก็คงเสร็จเรียบร้อย

ผู้สื่อข่าวถามว่า ในโอกาสอันเป็นมหามงคลนี้ รัฐบาลคิดจะให้มีการอภัยโทษแก่นักโทษทั่วประเทศบ้างหรือไม่ คำถามนี้นายกรัฐมนตรีตอบสั้นๆ ว่า "เรื่องทรงผนวชกับเรื่องอภัยโทษไม่มีอะไรเกี่ยวกัน เป็นเรื่องคนละเรื่อง" แสดงว่า พระราชพิธีทรงผนวชคราวนี้คงไม่มีการอภัยโทษนักโทษแน่

อนึ่ง เมื่อเวลา 17.00 น. วานนี้ นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี นายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ ผู้อำนวยการทรัพย์สินฯ และนายเดโช สวนานนท์ อธิบดีกรมศิลปากร ได้ไปตรวจดูการซ่อมแซมสถานที่ต่างๆ ในบริเวณวัดบวรฯ ที่เร่งลงมือทำกันมาตั้งแต่เช้า

จากนั้น รองนายกรัฐมนตรีและคณะก็ได้เข้านมัสการพระญาณสังวรเพื่อเรียนให้ทราบว่า การซ่อมแซมคราวนี้นายกรัฐมนตรีได้กำชับมาว่าให้ทำอย่างดีที่สุด ที่ตำหนักเพชรซึ่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะใช้เป็นที่รับแขกระหว่างทรงผนวช จึงจะมีการเปลี่ยนพรมและติดเครื่องปรับอากาศให้ด้วย

สมเด็จพระญาณสังวรจึงได้ชี้แจงว่า ตำหนักเพชรนี้ปรกติใช้เป็นที่ประชุมมหาเถรสมาคม นายกรัฐมนตรีเคยปวารณาจะมาช่วยปรับปรุงให้ คราวนี้ได้จังหวะพอดีมีโอกาสเปลี่ยนพรมติดเครื่องปรับอากาศ นับว่ามหาเถรสมาคมเป็นผู้ได้รับประโยชน์ต่อไปด้วย จึงต้องขอบคุณและขออนุโมทนา

สำหรับ "พระตำหนักบ๊นหยา" นั้น สมเด็จพระญาณสังวรแจ้งต่อรองนายกรัฐมนตรีว่า เป็นของเก่าแก่สร้างมาตั้งแต่ครั้งรัชกาลที่ 3 ที่ 4 ฝาปูนเริ่มกระเทาะเสียหายแล้ว การซ่อมปรับปรุงคราวนี้จึงเป็นการรักษาของเก่าโบราณไว้ด้วย แต่ก็อยากจะขอให้ทำแต่เพียงจำเป็นเพราะต้องการคงไว้ให้เป็นโบราณสถาน

ส่วนพระราชกรณียกิจในระหว่างทรงผนวชนั้น พระเทพกวี ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวรมอบหมายให้เป็นผู้แถลงข่าวของวัดเผยว่า ก็คงจะต้องทรงปฏิบัติเช่นเดียวกับภิกษุทั่วไปเช่น จะต้องออกทรงบาตรซึ่งเข้าใจว่า นอกจากจะไปที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐานและวังสระประทุมแล้ว คงจะต้องออกทรงบาตรจากประชาชนในบริเวณใกล้ ๆ วัดด้วย.

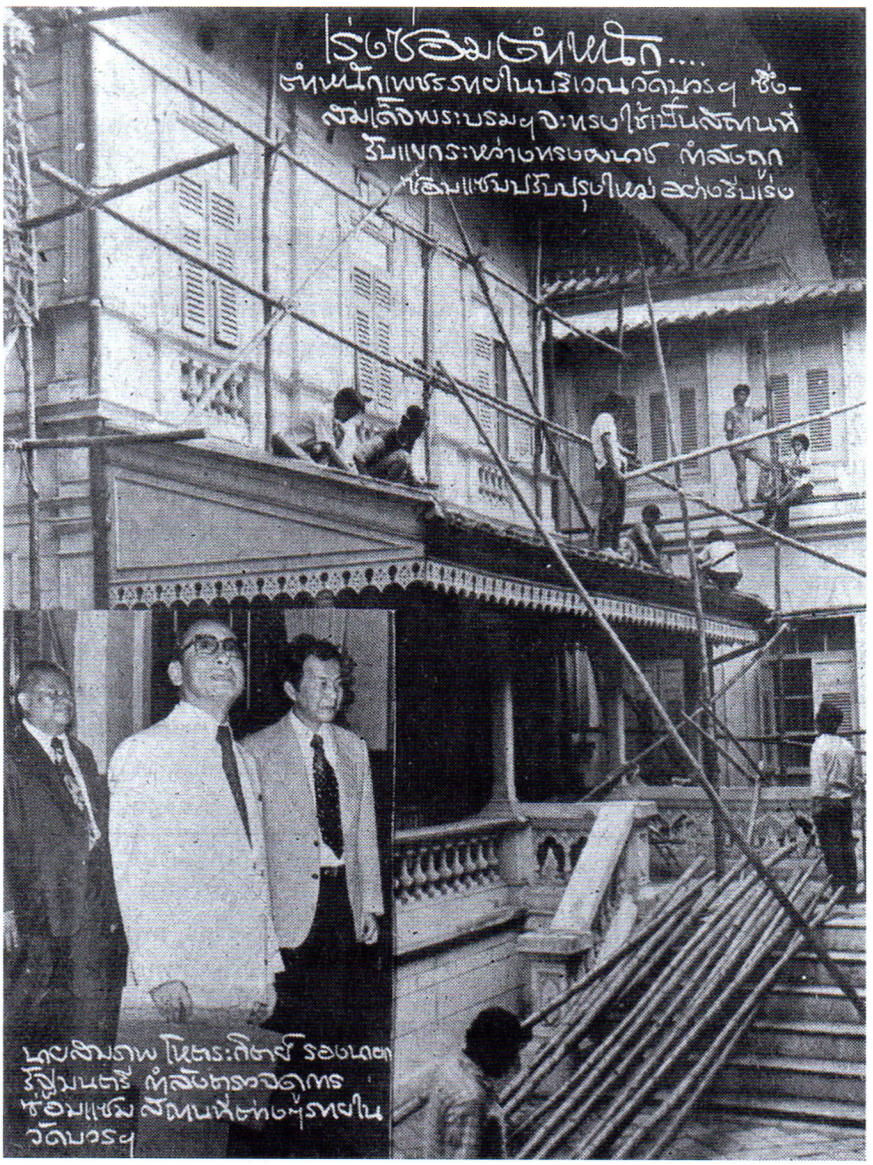
เร่งซ่อมต่อหน้า....
ต่อหน้าเพชรรถในบริเวณวัดบวรฯ ซึ่ง-
สมเด็จพระบรมฯ จะทรงใช้เป็นสถานที่
รับแขกระหว่างทรงผนวช ทำสังฆ
ซ่อมแซมปรับปรุงใหม่ อย่างรีบเร่ง
นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายก
รัฐมนตรี กำลังทรงจัดการ
ซ่อมแซม สถานที่ต่างๆ ภายใน
วัดบวรฯ

พระตำหนักปั้นหยา
กำลังได้รับการเร่งบูรณ
ให้ทันวันผนวชโดย
นายกจุลมใกล้ชิด

นายก ฯ คุมบูรณะตำหนักปั้นหย่าให้ทันการ

อธิบดีกรมศิลปากรเปิดเผยการบูรณะซ่อมแซมวัดบวรฯ เพื่อเตรียมรับพระราชพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ใกล้เสร็จเรียบร้อย จะมีการตรวจรับงานในวันที่ ๑ พฤศจิกายน นายกรัฐมนตรีตรวจงานซ่อมด้วยตนเอง

เมื่อเร็วๆ นี้

นายเดโช สวนานนท์ อธิบดีกรมศิลปากร เปิดเผยแก่ผู้สื่อข่าวเกี่ยวกับการบูรณะซ่อมแซมพระตำหนักต่าง ๆ ในวัดบวรฯ เพื่อเตรียมรับพระราชพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯว่า พระตำหนักและตึกบริวาร รวม ๙ หลังนั้น ได้เร่งรัดการซ่อมแซมทั้งกลางวันและกลางคืน ขณะนี้ใกล้จะเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะสามารถส่งงานได้ในวันที่ ๑ พฤศจิกายน

อธิบดีกรมศิลปากร ชี้แจงว่า การซ่อมแซมสามารถรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว เพราะได้ระดมกำลังจาก ช่าง ของกรมศิลปากร สำนักพระราชวัง ตลอดจนช่างจากเอกชนมาช่วยอย่างเต็มที่ งานที่ประณีต เช่นการปิดทองพระรูปต่างๆ การทาสีเป็นต้น พระตำหนักที่จะต้องใช้ความประณีตและระมัดระวังเป็นพิเศษ ได้แก่พระตำหนักทรงพรต พระตำหนักปั้น-หย่า ซึ่งเป็นพระตำหนักที่ประทับของสมเด็จพระบรมฯระหว่างทรงผนวช ส่วนตึกสหจร ซึ่งเป็นที่อยู่ของ พระ ภิกษุที่บวชร่วม ก็ได้รับการตกแต่งโดยทาสีใหม่เช่นกัน นอกจากนี้ยังเป็นที่น่ายินดีที่ทางวัดบวรฯ ยังได้รับการบริจาคสิ่งของมาร่วมอนุโมทนาในการซ่อมแซมครั้งนี้ด้วย เช่นบริษัท บคส. ได้ส่งปูนซีเมนต์และกระเบื้องมาบริจาคเพื่อเปลี่ยนหลังคาพระตำหนักทรงพรต พระตำหนักบนหย่าและตึกสหจรอีกด้วย

การซ่อมแซม วัดบวรฯครั้งนี้ อธิบดีกรมศิลปากร กล่าวว่า จะเสร็จเรียบร้อยในวันที่ ๑ พฤศจิกายน ศกนี้ โดย นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี ประธานกรรมการซ่อมแซม จะได้เดินทางมาตรวจรับมอบงานและดูความเรียบร้อยด้วยตนเอง นายเดโช เปิดเผยต่อไปว่า เรื่องการซ่อมแซมวัดบวรฯ เพื่อเตรียมรับพระราชพิธีทรงผนวช ครั้งนี้ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้มีความเป็นห่วงใยมาก เมื่อสองวันก่อนท่านได้มาตรวจดูการซ่อมแซมด้วยตนเอง และกำชับทุกฝ่ายให้เร่งรัดให้เสร็จทันการ ส่วนงบประมาณนั้น ได้แจ้งให้ทราบว่า รัฐบาลยินดีจะสนับสนุนอย่างเต็มที่ ดังนั้นทางกรมศิลปากรจึงไม่หนักใจแต่อย่างไร.

ตำหนักทรงพรต ที่จะใช้เป็นที่ประทับ เป็นงานของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

ช่างฝีมือดีกว่า ๕๐ คน ถูกระดมมาเพื่อการซ่อมแซม พระตำหนักทั้ง ๘ แห่งโดยเฉพาะ เป็นช่างทั้งของบริษัทที่กรมศิลปากรว่าจ้าง และเป็นช่างของบริษัท ที่สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ว่าจ้าง

พระตำหนักทุกหลังมีร่องรอยทรุดโทรมกว่าเมื่อ ๒๒ ปีก่อน ครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวออกทรงผนวช แต่กระนั้นก็ไม่หนักหนาจนเกินซ่อมแซมแก้ไขเพราะเพียงฉาบปูนใหม่ ทาสีใหม่ เปลี่ยนมุ้งลวดใหม่ ทำขอหน้าต่างใหม่ ฯลฯ

ก็เป็นที่เชื่อว่า พระตำหนักจะกลับสวยงามสดใสเหมือนเมื่อแรกสร้าง

ด้วยงบประมาณหนึ่งล้านบาทกับเศษอีกเล็กน้อย การซ่อมแซมพระตำหนักทุกหลังจะต้องเสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ภายในวันที่ ๓๐ ตุลาคมนี้ เพื่อจะให้ทางตำหนักพระราชวังเข้ามาจัดแต่งห้องที่ประทับ ห้องรับรอง ตลอดทั้งจัดแต่งสนามหญ้ารอบพระตำหนักให้สวยงดงามทันท่วงทีกับที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะเข้ามาประทับ

"ทำเสร็จก็ปลูกดอกไม้เลย ที่นี่ก็สวยเหมือนเนรมิต" ประกอบ อินทาโว หัวหน้าคนงานก่อสร้างจากบริษัทปรีดาก่อสร้าง ซึ่งทำงานให้สำนักทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์และกำลังซ่อมแซมตำหนักพระทรงพรตกล่าว

ประกอบบอกว่าเขาเคยซ่อมแซมปรับปรุงพระตำหนักนี้มาแล้วหนหนึ่งเมื่อปี ๒๔๙๙ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวช ตอนนั้นเขามีอายุเพียง ๒๐ ปี แต่ตอนนี้เขามีอายุเกือบ ๔๐ ปีแล้ว

"ก็รู้สึกภูมิใจว่าได้ทำงานรับใช้ราชวงศ์ในหลวงท่านมาตลอด" ประกอบพูดสั้น ๆ แต่น้ำเสียงให้ความหมายลึกซึ้ง

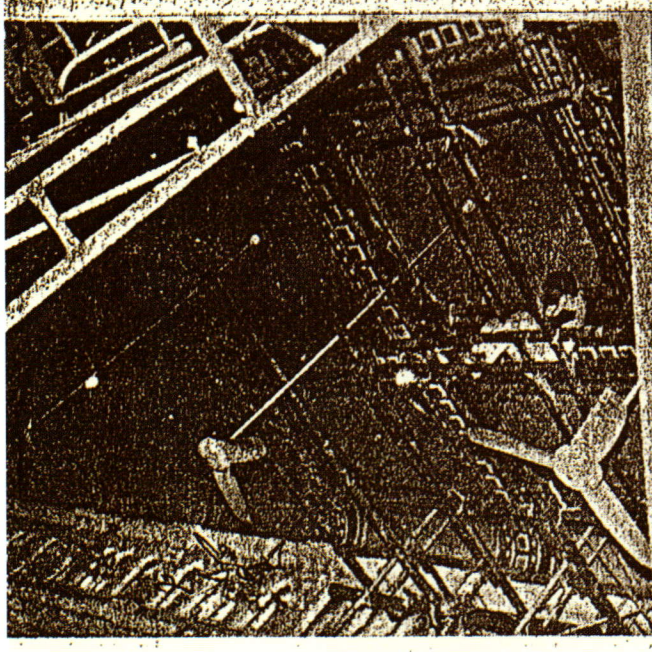

ประกอบ อินทาโว

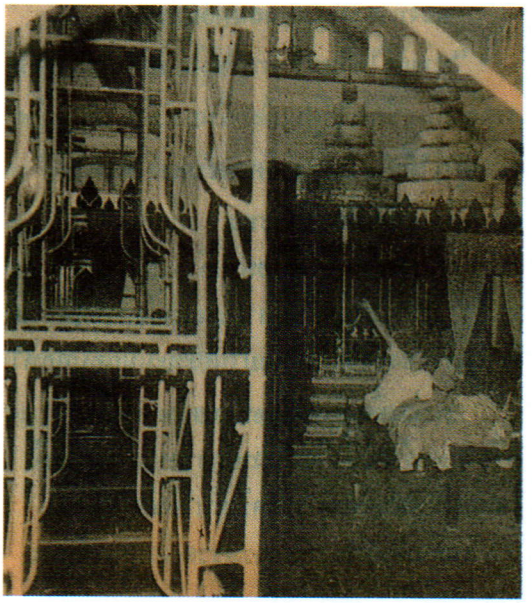

เมื่อ ข่าว สม เด็จ พระบรมโอรสาธิราชจะฯ ทรงผนวชที่วัดบวรนิเวศวิหาร ในวันที่ ๖ พฤศจิกายนนี้ ปรากฏว่า พระตำหนักทั้ง ๔ แห่งในวัดจึงต้องเร่งปรับปรุงซ่อมแซมกันเป็นการด่วน โดยเฉพาะพระตำหนักสำคัญๆ เช่น พระตำหนักทรงพรต ซึ่งจะใช้เป็นที่ประทับ และพระตำหนักเพชร ซึ่งจะใช้สำหรับรับแขก

"พระตำหนักเพชร ซึ่งพระองค์ท่านจะใช้เป็นที่รับแขกระหว่างทรงผนวช นายกรัฐมนตรีได้กำชับมาว่าให้ทำให้ดีที่สุด ซึ่งก็จะต้องมีการเปลี่ยนพรมและติดเครื่องปรับอากาศด้วย"

ข้าราชการกรมศิลปากรที่มาคอยควบคุมดูแลการซ่อมแซมพระตำหนักเพชรกล่าว

กรมศิลปากรได้รับมอบให้หมายให้ซ่อมแซมทั้งสิ้น ๔ พระตำหนัก คือ พระตำหนักเพชร, พระตำหนักจันทร์, พระตำหนักเดิมและพระตำหนักซ้าย ส่วนพระตำหนักอื่นๆ รวมทั้งพระตำหนักบันหยา พระ

พระตำหนักปั้นหย่าที่พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ประทับเมื่อทรงผนวช

พระแท่นบรรทม

ภายในพระตำหนักทรงพรต

พระตำหนักเพ็ชรในปัจจุบัน

เมื่อสมเด็จพระบรมฯ จะผนวช[๑]

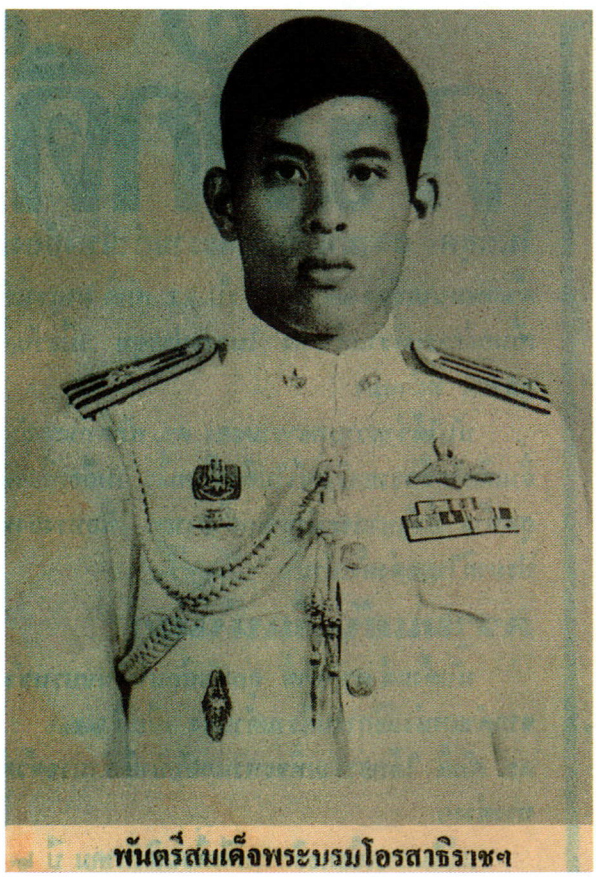

พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

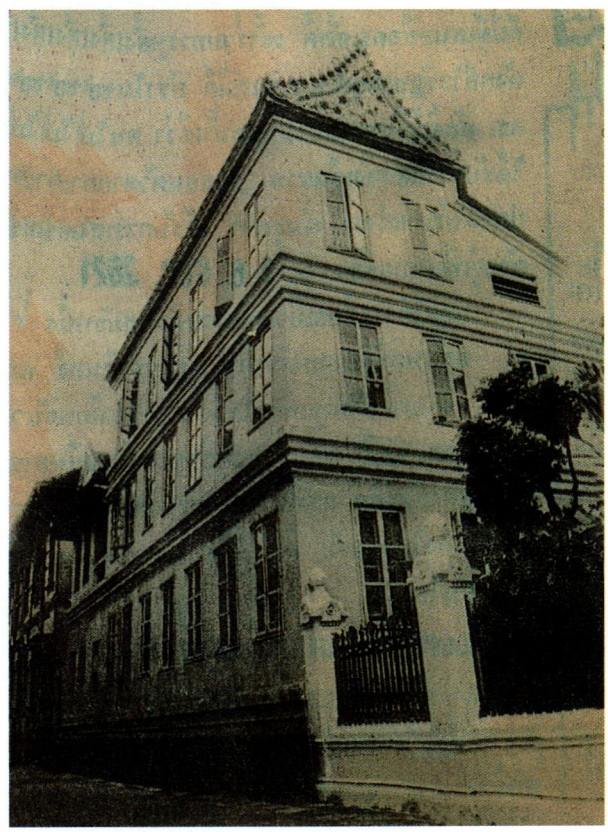

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ผนวช”

ทำ(๑)พระราชพิธีในสมัยรัชกาลที่ 6 เป็นหลักผนวชสมเด็จพระบรมฯ

เผย รายละเอียด พระราช พิธีทรง ผนวช สม เด็จพระ บรม-โอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ยึดหลักราชประเพณีในครั้งในรัชกาลที่ 6 แห่งราชวงศ์จักรี ขณะนี้รัฐบาลและสำนักพระราชวังได้เตรียมการไว้เรียบร้อยแล้ว

กรุงเทพ ฯ พระเทพกวี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ได้เปิดเผยถึงพระราชกรณียกิจที่จะทรงปฏิบัติ ระหว่างทรงผนวช ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมารว่า จะเสด็จพระราชดำเนินบิณฑบาตบริเวณพระบรมมหาราชวัง และวังสระปทุม สำหรับพระตำหนักที่ประทับในวัด ได้กำหนดประทับประจำ ณ พระตำหนักทรงพรตแต่ในคืนแรก ตามพระราชประเพณีจะต้องประทับที่พระตำหนักปั้นหยา(๒) ซึ่งเคยเป็นที่ประทับประจำของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ส่วนพระตำหนักเพชร(๓) ซึ่งปกติใช้เป็นที่ประชุมของมหาเถรสมาคม จะใช้เป็นสถานที่รับรองแขกในระหว่างที่ทรงผนวช

พระเทพกวีกล่าวอีกว่า สำหรับพระราชประเพณีการทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ครั้งนั้น เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังและรัฐบาลได้ประชุมกันแล้ว เมื่อคืนวันที่ 10 ต.ค. ซึ่งจะยึดหลักพระราชประเพณีที่ใช้มาตั้งแต่รัชกาลที่ 6 แต่จะมีการปรับปรุงเล็กน้อยตามกาลสมัย

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ “นำ”

(๒) ที่ถูกต้องคือ “พระตำหนักปั้นหย่า”

(๓) ที่ถูกต้องคือ “พระตำหนักเพ็ชร”

นักโทษชั้นเยี่ยมลดครึ่ง เจอม.27ไม่มีสิทธิ์

พระราชทานอภัยโทษนักโทษทั่วประเทศ ในพระราชวโรกาสที่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชจะทรงผนวช รัฐบาลมอบให้

กรมราชทัณฑ์เตรียมร่างพระราชกฤษฎีอภัยโทษ และคัดเลือกนักโทษที่อยู่ในข่าย ได้รับพระราชทานอภัย โทษ และคัดเลือกนักโทษที่อยู่ในข่ายได้รับพระราชทานอภัยโทษ นักโทษที่ถูกลงโทษด้วยอำนาจ พิเศษของนายกรัฐมนตรี ไม่อยู่ในข่าย รวมทั้งนักโทษที่ต้องคดีเกี่ยวกับความผิดต่อพระมหากษัตริย์ และความมั่นคงของรัฐฯ

นายทวี ชูทรัพย์ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ได้ชี้แจงกับผู้สื่อข่าวว่า เนื่องในพระราชวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชจะทรงผนวช จะมีการพระราชทานอภัยโทษแก่นักโทษทั่วประเทศ โดยรัฐบาลจะออกพระราชกฤษฎีกาพระราชทานอภัยโทษขึ้น โดยพิจารณาไปตามลำดับชั้นของนักโทษเด็ดขาดตามกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์เช่น ชั้นเยี่ยมลด 1 ใน 2 ชั้นดีมากลด 1 ใน 3 ชั้นดีลด[๑] 1 ใน 4 และชั้นกลางลด 1 ใน 5 เป็นต้น

สำหรับลักษณะความผิดที่ไม่อยู่ในข่ายได้รับพระราชทานอภัยโทษ คือมีความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์[๒] ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐฯ และผู้ที่ถูกลงโทษตามคำสั่งของนายกฯ รัฐมนตรีด้วยอำนาจพิเศษเช่น ม. 27

เมื่อเวลา 17 น. วันที่ 11 ตุลาคมนี้ ผู้สื่อข่าวได้เข้านมัสการพระเทพกวี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร กราบเรียนถามถึงข่าวคืบหน้า ที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯจะทรงผนวช ได้รับการชี้แจงว่า ยังไม่ทราบหมายกำหนดการโดยละเอียด ต้องรอสำนักพระราชวังส่งหมายกำหนดการมาให้อย่างไรก็ตามเมื่อ 10 น. วันเดียวกันนี้ พระองค์เจ้าอนุสรณ์มงคลการได้นำพระอนุจรธรูป(หมายถึงพระที่จะบวชตามสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช) พร้อมด้วยดอกไม้ธูปเทียนมาสักการะสมเด็จพระญาณสังวร เจ้า

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ลด”

(๒) ที่ถูกต้องคือ “แทนพระองค์”

อาวาสนัดบวรนิเวศ ฯ[๑] ในฐานะที่จะบวชวัดนี้ และได้เอาเทปขานนาคกลับไปท่อง

ขณะเดียวกัน นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรีฝ่ายสังคมและทั่วไป ได้ไปที่วัดบวรนิเวศน์ ฯ[๒] และเข้านมัสการสมเด็จพระญาณสังวร กราบเรียนว่า พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีให้มาดูแลจัดสถานที่รวมทั้งอุปกรณ์พระอุโบสถด้วยวันนี้ได้มาดูการซ่อมแซมแล้วรู้สึกโล่งใจเพราะเป็นห่วงว่าจะเสร็จไม่ทัน และได้ให้อธิบดีกรมศิลปากรมาดูแลการซ่อมบูรณะด้วย สมเด็จพระญาณสังวรกล่าวว่า "อันที่จริงตำหนักเพชรใช้เป็นที่ประชุมมหาเถรสมาคม ท่านนายกฯได้ปรารภว่าจะทำบางสิ่งบางอย่างให้เหมาะสมยิ่งขึ้น และคราวนี้ก็เหมาะพอดีจะได้ใช้ประโยชน์กันต่อไป เมื่อคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวช ก็มีการซ่อมแซมโดยด่วนอย่างนี้เหมือนกัน" แล้วถามนายสมภพว่าจะซ่อมแซมเฉพาะสิ่งใช่หรือไม่ รองนายก ฯ ตอบว่าใช่ พร้อมกับกราบเรียนว่านายก ฯ อยากให้มีการตกแต่งพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลต่าง ๆ ด้วย หลังจากที่สนทนากันครู่ใหญ่รองนายกรัฐมนตรีก็นมัสการลาออกมาสำรวจสถานที่โดยรอบ พร้อมกับอธิบดีกรมศิลปากรและนายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ รองเลขาธิการสำนักราชเลขา[๓] ได้ไปดูตึก "ทรงพรต" และตึก "บันหย่า" จากนั้นก็เดินทางกลับ

กรณีที่พระบรมโอรสาธิราช จะทรงผนวชในวันที่ 6 พ.ย. นี้ นายกรัฐมนตรี ชี้แจงว่า รัฐบาลได้เตรียมซ่อมทั้งตำหนักเพชร และศาลาทรงพรต มีวัดบวรนิเวศ ซึ่งพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะทรงประทับจะใช้เวลาซ่อมแซมประมาณ 5-6 วัน ส่วนจะใช้งบประมาณเท่าใดยังไม่ได้กำหนดแน่ และในขณะบรรพชานี้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ซึ่งได้พระฉายาว่า 'วชิราลงฺกรโณ' จะเสด็จ ฯ ไปประทับที่ต่างจังหวัดบ้างซึ่งเรื่องนี้รัฐบาลจะถวายการดูแล นายกรัฐมนตรีกล่าวว่า จะเข้าเฝ้า ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 12 พ.ย. นี้ เพื่อที่ถวายรายงานเรื่องน้ำท่วม และรับพระราชดำริ ในการจัดพระราชพิธีบรรพชาพระบรมโอรสาธิราช โดยที่รัฐบาลถือว่างานนี้เป็นงานใหญ่ จะจัดให้มีพิธีสมโภช[๔] ตามประเพณีด้วย ผู้สื่อข่าวถามว่า จะมีการอภัยโทษนักโทษในวันทรงผนวชหรือไม่ นายกฯกล่าวว่าเป็นคนละเรื่อง

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศฯ"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "วัดบวรนิเวศฯ"

(๓) ที่ถูกต้องคือ "รองเลขาธิการพระราชวัง"

(๔) ที่ถูกต้องคือ "ที่"

(๕) ที่ถูกต้องคือ "พิธีสมโภช"

เสนอรัฐอภัยโทษในวโรกาสสมเด็จพระบรม ฯ ทรงผนวช

เสนอรัฐบาลหากมีการอภัยโทษเนื่องในวโรกาสสมเด็จพระบรม ฯ ทรงผนวช ไม่เลือกที่รักมักที่ชังเพราะอภัยทานนั้นเป็นหลักธรรมอันดีกว่าไม่มีโทษอันใดอภัยไม่ได้

นายโคทม อารียา ตัวแทนกลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม ได้ทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีเสนอความเห็นในกรณีที่ทางราชการจะมีการตรากฎหมายอภัยโทษเนื่องในวโรกาสสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ทรงผนวช ว่า ทางกลุ่มมีความปลื้มปีติเป็นล้นพ้นที่สมเด็จพระบรม ฯ ทรงเจริญรอยตามพระสิทธิธรรมองค์ศาสดาที่ยิ่งใหญ่

แต่ทางกลุ่มไม่เห็นด้วยกับการที่ทางราชการจะให้มีการอภัยโทษไม่ทั่วถึงโดยมีการไม่ให้อภัยโทษสำหรับผู้ที่กระทำผิดในองค์พระมหากษัตริย์ และองค์รัชทายาท รวมถึงการกระทำผิดต่อความมั่นคงของรัฐและผู้ที่ถูกลงโทษโดยอำนาจนายกรัฐมนตรีตามความในมาตรา ๒๗

ทางกลุ่มเห็นว่าการอภัยโทษไม่ควรเลือกปฏิบัติ เพราะอภัยทานเป็นหลักธรรมอันดีซึ่งไม่น่ามีโทษอันใดที่ให้อภัยไม่ได้ อีกทั้งการพระราชทานอภัยโทษกว้างออกไปมากเท่าใดก็ยิ่งเป็นการแผ่พระมหากรุณาธิคุณยังพสกนิกรถ้วนหน้า และทางรัฐบาลก็มีนโยบายประสานความสามัคคี ดังนั้นผู้กระทำผิดต่อความมั่นคงของรัฐซึ่งเป็นโทษทางความคิดหรือทางการเมืองควรได้รับการอภัยด้วยเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐ

หนังสือกล่าวว่าหากนายกรัฐมนตรีมีความเห็นชอบโปรดดำริให้มีการให้อภัยโทษหรือปล่อยบุคคลในข่ายความผิดดังกล่าวข้างต้นอันจะเป็นการเสริมสร้างความเป็นธรรมและแผ่ความเมตตาถึงผู้รับทุกข์อย่างทั่วถึงกัน และจะเป็นการเผยแผ่พระบรมกฤษฎาภินิหารในการทรงบำเพ็ญพระเนกขัมมบารมีนี้ ให้มีถึงผู้ตกทุกข์ได้ยากที่ถูกจองจำอยู่ตามสถานกักกันต่างๆ โดยทั่วถึงกัน

นิรโทษกรรมวันผนวช

พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ให้สัมภาษณ์ตอบข้อซักถามของผู้สื่อข่าวเช้าวานนี้ (ที่ ๑๕ ตค.) เกี่ยวกับกรณีมีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่า เนื่องจากการที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯจะทรงผนวช ซึ่งจะเป็นวันพระราชพิธีสำคัญทางประวัติศาสตร์ น่าที่จะมีการนิรโทษกรรมนักการเมืองหรืออภัยโทษหรือลดหย่อนผ่อนโทษให้แก่นักโทษทั่วไปนั้น

เกี่ยวกับเรื่องนี้ นายกรัฐมนตรีกล่าวชี้แจงว่า ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณา ซึ่งเท่าที่เคยปฏิบัติกันมานั้นๆในวันทำพระราชพิธีสำคัญ ๆ เช่นนี้มักจะกระทำกัน แต่ขณะนี้การพิจารณาของรัฐบาลยังไม่มีข้อยุติว่าจะกระทำหรือไม่แต่ประการใด

โอกาสนี้ผู้สื่อข่าวได้ซักถามถึงกำหนดการ เดินทาง ไปเยือนรัสเซียของนายกรัฐมนตรีตามคำเชิญอย่างเป็นทางการของประเทศนั้น นายกรัฐมนตรีชี้แจงว่าทางรัสเซียต้องการให้เดินทางไปในระหว่างปลายปีนี้หรือต้นปีหน้า แต่ขณะนี้ยังไม่ได้กำหนดแน่นอนเพราะต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ทั่วๆ ไปก่อน

ผู้สื่อข่าวเรียนถามถึงการเจรจากับผู้แทนรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามซึ่งกำลังดำเนินอยู่ในขณะนี้เพื่อให้เวียดนามยอมรับผู้อพยพกลับไปยังประเทศของตน นายกรัฐมนตรีเปิดเผยว่าการเจรจายังไม่เป็นที่คลับคล้ายคลับคลา มีปัญหาปลีกย่อยหลายประการที่ต้องร่วมกันแก้ไข แต่ประเทศไทยก็ยืนยันที่จะพยายามผลักดันให้ผู้อพยพชาวเวียดนามกลับไปประเทศของตนให้หมด นายกรัฐมนตรีกล่าวย้ำในที่สุด.

อภัยโทษ ๔ หมื่นคน วันผนวช

รัฐบาลเตรียมอภัยโทษทั่วประเทศ ๔ หมื่นคน ในวโรกาสพ้าชายทรงผนวช

นายทวี ชูทรัพย์ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ เปิดเผยกับผู้สื่อข่าวเมื่อวานนี้ว่า ขณะนี้รัฐบาลกำลังเตรียมร่างพระราชกฤษฎีกา เพื่อประกาศพระราชทานอภัยโทษให้กับนักโทษเด็ดขาดที่ถูกขังอยู่ตามเรือนจำต่างๆ เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชทรงผนวชในวันที่ ๖ พฤศจิกายนนี้ ทั่วบวรนิเวศวิหาร

อธิบดีกรมราชทัณฑ์เปิดเผยว่าการพิจารณานิรโทษกรรมครั้งนี้จะพิจารณาตามลำดับชั้น ของนักโทษเด็ดขาด โดยนักโทษชั้นเยี่ยมลด๑ใน๒ ชั้นดีมากลด ๑ ใน ๓ ชั้นดีลด ๑ ใน ๔ และชั้นกลางลด ๑ ใน ๕ ซึ่งการลดโทษครั้งนี้ เป็นกรณีพิเศษ ถ้าหากผู้เหลือรับโทษบีหรือสองบี และเป็นผู้ที่มีความประพฤติเยี่ยมอาจจะได้รับปลดปล่อยเลย

นายทวี กล่าวต่อไปว่า สำหรับจำนวนนักโทษที่จะได้รับการนิรโทษกรรมครั้งนี้คาดว่าทั่วประเทศจะมีจำนวนถึง ๔ หมื่นคน

"ส่วนนักโทษที่อยู่ในข่ายไม่ได้รับการพิจารณาอภัยโทษ ได้แก่นักโทษที่มีความผิดในองค์พระมหากษัตริย์ ราชินี รัชทายาทผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ และถูกคำสั่งลงโทษของนายกรัฐมนตรีว่าด้วยอำนาจพิเศษ มาตรา ๒๗ แห่งรัฐธรรมนูญการปกครอง" นายทวี ชี้แจงในที่สุด

หมายรับสั่งที่..... สำนักพระราชวัง

๑๖ ตุลาคม ๒๕๒๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์ในการทรงผนวชและอุปสมบท ข้าทูลละอองพระบาทที่ประจำในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร ดังมีรายพระนามและนามดังต่อไปนี้ -

๑. ร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล
๒. หม่อมราชวงศ์จิราคม กิติยากร
๓. พันเอก นายแพทย์ชำรงรัตน์ แก้วกาญจน์
๔. พันโท สายัณห์ คัมภีร์พันธุ์
๕. เรือโท พิสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง

วันอังคาร ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๘.๔๕ น.

แต่งกายเครื่องแบบปรกติขาว

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่ง ดังนี้ -

หน้าที่ -

กองพระราชพิธี

๑. สั่งแผนกพระราชพิธี

ให้หมวดสนมพลเรือน

ก. จัดดอกไม้สดสีต่าง ๆ ปักขวดประดับในเพานไปตั้งแต่ง
ข. รับดอกไม้กระทง ๕ กระทง จากพนักงานเก่ายในและจัดชูปเทียนไปปฏิบัติการ
ก. จัดที่กรวดน้ำสำหรับพระภิกษุที่อุปสมบทใหม่ไปปฏิบัติการ
ง. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้หมวดวรอาสน์

ก. ตั้งเก้าอี้สำหรับผู้มาในงาน พร้อมทั้งจัดพรม ๆ ทางไปปูลาดตั้งแต่งตามสมควร
ข. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้หมวดศุภรัต

ก. จัดอาสนะ กระโถน ขันน้ำ ไปตั้งแต่งถวายพระสงฆ์
ข. จัดพานทอง ๒ ชั้น ๒ สำรับ ไปตั้งรองผ้าไตรสำหรับนาคหลวงที่เป็นหม่อมเจ้า และ หม่อมราชวงศ์
ก. จัดพานแว่นฟ้า ๓ พาน ไปตั้งรองผ้าไตรสำหรับนาคบุคคลธรรมดา

ง. รับเงินสำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ ๒ รูป ๆ ละ ๑๐๐ บาท ถวายพระคู่สวด ๒ รูป รูปละ ๕๐ บาท และนั่งหัตถบาศ รวม ๒๒ รูป ๆ ละ ๒๐ บาท จากกองคลัง สำนักพระราชวัง แล้วให้ทำเป็นใบปวารณานำไปปฏิบัติการ

จ. รับดอกไม้กระทงเจิม ๕ กระทง สำหรับใช้คู่กับเทียนชอนิสัย จากพนักงานฝ่ายในไปปฏิบัติการ นาคละ ๑ กระทง

ฉ. เบิกสิ่งของจากแผนกพัสดุ ไปปฏิบัติการ ดังนี้ -

- เครื่องบริขารสำหรับอุปสมบท รวม ๕ ชุด ไปตั้งที่ในพระอุโบสถ ตามบัญชี
- ขี้ผึ้ง ด้ายดิบ ให้พนักงานฝ่ายในห้องนมัสการ ฟั่นเทียนถวายพระประธานที่พระอุโบสถวัดบวร ฯ พระอุปัชฌาย์ และคู่สวด

ขนาดเล่มละ ๔๕๐ แกรม ..... เล่ม
" ๑๘๐ " ชอนิสัย ๕ เล่ม
" ๑๕ " ถวายพระอุปัชฌาย์ คู่สวดและนั่งหัตถบาศ มัดละ ๑๐ เล่ม ธูปมัดละ ๑๐ ดอก จำนวนอย่างละ ๕ มัด สำหรับถวายพระภิกษุที่อุปสมบทใหม่ เทียนมัดละ ๑๐๐ เล่ม ธูปมัดละ ๑๐๐ ดอก จำนวนอย่างละ ๕ มัด

- สะบงถวายพระอุปัชฌาย์และคู่สวดและนั่งหัตถบาศ รวม ๒๖ ผืน

ช. เก็บพานแก้วที่พระภิกษุนาคหลวงถวายอุปัชฌาย์ คู่สวด ที่พระอุโบสถไว้ใช้ราชการต่อไป

ซ. รับดอกไม้กระทงเจิมและธูปเทียนแพร้อมด้วยพานแก้วถวายอุปัชฌาย์คู่สวดจากแผนกรักษาพระราชฐานชั้นในไปปฏิบัติ

ฌ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองวัง

<u>สั่งแผนกรักษาพระราชฐานชั้นใน</u>

ให้พนักงานห้องนมัสการ

๑. จัดดอกไม้กระทง ๕ กระทง สำหรับนาคหลวงชอนิสัยมอบหมวดคุมภัณฑ์

๒. จัดดอกไม้กระทง ๕ กระทง สำหรับนาคหลวงนมัสการพระรัตนตรัย มอบหมวดคนม ฯ

๓. จัดทำดอกไม้กระทงเจิมพร้อมด้วยธูปเทียนแพและพานแก้วสำหรับวางธูปเทียนแพและกระทงเจิมถวายอุปัชฌาย์ คู่สวด และถวายพระรัตนตรัย รวม ๕ สำรับ สำรับละ ๔ พาน รวมเป็น ๒๐ พาน มอบหมวดคุมภัณฑ์ ที่พระอุโบสถ

๔. รับขี้ผึ้ง ด้ายดิบ จากเจ้าหน้าที่หมวดคุมภัณฑ์ ฟั่นเทียนสำหรับถวายพระพุทธ พระอุปัชฌาย์ และคู่สวด ขนาดเล่มละ ๔๕๐ แกรม จำนวน.....เล่ม ชอนิสัยขนาดเล่มละ ๑๘๐ แกรม จำนวน ๕ เล่ม ฟั่นเสร็จแล้วนำมามอบหมวดคุมภัณฑ์รับไปปฏิบัติการ

กองกลัง ๑. จ่ายเงินสำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ ๒ รูป ๆ ละ ๑๐๐ บาท ถวายพระคู่สวด ๒ รูป รูปละ ๕๐ บาท และพระนั่งหัตถบาส ๒๒ รูป ๆ ละ ๒๐ บาท ให้หัวหน้าหมวดศุภรัตรับไปปฏิบัติการ

๒. สั่งแผนกพัสดุ

ก. จ่ายสิ่งของให้เจ้าหน้าที่หมวดศุภรัตรับไปดำเนินการดังนี้ -

- เครื่องบริขารสำหรับอุปสมบทพร้อม รวม ๕ ชุด ตามบัญชี
- สะบงสำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ และคู่สวด ๒๖ ผืน
- ขี้ผึ้ง ด้ายดิบ สำหรับฟั่นเทียนถวายพระรัตนตรัย พระอุปัชฌาย์ คู่สวด และชอนิสัย
- เทียนขนาดเล่มละ ๑๕ แกรม มัดละ ๑๐ เล่ม ธูปมัดละ ๑๐ ดอก จำนวนอย่างละ ๕ มัด สำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ คู่สวด และนั่งหัตถบาส และเทียนมัดละ ๑๐๐ เล่ม ธูปมัดละ ๑๐๐ ดอก จำนวนอย่างละ ๕ มัด สำหรับถวายพระภิกษุที่อุปสมบทใหม่

ข. จ่ายธูปเทียนสำหรับนาคหลวงถวายนมัสการพระรัตนตรัยให้เจ้าหน้าที่หมวดสนมพลเรือนตามที่ขอเบิก

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ.

.....
ผู้รับรับสั่ง

วิรัย พิมพ
ทาน.

หมายรับสั่งที่.....

สำนักพระราชวัง

๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๑

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดการพระราชพิธี ทรงผนวช พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร รายละเอียดมีแจ้งในหมายกำหนดการฉบับที่ ๑๙/๒๕๒๑ ซึ่งแนบมาพร้อมนี้

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่ง ดังนี้ -

หน้าที่ -

กองพระราชพิธี ๑. สั่งแผนกพระราชพิธี

ให้หมวดสนมพลเรือน

ก. ทอดพระแท่นทรงกราบ
- ที่หน้าพระวิมานพระสยามเทวาธิราช
- ที่หอพระธาตุมณเฑียร
- ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
- ที่พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

ข. ทอดพระแท่นทรงกราบราบ
- ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
- ที่พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน
- ที่วัดบวรนิเวศวิหาร

ทั้งนี้ ให้ติดต่อกับหมวดเบ็ดเตล็ดโดยตรง

ค. รับเครื่องราชสักการะและเครื่องนมัสการจากพนักงานฝ่ายในเชิญไปตั้ง -

ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เครื่องทองใหญ่	๑ เครื่อง	
เครื่องทองทิศ	๑ เครื่อง	ทอดอย่างทรงกราบราบ
เครื่องตะบะณฑ	๒ เครื่อง	(ในพระฉากฝ่ายใน)

ที่พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน

เครื่องทองทิศ	๑ เครื่อง	
เครื่องแก้ว	๑ เครื่อง	

ที่พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

เครื่องทองทิศ	๒ เครื่อง	
เครื่องแก้ว	๑ เครื่อง	ทอดอย่างทรงกราบราบ
เครื่องแก้ว	๒ เครื่อง	(พระกำหนักปั้นหย่าชั้น ๒) ทอดอย่างทรงกราบราบ

๖,๗ พ.ย.๒๕๒๑

ง. จัดโต๊ะวางเครื่องท้ายที่นั่งที่หน้าพระสนยาเทวาธิราช ๓ ที่ และโต๊ะวางเครื่องทองน้อย หอพระธาตุมณเฑียร ๓ ที่
- โต๊ะวางเครื่องทองน้อยที่พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร ๒ ตัว
- โต๊ะวางเครื่องทองน้อยแก้วที่พระตำหนักใหญ่ วัดบวรนิเวศวิหาร
- โต๊ะวางเครื่องทองน้อยแก้วที่พระตำหนักปั้นหยา ชั้น ๓

จ. จัดดอกไม้สดสีต่าง ๆ ปักชวดประดับพานไปตั้งแต่ง

ฉ. จัดอาสนสงฆ์ประกอบหน้าทองไปตั้งแต่งในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยให้เว้นช่องกลางและทำสะพานอดด้วย (พระสงฆ์ ๓๐ รูป

ช. จัดการตั้งแต่งบุษบกพระเทพที่พระพุทธรัตนสถาน พร้อมด้วยจัดการตกแต่งดอกไม้ที่บูชาให้สวยงาม

ซ. ปฏิบัติในการรับเครื่องนมัสการที่ทรงถวายแล้วจากพระอุปัชฌาย์,คู่สวดและของที่มีผู้ทูนเกล้า ฯ ถวายตลอดจนการรับบาตรและดอกไม้ธูปเทียนแพ

ฌ. เบิกธูปเทียนจากแผนกพัสดุตามที่ขอเบิก

ญ. จัดตะลุมคาว-หวาน ๒ คู่ ไปมอบมหาดเล็กที่วัดบวรนิเวศวิหารสำหรับบรรจุเครื่องเสวย และคอยติดตามคืนเมื่อทรงฉันเสร็จ

ฏ. จัดเจ้าหน้าที่นุ่งผ้าม่วงไปปฏิบัติการเจริญพระพุทธมนต์ขึ้นพระตำหนักปั้นหยา

ฏ. รับสำรับอาหารคาว-หวานจากเจ้าหน้าที่วัดจำนวน ๗ คู่บรรจุภัตตาหารคาว-หวาน แล้วยกตั้งสำหรับถวายพระสงฆ์ฉัน

ฐ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้หมวดศุภรัต

ก. รับผ้าไตรครองจากพนักงานพ่ายในมอบหมวดภูษามาลาไปปฏิบัติการที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ข. เบิกเครื่องสมณบริขารในการทรงผนวชจากแผนกพัสดุ ไปตั้งทูนเกล้า ฯ ถวายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม(ตามบัญชี)

ค. เบิกผ้าไตรครอง ๓๐ ไตร ย่ามปักพระนามาภิไธย ม.ว.ก. ๓๐ ย่าม สำหรับถวายพระอุปัชฌาย์,คู่สวดและพระสงฆ์นั่งหัตถบาส จากแผนกพัสดุ ไปปฏิบัติการ

ง. เบิกเทียนขนาดเล่มละ ๑๕ แกรม มัดละ ๑๐ เล่ม ธูปมัดละ ๑๐ ดอก จำนวนอย่างละ ๓๐ มัด สำหรับถวายพระอุปัชฌาย์,คู่สวดและพระสงฆ์ที่นั่งหัตถบาส จากแผนกพัสดุ

จ. เบิกเทียนขนาดเล่มละ ๔๕๐ แกรม ๘ เล่ม ตีกาบสดักลายปิดทองยอดเทียนปักฉัตรดอกไม้สีขาว ๗ ชั้น ซึ่งแผนกรักษาพระราชฐานชั้นในจัดทำนำไปทูนเกล้า ฯ ถวาย สำหรับถวายพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ๒ เล่ม พระสัมพุทธพรรณี ๒ เล่ม สำหรับขอทรงผนวชต่อสมเด็จพระสังฆราช ๑ คู่ สำหรับขอนิสัย ๑ เล่ม(ขนาดเล็ก) และถวายพระกรรมวาจาจารย์ พระอนุศาสนาจารย์ อย่างละ ๑ คู่

ฉ. จัดผ้าขาวไปปูลาดตั้งแต่งอาสนสงฆ์หน้าทองที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามและเย็บผ้าขาวเพาะไปปูลาดเป็นอาสนสงฆ์ที่ในพระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน

ง. จัดขันพระสาครใหญ่พร้อมด้วยตั่งและอ่างสรงไปตั้งสำหรับสรงที่ในพระฉาก ชาลาหลังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (ตามบัญชีที่แนบมาพร้อมนี้)

จ. จัดพระภูษา,ฉลองพระองค์ และเครื่องสำหรับอย่างจะทรงผนวชและติดต่อในเรื่องของที่จะถวายทรงกับนายชูพาสน์ ชูโต และหัวหน้าแผนกรักษาพระราชฐานชั้นใน ไปปฏิบัติการถวาย

ฉ. รับผ้าไตรครอง,บาตร จากหมวดศุภรัต และดอกไม้คลุมไตรจากแผนกรักษาพระราชฐานชั้นในไปปฏิบัติการตั้งแต่ง และทูนเกล้า ฯ ถวายที่ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ช. เบิกยืมพานทองพระมหากฐิน ๒ สำรับ สำหรับรองผ้าไตรและบาตร รับจากกรมธนารักษ์ เสร็จการแล้วส่งคืน

ซ. จัดการตรวจแต่งพระอุโบสถพระพุทธรัตนสถานให้เรียบร้อย

ฌ. เชิญพระพุทธบุษยรัตนจากพระที่นั่งอัมพรสถาน เชิญพระพุทธมณีรัตน (พระแก้วรัสเซีย) จากหอพระสุลาไลยไปประดิษฐานที่พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน

ญ. ให้นายปุ๋ย วัชโรทัย และนายชุบ แย้มเพกา ปฏิบัติการแต่งฉลองพระองค์อย่างจะทรงผนวช ถวายครองกาสาวพัสตร์ และปฏิบัติเมื่อเวลาทรงคลุมลดพระอังสาทุกแห่ง

ฎ. ให้นายชุบ แย้มเพกา และนายเสนาะ พงษ์รื่น ไปปฏิบัติการเจริญพระเกศาและช่วยแต่งฉลองพระองค์ ร่วมกับนายปุ๋ย วัชโรทัย

ฏ. เชิญพระมหาสังข์ทักษิณาวัตร ไปทอดทูนเกล้า ฯ ถวายที่ชาลาหลังพระอุโบสถบนโต๊ะเคียงที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (พระมหาสังข์บรรจุใบมะตูม)

ฐ. จัดน้ำบรรจุในขันพระสาครสำหรับทรงสรง นำไปตั้งในพระชาลาหลังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้หมวดเครื่องสูงและกลองชนะ

ก. ตรวจแต่งเครื่องสูงในพระที่นั่งไพศาลทักษิณให้เรียบร้อย

ข. จัดฆ้องชัย สังข์ แตร ไปประโคมในการนี้ ตามหมายกำหนดการ

ง. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

<u>กองวัง</u> ๑. <u>สั่งแผนกตำรวจวัง</u>

ก. จัดตำรวจหลวงรับและนำเสด็จ ฯ ตามราชประเพณี

ข. คอยรับรองพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการที่มาเฝ้า ฯ ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ค. เปิดประตูพระบรมมหาราชวัง สำหรับการนี้ -

- ประตูสวัสดิโสภา
- ประตูเหล็กกล้า,ประตูเหล็กเพชร
- ประตูศักดิ์ไชยสิทธิ์
- ประตูศรีรัตน์,ประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
- ประตูเทวาพิทักษ์
- ประตูมังกรเล่นลม และประตูกำแพงแก้ว
-

ง. จัดเจ้าหน้าที่คอยควบคุมการถ่ายภาพให้เรียบร้อย

จ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๒. สั่งแผนกรักษาพระราชฐานชั้นใน

ก. กราบทูลพระบรมวงศ์ และแจ้งข้าหลวงชุลีพระบาทฝ่ายใน ทรงทราบ และทราบ

ข. จัดพนักงานรักษาราชการฝ่ายใน

ค. ให้คุณหอปฏิบัติการถวายเทียนชนวนที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณและที่หอพระธาตุมณเฑียร รับเทียนชนวนจากเจ้าหน้าที่หมวดเบ็ดเตล็ด

ง. จัดทำดอกไม้สดลลุมไพร และมีนาคราชตราพระนามาภิไธย ม.ว.ก. มอบพนักงานหมวดภูษามาลา

จ. จัดทำกรวยและพุ่มประดับพานขอนสำหรับถวายพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร, พระอุปรัชฌาย์ และลูกวัด รวม ๔ ชุด มอบพนักงานหมวดศุภรัต (พานขอนรับจากกองพระราชพิธี)

ฉ. รับไตรอาศัย ๒ ไตรจากเจ้าพนักงานช่างเย็บ ไปคอยทูนเกล้า ฯ ถวาย สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงประเคนในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ช. สั่งจัดเย็บแบบดอกไม้สดพร้อมทั้งมาลัยสำหรับรัดและรองต้นเทียนสลักจำนวน ๔ ชุด มอบหมวดศุภรัต

ซ. จัดทำดอกไม้สดสีขาว ๗ ชั้น (มะลิ) สำหรับปักเทียนสลักลายทองจำนวน ๘ ฉัตร มอบหมวดศุภรัต ส่วนขนาดให้ติดต่อกันโดยตรง

ฌ. จัดชุดเทียนแพและกระทงเจิมจำนวน ๖ ชุดไปคอยถวายที่พระอุโบสถ

- สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
- สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ
- สมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาลที่ ๙
- สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
- สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์

เพื่อทรงประเคน

ญ. จัดกระทงเจิมพร้อมด้วยดอกไม้สด ๒ กระทงมอบหมวดศุภรัต

ให้พนักงานห้องเครื่องต้น

ก. จัดเครื่องเครื่องต้นและเครื่องราชศักการะ

มอบหมวดสนมพลเรือน

เครื่องทองใหญ่	๑ เครื่อง
เครื่องทองทิศ	๔ เครื่อง
เครื่องตะบะถม	๒ เครื่อง
เครื่องเครื่องแก้ว	๓ เครื่อง

มอบหมวดเบ็ดเตล็ด

ดอกไม้กระทงเจิม	๗ กระทง
ดอกไม้กระทงเจิม	๒ กระทง สำหรับทูนเกล้า ฯ ถวาย ๑ และทำอาจริยวัตร ๑
เครื่องห้า	๑ เครื่อง
เครื่องทองน้อย	๑ เครื่อง
เครื่องทองน้อยแก้ว	๑ เครื่อง

ข. พื้นเทียบสำหรับพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร, พระอุปัชฌาย์, คู่สวด ขนาดเล่มละ ๔๕๐ แกรม จำนวน ๘ เล่ม และสำหรับบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร, ชฎาอุปสมบท ชฎานิสัย ขนาดเล่มละ ๒๔๐ แกรม จำนวน ๘ เล่ม มอบหมวดศุภรัต

ให้พนักงานร่างเย็บ

เบิกสิ่งของสำหรับเย็บย้อมผ้าไตรในการทรงผนวชจากแผนกพัสดุ เย็บเสร็จเรียบร้อยแล้วมอบให้หมวดศุภรัต

ให้พนักงาน

ก. จัดพระกรี ๑ เครื่องมอบหมวดเบ็ดเตล็ด แต่งเครื่องราชูปโภค

ข. จัดหมาก พลู บุหรี่ อย่างละ ๑๐ ไม้ชีดไฟพานละ ๑ กลักใส่พานแล้ว ๖ พาน มอบหมวดสนมพลเรือนถวายสมเด็จพระสังฆราชและสมเด็จพระราชาคณะ กับถวายพระราชาคณะนั่งหัตถบาท มอบหมวดศุภรัต

ให้พนักงานทรงประเคน

จัดภาชนะสำรับสำหรับบรรจุอาหารคาว-หวานพร้อมช้อนส้อมไปมอบเจ้าหน้าที่หมวดสนมพลเรือนที่วัดบวรนิเวศวิหารบรรจุภัตตาหารจำนวน ๗ คู่

กองงานที่ประทับ

๑. จัดมหาดเล็กหลวงรับและตามเสด็จ ฯ

๒. จัดการที่พระที่นั่งไพศาลทักษิณสำหรับการนี้ให้เรียบร้อย

๓. จัดการตกแต่งเครื่องลายครามที่ประดิษฐานพระสยามเทวาธิราช พระที่นั่งไพศาลทักษิณ โดยมีดอกไม้ธูปเทียนและผลไม้พร้อม

๔. จัดน้ำร้อน น้ำเย็น ถวายพระสงฆ์ และเลี้ยงทั่วไป

๕. หอดพระสุธารสทูนเกล้า ฯ ถวาย

๖. จัดฉากไม้ตราอาม ไปกั้นที่ตรงเบื้องข้างประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๗. จัดม่านทองไปกั้นที่เบื้องหน้าพระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน และจัดม่านทองไปกั้นที่มุขปีก ประตูหน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหารสำหรับทรงพักการนุ่งจีวร ส่วนจะแต่งอย่างใดให้คิดต่อกับที่ปรึกษาสำนักพระราชวัง

๘. จัดพระภูษาและฉลองพระองค์ทรงผลัดพร้อมด้วยสิ่งของเครื่องใช้ในการทรงไปปฏิบัติการที่ในพระบรมมหาราชวังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๙. จัดม่านไปตกแต่งที่ศาลาคู่หน้าพระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน

๑๐. จัดการตกแต่งพระตำหนักปั้นหยาและพระตำหนักทรงพรต ตำหนักเพชรวัดบวรนิเวศวิหาร สำหรับเป็นที่ประทับ พร้อมด้วยตั้งต้นไม้กระถางลายครามกับกิ่งรอง

๑๑. จัดการและตรวจแต่งไฟฟ้าให้เรียบร้อย ตามสถานที่ในหมายกำหนดการ

๑๒. ให้นายรุบ แย้มเพชา เจ้าหน้าที่ห้องพระบรรทมมาปฏิบัติการเจริญพระเกษาและแต่งฉลองพระองค์ ตามกำหนด ร่วมกับเจ้าหน้าที่แผนกราชูปโภค

๑๓. จัดตรวจแต่งโคมไฟฟ้าและสายไฟฟ้าในพระพุทธรัตนสถานให้เรียบร้อย

๑๔. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองพระราชพาหนะ

๑. จัดรถยนต์พระที่นั่งและรถยนต์ตามเสด็จ ฯ ตามหมายกำหนดการ

๒. จัดรถยนต์หลวงรับสมเด็จพระญาณสังวร ๑ คัน และพระปัญญาภิมณฑ์มุนี ๑ คัน ในการพระราชพิธีทรงผนวช ตามหมายกำหนดการ

๓. จัดรถยนต์หลวงรับพระราชาคณะ ๑๕ รูปจากประตูเกยหลังพระพระศรีรัตนศาสดาราม ไปพระพุทธรัตนสถาน แล้วไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร (เวลาเมื่อจากการทรงผนวชที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๔. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

แผนกวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๑. จัดเตรียมสถานที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามเพื่อการพระราชพิธีทรงผนวช

๒. เปิดประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดารามและประตูศรีรัตน์

๓. เจ้าหน้าที่จะตกแต่งบริเวณศาลาหลังพระอุโบสถเพื่อการเจริญพระเกศาและจัดในการฉากด้านเหนือเนินที่ทรงกาสาวพัสตร์

๔. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองคลัง

๑. รวบรวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการพระราชพิธีทรงผนวชแล้วขอตั้งเบิกจากงบประมาณพิเศษต่อไป

๒. สั่งแผนกพัสดุ

ก. จ่ายผ้าขาวสำหรับเย็บย้อมไตรครอง ไตรอาภัย ให้พนักงานร่างเย็บไปดำเนินการตามที่ขอเบิก

ข. จ่ายเครื่องสมณบริขารให้หมวดคุมรัด ตามบัญชีที่ขอเบิก

ค. จ่ายไตรครองอย่างดี ๓๐ ไตร สำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ คู่สวด และพระสงฆ์นั่งหัตถบาศ มอบหมวดคุมรัด

ง. จ่ายเทียนขนาดเล่มละ ๑๕ แกรม มัดละ ๑๐ เล่ม ธูปมัดละ ๑๐ ดอก จำนวนอย่างละ ๓๐ มัดสำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ คู่สวด และพระสงฆ์นั่งหัตถบาศ ให้หมวดคุมรัด

จ. จ่ายย่าม ๓๖ ย่าม ผ้าไหมไทยชักลัก ปักพระนามาภิไธย ม.ว.ก. สำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ คู่สวด พระสงฆ์นั่งหัตถบาศ และพระสงฆ์ มอบหมวดคุมรัด

ฉ. จ่ายเทียนมอบให้แผนกรักษาพระราชฐานชั้นในพันเทียนเพื่อใช้ในการพระราชพิธี
หรงผนวรตามที่ขอเบิก
ช. จ่ายธูปเทียนให้หมวดสนมพลเรือน ตามที่ขอเบิก
ร. จ่ายธูปเทียนให้หมวดเบ็ดเตล็ดตามที่ขอเบิก
ฌ. จ่ายสิ่งของเครื่องสำหรับทำอาจริยวัตร มอบกองพระราชพิธี
ญ. จ่ายยืมม่านทองสำหรับแต่งศาลาหน้าพระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน
ที่ประดูหน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร มอบหมวดสนมพลเรือนไปปฏิบัติ
เสร็จการแล้วเรียกคืน

<u>แผนกแพทย์หลวง</u> เพื่อสั่งปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง
โดยหน้าที่ราชการ.

.....
ผู้รับรับสั่ง

วิรัย พิมพ
หาน.

หมายรับสั่งที่.....

สำนักพระราชวัง

๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๑

ตามหมายกำหนดการฉบับที่ ๑๕/๒๕๒๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ พระราชพิธีทรงผนวช พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้เชิญพระพุทธบุศยรัตน จากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ไปประดิษฐานเพื่อการพระราชพิธีทรงผนวช ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน ในพระบรมมหาราชวัง

<u>วันเสาร์ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑</u> เวลา ๙.๓๐ น. เจ้าหน้าที่ภูษามาลาจะได้ไปเชิญพระพุทธบุศยรัตน

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่ง ดังนี้ -

หน้าที่ -

<u>กองพระราชพิธี</u> <u>สั่งแผนกราชูปโภค</u>

ให้หมวดภูษามาลา

จัดเจ้าหน้าที่แต่งเครื่องแบบปรกติขาว ไปเชิญพระพุทธบุศยรัตน์ตามกำหนด

<u>กองธุรการที่ประทับ</u> เพื่อแจ้งมหาดเล็กราวที่ประจำพระที่นั่งอัมพรสถาน อำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ภูษามาลา

<u>กองพระราชพาหนะ</u> จัดรถยนต์พระประเทียบ ๑ คัน รับเจ้าหน้าที่หมวดภูษามาลาไปเชิญพระพุทธบุศยรัตน์ ตามกำหนด

(ขอให้รถมารับก่อนกำหนดเวลา)

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ.

.....

ผู้รับรับสั่ง

วิชัย พิมพ์

ราชทาน.

เผยรายละเอียด วันพระบรมฯ'ผนวช'

ที่ธ พ.ย. ในโบสถ์ วัดพระแก้ว เผยหมายกำหนด

การ พระราชพิธีทรงผนวช ของ พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร วันอาทิตย์ที่ 5 พ.ย. ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยทรงเจริญพระเกศาเวลาบ่ายสองโมง เสร็จแล้วเสด็จประทับ ณ พระตำหนักบั้นหยา วัดบวรนิเวศน์

ทั้งนี้เป็นข่าวจากสำนักพระราชวังแจ้ง หมายกำหนดการพระราชพิธีทรงผนวช พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วันจันทร์ที่ 6 พ.ย. เวลา 13.30 น. ณ พระที่นั่งไพศาลฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระสยามเทวาธิราช และเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่หอพระธาตุมณเฑียร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิ และ พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะ กราบถวายบังคมพระบรมอัฐิ และพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบูรพการี ในการที่จะทรงผนวช เสร็จแล้วทั้งสามพระองค์ เสด็จออกจากหอพระธาตุมณเฑียร ไปประทับรัชยนต์พระที่นั่งหน้าประตูสุนามราชกิจ ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เวลา 14.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถพร้อมด้วย พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินขึ้น[1]ศาลาหลังพระอุโบสถทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ เข้าในพระฉาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี เสร็จแล้วเสด็จฯ ออกพระอุโบสถทางด้านหลัง เข้าในพระฉากทรงขลิบเส้นพระเกศาของ พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

(๑) ที่ถูกต้องคือ "ขึ้นชาลา"

หลังจาก พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เจริญพระเกศาแต่งพระองค์ทรงเครื่องอย่างจะเสด็จออกทรงผนวช เสร็จแล้ว พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้า ฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ในการ จะเสด็จ ออก ทรงผนวช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานน้ำพระมหาสังข์และทรงเจิมแด่ พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระอุโบสถ

หลังจากเสร็จพิธีแล้วเสด็จประทับ ณ พระตำหนักปั้นหย่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับเป็นเสร็จการพระราชพิธีทรงผนวช

กำหนดการพระยุพราช ทรงผนวช ๖ พ.ย.

สำนักพระราชวังแจ้งหมายกำหนดการพระราชพิธีทรงผนวช พันตรี สมเด็จ พระบรมโอรสาธิราช ฯ เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ในพระ

อุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

วันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระบรมมหาราชวัง เวลา 13.30 น. ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระสยามเทวาธิราช สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ กราบถวายบังคมลาพระบรมอัฐิที่พระที่นั่งไพศาล หอพระธาตุมณเฑียร

เวลา 14.00 น. เจริญพระเกศา (เป็นการภายในเฉพาะเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม)

เวลา 15.00 น. ทรงผนวชที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสด็จฯ ไปพระอุโบสถ พระพุทธรัตนสถาน ในพระบรมมหาราชวัง เสด็จฯ ไปนมัสการพระพุทธชินสีห์ที่พระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ

ตามหมายกำหนดการ เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ทรงเป็นสามเณรแล้วเสด็จฯออกรับพระราชทานบาตร จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วเสด็จฯไปขอนิสัย และขออุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อสมเด็จพระสังฆราชฯ พระอุปัชฌาย์ แล้วพระสงฆ์ได้ทำการอุปสมบทกรรม โดยสมเด็จพระญาณสังวรทำหน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ (พระคู่สวด) สมเด็จพระธีรญาณมุณี ถวายอนุศาสน์ พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯทรงประเคนผ้าไตรและย่าม แด่สมเด็จพระสังฆราชฯ พระอุปัชฌาย์ และพระสงฆ์ในสังฆสมาคมนั้นด้วยร่วม 30 รูป แล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯไปประทับ ณ ท้ายอาสนสงฆ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนเครื่องบริขาร สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จถวายผ้าไตรและดอกไม้ธูปเทียน และโปรดเกล้า ฯ ให้ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภาประธานศาลฎีกา ข้าราชการ ประชาชนเข้าเฝ้า ฯ พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสด็จ ฯออก จาก พระ อุโบสถ ไปประกอบพระราชพิธี ตาม ราชประเพณี ในพระอุโบสถพระพุทธรัตน สถาน เสร็จแล้วพระบาท สมเด็จ พระเจ้า อยู่หัว ทรงพาพระ ภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯพร้อมกับสมเด็จพระสังฆราชฯ ไปส่งยังวัดบวรฯ

เผยสมเด็จพระบรมฯ เสด็จ4จว.หลังทรงผนวช นมัสการปูชนียสถาน

พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

☆ มีต่อหน้า 16

เสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการสมเด็จพระญาณสังวร พระกรรมวาจาจารย์ เพื่อทรงซ้อมขานนาคที่วัดบวรนิเวศวิหารเมื่อเช้าวานนี้ และในวันนี้จะเสด็จพระราชดำเนินไปกราบถวายบังคมลาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเพื่อทรงผนวช

เมื่อเช้าวานนี้ (2 พ.ย.) พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ผู้จะทำหน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ในการทรงผนวชในวันที่ 6 พฤศจิกายน เวลา 14.00 น. เพื่อทรงซ้อมขานนาค โดยมีราชองครักษ์และผู้ช่วยราชเลขาธิการในพระองค์จำนวน 5 คน ซึ่งจะบวชโดยเสด็จฯ เป็นพระสหจรตามเสด็จไปด้วย

ในวันนี้ (3 พ.ย.) พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะเสด็จพระราชดำเนินไปกราบถวายบังคมลา ทูลลา และทรงลาเพื่อทรงผนวช ต่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ พระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้าวาปีบุษบาคร, สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอเจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาฯ, พระนางเจ้าสุวัทนา พระวรราชเทวีในรัชกาลที่ 6 และ ม.ล.บัว ในพระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นจันทบุรีสุรนาถ

สำหรับการเสด็จพระราชดำเนินไปต่างจังหวัดระหว่างทรงผนวชนั้น มีรายงานข่าวเปิดเผยว่า จะเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการพระธาตุหรือปูชนียสถานที่จังหวัดนครพนม พิษณุโลก นครปฐม และจังหวัดนครศรีธรรมราช

แถลงการณ์สำนักพระราชวัง

พระราชทานพระบรมราชานุญาต เจ้าพ้ายทรงผนวช

สำนักพระราชวังออกแถลงการณ์เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงผนวชว่าสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนาตามพระราชประเพณีซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้วทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาต

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมารจะทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามในวันจันทร์ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ และประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหารระยะเวลาที่จะทรงผนวชนั้นมีกำหนด ๑๕ วัน.

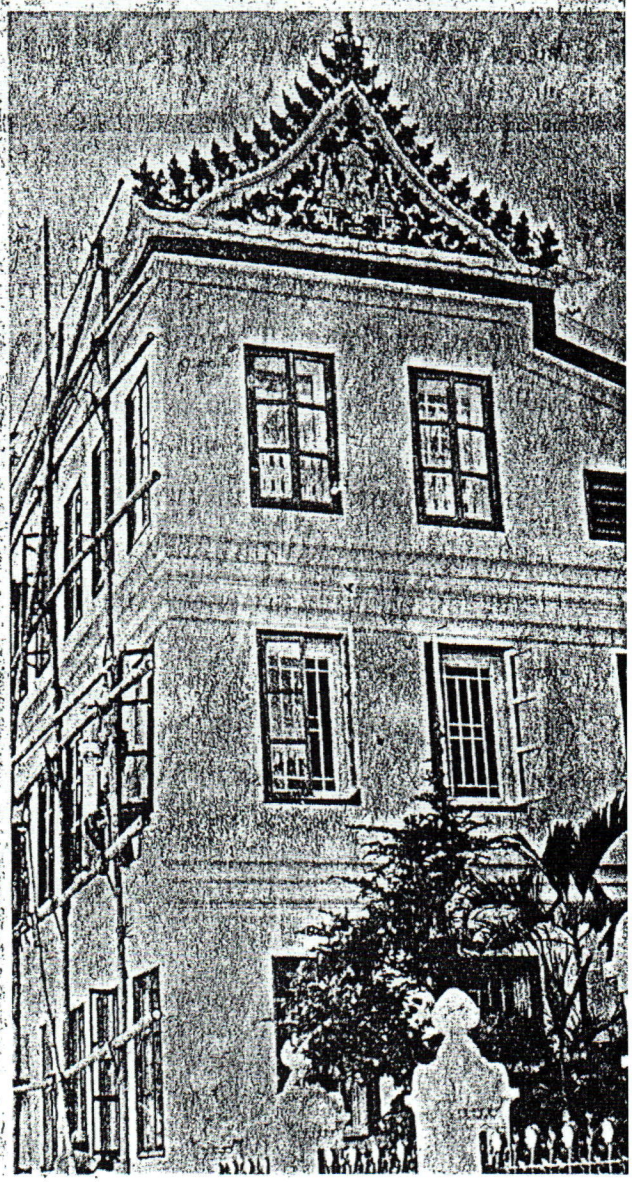

พระราชกรณียกิจระหว่างทรงผนวช

พระเทพกวี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหารเปิดเผยถึงพระราชกรณียกิจที่จะทรงปฏิบัติระหว่างทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารว่า จะเสด็จพระราชดำเนินบิณฑบาต(๑)บริเวณพระบรมมหาราชวังและวังสระปทุม

สำหรับพระตำหนักที่ประทับในวัด พระเทพกวีกล่าวว่า ได้กำหนดประทับประจำ ณ พระตำหนักทรงพรตแต่ในราตรีแรกตามพระราชประเพณีจะต้องประทับที่พระตำหนักบั๊นหยา ซึ่งเคยเป็นที่ประทับประจำของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ส่วนพระตำหนักเพชร ซึ่งปกติใช้เป็นที่ประชุมของมหาเถรสมาคม จะใช้เป็นสถานที่รับรองแขกในระหว่างที่ทรงผนวช

พระเทพกวีกล่าวต่อไปว่า สำหรับพระราชประเพณีการทรงผนวชของสมเด็จ พระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารนั้น เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังและรัฐบาลได้ ประชุม กันแล้ว จะยึดหลักพระราชประเพณี ที่ ใช้ มาตั้งแต่รัชกาลที่ ๖แต่จะมีการปรับปรุงเล็กน้อยตามกาลสมัย.

(๑) ที่ถูกต้องคือ “บิณฑบาต”

ภาค ๒

หมายกำหนดการ และหมายรับสั่ง
การพระราชพิธีทรงผนวช

หมายกำหนดการ

พระราชพิธีทรงผนวช

พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑

หมายกำหนดการ

พระราชพิธีทรงผนวช

พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช

เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑

ที่ ๑๕/๒๕๒๑

หมายกำหนดการ

พระราชพิธีทรงผนวช
พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑

วัน	เวลา	รายการ	ที่	แต่งกาย
จันทร์ ที่ ๖	๑๓.๓๐ น.	บูชาพระสยามเทวาธิราช กราบถวายบังคมลาพระบรมอัฐิ	–พระที่นั่งไพศาล –หอพระธาตุมณเฑียร	เต็มยศ นพรัตน หรือ ช้างเผือก
	๑๔.๐๐ น.	เจริญพระเกศา (เป็นการภายใน เฝ้า ฯ เฉพาะเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่)	–พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตน์ฯ	
	๑๕.๐๐ น.	ทรงผนวช ทรงผนวชแล้ว เสด็จ ฯ ไปพระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน เสด็จ ฯ ไปทรงนมัสการพระพุทธชินสีห์ (เฝ้า ฯ เฉพาะเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่)	–พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตน์ฯ –ในพระบรมมหาราชวัง –พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร	

เลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระหฤทัยศรัทธาจะอุปสมบทในพระบวรพุทธศาสนา จึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดทรงผนวชในวันจันทร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ มีกำหนดการพระราชพิธีตามราชประเพณี ดังรายการต่อไปนี้

วันจันทร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐานพระราชวังดุสิต ไปยังพระมหามณเฑียร ในพระบรมมหาราชวัง

เวลา ๑๓ นาฬิกา ๓๐ นาที เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระสยามเทวาธิราช แล้วเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่หอพระธาตุมณเฑียร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิ และ พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบูรพการี ในการที่จะทรงผนวช แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย

พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ ออกจากหอพระธาตุมณเฑียร ไปประทับรถยนต์พระที่นั่งที่หน้าประตูสนามราชกิจ ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เวลา ๑๔ นาฬิกา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วย พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินขึ้นชาลาหลังพระอุโบสถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราช-กุมาร เสด็จ ฯ เข้าในพระฉาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จ ฯ เข้าสู่พระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี เสร็จแล้ว เสด็จ ฯ ออกจากพระอุโบสถทางด้านหลังเข้าในพระฉาก ทรงชลิบเส้นพระเกศาของ พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

เมื่อพันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เจริญพระเกศาแต่งพระองค์ทรงเครื่องอย่างจะเสด็จออกทรงผนวช เสร็จแล้ว พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียนแพเด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ในการจะเสด็จออกทรงผนวช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำพระมหาสังข์และทรงเจิม แด่พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร แล้วพระบาทสมเด็จ

๔

พระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระอุโบสถ

พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินตามพระระเบียงราวเทียนไปเข้าสู่พระอุโบสถทางด้านหน้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับที่พระทวารกลาง ทรงพาไปที่เครื่องนมัสการ พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ถวายเทียนทอง สลักลายและพุ่มดอกไม้ แล้วทรงจุดเทียนทองบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร แล้วกราบถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับผ้าไตรพระราชทานเพื่อทรงผนวช เสด็จพระราชดำเนินไปประทับในท่ามกลางสังฆสมาคม มีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานสงฆ์ พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ถวายเครื่องสักการะและขอบรรพชาต่อสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชจะได้ทรงแสดงคุณพระรัตนตรัย และถวายโอวาท แล้วทรงสวมอังสะถวาย พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ ออกจากสังฆสมาคมไปเข้าในพระฉาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ ฯ ไปช่วยทรงครองกาสาวพัสตร์ตามเพศบรรพชิต ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตรดุริยางค์ พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงครองกาสาวพัสตร์ แล้วเสด็จ ฯ ออกจากพระฉากไปถวายเครื่องสักการะบูชาแด่สมเด็จพระสังฆราช เพื่อทรงรับสรณคมน์และทศศีล เมื่อทรงเป็นสามเณรแล้ว เสด็จ ฯ ออกรับพระราชทานบาตรจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วสามเณรสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ เข้าไปทรง

๕

ขอนิสัยและขออุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อสมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ แล้วพระสงฆ์จะได้กระทำอุปสมบทกรรม โดยสมเด็จพระญาณสังวร ทำหน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ และสมเด็จพระธีรญาณมุนี ถวายอนุศาสน์พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงประเคนผ้าไตรและย่ามแด่สมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ และพระสงฆ์ในสังฆสมาคมนั้นด้วย รวม ๓๐ รูป แล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ ไปประทับ ณ ท้ายอาสนสงฆ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนเครื่องบริขาร และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมวงศ์ ถวายผ้าไตรและดอกไม้ธูปเทียน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโอกาสให้ประธานองคมนตรี ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามคณะองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามคณะรัฐมนตรี ข้าราชการทุกกระทรวง ทบวงกรม และประชาชน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานศาลฎีกา ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามคณะตุลาการ เสร็จแล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ออกจากพระอุโบสถ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปยังพระพุทธรัตนสถาน ในพระบรมมหาราชวัง

๖

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปทรงประกอบการพระราชพิธีตามราชประเพณี ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน ในพระบรมมหาราชวัง เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพาพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ประทับรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช จากพระพุทธรัตนสถานไปส่งยังวัดบวรนิเวศวิหาร รถยนต์พระที่นั่งออกจากพระบรมมหาราชวังทางประตูสวัสดิโสภา เมื่อรถยนต์พระที่นั่งเทียบที่หน้าประตูวัดบวรนิเวศวิหาร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระสังฆราช เสด็จ ฯ เข้านมัสการพระพุทธชินสีห์ในพระอุโบสถ แล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ เข้าสู่พระอุโบสถ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ แล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ ไปประทับ ณ พระตำหนักบั้นหย่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับ เป็นเสร็จการพระราชพิธีทรงผนวช

การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบเต็มยศ สายสะพายนพรัตน หรือช้างเผือก เผ้า ฯ ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม.

สำนักพระราชวัง

วันที่ ๒๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๒๑

รายการเครื่องสมณบริขารถวาย
ในการพระราชพิธีทรงผนวช
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร
วันจันทร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

.....

๑.	ไตรครองทรงผนวช สีกลัก	๑ ไตร
๒.	ไตรอาศัย สีกลัก	๒ ไตร
๓.	บาตร และถลกบาตรเครื่องพร้อม ฝาบาตรทำด้วยไม้ปุ่มประดู ฝังลายแกะสลักทำด้วยงาช้าง มีพระนามาภิไธย ม.ว.ก. ตามแบบของสถาปนิกสำนักพระราชวัง และมีเหล็กบาตรพร้อม	๑ ชุด
๔.	ถลกบาตร สำหรับเสด็จ ฯ ต่างจังหวัด	๑ ชุด
๕.	ตาลิปัตรใบลานแบบเก่า ด้ามไม้ชิงชัน นมงาช้างแกะสลักลาย พระนามาภิไธย ม.ว.ก.พระเกี้ยวรัศมี ตามแบบสถาปนิก ยอดกลึงลายทำด้วยงาช้าง ปลายตุ่มตาลิปัตรหัวเม็ดทำด้วยงาช้าง แกะลาย พร้อมด้วยฐานกลึงมีจำปาปักตาลิปัตร และถุงผ้าสักหลาด สำหรับใส่	๑ ชุด
๖.	ยามผ้าไหมไทยสีกลักก่อน ปักดิ้นลักษรพระนามาภิไธย ม.ว.ก.	๑ ยาม
๗.	มีดโกน หินลับ กลักงาใส่เข็มตายหลอด ที่ตัดเล็บ และธุมกรก อย่างละ	๑ ชุด
๘.	พระยี่ภูบรรหมผ้าไหมไทยสีกลัก ซับในด้วยผ้านวมสำลีอย่างดี	๒ ชุด
๙.	ผ้าปูลาดพระยี่ภูบรรหม (ผลัดเปลี่ยน)	๔ ผืน
๑๐.	พระเขนยหนุน	๒ ชุด
๑๑.	ผ้าคลุมบรรหมอย่างดีสีกลัก	๒ ชุด
๑๒.	พระวิสูตร (มุ้ง) อย่างดีเมล็ดพริกไทย	๒ หลัง
๑๓.	ผ้าซับพระองค์สำหรับสรงอย่างดี (ขนหนู)	๔ ผืน
๑๔.	แปรงพระทนต์พร้อมยาหลอดอย่างดี และสบู่	๒ ชุด
๑๕.	ผ้าทรงผลัดเมื่อสรง (ผ้าอาบสรงน้ำ)	๔ ผืน
๑๖.	เสื่อจันทบูรณ์พับสำหรับปูรองรับพระยี่ภู	๒ ผืน
๑๗.	สุจหนี่ (สันถัด) ทำด้วยผ้าไหมไทยสีขาวขลิบริม	๕ ผืน
๑๘.	สุจหนี่สำหรับทรงกราบทำด้วยผ้าไหมไทยสีขาวขลิบริม	๔ ผืน
๑๙.	พระกลด (ร่มต่างกาวสีดำ)	๑ รุ่ม
๒๐.	ฉลองพระบาทคีบ ทำด้วยหนัง	๒ คู่
๒๑.	นาฬิกาปลุกอย่างดี	๑ เรือน

๒๒. ย่ามผ้าไหมไทยสีกลักอ่อน ปักอักษรพระนามาภิไธย ม.ว.ก.
สำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ พระคู่สวด พระหัตถบาศ จำนวน ๓๐ ย่าม

๒๓. ไตรกรองอย่างดี สำหรับถวายพระอุปัชฌาย์ พระคู่สวก
พระหัตถบาศ จำนวน ๓๐ ไตร

๒๔. เทียนสลักลายปิดทอง ยอดฉัตรดอกไม้สีขาว ๗ ชั้น(ขนาดใหญ่)
สำหรับถวายพระพุทธนหามณีรัตนปฏิมากร พระอุปัชฌาย์
และพระคู่สวก จำนวน ๘ ต้น

๒๕. เทียนลายสลักปิดทอง (ขนาดเล็ก) สำหรับขอนิสัย จำนวน ๒ คน

๒๖. ฐูปเทียนแพขนาดใหญ่ปิดทอง ปิดเงิน พร้อมดอกไม้กระหงเจิม ๑ ชุด

๒๗. พานพุ่มดอกไม้ จำนวน ๘ พาน

เผยรายละเอียด สมเด็จพระบรมา ทรงผนวช

เลขาธิการพระราชวัง รับพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งว่า พต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารทรงมีพระหฤทัย ศรัทธา จะอุปสมบทในพระบวรพุทธศาสนา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดทรงผนวชในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2521 มีกำหนดการพระราชพิธีตามพระราชประเพณี ดังรายการต่อไปนี้

วันจันทร์ที่ 6 พย. 2521 เวลา 13.30 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทั้ง 3 พระองค์ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระสยามเทวาธิราช แล้วเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่หอพระธาตุมณเฑียร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิ จากนั้นทั้ง 3 พระองค์เสด็จไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เวลา 14.00 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินขึ้นชาลาหลังพระอุโบสถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เข้าสู่พระอุโบสถ เมื่อทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณีแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯออกจากพระอุโบสถทางด้านหลัง เข้าในพระฉากทรงชลิบเส้นพระเกศาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เจริญพระเกศาแต่งพระองค์ทรงเครื่องอย่างจะเสด็จออกทรงผนวชแล้ว จะเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถในการจะเสด็จออกทรงผนวช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานน้ำพระมหาสังข์ และทรงเจิมแล้วทรงรับผ้าไตรพระราชทาน ในพระอุโบสถ จากนั้นสมเด็จพระบรม ฯ เสด็จประทับในท่ามกลางสังฆสมาคมมีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานสงฆ์สมเด็จพระบรม ฯ ถวายเครื่องสักการะและขอบรรพชาต่อสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชแสดงคุณพระรัตนตรัยถวายโอวาท แล้วทรงสวมอังสะถวายสมเด็จพระบรม ฯ เสด็จเข้าไปในพระฉาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ไปช่วยทรงครองกาสาวพัสตร์ จากนั้น ถวายเครื่องสักการบูชาแด่พระสังฆราช เพื่อทรงรับสรณคมน์และทศศีล เมื่อทรงเป็นสามเณรแล้ว เสด็จออกรับบาตรจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วเข้าไปทรงขอนิสัย และขออุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อสมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ แล้วพระสงฆ์ได้กระทำอุปสมบทกรรม โดยสมเด็จพระญาณสังวร เป็นพระกรรมวาจาจารย์ สมเด็จพระธีรญาณมุนี ถวายอนุศาสน์ พระภิกษุสมเด็จพระบรมฯ ทรงประเคนผ้าไตรและย่ามแด่สมเด็จพระสังฆราชและพระสงฆ์รวม 30 รูป แล้วเสด็จฯ ประทับ ณ ท้ายพระอาสนสงฆ์[๑]

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระพุทธรัตนสถานในพระบรมมหาราชวัง

จากนั้นพระภิกษุสมเด็จพระบรม ฯ เสด็จไปยังพระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน เพื่อทรงประกอบการพระราชพิธีตามพระราชประเพณี แล้วทุกพระองค์ประทับรถยนต์ไปส่งพระภิกษุสมเด็จพระบรม ฯ ที่วัดบวรนิเวศวิหาร

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ท้ายอาสนสงฆ์”

พระราชกิจ

ระหว่างระยะเวลาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ทรงผนวช

วันที่ หนึ่ง - จันทร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือน ๑๒

เวลา ๑๓.๓๐ น. - เริ่มพระราชพิธีทรงผนวช (ตามหมายกำหนดการจนสิ้นวัน)

วันที่ สอง - อังคาร ที่ ๗ พฤศจิกายน ขึ้น ๘ ค่ำ

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๘.๔๕ น. - เสด็จ ฯ ลงพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหารในการอุปสมบทนาคในพระบรมราชานุเคราะห์

๑๐.๓๐ น. - ตามหมายกำหนดการพระราชพิธีทรงผนวช

๑๓.๐๐ น. - เสด็จ ฯ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงสักการะพระวัดนตรัย, พระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์, ทรงอุทิศ-พระราชกุศลถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว, ทรงทำ-อุปัชฌายวัตรสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จ ฯ ไปยังอนุสรณ์-"รังษีวัฒนา" ทรงอุทิศพระราชกุศลแด่สมเด็จพระมหิตลาธิเบศอดุลย-เดชวิกรม พระบรมราชชนก จากนั้นเสด็จ ฯ วัดพระเชตุพน - วิมลมังคลาราม ทรงสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปรมานุชิตชิโนรส และพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณศิริ) ต่อจากนั้น เสด็จ ฯ วัดจักรวรรดิ์ราชาวาส ทรงสักการะสมเด็จพระธีรญาณมุนี พระอนุสาสนาจารย์ แล้วเสด็จฯ กลับวัดบวรนิเวศวิหาร

๑๖.๓๐ น. - พระภิกษุสหจรเฝ้าถวายดอกไม้ธูปเทียนที่ตำหนักทรงพรต

๑๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเย็น

- เสด็จ ฯ ทรงสักการะพระญาณวโรดมที่กุฏิชั้นล่างหอสหจร

๑๙.๐๐ น. - พระราชาคณะวัดบวรนิเวศวิหารเฝ้า ณ ตำหนักทรงพรต

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ สาม - พุธ ที่ ๙ พฤศจิกายน ขึ้น ๙ ค่ำ วันพระตามปักขคณนา

๐๙.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทำวัตรเช้า ทรงสดับพระธรรมเทศนา

๑๐.๓๐ น. - เสด็จ ฯ ขึ้น

๑๕.๓๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงสดับพระธรรมเทศนากัณฑ์หนึ่งแล้วทรงทำวัตรเย็น

๑๙.๑๕ น. - ทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาที่ตึก สว.ธรรมนิเวศน์

วันที่ สี่ - พฤหัสบดี ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ขึ้น ๑๐ ค่ำ

๐๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตรที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๙.๓๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย

(พระอาจารย์ขึ้นถวายจนถึงเวลาประมาณ ๑๐.๔๕ น.)

๑๓.๐๐ น. - พระอาจารย์ถวายธรรมบรรยาย (ถึงเวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น.)

๑๔.๓๐ น. - คณะรัฐมนตรีเฝ้า ฯ ถวายสักการะที่ตำหนักเพชร

๑๕.๐๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย (ถึงประมาณ ๑๖.๐๐ น.)

๑๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเย็น

๑๙.๑๕ น. - ทรงศึกษาและปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ ห้า - ศุกร์ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ขึ้น ๑๑ ค่ำ

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๙.๓๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย

(พระอาจารย์ขึ้นถวายจนถึงเวลาประมาณ ๑๐.๔๕ น.)

๑๓.๐๐ น. - พระอาจารย์ถวายธรรมบรรยาย (ถึงประมาณ ๑๔.๐๐ น.)

๑๕.๐๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย (ถึงเวลาประมาณ ๑๖.๐๐น.)

๑๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเย็น

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ หก - เสาร์ ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ขึ้น ๑๒ ค่ำ

๐๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตรที่ทำเนียบรัฐบาล

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๙.๓๐ น. - เสด็จ ฯ ในการบำเพ็ญกุศลถวายสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวง - วชิรญาณวงศ์ ในพระอุโบสถ ฯ

(ทรงเป็นเจ้าของกัณฑ์เทศน์)

๑๓.๓๐ น. - พระเถรานุเถระ บรรพชิตจีน - ญวนเฝ้าถวายพระพรที่ตำหนักเพชร แล้วทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วม

๑๕.๐๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย
(พระอาจารย์ขึ้นถวายถึงเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น.)

๑๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเย็น

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ เจ็ด - อาทิตย์ ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ขึ้น ๑๓ ค่ำ

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๙.๓๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย
(พระอาจารย์ขึ้นถวายจนถึงเวลาประมาณ ๑๐.๔๕ น.)

๑๓.๐๐ น. - เสด็จ ฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไปจังหวัดพิษณุโลก เพื่อทรงสักการะพระพุทธชินราช

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ แปด - จันทร์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ขึ้น ๑๔ ค่ำ วันโกนมหานิกาย

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๙.๓๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย
(พระอาจารย์ขึ้นถวายจนถึงเวลาประมาณ ๑๐.๔๕ น.)

๑๓.๐๐ น. - พระอาจารย์ถวายธรรมบรรยาย (ถึงเวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น.)

๑๕.๐๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย (ถึงเวลาประมาณ ๑๖.๐๐น.)

๑๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเย็น

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ เก้า - อังคาร ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ขึ้น ๑๕ ค่ำ วันพระมหานิกาย วันโกนธรรมยุต

เช้า - เจริญพระเกษา

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๙.๓๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย
(พระอาจารย์ขึ้นถวายจนถึงเวลาประมาณ ๑๐.๔๕ น.)

๑๓.๐๐ น. - เสด็จ ฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไปจังหวัดสกลนคร เพื่อทรงสักการะพระธาตุเชิงชุม
(หากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ไม่ทรงมีพระราชกิจภายนอก เสด็จ ฯ ไปเฝ้าที่พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์)

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ สิบ - พุธ ที่ ๑๕ พฤศจิกายน แรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๒ วันพระตามปักขคณนา

๐๔.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า ทรงสดับพระธรรมเทศนา

๑๐.๓๐ น. - เสด็จ ฯ ขึ้น

๑๓.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงปาฏิโมกข

๑๕.๓๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงสดับพระธรรมเทศนากัณฑ์หนึ่ง แล้วทรงทำวัตรเย็น

๑๙.๑๕ น. - ทรงศึกษาจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระที่ตึก สว.ธรรมนิเวศน์

วันที่ สิบเอ็ด - พฤหัสบดี ที่ ๑๖ พฤศจิกายน แรม ๒ ค่ำ

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไปยังจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อทรงสักการะพระบรมธาตุ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ แล้วเสด็จ ฯ ทรงสักการะศพพระรัตนรัชมุนี อดีตเจ้าอาวาส ทรงทอดผ้าไตร ๕ ไตร บังสุกุล

๑๑.๐๐ น. - เสวยพระกระยาหารเพล ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

๑๙.๑๕ น.- - ทรงศึกษาจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ สิบสอง - ศุกร์ ที่ ๑๗ พฤศจิกายน แรม ๓ ค่ำ

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๙.๓๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย (พระอาจารย์ขึ้นถวายจนถึงเวลาประมาณ ๑๐.๔๕ น.)

๑๓.๐๐ น. - พระอาจารย์ถวายธรรมบรรยาย (ถึงเวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น.)

๑๕.๐๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย(ถึงเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น.)

๑๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเย็น

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาและปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ สิบสาม - เสาร์ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน แรม ๔ ค่ำ

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

- หลังทำวัตรเช้า ทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับพระภิกษุสามเณร วัดบวรนิเวศวิหาร หน้าพระอุโบสถ

๑๓.๐๐ น. - พระอาจารย์ถวายธรรมบรรยาย (ถึงเวลาประมาณ ๑๔.๐๐ น.)

๑๕.๐๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย(ถึงเวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น.)

๑๗.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเย็น

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาและปฏิบัติจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ สิบสี่ - อาทิตย์ ที่ ๑๔ พฤศจิกายน แรม ๕ ค่ำ

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

๐๙.๓๐ น. - ทรงพระอักษรหรือทรงศึกษาพระธรรมวินัย
(พระอาจารย์ขึ้นถวายจนถึงเวลาประมาณ ๑๐.๔๕ น.)

๑๓.๐๐ น. - เสด็จ ฯ โดยรถยนตร์พระที่นั่งไปวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม เพื่อทรงสักการะพระปฐมเจดีย์

๑๖.๓๐ น. - เสด็จ ฯ ทรงเททองหล่อพระพุทธรูปและครอบน้ำมนต์หน้าพระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร แล้วเสด็จ ฯ ไปวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เพื่อทูลลาสมเด็จพระสังฆราช พระราชอุปัชฌาจารย์ เสด็จ ฯ กลับวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จ ฯ ไปลาสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสพระราชกรรมวาจาจารย์ ที่กุฏิคอยท่า

๑๙.๓๐ น. - ทรงศึกษาจิตตภาวนาหรือวิปัสนาธุระ

วันที่ สิบห้า - จันทร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน แรม ๖ ค่ำ

๐๘.๐๐ น. - เสด็จ ฯ ลงทรงทำวัตรเช้า

- หลังจากทรงทำวัตรเช้าแล้ว ทรงปลูกต้นหว้าหลังตำหนักเพชร และสนฉัตรหน้าหอสหจร ๒ ต้น

๑๐.๑๕ น. - พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

๑๐.๔๑ น. - พระฤกษ์ทรงลาสิกขา

๑๑.๐๐ น. - ทรงประเคนภัตตาหารพระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์

- เสร็จพิธีแล้ว

- เสด็จ ฯ ไปทรงมนัสการลาสมเด็จพระญาณสังวรที่กุฏิคอยท่า

- เสด็จ ฯ เข้าพระอุโบสถ ทรงลาพระพุทธชินสีห์ ฯลฯ
เสด็จ ฯ โดยรถยนตร์พระที่นั่งไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เพื่อทรงมนัสการสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จ ฯ กลับพระที่นั่งอัมพรสถาน.

หมายรับสั่งที่..... สำนักพระราชวัง

๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะเสด็จ ฯ ไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตร ตามกำหนดวัน, เวลา และสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้ -

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๑	เวลา ๗.๐๐ น. ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันศุกร์ ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑	เวลา ๘.๐๐ น. ณ วังสระปทุม
วันเสาร์ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑	เวลา ๗.๐๐ น. ณ ทำเนียบรัฐบาล
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๑	เวลา ๗.๐๐ น. ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่ง ดังนี้ -

หน้าที่ -

กองพระราชพิธี สั่งแผนกพระราชพิธี

ให้หมวดศุภรัต

ก. นิมนต์พระสงฆ์ตามบัญชี ไปร่วมทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตร

ข. ติดต่อรถยนต์รับพระกับกองพระราชพาหนะโดยตรง

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้หมวดวรอาสน์

ก. จัดโต๊ะบายศรีไปตั้งสำหรับวางภัตตาหาร ให้เรียบร้อย

ข. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองวัง ๑. สั่งแผนกตำรวจวัง

ก. ติดต่อแจ้งทหารกองรักษาการสวนจิตรลดา, วังสระปทุม, พระที่นั่งอัมพรสถาน ทราบ

ข. คอยอำนวยความสะดวกแก่พระสงฆ์ และเจ้าหน้าที่ผู้ไปปฏิบัติในการนี้

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๒. สั่งแผนกรักษาพระราชฐานชั้นใน

ให้พนักงาน

จัดขันทรงบาตรใหญ่พร้อมทัพพีสำหรับใส่ข้าวมอบเจ้าหน้าที่กองมหาดเล็กประจำพระที่นั่งอัมพรสถาน ก่อนวันที่ ๑๒ พ.ย.๒๑

กองธรรมการที่ประทับ ๑. สั่งจัดการที่สำหรับพระสงฆ์พักให้เรียบร้อย ส่วนจะตั้งที่ใดให้ติดต่อกันโดยตรง

๒. จัดตั้งโต๊ะวางเครื่องทรงบาตรพร้อมผ้าปูพร้อม

๓. จัดทำของห่อคาว-หวานพร้อมข้าว สำหรับทรงบาตรในการนี้ให้เรียบร้อย

๔. สั่งเจ้าหน้าที่มหาดเล็กประจำพระที่นั่งอัมพรสถานรับขันทรงบาตรใหญ่พร้อมทัพพี

สำหรับใส่ข้าวจากแผนกรักษาพระราชฐานชั้นใน ก่อนวันที่ ๑๒ พ.ย.๒๑

๕. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองพระราชพาหนะ ๑. จัดรถยนต์รับพระสงฆ์ตามบัญชีที่แนบมานี้ ไปส่งยังสถานที่ดังกล่าวตามกำหนดวันและเวลา

(ทั้งนี้ เจ้าหน้าที่หมวดคุมรัถ จะติดต่อประสานงานโดยตรง)

๒. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ.

.....

วิชัย พิมพ

ทาน.

บัญชีนิมนต์พระสงฆ์
รับภัตตาหารบิณฑบาตร
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
วันพฤหัสบดี ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๗.๐๐ น.

.....

๑. สมเด็จพระสังฆราช	วัดราชบพิธ ฯ
๒. สมเด็จพระญาณสังวร	วัดบวรนิเวศวิหาร
๓. สมเด็จพระธีรญาณมุนี	วัดจักรวรรดิราชาวาส
๔. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ	วัดบวรนิเวศวิหาร
๕. พระธรรมดิลก	วัดบวรนิเวศวิหาร
๖. พระเทพกวี	วัดบวรนิเวศวิหาร์
๗. พระราชบัณฑิต	วัดบวรนิเวศวิหาร
๘. พระราชสุมนต์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๙. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๐. พระวัชรธรรมาภรณ์	วัดตรีทศเทพ
๑๑. พระศรีวิสุทธิญาณ	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๒. พระอมรโมลี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๓. พระโสภณคณาภรณ์	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๔. พระครูปลัดสัมพิพัฒนาจารย์	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๕. พระครูปริยัติสารโสภณ	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๖. พระภิกษุหม่อมเจ้าจุลเจิม ยุคล	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๗. พระภิกษุ ม.ร.ว.จิราคม กิติยากร	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๘. พระภิกษุธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๙. พระภิกษุสายัณห์ คัมภีร์พันธ์	วัดบวรนิเวศวิหาร
๒๐. พระภิกษุพิสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง	วัดบวรนิเวศวิหาร

บัญชีนิมนต์พระสงฆ์
พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร
จะเสด็จ ฯ ไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาต
ณ วังสระปทุม
วันศุกร์ ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๙.๐๐ น.

.....

๑. สมเด็จพระสังฆราช	วัดราชบพิธ ฯ
๒. สมเด็จพระญาณสังวร	วัดบวรนิเวศวิหาร
๓. สมเด็จพระธีรญาณมุนี	วัดจักรวรรดิราชาวาส
๔. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ	วัดบวรนิเวศวิหาร
๕. พระธรรมดิลก	วัดบวรนิเวศวิหาร
๖. พระเทพกวี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๗. พระราชบัณฑิต	วัดบวรนิเวศวิหาร
๘. พระราชสุมนต์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๙. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๐. พระวัชรธรรมาภรณ์	วัดตรีทศเทพ
๑๑. พระภิกษุหม่อมเจ้าจุลเจิม ยุคล	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๒. พระภิกษุ ม.ร.ว.จิราคม กิติยากร	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๓. พระภิกษุชำรงรัตน์ แก้วกาญจน์	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๔. พระภิกษุสายยัญ์ คัมภีร์พันธ์	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๕. พระภิกษุพิสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง	วัดบวรนิเวศวิหาร

บัญชีนิมนต์พระสงฆ์
พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร
จะเสด็จ ฯ ไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาต
ณ วังสระปทุม
วันศุกร์ ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๙.๐๐ น.

.....

๑. สมเด็จพระสังฆราช	วัดราชบพิธ ฯ
๒. สมเด็จพระญาณสังวร	วัดบวรนิเวศวิหาร
๓. สมเด็จพระชินวงศ์	วัดจักรวรรดิราชาวาส
๔. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ	วัดบวรนิเวศวิหาร
๕. พระธรรมดิลก	วัดบวรนิเวศวิหาร
๖. พระเทพกวี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๗. พระราชบัณฑิต	วัดบวรนิเวศวิหาร
๘. พระราชสุมนต์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๙. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๐. พระวัชรธรรมาภรณ์	วัดตรีทศเทพ
๑๑. พระภิกษุหม่อมเจ้าจุลเจิม ยุคล	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๒. พระภิกษุ ม.ร.ว.จิราคม กิติยากร	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๓. พระภิกษุชำรงรัตน์ แก้วกาญจน์	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๔. พระภิกษุสายัณห์ คัมภีร์พันธ์	วัดบวรนิเวศวิหาร
๑๕. พระภิกษุพิสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง	วัดบวรนิเวศวิหาร

บัญชีนิมนต์พระสงฆ์
เพื่อร่วมโดยเสด็จ ฯ ไปถวายสักการะ
ณ ปูชนียสถานสำคัญ ๔ จังหวัด

---

๑. พระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

สมเด็จพระญาณสังวร	วัดบวรนิเวศวิหาร	
สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดสุทัศนเทพวราราม	เจ้าคณะหนเหนือ
พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ	วัดบวรนิเวศวิหาร	
พระธรรมกิลก	วัดบวรนิเวศวิหาร	เจ้าคณะภาคธรรมยุติ
พระปัญญาภิมณฑ์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร	
พระครูปลัดสัมพิพัฒนายาจารย์	วัดบวรนิเวศวิหาร	
พระภิกษุ ม.จ.จุลเจิมยุคล ยุคล	วัดบวรนิเวศวิหาร	
พระภิกษุ ม.ร.ว.จิรากม กิติยากร	วัดบวรนิเวศวิหาร	
พระภิกษุ ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์	วัดบวรนิเวศวิหาร	
พระภิกษุ สายัณห์ คัมภีร์พันธ์	วัดบวรนิเวศวิหาร	
พระภิกษุ พิสิษฐ กลิ่นเที่ยง	วัดบวรนิเวศวิหาร	

หมายเหตุ นิมนต์พระพร้อมที่วัดบวรนิเวศวิหาร เวลา ๑๒.๑๐ น.

---

๒. วัดพระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

สมเด็จพระญาณสังวร	วัดบวรนิเวศวิหาร
สมเด็จพระธีรญาณมุนี	วัดจักรวรรดิราชาวาส
พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระพรหมมุนี	วัดนรนาถสุนทริการาม
พระวิสุทธาธิบดี	วัดไตรมิตรวิทยาราม
พระปัญญาภิมณฑ์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระครูปลัดสัมพิพัฒนายาจารย์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ม.จ.จุลเจิมยุคล ยุคล	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ม.ร.ว.จิรากม กิติยากร	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ สายัณห์ คัมภีร์พันธ์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ พิสิษฐ กลิ่นเที่ยง	วัดบวรนิเวศวิหาร

หมายเหตุ นิมนต์พระพร้อมที่วัดบวรนิเวศวิหาร เวลา ๑๒.๑๐ น.

๓. พระบรมธาตุ วัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

สมเด็จพระญาณสังวร	วัดบวรนิเวศวิหาร
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์	วัดสามพระยา
สมเด็จพระมหาวีรวงศ์	วัดราชผาติการาม
สมเด็จพระวันรัต	วัดโสมนัสวิหาร
พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระธรรมวิสุทธาจารย์	วัดพิชัยญาติการาม
พระปัญญาภิมณฑ์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระครูปลัดสัมพิพัฒนายาจารย์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ม.จ.จุลเจิมยุคล ยุคล	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ม.ร.ว.จิรากม กิติยากร	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ชำรงรัตน์ แก้วกาญจน์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ สายัณห์ กัมภีร์พันธ์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ พิสิษฐ กลิ่นเฟื่อง	วัดบวรนิเวศวิหาร

หมายเหตุ นิมนต์พระพร้อมที่วัดบวรนิเวศวิหาร เวลา ๖.๔๕ น.

---

๔. พระปฐมเจดีย์ วัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

สมเด็จพระสังฆราช	วัดราชบพิธ
สมเด็จพระญาณสังวร	วัดบวรนิเวศวิหาร
สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์	วัดสามพระยา
พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระพุทธพจน์วราภรณ์	วัดราชบพิธ
พระเทพโสภณ	วัดพระเชตุพน
พระปัญญาภิมณฑ์มุนี	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระครูปลัดสัมพิพัฒนายาจารย์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ม.จ.จุลเจิมยุคล ยุคล	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ม.ร.ว.จิรากม กิติยากร	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ ชำรงรัตน์ แก้วกาญจน์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ สายัณห์ กัมภีร์พันธ์	วัดบวรนิเวศวิหาร
พระภิกษุ พิสิษฐ กลิ่นเฟื่อง	วัดบวรนิเวศวิหาร

หมายเหตุ นิมนต์พระพร้อมที่วัดบวรนิเวศวิหาร เวลา ๑๒.๔๕ น.

รายการเครื่องสมณบริขาร
ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์
ในการผนวชและอุปสมบทแก่ขาทูลละอองธุลีพระบาท จำนวน ๕ นาย
ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร
วันถวาย ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

.....

๑. ไตรครอง สีกลัก		๕ ไตร
๒. ไตรอาศัย สีกลัก		๕ ไตร
๓. บาตร และถลกบาตรเครื่องพร้อม		๕ ชุด
๔. ตาลิปัตรใบลาน		๕ เล่ม
๕. ย่ามผ้าไหมไทยสีกลักถ่อน ปักอักษรพระนามาภิไธย ม.ว.ก.		๕ ย่าม
๖. ธมกรก กลองเข็ม หลอดคาย ที่ตัดเล็บ มีดโกน หินลับ	อย่างละ	๕ ชุด
๗. ที่บูชามีพานและลิ้น เชิงดอกไม้ ๓ เชิงเทียน ๒	อย่างละ	๕ ชุด
๘. หม้อนหุน ผ้าเช็ดตัว ผ้าห่มนอน มุ้ง ที่นอนพร้อมผ้าปู ผ้าอาบ พรมสันถัด เสื่อพับ รม รองเท้า กระเป๋าเอกสาร สมุด	อย่างละ	๕ ชุด
๙. คณโฑแก้วครอบ ขันน้ำ แปรงสีฟัน ยาสีฟัน สบู่ โคมไฟฟ้า นาฬิกาปลุก	อย่างละ	๕ ชุด
๑๐. กระโถน ใบชา กาถังนวม ถ้วยชา ชามข้าม สำรับคาว - หวาน ช้อนซุป ช้อนถ้วย	อย่างละ	๕ ชุด
๑๑. เทียน ๑๕ แกรม ๑๐๐ เล่ม ธูป ๑๐๐ ดอก		
๑๒. พานแก้ว ธูปเทียนแพ กระหงดอกไม้	นากละ	๔ ชุด

หมายรับสั่งที่.....

สำนักพระราชวัง

๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เชิญพระพุทธบุศยรัตน มาในการพระราชพิธีทรงผนวช พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน ซึ่งเสร็จเรียบร้อยแล้วนั้น

บัดนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เชิญพระพุทธบุศยรัตน จากพระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน ในพระบรมมหาราชวัง ไปประดิษฐานไว้ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ตามเดิม.

วันศุกร์ ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๑.๐๐ น. เจ้าหน้าที่ภูษามาลาจะได้เชิญพระพุทธบุศยรัตน ไปยังพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่ง ดังนี้ -

หน้าที่ -

กองพระราชพิธี สั่งแผนกราชูปโภค
ให้หมวดภูษามาลา
จัดเจ้าหน้าที่แต่งเครื่องแบบปรกติขาว ไปเชิญพระพุทธบุศยรัตน์ตามกำหนด

กองธุรการที่ประทับ เพื่อแจ้งมหาดเล็กชาวที่ประจำพระที่นั่งอัมพรสถาน คอยอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ภูษามาลา

กองพระราชพาหนะ จัดรถยนต์พระประเทียบ ๑ คัน รับเจ้าหน้าที่หมวดภูษามาลาไปเชิญพระพุทธบุศยรัตน์ ตามกำหนด
(ขอให้รถมารับก่อนกำหนดเวลา)

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ.

.....
ผู้รับรับรับสั่ง

วิชัย พิมพ
สูตหาน.

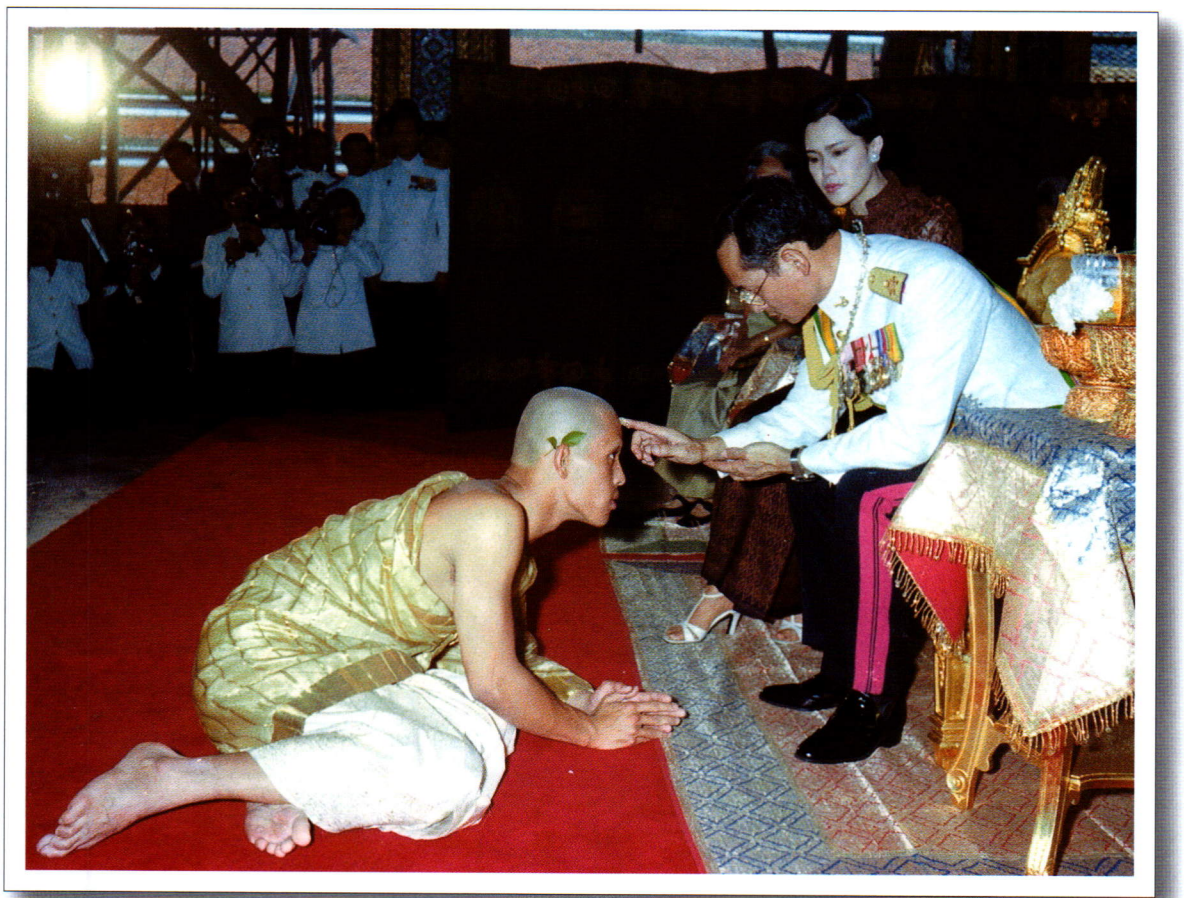

หลังจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียนกราบถวายบังคมลาผนวช
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำพระมหาสังข์ และทรงเจิมพระราชทาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระราชทานผ้าไตร
แก่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เพื่อเสด็จฯ ไปยังที่ชุมนุมสงฆ์ ทรงขอบรรพชา

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงขอบรรพชาต่อชุมนุมสงฆ์
ซึ่งมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกเป็นพระราชอุปัชฌาจารย์

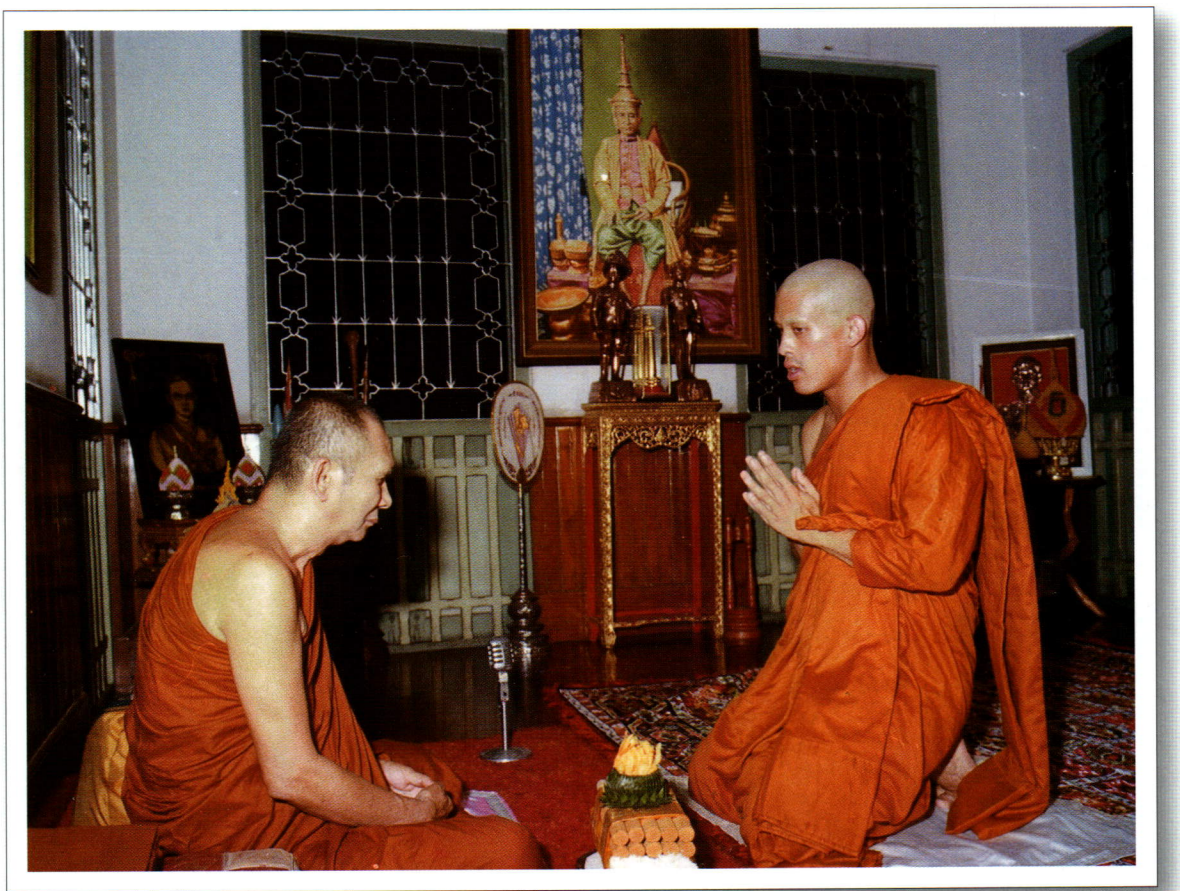

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงสักการะสมเด็จพระญาณสังวร พระกรรมวาจาจารย์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนเครื่องบริขาร ในพระราชพิธีทรงผนวช

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงประเคนผ้าไตร

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯลงทรงทำวัตรในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาต
ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต

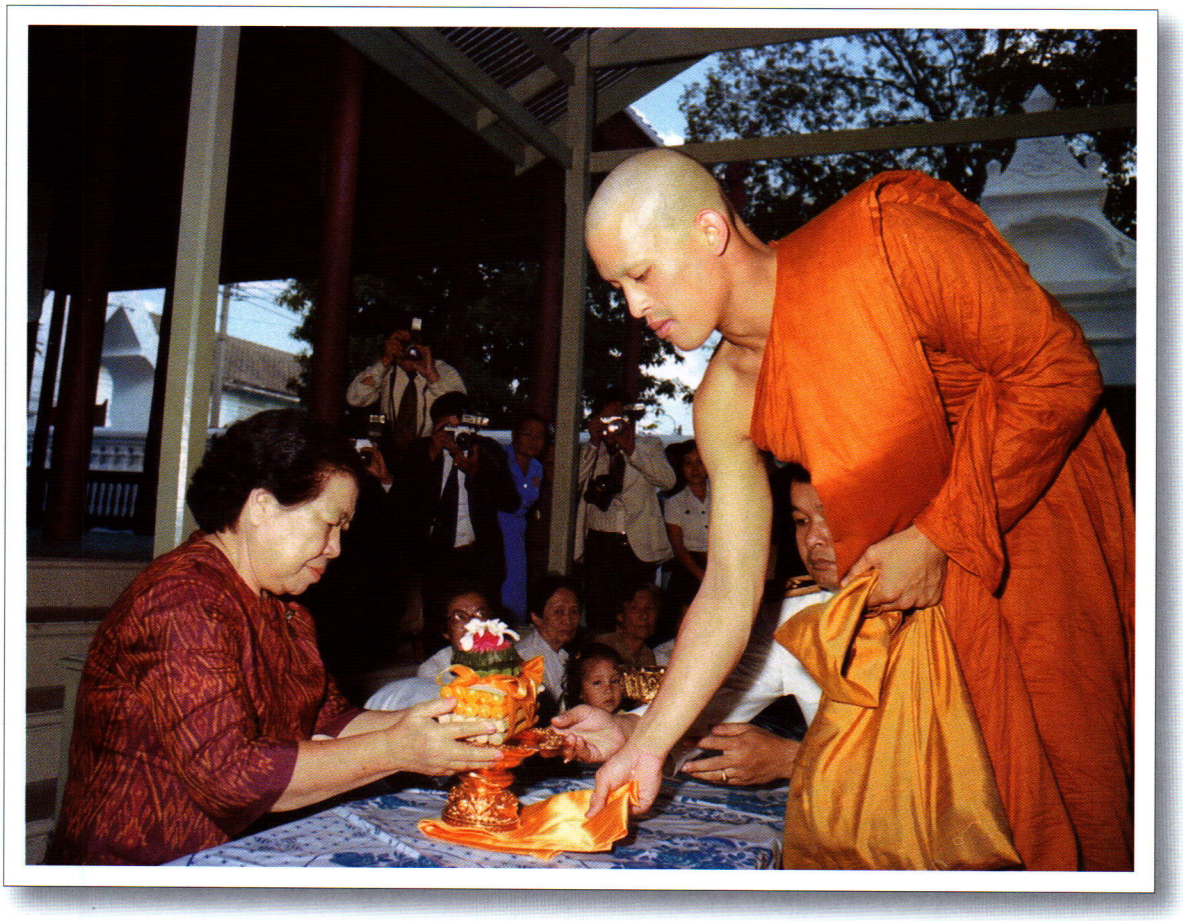

ทรงรับเครื่องสักการะจากผู้มาเฝ้าทูลละอองพระบาท

เสด็จฯ ไปทรงถวายสักการะและเสด็จฯ ประทักษิณองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

เทียนสลักถวายอุปัชฌาย์ คู่สวด

เครื่องนมัสการแก้ว

เครื่องทองน้อยแก้ว

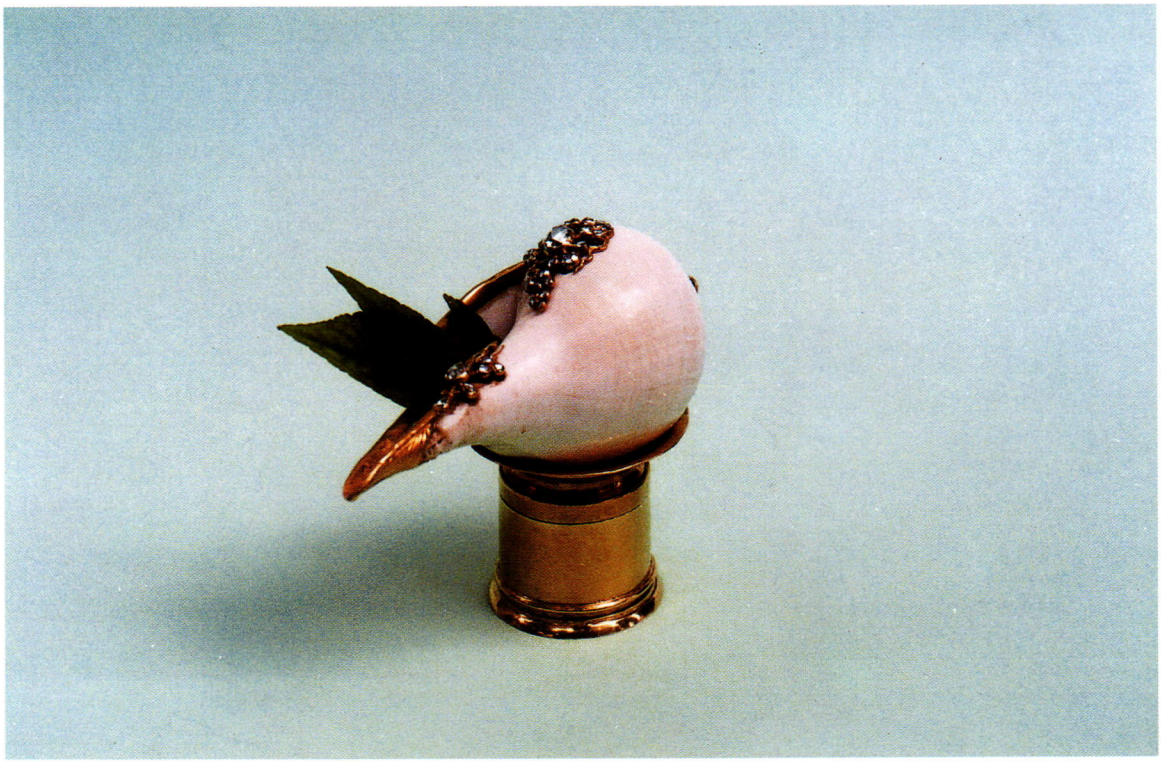

พระมหาสังข์ทักษิณาวัฏ

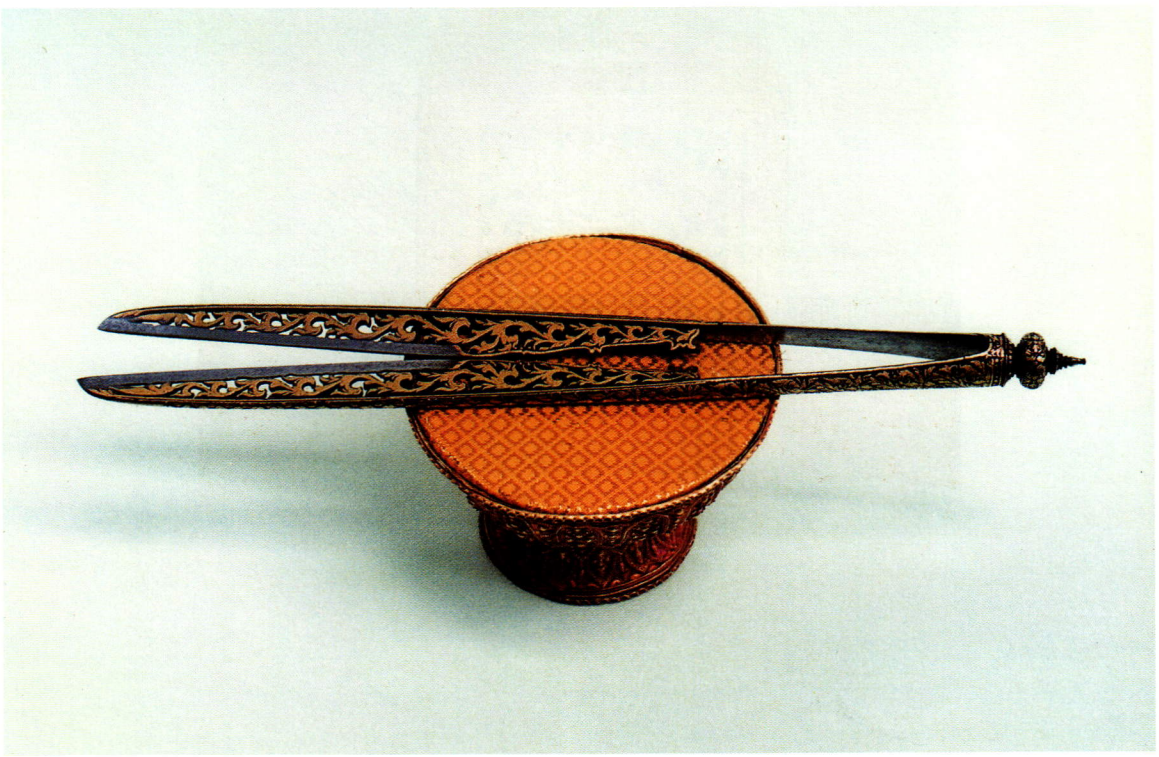

พระแสงกรรไกร

สำรับเครื่องจำเริญพระเกศา

ภาค ๓

จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์
เรื่อง การพระราชพิธีทรงผนวช

พระราชพิธีทรงผนวช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการเหนือเกล้าฯ สั่งให้กำหนดการพระราชพิธีทรงผนวช พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ณ วันที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ ตามโบราณราชประเพณี ในการนั้น ได้มีประชาชนเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทจำนวนเรือนแสนทั้งที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม และวัดบวรนิเวศวิหาร

พระราชพิธีทรงผนวชครั้งนี้ เป็นครั้งแรกแห่งรัชสมัยที่เจ้านายพระบรมราชวงศ์ชั้นสมเด็จเจ้าฟ้า ผู้ทรงดำรงพระราชอิสริยศักดิ์สยามมกุฎราชกุมารเสด็จออกทรงผนวช

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถระ) สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก พระราชอุปัธยาจารย์ได้ถวายพระราชฉายาว่า “วชิราลงฺกรโณ”

การนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ นายเติ้ง เสี่ยวผิง รองนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งเป็นอาคันตุกะของรัฐบาล เข้าร่วมในงานพระราชพิธี

อนึ่ง สถานีโทรทัศน์และวิทยุได้ถ่ายทอดสดการพระราชพิธีดังกล่าวด้วย

หลังจากเสร็จการพระราชพิธีทรงผนวชแล้ว รุ่งขึ้น ในวันที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ ได้มีพิธีผนวชและอุปสมบทนาคในพระบรมราชานุเคราะห์ ซึ่งเป็นข้าราชบริพารผู้โดยเสด็จในการทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารจำนวน ๕ นาค ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

โปรดเกล้าฯ เติ่งร่วมพระราชพิธี ทรงผนวชวันนี้

ในหลวงทรงช่วย ครองกาสาวพัสตร์

เผยพระราชพิธีทรงผนวช พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร วันนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงช่วยครองกาสาวพัสตร์ตามเพศบรรพชิต ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตรดุริยางค์ เมื่อทรงผนวชจะทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานโอกาสให้ ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติ และประธานศาลฎีกา ถวายธูปเทียน ถวายอนุโมทนา และถวายอติเรกในการนี้ สถานีโทรทัศน์ทุกช่องจะถ่ายทอดสดตลอดพระราชพิธี

พระราชพิธีทรงผนวชพันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร วันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถพร้อมด้วยพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ โดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐานพระราชวังดุสิต ไปยังพระมหามณเฑียร ในพระบรมมหาราชวัง

เวลา 13.30 น. เสด็จฯ เข้าสู่พระที่นั่งไพศาลทักษิณ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะ กราบบังคมพระอัฐิ และพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะ กราบถวายบังคมพระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบูรพการี ในการที่จะทรงผนวช แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พร้อมด้วยพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จออกจากหอพระธาตุมณเฑียรไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เวลา 14 น. เสด็จพระราชดำเนินขึ้นชาลาหลังพระอุโบสถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสด็จเข้าในพระฉาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จฯ เข้าพระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี เสร็จแล้วเสด็จฯ ออกจากพระอุโบสถทางด้านหลังเข้าในพระฉากทรงขลิบเส้นพระเกศาของพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ

เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เจริญพระเกศา แต่งพระองค์ทรงเครื่องอย่างจะเสด็จออกทรงผนวช เสร็จแล้วพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เข้าเผ้า ฯ ทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ ธูปเทียนแพ แด่ พระบาท สมเด็จพระเจ้า อยู่หัว และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในการ จะ เสด็จออกทรงผนวช พระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่ หัว พระราชทานน้ำ มหา สังข์ และทรงเจิมแด่ พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระอุโบสถ

พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯตามพระระเบียงราวเทียนไปเข้าสู่พระอุโบสถทางด้านหน้า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับที่พระทวารกลาง ทรงพาไปที่เครื่องนมัสการ พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ถวายเทียนทองสลักลายและพุ่มดอกไม้ แล้วทรงจุดเทียนทองบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร แล้วกราบบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับผ้าไตรพระราชทานเพื่อทรงผนวช เสด็จ ฯ ไปประทับในท่ามกลางสังฆสมาคม มีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานสงฆ์ พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ถวายเครื่องสักการะ และขอบรรพชาต่อสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแสดงคุณพระรัตนตรัย และถวายโอวาท แล้วทรงสวมอังสะถวาย พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ออกจากสังฆสมาคมไปเข้าในพระฉาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปช่วยทรงครองกาสาวพัสตร์ตามเพศบรรพชิต ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตรดุริยางค์ พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯทรงครองกาสาวพัสตร์ แล้วเสด็จออกจากพระฉากไปถวายเครื่องสักการะบูชาแด่สมเด็จพระสังฆราช เพื่อทรงรับสรณคมน์และทศศีล เมื่อทรงเป็นสามเณรแล้ว เสด็จฯ ออกรับพระราชทานบาตรจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วสามเณรสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ เข้าไปทรงขอนิสัยและขออุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อสมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ แล้วพระสงฆ์กระทำอุปสมบทกรรม โดยสมเด็จพระญาณสังวร ทำหน้าที่พระ

กรรมวาจาจารย์ และสมเด็จพระธีรญาณมุนีถวาย อนุศาสตร์ พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ทรงประเคนผ้าไตร และย่ามแด่สมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์และพระสงฆ์ในสังฆสมาคมนั้นด้วยรวม 30 รูป

แล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ไปประทับ ณ ท้ายอาสนะสงฆ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนเครื่องบริขาร และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมวงศ์ถวายผ้าไตรและดอกไม้ธูปเทียน และทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานโอกาสให้ประธานองคมนตรี ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามคณะองคมนตรี นายกรัฐมนตรีในนามคณะรัฐมนตรี ข้าราชการทุกกระทรวงทบวงกรมและประชาชน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในนามสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานศาลฎีกา ในนามคณะตุลาการเสร็จแล้วพระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกออกจากพระอุโบสถ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ออกจากพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดารามไปยังพระพุทธรัตนสถานในพระบรมมหาราชวัง

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ออกจากพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง ที่ประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดารามไปทรงประกอบการพระราชพิธีตามราชประเพณี ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถานในพระบรมมหาราชวัง เสร็จแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพาพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราชจากพระพุทธรัตนสถานไปส่งยังวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อรถยนต์พระที่นั่งไปถึง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระสังฆราช เสด็จฯ เข้านมัสการพระพุทธชินสีห์ในพระอุโบสถ และพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ และพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเสด็จ ฯ ไปประทับ ณ พระตำหนักบ๊นหย่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับ

ในการนี้ได้มีการถ่ายทอดพระราชพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่องด้วย.

อนึ่ง นายอุปดิศร์ ปาจรียางกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวที่ทำเนียบรัฐบาล เมื่อค่ำวันที่ 5 พ.ย. 21 ว่า เมื่อ 17.30 น. ถึง 18.30 น. วันเดียวกันนี้ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้นำนายเติ้ง เสี่ยว ผิง มาดามโจว หลิน กับนายฮวง หัว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และภริยา เข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระสยามบรมราชกุมารี ซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนพระทัยการพัฒนาด้านการเกษตร ทรงมีพระราชดำรัสถามถึงเรื่องนี้เป็นพิเศษ โดยที่นายเติ้ง เสี่ยว ผิง ได้กราบบังคมทูลว่า การเกษตรจำเป็นจะต้องมีการพัฒนา และในขณะเดียวกันก็มีความจำเป็นต้องพัฒนาด้านอุตสาหกรรมควบคู่ไปด้วย ถ้าเผื่ออุตสาหกรรมไม่เจริญ ก็ไม่สามารถ พัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้าได้

การเข้าเฝ้าฯครั้งนี้ นายเติ้ง เสี่ยว ผิง ได้กราบบังคมทูลเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนประเทศจีนด้วยทั้งยังได้ขอพระบรมราชานุญาตไปร่วมพระราชพิธีทรงผนวช ของสมเด็จพระยุพราชด้วย ในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดเกล้ามีพระบรมราชานุญาตให้นาย เติ้ง เสี่ยว ผิง ไปร่วมในพระราชพิธีมหามงคลนี้ได้.

ลส.ชบ.เชิญชวน เฝ้าฯรับเสด็จฯ พระบรมฯผนวช

วิทยุถ่ายทอด

ศูนย์ปฏิบัติการ ลูกเสือชาวบ้าน ประกาศว่า เนื่อง ด้วยในวันจันทร์ที่ ๖ พฤศจิกายน ศก นี้ สมเด็จพระบรม

โอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วจะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการพระพุทธชินสีห์ที่พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวรวิหาร ในการนี้คณะลูกเสือชาวบ้านกรุงเทพมหานคร จะไปรอเฝ้าฯ รับเสด็จฯ จึงขอเชิญชวนให้ลูกเสือชาวบ้านกรุงเทพมหานครทุกคน ไปร่วมเฝ้าฯรับเสด็จฯ ในพระราชพิธีทรงผนวชครั้งนี้ในวันจันทร์ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ดังต่อไปนี้

ลูกเสือชาวบ้านเขตหนองแขม, คลองสาน, ดุสิต, บางเขน, พระโขนง, ภาษีเจริญ, ธนบุรี, บางกอกใหญ่, บางรัก, ห้อมปราบ, หนองจอก และห้วยขวาง ไปที่สนามชัยใกล้วังสราญรมย์ เวลา ๑๑.๐๐ น.

ลูกเสือชาวบ้านเขตพญาไท, ยานนาวา, สัมพันธวงศ์ บางกะปิ, ราษฎร์บูรณะ, ลาดกระบัง, ปทุมวัน, บางกอกน้อย, บางขุนเทียน, พระนคร, มีนบุรี และตลิ่งชัน ไปที่สนามโรงเรียนมัธยมวัดบวรนิเวศ บางลำพู เวลา ๑๔.๐๐ น. ขอให้ทุกคนแต่งกายลูกเสือชาวบ้าน และติดบัตรประจำตัวด้วย

อนึ่ง วิทยุในสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ทุกสถานีจะถ่ายทอดพระราชพิธีนี้ให้ประชาชนฟังโดยทั่วถึงกัน การถ่ายทอดเริ่มเวลา ๑๓.๐๐ น. จนเสร็จพิธี

พสกนิกร 4 ภาคร่วมเฝ้า พระกฐิน พระบรมฯ เสด็จฯ ปูชนียสถาน

ทรงผนวชตามพระราชประเพณี ประชาชนแน่นขนัดชื่นชมพระบารมี "เต้ง เสี่ยว ผิง" ได้ถวายธูปเทียน

พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเข้าสู่พระราชพิธีทรงผนวชตามพระราชประเพณีแล้วเมื่อบ่ายวานนี้ ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อหน้าพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ ท่ามกลางสังฆสมาคม ซึ่งสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานสงฆ์ ประชาชนทุกเพศทุกวัยรวมทั้งข้าราชการ ลูกเสือชาวบ้านทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลอย่างมืดฟ้ามัวดินไปเฝ้ารับเสด็จด้วยความชื่นชมในพระบารมีเป็นล้นพ้น นายเต้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีจีนซึ่งเป็นแขกเมืองของรัฐบาล ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯให้ร่วมในพระราชพิธีด้วย

พระราชพิธีทรงผนวชของพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เริ่มขึ้นเมื่อเวลา 14.00 น. วานนี้ (6 พ.ย.) ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงนำพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ไปทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะ กราบถวายบังคมพระบรมอัฐิและพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุรพการี ณ พระที่นั่งไพศาลทักษิณ ในพระบรมมหาราชวัง ในการที่จะทรงผนวชแล้ว

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณีเสร็จแล้ว ได้เสด็จฯออกจากพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทางด้านหลังเข้าในพระฉาก ทรงขริบเส้นพระเกศาของพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ และเมื่อพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เจริญพระเกศา แต่งพระองค์ทรงเครื่องอย่างจะเสด็จออกทรงผนวชแล้ว จึงได้เข้าเฝ้าฯทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียนแพแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ในการจะ

เสด็จออกทรงผนวช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำพระมหาสังข์และทรงเจิม

พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ถวายเทียนทองสลักลายและพุ่มดอกไม้แล้วทรงจุดเทียนทองบูชาพระพุทธมหามณีรัตน์ปฏิมากร แล้วกรวดถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับผ้าไตรพระราชทานเพื่อทรงผนวช เสด็จพระราชดำเนินไปประทับในท่ามกลางสังฆสมาคม มีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานสงฆ์ ทรงถวายเครื่องสักการะและขอบรรพชาต่อสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชได้ทรงแสดงคุณพระรัตนตรัยและถวายโอวาทแล้วทรงสวมอังสะถวาย แล้วเสด็จออกจากสังฆสมาคมไปเข้าในพระฉาก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯไปช่วยทรงครองกาสาวพัสตร์ตามเพศบรรพชิต แล้วเสด็จออกจากพระฉากไปถวายเครื่องสักการะบูชาแด่สมเด็จพระสังฆราชเพื่อทรงรับสรณคมน์และทศศีล เมื่อทรงเป็นสามเณรแล้ว เสด็จฯออกรับพระราชทานบาตรจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯเข้าไปทรงขอนิสัยและขออุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อสมเด็จพระสังฆราชพระอุปัชฌาย์แล้วพระสงฆ์จึงได้กระทำอุปสมบทกรรม

อุปสมบทกรรมเริ่มขึ้น โดยสมเด็จพระญาณสังวรเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ทำหน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ และสมเด็จพระธีรญาณมุนี เจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส ถวายอนุศาสน์ เป็นพระภิกษุ "วชิราลงกรโณ" หลังจากนั้นพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ วชิราลงกรโณ ทรงประเคนผ้าไตร และย่ามแด่สมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์และพระสงฆ์ในสังฆสมาคมนั้น รวม 30 รูป แล้วเสด็จไปประทับ ณ ท้ายอาสนสงฆ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคนเครื่องบริขาร และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ พระบรมวงศานุวงศ์ ถวายผ้าไตร และดอกไม้ธูปเทียน

หลังจากนั้น นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามคณะองคมนตรี พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามคณะรัฐมนตรี ข้าราชการ และประชาชน พลอากาศเอกหะริน หงสกุล ประธานสภานิติบัญญัติ ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามสมาชิกสภานิติบัญญัติ นายประพจน์ ถิรวัฒน์ ประธานศาลฎีกา ถวายดอกไม้ธูปเทียนในนามคณะตุลาการ และนายเติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีจีน ซึ่งเป็นแขกของรัฐบาล และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้มาร่วมในพระราชพิธีทรงผนวชครั้งนี้ ได้ถวายดอกไม้ธูปเทียนแด่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯด้วย เสร็จแล้วพระสงฆ์ถวายอนุโมทนาถวายอดิเรก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออกจากพระอุโบสถไปยังพระพุทธรัตนสถาน ในระหว่างนี้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับนายเติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีจีน แล้วนายกรัฐมนตรีแนะนำนายเติ้ง เสี่ยว ผิง ต่อพระบรมวงศานุวงศ์และองคมนตรี ภายหลังเสร็จพระราชพิธีในพระอุโบสถแล้ว

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จออกจากพระอุโบสถไปทรงประกอบพิธีตามพระราชประเพณี ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน ในพระบรมมหาราชวัง ทั้งนี้ บริเวณภายนอกพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีประชาชนทุกเพศทุกวัยแห่กันมาเข้าเฝ้าฯแสดงความชื่นชมยินดีกันอย่างมืดฟ้ามัวดิน เมื่อเสร็จพิธีแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพาพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช ไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ แล้วเสด็จฯไปประทับ ณ พระตำหนักปั้นหย่า อันเป็นพระตำหนักที่จะประทับอยู่ตลอดเวลาที่ทรงผนวชอยู่จนถึงวันที่ 20 เดือนนี้

ผู้สื่อข่าว "ไทยรัฐ" รายงานว่า ที่ท้องสนามหลวง ปรากฏว่ามีประชาชนซึ่งเป็นพสกนิกรทั้งในกรุงเทพฯและมาจากต่างจังหวัดแห่แหนกันไปคอยเฝ้ารับเสด็จฯอยู่บริเวณหน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้ว) โดยพวกที่มาจากต่างจังหวัดแทบทุกจังหวัดเหมารถบัสกันมาส่วนมาก เป็นผู้เฒ่าผู้แก่และมีเด็กปะปนมาด้วยเป็นส่วนน้อย และทยอยกันไปตั้งแต่ตอนเช้าจนถึงบ่าย ที่หน้าวัดพระแก้วมีคนเต็มไปหมด

ส่วนทางด้านวัดบวรนิเวศวิหารนั้น ปรากฏว่ามีประชาชนไปรอชมพระบารมีกันแน่นขนัดเช่นเดียวกัน มองดูมืดฟ้ามัวดินไปด้วยประชาชนหลายหมื่นคน ทั้งสองฟากทางหน้าวัดและในวัด โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ สน.ชนะสงคราม ได้นำแผงเหล็กมากั้นริมถนนตลอดถนนพระสุเมรุ หน้าวัดบวรฯ นอกจากนี้ก็มีลูกเสือชาวบ้านไปชุมนุมกันเพื่อชมพระบารมีด้วย พ.ต.ต.จักรทิพย์ กุญชร ณ อยุธยา สารวัตรสอบสวน สน.ชนะสงคราม เผยว่า รู้สึกเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จมาทรงผนวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งอยู่ในท้องที่ชนะสงคราม ตนเองรู้สึกปลาบปลื้มปีติในพระราชกุศลครั้งนี้อย่างยิ่ง แม้จะมีงานในหน้าที่มากเท่าไหร่ ก็ยินดีปฏิบัติหน้าที่ พร้อมกันนั้นได้กล่าวว่ามีประชาชนมาร่วมอนุโมทนากับพระภิกษุ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ที่ทรงผนวชครั้งนี้มากมาย ตำรวจจึงต้องใช้แผงเหล็กกั้นถนนและจัดกำลังตำรวจประจำตามจุดต่าง ๆ โดยระดมกำลังมาจาก สน.ใกล้เคียงด้วย และว่าตำรวจทุกนายยินดีปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับตนด้วย

ผู้สื่อข่าว "ไทยรัฐ" ได้สอบถามนางกิมเลี้ยง ตรีงาม อายุ 70 ปี แม่เฒ่าซึ่งเดินทางมาจากบ้านที่มีนบุรี ตั้งแต่เวลาประมาณ 05 น. โดยมีลูกหลานเป็นคนนำแม่เฒ่ามาเพื่อชมพระบารมีพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ครั้งนี้ นางกิมเลี้ยงกล่าวว่า ตนรู้สึกปลาบปลื้มใจที่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯทรงผนวชตามแบบอย่างประเพณีไทยเหมือนกับลูกผู้ชายไทยทุกคนจะต้องปฏิบัติ ฉะนั้น ถึงแม้ตนเองจะมีอายุเข้าปูนนี้แล้วแต่ยังรู้สึกว่ามีแรงพอจะพาสังขารมาร่วมอนุโมทนากับพระองค์ท่าน ก็เลยให้ลูกหลานพามาจากบ้านที่มีนบุรีและพาไปที่วัดพระแก้วมาแล้ว แต่ที่นั่นดูจะสู้ที่วัดบวรฯไม่ได้เลยให้ลูกหลานพามาจองที่หน้าวัดบวรฯเพื่อชมพระบารมีพระองค์ท่าน นางกิมเลี้ยงเผยว่าอยากให้พระองค์ท่านทรงผนวชแล้วออกบิณฑบาตด้วย จะได้เฝ้าชมพระบารมีอย่างใกล้ชิดอีกครั้ง

นางสมวงษ์ นาคน้อย อายุ 50 ปี แม่เฒ่าจากบ้านสะพานสูงบางซื่อก็เป็นแม่เฒ่าอีกคนในจำนวนหลายร้อยหลายพัน แม่เฒ่าที่ให้ลูกหลานพามาชมพระบารมีพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯครั้งนี้ที่หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร นางสมวงษ์ปลาบปลื้มใจจนน้ำตาคลอหน่วยเมื่อ "ไทยรัฐ" ถามถึงความรู้สึกในการที่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯทรงผนวชครั้งนี้แล้วว่า พระองค์ท่านทรงดำเนินตามรอยพระบาทของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและของพระบรมชนกนาถ ตนเองรู้สึกว่ามีบุญที่จะได้เห็นพระองค์ท่านทรงผนวชครั้งนี้ตายก็นอนตาหลับแล้ว นางสมวงษ์กล่าวในที่สุดและอยากจะมีโอกาสถวายพระกระยาหารทรงบาตรด้วย

สำหรับพระราชกิจวัตรในระหว่างที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงผนวชมีดังนี้

วันที่ 7 พฤศจิกายน 2521 เสด็จฯทำวัตรเช้าแล้วเสด็จฯเข้าพระอุโบสถ

วันที่ 9 พฤศจิกายน 2521 เวลา 7.00 น. เสด็จฯไปบิณฑบาต ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เวลา 14.00 น. คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าฯ พระตำหนักบวรนิเวศฯ

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2521 เวลา 7.00 น. เสด็จฯไปบิณฑบาต ณ วังสระปทุม

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2521 เวลา 7.00 น. เสด็จฯไปบิณฑบาต ณ ทำเนียบรัฐบาล เวลา 13.30 น. พระเถระชั้นผู้ใหญ่และบรรพชิต จีน อานัม เข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักเพชร และทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วม

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2521 เวลา 13.00 น. เสด็จฯโดยเครื่องบินพระที่นั่งไป จ.พิษณุโลก เพื่อนมัสการพระพุทธชินราช ณ วัดมหาธาตุ แล้วเสด็จฯกลับในวันเดียว

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2521 เวลาเช้า เจริญพระเกษา เวลา 13.00 น. เสด็จฯโดยเครื่องบินพระที่นั่งไป จ.นครพนม เพื่อนมัสการพระธาตุพนม แล้วเสด็จฯกลับในวันเดียว

วันที่ 15 พฤศจิกายน 2521 เวลา 13.00 น. เสด็จฯส่งพระปาฏิโมกข์ ณ พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศฯ เวลา 16.00 น. สดับพระธรรมเทศนา

วันที่ 16 พฤศจิกายน 2521 เวลา 13.00 น. เสด็จฯโดยเครื่องบินพระที่นั่งไป จว.นครศรีธรรมราช เพื่อนมัสการพระบรมธาตุ แล้วเสด็จฯกลับในวันเดียวกัน

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2521 เวลา 8 น. เสด็จฯทำวัตรเช้า แล้วทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วมกับพระภิกษุหน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2521 เวลา 13.00 น. เสด็จฯโดยรถยนต์พระที่นั่งไป จว.นครปฐม เพื่อทรงนมัสการพระปฐมเจดีย์ เวลา 16.30 น. ทรงเททองหล่อพระพุทธรูป ณ หน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ จากนั้นเสด็จฯไปวัดราช-บพิธ เพื่อทูลลาสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จฯมาทูลลาสมเด็จพระญาณสังวร ณ กุฏิคอยท่า วัดบวรนิเวศฯ

วันที่ 20 พฤศจิกายน 2521 เวลาเช้า หลังจากเสด็จฯทำวัตรเช้าแล้ว ทรงปลูกต้นหว้า ณ หลังพระตำหนักเพชร และทรงปลูกต้นสน ณ หอสุหจร

เวลา 10.00 น. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

เวลา 10.45 น. พระฤกษ์ลาสิกขา

เวลา 11.00 น. เสด็จฯนมัสการลาสมเด็จพระญาณสังวร ณ กุฏิคอยท่า แล้วเสด็จฯไปทรงลาพระพุทธชินราช ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ จากนั้นเสด็จฯไปวัดราชบพิธ เพื่อนมัสการ(๑)ลาสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จฯกลับพระที่นั่งอัมพรสถาน

นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรีเปิดเผยกับผู้สื่อข่าวว่า ในวันที่ 8 พ.ย.นี้ เวลาประมาณ 14.00 น. คณะรัฐมนตรีจะเดินทางไปถวายเครื่องสักการะต่อพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ที่วัดบวรนิเวศ และในวันที่ 11 พ.ย. เวลา 07.00 น. จะกราบบังคมทูลนิมนต์พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จไปทรงรับบิณฑบาตจากประธานสภานโยบายแห่งชาติ สมาชิกสภานโยบายแห่งชาติ นายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ประธานสภา และประธานศาลฎีกา ที่หน้าตึกสันติไมตรี

(๑) ที่ถูกต้องคือ “เพื่อทูลลา”

เป็นประวัติศาสตร์ พิธีผนวช 'เติ้ง' เกิดศรัทธา ว่าเพ็งเห็น

พระราชพิธีผนวช
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ ทุกวินาทีพสกนิกรเฝ้าจับตาดู ทีวี. ซึ่งถ่ายทอดทั่วราชอาณาจักรไม่ขาดระยะ "เติ้ง เสี่ยว ผิง" อาคันตุกะคนเดียวของชาวต่างประเทศที่ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้า

ร่วมพิธีเพียงคนเดียว ถึงกับกล่าวว่าไม่เคยเห็นพิธีอย่างนี้ในชีวิต โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์ที่ทรงผนวชนับว่าประทับใจและศรัทธามากในอุดมการพระบวรพุทธศาสนา

ประทับใจปวงชนชาวไทย

นับเป็นความประทับใจของปวงชนชาวไทยทั้งชาติที่ได้เห็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ได้เข้าสู่พระราชพิธี "ผนวช" ซึ่งขณะนี้พระองค์ท่านครองอยู่ในใต้ร่มผ้ากาสาวพัสตร์มีพระราชฉายา "วชิรญาณวงฺกรโณภิกขุ"

พระราชพิธีดังกล่าวมีขึ้น ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ร่วมพร้อมด้วยพระประยูรวงศ์เสด็จฯ ร่วมพิธีครั้งนี้ เวลา ๑๐.๒๕ น. หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถเสด็จฯถึงพระอุโบสถในพระราชพิธี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จฯเข้าพระฉาก ซึ่ง ณ ที่นั้นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯเสด็จฯ ประทับเปลี่ยนเครื่องฉลองพระองค์เพื่อเจริญพระเกศาเตรียมทรงผนวชตามประเพณี

ในหลวงทรงขลิบพระเกศา (๑)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงขลิบพระเกศาด้วยพระแสงกรรไกรไทย พร้อมด้วยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถเสร็จแล้วเสด็จฯขึ้นประทับพระราชอาสน์

ทรงเจิมมหาน้ำสังข์

เมื่อพระบรมโอรสาธิราชได้เจริญพระเกศาและแต่งพระองค์ทรงเครื่องอย่างจะเสด็จฯ ออกผนวชตามราชประเพณีแล้ว จึงเสด็จพระราชดำเนินเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการจะเสด็จฯออกทรงผนวช ต่อจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำมหาสังข์ และทรงเจิมพระราชทานแล้วทรงนำสมเด็จพระบรมฯ เสด็จพระราชดำเนินสู่พระอุโบสถ

พระราชทานผ้าไตร

จากนั้นสมเด็จพระบรมฯ ทรงเข้ากราบถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงรับผ้าไตรเพื่อทรงผนวช แล้วเสด็จฯ ประทับท่ามกลางสังฆสมาคม โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธานสงฆ์ ต่อจากนั้นได้ถวายเครื่องสักการะเพื่อขอบรรพชา ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชทรงแสดงคุณพระรัตนตรัยและถวายโอวาท ทรงสวมอังสะถวายองค์สมเด็จพระบรมฯ

ช่วยครองผ้ากาสาวพัสตร์

ต่อมาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จฯเข้าไปช่วยครองผ้ากาสาวพัสตร์ตามเพศบรรพชิต พระราชทานในพระฉาก แล้ว สมเด็จพรมบรม (๒) ฯ เสด็จฯออกมาถวายเครื่องสักการะบูชาแด่สมเด็จพระสังฆราชเพื่อทรงรับสรณคมน์ และทศศีลเข้าเป็นสามเณร

ต่อมาสมเด็จพระบรมฯ ได้เสด็จฯ ขอทรงนิสัยและขออุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อสมเด็จพระสังฆราช โดยมีพระอาจารย์สังวร (๓) ทำหน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ จบแล้วสมเด็จพระบรมฯ ทรงประเคนผ้าไตรและย่ามแด่สมเด็จ พระ สังฆราช และพระสงฆ์ในสังฆสมาคมจึงเป็นเสร็จพิธี

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "ขริบพระเกศา"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "สมเด็จพระบรมฯ"

(๓) ที่ถูกต้องคือ "สมเด็จพระญาณสังวร"

นายก ฯ นำ "เต้ง" ร่วมพิธี

ในพระราชพิธีนี้ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ได้นำนายเต้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนจีนไปร่วมในพิธีทรงผนวช ของสมเด็จ พระ บรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พลเอกเกรียงศักดิ์ ได้กล่าวถึงประเพณีไทยกับเรื่องที่ทรงผนวชให้รองนายกรัฐมนตรีของจีนทราบ ซึ่งนายเต้ง เสี่ยว ผิง ได้ให้ความสนใจในพระราชพิธีนี้เป็นอย่างมาก และนับเป็นครั้งแรกที่น้ำชาวต่างประเทศเพียงคนเดียวที่ได้มาร่วมในพระราชพิธีอันสำคัญของไทยครั้งนี้

"เต้ง" ถวายเครื่องไทยทาน

ต่อมานายกรัฐมนตรี ได้นำรองนายกรัฐมนตรี จีน ถวายดอกไม้ธูปเทียนแด่พระภิกษุวชิราลงกรณด้วย ฯ ภายหลังนายกรัฐมนตรีได้นำรองนายกฯ จีนเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระศรีนครินทร์ฯ ซึ่งพระองค์ทรงมีพระราชปฏิสันถารกับรองนายกรัฐมนตรี จีน อยู่เป็นเวลานาน

พลเอกเกรียงศักดิ์ได้นำนายเต้ง เสี่ยว ผิง เดินตามขบวนเสด็จฯ ออกจากพระอุโบสถ นายเต้ง เสี่ยว ผิง ได้มองดูประชาชนที่มารอเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท อย่างแน่นขนัดด้วยความสนใจเป็นอย่างมาก และประชาชนต่างปรบมือต้อนรับรองนายกรัฐมนตรีจีนอยู่ตลอดเวลา นายเต้ง เสี่ยว ผิง ซึ่งมีใบหน้ายิ้มแย้มตลอดเวลาได้โบกมือตอบด้วยเช่นกัน

ประทับใจมากในชีวิต

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า นายเต้ง เสี่ยว ผิง ได้กล่าวว่าไม่เคยเห็นพระราชพิธีอย่างนี้เลยในชีวิต โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์ที่ทรงผนวชอย่างนี้นับว่าประทับใจ และมีความศรัทธามากในอุดมการ[1]พระบวรพุทธศาสนา

สำหรับภายนอกพระอุโบสถนั้น ประชาชนต่างหลั่งไหลมาเฝ้าฯ ชมพระบารมีอย่างล้นหลาม รวมไปถึงที่รอเฝ้ารับเสด็จอยู่ระหว่างทางและที่วัดบวรนิเวศน์วรวิหาร[2]ด้วย และในพระราชพิธีอันสำคัญยิ่งนี้ สถานีโทรทัศน์สีช่อง ๕ ของอสมท. ก็ได้ถ่ายทอดสดให้ประชาชนชาวไทยได้ชื่นชมพระ บารมีได้ พร้อมกันทั่วประเทศ โดยพุสกนิกรเฝ้าจับตาดูพระราชพิธีทางทีวี. ไม่ขาดระยะ และโดยเฉพาะย่านต่างๆ ในถนนหลวงหงอยเหงาผิดตาไปมาก

ประทับพระตำหนักวัดบวรฯ

สำหรับพระภิกษุสมเด็จฯ พระบรมฯ หลังจากทรงอยู่ภายใต้ร่มผ้ากาสาวพัสตร์แล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนนมัสการบูชาพระพุทธชินสีห์ และทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระบรมราชสรีรางคาร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ เข้าพระอุโบสถพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธชินสีห์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ พระตำหนักบัวหย่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับ.

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "อุดมการณ์"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "วัดบวรนิเวศวิหาร"

ประมวลภาพพระราชพิธีทรงผนวช
พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

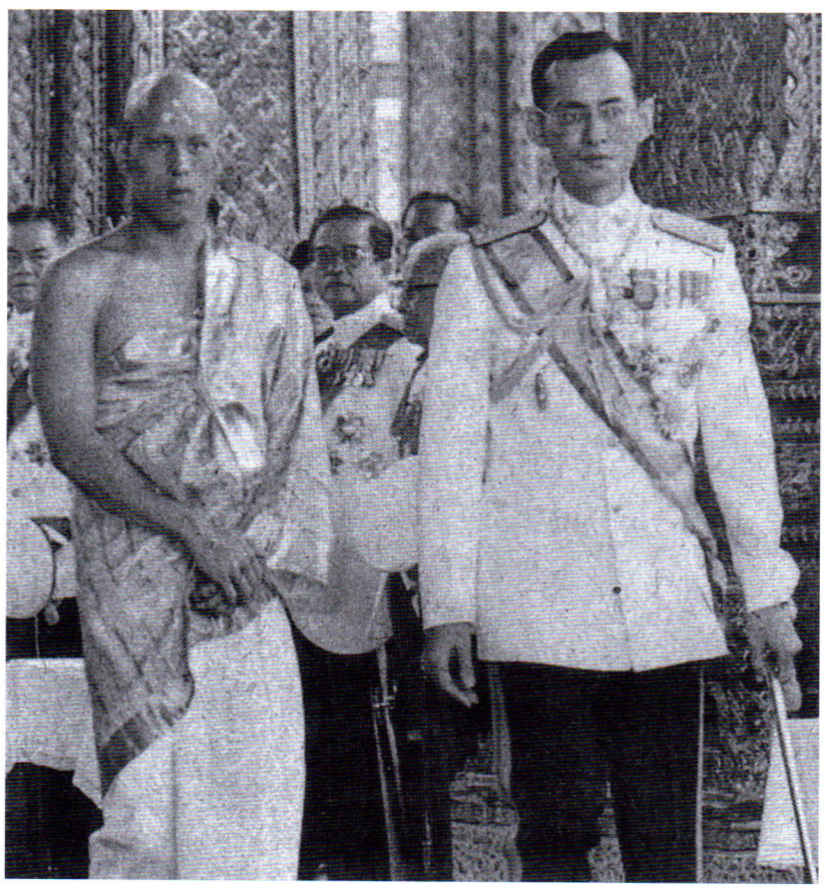

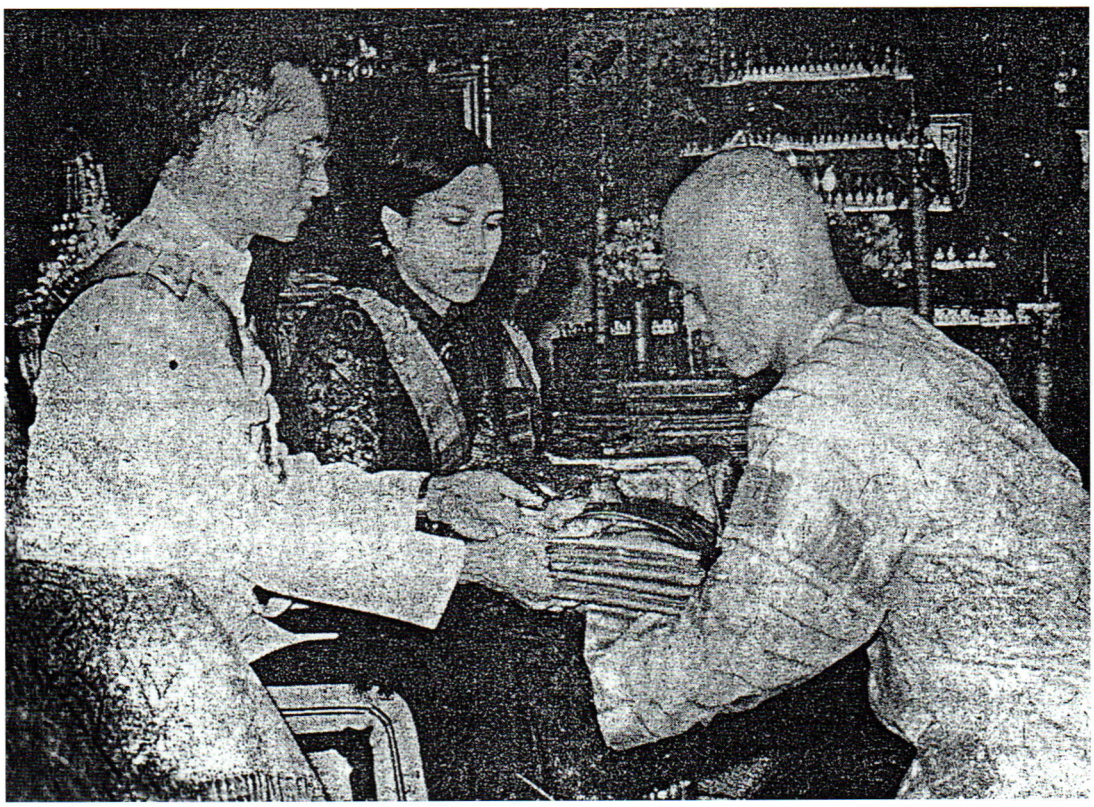

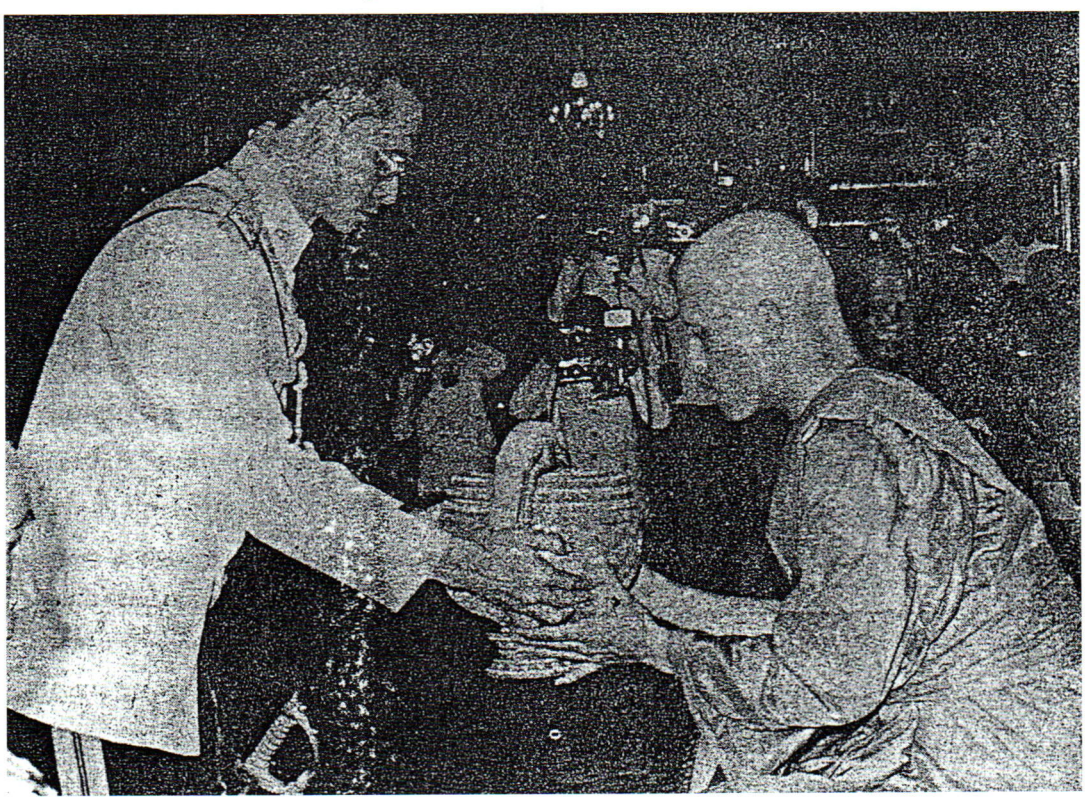

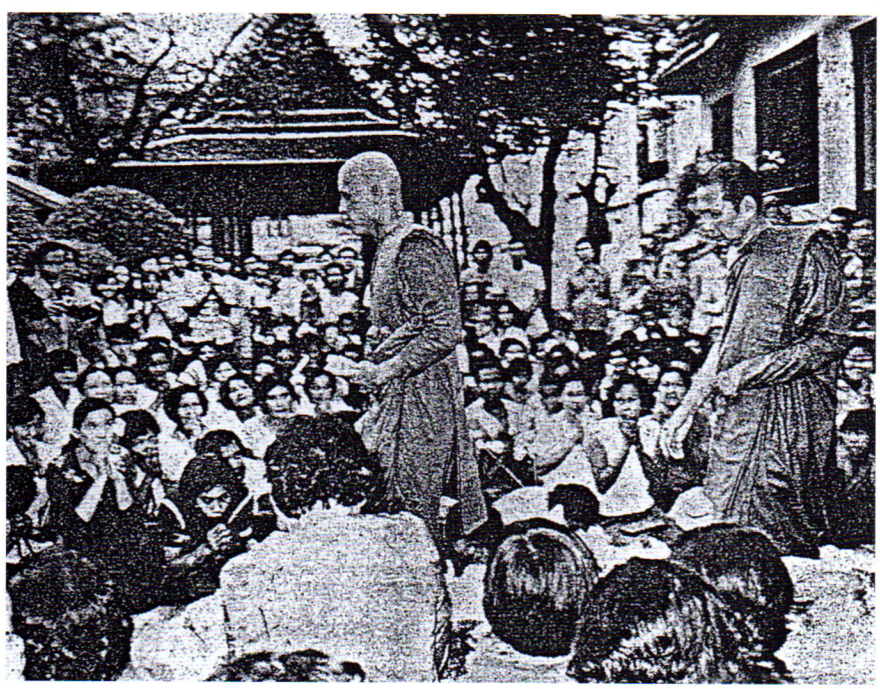

ฝูงชนชื่นชมพระราชพิธีทรงผนวช ทรงได้พระนามฉายา 'วชิราลังกรโณ'

ชาวไทยนับหมื่นชื่นชมพระราชพิธีทรงผนวช สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ทรงได้พระนามฉายา "วชิราลังกรโณ" เต้ง เสี่ยว ผิง ร่วมถวายธูปเทียน

พระราชพิธี ทรงผนวช สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามเมื่อวานนี้ ปรากฏว่าฝูงชนชาวไทยนับหมื่นจากทุกสารทิศทั้งจากพระนคร และต่างจังหวัดต่างหลั่งไหลเข้ามาชมพระราชพิธีอย่างคับคั่ง

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงบรรพชาเป็นสามเณร จากนั้นจึงทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนเครื่องบริขาร สมเด็จพระศรีนครินทราบรม ราช ชน นี สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเจ้าพี่นาง เธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และหม่อมหลวงบัว กิติยากร ถวายผ้าไตร หนังสือ และดอกไม้ธูปเทียน

นายเต้งเสี่ยวผิงได้เข้าไปนั่งคู่กับพล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีมาลานั่งอยู่เบื้อง

เมื่อถึงเวลา รองนายกรัฐมนตรี จีน ได้ลุกขึ้นด้วย การ ประคอง ของเจ้าหน้าที่จีนไป ถวายดอกไม้ธูปเทียนแล้วยกมือไหว้ตามประเพณีไทย

ในการ ทรง ผนวช เป็นพระภิกษุครั้งนี้สมเด็จพระ บรม โอร สาธิ ราช ฯ ทรงได้รับ พระ นาม ฉายา ว่า "วชิราลังกรโณ"

พระ ภิกษุ สมเด็จ
พระบรมโอรสาธิราชฯ
สยาม มกุฎ ราช กุ มาร
เสด็จพระ ราช ดำเนิน
จาก พระ ตำหนัก ปั้น-
หย่าไปยัง พระ อุโบสถ
วัดบวรนิเวศวิหารเพื่อ
ทรงทำวัตรเช้า เมื่อ
เวลา ๘.๐๐ น. วันนี้

ชื่นชมพระราชพิธีทรงผนวช

พระราชฉายา 'วชิราลงฺกรโณภิกขุ'

'เติ้ง' ตื่นตา ชื่นชม! พระราชพิธี

พันตรี สมเด็จ-

พระยุพราช ทรงผนวช

แล้ว มีพระราชฉายา

"วชิราลงฺกรโณภิกขุ" ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยนาย เติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกฯสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับพระบรมราชานุญาตเข้าร่วมในพระราชพิธีนี้ด้วย

พันตรี สมเด็จพระยุพราช ทรงผนวชแล้ว ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้วมรกต) ตั้งแต่เมื่อเวลา 13.30 น. วันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2521 นี้ โดยสมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระญาณสังวร ทำหน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ และสมเด็จพระธีรญาณมุนี ถวายอนุศาสน์ ต่อหน้าพระสงฆ์ 30 รูป ร่วมเป็นสังฆสมาคม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ ประธานองคมนตรี นายก

รัฐมนตรีประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติประธานศาลฎีกา โดยมีนายเติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งอยู่ระหว่างการเยือนประเทศไทย ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้าร่วมในพระราชพิธีนี้ด้วยเป็นพิเศษ

ในการนี้ นายเติ้ง เสี่ยว ผิง ได้ถวายดอกไม้ธูปเทียนแด่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ภายหลังจากที่ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานศาลฎีกา ได้ถวายดอกไม้ธูปเทียนแล้ว ในนามของข้าราชการและประชาชนชาวไทยแล้วด้วย

พิธีทรงผนวชเริ่มเมื่อเวลา 13.30 น. โดยสมเด็จพระยุพราช เสด็จฯไปบูชาพระสยามเทวาธิราช ที่พระที่นั่งไพศาล ภายในพระบรมมหาราชวัง แล้วเสด็จฯไปกราบถวายบังคมลาพระบรมอัฐิ ณ หอพระธาตุมณเฑียร ครั้นเวลา 14 น. ทรงทำพิธีเจริญพระเกศาในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสด็จฯ เข้าสู่พิธีทรงผนวช เมื่อเวลา 15 น. ในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ช่วยทรงครองผ้ากาสาวพัสตร์ตามเพศบรรพชิต แด่สมเด็จพระยุพราชด้วย และทรงได้รับพระราชฉายาว่า "วชิราลงกรโณภิกขุ"

เมื่อเสร็จพระราชพิธี ทรงผนวช ภายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว สมเด็จพระวชิราลงกรโณภิกขุ เสด็จฯ ไปประกอบการพระราชพิธีตามราชประเพณี ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถานในพระบรมมหาราชวัง ต่อจากนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพาพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช ไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จฯ เข้านมัสการพระพุทธชินสีห์ในพระอุโบสถ แล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสด็จฯ เข้าสู่พระอุโบสถ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ แล้วเสด็จฯ ไปประทับ ณ พระตำหนักบนหยา

การทรงผนวชของสมเด็จพระยุพราชครั้งนี้ ปรากฏเป็นที่แซ่ซ้องสรรเสริญ จากประชาชนทั้งประเทศอย่างชื่นชมยิ่ง ต่างเฝ้าดูพิธีทรงผนวชที่ได้รับการถ่ายทอดไปทั่วประเทศ พร้อมด้วย ความ ปลาบ ปลื้ม จนน่าจะเรียกได้ว่า ประเทศไทยแทบจะหยุดนิ่งไปชั่วขณะ การติดต่อดำเนินการงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน หยุดไปชั่วคราวอย่างแท้จริง รวมทั้ง นาย เติ้ง เสี่ยว ผิง และภริยา ต่างตื่นตะลึงในพระราชพิธีมหามงคลครั้งนี้.

ต่อสู้ลัทธิล่าเมืองขึ้น 'เต้ง'สดุดีประชาชนไทย

เผ้าติดตามใกล้ชิด เต้งร่วมพระราชพิธี

พระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสร็จสิ้นไปแล้ว ท่ามกลางความชื่นชมยินดี

ของพสกนิกรทั่วประเทศ พระบาทสมเด็จพระเจ้าหัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงขลิบเส้นพระเกศาด้วยพระองค์เอง

เมื่อเวลา 13.25 น. วันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถพระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระบรม ฯ และสมเด็จพระเทพ ฯ จากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ไปในการพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรม ฯ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

ครั้นเสด็จพระราชดำเนินถึง เสด็จเข้าพระที่นั่งไพศาล ทักษิณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ และสมเด็จพระบรม ฯ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระสยามเทวาธิราช แล้วเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่หอพระธาตุมณเฑียร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมพระบรมอัฐิ และพระอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุพการี แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เสด็จขึ้นชาลาหลังพระอุโบสถจากนั้นทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก และพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เสร็จแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงขลิบเส้นพระเกศาของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร

เมื่อได้เจริญพระเกศาและแต่งพระองค์ทรงเครื่องอย่างจะเสด็จออกทรงผนวชตามพระราชประเพณีแล้ว จึงเสด็จพระราชดำเนินไปเผ้าทูลละอองธุลีพระบาท ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายดอกไม้ธูปเทียนแพแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จออกทรงผนวช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานน้ำพระมหาสังข์และทรงเจิมพระราชทานพระราชพิธีดำเนินต่อไปจนกระทั่งสมเด็จพระบรม ฯ ถวายพุ่มพานดอกไม้และเทียนทองสลักลายบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระศรีรัตนตรัยแล้วกราบบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับผ้าไตรพระทานเพื่อทรงผนวชครั้นแล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับท่ามกลางสังฆสมาคม โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานสงฆ์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ถวายเครื่องสักการะและขอบรรพชาต่อสมเด็จพระสังฆราช ทรงรับสรณคมน์ และทศศีล, เมื่อทรงเป็นสามเณรแล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับพระราชทานบาตรจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ท้ายอาสนสงฆ์

ต่อจากนั้นสามเณรสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงขอนิสสัย และขออุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อสมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ แล้วพระสงฆ์กระทำอุปสมบทกรรม โดยมีพระญาณสังวรทำหน้าที่พระกรรม

วาจาจารย์ และสมเด็จพระธีรญาณมุนีถวายพระอนุศาสน์ จบแล้ว พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงประเคนผ้าไตรและย่ามแด่สมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ และพระสงฆ์ในสังฆสมาคม

เสร็จแล้วจึงเสด็จพระราชดำเนินไปประทับท้ายอาสนสงฆ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนเครื่องบริขาร สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามราชกุมารี และหม่อมหลวงบัว กิติยากร ถวายผ้าไตร หนังสือและดอกไม้ธูปเทียน พิธียังพระราชดำเนินต่อไปตามพระราชประเพณีเสร็จแล้วพระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถ ไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระ ราชดำเนิน ไปยัง พระพุทธรัตนสถาน ในพระบรมมหาราชวัง

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนิน ออกจากพระอุโบสถ ไปประทับ รถยนต์พระที่นั่ง ไปทรงประกอบการพระราชพิธีตามราชประเพณี ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน เสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ประทับรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช จากพระพุทธรัตนสถาน ไปยังวัดบวรนิเวศ

เมื่อเสด็จพระราชดำเนิน ถึงพระอุโบสถ วัดบวรนิเวศแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงจุดธูปเทียนนมัสการบูชาพระพุทธชินสีห์ และทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระบรมราชสรีรางคาร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จเข้าพระอุโบสถ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธชินสีห์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ พระตำหนักบัวหยา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับ

อนึ่ง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี พลอากาศเอกหะริน หงสกุล ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นายประพจน์ ถิระวัฒน์ ประธานศาลฎีกา และนายเติ้งเสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งได้รับพระราชทานอนุญาตให้ร่วมในพระราชพิธีทรงผนวช ถวายดอกไม้ธูปเทียนแด่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ด้วย

ส่วนทาง ด้านไพร่ฟ้า ประชาชน ต่างแห่แหนและตามเฝ้า ฯ เสด็จอย่างล้นหลาม กราบถวายบังคมทูลกันเนืองแน่น ตามเสด็จกันอย่างใกล้ชิดเพื่อเฝ้าชื่นชมพระบารมี แซ่ซ้องสาธุการในพระมหาบุญญาบารมีกันถ้วนหน้า เฝ้าชื่นชมโสมนัสทางจอ ทีวี. ตามสถานที่ราชการและบ้านเรือนต่าง ๆ จนกระทั่งเสร็จพิธี.

ถวายดอกไม้ธูปเทียน ในนามคณะรัฐมนตรี ข้าราชการ และประชาชน ฯพณฯ พลอากาศเอก หะริน หงสกุล ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ถวายดอกไม้ธูปเทียน ในนามของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ฯพณฯ ประพจน์ อิระวัฒน์ ประธานศาลฎีกา ถวายดอกไม้ธูปเทียน ในนามคณะตุลาการ และ ฯพณฯ นายเติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนจีน ในฐานะแขกของรัฐบาลที่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ร่วมในพระราชพิธีทรงผนวช ถวายดอกไม้ธูปเทียน

เสร็จแล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถ ไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระพุทธรัตนสถาน ในพระบรมมหาราชวัง

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระที่นั่ง ไปทรงประกอบการพระราชพิธีตามราชประเพณี ณ พระอุโบสถ พระพุทธรัตนสถาน

เสร็จแล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงนำพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ประทับรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช จากพระพุทธรัตนสถานไปยังวัดบวรนิเวศ

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงพระอุโบสถวัดบวรนิเวศแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนนมัสการบูชาพระพุทธชินสีห์ และทรงจุดธูปเทียน เครื่องราชสักการะพระบรมราชสริรางคาร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จเข้าพระอุโบสถ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธชินสีห์แล้ว เสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ พระตำหนักบันหย่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินกลับ

ในพิธีผนวช ครั้งนี้ ประชาชนและพสกนิกรจงรักภักดีต่างเดินทางมาจากต่างจังหวัดและในกรุงเทพฯ เพื่อรอชม พระบารมีและแสดงความชื่นชม ในพิธีผนวชครั้งนี้อย่างมาก นอกจากนั้นประชาชน ยังรวมตัวรอเฝ้ารับเสด็จฯ บริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นจำนวนมากตั้งแต่เวลาเช้าของวานนี้

วชิราลงฺกรโณ ภิกขุ จะเสด็จทรงบาตร นมัสการสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 4 ภาค

'เติ้ง' ตื่นตา ชื่นชม! พระราชพิธี พันตรี สมเด็จ-พระยุพราช ทรงผนวช แล้ว มีพระราชฉายา

"วชิราลงฺกรโณภิกขุ" ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยนาย เติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกฯสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้รับพระบรมราชานุญาตเข้ารวมในพระราชพิธีนี้ด้วย

พันตรี สมเด็จพระยุพราช ทรงผนวชแล้ว ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม (วัดพระแก้วมรกต) ตั้งแต่เมื่อเวลา 13.30 น. วันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2521 นี้ โดยสมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระญาณสังวร ทำหน้าที่พระกรรมวาจาจารย์ และสมเด็จพระธีรญาณมุนี ถวายอนุศาสน์ ต่อหน้าพระสงฆ์ 30 รูป ร่วมเป็นสังฆสมาคม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ชั้นผู้ใหญ่ ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรีประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติประธานศาลฎีกา โดยมีนายเติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งอยู่ระหว่างการเยือนประเทศไทย ได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้าร่วมในพระราชพิธีนี้ด้วยเป็นพิเศษ

ในการนี้ นายเติ้ง เสี่ยว ผิง ได้ถวายดอกไม้ธูปเทียนแด่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ภายหลังจากที่ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประธานศาลฎีกา ได้ถวายดอกไม้ธูปเทียนแล้ว ในนามของข้าราชการและประชาชนชาวไทยแล้วด้วย

พิธีทรงผนวชเริ่มเมื่อเวลา 13.30 น. โดยสมเด็จ-พระยุพราช เสด็จฯไปบูชาพระสยามเทวาธิราช ที่พระที่นั่งไพศาล ภายในพระบรมมหาราชวัง แล้วเสด็จฯ-ไปกราบถวายบังคมลาพระบรมอัฐิ ณ หอพระธาตุมณเฑียร ครั้นเวลา 14 น. ทรงทำพิธีเจริญพระเกศาในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเสด็จฯ เข้าสู่พิธีทรงผนวช เมื่อเวลา 15 น. ในการนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ ช่วยทรงครองผ้ากาสาวพัสตร์ตามเพศบรรพชิต แด่(๑)สมเด็จพระยุพราชด้วย และทรงได้รับพระราชฉายาว่า "วชิราลงฺกรโณภิกขุ"

เมื่อเสร็จพระราชพิธี ทรงผนวช ภายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว สมเด็จพระวชิราลงกรโณภิกขุ เสด็จฯ ไปประกอบการพระราชพิธีตามราชประเพณี ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถานในพระบรมมหาราชวัง ต่อจากนั้นพระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพา-พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งพร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช ไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จฯ เข้านมัสการพระพุทธชินสีห์ในพระอุโบสถ แล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสด็จฯ เข้าสู่พระอุโบสถ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ แล้วเสด็จฯ ไปประทับ ณ พระตำหนักบัวหยา

การทรงผนวชของสมเด็จพระยุพราชครั้งนี้ ปรากฏเป็นที่แซ่ซ้องสรรเสริญ จากประชาชนทั้งประเทศอย่างชื่นชมยิ่ง ต่างเฝ้าดูพิธีทรงผนวชที่ได้รับการถ่ายทอดไปทั่วประเทศ พร้อมด้วย ความ ปลาบ ปลื้ม จนน่าจะเรียกได้ว่า ประเทศไทยแทบจะหยุดนิ่งไปชั่วขณะ การติดต่อดำ-เนินการงาน และการใช้ชีวิตประจำวัน หยุดไปชั่วคราวอย่างแท้จริง รวมทั้ง นาย เติ้ง เสี่ยว ผิง และภริยา ต่างตื่นตะลึงในพระราชพิธีมหามงคลครั้งนี้.

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "แด่"

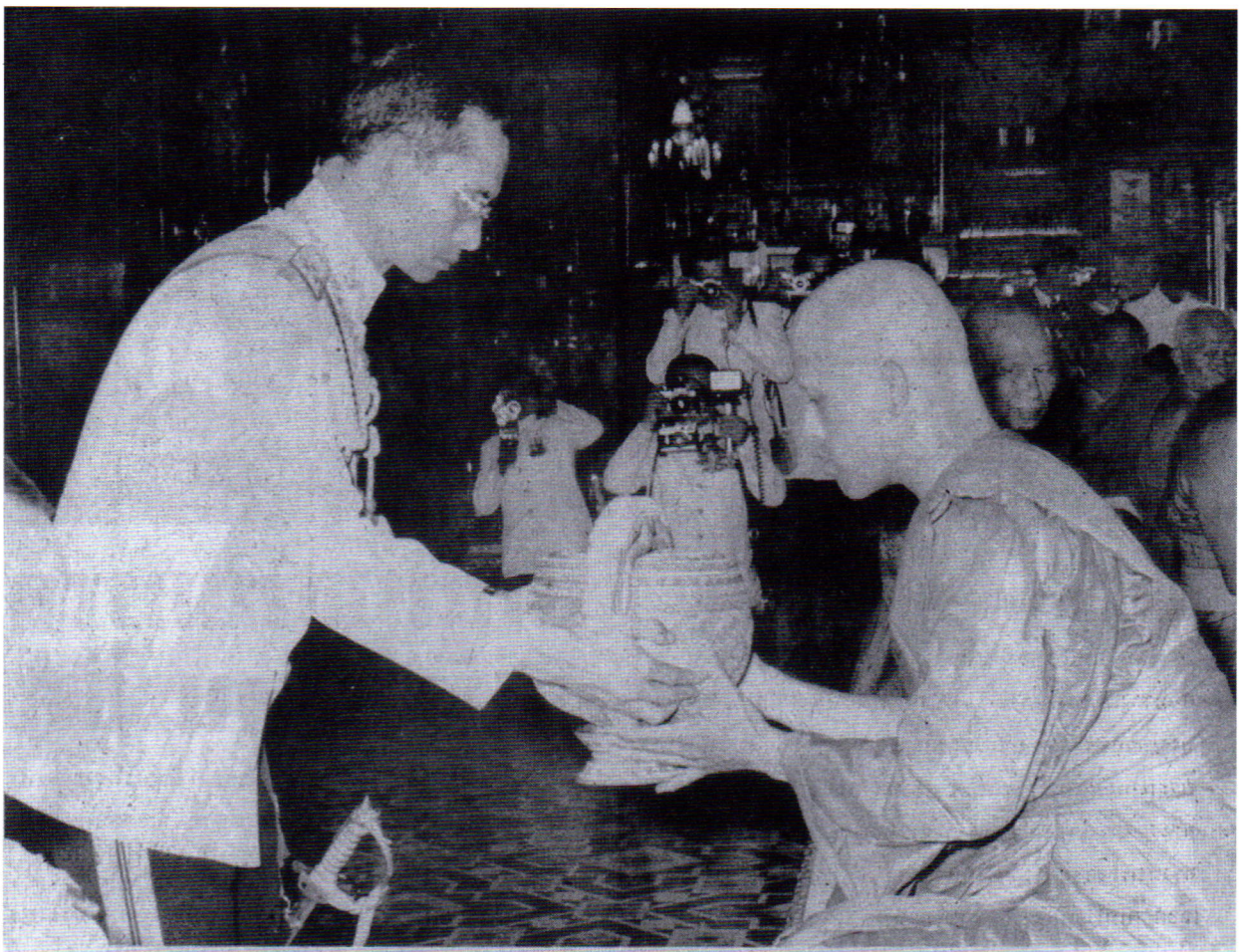

ณ. วันสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงสู่สมณเพศ ยังความปีติและอบอุ่นให้บังเกิด ทั่วหน้าประชาไทยบนแผ่นดิน

ทรงผนวช

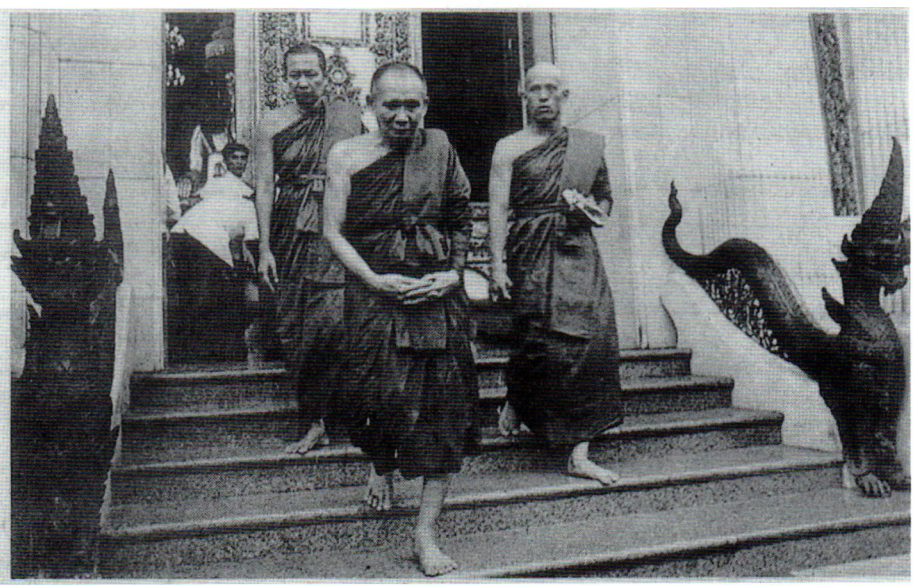

สมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศนำพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ลงจากพระอุโบสถภายหลังเสด็จนมัสการพระประธาน ก่อนเสด็จฯ ประทับ ณ พระตำหนักปั้นหยา

เสด็จฯ บิณฑบาตพฤหัสฯ

พสกนิกรนับหมื่น ชมบารมีสมเด็จพระบรมฯ ผนวช

ตั้งแต่ตอนสายวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ นี้ ประชาชนจำนวนมากในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดต่างทยอยกันมายังบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อเตรียมรอชมพระราชพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จนกระทั่งเวลา ๑๓.๔๐ น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารเสด็จฯ มาถึงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วเข้าที่ประทับ อีกประมาณ ๕ นาทีต่อมา สมเด็จ พระบรมราชชนนี จึงเสด็จฯ มาถึง

หลังจากนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ทรงถวายเทียนทองสลักลายและพุ่มดอกไม้ ทรงจุดเทียนทองบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร แล้วกราบถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงรับผ้าไตรพระราชทานเพื่อทรงผนวชต่อสมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ และพระสงฆ์ได้กระทำอุปสมบทกรรม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชชนนี สมเด็จพระบรมราชินีนาถ ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ถวายผ้าไตร ดอกไม้ธูปเทียน

หลังจาก เสร็จสิ้นพระราชพิธี พระภิกษุวชิราลงฺกรโณภิกขุ ทรงประทับ รถยนต์ พระที่นั่งพร้อมด้วย สมเด็จ พระสังฆราช จากพระพุทธรัตนสถานไปส่งยังวัดบวรนิเวศฯ เสด็จฯเข้าพระอุโบสถ เพื่อนมัสการ พระพุทธชินสีห์ ในพระอุโบสถ เสด็จฯไปประทับ ณ พระตำหนักบัวหยา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถเสด็จราชดำเนินกลับ

ในเช้าวันที่ ๗ พฤศจิกายน พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ทรงทำวัตรเช้า ในพระอุโบสถ และจะเริ่มเสด็จฯบิณฑบาต ณ พระตำหนักจิตรลดาฯ ในวันที่ ๘ พฤศจิกายน นี้ และคณะรัฐมนตรี เข้าเฝ้าฯ ในตอนบ่ายวันเดียวกัน

วันที่ ๑๐ เวลา ๗ น. เสด็จฯบิณฑบาต ณ วังสระปทุม วันที่ ๑๑ เสด็จฯ บิณฑบาต ณ ทำเนียบรัฐบาล ทรงพระอุปสมบทในพระบวรพุทธศาสนาจนถึงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ จะทรงลาสิกขาบท ณ อุโบสถ วัดบวรนิเวศฯ

ช้างวิก ประสก

วิรุฬหโห พุทธสาสเน

วันที่ผมเขียนบทความเรื่องนี้เป็นเช้าวันจันทร์ที่ ๖ ผมเพิ่งกลับจากภาคอีสานในการนำข้าวสารและสิ่งของไปช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบอุทกภัยมาหมาด ๆ

ผมจะพักเรื่องอื่น รวมทั้งเรื่องจากภาคอีสานไว้ก่อน เพราะผมจะเขียนถึงเรื่องอันเป็นมิ่งมงคลที่เกิดขึ้นในวันที่ผมลงมือเขียนบทความเรื่องนี้ ซึ่งเราชาวไทยถือกันว่าเป็นวันมหามงคล

ทำไมวันที่ ๖ หรือวันที่ผมลงมือเขียนเรื่องนี้ จึงเรียกว่าเป็นวันมหามงคล

คำตอบก็คือเพราะเป็นวันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จออกทรงผนวช

การบวชเป็นพระในศาสนาพุทธ (หรือในศาสนาอื่นใดก็ตาม) ชื่อว่าเป็นการทำความดี และความดีในที่นี้ ภาษาศาสนาพุทธท่านเรียกว่าบารมี

บารมีอันเกิดจากการออกบวช ชื่อว่า เนกขัมมบารมี

เนกขัมมบารมีมีความหมายเป็นประการใด ผมจะไม่อธิบาย เพราะก่อนหน้านี้ผมเคยเขียนอธิบายลงในที่นี้มาครั้งหนึ่งแล้ว จะอธิบายอีกก็จะเป็นการฉายหนังซ้ำ

การทำความดีเช่นด้วยการออกบวช สาธุชนได้ทราบข่าวย่อมชื่นชมยินดี ยิ่งถ้าบุคคลสำคัญผู้ทรงเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทย ทั้งประเทศ เช่น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าเสด็จออกทรงผนวช ความชื่นชมยินดีของพสกนิกรชาวไทยยิ่งไพศาลไปทั่วแผ่นดินไทย

ความชื่นชมยินดีในการทำความดีของบุคคลอื่นนั้น ภาษาศาสนาพุทธท่านเรียกว่าอนุโมทนา เรียกให้เต็มเครื่องยศก็ว่า *บุัตตานุโมทนามัย* แปลว่า *ความดีหรือบุญอันเกิดขึ้นหรือมีขึ้นจากความอนุโมทนาในการบำเพ็ญกุศลของบุคคลอื่น*

ด้วยประการฉะนี้ การทำความดีหรือบารมี

ก็ดี การอนุโมทนาในความดีหรือบารมีที่ผู้อื่นกระทำก็ดี จึงเป็นมงคลและวันนี้(ที่ ๖) จึงเป็นมหามงคลสำหรับชาวไทย

ก่อนถึงวันที่สมเด็จพระบรม โอรสาธิราชเจ้าจะเสด็จออกทรงผนวชหลายวันผมได้รับคำขอร้องจากใครต่อใครในวงการหนังสือพิมพ์ รวมทั้งฝ่ายจัดการโฆษณาของหนังสือพิมพ์สยามรัฐนี้ด้วย ให้เรียบเรียงคำถวายพระพรเนื่องในการทรงผนวชครั้งนี้

ผู้ขอร้องถามผมในเชิงปรึกษาว่า จะใช้คำอะไรดี จะใช้คำว่า ทีฆายุโก โหตุ หรือคำอะไรจึงจะเหมาะสม ?

ผมก็บอกตามตรงว่ายังนึกไม่ออก เพราะไม่เคยเห็นใครทำเป็นแบบอย่างมาก่อน ผู้ขอร้องก็ว่าอยากได้คำพระบาลีที่มีความหมายเพราะๆ เหมาะแก่วันอันเป็นมหามงคลดังกล่าว พอดีผมนึกขึ้นได้ถึงคำพระบาลี ที่พระสงฆ์ท่านใช้อนุโมทนาในการบวชของพระบวชใหม่บทหนึ่ง นั่นคือ

วิรุฬโห พุทธสาสเน

เวลาพระนวกะหรือพระบวชใหม่บวชเสร็จ พระสงฆ์ที่เข้าพิธีทำสังฆกรรมบวช ทั้งหมด จะยถา สัพพี จบแล้วจะต่อด้วยพระบาลีบทหนึ่งว่าโส อัตถลัทโธ สุขิโต วิรุฬโห พุทธสาสเน ถ้าเจ้าภาพเป็นสตรีจะเปลี่ยนเป็น สา อัตถลัทธา สุขิตา วิรุฬหา พุทธสาสเน

ผมจะอธิบายเฉพาะวิรุฬโห พุทธสาสเน คำแรกเขียนทับศัพท์ให้เป็นไทยว่า วิรุฬห์ แปลว่าเจริญงอกงาม ส่วนพุทธสาสเนก็ในพระพุทธศาสนา วิรุฬโห พุทธสาสเน จึงแปลว่า *ขอท่านจงเจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา*

เจริญงอกงามในพุทธศาสนาตามพระบาลีนี้ หมายถึงความเจริญงอกงามด้วยสติปัญญาหรือ ความรู้และความศรัทธาเชื่อถืออันมั่นคงในพระพุทธศาสนา

กระทรวงศึกษาธิการมีคติพจน์ประจำเป็นภาษาบาลีอยู่บทหนึ่งว่า สิกขา วิรุฬหิสัมปัตตา แปลว่า การศึกษาคือความถึงพร้อมด้วยความเจริญงอกงาม วิรุฬหิ คำนี้ก็รากศัพท์อันเดียวกับวิรุฬโห หรือวิรุฬห์นั่นเอง คือหมายถึงความเจริญงอกงามด้วยสติปัญญา

หน้าคำโฆษณาของสยามรัฐ เมื่อวานนี้ (ที่ ๖ พ.ย. ๒๑) มีคำบาลีบรรยายใต้ภาพว่า ปรโมรสาธิราชา สยามมกุฎราชกุมาโร วิรุฬโห พุทธสาสเน พระบาลีนี้ผมเป็นคนเรียบเรียงให้เอง แต่เมื่อพิมพ์ออกมามีผิดและถูกอยู่หลายแห่ง ผิดตรงที่พิมพ์ติดกันว่าวิรุฬโหพุทธสาสเน ที่ถูก ต้องเว้นวรรคว่า วิรุฬโห พุทธสาสเน

ภาษาบาลีเหมือนภาษาอังกฤษตรงที่วรรคเป็นคำ ๆ ครับ

อย่างไรก็ดี วันที่ ๖ ที่ผมเขียนบทความเรื่องนี้ก็เป็นวันมหามงคลสำหรับชาวไทย ผมจึงขอจบลงด้วยพระบาลี ถวายพระพร สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าว่า ขอจงทรงพระ

วิรุฬโห พุทธสาสเน เถิดเจ้าประคุณ!

เสด็จฯออกบิณฑบาตพรุ่งนี้

ถวายพุ่มดอกไม้สักการะ สมเด็จพระธีรญาณมุนี

พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ วชิราลงกรโณ กำหนดจะเสด็จฯออกบิณฑบาตครั้งแรก เช้าวันพรุ่งนี้

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน หลังทรงผนวชวันแรกมี ประชาชนพากันนำดอกไม้และอาหารจำนวนมากเตรียมไปถวาย แต่ก็ต้องผิดหวังเพราะยังไม่ถึงกำหนดการ

ภายหลังจากที่พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชตามพระราชประเพณี ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อบ่ายวันที่ 6 พ.ย. เป็นวชิราลงกรโณ ภิกขุ ท่ามกลางความปีติยินดีของพสกนิกรทั่วประเทศ และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงนำพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร พร้อมด้วยสมเด็จพระสังฆราช ประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร ต่อมาเมื่อเช้าวานนี้ (7 พ.ย.) ได้มีประชาชนย่านบางลำพูและละแวกใกล้เคียงจำนวนประมาณ 100 คนพากันนำดอกไม้และอาหารไปรออยู่ที่หน้าพระตำหนักทรงพรต และพระตำหนักปั้นหย่าอันเป็นที่ประทับ ตั้งแต่เวลา 05.00 น. เพื่อจะถวายอาหารบิณฑบาตวชิราลงกรโณ ภิกขุ

ประชาชนเหล่านั้นได้เฝ้ารออยู่จนกระทั่งเวลาประมาณ 06.00 น. เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังได้ออกมาแจ้งว่า ตามหมายกำหนดการพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ วชิราลงกรโณ จะยังไม่เสด็จออกบิณฑบาตในวันนี้ (7 พ.ย.) ประชาชนเหล่านั้นจึงได้นำดอกไม้และอาหารถวายพระองค์อื่นในวัดนั้นและมีบางส่วนได้ฝากให้เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง นำไปทูลเกล้าฯถวายแทน

ครั้นได้เวลาประมาณ 08.10 น. วชิราลงกรโณ ภิกขุ จึงได้เสด็จฯจากพระตำหนักปั้นหย่าไปทำวัตรเช้า ในพระอุโบสถ ซึ่งในเวลาหลังจากนั้นคือเวลา 08.45 น. ได้มีพิธีอุปสมบทพระสหจร 5 รูป ซึ่งอุปสมบทโดยเสด็จ คือ ร.ท.ม.จ.จุลเจิมมงคล ยุคล ราชองครักษ์ เป็น "วีรยุคโล ภิกขุ", ม.ร.ว.จิราคม กิติยากร ผู้ช่วยราชเลขานุการในพระองค์เป็น "อาคมจิโร ภิกขุ", พ.อ.นพ.ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ ราชองครักษ์ เป็น "โชติรโส ภิกขุ", พ.ท.สายัณห์ คัมภีรพันธ์ ราชองครักษ์ เป็น "สุสายณโห ภิกขุ" และ ร.ท.พิสิฐ ปิ่นเฟื่อง รน.ราชองครักษ์ เป็น "ชวสิทโธ ภิกขุ" โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร เป็นพระอุปัชฌาย์และพระเทพกวีเป็นพระกรรมวาจาจารย์

ในพิธีอุปสมบทพระสหจรดังกล่าวได้มีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ยุคล, พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้า

(๑) ที่ถูกต้องคือ "ร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล"

เฉลิมพลทิฆัมพร และ พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอนุสรมงคลการ ตลอดจนญาติมิตรของผู้อุปสมบท เสด็จฯและไปร่วมพิธีจำนวนมาก

ต่อมาเมื่อเวลา 13.05 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์ **พระที่นั่งจากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปยังวัดราชบพิธ** ทรงสักการะพระรัตนตรัย พระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงชินวรศิริวัฒน์ ทรงอุทิศพระราชกุศลถวายพระบาท **สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงทำอุปัชฌาย์วัฒน์ สมเด็จพระสังฆราช และเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม** ทรงสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส และพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช ปุ่น ปุนนฺศิริ[๒] ต่อจากนั้นเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดจักรวรรดิราชาวาส ทรงสักการะสมเด็จพระธีรญาณมุนี พระอนุสาสนาจารย์ **แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับวัดบวรนิเวศวิหาร**

ตามหมายกำหนดการในวันพรุ่งนี้ (๙ พ.ย.) พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯจะเสด็จฯไปบิณฑบาต ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เวลา 07.00 น. ครั้นเวลา 14.00 น. โปรดเกล้าฯให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี เข้าเฝ้าฯทูลละอองพระบาท ณ พระตำหนักในวัดบวรนิเวศวิหาร วันที่ 10 พ.ย. เวลา 07.00 น. เสด็จฯไปบิณฑบาต ณ วังสระปทุม วันที่ 11 พ.ย. เวลา 07.00 น. เสด็จฯไปบิณฑบาต ณ ทำเนียบรัฐบาล และเวลา 13.30 น. โปรดเกล้าฯให้พระเถระชั้นผู้ใหญ่ตลอดจนบรรพชิตจีน และอานัม เข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักเพชร และทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วม

ผู้สื่อข่าวได้เรียนถาม นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี ในโอกาสที่ร่วมเดินทางไปกับ เติ้ง เสี่ยว ผิง เพื่อเยี่ยมชมสถาบันการประมงน้ำจืดแห่งชาติที่บางเขน เมื่อเช้าวานนี้ (๗ พ.ย.) ว่า เหตุใดจึงไม่มีหมายกำหนดการให้พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯไปให้ประชาชนชาวเชียงใหม่ชื่นชมพระบารมีบ้าง ได้รับคำตอบจากนายสมภพว่า ในการทรงผนวชครั้งนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้พระภิกษุสมเด็จ–พระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงใช้เวลาในการศึกษาธรรมให้มากที่สุด จึงไม่เสด็จฯไปเชียงใหม่ แต่ที่มีหมายกำหนดการเสด็จไป 4 จังหวัดนั้น เป็นการเสด็จฯในวันเดียวโดยเสด็จกลับในตอนเย็น จึงไม่ทรงเสียเวลาในการศึกษาธรรมมาก

(๒) ที่ถูกต้องคือ "ปุ่น ปณฺณศิริ"

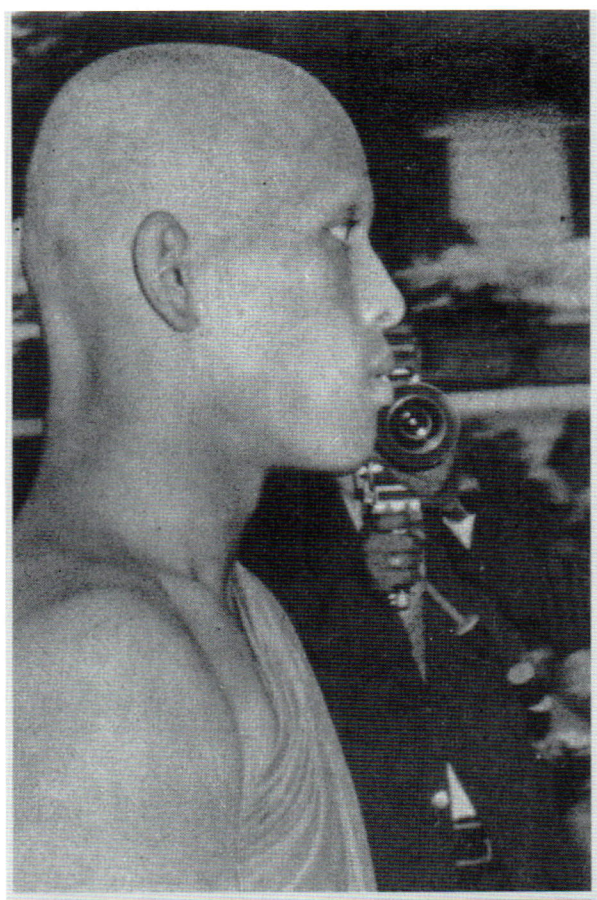

ปรโมรสาธิราชา
สยามกุฎราชกุมาโร
วิรุฬโหพุทธสาสเน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ให้ วชิราลงกรโณ ภิกขุ ศึกษาธรรมให้มากๆ จึงทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้พำนักอยู่

ในกรุงเทพมหานคร แล้วเสด็จฯไปนมัสการสถานที่สักดิ์สิทธิ์ใน ๔ ภาค ๔ จังหวัดแบบไปกลับในวันเดียว ตามหมายกำหนดเดิมที่จะเสด็จฯไปประทับที่วัดดอยแม่ปั๋ง จ.เชียงใหม่จึงงด

เมื่อเวลา ๐๕.๐๐ น. วานนี้ (ที่ ๗) ประชาชนทั่งจากย่านบางลำพูและย่านต่าง ๆ กว่าร้อยคนทั้งผู้ใหญ่และเด็ก ได้นำดอกไม้ธูปเทียน และอาหารคาวหวาน ผลไม้ต่าง ๆ ไปรอเฝ้าฯ ถวายบาตรหน้าพระตำหนักทรงพรต และพระตำหนักชั่นหย่าที่ประทับของวชิราลงกรโณ ภิกขุ ในวัดบวรนิเวศวิหาร เป็นเวลากว่าชั่วโมง เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังได้ลงมาแจ้งว่า ภิกขุ วชิราลงกรโณ จะยังมิทรงบิณฑบาตรในวันนี้ ประชาชนทั้งหลายจึงได้ฝากของที่เตรียมมาให้เจ้าหน้าที่นำไปถวายแทน และบางคนนำข้าวปลาอาหารดอกไม้ธูปเทียนถวายพระภิกษุองค์อื่นในวัด

ต่อมาเมื่อเวลาประมาณ ๐๘.๑๐ น. วชิราลงกรโณ ภิกขุ ก็เสด็จฯไปทรงร่วมทำวัตรเช้าในพระอุโบสถฯโดยมีสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสนำพระภิกษุในวัดลงทำวัตร หลังจากนั้นเวลาประมาณ ๐๙.๐๕ น.วชิราลงกรโณ ภิกขุ ได้เสด็จฯ ลงประทับหัตถบาท ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อทำการอุปสมบทนาค ในพระบรมราชานุเคราะห์ ๕ นาย โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร เป็นพระอุปัชฌาย์ และพระเทพกวีเป็นพระกรรมวาจาจารย์ นาคที่บวชในครั้งนี้เป็นราชองครักษ์ ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร คือ รท. มจ. จุลเจิมมงคล ยุคล(๑) เป็น วีรยุคโล ภิกขุ-มรว.จิราคม กิติยากร ผู้ช่วยราชเลขานุการในพระองค์ เป็น อาคมจิโร ภิกขุ-พ.อ. นพ. ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ เป็น โชติรโส ภิกขุ-พ.ท. สายัณห์ คัมภีรพันธ์ เป็น สุสายณโห ภิกขุ และ ร.ท. พิสิฐษ์ ปิ่นเฟื่อง ร.น. เป็น ชวสิทฺโธ ภิกขุ ทั้ง ๕ รูป จำวัดอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหารด้วย

ในเวลา ๑๓.๐๕ น. วชิราลงกรโณ ภิกขุ ได้เสด็จฯ โดยรถยนต์พระที่นั่ง จากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงสักการะพระรัตนตรัยพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ ทรงอุทิศพระราชกุศลถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เจ้าอยู่หัว ทรงทำอุปัชฌาย์วัตรสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จฯไปยังวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ทรงสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปรมานุชิตชิโนรส และ พระอัฐิ สมเด็จ พระสังฆราช (ปั่น ปุณณสิริ) เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินไปวัดจักรวรรดิราชาวาส ทรงสักการะสมเด็จพระธรรญาณมุนี พระอนุศาสนาจารย์ แล้วเสด็จ ฯ กลับวัดบวรนิเวศวิหาร

สำหรับการเสด็จ ฯ ออกทรงบาตร และ หมายกำหนดเสด็จฯ ในวันอื่น ๆ กระทั่งวันทรงลาสิกขาบทนั้น

วันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๐๗.๐๐ น. เสด็จฯ ไปบิณฑบาต ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เวลา ๑๔.๐๐ น. คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักบวรนิเวศ

วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๐๗.๐๐ น. เสด็จฯ ไปบิณฑบาต ณ วังสระปทุม

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล”

วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๐๗.๐๐ น. เสด็จฯ ไปบิณฑบาต ณ ที่ทำเนียบรัฐบาล เวลา ๑๓.๓๐ น. พระเถระชั้นผู้ใหญ่และบรรพชิต จัน อานัม เข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักเพชรและทรงถายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วม

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไปจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนมัสการพระพุทธชินราช ณ วัดมหาธาตุ แล้วเสด็จฯ กลับในวันเดียวกัน

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลาเช้า เจริญพระเกศา เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไปจังหวัดนครพนม เพื่อนมัสการพระธาตุพนม แล้วเสด็จฯ กลับในวันเดียวกัน

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จฯ ลงพระปาติโมกข์ ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ เวลา ๑๕.๐๐ น. สดับพระธรรมเทศนา

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่ง ไปจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนมัสการพระบรมธาตุ แล้วเสด็จฯ กลับในวันเดียวกัน

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๐๘.๐๐ น. เสด็จฯ ทำวัตรเช้า แล้วทรงถายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วมกับพระภิกษุหน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ

วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จฯ โดยรถยนต์พระที่นั่งไปจังหวัดนครปฐม เพื่อทรงนมัสการพระปฐมเจดีย์ เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงเททองหล่อพระพุทธรูป ณ หน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ จากนั้นเสด็จฯ ไปวัดราชบพิธฯ เพื่อทูลถวายสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จฯ มาทูลถวายสมเด็จพระญาณสังวร ณ กุฏิคอยท่า วัดบวรนิเวศฯ

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลาเช้าหลังเสด็จฯ ทำวัตรเช้าแล้ว ทรงปลูกต้นมหาโพธิ์ ณ หลังพระตำหนักเพชร และทรงปลูกต้นสน ณ หอสหชร

เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

เวลา ๑๐.๔๕ น. พระฤกษ์ถวายผ้าไตร

เวลา ๑๑.๐๐ น. เสด็จฯ นมัสการถวายสมเด็จพระญาณสังวร ณ กุฏิคอยท่า แล้วเสด็จฯ ไปทรงถวายพระพุทธชินสีห์ ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ จากนั้นเสด็จฯ ไปวัดราชบพิธ เพื่อนมัสการลาสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จฯ กลับพระที่นั่งอัมพรสถาน

อนึ่ง วานนี้ (ที่ ๗) นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี ได้เปิดเผยกับผู้สื่อข่าวถึงหมายกำหนดการเสด็จฯ ของวชิราลงกรณ ภิกขุ ที่เดิมจะประทับที่วัดดอยแม่ปั๋ง จังหวัดเชียงใหม่ ระยะหนึ่ง ถึงกับทางวัดได้ตระเตรียมที่ประทับไว้ ดังที่เป็นข่าวมาก่อนหน้านี้แล้วนั้นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้ วชิราลงกรณภิกขุ ทรงมีเวลาศึกษาธรรมให้มากที่สุดที่จะมากได้ จึงทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ งดเสด็จฯ ประทับที่เชียงใหม่โดยให้เสด็จฯ ไปนมัสการปูชนียสถานสำคัญใน ๔ ภาค ๔ จังหวัดแบบไปและกลับในวันเดียว ตามหมายกำหนดการข้างต้น.

ชาวไทยโสมนัส พระบรมทรงผนวช

พระราชจริยาวัตร

นายสมภพ โหตระกิตย์ รองนายกรัฐมนตรี ได้ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว ในโอกาสไปให้การต้อนรับนายเติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีจีนว่า พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะไม่เสด็จไปประทับแรมที่วัดดอยแม่ปั๋ง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชประสงค์ให้พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ใช้เวลาในการศึกษาพระธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ในระหว่างที่ทรงผนวช ส่วนจะเสด็จฯ ไปนมัสการปูชนียสถานในจังหวัดต่างๆ เช่น นครปฐม นครศรีธรรมราช พิษณุโลก และสกลนคร นั้น คงเป็นไปเช่นเดิม เพราะสามารถเสด็จฯ ไป-กลับได้ในวันเดียว

สำหรับ พระราชจริยวัตรของ พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ในระหว่างทรงผนวชมีดังนี้

วันพฤหัสบดีที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๗.๐๐ น. เสด็จฯ ไปบิณฑบาต ณ พระราชตำหนักจิตรลดารโหฐาน เวลา ๑๔.๐๐ น. คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักบวรนิเวศฯ

วันศุกร์ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๗.๐๐ น. เสด็จฯ ไปบิณฑบาต ณ วังสระปทุม

วันเสาร์ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๗.๐๐ น. เสด็จฯ ไปบิณฑบาต ณ ทำเนียบรัฐบาล เวลา ๑๓.๓๐ น. พระเถระชั้นผู้ใหญ่และบรรพชิตจีนอานัม เข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักเพชร และ

วันอาทิตย์ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไปจังหวัดพิษณุโลก เพื่อนมัสการพระพุทธชินราช ณ วัดมหาธาตุ แล้วเสด็จฯ กลับ

วันอังคารที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จโดยเครื่องบินพระที่นั่งไปจังหวัดสกลนคร เพื่อนมัสการพระธาตุเชิงชุม และหากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไม่ทรงมีภารกิจใดแล้ว จะเสด็จฯ ไปภพานด้วย

วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๘.๐๐ น. เสด็จฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไปจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อนมัสการพระบรมธาตุ แล้วเสด็จฯ กลับ

วันเสาร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๘.๐๐ น. เสด็จฯ ทำวัตรเช้า แล้วทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วมกับพระภิกษุหน้าพระอุโบสถ วัดบวรนิเวศฯ

วันอาทิตย์ที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๓.๐๐ น. เสด็จฯ โดยรถยนต์พระที่นั่ง ไปจังหวัดนครปฐม เพื่อนมัสการพระปฐมเจดีย์ เวลา ๑๖.๓๐ น. ทรงเททองหล่อพระพุทธรูป ณ หน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศฯ จากนั้นเสด็จฯ ไปวัดราชบพิธ เพื่อทูลลาสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จฯ ทูลลาสมเด็จพระญาณสังวร ณ กุฏิคอยท่า วัดบวรนิเวศฯ

วันจันทร์ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ หลังจากเสด็จทำวัตรเช้าแล้วจะทรงปลูกต้นหว้า ณ พระตำหนักเพชร และทรงปลูกต้นสน ณ หอสหจร จากนั้นจะเสด็จไปวัดราชบพิธเพื่อนมัสการลาสมเด็จพระสังฆราช ณ กุฏิคอยท่าแล้วเสด็จกลับพระที่นั่งอัมพรสถาน

มุมธรรมะ

วันที่ 6 พฤศจิกายน เป็นวันที่ประชาชนชาวไทยทั่วประเทศต่างพากันปีติยินดีเป็นที่ยิ่ง

เพราะเป็น วันที่สมเด็จ พระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนา

ดูเหมือนเป็นโอกาสแรกที่มีการถ่ายทอดพระราชพิธีอันมีความสำคัญยิ่งในประวัติศาสตร์ทางโทรทัศน์ให้ประชาชนได้ชม พระบารมีและโดยเสด็จพระราชกุศลโดยทั่วกัน

เป็นประเพณีของชายไทย เมื่อเสร็จจากการศึกษาหาความรู้ และอายุครบบวชแล้ว ก็จะอุปสมบท เพื่อสืบทอดศาสนาให้ยืนยาวต่อไป

บางคนไม่ได้คิดอะไรมาก เพียงแต่บอกว่าบวชให้พ่อแม่เพราะเป็นความเชื่อกันว่าการที่พ่อแม่ได้เห็นชายผ้าเหลืองของบุตรนั้นเป็นกุศลแรงเรียกกันว่า เกาะชายผ้าเหลืองขึ้นสวรรค์ ดังนั้นการอุปสมบทของบุตร จึงเป็นความตื่นเต้นยินดีของบิดา มารดา และญาติพี่น้อง

แต่ที่แน่นอนที่สุดก็คือการบวชนั้น เป็นการเข้าไปขัดเกลานิสัยให้เป็นคนดี ประพฤติแต่ที่ชอบที่ควรนั่นเอง

ดังนั้นเมื่อมองในมุม กว้างการ บวช เรียนจึงเป็นผลดีแก่ทั้งตนเองและสังคมส่วนรวม จะเห็นได้จากคน ที่ผ่าน การบวช เรียนมาแล้ว จึงเป็นที่ยอมรับนับถือของคนทั่วไปยิ่งกว่าคนที่ยังไม่ได้ผ่านการบวชเรียนซึ่งเรียกกันว่าเป็นคนดิบ

สมเด็จ พระ บรม โอรสาธิราช สยาม มกุฎราชกุมารนั้น ทรงสำเร็จการศึกษา ในวิชาการชั้นสูง จนกระทั่งทรงเข้ารับราชการสนองพระเดชพระคุณในตำแหน่งสำคัญแล้ว

ต่อไปเบื้องหน้าก็จะได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติปกครองไพร่ฟ้าประชาชน แทนสมเด็จพระราชบิดาต่อไป

ในอดีตพระมหากษัตริย์ไทยก็ ได้ประ กาศพระองค์เป็นพุทธศาสนิกชนด้วยการทรงผนวช เกือบ ทุกพระองค์ เพื่อจะได้ทรงรอบรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม

การที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารทรงเจริญรอยตามโบราณราชประเพณีนี้จึงเป็นที่น่าชื่นชมยินดีแก่พระบรมวงศานุวงศ์และประชาชนทั้งมวล

ขอถือโอกาสนี้ถวายพระพรขอให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารหรือในสมณเพศ มีพระราชฉายาว่า "วชิราลงฺกรโณ ภิกขุ" จงทรงพระเจริญและทรงเข้าถึงพระธรรมคำสั่งสอนอันประเสริฐของพระพุทธองค์

เพื่อจะได้ทรงปกครองประชาชนโดยธรรม เป็นการเจริญตามรอย พระยุคลบาทต่อไป.

ย่อมปลาบปลื้ม ปีติยินดีกันทั่วหน้าประชาชนคนไทยทั้งมวล...

เมื่อได้เห็น พระบรม ฉายา ลักษณ์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารขณะทรงผนวช และทรงครองจีวรเป็นพระภิกษุ จากหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์

เป็นความปีติยินดีอย่างยิ่งของชาวพุทธทั่วหน้า....

ความโสมนัสอย่างยิ่งของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงอยู่เหนือเกล้าและหัวใจของชาวไทย และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชทรงผนวชนั้น คือความโสมนัส อย่างล้นพ้นของไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินไทยด้วย

ไม่มีอะไรในหัวใจ ของคนไทยมากไปกว่าจะได้เห็นล้นเกล้าล้น กระหม่อม ทั้งสองพระองค์ได้มีความสุขพระราชหฤทัยหลังจากที่ได้ทรงตรากตรำเหน็ดเหนื่อย เพื่อ ประชากรของ พระองค์มาตลอดเวลา

หนังสือพิมพ์ **"เดลิไทม์"** *ผู้ตระหนักในความจงรักภักดีของปวงชนชาว ไทย ทั้งมวลต่อพระราชวงศ์จักรี ย่อมมีความปีติยินดีอย่างยิ่งในวโรกาสนี้ และเราพร้อมที่จะแบ่งปันความสุขของพวกเราแก่ผู้อ่าน* **"เดลิไทม์"** *ด้วยความปรารถนาดี*

ดังนั้น โดยคำสั่งของ **สนิท เอกชัย** หัวหน้ากองบรรณาธิการ **สุรินทร์ พนมเชิง** หัวหน้าช่างภาพของเรา จึงหิ้วกล้องชั้นดีใส่ฟิล์มสไล้ด์เข้าไปร่วมทีมกับช่างภาพของเราอีก 2 นาย เพื่อนำภาพอันเป็นมงคลยิ่งมารายงานต่อประชาชน

แต่หน้าที่ของสุรินทร์ พนมเชิงมีมากกว่านี้....

เพราะว่าภาพจากกล้องของเขา คือของขวัญที่ "เดลิไทม์" ยินดีมอบให้แก่ท่านโดยไม่คิดมูลค่า

เพื่อสนองความจงรักภักดีของคนไทย ที่มีต่อ พระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร **"เดลิไทม์"** จะอภินันทนาการ ภาพสีสีพิมพ์อ๊อฟเซทชั้นดี อันเป็นภาพสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชทรงผนวช แก่ผู้อ่านเดลิไทม์ 3 วันซ้อน

โปรดรีบสั่งจองเป็นเจ้าของหนังสือพิมพ์ "เดลิไทม์" ฉบับวันที่ 10-11-12 พฤศจิกายนนี้ เป็นการด่วน

แถม 3 วันซ้อน...!!!

ด้วยพระบรมฉายาลักษณ์ทูลกระหม่อมในภาวะภิกษุ ในจำนวนพิมพ์ 1 ล้านแผ่น

ก็เดลิไทม์มันพิมพ์ไม่ถึงวันละล้าน....

แค่ 3 แสนก็แทบจะพังอยู่แล้ว....!!

แต่เมื่อใจอยากให้ถึง 1 ล้าน....หมายความว่า 1 ล้านบ้านของครอบครัวไทยจะมีพระบรมฉายาลักษณ์ของ **"วชิราลงกรณ ภิกขุ"** เอาไว้สักการะบูชา

ก็ต้องส่งให้ถึงมือของท่านทยอยกันเป็นเวลา 3 วัน

ความจริงเราเองก็ไม่ร่ำไม่รวย....

แต่โอกาสมงคลอย่างนี้....ชาตินึงมีครั้งเดียว

เราก็ไม่เกี่ยงที่จะให้แก่ท่าน ....

เพราะว่า ด้วยความรู้สึกร่วมกันของคนไทยที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชินีนาถ และทูลกระหม่อมทุกพระองค์นั้น ทำให้เราเข้าใจได้ดีว่า--

ท่านต้องการได้อะไร....?

เราพร้อมเสมอที่จะให้..ในสิ่งที่ผู้อ่านของเราต้องการ

อย่าลืม....เป็นเจ้าของ **"เดลิไทม์"** มุยสะบัด-กำจัดคอร์รัปชั่น ในวันที่ 10-11 และ 12 พฤศจิกายน นี้

ขอให้ มี ความ สุข จาก ของขวัญของ "เดลิไทม์" ทั่วกันทุกคนนะจ๊ะ □ □

ข้างวัด ประสก

พระภิกษุวชิราลังกรโณ

ภาพพร้อมด้วยคำบรรยายที่ผมนำลงประกอบบทความข้างวัดวันนี้ดังที่เห็นอยู่นั้นผมตัดมาจากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับกรอบ แรก หรือ ฉบับออกบ่ายวันจันทร์ที่ ๗ นี้

ที่ผมตัดนำมาลงประกอบ เพราะเกี่ยว ข้องกับความสงสัยที่มีผู้ถามผมจำนวนมากอันเกิดจากพระราชพิธีเสด็จออกทรงผนวชของสมเด็จพระ บรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งเวลานี้ได้ทรงอยู่ในเพศภาวะพระภิกษุสงฆ์โดยสมบูรณ์ให้เป็นที่ ชื่น ชม ของชาวไทยโดยทั่วหน้ากันแล้ว

วันที่สมเด็จพระบรมโอรสา ธิ ราช เจ้า ทรงผนวชคือเมื่อบ่ายวันจันทร์ที่แล้วมา ระหว่างตั้งแต่เริ่มพระราชพิธีทรงผนวชไปจนถึงเวลาเสร็จสิ้น นั้น ผมเข้าใจว่าประชาชนชาวไทยทั้งในกรุงและนอกกรุงที่มีเครื่องรับโทรทัศน์คงเหมือนชาว สยาม รัฐ ที่โรงพิมพ์สยามรัฐ โดยเฉพาะที่กองบรรณาธิการ กันโดยทั่วหน้า

ความที่ว่าจะคงเหมือนกันนั้นคือ กองบรรณาธิการสยามรัฐเหมือน กับ นัด หยุด งาน พร้อม กัน โดยมีผมเป็นโต้โผนั่งเฝ้าจอโทรทัศน์ ไม่ ยอม ลุกไปไหน งานการเช่นเขียนข่าวเขียน บท ความ ก็เลิก กันหมดเพราะพวกเราเฝ้าชื่นชมภาพต่างๆ ในพระราชพิธีดังกล่าว

ตัวผมเองนั่งดูตั้งแต่ต้นจนจบ มีขาดช่วงเป็นบางตอน คือตอนที่เพื่อนฝูงโทร ศัพท์มาก็จำ ใจออกไปรับโทรศัพท์ ถ้าคนที่โทรศัพท์มารู้จักกันดีผมก็อดดุเขาไม่ได้ว่า “คุณไม่ได้ดูโทรทัศน์ดอกหรือแหม ! กำลังดู โทรมากวนได้”

ก่อนสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าทรงผนวชมีผู้โทรศัพท์มาถามผมหลายรายว่าพระนามฉายาที่พระอุปัชฌาย์ประทานให้สมเด็จพระบรม ฯ มีว่ากระไร ผมก็บอกว่าไม่ทราบ แล้วก็แนะนำให้โทรศัพท์ไปถามพระสงฆ์วัดราชบพิธ หรือไม่ก็วัดบวรนิเวศวิหาร แต่เวลานี้ท่านผู้สนใจใคร่รู้คงทราบกันทั่วหน้าแล้ว

ผมเองก็เพิ่งได้รู้ในวันทรงผนวช ผมเงี่ยหูฟังตอนสมเด็จพระญาณสังวร พระกรรมวาจารย์สวดญัตติและสวดกรรมวาจา

"*สวดญัตติสวดกรรมวาจาต่างกันอย่างไรคุณลุง*" พวกนักข่าวนักเขียนรุ่นน้องของ สยาม รัฐถาม

สวดญัตติก็คือสวดหรือเสนอญัตติต่อที่ประชุมสงฆ์ว่าเวลานี้มีกุลบุตร ชื่อนั้น ชื่อนี้ มาขอบวช สงฆ์จะรับหรือไม่รับบวชให้ เมื่อสงฆ์ลงมติรับโดยดุษณีแล้วจึงจะสวดกรรมวาจา สวดกรรมวาจา คือการสวดหรือรายงานให้พระสงฆ์ฟังถึง ๓ ครั้ง จะเรียกว่าให้ที่ประชุมสงฆ์พิจารณา ๓ วาระก็ได้

พระภิกษุอาจารย์ที่ทำหน้าที่สวดอย่างนี้ จึงเรียกว่าพระกรรมวาจาจารย์ด้วยประการฉะนี้

เครื่องขยายเสียงถ่ายทอดทาง โทรทัศน์ ที่ถ่ายทอดพระราชพิธีคราวนี้แย่มากครับ พังเสียงพระสวดไม่ค่อยได้ยินเลย ที่ได้ยินก็กระท่อนกระแท่นเต็มที ผมจ่อหูฟังใกล้ ๆ เพราะอยากทราบพระนามฉายาของพระภิกษุสมเด็จพระบรม ฯ ก็ไม่ทราบไปจับความได้ตอนหนึ่ง จากคำสวดของพระกรรมวาจารย์จึงได้รู้ว่า

วชิราลังกรโณ

พระนามฉายานี้คือพระนามเดิมของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้านั่นเอง

บอกอนุศาสน์คือบอกอย่างไร? นี่ก็คือคำถามในระหว่างพวกเราดูโทรทัศน์ด้วยความชื่นชม

ผมก็อธิบายโดยย่อว่าคือ การบอกพระใหม่เพิ่งบวชเสร็จว่าตอนนี้บวชเป็นพระแล้ว สิ่งต่อไปนี้อย่าทำเข้าเชียวนะ เช่นเสพเมถุน ลักของเขา ฆ่าเขา เป็นต้นแล้วบอกต่อไปว่าให้ทำสิ่งต่อไปนี้ เช่น ต้องบิณฑบาตเลี้ยงชีพ อาศัยผ้าบังสุกุลนุ่งห่ม เป็นต้น

พระที่ทำหน้าที่บอกอนุศาสน์หรือสั่งสอนพระบวชใหม่นี้จึงเรียกว่าพระอนุสาวนาจารย์ คนละคำกับอนุศาสนาจารย์

ประเภทหลังนี้หมาย ถึง คุณมหา เปรี้ยญ ที่ลาสึกแล้วไปรับราชการเป็นทหารตำรวจแต่ง เครื่องแบบติดดาวบนบ่าเดินไหล่เอียงเหมือน พาด สังฆาฏิ ทำหน้าที่สอนทหารหรือตำรวจครับ

ผู้ทำหน้าที่เป็นพระ อนุสาวนาจารย์ ครั้งนี้ คือสมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดจักรวรรดิราชาวาส

ตอนสมเด็จพระบรมฯทรงรับศีล๑๐ ซึ่งตามหมายกำหนดการเรียกว่า ทศศีล แล้วทรง พระ ราชดำเนินคุกพระชานุ *แปลว่าเดินคุกเข่าครับ* เข้าไป นั้นคือตอนทรงเข้าไปขอนิสสยกับสมเด็จพระสังฆราช ผู้ทรงทำหน้าที่เป็นพระอุปัชฌาย์เพื่อทรงขอ*นิสสัย*

นิสสัยในพิธีบวชเขียนอย่างนี้ ก็ราก*ศัพท์* อันเดียวกับนิสัย สะเสือตัวเดียวที่เราหมายถึงจิตใจ นั่นเอง แต่นิสสัยในที่นี้หมายถึงมอบตัวให้อยู่ภายใต้ ปกครองของพระอุปัชฌาย์ ขอนิสสัยก็คือขอฝากตัว มอบตัวเป็นลูกศิษย์เพื่อให้ท่านอบรมสั่งสอนว่ากล่าว

คำถามยังมีอีกเยอะ มันต้องแสดงปาฐกถาเป็นชั่วโมงจึงตอบได้หมด

อันสุดท้ายโปรดดูภาพ ที่ผมนำลงประกอบวันนี้ หลายคนถามว่าคนธรรมดาสามัญเวลาจะบวช ลาแต่พ่อแม่ญาติพี่น้อง พระสงฆ์เช่นพระอุปัชฌาย์ ไม่เคยลา แต่สมเด็จพระบรมฯ ทำไมต้องไปทูลลา ผนวชสมเด็จพระสังฆราช

ผมตอบว่าที่จริงอย่างที่เห็นใน ภาพ นั้นไม่ใช่สมเด็จพระบรม ฯ เสด็จไปทรงลาผนวช แต่ท่าน เสด็จ ฯ ไปเผ้าสมเด็จพระสังฆราชเพื่อถวายเครื่อง สักการะในวันไปมอบพระองค์ กับสม เด็จพระสังฆ-ราชเพื่อให้ทรงรับเป็นพระอุปัชฌาย์ เหมือน ที่สามัญชนกุลบุตรทั่วไปกระทำกันก่อนบวชนั่นแหละ

ก่อนบวชไม่มีธรรมเนียมในโลกที่จะต้องลาพระอุปัชฌาย์ มีลาเหมือนกันก็ตอนจะสึกโน่น

ลาตอนนั้น เขาเรียกว่าลาสึก

ข้างสังเวียน

ก่อนอื่นจะต้องขอชมการโทรทัศน์ของเมืองไทย ที่ได้ถ่ายทอดภาพพระราชพิธีทรงผนวช สมเด็จ พระบรมโอรสาธิราชฯได้งดงามชัดเจน ทำให้ผู้ที่ได้ชมโทรทัศน์เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายนนี้ได้เห็นเหตุการณ์อย่างใกล้ชิด บังเกิดความปีติโสมนัสยากที่จะอธิบายได้

ความปีติโสมนัสในวันนั้นเกิดจากความรู้สึกทางใจของผู้จงรักภักดี ที่มีต่อองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯนั้นทางหนึ่ง เป็นความปีติโสมนัสอันยากที่จะวัดได้เมื่อได้เห็นพระองค์ในกาสาวพัสตร์ แต่ความปีติโสมนัสที่ตื้นตันใจอย่างประมาณมิได้ก็คือการที่ได้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระปีติเพียงไรในการที่พระบรมราชโอรสได้ทรงสืบพระศาสนา

ความปีติยินดีที่บุตรของตนได้บวชสืบพระศาสนานี้เป็นความรู้สึกอันมีค่าที่สุดสำหรับบิดามารดาผู้นับถือพระพุทธศาสนา เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแก่ทุกตัวคนเมื่อถึงคราวถึงวาระ

เมื่อได้แลเห็นทางโทรทัศน์ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถก็ทรงพระปีติโสมนัสเช่นนั้น ความรู้สึกว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับบุคคลที่เราตั้งไว้ในที่สูงสุดแห่งชีวิตของเราก็บังเกิดขึ้น ปราศจากช่องว่างหรือสิ่งใดมากีดกั้น ทำให้ความปีติที่มีเป็นทุนอยู่แล้วเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

และเมื่อได้ดูรายการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์นั้นแล้วเราทั้งปวงก็รู้สึกว่าเราดีขึ้นกว่าเดิมและมีจิตใจสูงกว่าเดิม มีความภูมิใจว่าเราเองก็เป็นส่วนหนึ่งในพระ

ราชพิธีทรงผนวชนั้น มิได้ถูกทอดทิ้งไม่ให้มีส่วนรู้เห็นด้วย

โทรทัศน์มีประโยชน์ถึงเพียงนี้ และเมื่อมีประโยชน์ถึงเพียงนี้ก็น่าจะได้รับความสนใจจากผู้บริหารประเทศ และผู้บริหารกิจการโทรทัศน์นั้นเองมากกว่าในปัจจุบัน

เพราะโทรทัศน์นั้นให้ความรู้คนได้มากกว่าสื่อมวลชนอื่น และขณะเดียวกันก็กล่อมเกลาน้ำใจคนได้มาก

ทั้งที่ผมขอชมโทรทัศน์เมืองไทยว่าสามารถถ่ายทอดภาพได้งดงามและชัดเจนหาที่ติมิได้ แต่ผมก็ยังรู้สึกเสียดายเป็นอย่างยิ่งว่ารายการทรงผนวชนั้นยังดีไม่ถึงขนาด ยังหย่อนอยู่มากในการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ที่สำคัญ และรายละเอียดเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่น่าสนใจ และจะทำให้ผู้ดูโทรทัศน์เกิดความรู้ความเข้าใจ และความดื่มด่ำทางใจได้มากกว่านั้น

โทรทัศน์นั้นขึ้นอยู่กับการถ่ายภาพ และการถ่ายทอดภาพและเสียงออกอากาศก็จริงอยู่ และในทางนี้ผมก็ไม่มีอะไรที่จะติได้ แต่เมื่อได้ดูรายการโทรทัศน์ในวันนั้นแล้วก็รู้สึกเหมือนกับว่า รายการทั้งหมดนั้นไม่มีใครทำบทที่เรียกว่า Script ปล่อยให้พูดกันเองตามใจ หรือหากจะมีบท บทนั้นก็ทำขึ้นอย่างลวกๆ ขาดจินตนาการและขาดความสนใจจริงจัง

น่าเสียดายอย่างยิ่ง เพราะเนื้อหาของรายการ ตลอดจนสถานที่ที่ถ่ายทำนั้นมีลักษณะทุกประการที่จะให้ความรู้แก่คนดูโทรทัศน์ได้มากที่สุด

เมื่อก่อนที่จะถึงรายการทรงผนวชนั้น ได้มีการออกภาพวัดบวรนิเวศวิหาร อันเป็นวัดที่จะประทับอยู่เมื่อทรงผนวชแล้ว เรื่องราวเกี่ยวกับวัดบวรนิเวศ และเรื่องเจ้านายที่ทรงครองวัดมาแต่ก่อน ตลอดจนเจ้านายที่เคยทรงผนวชอยู่ที่วัดบวรนิเวศนั้นเป็นเรื่องที่น่ารู้น่าสนใจทั้งสิ้น แต่รายการโทรทัศน์ก็ได้กล่าวถึงอย่างลวกๆ มิได้เน้นให้เห็นความสำคัญหรือจุดที่ควรจะสนใจ

บางอย่างที่กล่าวออกมาก็ผิดจากความจริง เช่นกล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเคยประทับที่พระบันหย่าที่วัดบวรนิเวศ ระหว่างทรงผนวช

ความจริงนั้นเมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯทรงผนวชได้มีการสร้างพระที่นั่งทรงพรตขึ้นในบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และได้ประทับ ณ พระที่นั่งนั้นจนลาผนวช มิได้เคยมาประทับที่วัดบวรนิเวศเลย

พระที่นั่งทรงพรตนั้นภายหลังได้รื้อไปสร้างขึ้นที่วัดเบญจมบพิตร ยังคงอยู่จนถึงทุกวันนี้

การบรรยายเกี่ยวกับโบสถ์วิหารของวัดบวรนิเวศนั้นออกจะวกวน และเป็นเรื่องสับเพเหระเมื่อจับภาพพระอุโบสถนั้น จับภาพสิ่งต่าง ๆ ที่น่ารู้น่าสนใจมาก เช่นองค์พระประธานในโบสถ์คือพระพุทธชินสีห์และพระประธานองค์เดิมที่เรียกกันว่าหลวงพ่อเพชรนั้น ก็มิได้บรรยายถึงประวัติของพระพุทธรูปสำคัญคู่บ้านคู่เมืองเท่าที่ควร ทั้งในทางประวัติศาสตร์และทางศิลปทั้งที่เวลาถ่ายทอดภาพวัดบวรนิเวศนั้นก็มีอยู่มากจนผู้บรรยายต้องนั่งไปเพราะไม่รู้ว่าจะพูดอะไรก็มีอยู่หลายครั้ง

น่าเสียดายที่สุด

เอาแค่สิ่งก่อสร้างเช่นตัวพระอุโบสถก็มีเรื่องพูดในทางที่น่าสนใจอยู่มากมาย แม้แต่เสาพระอุโบสถซึ่งเริ่มด้วยสีดำ แล้วสีค่อย ๆ จางลงทีละคู่จนถึงเสาสีขาวใกล้องค์พระประธาน ก็เป็นปริศนาธรรมที่พอจะนำมากล่าวได้ แต่ก็มีแต่การจับภาพซึ่งออกจะสวยงาม แต่ไม่มีการบรรยายประกอบ

บานหน้าต่างพระอุโบสถ ก็อีกอย่างหนึ่ง บานหนึ่งมีลายปั้นเป็นรูปเครื่องราชกกุธภัณฑ์ อีกบานหนึ่งเป็นลายปั้นเครื่องอัฐบริขาร ของพระภิกษุ เป็นปริศนาซึ่งพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงวางไว้ให้สมเด็จพระอนุชา คือทูลกระหม่อมพระเจ้าพี่นางเธอฯ ผู้เสด็จมาครองวัดบวรนิเวศฯจากวัดราชาธิวาส โดยกระบวนแห่เต็มยศ อย่างแห่องค์รัชทายาท

เหล่านี้น่าสนใจหรือไม่?

น่าเสียดายที่คนทำรายการโทรทัศน์ไม่รู้ หรือนึกไม่ถึง จึงไม่มีการกล่าวถึงเลย คนดูก็พลอยขาดความรู้ในเรื่องที่ควรจะสนใจไปด้วย

ครั้นเปลี่ยนการถ่ายทอดภาพมายังวัดพระแก้ว หรือวัดพระศรีรัตนศาสดารามก็เช่นเดียวกัน การขาดความรู้และความสนใจ ตลอดจนการขาด

จินตนาการของผู้บรรยายทางโทรทัศน์ก็ยังหลั่งไหลออกมาเรื่อยๆ

ภาพผนังพระอุโบสถก็บอกว่าเป็นฝีมือพระอาจารย์นาค วัดระฆัง ความจริงท่านอยู่วัดสุวรรณาราม

ภาพมารผจญเต็มฝาผนังด้านหน้ามณฑปตรงหน้าพระพุทธปฏิมานั้น เป็นภาพผนังที่ใหญ่ที่สุดบริบูรณ์ที่สุด ฝีมือขรัวอินโข่งแห่งวัดระฆัง ก็ไม่ได้กล่าวถึงท่านเลย

ขรัวอินโข่งเขียนภาพผนังแบบฝรั่งไว้ที่อุโบสถวัดบวร ใช้ Perspective แบบฝรั่งเป็นครั้งแรกในจิตรกรรมไทยก็มิได้กล่าวถึงท่านอีก

น่าเสียดายครับ

ครั้นถึงพระราชพิธีทรงผนวชเข้าจริง การบรรยายก็ออกจะเละเทะ มีการใช้ราชาศัพท์ตะกุกตะกัก หรือราชาศัพท์แปลกๆ ใหม่ๆ ซึ่งก็จะไม่ว่ากันละครับ แต่ก็ควรระมัดระวังอยู่บ้าง

ราชาศัพท์ "*พระแสงกรรไกรไทย*" นั้น ผมเพิ่งเคยได้ยินคงจะหมายถึงกรรไกรแบบไทยดั้งเดิม ซึ่งมีด้ามแข็ง ใช้แรงมือบีบให้คมกรรไกรถูกันตัดผมได้ กรรไตร หรือกรรไกรแบบนี้เคยได้ยินคนแต่ก่อนเรียกว่า"*พระแสงกรรบิด*"ซึ่งอาจผิดเพราะกรรบิดมาจากภาษาเขมรว่า กุบิด แปลว่ามีดน่าจะเป็นมีดโกนมากกว่า หากจะใช้คำว่า"พระแสงกรรไตร"ก็น่าจะพอ ทำไมจึงจะต้องชาตินิยมเติมคำว่าไทยลงไปด้วย

ถ้าจะทำกันเช่นนี้ทำไมไม่เติมคำว่าไทยลงไปในเครื่องราชูปโภคเกือบทุกอย่างให้รู้แล้วรู้รอดกันไป เช่นพานพระศรีไทย พระสุพรรณศรีไทย พระสุพรรณราชไทย พระกรัณฑ์ไทย?

เพราะของเหล่านี้ก็เป็นของไทยแท้ๆ ทั้งนั้น

อีกคำหนึ่งก็คือพระภูษาทรง คนบรรยายเรียกว่า "*พระภูษาเยียรยับ*" ซึ่งคงจะเขียนมาว่า "**เยียรบับ**" แต่อ่านผิดไปเป็น "เยียรยับ"

ที่น่ากลุ้มใจที่สุดก็คือ เมื่อทูลกระหม่อมพระปรากฏพระองค์ในเครื่องทรงก่อนทรงผนวช พระภูษาเยียรบับที่ทรงนั้นก็ยับจริงๆ เสียด้วย ไม่รู้ว่าใครเป็นคนถวายพระภูษา

เรื่องนี้ต้องเอาภูษามาลามาคว่ำหลังเขียนจะเอาผิดกับผู้บรรยายทางโทรทัศน์ไม่ถนัดนัก

อีกคำหนึ่งก็คือ "**เจริญพระเกศา**" พูดกันเสียจริงๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า

คำว่า "เจริญพระเกศา" นั้นผมเข้าใจว่าตรงกับคำว่า "ตัดผม" ในภาษาสามัญ ถ้าจะให้ตรงกับคำว่า "โกนผม" ซึ่งเป็นธรรมดาของการออกบวชแล้ว น่าจะใช้คำว่า "**ปลงพระเกศา**" จะถูก

ต้องตามราชาศัพท์กว่า

คนบรรยายทางโทรทัศน์ไม่เข้าใจใน เรื่องอุปสมบทวิธีเอาเลยทีเดียว เพราะฉะนั้นจึงบรรยายผิดทุกขั้นตอนเป็นที่รำคาญแก่คนเคยบวช และก่อความสับสนแก่ผู้ที่ยังไม่เคยบวช

สมเด็จ พระสังฆ ราชประทานพระ โอวาท เมื่อเริ่มพระราชพิธีก็เรียกเสียว่าประทานตจบัญจกรรมฐาน ซึ่งทำให้เข้า ใจว่าการที่ พระ อุบัชฌาย์จะ ให้ตจบัญจกรรมฐานนั้นยืดยาวเสียเหลือเกิน

ความจริงการบอกตจบัญจกรรมฐานนั้นมีอยู่นิดเดียว หลังโอวาทอุบัชฌาย์เท่านั้น คือบอกว่า เกศา โลมา นขา ทันตา ตโจ เท่านั้นเอง

เมื่อพระกรรมวาจาจารย์องค์ หนึ่ง ออก ไปสอบอันตรายิกธรรม สมเด็จ พระ บรมฯ ก็บอก ว่าไปสวดกรรมวาจา

ครั้น เมื่อทรง ผนวช แล้ว พระ กรรมวา จาจารย์อีกองค์หนึ่งออกไปยืนถวาย อนุศาสน์ ก็บรรยายว่าออกไปสวดกรรมวาจาอีก

สวดกรรมวาจานั้น สวดอะไรก็ ไม่รู้อยู่แล้ว แต่ทำไมสวดกันซ้ำซากเหลือเกินผมก็ไม่รู้ อีกเหมือนกัน

การถ่ายทอดโทรทัศน์ครั้งนี้เป็นโอกาส ที่จะ ให้ ความ รู้ความ เข้า ใจแก่ประชาชนในเรื่องประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา ราชประเพณี และอุปสมบทวิธีในพระศาสนาได้มากที่สุด

ผมจึงเสียดายเหลือเกิน ที่โทรทัศน์ไทยพลาด โอกาส นี้ไปอย่าง ฉกรรจ์ ที่สุด

ภาค ๔

จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์
เฉลิมพระเกียรติคุณพระภิกษุ
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อทรงผนวชแล้ว ทรงปฏิบัติตามวัตรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่นเดียวกับพระภิกษุสามัญทั่วไป เช่น ทรงทำวัตรเช้า แล้วทรงออกรับบิณฑบาตจากประชาชนในชุมชนใกล้วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงทำวัตรเย็นและทรงศึกษาพระธรรมวินัยโดยการสดับพระธรรมกถา พระวินัยกถา

วชิราลงกรณภิกขุ เคร่งกัมมัฏฐาน

ผลัดเปลี่ยนกันไปเฝ้าฯ ถวายความจงรักภักดีตลอด ๒๔ ชั่วโมง ประชาชนยังพากันนำภัตตาหาร ดอกไม้ธูปเทียนไปเฝ้าฯถวายบาตรแต่เช้ามืด หญิงชรานางหนึ่งประกาศความตั้งใจจะถวาย(๑) บาตรให้ได้ในวันนี้

รายงานจากผู้สื่อข่าว "บ้านเมือง" เช้าวานนี้ (ที่ ๘) แจ้งว่าพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร หรือ วชิราลงกรณ ภิกขุ ทรงพระเกษมสำราญดีมาตระหว่างทรงศีลเป็นวันที่ ๓ หลังจากพระราชพิธีผนวชเมื่อวันที่ ๖ นี้ ทรงจำวัดหลับสบาย และมิได้ทรงปรุปากว่าหิวพระกระยาหารแต่อย่างใด ทั้งที่ต้องงดพระกระยาหารตามพระวินัยของพระภิกษุสงฆ์ ส่วนภัตตาหารนั้นปรากฏว่าทางพระราชวังจัดมาทูลเกล้าฯ ถวาย พระองค์ทรงฉันบนพระตำหนักองค์เดียว มิได้ฉันรวมกับพระภิกษุอื่น ๆ ในวัด

รายงานแจ้งว่า เมื่อคืนวันที่ ๗ นี้ พระวชิราลงกรณ ภิกขุ ได้ทรงนั่งวิปัสสนากัมมัฏฐานอยู่ในพระตำหนักทรงพรตตั้งแต่เวลา ๑๕.๓๐ น. เป็นเวลาถึงสองชั่วโมงเต็ม และในคืนวันที่ ๘ นี้ จะทรงนั่งวิปัสสนากัมมัฏฐานร่วมกับอุบาสกอุบาสิกาของวัดบวรนิเวศน์วิหาร(๒) ณ ตึก สว.ธรรมนิเวศน์ ประมาณเกือบหนึ่งร้อยคน นำโดย สมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศน์ฯซึ่งเป็นพระอาจารย์ในการนั่งวิปัสสนากัมมัฏฐาน(๓)

รายงานแจ้งต่อไปว่า พระวชิราลงกรณ ภิกขุ ทรงสนพระทัยในการศึกษาธรรมเป็นอย่างมาก พระองค์ทรงเข้าศึกษาธรรมในโรงเรียนนักธรรม วัดบวรนิเวศน์ฯ(๔) เวลา ๙ น. และ ๑๓ น. ทุกวัน ทรงสำรวมและมีรับสั่งกับผู้อื่นน้อยมาก วัน ๆ

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "ใส่"

(๒), (๓), (๔) ที่ถูกต้องคือ "วัดบวรนิเวศวิหาร"

หากมิได้ทรงมีหมายกำหนดการอื่นใดเป็นทางการแล้ว จะทรงศึกษาหนังสือธรรม และฝึกนั่งวิปัสสนากัมมัฏฐาน และทรงฝึกได้รวดเร็วมากอย่างน่าอัศจรรย์ยิ่ง

สำหรับที่วัดบวรนิเวศน์ ฯ นั้น นับตั้งแต่พระวชิราลงกรณ ภิกขุ ประทับอยู่ บริเวณวัดสะอาดสะอ้านเป็นพิเศษกว่าปกติ มีลูกเสือชาวบ้านจากเขตต่างๆผลัดเปลี่ยนกันเฝ้าถวายความจงรักภักดี รอบพระตำหนักตลอด ๒๔ ชั่วโมง นอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งมีหน้าที่โดยตรง ที่หน้ากุฏิของพระธรรมดิลก รองเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศ ฯ[๑] ท่านเจ้าคุณพระธรรมดิลกได้รจนาร้อยกรองถวายการต้อนรับ พระวชิราลงกรณ ภิกขุ ไว้บนกระดาษดำที่ตั้งไว้ความว่า....

สมเด็จ ฯ ทรงผนวช บวชประเพณี
พสกนิกร แสนยินดี มีผ่องใส
บวรฯ ต้อน รับคับคั่ง ทรั่งวิลัย
ทุกดวงใจ แซ่ซร้อง สาธุการ

ที่วัดบวรนิเวศฯตอนบ่ายวานนี้ บรรดาคณะรัฐมนตรีต่างทยอยมาที่ตำหนักเพชรเพื่อเข้าเฝ้าฯ พระวชิราลงกรณ ภิกขุ และเมื่อใกล้เวลา ๑๕.๐๐ น. พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีและภริยาได้มาถึงวัดบวรฯ

ต่อมาเมื่อเวลา ๑๕.๑๒ น. พระวชิราลงกรณ ภิกขุ เสด็จฯออกจากเรือนบันหย่าแล้วเสด็จฯขึ้นตำหนักเพชร นายกรัฐมนตรีได้นมัสการและทูลเกล้าฯ ถวายชุดบันชาและใบชา

หลังจากนั้นพระวชิราลงกรณ ภิกขุ ได้เสด็จฯลงจากตำหนักเพชรเพื่อเสด็จฯลงพระอุโบสถ โดยมีพสกนิกรรอรับเสด็จฯอยู่สองข้างทาง ผู้ที่รอรับเสด็จฯต่างมีใบหน้าอิ่มเอิบปลื้มปีติเป็นอย่างยิ่งที่ได้เห็นพระวชิราลงกรณ ภิกขุ มีพระอิริยาบถที่สำรวมงดงามยิ่ง

หลังจากนั้นนายกรัฐมนตรีได้ให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว โดยเปิดเผยว่า ได้ทูลเกล้าฯ ถวายชุดบันชา มีกาบันและถ้วยเล็ก ๆ และยังมีใบชาอีกจำนวนหนึ่ง โดยนายกรัฐมนตรีได้เป็นผู้แทนของคณะรัฐมนตรี ประเคน ชุดชานั้น ให้แก่ พระวชิราลงกรณ ภิกขุด้วย

รายงานข่าวกล่าวว่า คณะรัฐมนตรีได้เข้าเฝ้าฯครบจำนวนแม้แต่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ รัฐมนตรีช่วยมหาดไทย ซึ่งเพิ่งกลับจากจังหวัดลพบุรี ในการรับรอง รองนายกรัฐมนตรี เติ้ง เสี่ยว ผิงด้วยก็ตาม

สำหรับหมายกำหนดการในวันที่ ๕ นี้ เวลา๗ น.เสด็จฯไปทรงรับบาตรที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ซึ่งคาดว่าจะมีประชาชนรอถวายบาตร[๒]ในเช้านี้ แน่นขนัดแน่ ระหว่างเสด็จ ฯ กลับเวลา ๘ น. ทรงทำวัตรเช้า เวลา ๙ น. เข้าศึกษาธรรมณ โรงเรียนนักธรรม เวลา ๑๐ น ทรงถ่ายภาพร่วมกับพระในวัด เวลา ๑๓ น. เข้าศึกษาธรรม เวลา ๑๔ น. ทรงโปรดเกล้าฯให้คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้าฯ เวลา ๑๕ น. สมเด็จพระสังฆราชเสด็จเยี่ยม.

(๑) ที่ถูกต้องคือ "วัดบวรนิเวศ"

(๒) ที่ถูกต้องคือ "ใส่บาตร"

มุมยุนสก

พระราชพิธีทรงผนวชพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เมื่อวันที่ 6 เดือนนี้ เป็นภาพที่ประทับใจจนบอกไม่ถูก หลายคนน้ำตาไหลด้วยความปลื้มปีติ

ภาพพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ซึ่งเป็นพระราชชนกและชนนี ทรงไหว้สามเณรสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชในโอกาสแรกที่ปรากฏทางโทรทัศน์นั้นน่าดูที่สุด เพราะแสดงออกถึงธรรมเนียมประเพณีของไทยเรา

เมื่อลูกครองผ้ากาสาวพัสตร์ ย่อมเป็นบุคคลที่พึงกราบไหว้ได้ด้วยความบริสุทธิ์ใจและผู้ที่กราบไหว้ก็ไม่เว้นว่าจะเป็นบิดาหรือมารดา

นักข่าว หญิงชอง ที่นี่เห็น แล้ว กระซิบ ว่า สิทธิของชายและหญิงแตกต่างกันตรงนี้ จะเรียกร้องให้เสมอภาคกันอย่างไรก็คงจะทำไม่สำเร็จ

โอกาส ที่ หญิง จะ ให้ พ่อ แม่ กราบ ไหว้ เหมือนผู้ชายนั้น ไม่มีอย่างแน่นอน เพราะผู้หญิงไม่มีโอกาสได้บวชเป็นพระภิกษุเหมือนผู้ชาย

พระราชพิธีทรงผนวชครั้งนี้มีนิมิตดีหลายอย่าง

เป็นต้นว่าอยู่ในช่วงเวลาที่ นายเติ้งเสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐประชาชนจีน กำลังอยู่ในระหว่างเยือนกรุงเทพฯ เพื่อกระชับสัมพันธไมตรี และตอบแทนที่นายกรัฐมนตรีไทยไปเยือนจีนก่อนหน้านี้

จึงเป็นโอกาสดีที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯให้เข้าร่วมในพิธีอันมีความสำคัญยิ่งนี้ด้วย

การต้อนรับระดับรัฐบาลนั้นส่วนใหญ่ก็จะเป็นไปตามธรรมเนียมประเพณี และด้วยมารยาททางการทูตเท่านั้น

ราชอาคันตุกะและแขกเมืองส่วนใหญ่ก็จะได้พบเห็นกับการต้อนรับทำนองนี้มาแล้วแต่การที่นายเติ้ง เสี่ยว ผิง และคณะ ได้เห็นจากของจริงเช่นนี้ก็คงจะต้องจดจำรำลึกไปอีกนาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระมหากรุณาธิคุณจากองค์พระประมุขของไทย

ตามปกตินั้น สาธารณรัฐประชาชนจีนปกครองด้วยระบอบสังคมนิยม ประชาชนถูกอบรมสั่งสอนไม่ให้นิยมเลื่อมใสในลัทธิศาสนาใด

ก่อนหน้านี้ คนไทยเราก็ถูกขู่ขวัญให้รู้สึกว่า คอมมิวนิสต์นั้นเป็นศัตรูสำคัญต่อศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์

แต่วันนี้นายเติ้ง เสี่ยว ผิง บุคคลชั้นนำของคอมมิวนิสต์จีน ก็ได้เข้าร่วมปฏิบัติพิธีทางศาสนาด้วยการน้อมเกล้าฯถวายเครื่องสักการะ และได้เข้าเฝ้าฯ อย่างใกล้ชิด ด้วยความภาคภูมิใจยิ่ง

จากการนี้อย่างน้อยที่สุด ก็คงจะทราบแล้วว่า ชาติไทยอยู่รอดปลอดภัยมาได้จนทุกวันนี้เพราะอะไร?

วชิราลงกรณทรงบิณฑบาต

เป็นวันแรก ชาวบ้านรอเฝ้าฯ ถวายคับคั่ง

พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

สยามมกุฎราชกุมาร วชิราลงกรณ เสด็จออกบิณฑบาต เป็นวันแรกเมื่อวานนี้ในพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน และในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร มีประชาชนไปถวายพระกระยาหารบิณฑบาตคับคั่ง

เมื่อเวลา 07.00 น.วานนี้ (9 พ.ย.) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯสยามบรมราชกุมารี เสด็จ ณ บริเวณหน้าพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เพื่อทรงถวายภัตตาหารบิณฑบาต แก่สมเด็จพระสังฆราช, สมเด็จพระญาณสังวร พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร พระสหจร และพระภิกษุรูปอื่น ๆ

ครั้นได้เวลาประมาณ 07.45 น.พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ วชิราลงกรณ ภิกขุ เสด็จฯกลับถึงวัดบวรนิเวศวิหาร ณ ที่นั้นมีประชาชนทั้งชายและหญิง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่จำนวนมากได้ไปรอเฝ้าฯถวายภัตตาหารแด่วชิราลงกรณ ภิกขุ จำนวนมาก โดยประชาชนเหล่านั้นยืนเรียงรายเป็นแถวตั้งแต่ประตูวัดเรื่อยไปจนถึงพระตำหนักที่ประทับจนวชิราลงกรณ ภิกขุ ต้องทรงเปลี่ยนบาตรใหม่ถึง 8 ครั้ง เพราะภัตตาหารและดอกไม้ที่ประชาชนนำไปถวายเต็มบาตรจนล้น ผู้สื่อข่าวของเรารายงานว่าสีหน้าของประชาชนเหล่านั้นต่างเอิบอิ่ม และชื่นชมในพระจริยาวัตรของวชิราลงกรณ ภิกขุ ยิ่งนัก หลายคนในจำนวนนั้นเปิดเผยว่า ไปรอเฝ้าฯถวายภัตตาหารทุกเช้าตั้งแต่วันที่ 7 พ.ย. เป็นต้นมา เพิ่งจะได้มีโอกาสดีคราวนี้ ในการนั้นได้มีจ่านายสิบตำรวจคนหนึ่งชื่อ จ.ส.ต.สนอง บุตรปราณี ได้ทูลเกล้าฯถวายฎีกาเกี่ยวกับเรื่องพี่ชายของตนด้วยโดยแทรกฝูงชนเข้าไป หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ถวายอารักขาได้นำตัวไปสอบสวน

ในวันนี้ (10 พ.ย.) วชิราลงกรณ ภิกขุ จะเสด็จฯไปทรงบิณฑบาต ณ วังสระปทุม เวลา 09.00 น. อันนับเป็นการเสด็จ ออกทรงบิณฑบาตเป็นวันที่ 2

ประชาชนถวายบาตรตำรับพุทธเจ้า วชิราฯภิกขุ

ย่างเข้าวันที่ ๔ ที่ วชิราลงกรโณ ภิกขุ หรือ พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงจำพรรษาอยู่ที่วัดบวรนิเวศน์(๑) หลัง

จากพระราชพิธีผนวช เมื่อวันที่ ๖ พย. น ซึ่งรายงานข่าวแจ้งว่าพระองค์ทรงปฏิบัติตามวินัยสงฆ์อย่างเคร่งครัด

รายงานข่าวแจ้งว่า เวลา ๐๗.๓๕ น. วันที่ ๘ พย.น วชิราลงกรโณ ภิกขุ เสด็จ ฯ โดยรถยนต์พระที่นั่ง ไปทรงรับบาตร ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แล้วเสด็จ ฯ กลับวัดบวรนิเวศน์(๒) ซึ่งบริเวณหน้าวัดมีประชาชนรอใส่บาตรเป็นจำนวนมาก โดยตั้งโต๊ะ เรียงรายตั้งแต่หน้าประตูทางเข้าด้านในไปจนถึงตำหนักเพชรและตำหนักจันทร์

ประชาชนที่มารอใส่บาตรในเช้าวันนี้ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ บางคนเดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อมาใส่บาตรด้วยแรงศรัทธา และมีบางรายมารอตั้งแต่เวลา ๐๕ น. เป็นต้น แต่ละคนมีใบหน้าอิ่มเอิบ วชิราลงกรโณ ภิกขุ ทรงรับบาตรจากประชาชนเป็นเวลา ๔๕ นาที จึงเสด็จฯขึ้นพระตำหนักที่ประทับ

ผู้สื่อข่าวได้พบกับนายปรี ฉิปาลชิงห์ ชาวอินเดียนมีอาชีพค้าขาย มีบ้านพักอยู่แถววงเวียนใหญ่ ซึ่งมารอใส่บาตรตั้งแต่เช้า นายปรีเผยว่ามาใส่บาตรด้วยความจงรักภักดีต่อพระองค์ และด้วยความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา นายปรี ฉิปาลชิงห์ กล่าวว่าหลังจากใส่บาตรแล้วมีความรู้สึกว่า "เขามีบุญวาสนาสูง"

สำหรับอาหารที่นำมาใส่บาตรวันนี้นายปรี ฉิปาลชิงห์ บอกว่าเป็นข้าว มธุปายาส ซึ่งเป็นอาหารที่พระพุทธเจ้าทรงเสวยเป็นครั้งแรกจากนางสุชาดาที่นำไปถวาย เป็นข้าวเคี่ยวบดนมใส่น้ำตาลลูกเกดและเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งเขาได้ทำตามตำรับของชาวอินเดียเมื่อหลายพันปีมาแล้ว

อีกรายที่ผู้สื่อข่าวได้พบคือนางอัมพร อึ้งประเสริฐ อายุ ๔๗ ปี ซึ่งเดินทางมาจากจังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๘ พย. นี้พร้อมกับลูกสาว นางอัมพร เผยว่านางมาด้วยแรงศรัทธา หลังจากใส่บาตรแล้วรู้สึกดีใจและตื่นเต้นมาก อาหารที่นำมาวันนี้มีขนมบันนี(๓) วุ้นกรอบ และอรัว(๔)

นางสุจินต์ เดชสุริโยธิน อายุ ๖๒ ปี เป็นอีกคนหนึ่งที่มารอใส่บาตร นางได้เผยกับผู้สื่อข่าวว่ารู้สึกปลื้มใจมากเมื่อคืนนี้นอนไม่หลับทั้งคืนเพราะกลัวจะตื่นมาใส่บาตรไม่ทัน อาหารที่นำมาก็โจ๊กหมูแล้วก็ดอกไม้

---

(๑) (๒) ที่ถูกต้องคือ "วัดบวรนิเวศฯ"

(๓) ที่ถูกต้องคือ "ขนมสัมปันนี"

(๔) ที่ถูกต้องคือ "อาลัว"

คนบัพหมื่นถวายบิณฑบาต

เสด็จฯออก สวนจิตร ครั้งแรก

พระภิกษุ พ.ต.สม

เด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ออกรับบิณฑบาตเป็นครั้งแรก ที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มีพระสหจร ติดตาม ๕ รูป ประชาชนทราบข่าวมาเฝ้ารับเสด็จถวายบิณฑบาตกันแน่นวัดบวรฯ วันรุ่งขึ้นมีหมายกำหนดการไปทรงรับบิณฑบาตที่วังสระปทุม ขณะเสด็จฯ กลับจากรับบิณฑบาตถึงวัดบวรฯ จสต.ได้ฝ่าฝูงชนที่เฝ้าฯ อยู่เข้าถวายฎีกา

เมื่อเวลา เช้าตรู่ 06.30 น. วานนี้ (ที่ 9) พระภิกษุ พต.สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ฉายา "วชิรา ลงฺกรโณ" พร้อมด้วยพระภิกษุสหจรผู้ติดตามอีก ๕ รูป ได้เสด็จฯ ออกจากพระตำหนักปั้นหยา วัดบวรนิเวศวิหาร ไปทรงรับบิณฑบาตที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐานได้มีพระบรมวงศานุวงศ์ชั้น

ผู้ใหญ่ เข้าเฝ้าฯ ใส่บาตรกันเป็นจำนวนมาก เมื่อทรงรับบิณฑบาตรจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐานเสร็จเรียบร้อยแล้ว พระภิกษุพต.สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เสด็จฯ กลับยังพระตำหนักปั้นหย่าวัดบวรฯ

เมื่อเวลา 07.04 น.เช้าวานนี้(ที่ 9) ขณะที่พระภิกษุสมเด็จยุพราชเสด็จฯกลับจากบิณฑบาตที่พระตำหนักสวนจิตลดารโหฐานถึงบริเวณประตูทางเข้าตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศ ขณะนั้นมีนายตำรวจทั้งในและนอกเครื่องแบบรวมทั้งตำรวจสันติบาลซึ่งมาคอยอารักขาอยู่อย่างแข็งแรง ปรากฏว่าที่บริเวณทางเข้าไปจรดหน้าพระตำหนักมีพสกนิกรนับจำนวนหมื่นคนได้พากันมาตั้งโต๊ะเพื่อคอยใส่บาตรกันอย่างแน่นขนัดขณะนั้นได้มีจ่านายสิบตำรวจคนหนึ่งทราบชื่อภายหลังชื่อจ.ส.ต. สนอง บุตรดาดี ตำรวจประจำอยู่แผนก 3 กองกำกับ 4 สันติบาล ปัจจุบันมาช่วยราชการอยู่กอ. รมน. ได้เดินแหวกหมู่ช่างภาพและนักข่าวหนังสือพิมพ์ตรงจะเข้าไปทางที่พระภิกษุสมเด็จเสด็จมาและเข้าไปจนถึงและได้ยื่นซองจดหมายสีน้ำตาลให้พระภิกษุสมเด็จพระยุพราชทันทีสร้างความแปลกใจให้กับพสกนิกรที่มารอเฝ้ารับเสด็จอยู่เป็นอันมาก

ทันทีที่พระภิกษุสมเด็จพระยุพราชทรงรับไว้ราชองค์รักษ์ได้จะรับต่อแต่พระภิกษุสมเด็จพระยุพราชทรงถือไม่ยอมส่งให้และทรงเสด็จพระราชดำเนินไปยังตำหนักเพชรหลังจากรับบิณฑบาตจากพสกนิกรเสร็จ

หลังจากนั้นจ.ส.ต. สนองได้เดินทางออกมาจากที่รับรับเสด็จไม่ไกลพ.ต.ต. ทวี เพ็ชณ์ ไพสิฐฐ์(๑) ส.ว.ส. ชนะสงครามซึ่งอารักขาอยู่ในที่นั้นจึงได้เข้าจับกุมตัวไว้ได้และนำตัวมาสอบสวนทราบว่าจ.ส.ต. สนองได้นำฎีกาของร.ต.อ.สัมฤทธิ์ บุตรดาดี พี่ชายเพื่อขอให้พระภิกษุสมเด็จพระยุพราชทรงพระราชทานล้างมลทินให้กับพี่ชายของตัวเองในระหว่างที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯเสด็จออกผนวชในครั้งนี้โดยจ.ส.ต.สนองได้ให้ปากคำว่าพี่ชายของเขาถูกต้องโทษคดีอาญาถูกแจ้งข้อหาว่าเป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบซึ่งถูกศาลจำคุกเมื่อปี 2518 มีกำหนด 4 ปีเมื่อพ้นโทษแล้วถูกปลดให้ออกจากราชการที่มายื่นฎีกาครั้งนี้ก็เพื่อต้องการให้พี่ชายได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระยุพราชให้พี่ชายได้เข้ารับราชการเท่านั้น

จากนั้นพ.ต.ต. ทวีได้นำตัว จ.ส.ต. สนองไปค้นยังที่ทำงานพบหลักฐานสำเนาของฎีกาฉบับดังกล่าวเมื่อสอบแล้วเห็นว่าจ.ส.ต. สนองไม่มีอะไรแอบแฝงอยู่เพียงแต่ต้องการให้พี่ชายได้กลับเข้ารับราชการเท่านั้นจึงได้ปล่อยตัวไปพร้อมกันก็ได้ทำหนังสือถึงผู้บังคับบัญชาของจ.ส.ต. สนองต่อไป

สำหรับตอนเช้าวันที่ 10 นี้ พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯจะเสด็จ ฯไปรับบิณฑบาต ที่วังสระปทุม จากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีพระอัยกี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา “พระปิตุจฉา”

(๑) ที่ถูกต้องคือ “เพ็ชณ์ไพสิฐฐ์”

ประชาชนคับคั่งใส่บาตร วชิราลงฺกรโณ ภิกขุ

เช้าวันนี้ ๙ พฤศจิกายน นับเป็นวันแรกที่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จออกบิณฑบาต โดยเริ่มเสด็จไปยังพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เพื่อทรงรับบิณฑบาตจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์

หลังจากนั้น เสด็จกลับไป ทรงบิณฑบาตจากประชาชน บริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร ซึ่งได้นำข้าวของมารอตั้งแต่เช้า และได้มีโอกาสถวายพระกระยาหารบิณฑบาต เป็นจำนวนมาก ตั้งแต่ประตูวัดเรียงรายจนถึงหน้าพระตำหนัก เนื่องจากมีประชาชนมาถวายพระกระยาหารเป็นจำนวนมาก จึงทรงเปลี่ยนบาตรใหม่ถึง ๘ ครั้ง

การเสด็จบิณฑบาตที่พระตำหนักจิตรลดารโหฐานนั้น ได้ร่วมเสด็จกับสมเด็จพระสังฆราช

ทรงรับบิณฑบาตร

● เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ศกนี้ เวลา ๗.๓๕ น. วชิรวงศ์กรโณ ภิกขุ เสด็จฯ โดยรถยนต์พระที่นั่งจากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปยังพระราชวังสวนจิตรลดา ทรงรับบิณฑบาต ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เสร็จแล้วเสด็จ ฯ มายังวัดบวรนิเวศวิหาร ทรงรับบิณฑบาตจากราษฎรที่ไปรอถวายบาตร (๑) ตั้งแต่เช้าตรู่อย่างเนืองแน่น.

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ใส่บาตร”

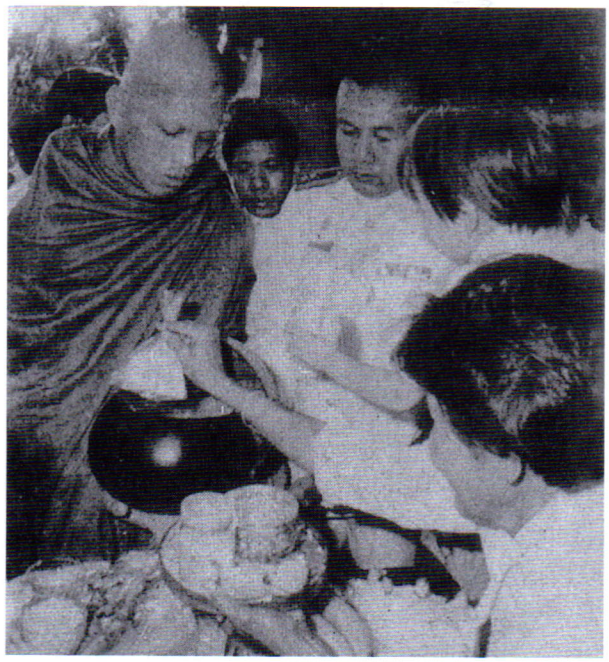

วชิราลงกรโณ

พระภิกษุสมเด็จพระ - บรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร วชิราลงกรโณ เสด็จออกบิณฑบาตเป็นวันแรกเมื่อเช้าวานนี้ในพระ - ตำหนักจิตรลดารโหฐาน และในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร มีประชาชนไปถวายพระกระยาหารบิณฑบาตเป็นทิวแถว ตั้งแต่ประตูวัดเรียงรายไปถึงพระตำหนักต้องเปลี่ยนบาตรถึง ๘ ครั้ง

ก่อนเวลา ๗ นาฬิกาเล็กน้อยได้เสด็จไปทรงรับบิณฑบาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน โดยมีพระสหจรที่อุปสมบทโดยเสด็จ ๕ รูปตามเสด็จไปด้วย

เมื่อเสด็จพระราชดำเนินกลับมาถึงวัดบวรนิเวศวิหาร มีประชาชนจำนวนมากไปเฝ้ารอ และได้มีโอกาสถวายพระกระยาหารบิณฑบาต โดยประชาชนเหล่านี้ยืนเป็นแถวตั้งแต่ประตูเรียงรายไปจนถึงพระตำหนัก

วชิราลงกรโณ ภิกขุ ทรงเปลี่ยนบาตรใหม่ถึง ๘ ครั้ง เพราะพระกระยาหารที่ประชาชนนำมาถวายเต็มจนล้นแล้วล้นอีก

สำหรับกำหนดการบิณฑบาตในวันนี้(๑๐พฤศจิกายน) จะเสด็จฯไปทรงรับบิณฑบาต ณ วังสระปทุม

เสด็จฯ บิณฑบาต วังสระปทุม

พระภิกษุพันตรี สมเด็จพระบรมโอรสา

ธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงปฏิบัติพระราชจริยาวัตรโดย เสด็จฯรับบิณฑบาตเป็นวันที่สอง ณ วังสระปทุม มีประชาชน ถวายภัตตาหารบิณฑบาตโดยเสด็จฯ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจำนวนมาก พร้อมกันนี้ ประชาชนในจังหวัดพิษณุโลกและในภาคเหนือ เตรียมรับเสด็จฯ พระภิกษุพันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ที่จะเสด็จฯ ไปนมัสการพระพุทธชินราชอย่างมโหฬาร

นับเป็นวันที่สองที่พระภิกษุพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารได้เสด็จฯ ออกบิณฑบาตในตอนเช้าวานนี้ (ที่ 10) เวลา 08.00 น. พระภิกษุพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ จากพระตำหนักปั้นหย่าวัดบวรนิเวศ เพื่อลงพระอุโบสถทรงทำวัตรเช้า ตลอดทางเสด็จฯ นั้นมีประชาชนเฝ้าฯ รายเรียงทั้ง 2 ข้างทางทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้เพื่อทรงทำวัตรเช้า

หลังจากนั้นพระภิกษุพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เสด็จฯออกจากพระอุโบสถเวลา 09.00 น. ประทับรถยนต์พระที่นั่ง มีพระสหจรโดยเสด็จฯ ออกจากวัดบวรนิเวศฯไปยังวังสระปทุม ณ วังสระปทุมมีสมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระญาณสังวรประทับรับเสด็จอยู่แล้ว พระภิกษุพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้ทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระอัยกี และสมเด็จเจ้าฟ้า กัลยาณิวัฒนา พระปิตุจลา[๑] เมื่อเสด็จฯ ออกจากวังสระปทุมนั้นมีประชาชนรอเฝ้าฯ ที่หน้าพระตำหนักถวายภัตตาหารบิณฑบาต อย่างเนื่องแน่นก่อนเสด็จฯขึ้นรถยนต์พระที่นั่งกลับวัดบวรนิเวศฯ เมื่อเวลา 09.45 น.

ปรากฏว่าเมื่อรถยนต์พระที่นั่งมาถึงวัดบวรนิเวศได้มีประชาชนรายเรียงถวายภัตตาหารบิณฑบาตจากรถพระที่นั่งตลอด 2 ทางจนกระทั่งถึงหน้าพระตำหนักปั้นหย่า

เกี่ยวกับพระราชจริยาวัตรของพระภิกษุพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ผู้สื่อข่าว ∴ สยาม รายงานจากจ.พิษณุโลก เช้าวานนี้ (ที่ 10) แจ้งว่าตามหมายกำหนดการเสด็จฯ พระราชดำเนิน พระภิกษุพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ กำหนดจะเสด็จฯ จ.พิษณุโลกในวันที่ 12 พฤศจิกายน 2521 นี้ โดยเครื่องบินพระที่นั่งจะถึงสนามบิน จ.พิษณุโลก เวลา 13.00น. เพื่อเสด็จฯ ไปนมัสการพระพุทธชินราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ. ในการนี้นายชาญ กาญจนาคพันธุ์ ผวก.พิษณุโลกและพลโทสมา ปาณิกบุตร แม่ทัพกองทัพภาคที่ 3 ได้ประชุมข้าราชการทุกฝ่าย เพื่อถวายรับเสด็จฯ พระภิกษุพันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชอย่างสมพระเกียรติแล้ว

มีรายงานข่าวจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีแจ้งว่า พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้กำหนดการบำเพ็ญกุศลในวันครบรอบปีที่ 1 แห่งการจัดตั้งรัฐบาลในเช้าวันนี้ (11 พย.) ที่ทำเนียบรัฐบาล สนามหน้าติกไทยคู่ฟ้า โดยจะจัดโต๊ะเรียงเป็นรายกระทรวงตั้งแต่เวลา 6.45 น. สำหรับพระรับบาตพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ และพระเถระชั้นผู้ใหญ่อื่น ๆ รวม 4ถ รูป[๒] ส่วนผู้ร่วมตักบาตรประกอบด้วยคณะรัฐมนตรีและภริยาพล.ร.อ.สงัด ชลออยู่ ประธานสภานโยบายแห่งชาติพร้อมสมาชิกสภานโยบายและภริยา ประธานศาลฎีกา และภริยา ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และภริยา

เมื่อเสร็จพิธีตักบาตรแล้ว (ประมาณ 07.45 น.) จะมีพิธีสวดมนต์เช้า ที่ติกไทยคู่ฟ้า โดยสมเด็จพระสังฆราชและพระเถระชั้นผู้ใหญ่อีก 8 องค์ เวลา 16.00 น. วางพวงมาลาที่อนุสาวรีย์ทหารอาสา สนามหลวง และเวลา 18.30 น. เลี้ยงอาหารค่ำแก่คณะรัฐมนตรีที่บ้านบางเขนของพล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ “พระปิตุจฉา”

(๒) ที่ถูกต้องคือ “40 รูป”

ทรงรับบาตรพระอัฝกี
สมเด็จพระศรีนครินทราฯ
ทรงถวายภัตตาหารบิณฑ-
บาตแด่พระศักษุสมเด็จพระ
บรมโอรสาธิราชฯ ที่วัดสระ
ปทุม เมื่อเช้าวานนี้ (ที่ 10)

สมเด็จพระศรีนครินทรา บรมราชชนนี ทรงถวายภัตตาหารบิณฑบาต แด่ พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ที่วัดสระปทุม เมื่อเช้าวันที่ ๑๐ พฤศ.นี้

คณะรัฐมนตรีนิมนต์ วชิราลงฺกรโณภิกฺขุ

เสด็จทรงรับ "บิณฑบาต" หน้าทำเนียบรัฐบาลนิมนต์ พระภิกษุ สมเด็จ

พระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร วชิราลงฺกรโณ ไปทรงรับบิณฑบาตในทำเนียบรัฐบาล ในโอกาสวันครบรอบปีแห่งการตั้งคณะรัฐมนตรีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ทุกฝ่ายร่วมถวายภัตตาหารพร้อมหน้า ส่วนที่วัดบวรนิเวศวิหาร มีประชาชนไปเฝ้าฯมากกว่าวันก่อน ๆ

เมื่อวานนี้ (11 พ.ย.) เป็นวันครบรอบปีแห่งการตั้งคณะรัฐมนตรีของรัฐบาล พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ได้มีพิธีทำบุญตักบาตรขึ้นที่ทำเนียบรัฐบาล โดยได้นิมนต์สมเด็จพระสังฆราชฯ, สมเด็จพระญาณสังวร, วชิราลงฺกรโณ ภิกฺขุ พระเถระชั้นผู้ใหญ่ และพระสหจร รวมทั้งสิ้น 40 รูป ไปรับภัตตาหารบิณฑบาตที่สนามหญ้าหน้าตึกไทยคู่ฟ้า เมื่อเวลา 05.45 น.

ณ ที่นั้น นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีประธานสภานโยบายแห่งชาติและสมาชิก ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติและรองประธาน, ประธานศาลฎีกา และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ตลอดจนภรรยาได้ร่วมกันทำบุญตักบาตร โดยมีลูกเสือชาวบ้านอีกจำนวนหนึ่งไปร่วมด้วย หลังจากนั้นได้มีการสวดมนต์ที่ห้องเขียว ในตึกไทยคู่ฟ้า

พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร วชิราลงฺกรโณ เสด็จฯ จากทำเนียบรัฐบาลกลับไปถึงวัดบวรนิเวศวิหารเมื่อเวลาประมาณ 07.30 น. ณ ที่นั้นได้มีประชาชนทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดเฝ้ารอถวายภัตตาหารบิณฑบาตคับคั่งมากกว่าทุกวันที่ผ่านมา โดยได้เรียงรายเป็นแถวยาวตั้งแต่ประตูวัดจนถึงทางเข้าพระตำหนักที่ประทับ เมื่อทรงรับภัตตาหารจากประชาชนแล้วได้เสด็จขึ้นพระตำหนักก่อนเสด็จฯ ไปทรงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ

เวลา 09.30 น. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปรินายก ได้เสด็จจากวัดราชบพิธเพื่อทรงร่วมในพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลถวาย อดีตสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (ม.ร.ว.ชื่น นพวงศ์) ซึ่งทรงเป็นอดีตเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหารด้วย และสำหรับภัตตาหารเพลเมื่อวานนี้ วชิราลงฺกรโณ ภิกฺขุ ทรงเป็นเจ้าภาพถวายพระทั้งวัด

ในวันเดียวกัน พระเถระผู้ใหญ่ บรรพชิต จีน อานัม เข้าเฝ้าวชิราลงฺกรโณ ภิกฺขุ ที่พระตำหนักเพชร แล้วฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับผู้เข้าเฝ้า สำหรับวันนี้ (12 พ.ย.) เวลา 07.00 น. วชิราลงฺกรโณ ภิกฺขุ จะเสด็จฯ ไปทรงบิณฑบาต ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน และในตอนบ่ายเวลา 13.00 น. จะเสด็จฯ ไปนมัสการพระพุทธชินราช ซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองพิษณุโลก ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

ผู้สื่อข่าว "ไทยรัฐ" ได้นมัสการถาม พระปัญญาพิมลมุนี พระพี่เลี้ยงของวชิราลงฺกรโณ ภิกฺขุ ถึงพระจริยาวัตรระหว่างทรงผนวช ได้รับการเปิดเผยว่า วชิราลงฺกรโณ ภิกฺขุ ทรงเคร่งครัดในพระธรรมวินัยมาก ประทับนั่งกรรมฐานหลายครั้ง สำหรับการเสวยพระกระยาหารนั้น ตอนเช้าก่อนเสด็จฯ ออกบิณฑบาต ทรงโปรดเสวยพระกระยาหารเบา ๆ แล้วเสวยพระกระยาหารหนักตอนเพล

ครบ1ปีครม.

● เมื่อเวลา๐๗.๐๐น. วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ศกนี้ พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ โดยรถยนต์ พระที่นั่งจากวัดบวรนิเวศฯ ไปยังทำเนียบรัฐบาล เพื่อทรงบาตรจาก คณะรัฐมนตรี ประธานสภาฯ สภานิยบายแห่งชาติ และเป็นวันครบรอบ ๑ ปี ของคณะรัฐมนตรี ณ บริเวนหน้าตึกไทยคู่ฟ้า

พล.อ.เกรียงศักดิ์
ชมะนันทน์
นายกรัฐมนตรี
ทรงรับกฐินพระราชทาน
พล.อ.เสริม ณ นคร
ผู้บัญชาการ
ทหารสูงสุด
พล.อ.อุล
เทพหัสดิน
ณ อยุธยา
รมช.กลาโหม

วชิราลุงกรโณ ภิกขุ กำลัง
ทรงรับบาตรจาก พลเอก
เสริม ณ นคร ผู้บัญชาการ
ทหารสูงสุดที่ทำเนียบรัฐบา
ในโอกาสที่ รัฐบาลทำบุญ
ฉลองครบรอบ ๑ ปีของคณะ
รัฐมนตรีเข้าวานนี้ ในงาน
ทำบุญครบรอบครั้งนี้มีคณะ
รัฐมนตรี และนายทหารชั้น
ผู้ใหญ่จากหลายวงการ ไป
ร่วมด้วยอย่างคับคั่ง

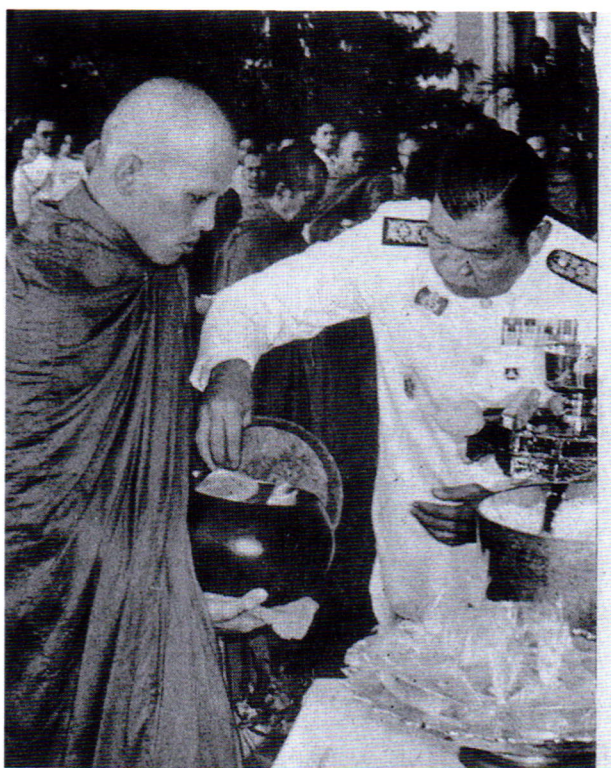

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราช-กุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาต ที่ทำเนียบรัฐบาล เนื่องในโอกาสวันครบรอบปีของรัฐบาล พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ วานนี้

เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๐๗.๐๐ น. พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ ทรงรับภัตตาหาร บิณฑบาต ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต (สำนักพระราชวัง)

สรุปข่าว

เป็นประวัติศาสตร์ สมเด็จพระบรมทรงผนวช

พันตรีสมเด็จพระบรม

โอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเข้าสู่พระราชพิธีทรงผนวชตามพระราชประเพณีเมื่อตอนบ่ายวันที่ ๖ พย. ศกนี้ ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ต่อหน้าพระพักตร์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์-ท่ามกลางสังฆสมาคม

สมเด็จพระบรม โอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงบรรพชาเป็นสามเณร จากนั้นจึงทรงผนวชเป็นพระภิกษุ และทรงได้รับพระนามฉายาว่า วชิราลงฺกรโณ

พระราชพิธีครั้งนี้ นายเติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีจีนที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยได้ เข้าร่วม ในพระราชพิธีด้วย และได้ถวายดอกไม้ธูปเทียนและยกมือไหว้ พระภิกษุพระบรม ฯ ตามประเพณีไทยด้วย

ส่วนข้างฝ่ายประชาชน ได้มาชมพระราชพิธีอย่างคับคั่ง ทั้งเด็กผู้ใหญ่ คนแก่ ทั้งจากต่างจังหวัดและในกรุงเทพ ฯ

ถวายธรรมเรื่อง 'คน' แด่วชิราลงกรณ'

พระชั้นผู้ใหญ่นั่งล้อมหมุนเวียนกัน แสดงธรรมถวาย

พระธรรมดิลก รองเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศฯ ได้แสดงธัมมะเรื่อง "คน" ถวายแด่พระภิกษุ สมเด็จพระ

บรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร วชิราลงกรณ ภิกขุว่า ปัจจุบันมีคนอยู่หลายประเภท โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนที่กินไม่รู้จักอิ่ม ควรจะเรียก "เปรต"

พระราชจริยาวัตรของพระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร วชิราลงกรโณ ภิกขุ ประจำวันเท่าที่ได้รับการเปิดเผยจากพระชั้นผู้ใหญ่ของวัดบวรฯ รูปหนึ่งบอกว่า พระวชิราลงกรโณ ภิกขุทรงสนพระทัยทางธรรม เป็นอย่างมาก และทรงตั้งใจเรียนพระธรรมวินัยอย่างจริงจัง หลังจากลงโบสถ์ทำวัตรทุกเช้าแล้ว ตอนบ่ายจะฟังธรรมบรรยายจากพระเถระต่างๆ หลายรูป

สำหรับพระที่ไปบรรยายธรรมก็มี สมเด็จพระญาณสังวร[๑] พระเทพกวี และพระธรรมดิลก เป็นต้น ซึ่งเมื่อวานนี้ พระธรรมดิลก รองเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศฯ ได้แสดงธัมมะเรื่อง "คน" ถวายมีใจความสำคัญพอสรุปได้ว่า ขณะนี้มีคนอยู่หลายประเภท คนที่กินไม่รู้จักอิ่มชนิดนี้เรียกว่า "เปรต" คนขี้เกียจชนิดนี้เรียกว่า เหมือนสัตว์เดรัจฉาน คอยตีชิงวิ่งราวเป็นต้น คนดุร้ายชนิดนี้เรียกว่า สัตว์หรือคนนรก เหยมโหดทารุณ ทำอาชญากรรมคนเป็นคนมีมนุษยธรรม คนเทวดาเพราะหิริความละอายโอตัปปะความเกรงกลัวต่อบาป คนอยู่ร่วมกันต้องมีมนุษยธรรม และต้องใช้มนุษยสัมพันธ์ มนุษยสัมพันธ์ คือความเป็นผู้รู้คุณต่อผู้มีพระคุณ แล้วตอบแทนคุณท่าน ตัวอย่างเช่น พระศาสดากับ พระสาวก พระมหากษัตริย์กับ ประชาชน ครูบาอาจารย์ กับ ศิษยานุศิษย์ พ่อแม่กับบุตรธิดา ผู้ใหญ่กับผู้น้อย นายจ้างกับลูกจ้าง

พระธรรมดิลกแสดงธัมมะถวายต่อไปว่า สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงวางหลัก สหภาพแรงงาน เพื่อลดช่องว่างระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างมานานแล้ว เช่นยามีก็ใช้ ยามไข้ก็รักษา เป็นต้น สร้างสรรค์ความเป็นพี่เป็นน้อง ที่เรียกว่าภราดรภาพ สร้างความเสมอภาพ ในสังคมเรียกว่า สมภาพ สร้างความกลมเกลียวในหมู่คณะเรียกว่าเอกภาพ.

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "สมเด็จพระญาณสังวร"

วชิราลงกรโณ นวกะ แห่งวัดบวรนิเวศวิหาร...

พระองค์ท่านคือส่วนสำคัญ ส่วน หนึ่ง ของสถาบันสูงสุด ที่ประชาชนชาวไทยทั้ง หลายเทิดไว้เหนือสิ่งอื่นใด

พระองค์ท่านคือหลักชัย ที่ รวม น้ำใจ ของชนทั้งชาติ

พระองค์คือรัชทายาทผู้สืบทอดสันต ติวงศ์

พระองค์คือทหาร

พระองค์คือทูลหม่อม

พระองค์คือพ่าชาย

พระองค์คือพระบรมโอรสาธิราชฯ

และบัดนี้พระองค์คือนวกะภิกษุแห่งวัดบวรนิเวศ ฯ ภายใต้ฉายา "วชิราลงกรโณ"

ความปีติโสมนัสในการที่พระองค์ทรงผนวช มิใช่จำกัดอยู่แค่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ หรือพระบรมวงศานุวงศ์เท่านั้น

แต่ได้แผ่กระจายไปในหัวใจของคนทั้งชาติ

ภาพต่าง ๆ ที่ได้อัญเชิญมานี้แสดงให้เห็นถึงความปีติเหล่านั้นที่ได้แสดงออกมาในที่ต่าง ๆ กัน คนแก่อายุคราวคุณย่า คุณยายปูผ้าขาวกับพื้นจ้องมองพระองค์ท่านด้วยสายตาที่เปี่ยมไปด้วยความศรัทธา ความจงรักภักดีและความปลื้มปีติ

ไกลออกไปหนุ่มสาว นั่งพนมมือ รอยยิ้มเกลื่อนไปทั้งหน้า เป็นรอยยิ้มแห่งความสุขที่เห็นพระองค์ท่านในจีวรของสมณะ

ประชาชนจำนวนนับไม่ถ้วนที่เฝ้าชมพระบารมีและจำนวนไม่น้อยที่คอยพระองค์เสด็จออกมาทรงบาตรในตอนเช้ารู่

ความจงรักภักดีต่อ สถาบันพระ มหากษัตริย์ ยังฝังแน่นอยู่ ในหัวใจของคนไทยทุกคน ไม่ว่าจะเป็นวันนี้หรือวันไหนก็ตาม

และก็จะไม่มีใครมาเปลี่ยนแปลงความรู้สึกนี้ได้ตลอดไป.

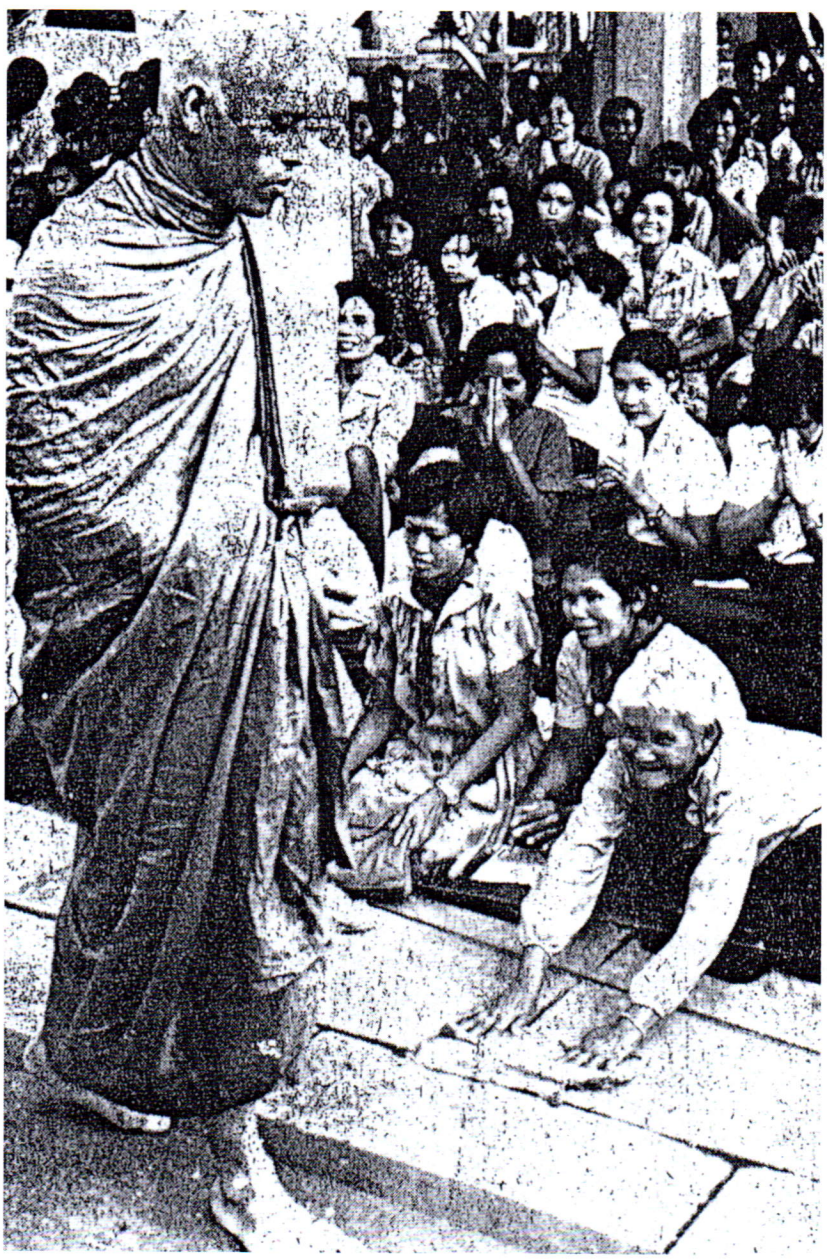

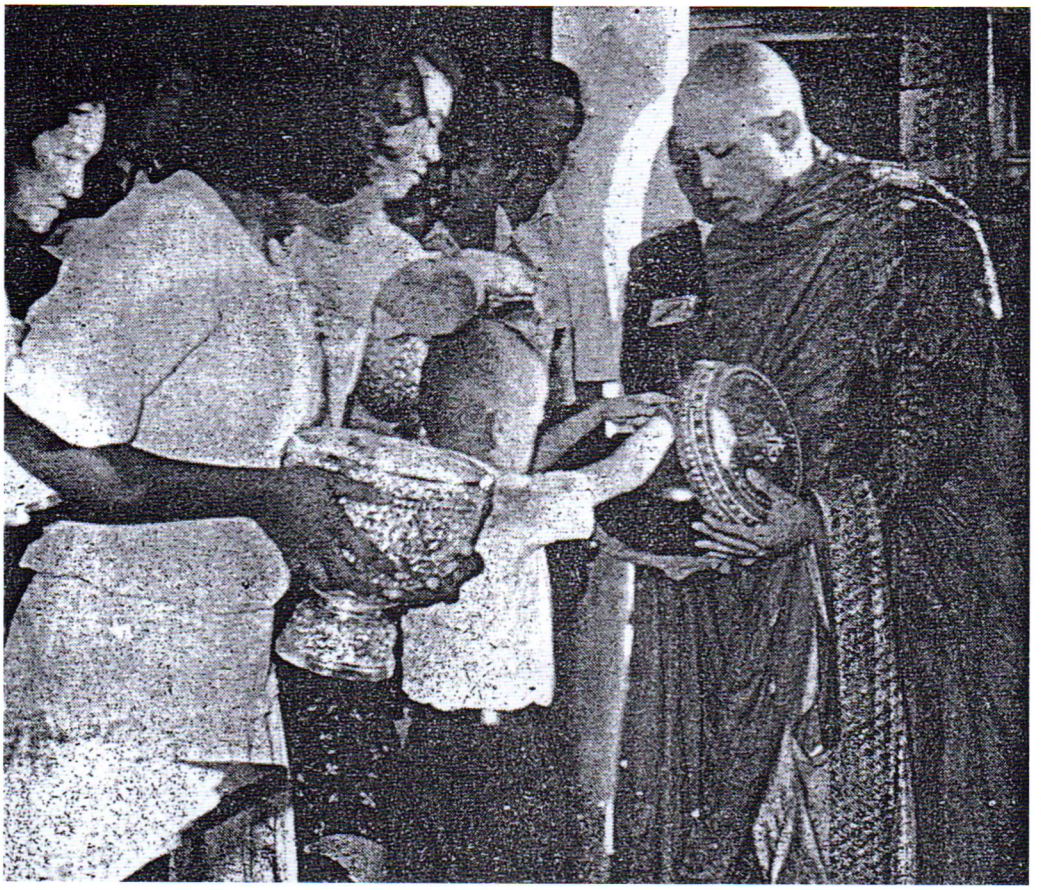

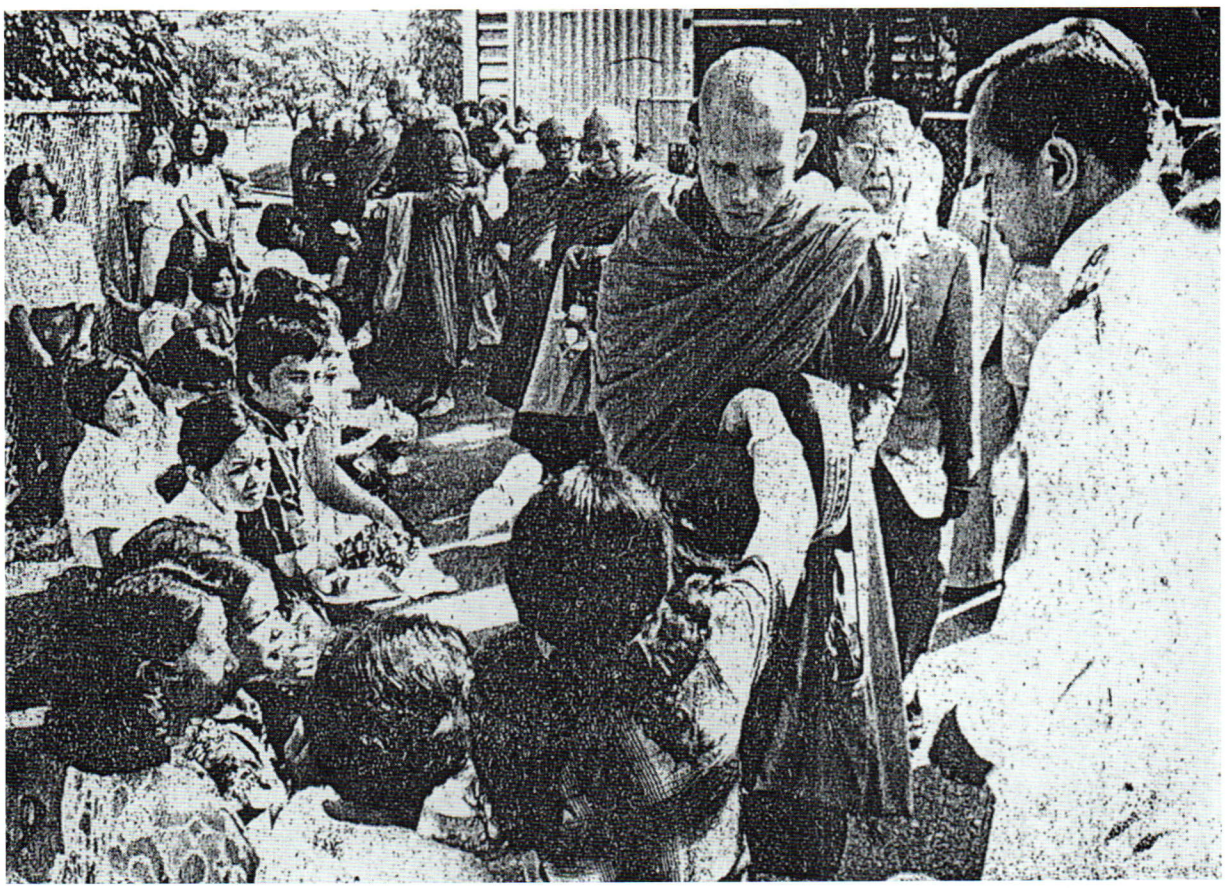

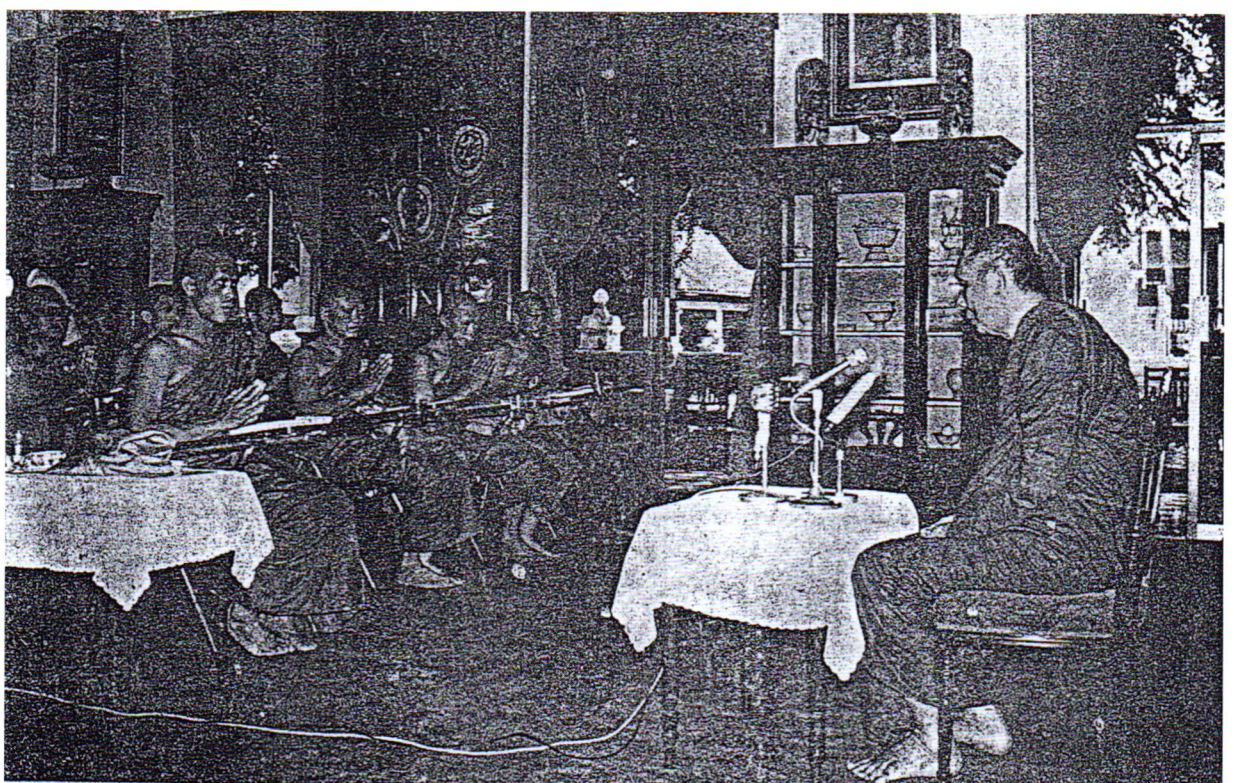

รัปพธิ์ทอง

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ทรงศึกษาธรรมวินัยร่วมกับ นวกะภิกษุรูปอื่น ๆ ณ พระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร จากสมเด็จพระญาณสังวร พระกรรมวาจาจารย์

การอุปสมบท หมายถึงการสืบต่อพระพุทธศาสนา ที่พุทธศาสนิกชนปฏิบัติกันมาแต่โบราณกาล พระพุทธเจ้าพระองค์ประสิทธิ์ประสาทพระศาสนาให้พวกเราท่านับถือพุทธ ได้ศึกษาเล่าเรียนถือเป็นข้อบัติมาจนบัดนี้ เพื่อให้บุคคลทเข้าถึงวัตได้ขัดเกลากิเลส หรือเพื่อดับไฟกองสำคัญ 3 กองไฟคือโลภะ ความโลภ ไฟโทสะ คือความโกรธและไฟคือโมหะ / คือความหลง ส่วนมากบุคคลที่ต้องประสบความทุกข์อยู่ทุกวันนี้ ก็เพราะมีไฟ 3 กองเข้ามาสุมอยู่ในสันดาน พระองค์จึงมีพุทธดำรัสไว้ว่า "ฆราวาโส พหุทุกโข" คนเป็นฆราวาสมีทุกข์มาก

แม้แต่พระมหากษัตริย์ของไทย ผู้เป็นองค์ศาสนูปถัมภา ส่วนมากพระองค์ก็ทรงผนวชเป็นศิษย์ตถาคตสืบต่อพระพุทธศาสนา มาแทบทุกพระองค์ เช่นในยุครัตนโกสินทร์ คือยุคที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน องค์พระประมุขของชาติได้ถวายพระองค์เอง สืบต่อพระพุทธศาสนา ด้วยการเข้าบรรพชาและทรงผนวชในพระพุทธศาสนา ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่าง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ร. 4 ก่อนพระองค์จะขึ้นครองราชย์ ก็ทรงผนวชในพุทธศาสนา พระองค์ทรงศึกษาจนแตกฉานในพระธรรม และพระไตรปิฎก สืบต่อจาก ร. 4 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านศรัทธาเลื่อมใสในบวรพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง เมื่อทรงผนวชแล้ว ก็ทรงสร้างและปฏิสังขรณ์วัดวาอารามจนเป็นหลักชัยจนบัดนี้ คือวัดเบญจมบพิตร วัดนิเวศน์ธรรมประวัติ วัดราชบพิธ และ วัดเทพศิรินทร์ เป็นต้น

ครั้นสืบต่อจาก ร. 5 สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ร. 6 ก็ทรงผนวชในพุทธศาสนาเป็นเวลา 1 พรรษา ณ วัดบวรนิเวศ, พระองค์ทรงศึกษาธัมมะบาลี และสันสกฤต จนสามารถทรงพระราชนิพนธ์หนังสือเกี่ยวกับพระศาสนาได้ จนได้รับพระนามว่า พระมหาธีรราชเจ้า จากนั้นสืบมาถึงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ร.9 ก็ทรงผนวช มีพระฉายาว่า ภูมิพโลภิกขุ เมื่อองค์พระมหากษัตริย์ไทย ทรงผนวชผ่านมาแล้ว ก็มาถึงองค์รัชทายาท คือสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ พระองค์ทรงผนวชใน่ร่มกาสาวพัสตร ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้วไปจำพรรษาที่วัดบวรนิเวศวันที่ 6 พฤศจิกายน ที่ผ่านมาไม่นานนี้เอง ทรงได้ฉายาว่าวชิราลงกรโณภิกขุ

ในวันนั้น ประชาชนนับหมื่น นับแสนนับล้าน ต่างชื่นชมโสมนัสเป็นล้นพ้น ที่ได้ดูพิธีทรงผนวชครั้งประวัติศาสตร์ของพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ อย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะ รองนายกรัฐมนตรีจีนประทับใจมากที่สุดที่ได้มีโอกาสร่วมในพิธีครั้งสำคัญ พร้อมกันนั้น เผยหมายกำหนดการออกทรงบาตร ของภิกษุวชิราลงกรโณ

วานนี้ (6 พ.ย.) ตั้งแต่เวลาบ่ายโมงเศษเป็นต้นไป ประชาชนชาวไทยเกือบทั้งประเทศ รวมทั้งผู้ที่เดินทางมาจากต่างจังหวัด เพื่อมาร่วมในพิธีทรงผนวช ของ พ.ต. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามอย่างแน่นขนัด ในการนี้โทรทัศน์ทุกช่องได้ถ่ายทอดรายการสดให้ประชาชนทั่วบ้านทั่วเมืองได้ชมอย่างใกล้ชิดที่สุด ซึ่งยากที่จะเห็นพระราชพิธีประวัติศาสตร์ครั้งนี้ได้ ทำให้ถนนเกือบทุกสายรถวางลง เพราะทุกคนเฝ้าจดจ่อดูพระราชพิธีทางโทรทัศน์กันทุกแห่ง

ระหว่างเสด็จฯ ออกจากพระอุโบสถนั้น สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จฯ เข้าหา เติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายกรัฐมนตรีจีน ซึ่งได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เข้าร่วมในพระราชพิธีครั้งสำคัญนี้ด้วย โดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงปฏิสันถาร แล้วทรงยื่นพระหัตถ์ให้ นาย เติ้ง เสี่ยว ผิง จับ ยังความประทับใจแก่นาย เติ้ง เสี่ยว ผิง เป็นที่สุด ที่ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าอย่างใกล้ชิด และได้มีโอกาสร่วมในพระราชพิธีครั้งสำคัญนี้ อย่างใกล้ชิดเป็นครั้งแรกในชีวิต

สำหรับพระราชกิจวัตรในระหว่างที่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงผนวชมีดังนี้

วันที่ 7 พฤศจิกายน 2521 เสด็จ ฯ ทำวัตรเช้าแล้ว เสด็จ ฯ เข้าพระอุโบสถ

วันที่ 9 พฤศจิกายน 2521 เวลา 7.00 น. เสด็จ ฯ ไปบิณฑบาต ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เวลา 14.00 น. คณะรัฐมนตรีเข้าเฝ้า ณ พระตำหนักวัดบวรนิเวศ

วันที่ 10 พฤศจิกายน 2521 เวลา 7.00 น. เสด็จ ฯ ไปบิณฑบาต ณ วังสระปทุม

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2521 เวลา 7.00 น. เสด็จ ฯ ไปบิณฑบาต ณ ทำเนียบรัฐบาล เวลา 13.30 น. พระเถระชั้นผู้ใหญ่ และบรรพชิต จีน อานัม เข้าเฝ้า ฯ ณ พระตำหนักเพชร และทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วม

วันที่ 12 พฤศจิกายน 2521 เวลา 13.00 น. เสด็จฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไป จ. พิษณุโลก เพื่อนมัสการพระพุทธชินราช ณ วัดมหาธาตุ แล้วเสด็จ ฯ กลับในวันเดียว

วันที่ 14 พฤศจิกายน 2521 เวลาเช้า เจริญพระเกษา เวลา 13.00 น. เสด็จฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไป จ. นครพนม เพื่อนมัสการพระธาตุพนมแล้วเสด็จฯ กลับในวันเดียว

วันที่ 15 พฤศจิกายน 2521 เวลา 13.00 เสด็จฯ ลงพระปาฏิโมกข์ ณ พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศ เวลา 15.00 น. สดับพระธรรมเทศนา

วันที่ 16 พฤศจิกายน 2521 เวลา 13.00 น. เสด็จฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งไป จ. นครศรีธรรมราช เพื่อนมัสการพระบรมธาตุ แล้วเสด็จ ฯ กลับในวันเดียวกัน

วันที่ 18 พฤศจิกายน 2521 เวลา 8.00 น. เสด็จ ฯ ทำวัตรเช้า แล้วทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์ร่วมกับพระภิกษุหน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศ

วันที่ 19 พฤศจิกายน 2521 เวลา 13.00 น. เสด็จ ฯ โดยรถยนต์พระที่นั่งไป จว. นครปฐม เพื่อทรงนมัสการพระปฐมเจดีย์ เวลา 16.30 น. ทรงเททองหล่อพระพุทธรูป ณ หน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศ จากนั้นเสด็จ ฯ ไปวัดราชบพิธ เพื่อทูลลาสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จ ฯ มาทูลลาสมเด็จพระญาณสังวร ณ กุฏิคอยท่า วัดบวรนิเวศ

วันที่ 20 พฤศจิกายน 2521 เวลาเช้า หลังจากเสด็จ ฯ ทำวัตรเช้าแล้ว ทรงปลูกต้นหว้า ณ หลังพระตำหนักเพชร และทรงปลูกต้นสน ณ หอสหจร

เวลา 10.00 น. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์

เวลา 10.45 น. พระฤกษ์ลาสิกขาบท

เวลา 11.00 น. เสด็จ ฯ นมัสการลาสมเด็จพระญาณสังวร ณ กุฏิคอยท่า แล้วเสด็จ ฯ ไปทรงลาพระพุทธชินราช ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศ จากนั้นเสด็จ ฯ ไปวัดราชบพิธ เพื่อนมัสการลาสมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จ ฯ กลับ พระที่นั่งอัมพรสถาน.

รัตน์ ธำรงกุล

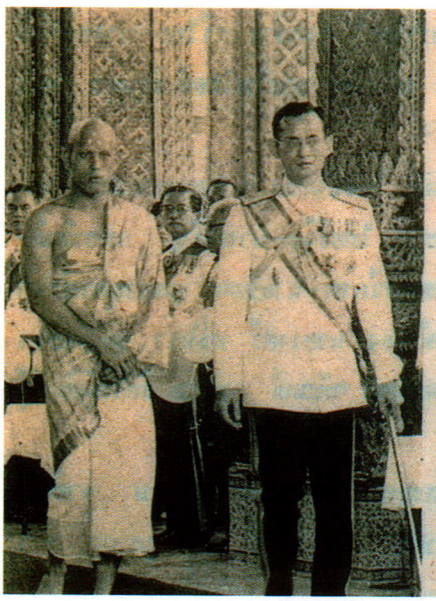

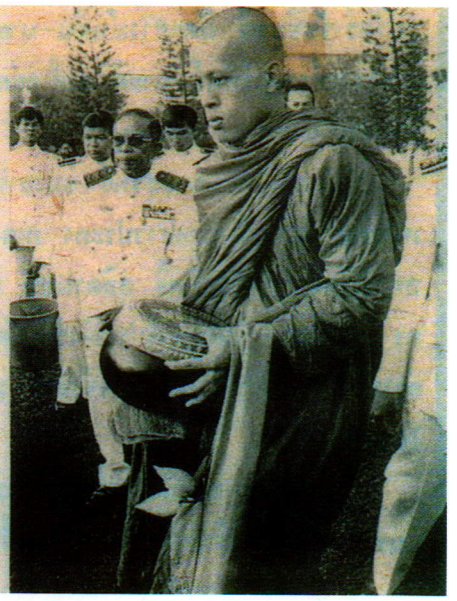

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ระหว่างทรงผนวช

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ ทรงเป็นสยามมกุฎราชกุมารพระองค์ที่ ๓ ในราชวงศ์จักรี และทรงเป็นมกุฎราชกุมารพระองค์ที่ ๒ ที่ทรงผนวช ซึ่งก่อนหน้านี้ ในสมัยพระบาท สมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๕) นั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้าวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร พระองค์แรกของราชวงศ์จักรี ทรงได้แต่บรรพชาอย่างเดียว

หลังจากที่ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมารได้ทรงผนวชแล้วในวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ ทรงรับพระนามฉายา "วชิราลงฺกรโณ ภิกฺขุ" และเย็นวันนั้นพระองค์ได้เสด็จฯไปประทับ ณ พระตำหนักปั้นหย่า ที่อยู่ภายในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร

พระตำหนักปั้นหย่านี้ได้สร้างขึ้นในสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ ๓) โดยที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่ประทับเมื่อตอนทรงผนวช และเป็นที่ประทับของพระราชวงศ์ในครั้งต่อๆมา พระตำหนักนี้ แต่เดิมที่เริ่มสร้าง

มาทรงห้ามผู้หญิงไม่ว่าจะเป็น เด็ก หรือคนชราก็ตาม ขึ้นไปบน พระตำหนักโดยเด็ดขาดหรือแม้แต่สัตว์ต่างๆ ที่เป็นเพศเมีย เช่น สุนัข ชะนี หรือลิง เป็นต้น ก็ห้ามนำเข้าไปเลี้ยงไว้ในบริเวณนั้น ทั้งนี้เพื่อคงไว้ซึ่งความ ศักดิ์สิทธิ์ ของ พระตำหนักและเสนาสนะแห่งนี้

พระตำหนักชั้นหย่าหลังนี้ เป็นพระตำหนักที่ได้รับการซ่อมแซม และปรับปรุงอย่างพิถีพิถันเป็น พิเศษมากที่สุด เนื่องจากเป็นที่ประทับของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ตลอด ๑๕ วัน ที่ทรงผนวชอยู่ โดยสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ และสำนักพระราชวังเป็นฝ่ายทำการซ่อมแซมปรับปรุง และด้วยเหตุที่มีการชำรุดเสียหายมาก จึงต้องซ่อมแซมใหญ่ โดย เฉพาะฝาผนังพระตำหนักทรุดโทรม ต้องฉาบปูนใหม่หมดและติดกระดาษ "วอลเปเปอร์" เป็นลวดลายไทยสีเขียวทั้งหลัง พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องปรับอากาศไว้ ใน พระตำหนัก พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสา ธิราช ฯ ประทับอยู่ที่ชั้นสองของพระตำหนักและบรรทม ณ ห้องมุมสุด ส่วนห้องพระนั้นอยู่บนชั้นสาม

สำหรับพระราชกรณียกิจระหว่างทรงผนวชของสมเด็จพระ บรม โอรสาธิราช ฯ ที่สำคัญที่ได้กำหนดไว้นั้น มีตั้งแต่ในตอนเช้าวันที่ ๗ พฤศจิกายน ได้เสด็จฯลงทรงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ ในตอนบ่ายเสด็จฯไปทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทางพุทธศาสนาที่วัดราชบพิธ วัดพระเชตุพน ฯ และวัดจักรวรรดิราชาวาส ในตอนกลางคืนทรงนั่งวิปัสสนากัมมัฏฐาน ในพระตำหนักทรงพรต เป็นเวลาสองชั่วโมง

ในวันที่ ๘ พฤศจิกายน พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสด็จขึ้นตำหนักเพชร เพื่อให้นายกรัฐมนตรี พลเอกเกรียงศักดิ์ นำคณะรัฐมนตรีทั้ง

หมด เข้าเฝ้าถวายนมัสการและทูลเกล้า ฯ ถวายชุดบิณฑบาตและใบชา

ในวันที่ ๙ พฤศจิกายน เสด็จฯ ออกทรงบิณฑบาตเป็นวันแรก ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จฯ ไปยังพระตำหนักจิตรลดารโหฐานเมื่อเวลา ๗.๐๐ น. เพื่อทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ จากนั้นพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ จึงได้เสด็จ ฯ กลับยังวัดบวรนิเวศวิหาร เพื่อทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากประชาชน ซึ่งต้องทรงเปลี่ยนบาตรถึง ๘ ครั้งด้วยกัน

ในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน เสด็จ ฯ ออกบิณฑบาตเป็นครั้งที่สอง โดยเสด็จฯ ไปยังวังสระปทุมเวลา ๘.๐๐น. เพื่อทรงรับภัตตาหาร จากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระอัยกี และสมเด็จพระพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา พระบิดุจฉา

ในวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน เสด็จฯ ไปยังหน้าทำเนียบรัฐบาล เพื่อทรงรับภัตตาหารบิณฑบาต เนื่องในโอกาสวันครบรอบหนึ่งปีของรัฐบาลพลเอกเกรียงศักดิ์

ในวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน เสด็จฯ ไปยังพระที่นั่งอัมพรสถาน เพื่อทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจาก พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา

หมายกำหนดการที่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ จะต้องทรงปฏิบัติต่อไปคือ การเสด็จฯ ไปทรงนมัสการพระพุทธชินราชที่จังหวัดพิษณุโลก เสด็จ ฯ ไปทรงนมัสการพระธาตุพนมที่จังหวัดนครพนม เสด็จ ฯ ไปทรงนมัสการพระบรมธาตุที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และเสด็จฯ ไปทรงนมัสการพระปฐมเจดีย์ที่จังหวัดนครปฐม

แต่เดิมนั้น ทรงมีพระราชดำริที่จะเสด็จ ฯ ไปยังจังหวัดเชียงใหม่เพื่อประทับที่วัดดอยแม่ปั๋ง ซึ่งพระองค์เคยเสด็จฯ ไปเมื่อคราวที่ทรงฟุตบอล แต่เนื่องจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ที่จะให้พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ใช้เวลาในระหว่างที่ทรงผนวชอยู่นี้ศึกษาพระธรรมให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ จึงได้งดการเสด็จฯ ไปยังจังหวัดเชียงใหม่ แต่สำหรับการเสด็จฯไปยัง ๔ จังหวัด ๔ ภาคนั้นพระองค์ทรงเห็นว่า ไม่เป็นการสิ้นเปลืองเวลาของการศึกษาพระธรรมมากนัก เนื่องจากเสด็จ ฯ ไปและกลับภายในวันเดียวเท่านั้น

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ทรงสนพระทัยในการศึกษาพระธรรมเป็นอย่างมาก พระองค์ทรงเข้าศึกษาธรรมในโรงเรียนนักธรรมที่อยู่ในวัดบวรนิเวศตั้งแต่เวลา ๘.๐๐ น. จนถึงเวลา ๑๑.๐๐ น. ทุกวันมิได้ขาด ทรงสำรวมพระองค์อยู่ตลอดเวลา และมีรับสั่งกับผู้อื่นน้อยมาก ในแต่ละวันที่พระองค์อยู่ในสมณเพศนี้ หากว่ามิได้มีหมายกำหนดการอื่นใดอย่างเป็นทางการแล้ว พระองค์ก็ทรงศึกษาหนังสือธรรมและนั่งวิปัสสนากัมมัฏฐานอีกด้วย

สำหรับเรื่องของภัตตาหารในระ-

ห่วงที่ทรงผนวชอยู่นี้ ทางวัดได้เป็นผู้จัดถวายแด่พระองค์ โดยทรงฉันอยู่บนพระตำหนักบันหย่าแต่เพียงพระองค์เดียว มิได้ทรงฉันรวมกับพระภิกษุอื่น ๆ ในช่วงเช้า พระองค์ทรงฉันภัตตาหารประเภทเบา ๆ และในช่วงเพลทรงฉันภัตตาหารประเภทหนัก "สมเด็จพระวชิราลงกรณ ภิกขุ" ทรงเคร่งครัดต่อวินัยสงฆ์เป็นอย่างมาก ไม่เคยทรงปริพระโอษฐ์ในเรื่องของภัตตาหาร เลยแม้แต่น้อย

นับตั้งแต่พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ประทับอยู่ในวัดบวรนิเวศวิหารแห่งนี้ บริเวณภายในวัดสะอาดเป็นพิเศษกว่าปกติ ประชาชนได้ช่วยกันเข้าไปทำความสะอาดในระหว่างนี้เป็นประจำ นอกจากนี้ ยังมีลูกเสือชาวบ้านจากเขตต่าง ๆ ได้ผลัดเปลี่ยนกันเข้าเผ้าฯ เพื่อแสดงความจงรักภักดีรอบ ๆ บริเวณพระตำหนักที่ประทับตลอด ๒๔ ชั่วโมง นอกเหนือไปจากที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งมีหน้าที่ถวายอารักขาโดยตรงอยู่แล้ว

ตลอดระยะเวลา ที่ทรงอยู่ในสมณเพศ พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงปฏิบัติพระองค์เหมือนพระภิกษุทั่วไป ทรงเคร่งต่อพระวินัยมาก ทรงฉันสองเวลา ทุก ๆ เช้าต้องเสด็จ ฯ ลงทำวัตรเป็นประจำ เช่น เดียวกับ การศึกษาหนังสือธรรม จะเสด็จฯ ด้วยพระบาทเปล่า แม้เวลาเสด็จออกทรงบิณฑบาต นอกจากนี้ยังทรงพระเกษม สำราญ เป็นปกติตลอดเวลาที่ทรงศีล ตลอดจนการบรรทมอีกด้วย

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ จะทรงลาสิกขาจากสมณเพศ ณ พระอุโบสถ วัดบวรนิเวศวิหาร ในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๐.๔๕ น. □

ภาค ๕

จดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์
เสด็จพระราชดำเนินไปทรงสักการะปูชนียสถานสำคัญ

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจสำคัญในการทรงผนวช ซึ่งเป็นราชประเพณีดังเช่นที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเมื่อครั้งทรงผนวชก็ได้ทรงปฏิบัติ นั่นก็คือ การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงสักการะปูชนียสถานสำคัญใน ๔ จังหวัด ได้แก่

๑. พระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

๒. พระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร

๓. พระบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช

๔. พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

การนี้ คณะพระภิกษุซึ่งประกอบด้วยสมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะและพระสหจรได้ร่วมตามเสด็จพระราชดำเนินด้วย

การเสด็จพระราชดำเนินในแต่ละครั้ง ได้มีประชาชนมาเฝ้าทูลละอองพระบาทรับเสด็จเป็นจำนวนมาก นับเป็นพระมหากรุณาธิคุณที่ได้พระราชทานพระราชวโรกาสให้พสกนิกรในแต่ละภูมิภาคได้เฝ้าชมพระบารมีอีกสถานหนึ่ง

ชาวพิษณุโลกปลื้มปีติ

รับเสด็จ พระภิกษุ พระบรมฯ

พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

สยามมกุฎราชกุมาร วชิราลงกรณ เสด็จฯออกต่างจังหวัดเป็นครั้งแรกระหว่างครองเพศบรรพชิตเมื่อวานนี้ โดยเสด็จฯไปทรงนมัสการพระพุทธชินราชที่จังหวัดพิษณุโลก มีประชาชนเฝ้าฯรับเสด็จคับคั่ง

เมื่อเช้าวานนี้ (12 พ.ย.) พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร วชิราลงกรณ ได้เสด็จฯจากวัดบวรนิเวศวิหาร บางลำพู เมื่อเวลา 06.30 น. ไปยังพระที่นั่งอัมพรสถาน เพื่อทรงบิณฑบาตภัตตาหารจากพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา หลังจากนั้นได้เสด็จฯไปทรงบิณฑบาตภัตตาหารจากพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงวาปีบุษบากร ณ วังเลขที่ 305 ถนนสุโขทัย แล้วเสด็จฯกลับวัดบวรนิเวศวิหาร

ที่วัดบวรนิเวศวิหาร ได้มีประชาชนทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัดไปรอเฝ้าฯ ถวายภัตตาหารบิณฑบาต และถวายดอกไม้จำนวนมากกว่าทุกวันที่ผ่านมา โดยต้องเข้าแถวเรียงกันถึง 3-4 ชั้น หลายคนในจำนวนนั้นบอกกับผู้สื่อข่าว "ไทยรัฐ" ว่า ไปรอตั้งแต่เวลา 04.00 น. และได้มีโอกาสถวายภัตตาหารบิณฑบาตวชิราลงกรณ ภิกฺขุ เมื่อเวลา 08.05 น. หลังจากเสด็จฯกลับจากวังพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าหญิงวาปีบุษบากรแล้ว เมื่อทรงรับถวายภัตตาหารบิณฑบาตจากประชาชนแล้ว ได้เสด็จฯลงพระอุโบสถ เพื่อทรงทำวัตรเช้า เสวยพระกระยาหารเพล แล้วเสด็จฯพระราชดำเนินไปยังจังหวัดพิษณุโลก

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ วชิราลงกรณ เสด็จฯโดยเครื่องบินพระที่นั่งจากดอนเมือง พร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวร และพระสหจร 5 รูป ถึงสนามบินพิษณุโลก เมื่อเวลา 13.50 น. ณ ที่นั้นได้มีข้าราชการทั้งฝ่ายพลเรือน ทหาร ตำรวจ และประชาชนเฝ้าฯรับเสด็จคับคั่ง เมื่อเสด็จฯลงจากเครื่องบินพระที่นั่งแล้ว พลตรีสมา ปาณิกบุตร แม่ทัพกองทัพภาคที่ 3 กราบบังคมทูลถวายรายงาน และนายชาญ กาญจนาคพันธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัด กราบบังคมทูลอัญเชิญเสด็จฯประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ (วัดใหญ่) ในอำเภอเมืองพิษณุโลก เพื่อทรงนมัสการพระพุทธชินราช อันเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองต่อไป

การเสด็จฯจังหวัดพิษณุโลกเมื่อวานนี้ เป็นการเสด็จฯต่างจังหวัดครั้งแรกระหว่างทรงครองเพศบรรพชิตของวชิราลงกรณ ภิกฺขุ โดยมีประชาชนไปเฝ้าฯ รับเสด็จและถวายดอกไม้อย่างคับคั่งในบริเวณวัดจำนวนหลายหมื่นคน ประชาชนเหล่านั้นไปจากอำเภอต่างๆ ของจังหวัดพิษณุโลกโดยเหมารถยนต์เป็นพาหนะเข้าเมืองไปจองที่นั่งกันแต่เช้า จนกระทั่งวชิราลงกรณ ภิกฺขุ เสด็จฯถึงวัดเมื่อเวลา 14.30 น. เมื่อทรงนมัสการพระพุทธชินราชแล้ว พระราชรัตนรังษี เจ้าคณะจังหวัดพิษณุโลกได้กล่าวรับเสด็จในนามของสงฆ์ในจังหวัดพิษณุโลก สมเด็จวชิราลงกรณ ภิกฺขุ รับสั่งตอบขอบใจ พระราชรัตนรังษีถวายพระไตรปิฎกแด่วชิราลงกรณ ภิกฺขุ แล้ว วชิราลงกรณ ภิกฺขุ ถวายผ้าไตรพระราชรัตนรังษี 1 ชุด หลังจากนั้นจึงได้ทรงร่วมสวดมนต์ทำวัตรเย็นในพระอุโบสถ ก่อนเสด็จฯยังสนามบินจังหวัดพิษณุโลกเพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่งเมื่อเวลา 16.00 น.เศษ และกลับถึงกรุงเทพมหานครในตอนค่ำวันเดียวกัน

สำหรับการเสด็จฯต่างจังหวัดในครั้งต่อไปนั้น วันที่ 14 พ.ย. เสด็จฯทรงนมัสการพระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร วันที่ 16 พ.ย. เสด็จฯทรงนมัสการพระบรมธาตุที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และวันที่ 19 พ.ย. เสด็จฯทรงนมัสการพระปฐมเจดีย์ที่จังหวัดนครปฐม

ที่พิษณุโลก
วชิรเสวกตรี โกศัย ทรงจุดธูปเทียน
ถวายสักการะพระพุทธชินราช ใน
พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ
พิษณุโลก (12 พย. 21)

ชาวพิษณุโลกรับเสด็จฯ 'วชิราลงกรณ'มืดฟ้ามัวดิน

เสด็จฯไปนมัสการพุทธชินราช ชาวพิษณุโลกทั้งจังหวัดชื่นชมพระบารมี

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ขณะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการพระพุทธชินราช พากันไปเฝ้ารอรับเสด็จฯ และส่งเสด็จฯกันอย่างมืดฟ้ามัวดิน ต่างก็แสดงความปลื้มปีติ ฯ และแซ่ซ้องสาธุการที่ทรงผนวชครั้งนี้

ที่ท่าอากาศยานจังหวัดพิษณุโลก เมื่อเวลา 13.40 น. วันที่ 12 พฤศจิกายนนี้ พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินโดยเครื่องบินพระที่นั่งไปถึง เพื่อทรงเข้านมัสการพระพุทธชินราช ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ตามหมายพระราชกำหนดการ(๑)

ภายหลังจากที่เสด็จพระราชดำเนินลงจากเครื่องบินพระที่นั่ง พล.ท. สีมา ปาณิกบุตร แม่ทัพภาพที่ 3 ได้เข้าเฝ้ารับเสด็จฯ พร้อมด้วยนายชาญ กาญจนาคพันธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัด จากนั้นกราบบังคมทูลและขอพระราชทานเชิญเสด็จฯ ไปนมัสการพระพุทธชินราชพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ทรงประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จฯ ไปยังวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ ไปยังสถานที่ลดบ่าและนมัสการพระพุทธชินราช เสร็จแล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งไปยังท่าอากาศยานจังหวัดพิษณุโลก ประทับเครื่องบินพระที่นั่งเสด็จฯกลับยังท่าอากาศยานดอนเมือง

ในการนี้ปรากฏมีประชาชนทั้งชาวจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งทราบหมาย(๒) พระราชกำหนดการดังกล่าวพากันไปเฝ้า ฯ รอรับเสด็จ ฯ อย่างมืดฟ้ามัวดิน โดยต่างก็ปลื้มปีติ ฯ เป็นอย่างยิ่ง พากันเปล่งคำแซ่ซ้องสาธุการที่ทรงผนวชครั้งนี้.

---

(๑), (๒) ที่ถูกต้องคือ "หมายกำหนดการ"

พระวรรษ เสงกรโณ
ภิกขุ เสด็จจาก
วัด บวรฯ ไป
นมัสการ สังฆกัด-
สิทธิ์ พระพุทธชินราช-
ณวัด พระศรีรัตน-
มหาธาตุ จังหวัด
พิษณุโลก วานนี้

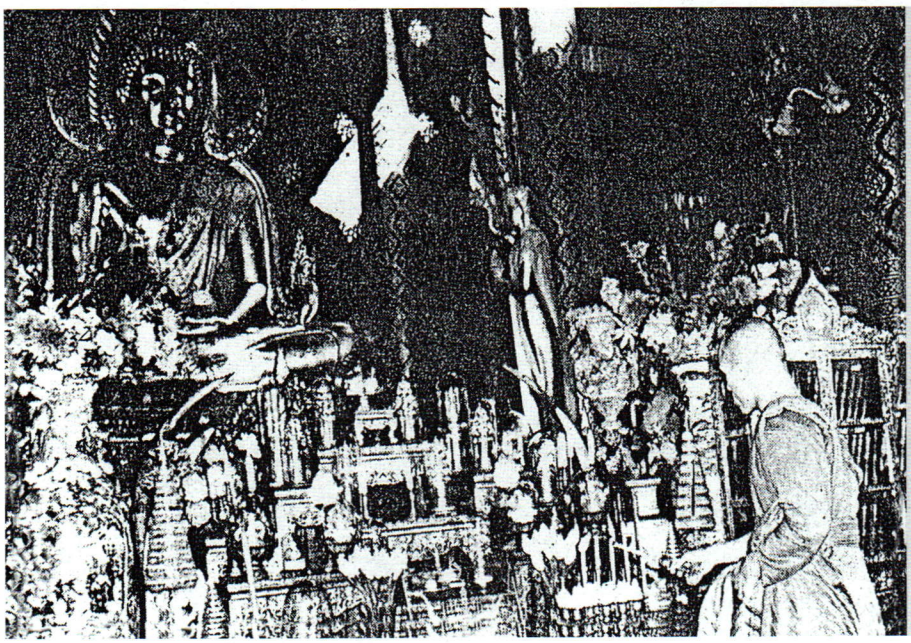

ทรงนมัสการ

วันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๒.๒๕ น. พระภิกษุสมเด็จ พระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วย สมเด็จพระญาณสังวร จากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปทรงนมัสการ พระ พุทธชินราช ณ วัดพระศรีมหาธาตุ[๑] จังหวัดพิษณุโลก

(สำนักพระราชวัง)

(๑) ที่ถูกต้องคือ “วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ”

(๑) ที่ถูกต้องคือ "วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ"

ชาวสกลนครเรือนแสน รับเสด็จวชิราลงกรณ

ทรงนมัสการองค์พระธาตุ

วชิราลงกรโณ ภิกขุ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัส

การพระธาตุเชิงชุม ที่จังหวัดสกลนคร เมื่อปายวานนี้ มีข้าราชการและประชาชนเฝ้ารับเสด็จ คับคั่ง ส่วนในวันพรุ่งนี้จะเสด็จฯนมัสการพระบรมธาตุที่จังหวัดนครศรีธรรมราช

การเสด็จฯจังหวัดสกลนครของพระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อวานนี้ (14 พ.ย.) นับเป็นการเสด็จฯนมัสการปูชนียสถานต่างจังหวัดเป็นครั้งที่ 2 ระหว่างทรงครองเพศบรรพชิต โดยเสด็จฯจากวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเวลา 12.30 น. ไปยังสนามบินกองทัพอากาศดอนเมือง โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร พระกรรมวาจาจารย์ เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร และพระสหธร 5 รูปโดยเสด็จฯด้วย

เครื่องบินพระที่นั่งถึงสนามบินบ้านค่ายของกองทัพภาคที่ 2 ส่วนหน้า จังหวัดสกลนคร เมื่อเวลา 15.05 น. ณ ที่นั้นมี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ผู้บัญชาการทหารบก และ รมช.มหาดไทย พลตรีลักษณ์ ศาลิคุปต์ แม่ทัพกองทัพภาคที่ 2 นายสายสิทธิ์ พรแก้ว ผู้ว่าราชการจังหวัด ตลอดจนข้าราชการ พลเรือน ทหาร ตำรวจ และพ่อค้าประชาชน ลูกเสือชาวบ้าน เฝ้าฯรับเสด็จฯอยู่ แล้วเสด็จฯโดยรถยนต์พระที่นั่งไปนมัสการพระธาตุเชิงชุม ที่วัดพระธาตุเชิงชุมวรวิหาร อำเภอเมืองสกลนคร ทรงร่วมสวดพระพุทธมนต์ทำวัตรในพระอุโบสถ ประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง แล้วทรงกระทำประทักษิณาวัฏพระธาตุ 3 รอบ แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพมหานคร

ผู้สื่อข่าว "ไทยรัฐ" รายงานว่า ภายในบริเวณวัดพระธาตุเชิงชุม ได้มีพ่อค้าประชาชน ลูกเสือชาวบ้านตลอดจนข้าราชการทุกฝ่ายเฝ้าฯรับเสด็จฯ และถวายช่อดอกไม้แน่นขนัด หลายคนเดินทางจากต่างอำเภอเข้าไปในตัวจังหวัดไปจองที่นั่งตั้งแต่ตอนเช้า และต่างปลื้มปีติยินดีไปตาม ๆ กัน เมื่อได้มีโอกาสชื่นชมพระบารมี

สำหรับการเสด็จฯนมัสการพระบรมธาตุ ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ในวันพรุ่งนี้ (16 พ.ย.) ตามหมายกำหนดการ วชิราลงกรโณ ภิกขุ จะเสด็จพระราชดำเนินโดยเครื่องบินพระที่นั่งถึงสนามบินของทัพภาคที่ 4 เวลา 09.30 น. โดยมี พลโทปิ่น ธรรมศรี แม่ทัพกองทัพภาคที่ 4 นายชานี โรจนลักษณ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ข้าราชการ และพ่อค้าประชาชนเฝ้าฯรับเสด็จฯ และเสด็จฯโดยรถยนต์พระที่นั่งถึงวัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร เวลา 10.00 น. เมื่อทรงนมัสการพระบรมธาตุ และเสวยพระกระยาหารเพลแล้ว จึงจะเสด็จฯกลับกรุงเทพมหานครในเย็นวันเดียวกัน

เมื่อเวลา 15.05 น. วันที่ 14 พ.ย. สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จฯโดยเครื่องบินพระที่นั่งไปถึงจังหวัดขอนแก่น โดยมี นายสุกิจ จุลละนันทน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น พล.ต.ต.วิลาศ อวิบุราภรณ์ ผู้บังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค 2 พ.อ.มานพ สุขสุด ผู้บังคับการจังหวัดทหารบกขอนแก่น ตลอดจนข้าราชการพ่อค้าประชาชนไปรอรับเสด็จอย่างมากมาย หลังจากได้ปฏิสันถารกับผู้ที่คอยรับเสด็จพอสมควรแล้ว สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก็เสด็จฯประทับเฮลิคอปเตอร์ของตำรวจ ไปยังตำหนักภูกระดึงราชนิเวศน์ จังหวัดเลย เพื่อแปรพระราชฐานและเยี่ยมพสกนิกร ของพระองค์ท่าน

อนึ่ง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ ซึ่งเสด็จ แปรพระราชฐานไปประทับ ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นายสมพงษ์ พันธุ์สุวรรณ รอง ผวจ.สกลนคร เข้าเฝ้าฯในเวลา 18.00 น. เพื่อรับกระทงพระราชทานจำนวน 4 กระทง ไปลอยในคืนวันที่ 14 พ.ย.นี้ด้วย

เมื่อวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๒.๓๐ น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จ ฯ พร้อมด้วย สมเด็จพระญาณสังวร ไปทรงสักการะพระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร.

(สำนักพระราชวัง)

วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ เดลิไทม์

เสด็จฯ สกลนคร

(ซ้าย) พระภิกษุสมเด็จพระยุพราช "วชิราลงกรโณภิกขุ" เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วย สมเด็จพระญาณสังวร และ พระเถระชั้นผู้ใหญ่ ไปถวายสักการะ พระธาตุเชิงชุม ที่จังหวัดสกลนคร เมื่อบ่ายวันที่ 14 พฤศจิกายน 2521

ชาวนครศรีฯ รับเสด็จเนืองแน่น

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงนมัสการพระบรมธาตุที่ นครศรีธรรมราช ท่ามกลางพ่อค้า ข้าราชการ และประชาชนคอยรับเสด็จเนืองแน่น

ผู้สื่อข่าว "ไทยรัฐ" รายงานมาจากนครศรีธรรมราช ว่า พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการพระบรมธาตุที่วัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้เสด็จ ฯ โดยเครื่องบินพระที่นั่งจากสนามบินดอนเมืองไปถึงสนามบินกองทัพภาคที่4 นครศรีธรรมราช เมื่อเวลา 10 น.เศษวานนี้(16พ.ย.) โดยมี พล.ท.ปิ่น ธรรมศรี แม่ทัพกองทัพภาคที่ 4 นายธานี โรจนลักษณ์ ผู้ว่าราชการจังหวัด ข้าราชการ และพ่อค้าประชาชน เฝ้ารับเสด็จเนืองแน่น

หลังจากนั้น พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร พร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศ และพระสหจร ได้เสด็จฯ โดยรถยนต์พระที่นั่งจากสนามบินของกองทัพภาคที่ 4 ไปยังวัดพระบรมธาตุวรมหาวิหาร ทรงนมัสการพระบรมธาตุ และเสวยพระกระยาหารเพลเสร็จแล้วได้เสด็จฯ ไปยังกองทัพภาคที่ 4 เสด็จขึ้นเครื่องบินพระที่นั่งกลับกรุงเทพมหานคร เมื่อเวลา 13 น. วันเดียวกัน ในการเสด็จฯครั้งนี้ นายธานี โรจนลักษณ์ ผู้ว่าฯ ได้ทูลเกล้าฯ ถวายพระบรมธาตุจำลองแด่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ด้วย

เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๗.๐๐ น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ พร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวร ไปทรงถวายสักการะ พระบรมธาตุ และศพพระรัตนรัชมุนี อดีตเจ้าอาวาส ณ วัดพระธาตุวรมหาวิหาร จังหวัดนครศรีธรรมราช (สำนักพระราชวัง)

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ วัด
พระบรมธาตุวรมหาวิหาร อ.เมือง
จ.นครศรีธรรมราช ท่ามกลางห้วงมหรรณพ
แห่งประชาชนไปเฝ้า รับเสด็จเนืองแน่น
เมื่อวันที่ 16 พย. นี้

พระภิกษุสมเด็จพระญาณสังวร "วชิราลงกรณ"
เสด็จขึ้นพระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศ
เมื่อเช้าวันที่ 16 พ.ย. นี้ ไปทรงนมัสการ
พระบรมสารีริกธาตุ ณ วัดบรมธาตุมหา-
วรวิหาร อ.เมือง นครศรีธรรมราช
โดยเครื่องบินพระที่นั่ง

สมเด็จพระบรม ฯ ทรงสะสมบารมีทางศาสนา

การเสด็จออกทรงผนวช ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อเวลาบ่ายวันจันทร์ที่ ๖ เดือนนี้ นับว่าเป็นข่าวใหญ่ในรอบปี ๒๕๒๑

ข่าวใหญ่ในรอบปีดังกล่าวนี้แตกต่างจากข่าวใหญ่อื่น ๆ ซึ่งเคยเกิดมาแล้วหลายเรื่อง แตกต่างตรงที่ว่า ข่าวใหญ่อื่น ๆ มักทำให้ประชาชนตื่นตระหนก หวาดผวา และวิตกกังวล เพราะคาดเหตุการณ์อนาคตข้างหน้าไม่ได้ว่าบ้านเมืองจะเป็นอย่างไร และชีวิตประจำวันส่วนบุคคลจะเป็นตายร้ายดีอย่างไร

แต่ข่าวใหญ่อันได้แก่กรณีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าทรงผนวชครั้งนี้เป็นข่าวใหญ่ที่ยังความชื่นชมโสมนัสแก่พสกนิกรชาวไทยทุกหมู่เหล่า ความจริงข่าวเรื่องนี้ได้เปิดเผยอย่างเป็นทางการมาก่อนหน้านี้หลายวันแล้ว เมื่อได้ฟังข่าว ประชาชนทั่วไปต่างก็ชื่นชมยินดี ครั้นข่าวนั้นได้เกิดเป็นจริง และประชาชนได้เฝ้าชมทั้งโดยทางเครื่องรับโทรทัศน์ทางราชการได้ถ่ายทอดงานพระราชพิธีทรงผนวช และโดยการคอยดักเฝ้าชมพระบารมีในที่ใกล้ชิด เช่น ในบริเวณวัดพระแก้ว และวัดบวรนิเวศวิหาร ประชาชนก็ชื่นชมยินดีเป็นทวีคูณ

ที่จริงการที่กุลบุตรชาวไทยสามัญไม่ว่าอยู่ในระดับฐานะใด ๆ ออกบวชประพฤติพรตพรหมจรรย์นั้น ย่อมเป็นที่อนุโมทนา แก่ผู้พบเห็นและได้ฟังข่าว แม้คนที่เคยเป็นอริกัน เมื่อทราบว่าคู่อริอำลาชีวิตฆราวาสออกบวชเป็นพระภิษสงฆ์ยังอโหสิกรรมยกโทษให้ไม่โกรธเคือง

คนธรรมดาสามัญบวชยังมีผู้อนุโมทนายินดีเช่นนี้ เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า ผู้ทรงอยู่ในฐานะเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทย ทั้งแผ่นเสด็จออกครองเพศเป็นพระภิกษุ ความชื่นชมยินดีจึงแผ่ไพศาลไปทั่วเมืองไทย

การเสด็จออกทรงผนวชของสมเด็จพระบรมฯซึ่งเวลานี้ได้ชื่อว่าพระภิกษุสมเด็จพระบรมฯ โดยสมบูรณ์แล้ว ยังแตกต่างจากสามัญชนชาวไทยออกบวชอยู่ประการหนึ่งซึ่งเห็นได้ชัด เมื่อวันมีพระราชพิธีดังกล่าว ความแตกต่างนั้นคือประชาชนชาวไทยทั่วไป มีความรู้สึกร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันว่าตนได้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ หรือเป็นเจ้าภาพของการทรงผนวชครั้งนี้ด้วย การเสด็จออกทรงผนวชของสมเด็จพระ

บรม ฯ จึงก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจของประชาชน ทำให้ประชาชนรวมกลุ่มจิตใจกันขึ้น สภาวะเช่นนี้ คือที่มาของพลังสามัคคีของมวลชนทั้งชาติ การเสด็จออกทรงผนวชของสมเด็จพระบรม ฯ ครั้งนี้ จึงนอกจากจะได้ชื่อว่าทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของสมเด็จพระบรมชนกนาถและบรรพมหากษัตริย์ราชบูรพการีแล้วยังก่อให้เกิดคุณค่ามหาศาลในด้านจิตใจของประชาชนดังกล่าวมา

การออกบวชของกุลบุตรนั้น ศาสนาพุทธถือว่าเป็นการบำเพ็ญบารมีและบารมีในที่นี้ถ้าเขียนให้เต็มคำก็ว่า "เนกขัมมบารมี"

เนกขัมมะ เป็นคำบาลี ถ้าคนสำคัญของโลกออกบวช เช่นพระพุทธเจ้าผู้ทรงเป็นพระศาสดาที่ชาวโลกนับถือ ก็เรียกว่ามหาภิเนกขัมมะ ภาษาสันสกฤตเรียกว่า มหาภิเนษกรมณ์

บารมีหมายถึงการสะสมความดี

สภาพจิตใจปุถุชนคนยังมีกิเลสนั้นสะสม ๒ อย่าง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาที่ได้รับการอบรมและกิเลสบารมี แต่ถ้าจะสมความชั่วเรียกว่าอาสวะ ผู้สะสมความดีย่อมประพฤติประโยชน์สุขแก่สังคม ส่วนผู้สะสมความชั่วก็ย่อมตรงกันข้าม คือเป็นภัยแก่สังคม

ต้นไม้ที่สะสมปุ๋ยดีมีประโยชน์ย่อมทำให้ดอกและใบสะพรั่งงดงามเมื่อมีผลสำหรับไม้ผลที่ใช้บริโภคได้ย่อมมีรสหวานอร่อย นี่เทียบกับจิตใจที่สะสมความดี ถ้าต้นไม้ได้รับปุ๋ยไม่มีคุณค่าทางความเจริญเติบโต ต้นไม้ย่อมไม่งอกงาม มีแต่แกร็นและตายไร้ประโยชน์ไปในที่สุดนี่เทียบกับจิตใจที่สะสมความชั่ว

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าทรงได้รับการอบรมศึกษาทางโลกมาเป็นอย่างดี ได้ทรงสะสมความดีทางโลกไว้มาก แต่ก็ยังไม่ทรงอิ่มในความดี ได้เสด็จออกทรงผนวชเพื่อทรงบำเพ็ญบารมีหรือสะสมความดีทางธรรมทางศาสนา

ความดีที่ทรงสะสมไว้ทั้งหมดนี้จะต้องสะพรั่งดอกผลและใบไพศาลแก่เมืองไทยเป็นส่วนรวมเป็นแน่นอน

"คามหุโณ"

พระบรม ฯ เตรียมเสด็จเข้าในหลวง

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร จะเสด็จพระราชดำเนินเข้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร ในวันจันทร์ที่ ๒๐ เดือนนี้ เวลา ๑๖.๐๐ น. หลังจากที่ทรงลาผนวชแล้ว

สมเด็จ พระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร จะเสด็จพระราชดำเนินโดยเครื่องบินพระที่นั่งจากกรุงเทพมหานคร เวลา ๑๔.๓๐ น. และกำหนดถึงสนามบินกองทัพภาคที่ ๒ ส่วนหน้า เวลา ๑๖.๐๐ น. จากนั้น จึงประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ เข้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อถวายพระราชกุศล ในการทรงผนวช จนถึงเวลา ๑๗.๑๕ น. จึงเสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพมหานคร

ประชาชนร่วมถวายภัตตาหารก่อนลาผนวช

ประชาชนร่วมถวายภัตตาการบิณฑบาต

พระภิกษุสมเด็จพระบรมฯ อย่างล้นหลามในวันทรงบาตรครั้งสุดท้ายก่อนลาผนวชวันที่ 20 นี้

เมื่อเช้าวันที่ 18 นี้ เวลา 07.00 น.เศษ พระภิกษุ สมเด็จพระบรมไอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมารได้เสด็จ ฯ ทรงรับบาตร ที่ตำหนักเพชร ภายในวัดบวรนิเวศวิหาร อันเป็นวันสุดท้ายที่พระภิกษุสมเด็จพระบรม ฯ จะทรงเสด็จออกรับบาตรจากประชาชน ปรากฏว่าได้มีประชาชนไปใส่บาตร พระภิกษุสมเด็จพระบรม ฯ อย่างล้นหลามเป็นประวัติการณ์นับแต่ได้ทรงผนวชมา ในโอกาสนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองพร้อมกับข้าราชการและพ่อค้าประชาชนชาวจังหวัดอ่างทองได้พากันเดินทางมาร่วมในการใส่บาตรครั้งนี้ด้วย

หลังจากที่ทรงรับบาตรจากประชาชนแล้ว พระภิกษุสมเด็จพระบรม ฯ ได้ทรงเสด็จไปร่วมฉายภาพร่วมกับภิกษุสามเณรที่จำพรรษาอยู่ในวัดบวรนิเวศวิหารพร้อมกับทรงฉายภาพเดี่ยวที่มหาเสมา ในเวลา 16.30 น.พระภิกษุสมเด็จพระบรม ฯ จะเสด็จไปนมัสการ พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม เสร็จแล้วเสด็จไปทูลลาสิขาบท[๑] สมเด็จพระสังฆราชสำหรับพระฤกษ์นั้นเวลา 10.45 น.วันที่ 20 นี้

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ “สิกขา”

ภาค ๖

หมายรับสั่งทรงลาสิกขา
และจดหมายเหตุจากหนังสือพิมพ์ทรงลาสิกขา

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงลาสิกขา เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๒๑ มีรายละเอียดปรากฏตามหมายกำหนดการพระราชพิธี เป็นที่สุดแห่งการทรงผนวช

หลังจากทรงลาสิกขา ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

หมายรับสั่งที่..... สำนักพระราชวัง

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

พระราชพิธี พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงลาผนวช

วันอาทิตย์ ที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๘ นาฬิกา พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินออกพระตำหนักปั้นหยา ทรงจุกชูปเทียนเครื่องนมัสการ แล้วทรงประเคนผ้าไตรแก่พระราชาคณะ ๗ รูปซึ่งจะเจริญพระพุทธมนต์ พระสงฆ์ออกไปครองผ้าแล้วกลับมานั่งยังอาสนสงฆ์ เจริญพระพุทธมนต์จบแล้ว เสด็จ ฯ ขึ้น

วันจันทร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๐ นาฬิกา ๑๕ นาที พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินออกพระตำหนักปั้นหยา ทรงจุกชูปเทียนเครื่องนมัสการ แล้วทรงประกาศลาสิกขาแด่พระสงฆ์ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปลื้องกาสาวพัสตร์ ทรงเศวตพัสตร์แล้ว เสด็จ ฯ ไปทรงสมาทานเบญจศีลแสดงพระองค์เป็นอุบาสก แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักทรงพรต เสด็จ ฯ เข้าที่สรง สรงเสร็จทรงเศวตพัสตร์แล้ว เสด็จ ฯ ไปทรงประเคนภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักใหญ่ ทรงจุกชูปเทียนเครื่องราชสักการะทูลลาพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ แล้วเสด็จ ฯ เข้าสู่ห้องที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจุกชูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมลา แล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นพระตำหนักปั้นหยา ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา เสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ พระตำหนักทรงพรต

เวลา ๑๒ นาฬิกา ๓๐ นาที สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปยังกุฏิกอยท่า ถวายสักการะลาสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาส พระกรรมวาจาจารย์ สมเด็จพระญาณสังวรประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวาย แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถ ทรงจุกชูปเทียนเครื่องราชสักการะพระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระรูปสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ และพระบรมราชสริรางคารพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับทรงจุกชูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ ทรงนมัสการลาพระสงฆ์

แล้วเสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ประทับรถยนตร์พระที่นั่งที่หน้าประตูพระอุโบสถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ถวายสักการะทูลลาสมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาจารย์ แล้วสมเด็จพระสังฆราชทรงประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวาย แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถยนตร์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

<u>การแต่งกาย</u> แต่งเครื่องแบบปรกติขาว
เฝ้า ฯ เฉพาะเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ปฏิบัติ.

ประถมรัตน์ พิมพ์
วิรัย ทาน

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่ง ดังนี้ -

หน้าที่ -

กองพระราชพิธี ๑. สั่งแผนกพระราชพิธี

ให้หมวดสนมพลเรือน

ก. รับเครื่องนมัสการจากพนักงานฝ่ายในเชิญไปตั้ง -

ที่พระตำหนักปั้นหย่า

๑๙,๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ เครื่องแก้ว วันละ ๑ เครื่อง

ที่พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร

๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ เครื่องทองทิศ เครื่อง

ข. ทอดที่ทรงกราบราบที่พระตำหนักปั้นหย่า ทอดพระแท่นทรงกราบที่พระตำหนักใหญ่ และที่พระอุโบสถ

ค. จัดดอกไม้สดสีต่าง ๆ ปักขวดประดับในพานไปตั้งแต่ง

ง. ตรวจแต่งม้าหมู่ที่พระตำหนักปั้นหย่าให้เรียบร้อย

๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ จ. จัดตะลุ่มภัตตาหารคาว-หวาน ๓ คู่ บรรจุภัตตาหารที่พนักงานทรงประเคน ไปตั้งปฏิบัติถวายพระสงฆ์ที่พระตำหนักปั้นหย่า

ฉ. ช่วยปฏิบัติในการเลี้ยงพระในการนี้ และปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้หมวดศุภรัต

๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ ก. จัดอาสนะ กระโถน ขันน้ำ ไปตั้งแต่งถวายพระสงฆ์ที่พระตำหนักปั้นหย่า

ข. เบิกผ้าไตรสำหรับถวายพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ รวม ๗ ไตร (ไตรครอง) จากแผนกพัสดุ ไปปฏิบัติการ

ค. เบิกเงินสำหรับถวายพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ๗ รูป ๆ ละ ๑๐๐ บาท จากกองคลัง สำนักพระราชวัง ให้ทำเป็นใบปวารณาแล้วนำไปคอยทูลเกล้า ฯ ถวาย ทรงประเคนตามกำหนด พร้อมทั้งสลาก รับสลากจากเจ้าหน้าที่มหาดเล็ก

๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ ง. รับหมากพลู บุหรี่ และไม้ขีดไฟ จากพนักงานฝ่ายในถวายพระสงฆ์

จ. รับเครื่องไทยธรรม จำนวน ๗ ชุด จากแผนกพัสดุไปปฏิบัติการ

ฉ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้หมวดวรอาสน์

ก. จัดตั้งโต๊ะสำหรับวางผ้าไตร และตั้งเก้าอี้ผู้มาเฝ้า ฯ กับปูพรม ๆ ทางในการนี้

ข. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้หมวดเบ็ดเตล็ด

ก. จัดพระเต้าทักษิโณทก ไปคอยทูลเกล้า ฯ ถวาย

ข. รับเครื่องราชสักการะจากพนักงานฝ่ายในเชิญไปตั้ง -

ที่พระตำหนักใหญ่

เครื่องทองน้อย ๑ เครื่อง สำหรับสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า

กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์, กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์

เครื่องทองน้อย ๑ เครื่อง สำหรับสักการะพระบรมอัฐิ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ที่พระอุโบสถ

เครื่องห้า ๑ เครื่อง สำหรับสักการะพระบรมราชสริรางคาร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เครื่องทองน้อย ๑ เครื่อง สำหรับสักการะพระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์, กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์

ก. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๒. สั่งแผนกราชูปโภค

ให้หมวดภูษามาลา

ก. จัดพระเต้าครอบพระกริ่ง พร้อมด้วยพระเต้าบรรจุน้ำพระพุทธมนต์ เทพมนต์ และพระมหาสังข์เพชรน้อย ไปเชิญในพระราชพิธี และตั้งทูลเกล้า ฯ ถวาย สำหรับสรงเป็นการภายใน ตามกำหนด

ข. จัดตั่ง พร้อมด้วยฉากรองสรง ไปตั้งถวายในห้องสรง สำหรับสรงเป็นการภายใน

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองวัง ๑. เพื่อทราบ และปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๒. สั่งแผนกรักษาพระราชฐานชั้นใน

ให้พนักงานห้องนมัสการ

ก. จัดเครื่องนมัสการมอบหมวดสนมพลเรือนเชิญไปตั้ง -

๑๙,๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ เครื่องแก้ว วันละ ๑ เครื่อง

๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ เครื่องทองทิศ ๑ เครื่อง

ข. จัดเครื่องราชสักการะมอบหมวดเบ็ดเตล็ดเชิญไปตั้ง -

๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ (เครื่องทองน้อย ๓ เครื่อง
(เครื่องห้า ๑ เครื่อง

ให้พนักงาน

๑๙,๒๐ พ.ย.๒๕๒๑ จัดหมากพลู บุหรี่ อย่างละ ๑๐ ไม้ ขีดไฟพานละ ๑ กลัด จำนวนวันละ ๗ พาน มอบหมวดคฤภรัตถวายพระสงฆ์

ให้พนักงานทรงประเคน

ก. รับตลุมจากเจ้าหน้าที่หมวดสนมพลเรือนจัดทำภัตตาหารคาว-หวาน

ถวายพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ๙ รูปฉัน โดยให้มีสำรับพระพุทธอีก ๑ คู่ (สำรับพระพุทธไม่คิดเงิน) แล้วมอบหมวดสนมพลเรือนไปปฏิบัติ

ข. เบิกเงินค่าทำภัตตาหารคาว-หวานจำนวน ๙ คู่ ๆ ละ ๑๒๐ บาท จากกองคลัง สำนักพระราชวัง

ค. เบิกข้าวสารสำหรับหุงถวายพระสงฆ์ ฟืนขนาดใหญ่หุงข้าวและทำภัตตาหารคาว-หวาน จากแผนกพัสดุ

กองคลัง

๑. จ่ายเงินสำหรับถวายพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ๙ รูป ๆ ละ ๑๐๐ บาท ให้หัวหน้าหมวดศุภรัต รับไปดำเนินการ

๒. จ่ายเงินค่าทำภัตตาหารคาว-หวาน สำหรับถวายพระสงฆ์ฉัน จำนวน ๙ คู่ คู่ละ ๑๒๐ บาท ให้พนักงานฝ่ายในทรงประเคน

๓. สั่งแผนกพัสดุ

ก. จ่ายเทียนขนาดเล่มละ ๔๐ แกรม ม้าหมู่ ๑๐ เล่ม ๆ ละ ๔๐ แกรม เครื่องแก้ว และเครื่องทองทิศ ๑๕ เล่ม รูปไม้ระกำ ๑๕ คอก เล่มละ ๓๐ แกรม จำนวน ๓ เล่ม ให้หมวดสนมพลเรือน

ข. จ่ายเทียนขนาดเล่มละ ๔๐ แกรม เครื่องห้า ๒ เล่ม จำนวน ๓ เล่ม ๆ ละ ๒๒.๕ แกรม เครื่องทองน้อย ๓ เล่ม รูปไม้ระกำ ๓ คอก ให้หมวดเอ็ดเตล็ด

ค. จ่ายข้าวสารสำหรับหุงถวายพระสงฆ์ ฟืนขนาดใหญ่สำหรับหุงข้าวและทำภัตตาหารคาว-หวาน ให้พนักงานฝ่ายในทรงประเคน

ง. จัดเครื่องไทยธรรมจำนวน ๙ ชุด มอบหมวดศุภรัต รับไปปฏิบัติ

กองยุทธการที่ประทับ

๑. จัดการที่พระตำหนักปั้นหยา พระตำหนักทรงพรต และตำหนักเพชร สำหรับการนี้ให้เรียบร้อย

๒. จัดพระภูษาสำหรับทรงผลัดในการสรงและเวลาสรงเสร็จแล้ว พร้อมทั้งจัดฉลองพระองค์ไปคอยทูนเกล้า ฯ ถวาย

๓. จัดมหาดเล็กหลวงรับและตามเสด็จ ฯ

๔. จัดน้ำร้อนน้ำเย็น ถวายพระสงฆ์และเลี้ยงทั่วไป

๕. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองพระราชพาหนะ

๑. จัดรถยนต์พระที่นั่งและรถยนต์ตามเสด็จ ฯ ในการนี้

๒. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ราดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ.

.....
ผู้รับรับสั่ง

วิรัย/พิมพ์/ /ทาน.

พระศาสดา (จำลอง)
ทรงเททองหล่อไว้เมื่อครั้งทรงผนวช

จารึกที่ฐานพระ

พระราชพิธีทรงลาผนวช

เผยพระราชพิธี พระภิกษุ สมเด็จ

พระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร หรือ วชิราลงกรโณ ภิกขุ ทรงลาผนวช

วันอาทิตย์ ที่ ๑๕ พฤศจิกายน เวลา ๑๘ นาฬิกา พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินออกพระตำหนักบันหย่าทรงจุดธูปเทียน เครื่องนมัสการแล้วทรงประเคนผ้าไตรแด่พระราชาคณะ ๗ รูป ซึ่งเจริญพระพุทธมนต์ พระสงฆ์ออกไปครองผ้าแล้วกลับมานั่งยังอาสนสงฆ์ เจริญพระพุทธมนต์จบแล้ว เสด็จฯ ขึ้น

วันจันทร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน เวลา ๑๐ นาฬิกา ๑๕ นาที พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินออกพระตำหนักบันหย่าทรงจุดรูป(๑) เทียนเครื่องนมัสการ แล้วทรงประกาศลาสิกขาแด่พระสงฆ์ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปลื้องกาสาวพัสตร์ ทรงเศวตพัสตร์แล้ว เสด็จฯ ไปทรงสมาทานเบญจศีลแสดงพระองค์เป็นอุบาสก แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักทรงพรต เสด็จฯ เข้าที่สรงเสร็จทรงเศวตพัสตร์แล้ว เสด็จฯ ไปทรงประเคนภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉัน(๒) สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักใหญ่ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพูลลา พระอัฐสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศ วริยาลงกรณ์ พระอัฐสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาชิรญาณวโรรส และพระอัฐสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ แล้วเสด็จฯ เข้าสู่ห้องที่ประดิษฐานพระบรม อัฐิพระบาท สมเด็จ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมลาแล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นพระตำหนักบันหย่า ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนาเสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ พระตำหนักทรงพรต

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ “จุดธูป”

(๒) ที่ถูกต้องคือ “ฉัน”

หมายกำหนด พระราชพิธี ทรงลาผนวช

หมายกำหนด
การพระราชพิธีพระ

ภิกษุพระบรมโอรสาธิราชฯทรงลาผนวช วันที่ 19 พ.ย. เวลา 18.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินออกพระตำหนักปั้นหย่า ทรงจุดธูปเทียนมนัสการและทรงประเคนผ้าไตรแก่พระราชาคณะ 7 รูป ซึ่งจะเจริญพระพุทธมนต์ พระสงฆ์ ออกไปครองผ้าแล้วกลับมานั่งยังอาสนสงฆ์ เจริญพระพุทธมนต์ จบแล้วเสด็จขึ้น

20 พ.ย. เวลา 10.15 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินออกพระตำหนักปั้นหย่า ทรงจุดธูปเทียนเครื่องมนัสการแล้วประกาศลาสิกขาแก่พระสงฆ์ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปลื้องผ้ากาสาวพัสตร์ ทรงเศวตฉัตรแล้วเสด็จฯไปทรงสมาทานเบญจศีลแสดงพระองค์ เป็นอุบาสก แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักทรงพรตเสด็จฯเข้าที่สรง สรงเสร็จแล้วทรงเศวตฉัตร เสด็จฯไปประเคนภัตตาหารพระสงฆ์รับพระราชทานฉัน

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯไปยังพระตำหนักใหญ่ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะทูลลาพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้าวชิรญาณวโรรส และพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชกรมหลวงวชิรญาณวงศ์ แล้วเสด็จฯเข้าสู่ห้องที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมลา แล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นพระตำหนักปั้นหย่า ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยทาน พระสงฆ์ถวายอนุโมทนาเสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ ตำหนักทรงพรต

เวลา 12.30 น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินไปยังกุฏิคอยท่าถวายสักการะลาสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาส พระกรรมวาจาจารย์ สมเด็จพระญาณสังวรประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวายแล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ รูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส และรูปสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์ และพระบรมราชสรีรางคารพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ ทรงนมัสการลาพระสงฆ์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ประทับรถยนต์พระที่นั่งที่หน้าประตูพระอุโบสถเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามถวายสักการะทูลลาสมเด็จพระสังฆราชพระอุปัชฌาจารย์ แล้วสมเด็จพระสังฆราชทรงประพรมน้ำพระพุทธมนต์ ถวาย แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

พระบรมฯ ลาสิกขาบท วันจันทร์ พระภิกษุสมเด็จ-(๑)

พระบรมโอรสาธิราชฯ กำหนดทรงลาสิกขาบทวันจันทร์นี้ ตามพระฤกษ์เวลา 10.15 น. หลังจากทรงลาสิกขาบทแล้ว จะทรงร่วมในพิธีสวนสนามปฏิญาณตน ที่ลานพระบรมรูปทรงม้าในวันเฉลิมพระชนมพรรษาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้วย

ทั้งนี้เป็นหมายกำหนดการ พระราชพิธีทรงลาผนวชของ พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ โดยในวันอาทิตย์ที่ 19 พ.ย. 21 เวลา18.00 น. ทรงเสด็จ ฯออกพระตำหนักบั๋นหย่า ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ ทรงประเคนผ้าไตรแพระราชาคณะ 7 รูป ซึ่งจะเจริญพระพุทธมนต์

ต่อมาวันจันทร์ที่ 20 พ.ย. 21 เวลา 10.15 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสด็จออกพระตำหนักบั๋นหย่า ทรงจุดธูปเทียนนมัสการแล้วทรงประกาศลาลิกขาบท จากนั้นเสด็จไปทรงเปลื้องกาสาวพัสตร์แล้ว เสด็จฯไปทรงสมาทานศีลแสดงพระองค์เป็นอุบาสก เสร็จแล้วเสด็จไป ประทับ ณ พระตำหนักทรงพรต เวลา 12.30 น. เสด็จไปยังกุฏิคอยท่า เพื่อทรงถวายสักการะลาสมเด็จพระญาณสังวรณ์(๒) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศน์(๓) ซึ่งเป็นพระกรรมวาจาจารย์ จากนั้นสมเด็จพระ-ญาณสังวรณ์ประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวาย

จากนั้นเสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่ง ที่หน้าประตูพระอุโบสถวัดบวร ฯ แล้วเสด็จไปยังพระอุโบสถ วัดราช-บพิธ ฯ เพื่อถวายสักการะทูลลาสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระสังฆราชทรงประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวาย แล้วเสด็จกลับพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

ทางด้าน พ.อ. วิชิต บุญยวัฒน์ เลขานุการกองทัพบก ได้ชี้แจงแก่ผู้สื่อข่าว เกี่ยวกับพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณ และพิธีสวนสนามของทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ เนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันที่ 5 ธ.ค. 21 นี้ว่า หลังจาก พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงลาผนวชในวันจันทร์ที่ 20 เดือนนี้แล้ว จะได้เสด็จทรงแถวสวนสนาม ร่วมกับทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ในตำแหน่งรองผู้บังคับกองทหารมหาดเล็ก กรมทหารราบที่ 1 รักษาพระองค์ด้วย เขากล่าวว่าก่อนจะถึงวันจริงในวันที่ 3 ธ.ค. 21 จะมีพิธีซ้อมใหญ่ในวันที่ 1 ธ.ค. 21 ดังนั้นกองทัพบกจึงขอเชิญชวนประชาชน เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท และชมพิธีดังกล่าวด้วย.

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ลาสิกขา”

(๒) ที่ถูกต้องคือ “สมเด็จพระญาณสังวร”

(๓) ที่ถูกต้องคือ “วัดบวรนิเวศฯ”

สมเด็จพระยุพราช เข้าเฝ้าฯในหลวง หลังทรงลาสิกขา

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร จะเสด็จพระราชดำเนินเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ณ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร ในวันจันทร์ที่ 20 เดือนนี้ เวลา 16.00 น. หลังจากที่ทรงลาผนวชแล้ว

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร จะเสด็จพระราชดำเนินโดยเครื่องบินพระที่นั่งจากกรุงเทพ-มหานคร เวลา 14.30 น. และกำหนดถึงสนามบินกองทัพภาคที่ 2 ส่วนหน้า เวลา 16.00 น. จากนั้นจึงประทับรถยนต์ พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ เพื่อถวายพระราชกุศลในการทรงผนวช จนถึงเวลา 17.15 น. จึงเสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพมหานคร

วชิราลงฺกรโณภิกขุ ลาสิกขาบทแล้ว

พสกนิกรรอเฝ้าชมพระบารมีแน่นวัดแต่เช้าตรู่จนเสร็จพิธี

วชิราลงฺกรโณ ภิกขุ ลาสิกขาบทแล้ว ตามหมายกำหนด พสกนิกรไปเฝ้ารอชมพระบารมีแน่นวัดบวรนิเวศ

วิหารตั้งแต่เช้า ทรงนำธูปเทียนแพไปนมัสการลาสมเด็จพระสังฆราชก่อนเมื่อเย็นวันอาทิตย์ แล้วทรงเข้าพิธีลาผนวชในตอนสายวันจันทร์

ที่บริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร บางลำพู ตั้งแต่เช้าตรู่วานนี้ (ที่ ๒๐) ประชาชนจำนวนหมื่นได้ไปเฝ้าชมพระบารมีพระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ฉายาวชิราลงฺกรโณ ภิกขุ ที่จะทรงลาสิกขาบทตามหมายกำหนดพระราชพิธีตั้งแต่เช้าตรู่ทั้งที่พิธีจะมีขึ้น ในเวลา ๑๐.๑๕ น. เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องทำงานหนัก การจราจรติดขัดมาก

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ เสด็จ ฯ ลงทำวัตรเช้าตามปกติเวลา ๘.๐๐ น. ประชาชนที่มาเฝ้าต่างแย่งกันถวายดอกไม้ธูปเทียน หลังจากทำวัตรเสร็จแล้ว ประมาณ ๙.๐๐ น. เสด็จฯ ลงจากตำหนักเพชร พร้อมด้วยพระสหจร พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงปลูกต้นหว้า ณ บริเวณด้านหน้าพระตำหนักเพชร ๑ ต้น และเสด็จฯ ไปด้านหลังพระตำหนักเพชร ทรงปลูกต้นสนฉัตร ๑ ต้นด้วย ส่วนพระสหจรได้แจก เหรียญ ที่ระลึก ในพิธี ทรง ผนวช แก่ ประ ชา ชน ที่มาเฝ้า ฯ ณ ที่นั้น เหรียญดังกล่าวมีลักษณะสวยงาม ด้านหน้าเป็นพระบรมรูปสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ และมีอักษรย่อว่า ม.ว.ก. อยู่ด้านหนึ่งด้วย

ผู้สื่อข่าวได้ถามถึงความรู้สึกของประชาชน ที่มา เฝ้าในบริเวณนั้นถึงความรู้สึกที่พระองค์ท่านจะทรงลาสิกขาบทในวันนี้ นส. วรรณสม ภักดีรณชิต อายุ ๕๐ ปี ได้บอกกับผู้สื่อข่าวว่า รู้สึกเสียดายที่พระองค์ท่านจะต้องทรงลาสิกขาบทในวันนี้ เธอมีบ้านอยู่บางขุนพรม[๑] ได้มาเฝ้าชมบารมีพระองค์ท่านทุกวันไม่เคยขาด ได้ใส่บาตรรวม ๕ ครั้งด้วยกัน แต่ก็เข้าใจดีว่าทรงมีภารกิจจะ ต้องทำอีกมากเพราะพระองค์ ท่านทรงเป็นทหารคงจะต้องทรงห่วงใยงานในหน้าที่ของทหารอีกด้วย หากไม่มีพระราชภารกิจท่านคงจะไม่ลาสิกขาบทเร็วเช่นนี้ นางสาววรรณสมกล่าวกับผู้สื่อข่าว

ส่วนคุณหญิงเนื้อทิพย์ เสมรสุตร นายกสโมสรวัฒนธรรมหญิง ได้กล่าวกับ "บ้านเมือง" เช่นกันว่ารู้สึกเสียดายในการทรงลาสิกขาบท ในวันนี้มาก การทรงผนวชครั้งนี้นับว่าพระองค์ท่านต้องการจะบำเพ็ญกุศลทางศาสนา แต่เนื่องจากพระราช ภารกิจ ของพระองค์ท่าน ทางด้าน อื่นมาก จึงต้องทรงลาสิกขาบทในวันนี้ และประชาชนอีกเป็นจำนวนมากต่างก็รู้สึกคล้ายคลึงกัน.

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "บางขุนพรหม"

วชิราลงกรโณ ทรงลาสิกขา

ประชาชนแน่นวัดบวรฯ คอยเฝ้าถวายดอกไม้

"วชิราลงกรโณภิกขุ" หรือพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงลาสิกขาจากสมณเพศแล้วตอนเช้า ☆ *มีต่อหน้า 16*

วานนี้ (20 พ.ย.) ประชาชนเนืองแน่นถวายดอกไม้ ธูปเทียน ทรงปลูกต้นหว้าและสนฉัตรก่อนลาสิกขา

ที่วัดบวรนิเวศตั้งแต่เช้าวานนี้ (20พ.ย.) ซึ่งเป็นวันที่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงลาสิกขา ได้มีประชาชนจำนวนมาก หลั่งไหลเข้ามาเฝ้าฯ ชมพระบารมี

เมื่อถึงเวลา 8.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ออกจากพระตำหนักเพชรไปทรงร่วมสวดพระพุทธมนต์ทำวัตรเช้าในพระอุโบสถด้วยพระพักตร์อิ่มเอิบ ระหว่างทางมีประชาชนเข้าเฝ้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนเป็นจำนวนมาก ในการนี้พระสหจรที่ตามเสด็จฯ ได้แจกเหรียญที่ระลึกในโอกาสที่ทรงผนวชให้แก่ประชาชน

หลังจากทรงร่วมสวดพระพุทธมนต์ทำวัตรเช้าแล้ว เสด็จฯ ออกมาทรงปลูกต้นหว้า 1 ต้นที่ริมพระตำหนักเพชร และทรงปลูกต้นสนฉัตร ข้างพระตำหนักปั้นหย่า แล้วเสด็จฯ ขึ้นพระตำหนัก

สำหรับพระราชพิธีทรงลาสิกขานั้นเริ่มขึ้นในเวลาต่อมาโดย พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินออกพระตำหนักปั้นหย่า ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการแล้วประกาศลาสิขาต่อพระสงฆ์ เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปลื้องผ้ากาสาวพัสตร์ ทรงเศวตพัตร แล้วเสด็จฯ ไปทรงสมาทานเบญจศีลแสดงพระองค์เป็นอุบาสก แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักทรงพรต เสด็จฯเข้าที่สรง สรงเสร็จแล้วทรงเศวตพัตร เสด็จฯไปประเคนภัตตาหารพระสงฆ์รับพระราชทานฉัน

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯเสด็จฯไปยังพระตำหนักใหญ่ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะทูลลาพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส และพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์แล้วเสด็จฯเข้าสู่ห้องที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระ-จอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะกราบถวายบังคมลา แล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นพระตำหนักปั้นหย่า ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยทาน[1] พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา เสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ ตำหนักทรงพรต

---

(๑) ที่ถูกต้องคือ "ไทยธรรม"

เวลา 12.30 น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินไปยังกุฏิคอยท่าถวายสักการะลาสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาส พระกรรมวาจาจารย์ สมเด็จพระญาณสังวรประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวายแล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะพระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส และพระรูปสมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวงวชิรญาณวงศ์และพระบรมราชสรีรางคารพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ ทรงนมัสการลาพระสงฆ์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ประทับรถยนต์พระที่นั่งที่หน้าประตูพระอุโบสถเสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ถวายสักการะทูลลาสมเด็จพระสังฆราชพระอุปัชฌายาจารย์ แล้วสมเด็จพระสังฆราชทรงประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวาย แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

ผู้สื่อข่าวนมัสการเรียนถามพระมหาบุญช่วย เลขานุการ สมเด็จพระญาณสังวร ถึงขั้นตอนของพิธีทรงลาสิกขานี้ได้รับการชี้แจงว่า สมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะ 7 รูป ที่เจริญพระพุทธมนต์ในพิธีวันนี้ ประกอบด้วยสมเด็จพระญาณสังวร พระธรรมดิลก พระเทพกวี พระราชบัณฑิต พระราชสุมนต์มุนี พระปัญญาพิมลมุนี พระศรีวิสุทธิญาณ

ส่วนขั้นตอนในการที่ทรงเปลี่ยนจากสมณเพศมาเป็นฆราวาสนั้น ใช้เวลาประมาณ 15 นาที ก็เป็นอันเสร็จพิธี ทั้งนี้ได้มีผู้ใหญ่ทางสำนักราชเลขาธิการ และสำนักพระราชวังมาร่วมในพิธีอย่างใกล้ชิด เช่น ม.ล.ทวีสันต์ ลดาวัลย์ ราชเลขาธิการ นายพูนเพิ่ม ไกรฤกษ์ รองเลขาธิการพระราชวัง ม.ล.ปีย์ มาลากุล กรมวังผู้ใหญ่ในสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

ต้นไม้ทรงปลูก

ต้นสนฉัตรที่ทรงปลูก

ต้นหว้าที่ทรงปลูก

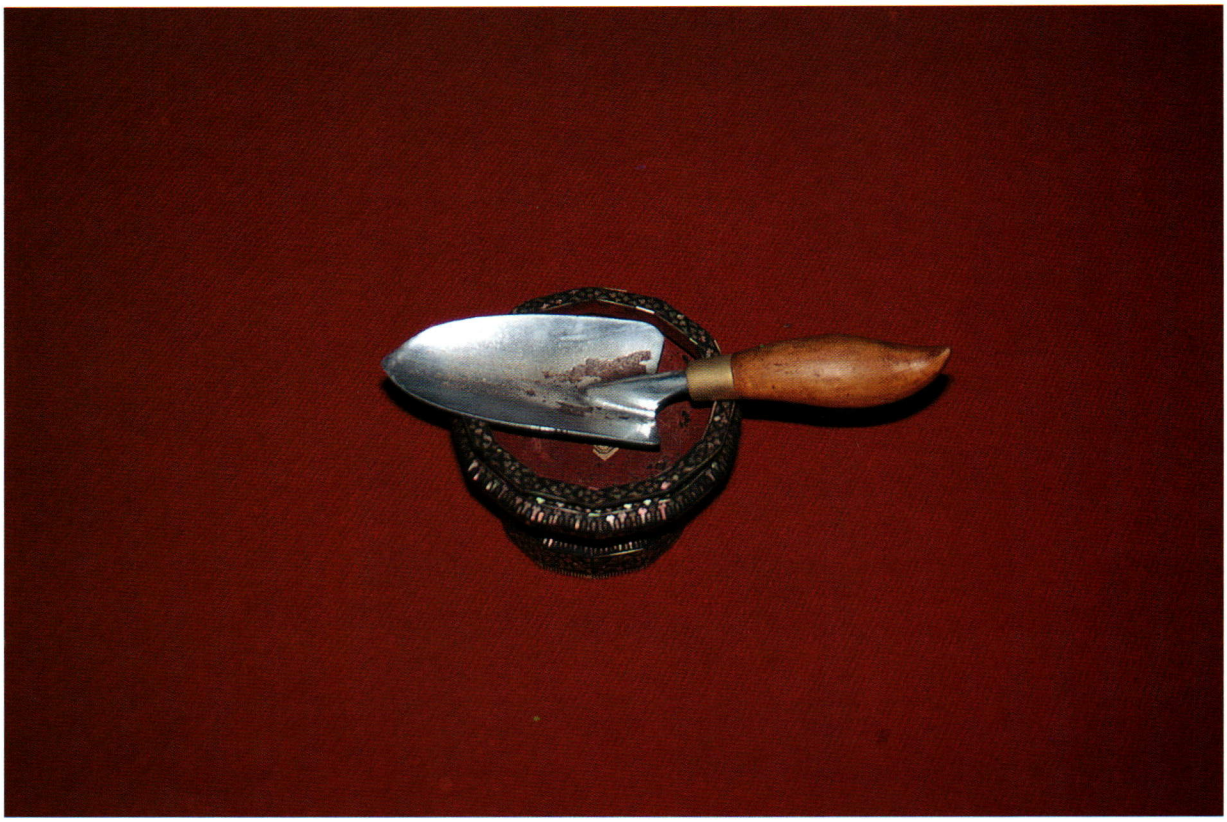

ข้อนปลูกที่ทรงใช้ปลูกต้นไม้

● ในรอบปี 2521 นี้ มีข่าวสำคัญๆ ที่ควรแก่การเสนอต่อผู้อ่าน และ"ไทยรัฐ" ได้ประมวลไว้ 10 ข่าวใหญ่คือ

□ ข่าวสมเด็จพระบรม-โอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวช ตามพระราชประเพณีไทย ซึ่งเป็นข่าวที่สร้างความชื่นชมปีติยินดีของพสกนิกรเป็นอย่างมาก และเป็นครั้งแรกในรัชกาลปัจจุบันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวช สำนักพระราชวังประกาศหมายกำหนดการทรงผนวช "ไทยรัฐ" เสนอข่าวนี้เป็นลำดับมาพร้อมทั้งเสนอภาพทันท่วงทีในวันทรงผนวชเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2521 นับเป็นการถวายความจงรักภักดีที่ประชาชนชาวไทยจะพึงมีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

ภาค ๗

ภาพการพระราชพิธีเรียงลำดับ
และภาพพระราชกรณียกิจตามลำดับวัน

สาผนวช
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จ
เฝ้าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ทรงสาผนวชบ่าขวานนี้ (ที่ 3)

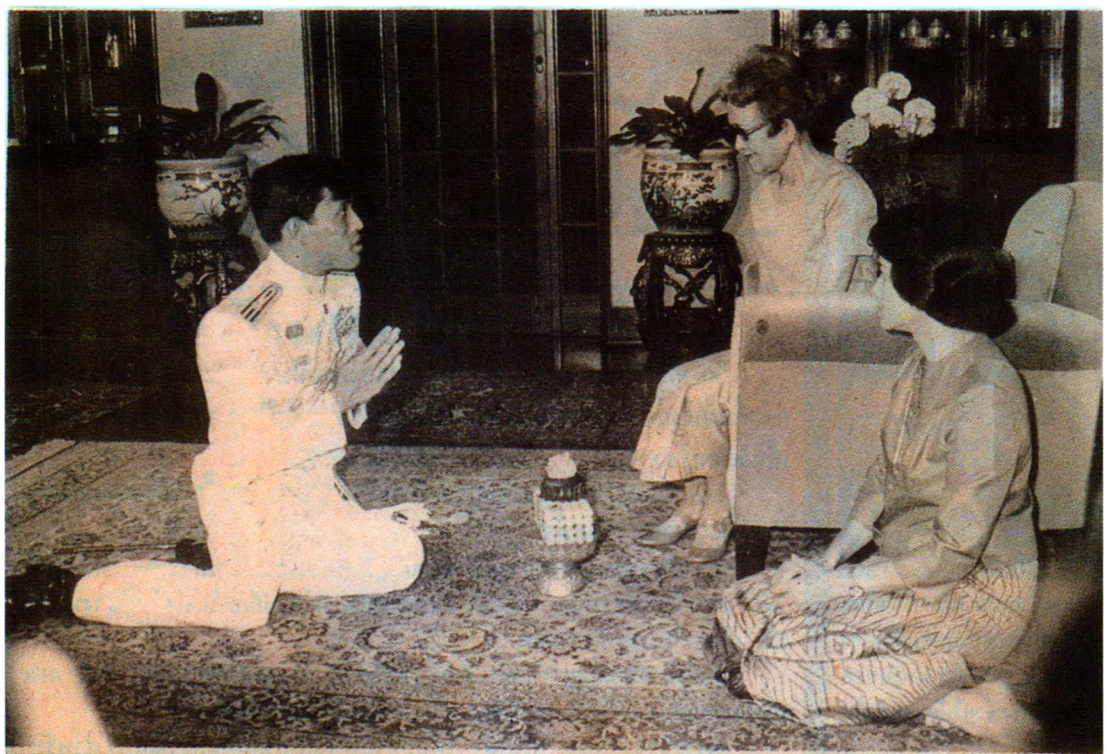

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินกราบถวายบังคมลา **สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** เพื่อทรงผนวช ที่วังสระปทุม เมื่อบ่ายวันที่ 3 พ.ย.

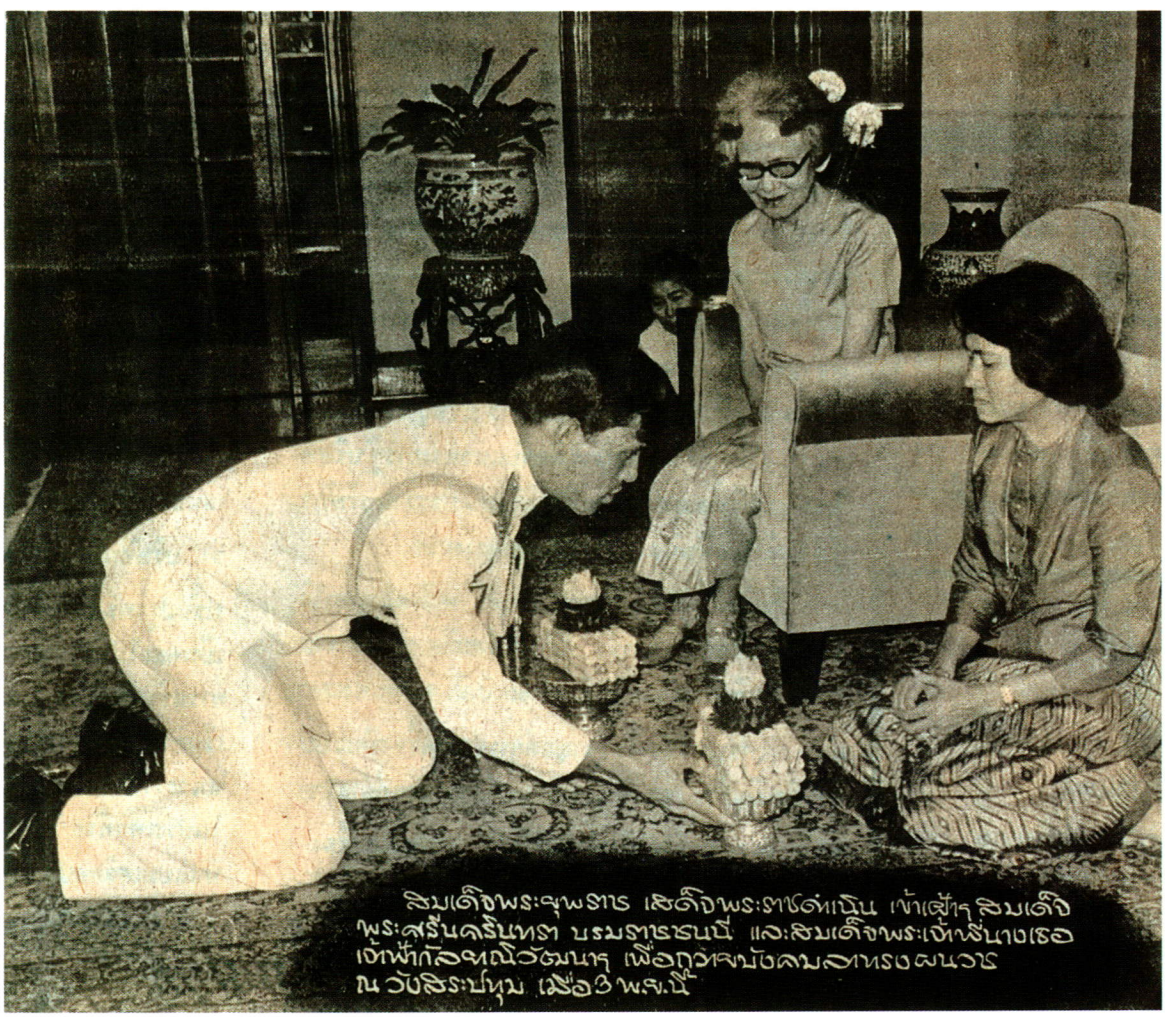
สมเด็จพระยุพราช เสด็จพระราชดำเนิน เข้าเฝ้าฯ สมเด็จ
พระศรีนครินทรา บรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เพื่อถวายบังคมลาทรงผนวช
ณ วังสระปทุม เมื่อ 3 พ.ย.นี้

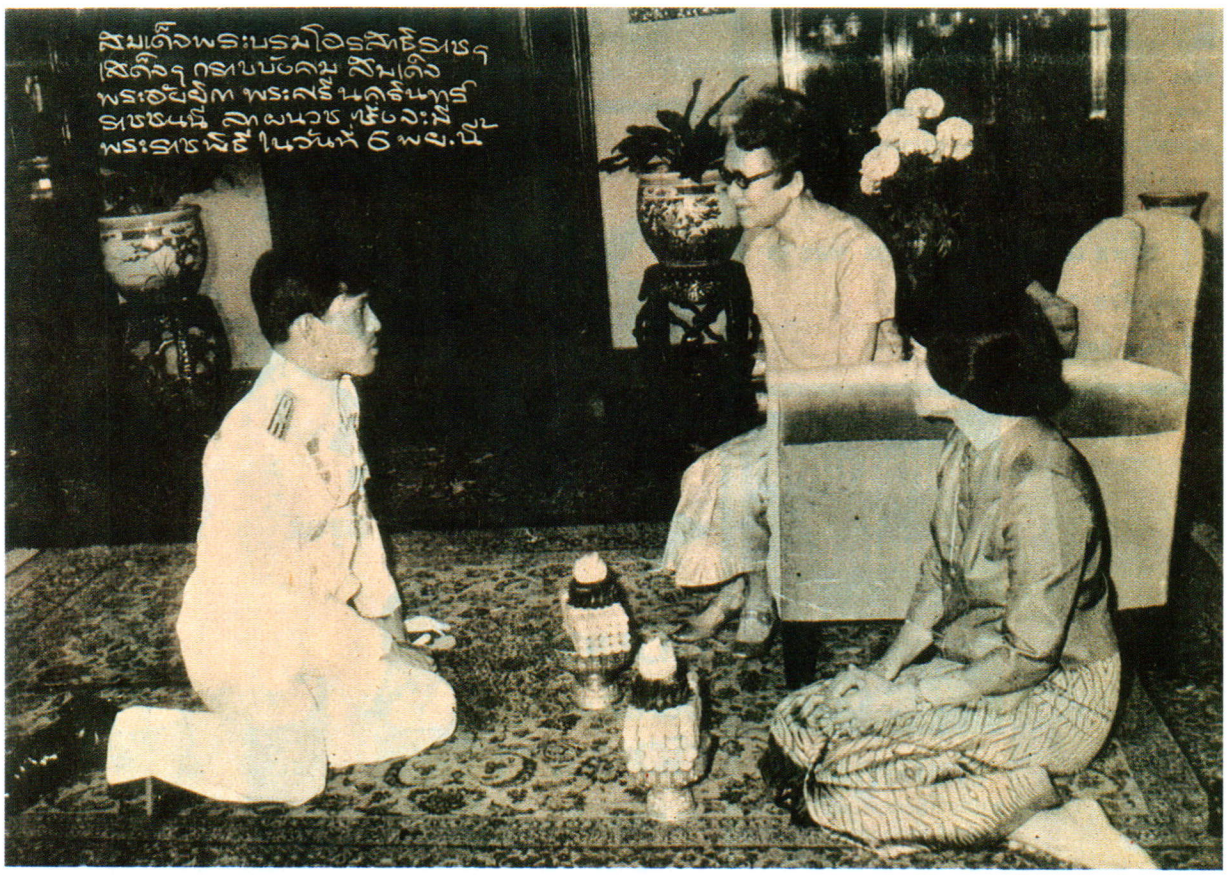
สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
เสด็จฯ กราบบังคม สมเด็จ
พระอัยยิกา พระศรีนครินทร์
ราชชนนี ลาผนวช ซึ่งจะมี
พระราชพิธี ในวันที่ 6 พย.นี้

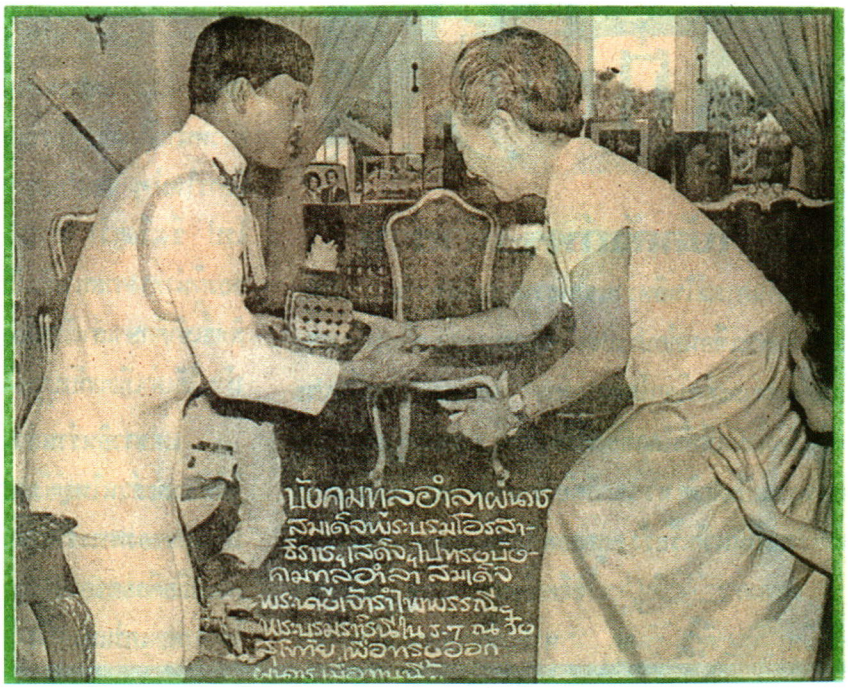

วันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ เสียงปวงชน

พระราชพิธี สมเด็จพระบรมฯ ทรงผนวช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และ
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จฯ พร้อมด้วย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ
ทั้งสองพระองค์ ไปทัศนวัดบวรนิเวศวิหาร

สมเด็จพระเทพฯ
พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จ
พระเทพรัตนราชสุดาฯ กับประชาชน
ที่ไปเฝ้าฯ ถวายพระพร

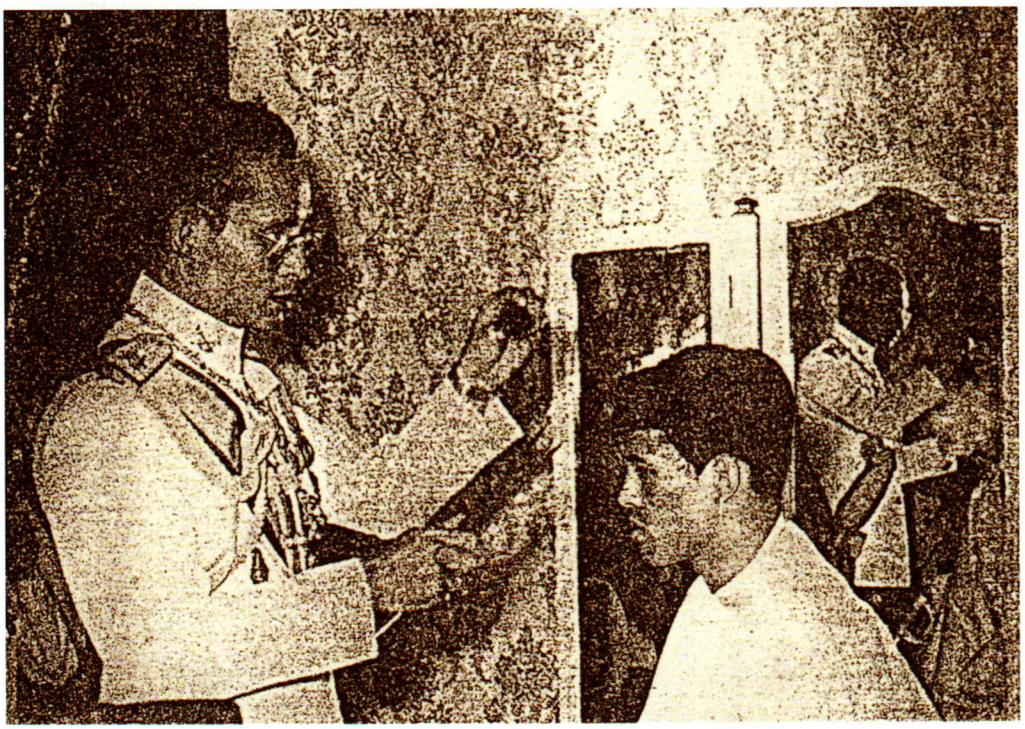

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขริบเส้นพระเกศา

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงขริบเส้นพระเกศา

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงขริบเส้นพระเกศา

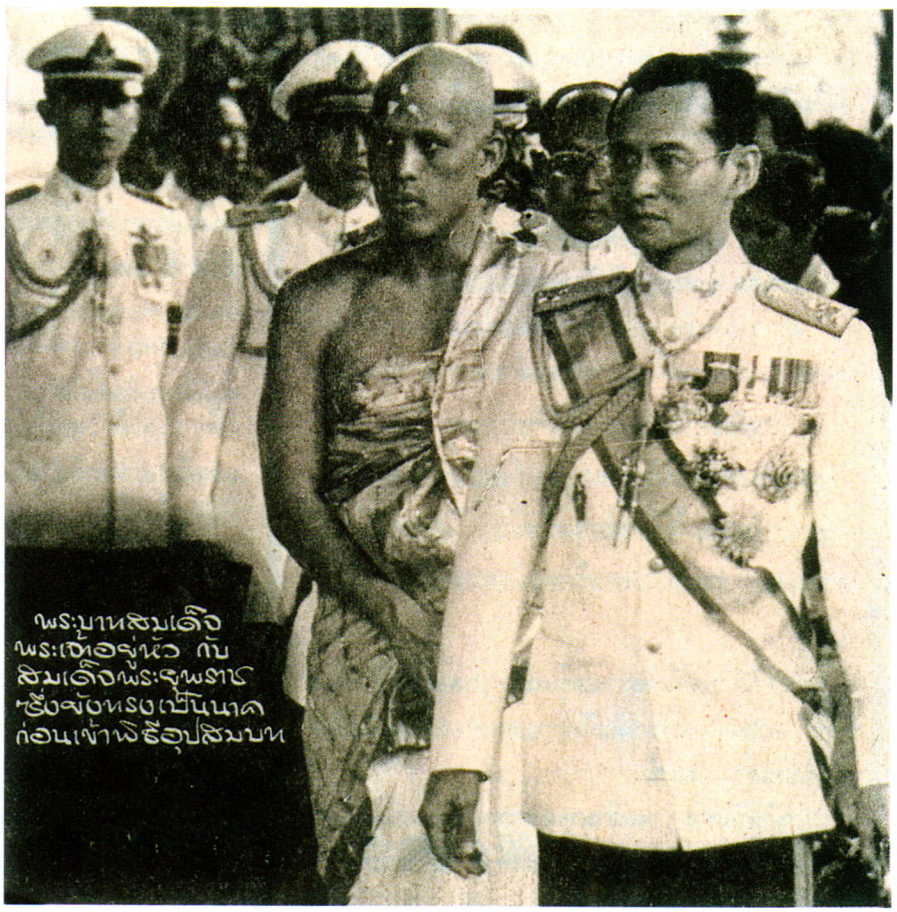

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระอุพราช ซึ่งจักทรงเป็นนาค ก่อนเข้าพิธีอุปสมบท

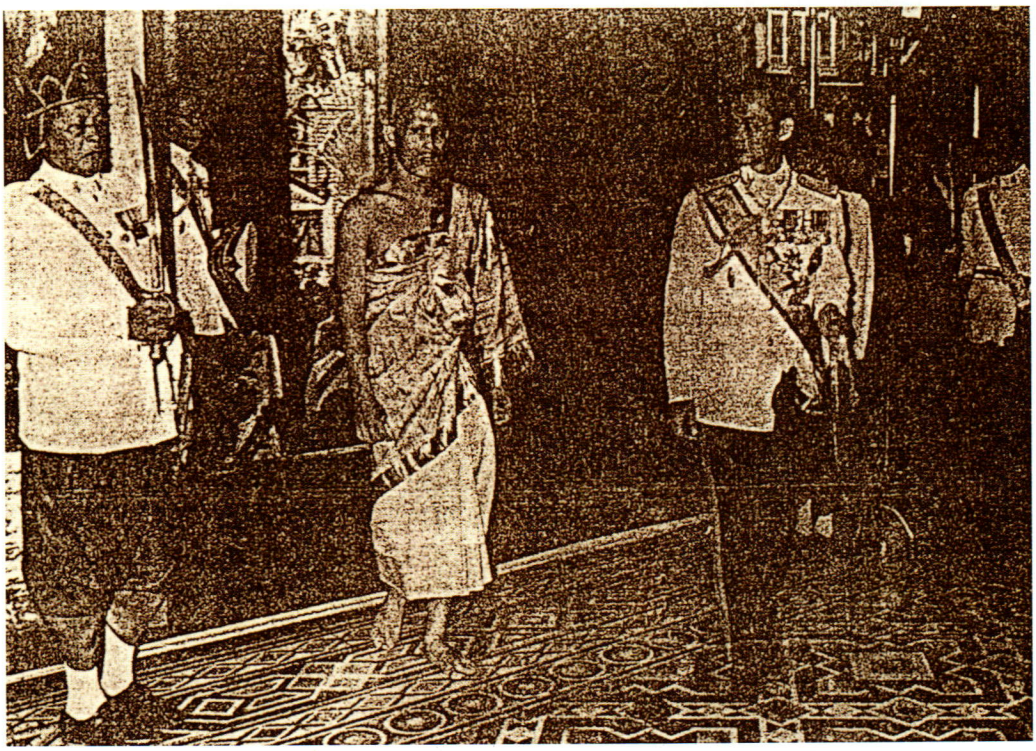

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงนำสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินเข้าในพระอุโบสถ

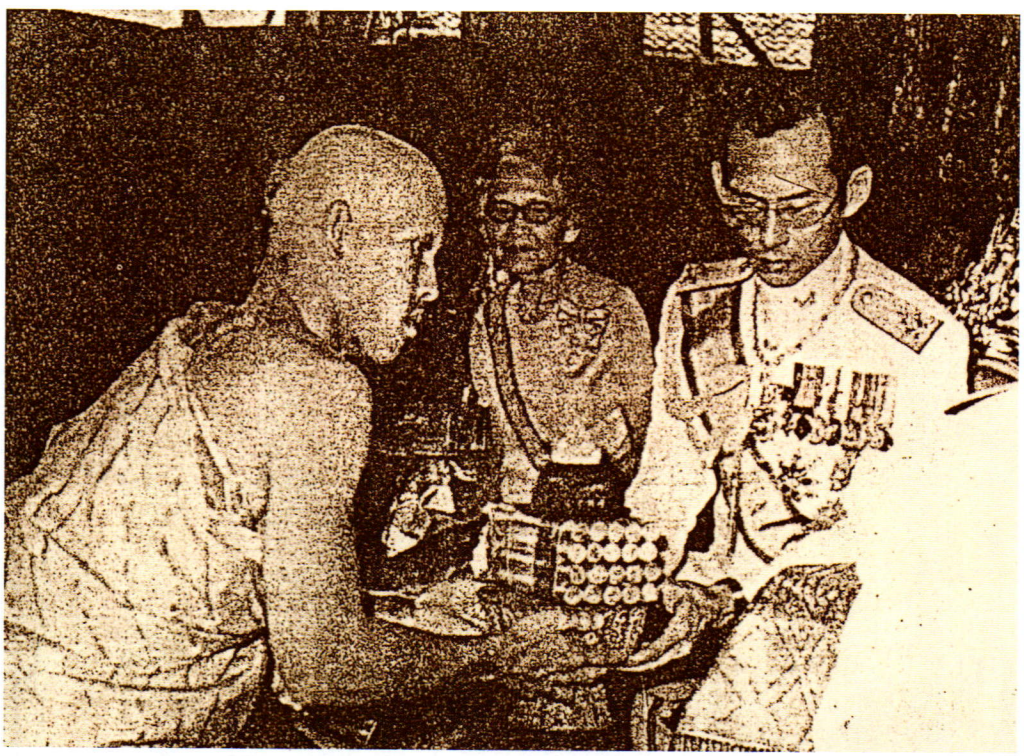

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียน

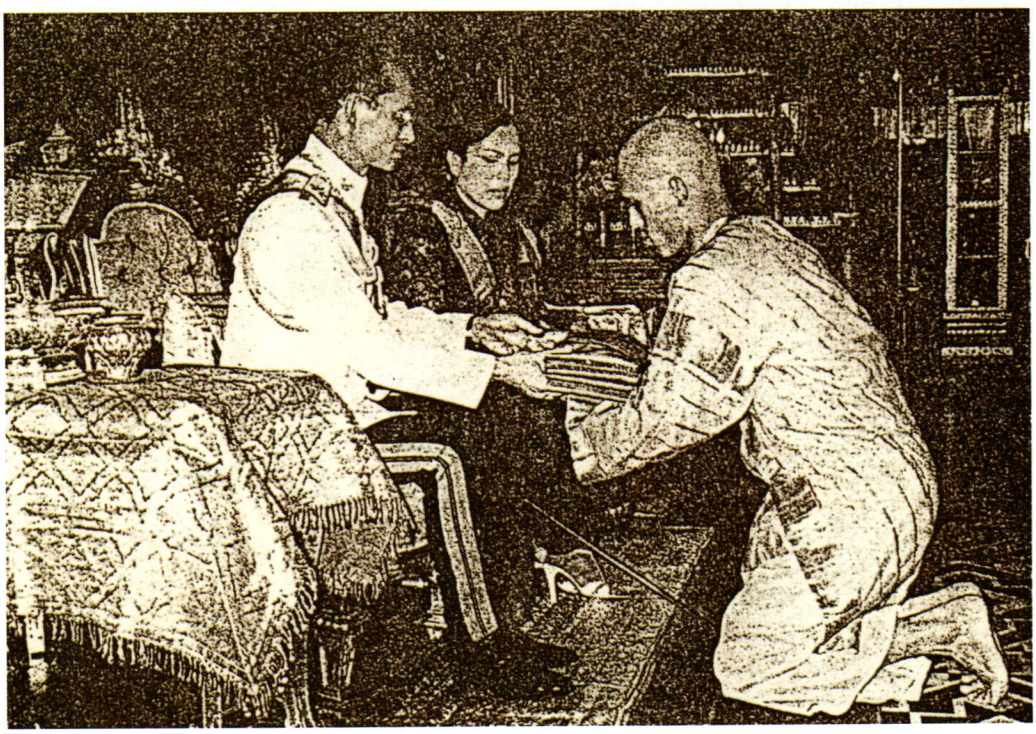

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
พระราชทานผ้าไตร

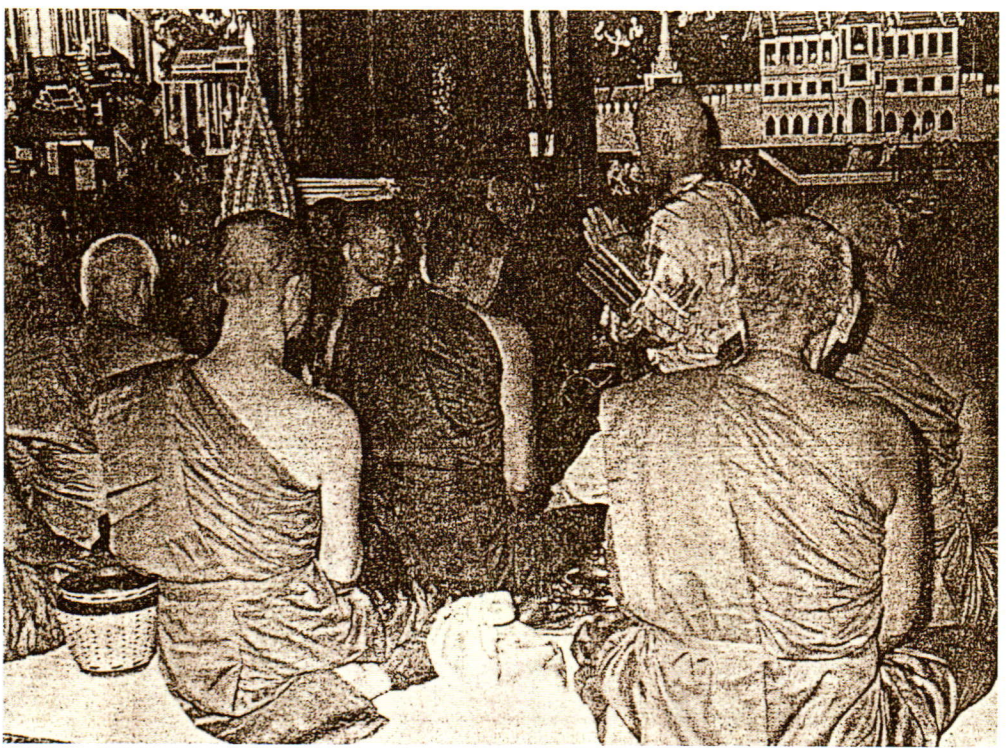

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเข้าขอบรรพชา
ต่อสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

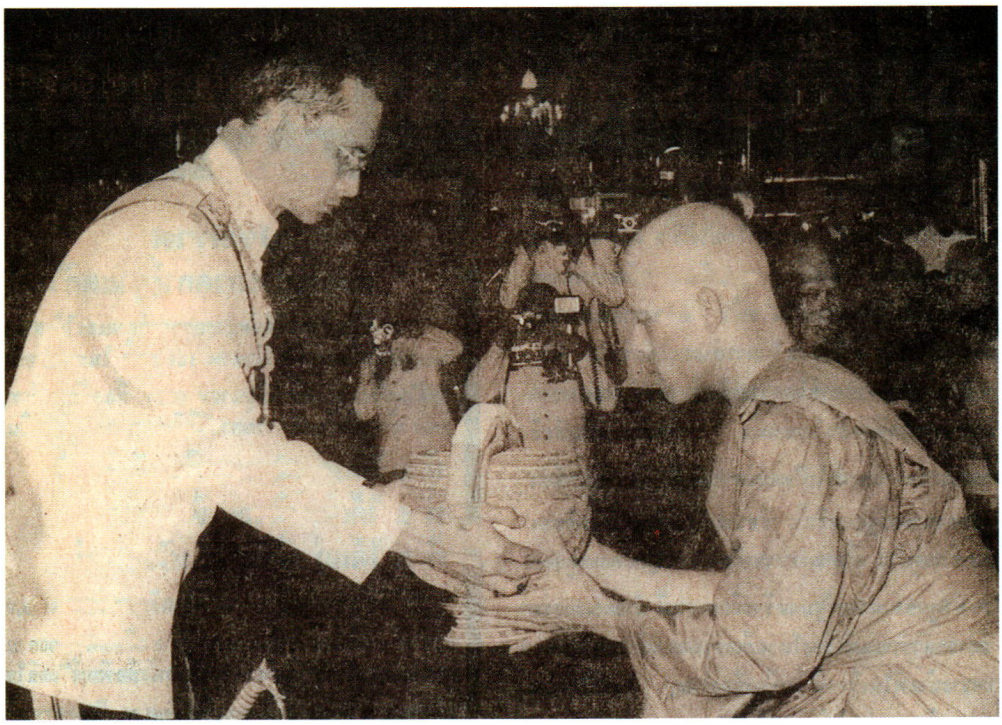

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงประเคนบาตร
แด่สามเณรสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

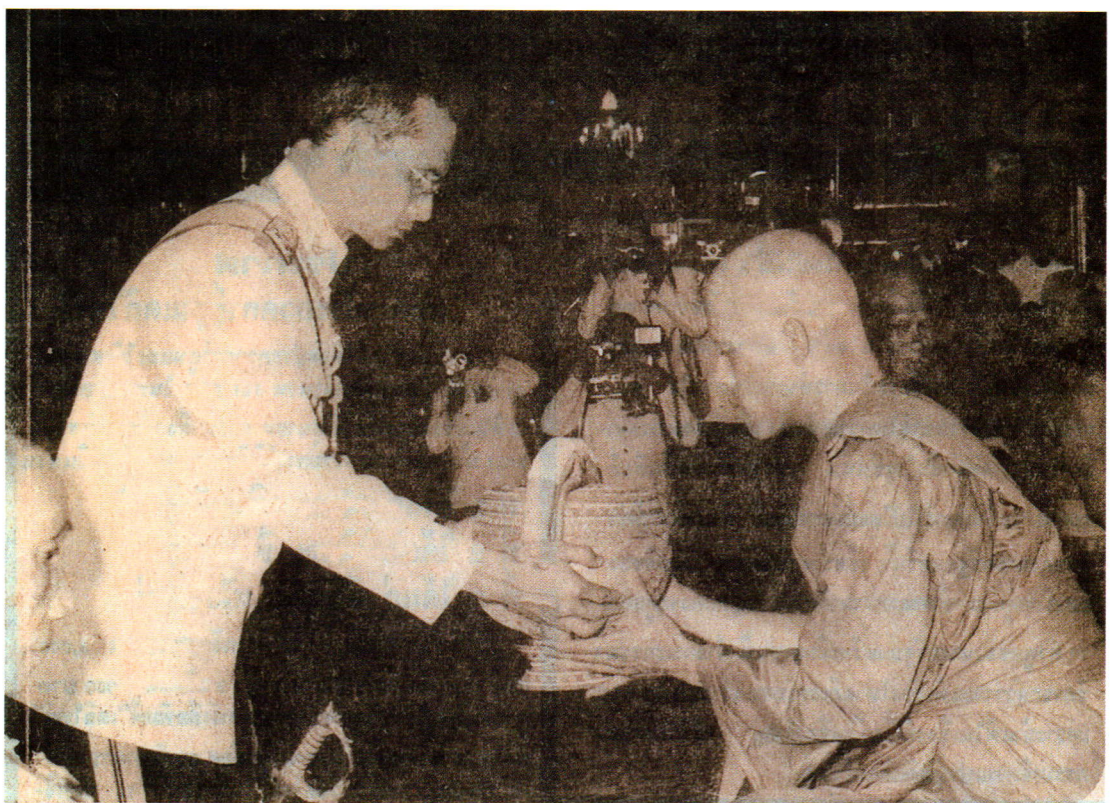

พระราชพิธีทรงผนวช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และ สมเด็จพระ-สยามบรมราชกุมารี ในการพระราชพิธีทรงผนวช สมเด็จพระยุพราช (พระราชฉายา "วชิรวุฒโฑภิกขุ") ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามในพระบรมมหาราชวัง เมื่อบ่ายวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน 2521

(ภาพสำนักพระราชวัง)

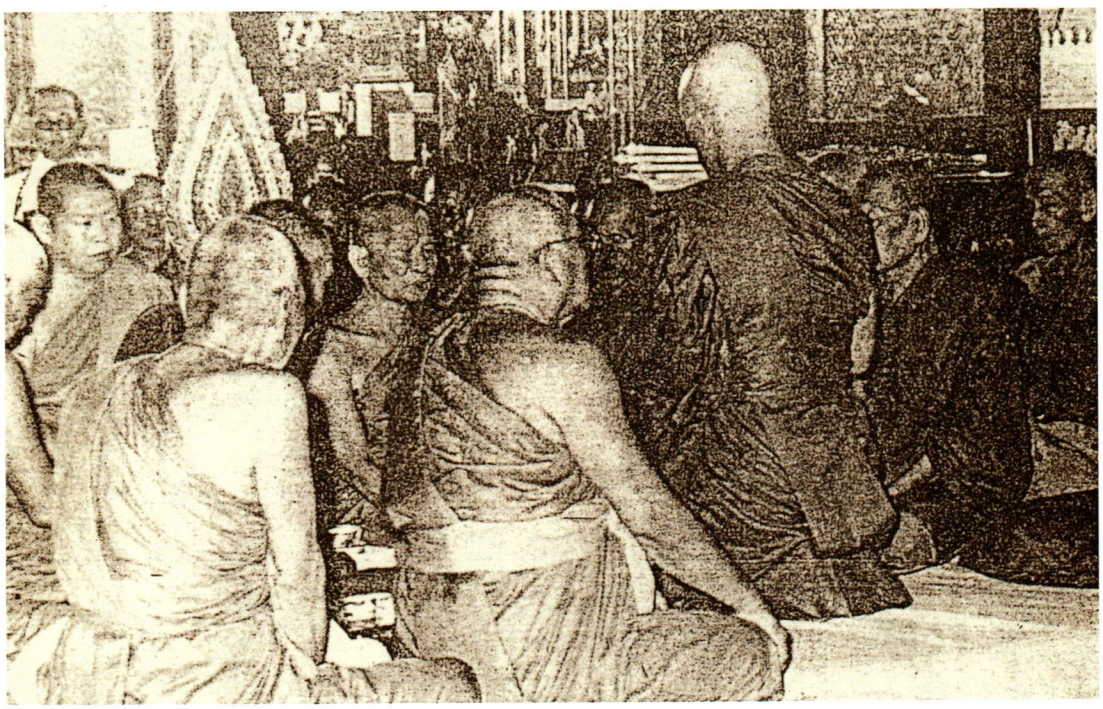

สามเณรสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
ทรงเข้าขออุปสมบทเป็นพระภิกษุต่อสมเด็จพระสังฆราช

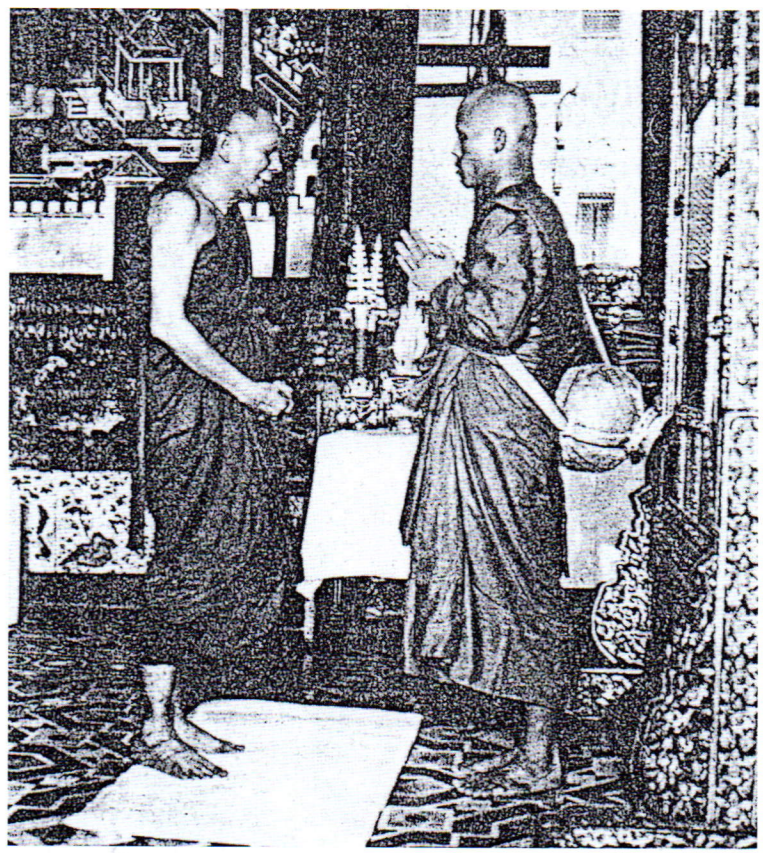

สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) พระกรรมวาจาจารย์
สอบถามอันตรายิกธรรมสามเณรสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

สมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณฺณโก) พระราชอนุสาวนาจารย์ถวายอนุศาสน์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ถวายเครื่องสักการะ
แด่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

สมเด็จพระสังฆราชเสด็จนำ
พระภิกษุสมเด็จพระยุพราชเสด็จฯไปยัง
พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถาน
ก่อนเสด็จฯ วัดบวรนิเวศ ภายหลังพระราช-
พิธีทรงผนวชเมื่อบ่ายวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

สมเด็จพระบรม-
โอรสาธิราชฯ เมื่อ
ทรงอยู่ในเพศ
บรรพชิตาเรียบร้อย
แล้ว ขณะเสด็จฯ
ออกจากวัดพระแก้ว

ทรงผนวช
บรรดาพสกนิกรเฝ้า
เฝ้าชม พระ:บารมี และ:
รับเสด็จ พระ:ภิกษุ สมเด็จ
พระ:บรมโอรสาธิราชฯ
"วชิรญาณวงฺกรโณ" ที่วัดพระ:ศรี-
รัตนศาสดาราม

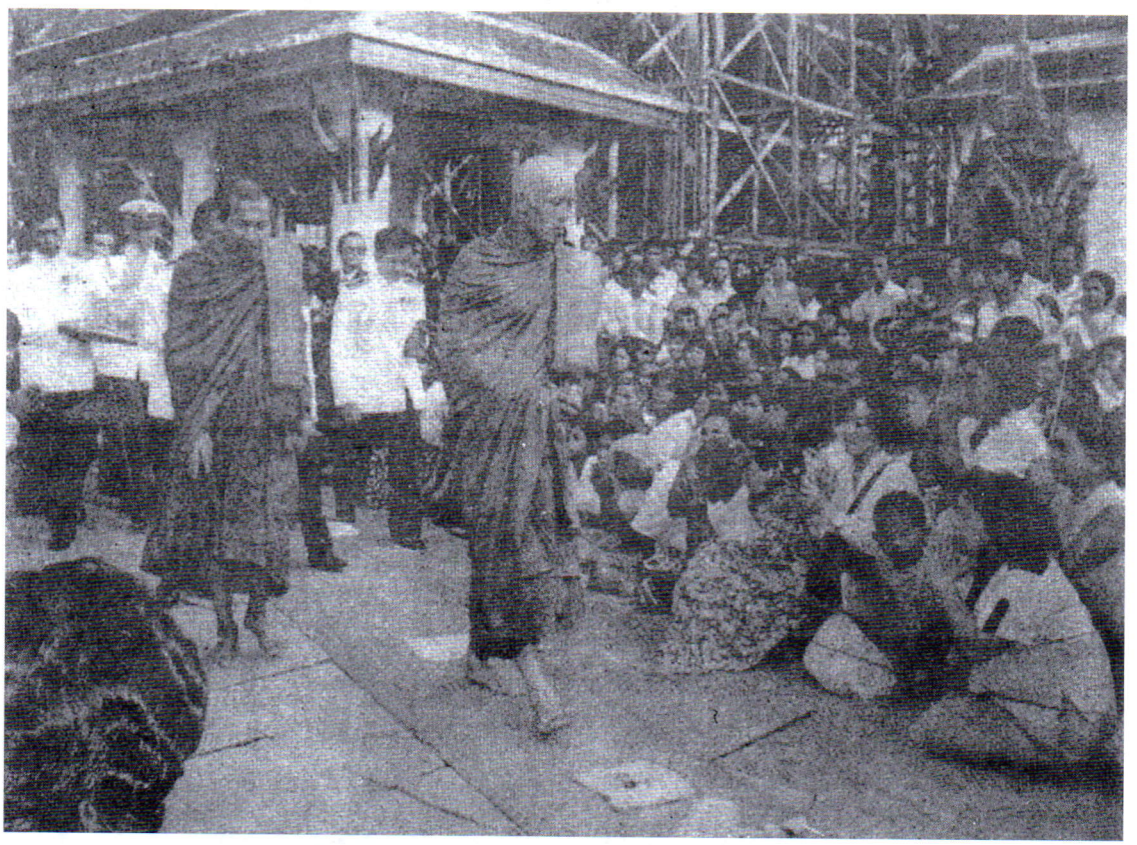

พล.อ.เกรียงศักดิ์
ชมะนันทน์ กับ นาย เติ้ง
เสี่ยว ผิง ซึ่งตบมือ
ไม่หยุด

พล.อ.เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์
นำ นาย เติ้ง เสี่ยว ผิง รองนายก
รัฐมนตรีจีน เดินตบมือไปพร้อม
กับที่ประชาชนปรบมือต้อนรับ

"วชิราลงกรโณภิกขุ"
เสด็จฯเข้าวัดบวรนิเวศ-
วิหาร เมื่อตอนเย็น
วานนี้

พล.อ.เกรียงศักดิ์
ชมะนันทน์ กับ นาย เต้ง
เสียว ผิง ซึ่งตบมือ
ไม่หยุด

วชิราลงฺกรโณ ภิกฺขุ-๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑

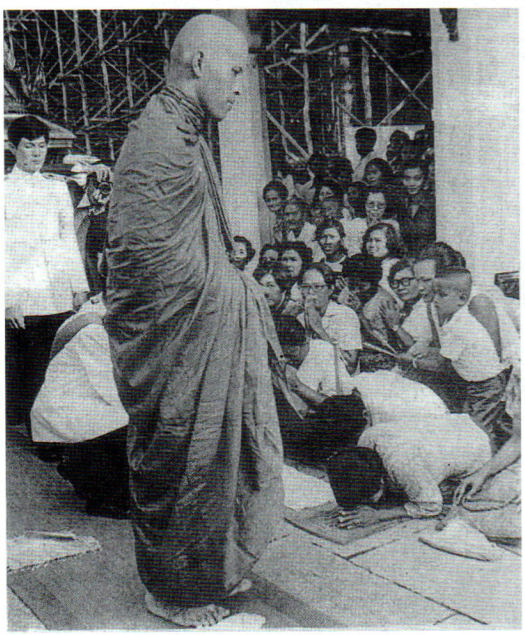

เมื่อวันจันทร์ที่ ๖ พฤศจิกายน๒๕๒๑ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามราชกุมารเสด็จออกทรงผนวชเป็นภิกษุ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ สมเด็จพระญาณสังวร เป็นพระกรรมวาจาจารย์และสมเด็จพระธีรญาณมุนีถวายอนุศาสน์ ทรงมีพระฉายาว่าวชิราลงกรโณ ภิกขุ หลังจากทรงอุปสมบทเรียบร้อยแล้ว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปประทับ ณ พระตำหนักชั่วคราว วัดบวรนิเวศวิหาร

เสด็จฯวัดบวรฯ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จ
พระสังฆราช และพระภิกษุสมเด็จพระมหา
วีรวงศ์เสด็จฯ ลงจากรถยนต์พระที่นั่ง
เข้าประตูวัดบวรนิเวศ หลังจากสิ้นสุดพระราชพิธี
ทรงผนวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ตั้งแต่เช้าวันที่ ๗ พฤศจิกายน พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระตำหนักบ๊นหย่า วัดบวรนิเวศฯ ไปยังพระอุโบสถเพื่อทรงทำวัตรเช้า ระหว่างทางเสด็จมีประชาชนไปเฝ้าถวายนมัสการจำนวนมาก การทำวัตรเช้าใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที เสร็จแล้วสงฆ์อีก ๑๕ นาที มีพระสงฆ์ลงทำวัตร ๙๐ รูป สามเณรอีก ๒๐ รูป

เสด็จฯ ทำวัตรเช้าร่วมกับพระภิกษุวัดบวรฯ วานนี้

วชิราลงกรโณ ภิกขุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ขณะทรงทำวัตรเช้าที่พระตำหนักวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเช้าวานนี้ มีประชาชนไปรอเฝ้าเสด็จพระตำหนักอย่างคับคั่ง

พระวชิราลงกรโณ ภิกขุ
ทรงลงโบสถ์ที่วัด บวร
นิเวศวิหาร เมื่อ ๑ น. วานนี้
(ที่ 8) ปฏิบัติศาสนกิจ
ประจำวัน เยี่ยงภิกษุทั้งปวง

วชิราลงกรณภิกขุ ... พนครีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ...
ทรงลาพระ ... วชิราลงกรณภิกขุ ... ทรงจำวัด ... ณ พระ ...
เจ้าหน้าที่นำหน้า ... กุฏิบวรนิเวศน์วิหาร

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงรับดอกไม้และสิ่งของจากประชาชนที่ไปคอยเฝ้าฯรับเสด็จฯ ณ บริเวณวัดบวรนิเวศวิหารก่อนที่จะเสด็จขึ้นสู่พระอุโบสถเพื่อทรงทำวัตรเช้า เมื่อเวลา ๙.๐๐ น. วันนี้

ราชองครักษ์ และ ผู้ช่วยราชเลขาธิการ ใน **สมเด็จพระบรม-โอรสาธิราชฯ** บวชโดยเสด็จเป็นพระสหจร เมื่อเช้าวันที่ 7 พ.ย.

พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปวัดราชบพิธ เพื่อทรงนมัสการสมเด็จพระสังฆราช เมื่อบ่ายวันที่ ๗ พฤศจิกายนนี้ (ในภาพ) ขณะทรงรับดอกไม้จากหนูน้อยคนหนึ่งที่รอเฝ้ารับเสด็จ

ทรงสักการะพระอัฐิ
ทรงจุดธูปเทียนถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระสังฆราชเจ้ากรมหลวง-
วชิรญาณวโรรส สมณศักดิ์ที่ ๔ พระอุโบสถวัดราชบพิธ

ถวายคารวะพระอุปัชฌาย
พระภิกษุวชิราลงกรณ์ เสด็จไปทรงถวาย
สักการะสมเด็จพระสังฆราชองค์พระอุปัช-
ฌาย์ ณ วัดราชบพิธ เมื่อวานนี้..

วันที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ ดาวสยาม

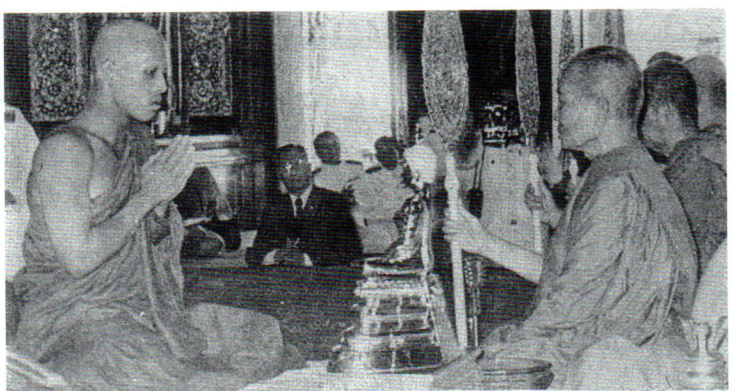

เฝ้าฯพระสังฆราช พระภิกษุวชิราลงกรโณ เสด็จเข้าเฝ้าฯ ถวายเครื่องสักการะ สมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ ที่วัดราชบพิธ

● ทรงรับประเคนจากหนูน้อย
และประชาชนที่เฝ้ารับ

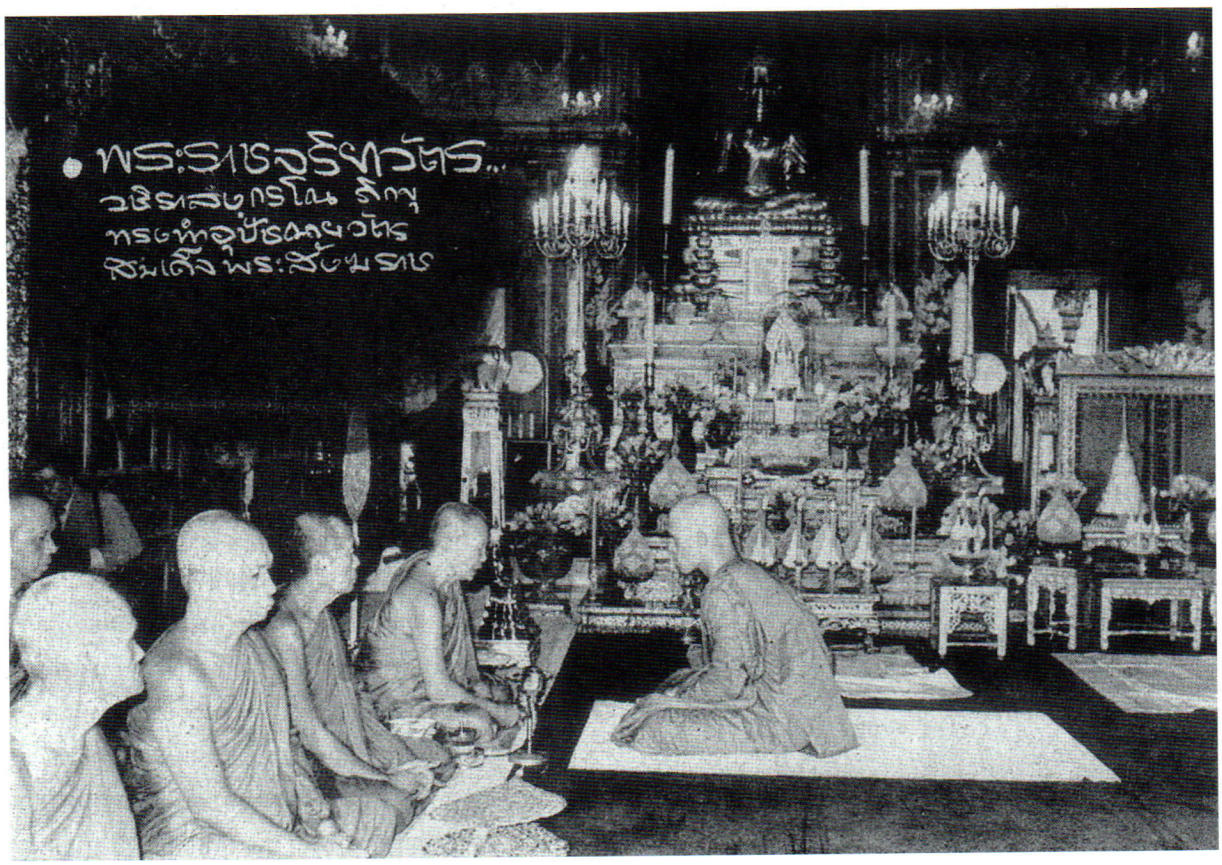
• พระราชจริยาวัตร..
วชิราลงกรณ สิกฺขุ
ทรงทำอุปัชฌายวัตร
ถวายเฉลิม พระสังฆราช

เฝ้าสมเด็จ
พระสังฆราช...
วชิรสงกรโณภิกขุ
เสด็จพระราชดำเนิน
ไปเฝ้าสมเด็จพระ
สังฆราชฯ ที่พระอุโบสถ
วัดราชบพิธ เมื่อ
13.00 น. วันที่ 7 พย.
วานนี้.

ร.ส.พ.ธ.ทอง สาธุ!.... ขอพระราชกุศลผลบุญของพระองค์ โปรดตลบันดาลให้ประเทศไทย อยู่รอดปลอดภัยชั่วนิรันดร์!!

เสด็จฯวัดราชบพิธฯ (ซ้าย) พระภิกษุสมเด็จพระยุพราช "วชิราลงกรโณ ภิกขุ" เสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เมื่อบ่ายวันที่ 7 พฤศจิกายน 2521

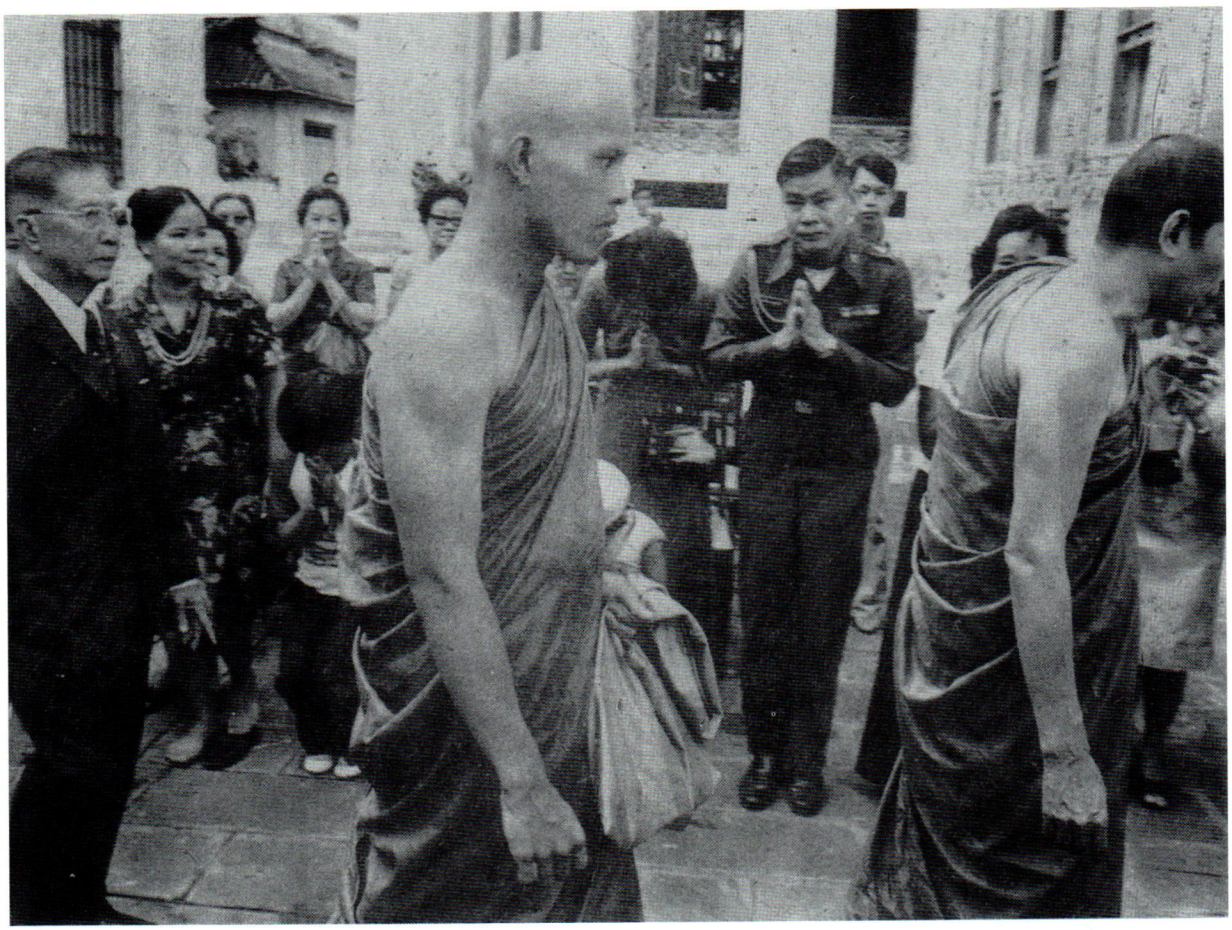

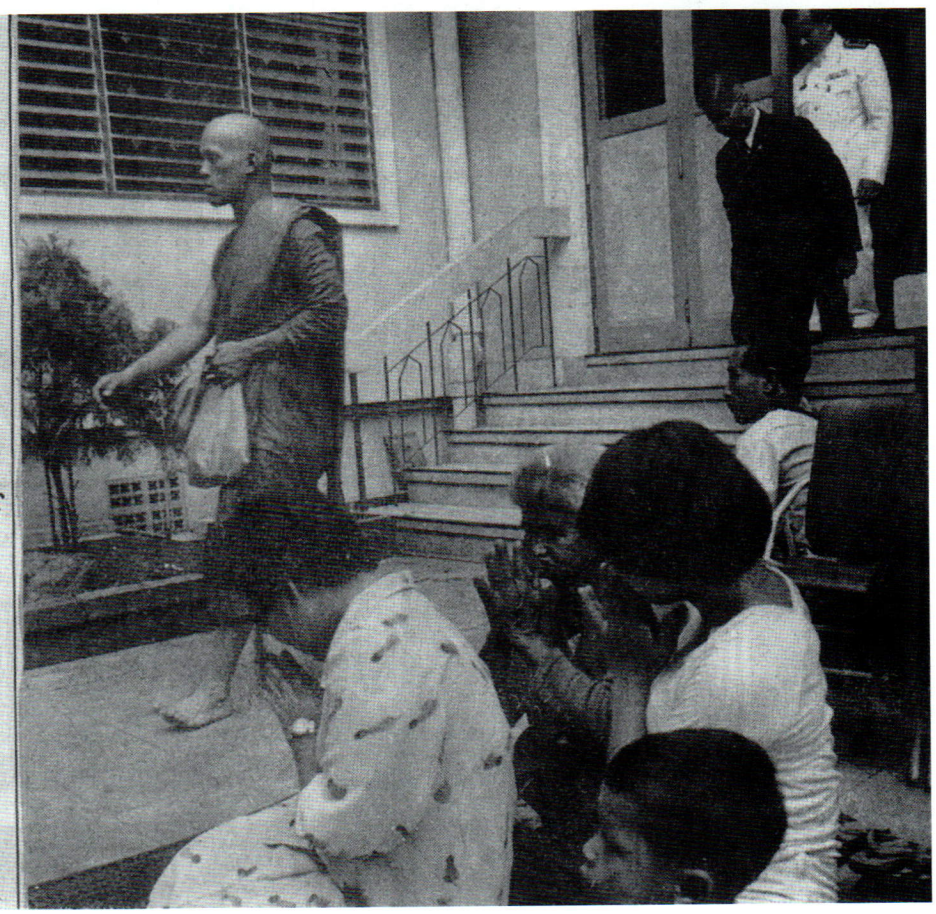

ภาพชุดผนวช....

ภาพพระจริยาวัตรของพระบรมโอรสาธิราชหลังผนวช (ซ้าย) เคียงข้างองค์รักษ์ และพระสหายที่ร่วมบวช....

ข้าราชการประชาชนเข้าถวายพุ่มไม้แด่วชิราลงกรโณภิกขุขณะเสด็จฯวัดพระเชตุพนฯและวัดจักรวรรดิฯ

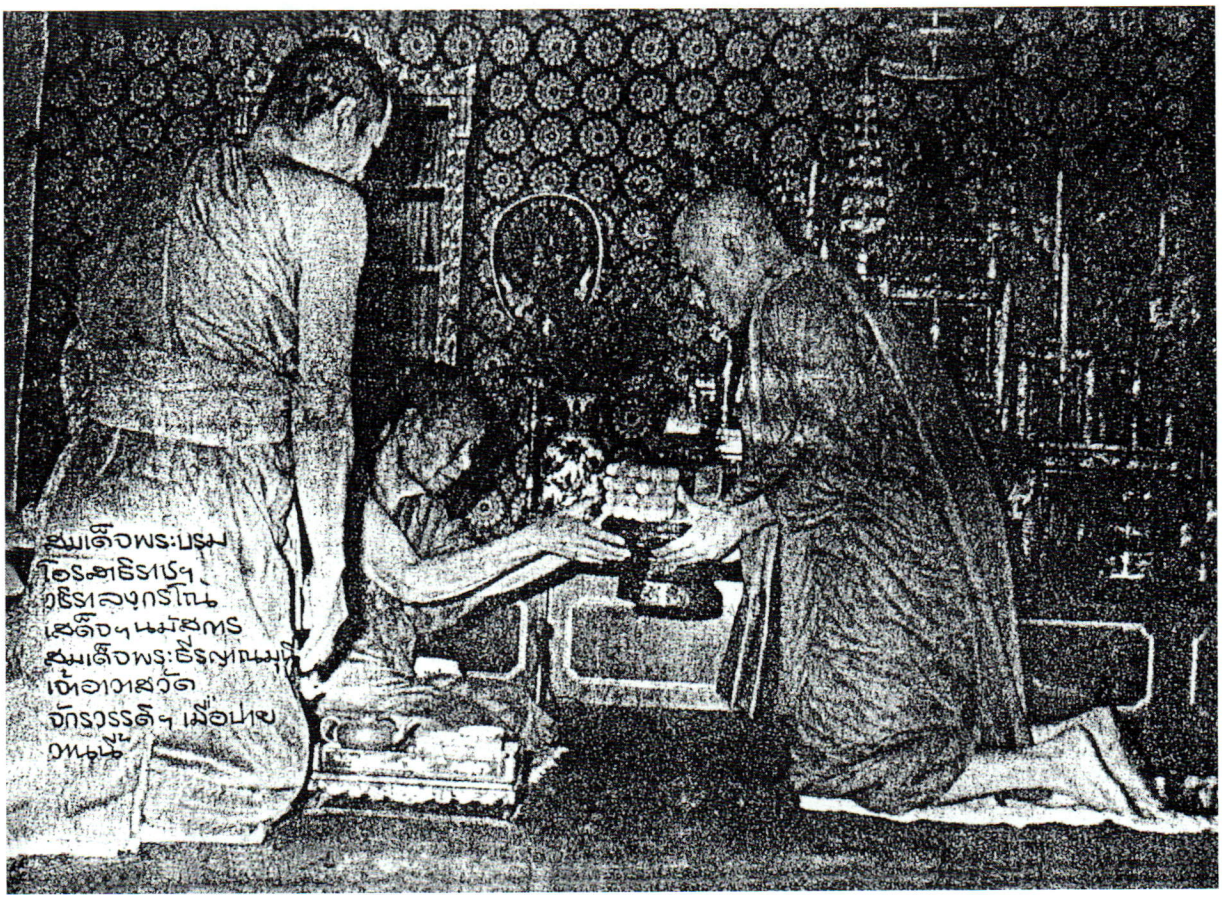
สมเด็จพระบรม
โอรสาธิราชฯ
วชิราลงกรโณ
เสด็จฯ นมัสการ
สมเด็จพระธีรญาณมุนี
เจ้าอาวาสวัด
จักรวรรดิฯ เมื่อบ่าย
วานนี้

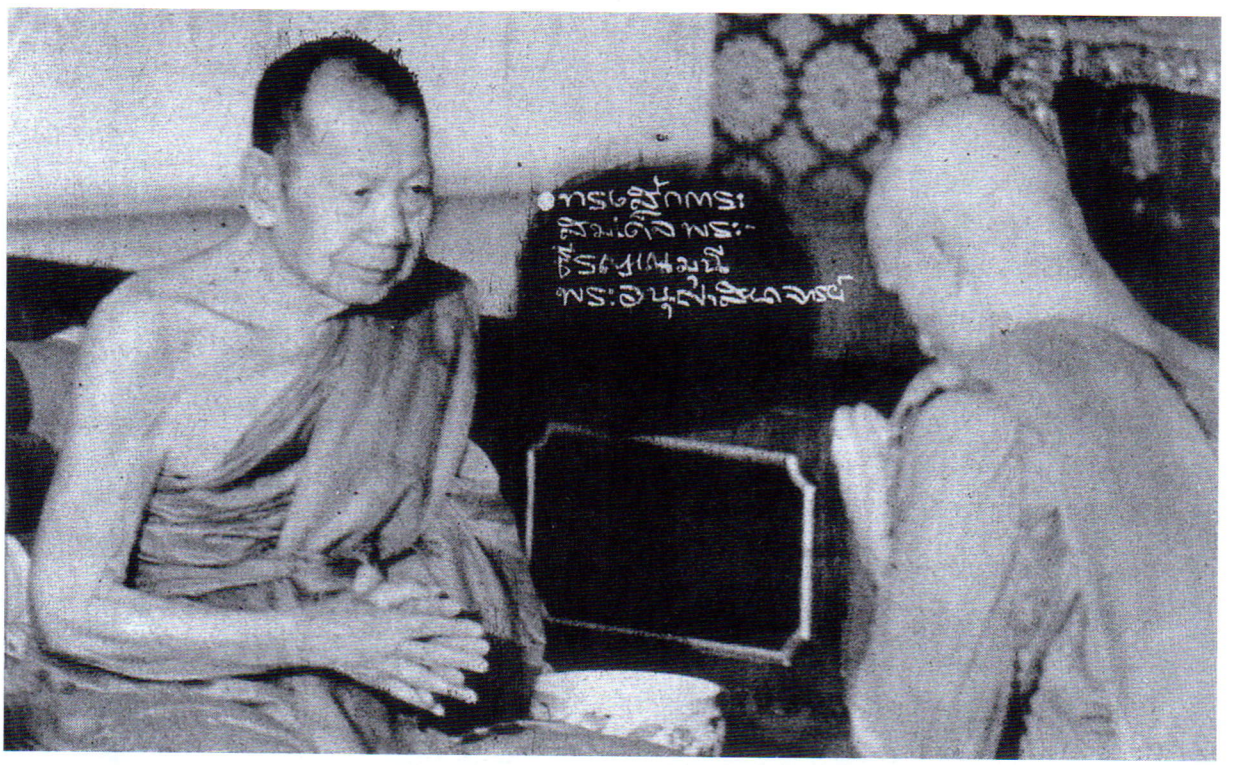
ทรงสักการะ
สมเด็จพระ-
ธีรญาณมุนี
พระอนุญาสนาจารย์

"วชิรเสนกรโณ ภิกขุ" เสด็จฯลงหน้าวัดเช้า มีประชาชนเข้าถวายดอกไม้ธูปเทียน ตามพระเสด็จฯไปยังพระอุโบสถ วัดบวรนิเวศฯเมื่อ ๘ พ.ย.นี้

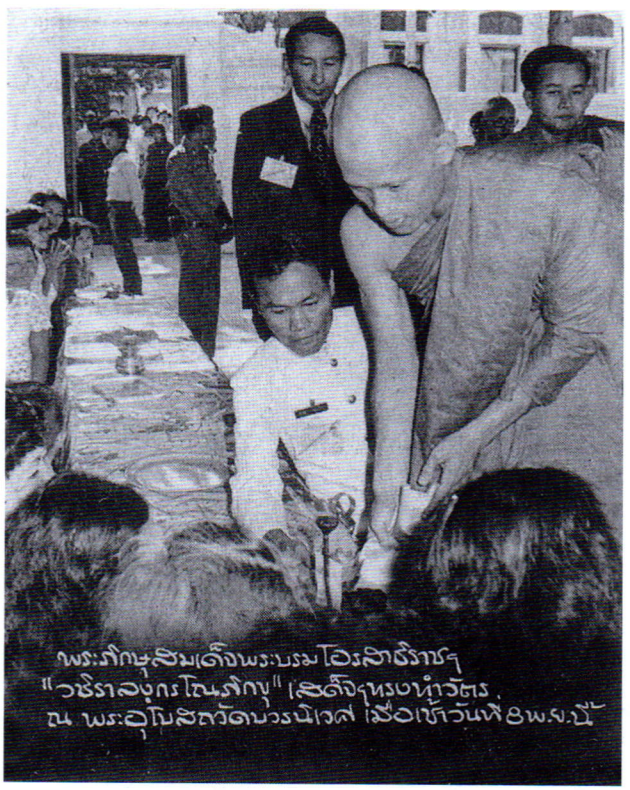
พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
"วชิราลงกรโณภิกขุ" เสด็จฯทรงทำวัตร
ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศ เมื่อเช้าวันที่ 8 พ.ย.นี้

เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2521 เวลา 15.15 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จออก ณ พระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานพระราชวโรกาสให้ นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเฝ้าทูลละอองพระบาท (สำนักพระราชวัง)

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงลงรับจตุปัจจัยจากประชาชน เข้าเฝ้าฯ ตรงหน้าพระอุโบสถ ข่าวว่านี่ (ธ พย.)

ทรงบิณฑบาต
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จลงณ บริเวณหน้า
พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน
เพื่อทรงถวายภัตตาหาร
บิณฑบาต แด่วชิราลงกร-
โณภิกขุ เมื่อเช้าวานนี้

ทรงบาตร
สมเด็จพระเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงถวายอัฏฐบริขารบาตร แด่
พระภิกษุสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ฯ
วันที่ 9 (สำนักพระราชวัง)

พระภิกษุวชิราลงกรโณ
เสด็จยุออกรับบิณฑ-
บาตเป็นครั้งแรก เมื่อ
เช้าวานนี้ (ที่ 9)

เสด็จบิณฑบาต พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ วชิราลงกรณทรงรับพระกระยาหาร บิณฑบาตจากประชาชนเมื่อเช้าวานนี้ ที่บริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร

เสด็จ ฯ บิณฑบาต พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จ ฯ ออกรับบิณฑบาตจากประชาชนชาวไทยผู้จงรักภักดีพร้อมด้วยพระสหจรอีก 5 รูป ณ บริเวณวัดบวรนิเวศ เมื่อเช้าวันที่ 9 พ.ย.

ประชาชนใส่บาตรพระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร ที่หน้าวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเวลา๗.๑๕น. วันนี้ หลังจากที่เสด็จพระราชดำเนิน ไปทรงบิณฑบาตจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

จงรักภักดี

ประชาชนกำลังถวายพระกระยาหารแด่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารฯ ด้วยความชื่นชมเป็นที่ยิ่ง ณ บริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเช้าวันที่ ๙ พฤศจิกายน

เวลา 09.30 น. วันนี้ พระภิกษุสมเด็จ
พระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร
ทรงศึกษาพระธรรมวินัย ร่วมกับ นวกะภิกษุ
รูปอื่นๆ ณ พระเทพนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร[๑] ประทับฉายพระรูปร่วมกับพระภิกษุของวัดบวรนิเวศวิหาร ตอนสายวานนี้ ณ บริเวณตำหนักเพชร

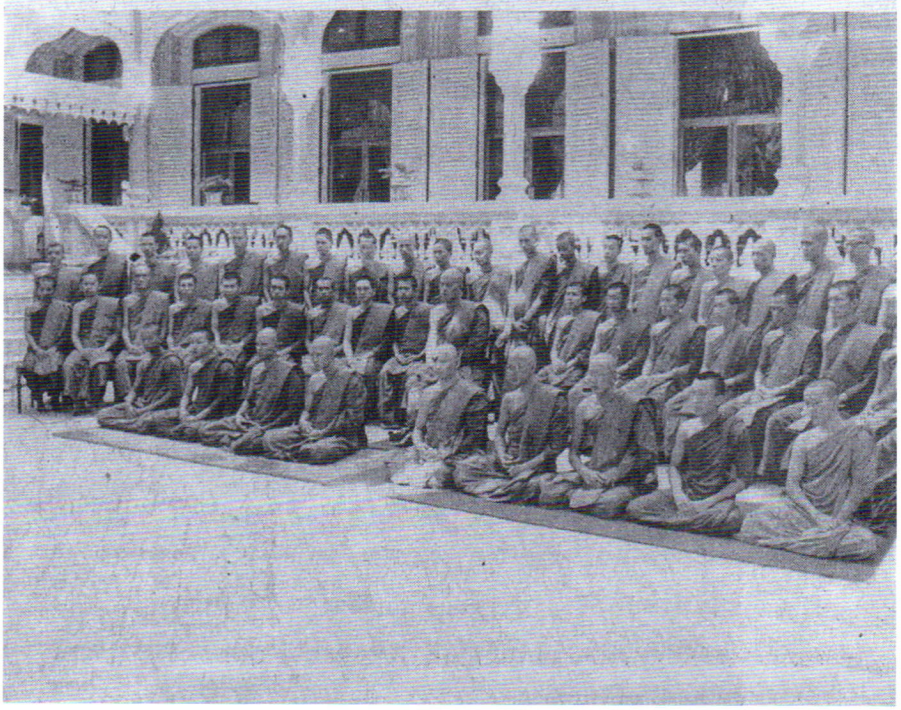

(๑) ที่ถูกต้องคือ "สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร"

ธรรมจรณะ พระภิกษุสมเด็จพระยุพราช "วชิราลงกรโณภิกขุ" เสด็จฯ ทรงปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน
ของ สงฆ์ท่ามกลางพุทธศาสนิกชน และราษฎรที่เข้าเฝ้าฯ ณ บริเวณวัดบวรนิเวศวิ-
หาร เมื่อเช้าวันที่ 14 พฤศจิกายน 2521

ถวายธูปเทียนแพ

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราช-สุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระดำเนินเข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ แด่พระภิกษุสมเด็จพระยุพราช ณ พระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อบ่าย วันที่ 15 พฤศจิกายน 2521 (ภาพสำนักพระราชวัง)

ทูลเกล้าฯ ถวายธูปเทียนแพ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ชลอ ธรรมศิริ นำข้าราชการกรุงเทพมหานคร เข้าเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ ถวายสักการะแด่พระภิกษุสมเด็จพระยุพราช "วชิราลงกรโณภิกขุ" ณ พระตำหนักเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเช้าวันที่ 15 พฤศจิกายน 2521 (ภาพสำนักพระราชวัง)

● **พระปาฏิโมกข์** พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงไปร่วมสังฆกรรมพึงสวดพระปาฏิโมกข์ ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศน์วิหาร

เมื่อวันที่17พฤศจิกายน2521เวลา14.35น.พระสังฆสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
สยามมกุฎราชกุมารเสด็จออก ณ พระที่นั่งเพชร วัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทาน
พระราชวโรกาสให้ คุณพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี และคุณ
องคมนตรี และภริยา เข้าเฝ้าทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ รายการถวายสักการะ

พระราชจริยาวัตร
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ
ทรงรับดอกไม้ธูปเทียนจากพสกนิกร
ที่มารอเฝ้าฯ รับเสด็จที่วัดบวรนิเวศ

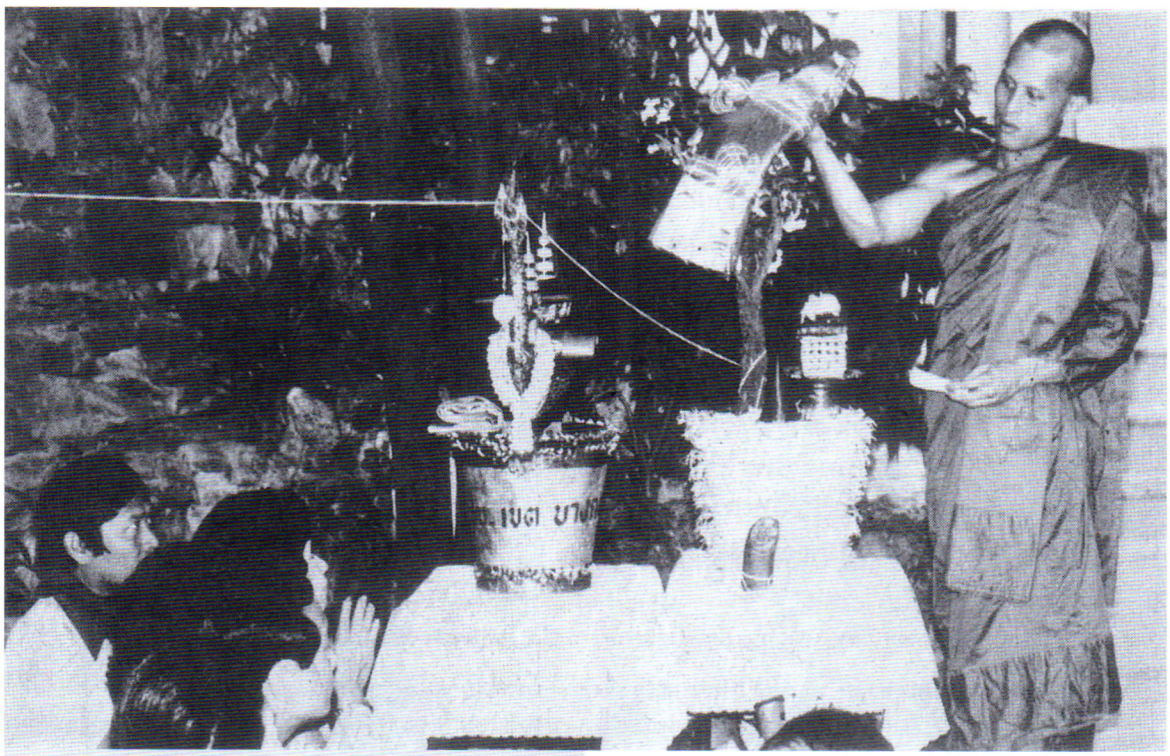

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จลงทรงรับผ้าบ๊า ซึ่งลูกเสือชาวบ้านและประชาชนจัดถวายที่บริเวณภูเขาหน้าพระตำหนักบ้านหย่า วัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเวลา ๑๖.๔๕ น. วันที่ ๑๙ พฤศจิกายนนี้ (สำนักพระราชวัง)

พระภิกษุ สมเด็จ พระบรม โอรสาธิราชฯ สยาม มกุฎราชกุมาร จะทรงประกาศลาสิกขา ในวันจันทร์ที่ ๒๐ พฤศจิกายนนี้ เวลา ๑๐.๑๕ น.

พระภิกษุสมเด็จพระบรม
โอรสาธิราชฯ ทรงเททองหล่อ
พระศาสดาจำลอง ณ บริเวณ
หน้าพระอุโบสถวัดบวรนิเวศ
เมื่อเย็นวานนี้ (19 พย.)

พระภิกษุสมเด็จพระยุพราช "วชิราลงกรโณ" เสด็จไปทรง
ทำวัตรเช้าตามปรกติ เมื่อ 19 พ.ย. 21

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงนิพ
พระบรมนิพพาลักษณ์ร่วมกับพระภิกษุอื่นๆ ที่หน้า
พระอุโบสถวัดบวรฯ เมื่อเช้าวานนี้

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
ทรงฉัตรพระราชลักษณ์ร่วมกับ
พระภิกษุและสามเณร วัดบวรนิเวศ
เมื่อเช้าวันที่ 18 พ.ย.นี้ ก่อนที่จะ
ทรงลาสิกขาบท ในวันที่ 20 พ.ย.

พระภิกษุสมเด็จพระยุพราช ทรงประกอบพิธี
อาสิกขาบทต่อสมเด็จพระสังฆราช ในพระอุโบสถ
วัดราชบพิธ เมื่อเย็นวันที่ 19 พย. ก่อนที่จะทรงพ้น
บรรพชิต ในวันนี้

ถวายบังคมทูลลา สมเด็จพระสังฆราช
วชิรญาณวงศ์ ภิกขุ เสด็จฯ ไปทรงถวายบังคมทูลลา
สมเด็จพระสังฆราช พระอุปัชฌาย์ ณ วัดราชบพิธ
ก่อนนี้ เพื่อทูลลาสิกขาในวันนี้

ทรงนมัสการ
พระอุปัชฌาย์
เสด็จฯ ไปทรงจุดธูปเทียนบูชาพระอุปัชฌาย์
สมเด็จกรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จ-
พระสังฆราชเจ้า พระอุโบสถวัดราชบพิธ

ทรงลาผนวช(๑)

พระภิกษุ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนิน ทรงกราบลา ผนวช สมเด็จพระสังฆราช ที่วัดราชบพิธ เมื่อวานนี้ สำหรับพระราชพิธีเริ่มตั้งแต่เวลา ๑๘.๐๐ น. วานนี้และเสร็จสิ้นเวลาบ่ายโมงวันนี้

(๑) ที่ถูกต้องคือ “ลาสิกขา”

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ เดลิไทม์

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ ไทยรัฐ

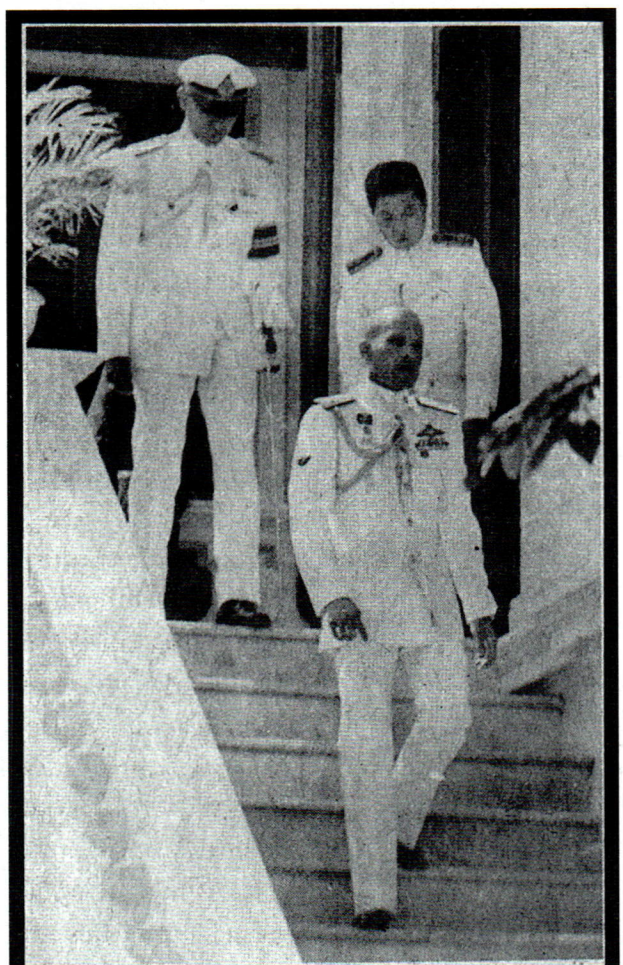

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมารขณะออกจากวัดบวรนิเวศวิหาร หลังจากทรงลาผนวชเช้าวานนี้ มีประชาชนไปรับเสด็จอย่างคับคั่ง

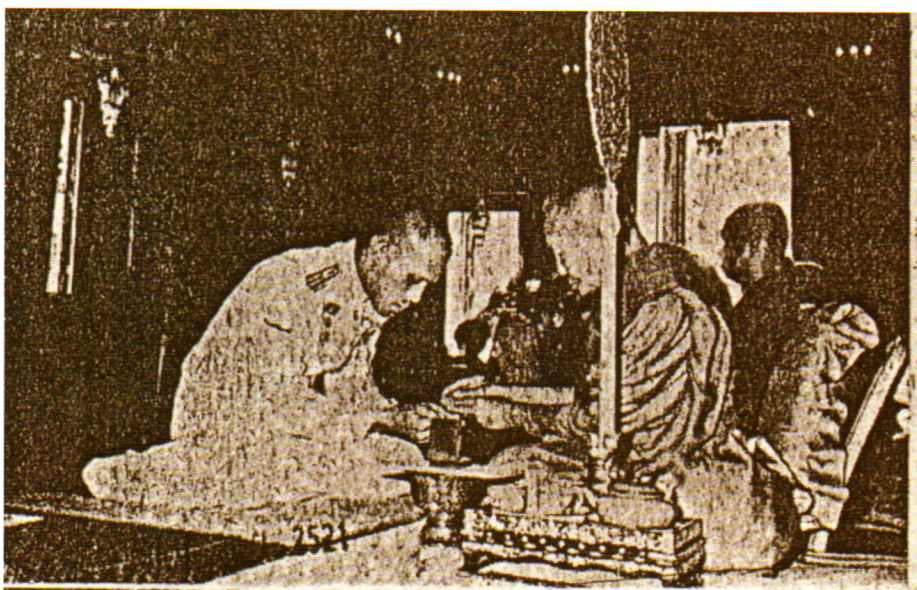

พันตรี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎ ราชกุมาร เสด็จฯ ไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช ณ วัดราชบพิธ สถิตมหาสีมาราม เมื่อวานนี้ หลังจากที่ทรงลาสิกขา มีประชาชนไปเฝ้าฯรับเสด็จฯอย่างคับคั่ง

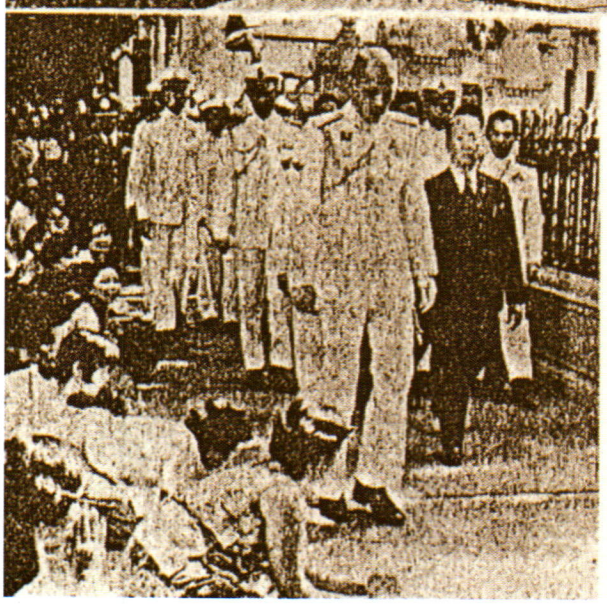

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑ ไทยรัฐ

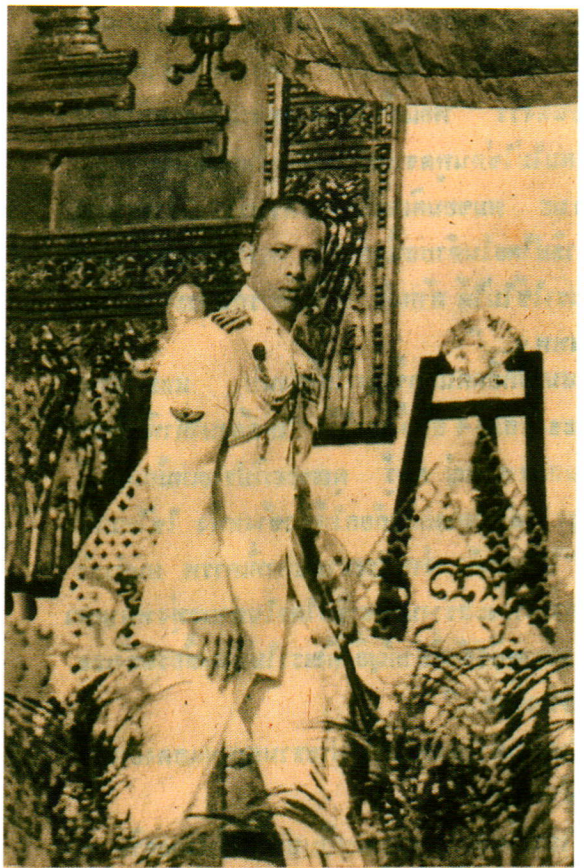

พันตรีสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปวางพวงมาลา ณ พระราชอนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เนื่องในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคต เมื่อบ่ายวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน นี้

สมเด็จพระยุพราช เสด็จพระราช-
ดำเนิน ณ วัดธรรมมงคล สุขุมวิท 101
บางจาก พระโขนง กทม. เมื่อ 16 น. วันที่ 21 พ.ย. 21
เพื่อทรงเททองหล่อพระประธาน นำไปประดิษฐาน
ที่ประเทศบังคลาเทศ

ภาคผนวก

เพื่อเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๕๐ พรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๔๕ หนังสือพิมพ์สยามรัฐได้รวบรวมเรื่องการพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร แล้วนำมาพิมพ์เผยแพร่ระหว่างวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๕ – ๘ สิงหาคม ๒๕๔๕

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวช

–1–

ศาสนาพุทธเป็นสถาบันหนึ่งของชาวไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยมาจนถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด แม้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ ก็มีข้อความยืนยันไว้ว่า **"พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะและเป็นพระอัครศาสนูปถัมภก"**

ในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น ต้องทรงเกื้อกูลตั้งแต่การสถาปนาพุทธจักร จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ สถาปนาสมณศักดิ์ และตำแหน่งในการบริหารคณะสงฆ์ สร้าง บูรณะและปฏิสังขรณ์พระอาราม บำรุงการศึกษา การปฏิบัติในการศึกษาพระปริยัติธรรม

บางครั้งสถานการณ์บ้านเมืองเกิดยุคเข็ญเป็นเหตุให้พระสงฆ์องค์เจ้าบางเหล่าประพฤติตนผิดพระธรรมวินัยของพระพุทธองค์ พระมหากษัตริย์ก็ต้องทรงถือเป็นพระราชภาระในการชำระแก้ไขให้พวกอลัชชีหมดไปจากศาสนาด้วยพระบรมเดชานุภาพ ทรงอุปถัมภ์ให้มีการสังคายนาพระไตรปิฎกให้ถูกต้องบริสุทธิ์บริบูรณ์ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้ยึดถือเป็นสรณะศึกษาปฏิบัติต่อไป

ในการทะนุบำรุงพระพุทธศาสนานั้น พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์มีพระราชศรัทธาที่จะทรงบำเพ็ญเนกขัมมบารมีเสด็จออกทรงผนวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเพื่อจะได้ทรงศึกษาและปฏิบัติพระธรรมวินัยอย่างสมบูรณ์

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ก็ได้มีพระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ เสด็จออกทรงผนวชในระหว่างที่ทรงครองราชย์อยู่มาแล้วถึง 2 พระองค์ คือ **พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งเสด็จเสวยราชสมบัติตั้งแต่พระชนมายุ 15 พรรษา ต้องมีผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ครั้นเมื่อมีพระชนมายุครบที่จะอุปสมบทเป็นพระภิกษุได้แล้ว จึงได้เสด็จออกทรงผนวชเป็นเวลา 15 วัน เมื่อปีพุทธศักราช 2416**

เมื่อทรงลาผนวชแล้ว ก็ได้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกอีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการประกาศพระเกียรติคุณของพระองค์ให้ชาวไทยและโลกรับทราบว่า พระองค์ทรงบรรลุนิติภาวะแล้ว ทรงพร้อมที่จะบริหารราชการแผ่นดินด้วยพระองค์เองแล้ว และในการทรงผนวชของพระองค์ท่านก็ได้ก่อให้เกิดความปีติยินดีแก่ปวงชนชาวไทยหาที่สุดมิได้...

พระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์พระองค์ที่ 2 ที่เสด็จออกทรงผนวชในระหว่างทรงครองราชย์ ก็คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ในปัจจุบันนี้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้มีพระราชประสงค์จะได้ทรงผนวชในพระพุทธศาสนามาเป็นเวลานานแล้ว และเมื่อได้ทรงคุ้นเคยกับหลักการและการปฏิบัติของพุทธศาสนิกชน ในระหว่างที่ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจก็ทรงพระราชศรัทธายิ่งขึ้น

ต่อมาเมื่อต้นปีพุทธศักราช 2499 เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สกลมหาสังฆปริณายก พระผู้ที่พระองค์ทรงนิยมเคารพรักนับถือด้วยวิสาสะอันสนิท และทรงถือว่ามีคุณูปการส่วนพระองค์มามากได้ประชวรลง ต้องเสด็จไปประทับ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พระอาการเป็นที่วิตกกันทั่วไปจนแทบจะไม่มีความหวัง แต่ก็ได้หายประชวรมาได้อย่างน่าประหลาดใจ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมฟังพระอาการหลายครั้ง และได้พระราชดำริว่า **ถ้าได้ทรงผนวชด้วยมีเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ทรงเป็นพระอุปัชฌายะแล้ว จะเป็นที่สมพระราชประสงค์ในอันที่จะได้ทรงแสดงพระราชศรัทธา ในพระองค์เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์เป็นอย่างดี**

จึงได้ตกลงพระราชหฤทัยที่จะทรงพระผนวช!

■ ■ ■ ■

ต่อมาเมื่อวันที่ 9 กันยายน พุทธศักราช 2499 พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ได้เสด็จมาเฝ้าเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร กราบทูลความตกลงพระราชหฤทัยที่จะทรงผนวช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ภายในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พุทธศักราช 2499 แล้วได้เสด็จไปทรงทำทัฬหิกรรมภายในพระพุทธรัตนสถานมนหิราราม ในพระบรมมหาราชวัง ตามพระราชประเพณี ต่อจากนั้นจึงได้เสด็จฯไป

ประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงสดับพระธรรมวินัยและพระโอวาทจากพระเถรานุเถระ และทรงปฏิบัติศาสนกิจในสำนักของเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ จนถึงวันที่ 5 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2499 จึงทรงลาผนวช ผลของการปฏิบัติพระราชกรณียกิจที่ได้ทรงผนวชในครั้งนี้ ได้เป็นไปตามที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงถวายพระโอวาทแด่พระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวันทรงทูลลาเพื่อทรงลาผนวช ณ ตำหนักบัญจบเบญจมา เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2499 ความตอนหนึ่งว่า...

"ในการทรงผนวชคราวนี้ อาตมภาพไม่ชอบใจตัวเองอยู่ เพราะได้ทำอะไรถวายไม่ได้เต็มที่ เพราะต้องเจ็บเสีย จนบัดนี้ก็ยังไม่หาย แต่ส่วนสมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจได้ดีเต็มที่ ที่แสดงให้เห็นได้ก็คือคนที่นับถือพระพุทธศาสนาทั้งในประเทศ ทั้งนอกประเทศอนุโมทนาตลอดทั่วถึงกัน และหวังความเจริญ ความสุขแด่สมเด็จบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้า ให้ทรงเจริญยิ่งๆ ขึ้นไป เพื่อเป็นขวัญใจของบ้านเมือง และของผู้นับถือพระพุทธศาสนา"

■ ■ ■ ■

พระราชประเพณีในการเสด็จออกทรงผนวชในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีหลักฐานว่า ..**เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงประดิษฐานพระบรมราชจักรีวงศ์ โปรดให้สร้างพระบรมมหาราชวัง เป็นศูนย์บัญชาการราชการและเป็นที่ประทับ พร้อมๆ กันก็ทรงสร้างวัดพระศรีรัตนศาสดารามเพื่อเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรอยู่ในบริเวณพระบรมมหาราชวัง**

เมื่อ พุทธศักรช 2331 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้ทรงผนวชพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แต่ครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็น สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร เป็นนาคหลวงพระองค์แรกที่ทรงอุปสมบท ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจึงเป็นพระราชประเพณีที่พระบรมราชวงศ์จะต้องทรงผนวชในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยโปรดเกล้าฯให้เป็นนาคหลวง ทั้งนี้ มีหลักฐานเป็นพระราชนิยมในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ในหนังสือพระราชพิธี 12 เดือนว่า

"การทรงผนวชเจ้านายในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ซึ่งเป็นพระองค์แรกทีเดียวนั้น คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เพราะฉะนั้นบรรดาเจ้านายภายหลังที่เป็นเจ้าฟ้า พระองค์เจ้า หม่อมเจ้า ทั้งในวังหลวงวังหน้า ไม่มีพระองค์ใดที่ได้ผนวชที่อื่น นอกจากวัดพระศรีรัตนศาสดารามเลย เว้นแต่พิการเป็นที่รังเกียจอย่างหนึ่งอย่างใด เพราะฉะนั้น จึงได้ถือกันว่า ถ้าเจ้านายองค์ใดไม่ได้ทรงผนวชในวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว ย่อมเป็นคนที่เสียคนแล้ว หรือจะเสียคนต่อไปเป็นแน่ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงถือจนชั้นบวชเณร..."

การอุปสมบทนาคหลวงตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 1 จนถึงสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งมีคณะสงฆ์ธรรมยุตเกิดขึ้น สมเด็จพระสังฆราชเป็นพระอุปัชฌาย์ ไม่ว่านาคหลวงจะไปจำพรรษา ณ วัดมหานิกายหรือวัดธรรมยุต พระสงฆ์ที่เป็นพระราชาคณะในสังฆมณฑลทั้งมหานิกายและธรรมยุตรวมกัน เพราะเมื่อแรกมีคณะสงฆ์ฝ่ายธรรมยุต สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงดำรงสมณศักดิ์สมเด็จพระมหาสังฆปริณายกทั่วพระราชอาณาเขต สถิต ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม อันเป็นวัดมหานิกาย และเมื่อสมเด็จพระมหาสมณเจ้าพระองค์นั้นสิ้นพระชนม์แล้ว สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ สถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร พระอารามหลวงฝ่ายธรรมยุต ทรงดำรงสมณศักดิ์สมเด็จพระมหาสังฆปริณายกสืบต่อมา ก็ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์พระภิกษุนาคหลวงโดยมีพระราชาคณะฝ่ายมหานิกายและธรรมยุตเป็นสังฆมณฑลเช่นเดิม แล้วพระภิกษุนาคหลวงที่จะไปจำพรรษาวัดฝ่ายธรรมยุตไปทำทัพพิธีกรรม ณ พระอุโบสถของวัดที่จำพรรษาเป็นการภายในอีกครั้งหนึ่ง

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์สิ้นพระชนม์แล้ว ผู้เป็นนาคหลวงก็ขอพระราชทานทรงผนวชหรืออุปสมบทแล้วไปจำพรรษาในวัดธรรมยุตฝ่ายเดียว คณะสงฆ์ในพิธีจึงมีแต่พระราชาคณะฝ่ายธรรมยุตทั้งสิ้น

จนกระทั่งหลายปีต่อมา จึงมีนาคหลวงขอพระราชทานอุปสมบทฝ่ายมหานิกายบ้าง จึงได้แยกอุปสมบทนิกายละวัน หรือนิกายละเวลาไม่ปนกัน

ต่อเมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือพระบรมวงศ์ชั้นสมเด็จเจ้าฟ้าทรงผนวช จึงได้ประกอบพระราชพิธีตามราชประเพณีที่มีคณะสงฆ์รวมกันทั้ง 2 นิกาย เป็นสังฆมณฑลในการทรงผนวช

พระบรมฉายาลักษณ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งทรงผนวช เมื่อพระชนมพรรษา 20 พรรษา ปีระกา วันที่ 24 กันยายน พ.ศ.2416 ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงลาผนวช เมื่อวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ.2416 ทรงผนวชอยู่ 15 วัน และประทับอยู่ ณ พระอุโบสถพระพุทธรัตน-สถานมนทิราราม ในพระบรมมหาราชวัง

แล้วจึงเสด็จไปทำทักษิกรรมเป็นฝ่ายธรรมยุตที่พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถานมนทิราราม ในพระบรมมหาราชวัง ตามที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชนิยมไว้

พระอุโบสถพระพุทธรัตนสถานมนทิราราม นั้น อยู่ในบริเวณสวนศิวาลัย ข้างพระที่นั่งบรมพิมาน ซึ่งเป็นพื้นที่ด้านตะวันออกของหมู่พระมหามณเฑียร บริเวณนี้แต่เดิมในสมัยรัชกาลที่ 2 เรียกว่า สวนขวา ซึ่งเป็นที่สำราญพระราชอิริยาบถ ที่งดงามมาก ประกอบไปด้วยสระ สวน ตึกเก๋งจีน และตึกแบบฝรั่ง

เมื่อสมัยรัชกาลที่ 3 โปรดเกล้าฯให้รื้อสิ่งก่อสร้างในสวนขวาออกไปถวายเป็นพุทธบูชาประดับประดาพระอารามหลวงต่างๆ เพื่ออุทิศพระราชกุศลถวายแด่สมเด็จพระบรมชนกนาถ คือพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 (พระตำหนักพระปั้นหย่า ที่วัดบวรนิเวศวิหาร ก็รื้อไปจากที่นี่)

แต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเห็นว่า ควรจะเหลือพระราชอนุสรณ์ไว้บ้าง จึงโปรดเกล้าฯ ให้บูรณะพระที่นั่งทอง 3 องค์ของเดิม สถาปนาเป็นพระพุทธมหามณเฑียร สร้างพระพุทธรัตนสถานขึ้นข้างหน้าพระพุทธมหามณเฑียร แล้วก่อกำแพงแก้วกั้นบริเวณโดยรอบ ยกเป็นพุทธเจดีย์สถานภายในพระบรมมหาราชวังขนานนามพื้นที่ทั้งหมดนี้ว่า พระพุทธนิเวศน์

ต่อมา ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระพุทธมณเฑียรทรุดโทรมมาก จนเหลือกำลังที่จะรักษาไว้ได้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้รื้อลงแล้วปรับที่เป็นสวนเรียกว่า สวนศิวาลัย ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

คงเหลือแต่พระพุทธรัตนสถาน อยู่ตอนกลาง เป็นพระอุโบสถสร้างด้วยศิลาสีเทา หลังคาลด 2 ชั้น มุงกระเบื้องสีเขียว มีช่อฟ้าใบระกาหางหงส์ ด้านหน้ามีมุขกระสันชั้นลด รอบอาคารเป็นระเบียงรายล้อมด้วยเสารายซุ้มพระทวารและพระบัญชรเป็นซุ้มยอดมงกุฎ

ภายในพระพุทธรัตนสถาน เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธบุษยรัตน์จักรพรรดิพิมลมณีน้อย ที่พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเกล้าฯให้อัญเชิญมาจากนครจำปาศักดิ์ นอกจากประดิษฐานพระพุทธบุษยรัตน์ฯ แล้ว ยังประดิษฐานพระสถูปบรรจุพระบรมพุทธสารีริกธาตุ พระพุทธรูปฉลองพระองค์ ฯลฯ เพื่อจะได้ทรงนมัสการในพระราชวังคล้ายกับวัดพระศรีรัตนศาสดาราม แล้ว

ยังใช้เป็นที่ประกอบพระราชศาสนกิจบางโอกาส รวมทั้งพระราชพิธีทรงผนวชด้วย

เมื่อ พ.ศ. 2416 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ **แต่หาได้เสด็จประทับอยู่ที่วัดบวรนิเวศวิหารไม่ เสด็จประทับอยู่ที่พระพุทธรัตนสถานมนทิราราม ในพระบรมมหาราชวังชั้นใน เชิญเสด็จสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระราชอุปัชฌาย์ และนิมนต์พระราชาคณะผู้ใหญ่ต่างวัด เข้าไปอยู่ด้วยพอครบคณะสงฆ์** ครั้งนั้นทรงผนวชอยู่ 15 วัน ทรงลาผนวชแล้ว ทรงรับพระบรมราชาภิเษกอีกครั้งหนึ่ง

—2—

การทรงผนวชครั้งสำคัญยิ่งใหญ่ยิ่งอีกครั้งหนึ่งแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่อาณาประชาราษฎรปีติโสมนัสกันมาก คือการทรงผนวชของ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร ณ วันที่ 6-20 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521 เป็นเวลา 15 วัน!

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราช กุมาร มีพระนามเดิมว่า **สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณฯ** เป็นพระเจ้าลูกยาเธอพระองค์เดียวในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤบดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชสมภพ ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน ในพระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พุทธศักราช 2495

เมื่อทรงพระเจริญ มีพระชนมายุได้ 4 พรรษา สมเด็จพระบรมชนกาธิราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เริ่มการถวายพระอักษรในโรงเรียนจิตรลดา และได้ทรงศึกษาอยู่จนถึงเดือนมกราคม พุทธศักราช 2509 จึงเสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาต่อในประเทศอังกฤษ ที่**โรงเรียนคิงส์มีด แคว้นซัสเซกส์** ตามลำดับ

สมเด็จฯเจ้าฟ้าวชิราลงกรณฯ มีพระดำรัสอำลาประชาชนชาวไทย เพื่อเสด็จไปทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ เมื่อ 20.00 น. วันที่ 6 มกราคม 2509

ประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

วันที่ 7 มกราคมนี้ ข้าพเจ้าจะจากพระนครไปประเทศอังกฤษแล้ว จึงขอถือโอกาสนี้ กล่าวอำลาท่านทั้งหลายโดยทั่วกัน

ข้าพเจ้ามีใจผูกพันอยู่กับประเทศชาติ และกับท่านทั้งหลายมาก เพราะข้าพเจ้าเป็นพลเมืองไทยคนหนึ่ง และท่านทั้งหลายต่างได้แสดงน้ำใจไมตรีต่อข้าพเจ้าตลอดมา ข้าพเจ้าจึงตระหนักว่า ในกาลข้างหน้าข้าพเจ้าจะมีหน้าที่และจะต้องทำงานให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมือง และประชาชนให้จงได้ โอกาสที่ข้าพเจ้า

จะออกไปศึกษา ณ ต่างประเทศนี้ ข้าพเจ้าจึงตั้งใจไว้อย่างแน่วแน่ว่าจะพยายามศึกษาเล่าเรียนโดยเต็มกำลังความสามารถ เพื่อให้เกิดความรู้และสติปัญญานำมาใช้ในการทำนุบำรุงประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าและรุ่งเรืองไพบูลย์ยิ่งขึ้นไป

ข้าพเจ้า ขอกล่าวอำลาท่านอีกครั้งหนึ่ง ขอท่านทั้งหลายได้เอาใจช่วยข้าพเจ้า ให้เกิดกำลังใจ ที่จะเล่าเรียนได้สำเร็จสมความตั้งใจโดยตลอดด้วย

ต่อมาในเดือนสิงหาคม พุทธศักราช 2513 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินจากประเทศอังกฤษไปทรงศึกษาวิชาการทหาร ณ ประเทศออสเตรเลีย โดยได้ทรงเข้าศึกษาใน**โรงเรียนดิงส์ สคูล นครซิดนีย์** ซึ่งเป็นโรงเรียนเตรียมทหาร ก่อนทรงเข้าศึกษา และทรงเข้าประจำเหล่านักเรียนนายร้อย ที่**วิทยาลัยการทหารดันทรูน** ตั้งแต่ภาคแรกแห่งปีการศึกษา พุทธศักราช 2515 จนทรงสำเร็จการศึกษาเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พุทธศักราช 2518 ในพิธีซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงร่วมในฐานะทรงเป็นมารดาของนักเรียนนายร้อยผู้หนึ่ง

ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์มา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงมีพระอุปนิสัยโปรดความมีระเบียบวินัย และความเรียบร้อย สะอาดโดยทั่วไป ไม่ทรงนิยมการฝ่าฝืน หรือละเมิดระเบียบข้อบังคับต่างๆ ได้ทรงแสดงความสนพระราชหฤทัยในกิจการเกี่ยวกับกองทัพ และได้เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมที่ตั้งหน่วยทหารต่างๆ อยู่เสมอ และด้วยประการนี้ทางโรงเรียนเตรียมทหารได้ถวายตำแหน่ง**นักเรียนเตรียมทหารพิเศษ** เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พุทธศักราช 2506 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน ประดับยศร้อยตรี เรือตรี และเรืออากาศตรี เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2508 พระราชทานเลื่อนยศเป็นร้อยโท เรือโท และเรืออากาศโท เมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2514 และค่ำในวันที่ 9 ธันวาคม พุทธศักราช 2518 สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงประดับยศร้อยเอกบนอินทรธนูเครื่องแบบของผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนนายร้อยดันทรูน ณ โรงแรมเลคไซด์ เมืองแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย

เมื่อวันที่ 16 มกราคม พุทธศักราช 2519 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงรายงานพระองค์ต่อ พลตรี เฉลย สงวนศักดิ์ เจ้ากรมข่าวทหารบก ณ กระทรวงกลาโหม เพื่อทรงเข้ารับราชการเป็นนายทหารประจำกรมข่าวทหารบก กระทรวงกลาโหม ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหมที่ 19/19 และในวันที่ 25 มกราคม พุทธศักราช 2519 ได้ทรงร่วมพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2518 ณ ลานพระราชวังดุสิต ซึ่งเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การทหารบกไทย ที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรง

ร่วมพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และต่อมากรมข่าวทหารบกมีความต้องการให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงฝึกเพิ่มเติม และศึกษางานด้านการทหารเพื่อประโยชน์ของราชการกองทัพบก ณ ประเทศออสเตรเลีย ตามคำสั่งกระทรวงกลาโหมที่ 70/2519 เรื่องให้ นายทหารไปศึกษา ณ ต่างประเทศ โดยทุนของกระทรวงกลาโหม

ขณะที่ประทับอยู่ในประเทศออสเตรเลีย ระหว่างเดือน มกราคม ถึง เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2519 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงเข้ารับการฝึกเพิ่มเติมในหลักสูตรพิเศษต่างๆ ของกองทัพบกออสเตรเลีย เช่น หลักสูตรโดดร่ม หลักสูตรทบทวนวิชาอาวุธ และยุทธวิธี หลักสูตรยุทธวิธีชั้นผู้บังคับกองร้อย หลักสูตรวิชาลาดตระเวน หลักสูตรการรบพิเศษและหลักสูตรอื่นๆ ตลอดจนทรงดูงานในกองทัพเรือ และกองทัพอากาศของออสเตรเลีย โดยได้ทรงประจำการ ที่**กรมรบพิเศษที่นครเพิร์ธ** รัฐออสเตรเลียตะวันตก และได้ทรงผ่านการฝึก ณ **โรงเรียนฝึกโดดร่มฐานทัพอากาศวิลเลียมทาวน์** รัฐนิวเซาธ์เวลส์ ทำให้ทรงมีสิทธิประดับปีกร่มของโรงเรียนฝึกโดดร่ม และเมื่อทรงเสร็จสิ้นการประจำการแล้ว กรมรบพิเศษได้ทูลเกล้าฯถวายหมวกเบเร่ต์ของกรมรบพิเศษ เป็นการถวายพระเกียรติอีกด้วย ทั้งนี้ ในขณะทรงว่างราชการทหาร สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทัศนศึกษาเกี่ยวกับโครงการชลประทานเขื่อนกักน้ำ อุตสาหกรรม การทำไข่มุกสถานีผสมพันธุ์โคและกิจการท่าเรือในภาคคิมเบอร์ลีย์ ตลอดจนทอดพระเนตรกิจการเกี่ยวกับการทำเหมืองเหล็กและกิจการเหมืองแร่ การทำนาเกลือ การประมงในอ่าว โรงงานบรรจุกุ้งสด ไร่ผัก และผลไม้เมืองร้อน อุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงในทุ่งหญ้า และสถานีวิจัยทางเกษตรกรรม ในภาคพิลบารา ประเทศออสเตรเลีย

ในการที่ทรงเข้าศึกษาทุกแห่ง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงปฏิบัติตามระเบียบต่างๆ เหมือนอย่างนักเรียนทั่วไป และเมื่อทรงเข้าศึกษาวิชาการทหาร ซึ่งมีการฝึกอบรมอย่างเข้มงวด ก็ได้ทรงปฏิบัติโดยถูกต้องสมบูรณ์ ครั้นทรงเข้าเป็นนายทหารประจำการแล้ว ก็ทรงอุทิศพระองค์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยเคร่งครัด ได้ทรงร่วมปฏิบัติงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับเหล่าข้าราชการและประชาชนในเขตพื้นที่ที่ถูกคุกคามจากผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อยู่เสมอ ดังเช่น การเสด็จฯไปทรงเยี่ยมฐานปฏิบัติการบ้านหมากแข้ง อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย โดยได้ทรงร่วมในการลาดตระเวนและทรงร่วมการวางแผนทางยุทธวิธีเกี่ยวกับการวางกำลัง และการระวังป้องกันฐานปฏิบัติการ อีกทั้งทรงช่วยเหลือราษฎรบ้านหมากแข้ง ในการพระราชทานเครื่องนุ่งห่ม อุปกรณ์การศึกษา และพันธุ์สัตว์ เพื่อส่งเสริมและยกระดับความเป็นอยู่ของเขาเหล่านั้น ตลอดจนได้ประทับแรม ณ ฐานปฏิบัติการฯ เพื่อทรงศึกษาปัญหาและสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของผู้ปฏิบัติราชการในเขตพื้นที่อันตรายอีกด้วย ต่อมา ได้ทรงสมัครสอบเข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก เพื่อทรงเพิ่มพูนความรู้ และความคุ้นเคยเกี่ยวกับปัญหาของกองทัพบก ในหน้าที่ฝ่ายผู้บังคับบัญชา ฝ่ายเสนาธิการ และฝ่ายอำนวยการ เพื่อประโยชน์การปฏิบัติงานทั้งในยามปกติและในยามที่วิกฤติการณ์สงคราม เมื่อทรงผ่านการสอบคัดเลือกโดยเรียบร้อยเช่นเดียวกับนายทหารที่มีสิทธิสอบทั่วไปแล้ว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปในการปฐมนิเทศของนักเรียนเสนาธิการทหารบก รุ่นที่ 56 ในวันที่ 4 ตุลาคม พุทธศักราช 2520 ซึ่งการศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก นอกจากจะมีการศึกษาภายในชั้นเรียนตามปกติแล้ว ยังมีการศึกษาและดูงานนอกสถานที่เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างกว้างขวาง และเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2520 **ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานยศ นายทหารชั้นพันตรี นาวาตรี และนาวาอากาศตรี แก่ร้อยเอกสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร**

ในฐานะที่ทรงเป็นองค์พระรัชทายาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ โดยเสด็จพระราชดำเนิน เสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์ และเสด็จพระราช

ดำเนินในพระราชกรณียกิจที่สมควรทั่วทุกภูมิภาค ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจนั้นๆ สนองพระมหากรุณาธิคุณด้วยความมั่นพระราชหฤทัยด้วยความรอบคอบและด้วยความรับผิดชอบ สำเร็จผลเป็นอย่างดีเสมอ ทรงพอพระราชหฤทัยทำความรู้จักคุ้นเคยกับราษฎร และข้าราชการในจังหวัดต่างๆ เพื่อทรงทราบและเข้าพระราชหฤทัยถึงความต้องการและสถานการณ์ที่แท้จริง นอกจากนั้น ยังทรงสนพระราชหฤทัย ในพระพุทธศาสนาในกระบวนการยุติธรรม เป็นพิเศษ รวมทั้งในการปกครองประเทศให้มีความสงบสุข และความเจริญอีกด้วย มักทรงพยายามหาโอกาสในวันหยุดเสด็จพระราชดำเนินไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราช และทรงเยี่ยมพระเถระชั้นผู้ใหญ่ เพื่อทรงสนทนาศึกษาพระธรรม คำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรกิจการของศาลยุติธรรมเมื่อทรงมีโอกาส เพื่อทรงศึกษาเกี่ยวกับงานด้านกฎหมาย ซึ่งได้เสด็จพระราชดำเนินไปประทับเป็นตุลาการศาลทหารกรุงเทพมหานคร ณ กระทรวงกลาโหม ทรงพิจารณาคดีเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พุทธศักราช 2519 ด้วย

กิจการเกี่ยวกับสัมพันธไมตรีกับนานาประเทศนั้น ก็เป็นสิ่งที่ทรงสนพระราชหฤทัยมาก ดังเป็นที่ปรากฏว่าได้เสด็จพระราชดำเนิน หรือโดยเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสมอในพระราชกรณียกิจ หรือในงานที่เกี่ยวกับบุคคลสำคัญชาวต่างประเทศ หรือเกี่ยวกับคณะทูตานุทูตนานาประเทศ

สำหรับพระราชกรณียกิจด้านการเจริญสัมพันธไมตรีกับมิตรประเทศนั้น ก็ได้ทรงปฏิบัติเป็นผลสำเร็จด้วยดีทุกครั้ง อาทิ การเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนประเทศญี่ปุ่น ในฐานะพระราชอาคันตุกะของพระราชวงศ์ญี่ปุ่นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2514 อันเป็นผลในการกระชับสัมพันธไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างพระราชวงศ์ และประชาชนของทั้งสองประเทศ อนึ่ง ในเดือนธันวาคม 2519 ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยือนประเทศอิหร่านตามคำทูลเชิญของ **เจ้าชายเรซา ปาห์ลาวี** มกุฎราชกุมารแห่งอิหร่าน ซึ่งเป็นการเจริญสัมพันธไมตรีที่มีอยู่เดิมให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น ซึ่งการเยือนทั้งสองประเทศนั้น ทรงมีโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทัศนศึกษากิจการด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการชลประทาน เพื่อนำวิทยาการและวิธีการมาปรับปรุง ในอันที่จะพัฒนาประเทศไทยให้เจริญมั่นคงยิ่งขึ้น และในต้นเดือนมกราคม พุทธศักราช 2521 มกุฎราชกุมารเรซา ปาห์ลาวี แห่งอิหร่าน ได้เสด็จเยือนประเทศไทยเป็นพระราชอาคันตุกะของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ซึ่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงนำทอดพระเนตรกิจการต่างๆ เกี่ยวกับกองทัพไทย ศิลปวัฒนธรรมไทย ตลอดจนทรงนำทอดพระเนตรกิจการของเขื่อนภูมิพล ที่อำเภอสามเงา จังหวัดตาก ซึ่งเป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย สร้างขึ้นเพื่อเป็นแหล่งของพลังไฟฟ้าสำหรับเลี้ยงหลายภูมิภาคของประเทศ อีกทั้งทรงนำมกุฎราชกุมารฯ แห่งอิหร่าน ไปทอดพระเนตร ผลการดำเนินงานร่วมระหว่างรัฐบาลไทย และโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ ณ บ้านปงไคร้ ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้ดำเนินการขึ้นเพื่อสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในอันที่จะยกฐานะการครองชีพของราษฎรให้สูงขึ้น

ในวันศุกร์ที่ 17 ธันวาคม พุทธศักราช 2519 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงหมั้นกับหม่อมหลวงโสมสวลี กิติยากร ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง และต่อมาในวันจันทร์ที่ 3 มกราคม พุทธศักราช 2520 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต ให้อภิเษกสมรส กับหม่อมหลวงโสมสวลี กิติยากร โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดการพระราชพิธีอภิเษกสมรส ณ วังสระปทุม ภายหลังพระราชพิธีอภิเษกสมรสแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา ได้โดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปประทับแรม ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งในการเสด็จโดยพระราชดำเนินไปในครั้งนั้น ได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ อันเป็นการแบ่งเบาพระราชภารกิจของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นอันมาก ได้เสด็จพระราชดำเนินออกไปทรงเยี่ยมเยียน ทหาร ตำรวจ และราษฎรตามท้องที่ต่างๆ ในพื้นที่จังหวัดทางภาคเหนืออยู่เสมอ

สำหรับความเป็นอยู่ของเจ้าหน้าที่ทหาร ตำรวจ ที่รักษาการณ์บริเวณเขตพระราชฐาน ตลอดจนข้าราชบริพารทั่วไปนั้น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงเยี่ยมเยียน และตรวจตราการปฏิบัติหน้าที่อยู่เป็นประจำ ฉะนั้นเวลาส่วนพระองค์ที่เหลือจากงานราชการ และการศึกษา จึงมีอยู่ไม่มากนัก แต่ทรงใช้ให้เป็นประโยชน์เสมอ ด้วยการทรงงานอดิเรก เช่น ทรงพระราชนิพนธ์บทกลอน และการบริหารพระวรกาย เช่น ทรงวิ่ง หรือทรงกีฬาต่างๆ มีฟุตบอล เป็นต้น

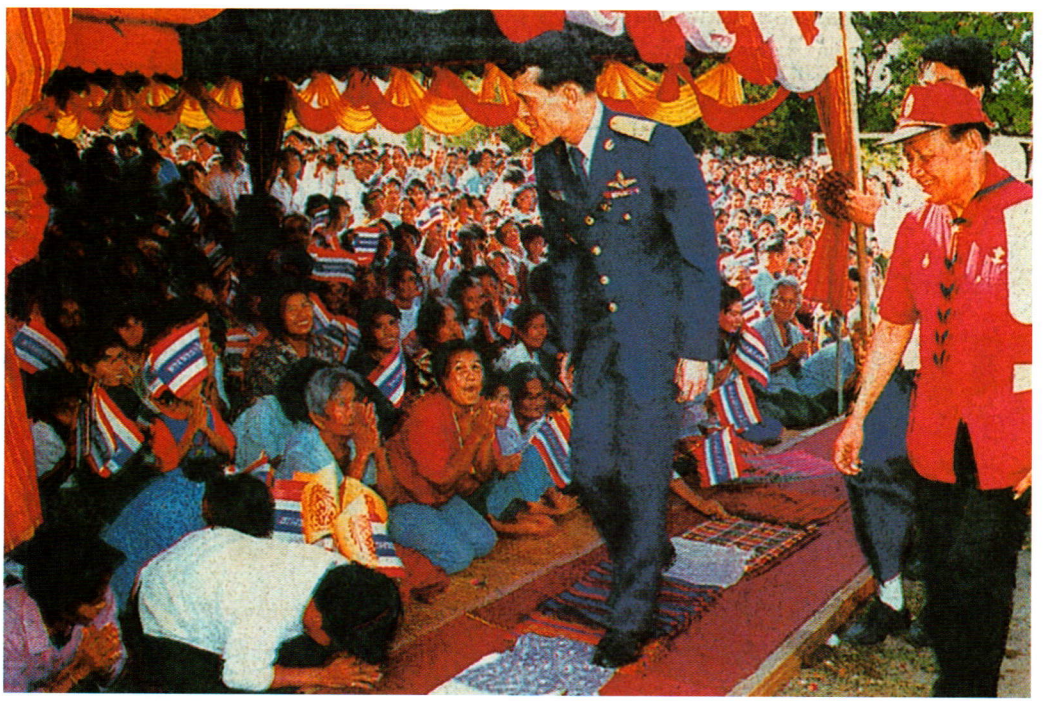

—3—

พระปุจฉาของสมเด็จเจ้าฟ้าชาย

ภายหลังสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ ได้เสด็จกลับประเทศไทยถึงพระนคร แต่เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม พุทธศักราช 2510 ซึ่งเป็นข่าวที่ยังความปีติเป็นล้นพ้นแก่ประชาชนทุกถ้วนหน้า ดังเป็นที่ทราบทั่วกันนั้นแล้ว

ในวันต่อมาได้เสด็จฯไปทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจในสถานที่หลายแห่ง พระกรณียกิจส่วนหนึ่ง คือเสด็จฯไปทรงนมัสการและถวายเครื่องสักการะและภัตตาหารแก่พระสงฆ์ชั้นผู้ใหญ่ในพระอารามหลวงต่างๆ เช่น สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช วัดมกุฏกษัตริยาราม เป็นอาทิ

วันที่สมเด็จเจ้าฟ้าชายเสด็จฯไปทรงนมัสการสมเด็จพระสังฆราชที่วัดมกุฏกษัตริยาราม คือวันรุ่งขึ้นหลังจากเสด็จฯมาถึงพระนครแล้ว

อีกวันรุ่งขึ้นต่อมา คือวันที่ 17 กรกฎาคม 2510 หนังสือพิมพ์ได้รายงานข่าวเรื่องสมเด็จเจ้าฟ้าชายเสด็จฯไปเฝ้าสมเด็จพระสังฆราชในวันนั้นไว้ ความตอนหนึ่งว่า

"ภายหลังทรงถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระสังฆราชแล้ว ทรงถามถึงปัญหาธรรมในพระพุทธศาสนาตลอดจนข้อข้องพระทัยต่างๆ ที่ทรงมีอยู่แก่สมเด็จพระสังฆราช อาทิเช่น คำถามเกี่ยวกับความเป็นพระของพระพิมลธรรม และความจริงเกี่ยวกับอภินิหารซึ่งเคยเป็นข่าวเกรียวกราวเกี่ยวกับพระยี ซึ่งสมเด็จพระสังฆราชก็ได้ตรัสตอบอธิบาย"

สมเด็จพระสังฆราชจะได้ประทานวิสัชนาพระปุจฉาดังกล่าวแก่สมเด็จเจ้าฟ้าชายประการใดบ้าง หนังสือพิมพ์ฉบับที่ลงข่าวเรื่องนี้ไม่ได้รายงานรายละเอียดไว้เลย อย่างไรก็ดี **สาระสำคัญก็ไม่ได้อยู่ที่ความข้ออื่นแต่อยู่ที่พระปุจฉา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือองค์ผู้ทรงถาม!**

สมเด็จเจ้าฟ้าชายมีพระชนมายุเพียง 15 พรรษา ถึงจะมีพระสรีระร่างกายเจริญ คือสูงสง่าเท่า หรือยิ่งกว่าผู้ที่มีร่างกายเป็นผู้ใหญ่แล้ว แต่เมื่อคำนึงถึงหลักธรรมดาทั่วไปของผู้ที่อยู่ในวัยนี้ ก็เรียกได้ว่ายังทรงพระเยาว์ พระดำริตลอดถึงความสนพระทัยในปัญหาที่สำคัญต่างๆยังน้อยกว่าผู้ใหญ่วัยสูงแต่หาเป็นเช่นนั้นไม่

เพราะพระปุจฉาเรื่องพระศาสนาดังกล่าวข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่า ทรงสนพระทัยไม่แต่ในระดับเกี่ยวกับปัญหาความเชื่อถือของประชาชนทั่วไปเท่านั้น หากแต่ในเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงของพระศาสนาด้วย จึงนับเป็นนิมิตหมายที่ดี ที่น่ามหัศจรรย์อย่างหนึ่ง ซึ่งสมกับที่ทรงเป็นรัชทายาทและพระราชฐานะที่จะมีมาในกาลเบื้องหน้าเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนั้น ยังแสดงให้เห็นว่า ทรงเจริญตามพระราชจริยานุวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิและพระมหากษัตริย์ราชบุพการีไทยแต่ก่อนมา

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สมเด็จฯ เจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ กรมขุนนครราชสีมา เมื่อทรงผนวชเป็นสามเณร พ.ศ. 2446

กล่าวคือ ในพระราชจริยานุวัตรของพระเจ้าจักรพรรดิที่เรียกว่า "จักรวรรดิ 12" ข้อที่ 10 มีว่า **"ควรเสด็จเข้าไปใกล้สมณพราหมณ์ ตรัสถามถึงบุญบาปกุศลอกุศลให้ประจักษ์ชัด"**

พระมหากษัตริย์ไทยแต่ก่อนมาจนถึงปัจจุบันไม่เคยทรงปล่อยปละละเลย หรือทรงละทิ้งการพระศาสนา หากทรงรับเป็นพระราชภาระธุระเช่นเดียวกับที่ทรงมีแก่การบ้านการเมือง เมื่อทรงสร้างบ้านเมืองขึ้นมาใหม่ เช่น ทรงตั้งกรุงเทพมหานครฯ เป็นต้น สิ่งแรกที่ทรงทำคู่กับการบ้านการเมือง คือเรื่องพระศาสนา หรือที่เรียกว่า **"สังคายนา"** พระราชภาระธุระในเรื่องพระศาสนาที่ทุกวันนี้ เรียกว่า **"ศาสนูปถัมภ์"** นั้น โดยสรุปมี 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเรียกว่า **"ปัคคหะ"** คือการยกย่องเชิดชู อีกส่วนหนึ่งเรียกว่า **"นิคคหะ"** คือทรงกำจัด

ส่วนแรกคือทรงสร้างวัด สร้างพระสงฆ์ พระสงฆ์ที่ดีมีความรู้ทรงยกย่องให้ปรากฏ**ด้วยการพระราชทานทั้งพระราชทรัพย์เป็นนิตยภัตบำรุงและสมณศักดิ์ ที่ตรงกันข้าม ทรงกำจัดให้ออกไปจากพระศาสนาด้วยพระราชอำนาจ คือข้อกำหนดกฎหมาย**

ศาสนูปถัมภ์ที่ว่านี้ บางสมัยจะเห็นว่า พระมหากษัตริย์ไทยทรงทำอย่างที่ในภาษาสามัญว่า **"อุบายวิธี"** เช่น ทรงเห็นพระสงฆ์ไม่เอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียน

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ (รัชกาลที่ 6) สมเด็จเจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ พระราชบิดา เมื่อทรงผนวชเป็นสามเณร พ.ศ. 2447

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เมื่อครั้งทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เมื่อ พ.ศ. 2460

การพระศาสนา ไม่แตกฉานในพระไตรปิฎก

เมื่อทรงถามปัญหาบางอย่างก็ถวายวิสัชนาไม่ได้ จึงทรงตั้งพระราชปุจฉาแก่คณะสงฆ์ขึ้นทุกปี พระสงฆ์องค์ใดได้รับมอบหมายให้ถวายวิสัชนาก็ค้นคว้าพระไตรปิฎกตอบพระราชปุจฉา ซึ่งธรรมเนียมนี้ **ถ้าว่าโดยหลักฐานที่ปรากฏอยู่ก็มีมาแต่ครั้งกรุงเก่าแล้ว ซึ่งความจริงอาจจะมีมาก่อนนั้นก็ได้ เพราะธรรมเนียมทางศาสนาก็เหมือนธรรมเนียมทางบ้านเมือง คือสืบต่อกันมาเป็นทอดๆ**

ถ้าพระมหากษัตริย์ไทยไม่ทรงสนพระราชหฤทัยพระราชภาระธุระในพระศาสนา คือสมมติว่าทรงถือเสียว่าเป็นเรื่องภายในวัด เป็นเรื่องของสงฆ์

การพระศาสนาก็จะเป็นอย่างความปริวิตกของพระมหากัสสปเถระ ผู้เป็นประธานสงฆ์ในการทำปฐมสังคายนาที่ว่า **"ต่อไปเบื้องหน้า ฝ่ายธรรม ฝ่ายวินัย จะลดน้อยถอยกำลัง ฝ่ายตรงกันข้ามจะมีกำลัง (อิทธิพล–ผู้เขียน) ขึ้น"**

สรุปแล้วก็ว่าคนไทยทุกวันนี้ไม่ได้อ้าปากพูดด้วยความภาคภูมิอย่างที่ชอบพูดกันอยู่ทุกวันนี้เลยว่า **"พระพุทธศาสนาในเมืองไทยมั่นคงที่สุดในโลก"**

ข่าวการเสด็จฯกลับประเทศไทยของสมเด็จเจ้าฟ้าชายเป็นข่าวดี ใครเห็นเป็นต้องอ่าน ได้เห็นพระรูปที่ปรากฏทางสื่อมวลชนเป็นต้องดู

อ่านและดูด้วยความปีติยินดีเป็นล้นพ้น มีโอกาสได้เฝ้าที่ไหนเป็นต้องคอยเฝ้าฯ

วันที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวตอนสมเด็จเจ้าฟ้าชายเสด็จไปทรงนมัสการสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราชและทรงมีพระราชปุจฉาดังกล่าว

คนที่ได้ทราบข่าวนี้ต่างเกรียวกราว แซ่ซ้อง ด้วยความชื่นชมโสมนัสเป็นอย่างยิ่ง

ที่รู้สึกอย่างนั้น...เพราะเห็นเป็นนิมิตหมายแห่งความสุขความเจริญที่จะมีแก่บ้านเมืองและศาสนา ตามที่พระมหากษัตริย์ไทยทรงทำมาดังพรรณนามาแล้ว

ขอจง ทรงพระเจริญ เทอญ

■ ■ ■ ■

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณฯ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้จัดพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ณ พัทธสีมาพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2521 เสด็จประทับ ณ พระปั้นหย่า วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นเวลา 15 วัน

ในการทรงผนวชครั้งนี้ สืบเนื่องมาจากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เมื่อทรงสำเร็จการศึกษาแล้ว ทรงมีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระบรมราชานุญาต ครั้นเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2521 สำนักพระราชวังได้ออกแถลงการณ์เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช มีความตามสำเนาแถลงการณ์ดังนี้

แถลงการณ์สำนักพระราชวัง เรื่อง สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวช

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณฯ สยามมกุฎราชกุมาร มีพระราชศรัทธาที่จะทรงผนวชในพระบวรพุทธศาสนาตามพระราชประเพณี ซึ่งความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้วทรงพระกรุณาโปรด

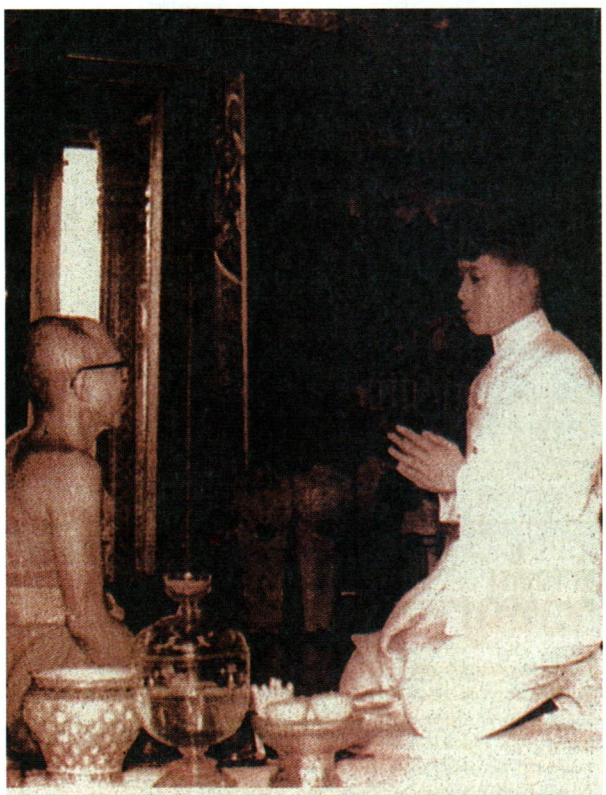

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร แต่ครั้งยังทรงเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ ทรงแสดงพระองค์เป็นพุทธมามกะ ในท่ามกลางคณะสงฆ์ ซึ่งมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี) ทรงเป็นประธาน ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ก่อนเสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาที่ประเทศอังกฤษ เมื่อบ่ายวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2509

สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ ทรงแสดงพระองค์เป็นพุทธมามกะเมื่อบ่ายวันที่ 3 มกราคม 2509 โดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ไปยังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อทรงแสดงพระองค์เป็นพุทธมามกะ

เกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระบรมราชานุญาต

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวช ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันจันทร์ที่ 6 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521 และประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร ระยะเวลาที่จะทรงผนวชนี้มีกำหนด 15 วัน

สำนักพระราชวัง
วันที่ 10 ตุลาคม พุทธศักราช 2521

■ ■ ■ ■

วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ.2521 สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดราชบพิธ ถวายสักการะแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) เพื่อแสดงพระองค์เป็นอุปสัมปทาเปกข์(ผู้ประสงค์อุปสมบท)

เวลา 10.30 น. เสด็จพระราชดำเนินจากวัดราชบพิธ ไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จฯเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงจุดเครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัยแล้ว ทรงถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระญาณสังวร ถวายหนังสืออุปสมบทวิธีและหนังสือธรรมะอันจะเป็นประโยชน์แก่การทรงเตรียมพระองค์เพื่อการทรงผนวชแล้ว เสด็จพระราชดำเนินกลับ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชเป็นสามเณร พ.ศ.2434

ข่าวสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จะทรงผนวชนี้ เป็นที่ปลื้มปีติของพระบรมวงศานุวงศ์ คณะรัฐบาล และพสกนิกร ชาวไทยทั่วไปเป็นที่ยิ่ง รัฐบาลร่วมกับวัดบวรนิเวศวิหาร ก็ได้มีการตระเตรียมเพื่อการทรงผนวชครั้งนี้ โดยได้จัดสรรงบประมาณให้ทางวัดทำการบูรณะปฏิสังขรณ์หมู่พระตำหนักที่จะเสด็จประทับระหว่างทรงผนวช และสถานที่สำคัญต่างๆ ภายในวัด และมอบให้กรมศิลปากรควบคุมดูแลการบูรณะปฏิสังขรณ์ร่วมกับทางวัดอย่างใกล้ชิด เพื่อถวายเป็นการโดยเสด็จพระราชกุศลในการทรงผนวชครั้งนี้

สถานที่ต่างๆ ที่ทำการบูรณะปฏิสังขรณ์ในคราวนี้ คือ

พระปั้นหย่า พระตำหนักที่ประทับตามพระราชประเพณี พระปั้นหย่าเป็นพระตำหนักที่ประทับ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเป็นสามเณรเมื่อวันพฤหัส เดือน 8 ขึ้น 7 ค่ำ ปีขาล ตรงกับวันที่ 19 กรกฎาคม พ.ศ. 2409 มีพระราชพิธีในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม รุ่งขึ้นมีขบวนแห่อัญเชิญเสด็จไปประทับที่วัดบวรนิเวศวิหาร ทรงผนวชอยู่ 6 เดือน ถึงเดือนยี่ ปีขาล จึงได้ลาผนวช

ของพระมหากษัตริย์และเจ้าฟ้าทุกพระองค์ ที่ทรงผนวชเสด็จประทับ ณ วัดนี้ นับแต่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา

การบูรณะครั้งนี้นับเป็นการบูรณะครั้งใหญ่ กล่าวคือบูรณะทั้งภายนอกและภายใน เขียนลวดลายบานประตูหน้าต่างใหม่ตามแบบเดิม ทาสี และปูพรมภายในใหม่ตลอด

พระตำหนักพระปั้นหยานี้ เป็นตึกฝรั่ง พื้น 3 ชั้น พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างพระราชทานพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงอาราธนาให้เสด็จมาอยู่วัดบวรนิเวศฯนี้ ในตำนานกล่าวว่า ได้รื้อมาจากสวนขวาในพระบรมมหาราชวังอันสร้างขึ้นในรัชกาลที่ 2 สร้างหันหน้าไปทางทิศตะวันตก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประทับที่พระตำหนักนี้ สมเด็จเจ้าฟ้าซึ่งทรงผนวช มีเจ้านายชั้นพระองค์เจ้าเพียง 2 พระองค์ ที่โปรดฯให้ประทับที่พระตำหนักนี้ มีรายพระนามตามลำดับศกดังต่อไปนี้

ในสมัยรัชกาลที่ 4

1. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อปีขาล พ.ศ.2409

2. พระเจ้าลูกยาเธอ พระองค์เจ้าคัคณางคยุคล คือ กรมหลวงพิชิตปรีชาการ ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อปีมะโรง พ.ศ.2411 ตรัสขอให้เสด็จประทับที่พระตำหนักนี้

ในสมัยรัชกาลที่ 5

3. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงศ์ ทรงผนวชเป็นสามเณรเมื่อปีมะเส็ง พ.ศ.2412

4. พระองค์เจ้าอุณากรรณอนันตนรชัย ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อปีมะเส็ง พ.ศ.2412

5. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ คือ สมเด็จพระราชปิตุลาบรมพงศาภิมุข กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อปีวอก พ.ศ.2415

6. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภาณุรังษีสว่างวงศ์ (กรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช) พระองค์นั้นเมื่อทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เมื่อปีเถาะ พ.ศ.2422

7. พระเจ้าน้องยาเธอ พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ คือสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ประทับเมื่อเสด็จกลับมาจากวัดมกุฏกษัตริยาราม เพื่อทรงรับกรมฯ เมื่อปี พ.ศ.2424

8. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อ พ.ศ.2434

9. สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอัษฎางค์เดชาวุธ กรมขุนนครราชสิมา ทรงผนวชเป็นสามเณร เมื่อปี พ.ศ.2446

10. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ คือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เมื่อ พ.ศ.2447

ในสมัยรัชกาลที่ 6

11. สมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดช คือ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เมื่อ พ.ศ.2460

ในสมัยรัชกาลที่ 9

12. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พุทธศักราช 2499

13. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เมื่อวันที่ 6

พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521

พระตำหนัก พระปั้นหย่านี้ มีศิลาจารึกพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ห้ามมิให้สตรีเพศเข้าไป ห้ามนำสัตว์ตัวเมียเข้าไป เมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างพระตำหนักทรงพรตและหอสหจรเมื่อ พ.ศ.2433 แล้ว เจ้านายผู้ทรงผนวชซึ่งเสด็จมาประทับอยู่ที่พระปั้นหย่านี้ นับแต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ ก็ได้เสด็จไปประทับที่พระตำหนักทรงพรต ห้องด้านทิศเหนือ พระปั้นหย่าจึงเป็นที่ประทับตามประเพณี

—4—

ในปีพุทธศักราช 2471 พระบาทสมเด็จ-พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯให้ปฏิสังขรณ์และดัดแปลงพระตำหนักทรงพรตและหอสหจรขึ้นใหม่ และเพิ่มเฉลียงหอสหจรชั้นล่างด้านทิศตะวันตกขึ้นด้วย

ในปี พ.ศ.2472 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯให้มีการฉลองพระตำหนักทรงพรตและ ฯลฯ พระตำหนักทรงพรตและหอสหจรนี้ มีจารึกที่หน้าพระตำหนักว่า **"พระบาทสมเด็จพระ-ปรมินทรมหาประชาธิปก ฯลฯ พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปฏิสังขรณ์และดัดแปลงขึ้นใหม่ ถวายแด่วัดที่ได้ทรงผนวชอยู่ เพื่อทรงอุทิศส่วนพระราชกุศล ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ผู้ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์"**

ตำหนักเดิม...อยู่หน้าritตำหนักพระปั้นหย่าออกมา จะเห็นตึกพื้น 2 ชั้น ห้องมีพาไลรอบ คือตำหนักเดิม สร้างเมื่อพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯทรงครองวัดนี้ ตรงท้องพระโรง ฝากระดานพื้น ชั้นเดียว ซึ่งสร้างคราวเดียวกันกับพระปั้นหย่า แต่ตำหนักนี้สร้างยังมิทันเสร็จ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯก็ทรงลาผนวช โปรดฯให้สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์เสด็จจากตำหนักล่างมาประทับอยู่ด้วย

ตำหนักจันทร์ และตำหนักซ้าย บูรณะที่บุบสลาย แล้วทาสีภายนอกใหม่ตลอด

ตำหนักจันทร์...อยู่หน้าตำหนักเดิม ที่มองเห็นได้ก่อนเมื่อเวลาเข้าไป ในปี พ.ศ.2448 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชอุทิศให้สร้างด้วยทรัพย์ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจันทราสรัทวาร กรมขุนพิจิตรเจษฎจันทร์ ซึ่งสิ้นพระชนม์ เป็นเงิน 80,000 บาท ทรงพระราชอุทิศให้สร้างตำหนักถวายเป็นที่ประทับสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และได้พระราชทานนามว่า **"ตำหนักจันทร์"**

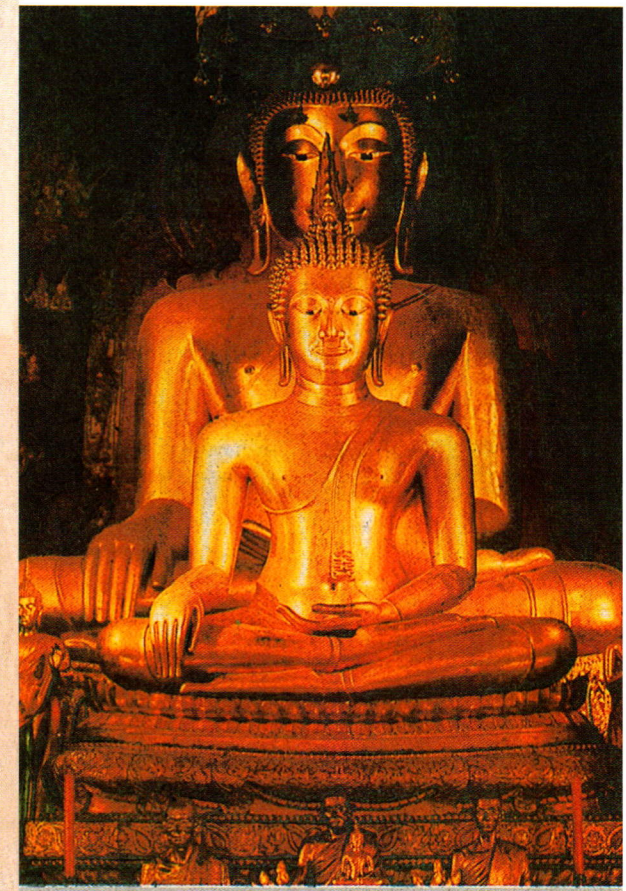

พระพุทธชินสีห์ในพระอุโบสถ

ณ เวลาค่ำ วันที่ 2 พฤศจิกายน รศ.125 (พ.ศ. 2449) นั้น พระสงฆ์ 10 รูป เจริญพระพุทธมนต์ที่ตำหนักจันทร์ในการขึ้นพระตำหนัก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดบวรนิเวศฯ ทรงหลั่งทักษิโณทกด้วยพระมหาสังข์เหนือพระหัตถ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และพระราชทานใบสำคัญ ทรงพระราชอุทิศถวายตำหนักจันทร์ มีความพิศดาร ดังนี้

ประกาศพระบรมราชูทิศ
ตำหนักจันทร์ วัดบวรนิเวศวิหาร

สมเด็จพระปรมินทร์มหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้ากรุงสยาม มีพระบรมราชโองการประกาศไว้แก่พระสงฆ์ ซึ่งอยู่ในพระอารามวัดบวรนิเวศวิหาร และพระสงฆ์อันมาแต่ทิศทั้ง 4 ให้ทราบทั่วกันว่า

พระตำหนักพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระปวเรศวริยาลงกรณ์ ซึ่งเปนเสนาศน์ อยู่ในวัดบวรนิเวศวิหารชำรุด พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรส ได้ทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตที่จะซ่อมแปลง ทรงพระราชดำริว่า พระตำหนักนี้แต่เดิมก็

พระตำหนักทรงพรต

ตำหนักเพ็ชร

ทรงพระราชดำริว่า พระตำหนักนี้แต่เดิมก็เปนที่คับแคบอยู่แล้ว มาบัดนี้ชำรุดสมควรที่จะแก้ไขใหม่ ให้กว้างขวางงดงาม เพื่อพระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรส จะได้ประทับอยู่เปนสุขสำราญสืบไป ส่วนทุนที่จะทำนั้นสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจันทราสรัทวาร กรมขุนพิจิตรเจษฎจันทร์ ได้เขียนหนังสือด้วยลายพระหัตถ์กราบบังคมทูล แต่เมื่อก่อนสิ้นพระชนม์ว่าได้ทรงอุทิศเช่น เงิน 1,000 ชั่ง ไว้ในการกุศล ตามแต่จะทรงพระราชดำริห์เห็นสมควรว่าจะทำการอันใด ทรงพระราชดำริห์เห็นสมควรที่จะใช้เงินรายนี้ในการปฏิสังขรณ์พระตำหนักนี้ เพื่อเปนบุญมูลนิธิและเปนพระเกียรติยศแก่สมเด็จพระเจ้าลูกเธอพระองค์นั้นต่อไปได้ จึงทรงพระราชอุทิศถวายเงินรายนี้เท่าจำนวนที่พอจะใช้ในการก่อสร้างซ่อมแปลงและเพิ่มเติมพระตำหนักนี้ และได้ทรงขอให้เรียกชื่อพระตำหนักที่สร้างใหม่หลังหนึ่งว่า **พระตำหนักจันทร์** ตามพระนามของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอผู้เปนเจ้าของทรัพย์ พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงวชิรญาณวโรรสได้ทรงรับอนุโมทนาแล้ว จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานพระคลังข้างที่จัดการก่อสร้างแก้ไขพระตำหนักเดิมและเพิ่มเติมขึ้นใหม่ เปนตึก 2 ชั้น 2 หลัง หลังข้างด้านเหนือรวมทั้งระเบียงด้วย กว้าง 5 วา 2 ศอก ยาว 4 วา 2 ศอก หลังด้านตวันตกกว้าง 3 วา ยาว 7 วา 2 ศอก

บัดนี้การแก้ไขและการก่อสร้างพระตำหนักนั้นแล้วสำเร็จบริบูรณ์สิ้นเงิน 680 ชั่ง 39 บาท 34 อัฐ ทรงพระราชอุทิศถวายไว้เปนสังฆิกเสนาศน์ สำหรับพระอารามวัดบวรนิเวศวิหารสืบไป

ทรงพระราชอุทิศตั้งแต่วันที่ 2 พฤศจิกายน รัตนโกสินทร์ศก 125 พระพุทธสาสนกาล 2449 พรรษา เปนวันที่ 13870 ในรัชกาลปัตยุบันนี้

อิทํ มยา รญฺญา (พระบรมนามาภิไธย) ปรมินฺทมหาจุฬาลงฺกรณสฺมา สฺยามวิชิเต รชฺชํ การยตา

ตำหนักเพ็ชร เป็นท้องพระโรงสำหรับ เสด็จออกทรงรับแขกเป็นทางราชการ และเป็นโรงเรียนสำหรับทรงศึกษาพระธรรมวินัยร่วมกับพระนวกะ (พระใหม่) วัดบวรนิเวศวิหาร อื่นๆ ในวันปกติ

ในการบูรณะครั้งนี้ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรีได้สั่งการให้ทำการบูรณะเป็นการพิเศษ กล่าวคือ ให้รื้อฟื้นของเก่าออกแล้วปูพื้นใหม่ซ่อมภายนอกภายในทั้งหมด เปลี่ยนกระเบื้องมุงหลังคาใหม่ ติดไฟโคมระย้าท้องพระโรง เปลี่ยนช่อไฟเพดานระเบียงรอบนอกให้เข้าชุดกัน ติดเครื่องปรับอากาศ ติดผ้าม่านประตูหน้าต่าง เปลี่ยนพรมปูพื้นภายในใหม่ตลอด พร้อมทั้งปิดทองประดับกระจกพระแท่นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และปิดทองกรอบรูปในตำหนักเพ็ชรทั้งหมด

ในโอกาสเดียวกันนี้ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ได้จัดสร้างโต๊ะประชุมมหาเถรสมาคม ถวายแด่มหาเถรสมาคม ในนามของคณะรัฐบาลเป็นกรณีพิเศษด้วย

ตำหนักเพ็ชร นี้...เมื่อ พ.ศ.2457 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างตำหนักเพ็ชรถวายเป็นท้องพระโรงของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ณ ที่ตั้งตำหนักนี้ เดิมเป็นโรงพิมพ์ 2 ชั้น (โรงพิมพ์แห่งแรกของประเทศไทย) มี 5 ห้อง ไม่มีพาไล แต่มีเฉลียงหน้า สร้างสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงครองวัดนี้ เคยเป็นที่เสด็จประทับและเสด็จออกในเวลาสร้างตำหนักเดิม

ตำหนักเพ็ชรใช้เป็นท้องพระโรงที่เสด็จออกเป็นที่ตั้งพระศพเมื่อเวลาสิ้นพระชนม์ เป็นที่ประชุมบำเพ็ญกุศลถวายมาทุกปี ในทางการคณะสงฆ์ใช้เป็นที่ประชุมกรรมการมหาเถรสมาคมมาหลายสมัย

พระตำหนักทรงพรต เป็นที่ประทับ ที่เสด็จออกทรงรับแขก และที่ทรงพระอักษรเช่นเดียวกันกับครั้งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันทรงผนวช ในการบูรณะครั้งนี้ได้เปลี่ยนกระเบื้องหลังคาใหม่หมด ขัดพื้นใหม่ ติดมุ้งลวดใหม่หมด ทั้งชั้นบนและชั้นล่าง พร้อมทั้งปรับปรุงห้องน้ำใหม่หมด และทาสี

หอสหจร เป็นที่สำหรับอยู่จำพรรษาของพระสหจรที่บวชโดยเสด็จฯ บูรณะใหม่โดยตลอดเช่นเดียวกันกับพระตำหนักทรงพรต

พระอุโบสถ เปลี่ยนพรมปูพื้นภายในพระอุโบสถใหม่ตลอด

ในส่วนวัดบวรนิเวศนั้น กรรมการวัดก็ได้ประชุมพิจารณากำหนดหน้าที่ที่จะพึงปฏิบัติและหลักสูตรการศึกษาพระธรรมวินัย ที่จะถวายแด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในระหว่างทรงผนวช ดังนี้

สมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาส กำหนดให้พระปัญญาภิมณฑ์มุนี (บุญเรือน ปุณฺณโก) ปฏิบัติหน้าที่พระอภิบาล (พระพี่เลี้ยง) ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร และกำหนดให้พระครูปริยัติสารโสภณ (อภิพล อภิโล ปัจจุบันพระเทพญาณวิศิษฐ์) กับพระครูปลัดสัมพิพัฒญาณาจารย์ (บุญช่วย สุขวโล) เป็นพระพี่เลี้ยงของพระสหจร ผู้บวชโดยเสด็จฯอีก 5 รูป และกำหนดให้พระราชาคณะผู้ใหญ่วัดบวรนิเวศปฏิบัติหน้าที่ถวายพระธรรม วินัยในระหว่างที่ทรงผนวช ตลอดถึงถวายวินัยกถาและ ธรรมกถาเพื่อทรงสดับในเวลาเสด็จทรงทำวัตรเช้า-เย็นเป็นประจำทุกวัน ตลอดระยะเวลาที่ทรงผนวช

วันที่ 14 ตุลาคม 2521 เวลา 16.30 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. เสด็จพระราชดำเนินมายังกุฏิสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ทรงนมัสการสมเด็จพระญาณสังวร เกี่ยวกับการทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จประทับอยู่จนถึงเวลา 18.25 น. จึงได้เสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันที่ 27 ตุลาคม 2521 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี พร้อมด้วย พลเอกเปรมติณสูลานนท์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย พลเอกยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ ได้มานมัสการสมเด็จพระญาณสังวร ที่กุฏิเจ้าอาวาส

สมเด็จพระญาณสังวรได้นำคณะของ พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ไปตรวจดูการบูรณะปฏิสังขรณ์สถานที่ต่างๆ ภายในวัดบวรนิเวศฯ จนทั่วถึงแล้ว คณะของ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีจึงได้อำลากลับ

วันที่ 2 พฤศจิกายน 2521 เวลา 09.00 น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินมายังกุฏิสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ทรงฝึกซ้อมขานนาค

หอสหจร

พระตำหนักพระปั้นหยา

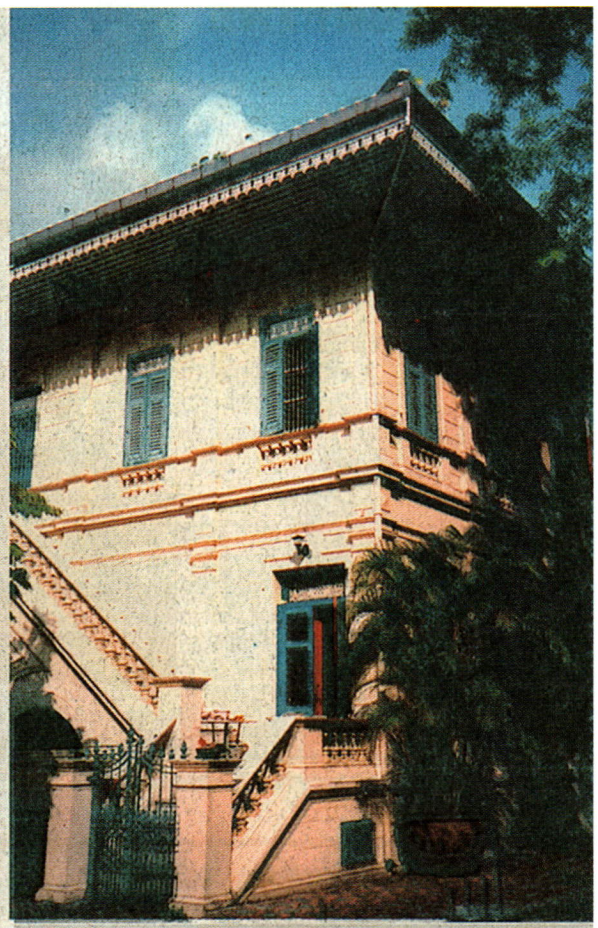

ตำหนักจันทร์

สมเด็จพระญาณสังวร ได้ถวายการฝึกซ้อมประทับทรงฝึกซ้อมขานนาคอยู่เป็นเวลาประมาณ 3 ชั่วโมง จึงเสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2521 เวลา 15.50 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จออก ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท กราบถวายบังคมลาทรงผนวช

ในโอกาสเดียวกันนี้ ได้พระราชทานพระบรมราชวโรกาสให้ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงนำข้าราชการที่จะอุปสมบทโดยเสด็จฯ จำนวน 5 นาย เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อกราบถวาย บังคมลาผนวชและถวายบังคมลาอุปสมบท ด้วย คือ

1. ร้อยโท ม.จ.จุลเจิมยุคล ยุคล
2. ม.ร.ว.จิราคม กิติยากร
3. พันเอก นายแพทย์ชำรงรัตน์ แก้วกาญจน์
4. พันโท สายัณห์ คัมภีร์พันธ์
5. เรือโท พิสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง ร.น.

วันที่ 4 พฤศจิกายน 2521 เวลา 9.30 น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินมายังกุฏิสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร ทรงฝึกซ้อมขานนาคเป็นครั้งที่ 2

สมเด็จพระญาณสังวร ถวายการฝึกซ้อมประทับอยู่เป็นเวลาประมาณ 3 ชั่วโมงเศษ จึงเสด็จพระราชดำเนินกลับ

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2521 เวลาประมาณ 17.00 น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินมายังวัดบวรนิเวศวิหาร ทอดพระเนตรสถานที่ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการทรงผนวช ภายในวัดบวรนิเวศวิหาร

■ ■ ■ ■

หมายเหตุนำเรื่อง : ก่อนอื่นใดก็ต้องขอชมการโทรทัศน์ของเมืองไทยที่ได้ถ่ายทอดภาพพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้งดงามชัดเจน ทำให้ผู้ที่ได้ชมโทรทัศน์เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2521 นั้น ได้เห็นเหตุการณ์อย่างใกล้ชิด**บังเกิดความปีติโสมนัสยากที่จะอธิบายได้**

ความปีติโสมนัสในวันนั้น เกิดจากความรู้สึกทางใจของผู้จงรักภักดี ที่มีต่อองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร นั้นทางหนึ่ง เป็นความปีติโสมนัสอันยากที่จะวัดได้เมื่อได้เห็นพระองค์ในผ้ากาสาวพัสตร์

แต่ความปีติโสมนัสที่ตื้นตันใจอย่างประมาณมิได้ก็คือ การที่ได้เห็นว่า **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงพระปีติเพียงไรในการที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมารได้ทรงสืบพระศาสนา**

ความปีติยินดีที่บุตรของตนได้บวชสืบพระศาสนานี้ เป็นความรู้สึกอันมีค่าที่สุดสำหรับบิดามารดาผู้นับถือพระพุทธศาสนา เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแก่ทุกตัวคนเมื่อถึงคราวถึงวาระ

เมื่อได้แลเห็นทางโทรทัศน์ว่า **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรม**

ราชินีนาถ ก็ทรงพระปีติโสมนัสเช่นนั้น ความรู้สึกว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับบุคคลที่เราตั้งไว้ในที่สูงสุดแห่งชีวิตของเราก็บังเกิดขึ้น ปราศจากช่องทางหรือสิ่งใดมากีดกั้น ทำให้ความปีติที่มีเป็นทุนอยู่แล้ว เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

เมื่อได้ดูรายการถ่ายทอดทางโทรทัศน์นั้นแล้ว เราทั้งปวงก็รู้สึกว่า เราดีขึ้นกว่าเดิม และมีจิตใจสูงกว่าเดิม มีความภาคภูมิใจว่า **เราเองก็เป็นส่วนหนึ่งในพระราชพิธีทรงผนวชนั้น มิได้ถูกทอดทิ้งไม่ให้มีส่วนรู้เห็นด้วย**

โทรทัศน์มีประโยชน์ถึงเพียงนี้... และเมื่อมีประโยชน์ถึงเพียงนี้ก็น่าจะได้รับความสนใจจากผู้บริหารประเทศและผู้บริหารกิจการโทรทัศน์นั่นเองให้มากกว่าในปัจจุบัน

เพราะโทรทัศน์นั้นให้ความรู้คนได้มากกว่าสื่อมวลชนอื่นๆ และในขณะเดียวกันก็กล่อมเกลาน้ำใจคนได้มาก

ในการถ่ายทอดแต่ละครั้งนั้น เป็นโอกาสที่จะให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในเรื่องประวัติศาสตร์ สังคมวิทยา ราชประเพณี และอุปสมบทวิธีในพระศาสนามากที่สุด

■ ■ ■ ■

วันที่ 6 พฤศจิกายน 2521 เราชาวไทยถือกันว่า เป็นวันมหามงคล เพราะเป็นวันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จออกทรงผนวช

การบวชเป็นพระในศาสนาพุทธ (หรือในศาสนาอื่นก็ตาม) ชื่อว่าเป็นการทำความดี และความดีในที่นี้ ภาษาศาสนาพุทธท่านเรียกว่า บารมี

บารมีอันเกิดจากการออกบวชชื่อว่า เนกขัมมบารมี

การทำความดี เช่น ด้วยการออกบวช สาธุชนได้ทราบข่าวย่อมชื่นชมยินดี ยิ่งถ้าเป็นบุคคลผู้ทรงเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทยทั้งประเทศ เช่น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าเสด็จออกทรงผนวช ความชื่นชมยินดีของพสกนิกรชาวไทยยิ่งไพศาลไปทั่วแผ่นดิน

ความชื่นชมยินดีในการทำความดีของบุคคลอื่นนั้น ภาษาศาสนาพุทธท่านเรียกว่า อนุโมทนา เรียกให้เต็มเครื่องยศก็ว่า ปัตตานุโมทนามัย แปลว่า ความดีหรือบุญอันเกิดขึ้นหรือมีขึ้นจากความอนุโมทนาในการบำเพ็ญกุศลของบุคคลอื่น

ด้วยประการฉะนี้ การทำความดีหรือบารมีก็ดี การอนุโมทนาในความดีหรือบารมีที่ผู้อื่นกระทำก็ดี จึงเป็นมงคล และในวันนี้ (ที่ 6 พฤศจิกายน) จึงเป็นวันมหามงคลสำหรับชาวไทยทุกคนทุกท่าน

—5—

วันที่ 6 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521 เป็นวันพระราชพิธีทรงผนวช ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีรายละเอียดดังหมายกำหนดการของสำนักงานพระราชวัง ดังนี้

เวลา 13.25 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต ไปยังพระบรมมหาราชวังเสด็จฯเข้าพระที่นั่งไพศาลทักษิณ ทรงจุดเทียนทอง เทียนเงิน ถวายสักการะพระสยามเทวาธิราช แล้วเสด็จฯไปยังหอพระธาตุมณเฑียร ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันตกของพระที่นั่งไพศาลทักษิณ มีมุขกระสันเชื่อมต่อกับองค์พระที่นั่ง เป็นที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิสมเด็จพระบรมราชบุรพการี โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 1-2-3 ทรงถวายสักการะพระบรมอัฐิ

จากนั้น ประทับรถยนต์พระที่นั่งที่หน้าประตูสนามราชกิจ เสด็จฯไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เทียบรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูเกย หลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ณ ที่นั้น มีประชาชนมาคอยเฝ้าฯรับเสด็จฯ เป็นจำนวนมาก

เวลา 13.50 น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ขึ้นสู่ระเบียงชานพระอุโบสถทางบันไดด้านข้าง เสด็จฯ เข้าในพระฉากทรงเปลี่ยนฉลองพระองค์เพื่อปลงพระเกศา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถเสด็จฯ เข้าสู่พระอุโบสถทางบันไดด้านหลัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนท้ายที่นั่ง บูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก พระพุทธเลิศหล้านภาลัย

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถทรงกราบที่เครื่องนมัสการพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร

จากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ ออกจากหลังพระอุโบสถ เชิญเสด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่เสด็จฯ มารออยู่เข้าในพระฉากที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมารประทับรอเฝ้าฯ อยู่

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงขลิบพระเกศาด้วยพระแสงกรรไกร แล้วสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงขลิบพระเกศาด้วยพระแสงกรรไกรตามลำดับเสร็จแล้ว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จออกจากพระฉากไปประทับ ณ ที่ซึ่งจัดถวายไว้

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จออกจากพระฉาก แล้วเสด็จฯ เข้าสู่พระอุโบสถทางบันไดหลัง ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระ

พุทธมหามณีรัตนปฏิมากร แล้วเสด็จฯ ไปประทับพระราชอาสน์ข้างนอก

เจ้าพนักงานภูษามาลาถวายการปลงพระเกศาจนเสร็จ

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมารสรงเสร็จและทรงเครื่องตามแบบที่จะทรงผนวช ตามพระราชประเพณีแล้ว เลขาธิการพระราชวังนำเสด็จฯ ไปยังที่ประทับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ เพื่อทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ กราบถวายบังคมลาออกผนวช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานน้ำพระมหาสังข์ และทรงเจิม

จากนั้น **สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จฯ เข้าสู่พระอุโบสถทางบันไดหลัง**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินทรงนำสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯ ไปตามระเบียงราวเทียนด้านเหนือ เข้าสู่พระอุโบสถทางพระทวารกลางด้านหน้า ทรงนำไปที่หน้าเครื่องนมัสการ แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯไปประทับพระราชอาสน์

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯไปที่หน้าธรรมาสน์ศิลา ทรงถวายพุ่มพานดอกไม้และเทียนสลักบูชาถวายพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ทรงคม ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัย แล้วทรงรับพระราชทานผ้าไตรที่จะทรงผนวช จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถแล้วเสด็จฯ ไปยังที่ชุมนุมสงฆ์ ทรงรับพานดอกไม้สดและเทียนสลักจากเจ้าพนักงานถวายสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (วาสโน วาสน์ นิลประภา) ทรงอุ้มผ้าไตรประณมพระหัตถ์ แล้วเปล่งพระวาจาขอ บรรพชา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ถวายปัญจกัมมัฏฐานจบแล้ว ทรงคล้องอังสะถวายที่พระหัตถ์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงสวมอังสะด้วยพระองค์เอง แล้วทรงรับผ้าไตรคืนจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ทรงอุ้มประณมพระหัตถ์ เสด็จฯไปครองผ้ากาสาวพัสตร์ที่ในพระฉาก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯ เข้าไปในพระฉากเพื่อช่วยครองผ้ากาสาวพัสตร์พระราชทาน แด่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสร็จแล้วเสด็จฯ ไปประทับพระราชอาสน์ที่เดิม

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ทรงพระราชดำเนินคุกพระชานุไปยังท่ามกลางสังฆมณฑลที่เดิม ทรงลาดผ้ากราบถวายเครื่องสักการะ แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ทรงกราบ แล้วทรงกล่าวขอสรณะและทศศีล สำเร็จบรรพชากิจเป็นสามเณรแล้ว ทรงขอนิสสัย

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าทรงรับพระราชทานผ้าไตรจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ

ทรงเปล่งพระวาจาขอบรรพชา

ทรงกล่าวขอสรณะและทศศีล

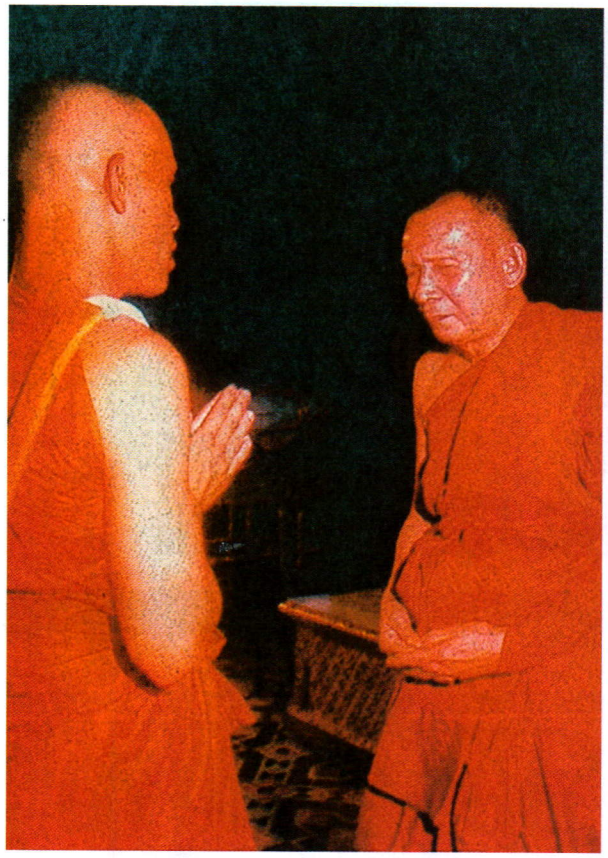

สมเด็จพระญาณสังวร พระราชกรรมวาจาจารย์ซักถามอันตรายิกธรรม

สมเด็จพระธีรญาณมุนี พระอนุศาสนาจารย์ถวายอนุศาสน์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช เป็นพระราชอุปัชฌาจารย์ ถวายพระนามฉายาว่า **"วชิราลงกรโณ"** ทรงขออุปสมบท พระสงฆ์ถวายการอุปสมบทโดยมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชเป็นพระราชอุปัชฌาจารย์ สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นพระราชกรรมวาจาจารย์ เมื่อทรงรับอุปสมบทเสร็จเป็นอันทรงดำรงภิกขุภาวะโดยสมบูรณ์แล้ว

สมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดจักรวรรดิราชาวาส ถวายอนุศาสน์เสร็จแล้ว

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯไปถวายเครื่องบริขารแด่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงลาดผ้าที่ใช้กราบ เพื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ถวายผ้าไตรและดอกไม้ธูปเทียน เสร็จแล้วประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานศาลฎีกา และนายเติ้ง เสี่ยวผิง รองนายกรัฐมนตรี สาธารณรัฐประชาชนจีนซึ่งอยู่ในระหว่างการเดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ โดยเป็นแขกเชิญของรัฐบาลไทย และได้รับพระบรมราชานุญาตให้เข้ามาร่วมพระราชพิธีทรงผนวชเฝ้าฯถวายของ

เมื่อเสร็จพระราชพิธีในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสนาดารามแล้ว พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระพุทธรัตนสถานมนทิราราม ในพระบรมมหาราชวัง ทรงประกอบพิธีทำทัฬหิกรรม ซึ่งมีพระเถระฝ่ายธรรมยุตนั่งหัตถบาส เมื่อเสร็จพิธีอุปสมบทกรรมแล้ว พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร

■ ■ ■ ■

หมายเหตุวันทรงผนวช : วันที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าทรงผนวช คือบ่ายวันจันทร์ ระหว่างตั้งแต่เริ่มพระราชพิธีทรงผนวช ไปจนถึงเวลาเสร็จสิ้นนั้น ผมเข้าใจว่าประชาชนชาวไทยทั้งในกรุงเทพฯ และนอกกรุง ที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ คงเหมือนชาวสยามรัฐที่โรงพิมพ์สยามรัฐ โดยเฉพาะที่กองบรรณาธิการกันถ้วนทั่วหน้า !

คือกองบรรณาธิการสยามรัฐ เหมือนกับนัดหยุดงานพร้อมกัน โดยเฉพาะผมนั่งเฝ้าจอโทรทัศน์ไม่ยอมลุกไปไหน ! การงานเช่น เขียนข่าวเขียนบทความก็เลิกกันหมดชั่วขณะ เพราะพวกเราเฝ้าชื่นชมภาพต่างๆ ในพระราชพิธีทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าพระองค์นั้น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานน้ำพระมหาสังข์ และทรงเจิมสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อทูลเกล้าถวายดอกไม้ ธูปเทียนแพ กราบถวายบังคมลาออกผนวช

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จฯเข้าไปในพระฉากเพื่อทรงช่วยครองผ้ากาสาวพัสตร์ พระราชทานสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ทรงรับพระราชทานบาตรจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ตัวผมเองนั่งดูตั้งแต่ต้นจนจบ มีขาดช่วงบ้างเป็นบางตอน คือตอนที่เพื่อนฝูงโทรศัพท์มา ก็จำใจจำจร ออกไปรับโทรศัพท์ ถ้าคนที่รู้จักสนิทสนมกันดีผมก็อดว่าเขาไม่ได้ ตอบแบบสั้นที่สุด ย่อที่สุดว่า

"คุณไม่ได้ดูโทรทัศน์อยู่ดอกหรือ? แหม กำลังดูอยู่ โทรมารบกวนได้"

ผมนั่งเงี่ยหูฟัง **ตอนสมเด็จพระญาณสังวร พระราชกรรมวาจาจารย์ สวดญัตติและสวดกรรมวาจา**

"สวดญัตติสวดกรรมวาจาต่างกันอย่างไรครับ? พี่มหา" พวกนักข่าวนักเขียนที่สยามรัฐถาม

สวดญัตติ ก็คือสวด หรือ เสนอญัตติต่อที่ประชุมสงฆ์ว่า เวลานี้มีกุลบุตรชื่อนั้น ชื่อนี้ มาขอบวช สงฆ์จะรับหรือไม่รับบวชให้ เมื่อสงฆ์ลงมติรับโดยดุษณีแล้ว จึงจะสวดกรรมวาจา สวดกรรมวาจา คือการสวด หรือรายงานให้พระสงฆ์ฟังถึง 3 ครั้ง จะเรียกว่า ให้ที่ประชุมสงฆ์พิจารณา 3 วาระก็ได้

พระภิกษุอาจารย์ที่ทำหน้าที่สวดอย่างนี้ จึงเรียกว่า พระกรรมวาจาจารย์ด้วยประการฉะนี้

ผู้ทำหน้าที่เป็นพระกรรมวาจาจารย์ในพระราชพิธีนี้ คือ สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร

เครื่องขยายเสียงถ่ายทอดทางโทรทัศน์ที่ถ่ายทอดพระราชพิธีคราวนั้นยอดแย่มากครับ ฟังเสียงพระสวดไม่ได้ยินเลย ที่ได้ยินก็กระท่อนกระแท่นเต็มที ผมจ่อหูฟังใกล้ๆ เพราะอยากทราบพระนามฉายาของพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าก็ไม่ทราบไปจับความได้ตอนหนึ่ง จากคำสวดของพระกรรมวาจาจารย์จึงได้รู้ว่า

"วชิราลงฺกรโณ"

พระนามฉายานี้ คือพระนามเดิมของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้านั่นเอง

"บอกอนุศาสน์คือบอกอย่างไร ลุงมหา" นี่ก็คืออีกคำถามหนึ่งในระหว่างพวกเราดูโทรทัศน์อยู่ด้วย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงขลิบ พระเกศา สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ด้วยพระแสงกรรไกร เพื่อปลงพระเกศาทรงผนวช

สมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถทรงขลิบ พระเกศาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ด้วยพระแสงกรรไกร เพื่อปลงพระเกศาทรงผนวช

ความชื่นชมปีติยินดีในหัวใจ !

ผมก็รีบตอบแบบสั้นที่สุดและรวบรัดที่สุดว่า **การบอกพระใหม่เพิ่งบวชเสร็จว่า ตอนนี้บวชเป็นพระแล้วน่ะคุณ สิ่งต่อไปนี้คุณอย่าทำเข้าเชียวน่ะ เช่น เสพเมถุน ลักขโมยของเขา ฆ่าเขา และอวดอ้างคุณวิเศษ มรรคผลที่ตนไม่มีว่ามี ที่ไม่ได้สำเร็จว่า สำเร็จ เป็นต้น แล้วบอกต่อไปว่า ให้ทำสิ่งต่อไปนี้ คือ ต้องมุ่งห่มผ้าบังสกุล ต้องเที่ยวบิณฑบาตเลี้ยงชีพ อยู่ตามโคนต้นไม้ ฉันยาดองด้วยน้ำมูตเน่า เป็นต้น**

พระที่ทำหน้าที่บอกอนุศาสน์ หรือสั่งสอนพระบวชใหม่นี้ จึงเรียกว่า พระอนุสาวนาจารย์ คนละคำกับ **อนุศาสนาจารย์** ครับ !!

ประเภทหลังนี่หมายถึงคุณมหาเปรียญที่ลาสึกแล้วไปรับราชการเป็นทหาร ตำรวจ แต่งเครื่องแบบติดดาวบนบ่า เดินไหล่เอียงเหมือนผาดผ้าสังฆาฏิ มีหน้าที่อบรมสั่งสอนทหารหรือตำรวจครับ

พระผู้ทำหน้าที่เป็นอนุสาวนาจารย์ในวโรกาสนี้ คือ สมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดจักวรรดิราชาวาส

ตอนสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าทรงรับศีล 10 ซึ่งหมายกำหนดการเรียกว่า **ทศศีล** แล้วทรงพระราชดำเนินคุกพระชานุ **แปลว่า เดินคุกเข่าครับ** เข้าไปนั้น คือตอนทรงเข้าไปขอนิสสัยกับสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ผู้ทรงทำหน้าที่เป็นพระราชอุปัชฌาย์เพื่อทรงขอนิสสัย

นิสสัย ในพิธีบวชเขียนอย่างนี้ มีรากศัพท์อันเดียวกันกับ นิสัย ส.เสือตัวเดียว ที่เราหมายถึงจิตใจนั่นเอง **แต่นิสสัยในที่นี้หมายถึง มอบตัวให้อยู่ภายใต้ปกครองของพระอุปัชฌาย์ ขอนิสสัย ก็คือ ขอฝากตัวมอบตัวเป็นลูกศิษย์ เพื่อให้ท่านอบรมสั่งสอนว่ากล่าวตักเตือนนั่นเอง**

คำถาม ถามผมยังมีอีกเยอะ ผมรีบตอบว่า **"ผมจะรีบไปวัดบวร"** ขอให้ถามคุณมหาท่านอื่นบ้าง ในสยามรัฐเรานี้มี คามคุณ-คุณมหา เยอะ ถ้านับรวมๆ กันก็ได้หลายสิบประโยคอยู่แหละครับ

"ใน สยามรัฐ สมัยคุณชายคึกฤทธิ์ ปราโมช ในอดีต และคุณชัชวาลย์ คงอุดม ณ ปัจจุบัน นี้ไม่เคยขาดแคลนคุณมหาเลย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันวันนี้.." เป็นคำตอบสุดท้ายของผมก่อนที่จะรีบปิ๋งไปวัดบวรนิเวศฯ ครับ

—6—

เวลา 17.20 น.พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯถึงวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จฯ ลงจากรถยนต์พระที่นั่ง พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯทรงครองจีวรลดพระอังสาแล้ว

สมเด็จพระญาณสังวร และพระปัญญาภิมณฑ์มุนี พระพี่เลี้ยงได้นำเสด็จฯ เข้าสู่พระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธชินสีห์ และทรงจุดธูปเทียนสักการะพระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และพระรูปสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ แล้วทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยอุทิศพระราชกุศลถวายพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ออกจากวัดพระศรีรัตนศาสดารามไปวัดบวรนิเวศวิหาร พร้อมด้วยพระปัญญาภิมณฑ์มุนี – พระพี่เลี้ยง

จากนั้น สมเด็จพระญาณสังวรและพระพี่เลี้ยงนำเสด็จฯ ไปยังพระตำหนักเดิม เพื่อทรงจุดธูปเทียนสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ เสร็จแล้วเสด็จฯ เข้าสู่ห้องที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย ทรงอุทิศพระราชกุศลถวาย

จากนั้นพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ไปยังพระตำหนักพระปั้นหยา เสด็จฯ ขึ้นชั้น 3 พระตำหนักพระปั้นหยา พระสงฆ์ 5 รูป เจริญชัยมงคลคาถาคือ พระอ่อมรโมลี (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต ปัจจุบันพระพรหมมุนี) พระโศภณคณาภรณ์ (ระแบบ ฐิตญาโณ ปัจจุบันพระเทพดิลก) พระมหาลาภ ธนสาโร (ป.ธ.9 ปัจจุบัน พระศรีวิสุทธิญาณ) พระครูพุทธมนต์ปรีชา (บุญยนต์ ปุญญาคโม ปัจจุบันพระราชรัตนมงคล) พระครูปริยัติสารโสภณ (อภิพล อภิพโล ปัจจุบันพระเทพญาณวิศิษฏ์) ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการพระพุทธสมุทรนินนาท ในรัชกาลที่ 5 พระพุทธมหานาคชินะ ในรัชกาลที่ 6 พระพุทธธรรมาธิปกบพิตร ในรัชกาลที่ 7 พระพุทธนาราวันตบพิตร ในรัชกาลปัจจุบันเสร็จแล้ว พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ไปประทับพักพระราชอิริยาบถที่พระตำหนักทรงพรต ทรงทำวินัยกรรมสมณบริขาร

เวลา 19.05 น. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี พระพี่เลี้ยงนำเสด็จฯ พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ์ สยามมกุฎราชกุมาร ไปยังกุฏิคอยท่า ปราโมช ทรงถวายเครื่องสักการะสมเด็จพระญาณสังวร พระราชกรรมวาจาจารย์ แล้วทรงขอนิสสัย

สมเด็จพระญาณสังวรถวายอธิบายในอนุศาสน์จบแล้ว พระภิกษุ

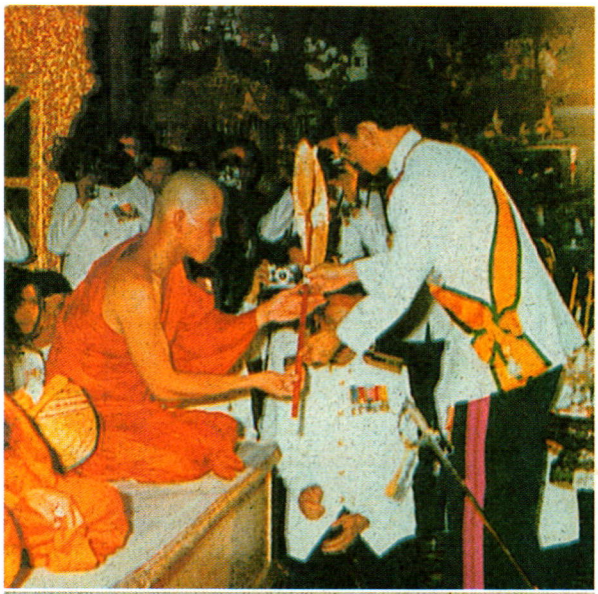

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประเคนตาลปัตรและเครื่องสมณบริขาร

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงประเคนไตร

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงถวายเครื่องทำอาจริยวัตรแด่สมเด็จพระญาณสังวร,พระราชกรรมวาจาจารย์ แล้วเสด็จขึ้น

เวลา 19.25 น. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี พระพี่เลี้ยงนำเสด็จฯ ขึ้นพระตำหนักพระปั้นหย่า ชั้น 2 ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธรูป

พระราชาคณะ 7 รูป คือ 1. พระธรรมดิลก (วิชมัย ปุณฺญาราโม) 2. พระเทพกวี (บุญธรรม จิณฺณธมฺโม) 3. พระราชบัณฑิต (แจ่ม ธมฺมสาโร) 4. พระราชสุมนต์มุนี (แบน กิตฺติสาโร) 5. พระศรีวิสุทธิญาณ (อุบล นนฺทโก) 6. พระอมรโมลี (จุนท์ พุรหมคุตฺโต) 7. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี (บุญเรือน ปุณฺณโก) เจริญพระพุทธมนต์ในการขึ้นพระตำหนักชั่วคราวทางวัดบวรนิเวศวิหารมีสมเด็จพระญาณสังวรเป็นประธาน จัดถวาย จบแล้ว พระสงฆ์กลับ

สมเด็จพระญาณสังวร และพระพี่เลี้ยงนำเสด็จ ฯไปประทับพัก ณ พระตำหนักทรงพรต

พระราชกรณียกิจ ในวันอังคารที่ 7 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521

เวลา 06.50 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสวยพระกระยาหารเช้าแล้ว เวลา 08.00 น. เสด็จลงพระอุโบสถ ทรงทำวัตรเช้า จบแล้ว **ทรงสดับธรรมกถา เรื่องศาสนา พระธรรมดิลก อ่านถวาย** เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถ เสด็จฯ ขึ้นทางพระตำหนักพระปั้นหย่า ประทับพักพระราชอิริยาบถ ณ พระตำหนักทรงพรต

เวลา 09.00 น. เสด็จลงพระอุโบสถ ประทับร่วมสังฆกรรมการผนวชและอุปสมบทนาคในพระบรมราชานุเคราะห์

สมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาส เป็นพระอุปัชฌาย์ นาคในพระบรมราชานุเคราะห์ 5 นาค มีร้อยโท หม่อมเจ้าจุลเจิมยุคล ยุคล หม่อมราชวงศ์จิราคม กิติยากร พันเอก นายแพทย์ธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ พันโทสายัณห์ คัมภีร์พันธ์ และเรือโท พิสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง รน.

เมื่อเสร็จพิธีผนวชและอุปสมบทพระสหจรพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯออกจากพระอุโบสถ ทรงรับของทูลเกล้าฯ ถวายจากราษฎรที่ไปรอเฝ้าฯ มีไตร จีวร สบง อังสะ และดอกไม้ธูปเทียน แล้วเสด็จขึ้น

เวลา 10.55 น. เสด็จออก ณ พระตำหนักพระปั้นหย่า พร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวร พระราชาคณะ 7 รูป มีพระธรรมดิลก พระเทพกวี พระราชบัณฑิต พระราชสุมนต์มุนี พระศรีวิสุทธิญาณ พระอมรโมลี และพระปัญญาภิมณฑ์มุนี ที่เจริญพระพุทธมนต์แต่วันวานพร้อมอยู่แล้ว ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธรูป พระสงฆ์ถวายพรพระจบแล้วทรงประเคนภัตตาหารแก่ประธานสงฆ์ (ภัตตาหาร นอกนั้น โปรดเกล้าฯ ให้ผู้ที่เฝ้าฯ ในที่นั้นประเคนตามลำดับและปฏิบัติ) แล้วเสด็จฯ ไปเสวยพระกระยาหารเพล ณ พระตำหนักทรงพรต พร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวร

เมื่อเสร็จภัตตกิจและถอนตะลุ่มออกเรียบร้อยแล้ว พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ

ไปยังพระตำหนักพระปั้นหยา ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมแก่พระสงฆ์ 7 รูป ที่เจริญพระพุทธมนต์ทรงหลั่งทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา

จากนั้นจึงเสด็จฯ จากพระตำหนักพระปั้นหยาไปประทับที่พระตำหนักทรงพรต จนกระทั่งเวลา 12.55 น.จึงเสด็จฯ ไปทรงลาสมเด็จพระญาณสังวรที่กุฏิคอยท่า ปราโมช เพื่อจะเสด็จฯ ไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และวัดจักรวรรดิราชาวาส

เวลา 13.05 น.เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เมื่อถึงแล้วทรงครองจีวรลดพระอังสา เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงสักการะพระรัตนตรัย พระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ ทรงอุทิศพระราชกุศลถวายพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงทำอุปัชฌายวัตร สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังอนุสรณ์ **"รังษีวัฒนา"**

ทรงอุทิศพระราชกุศลแด่สมเด็จพระมหิตลาธิเบศอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก

จากนั้นพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระเชตุพลวิมลมังคลาราม

เวลา 13.40 น. เสด็จพระราชดำเนินถึงวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ทรงพระราชดำเนินไปยังตำหนักวาสุกรี ทรงสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส แล้วทรงพระราชดำเนินไปที่หอประชุม ทรงสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุน ปุณฺณสิริ) แล้วพระราชทานพระราชวโรกาสให้ประชาชนเข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทพระบาททูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียน

จากนั้น พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯพระราชดำเนินต่อไปยังวัดจักรวรรดิราชาวาส

เวลา 14.07 น. เสด็จพระราชดำเนินถึงวัดจักรวรรดิราชาวาส เสด็จเข้ากุฏิสมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณฺณโก) เจ้าอาวาส ทรงสักการะสมเด็จพระธีรญาณมุนี พระอนุสาวนาจารย์ แล้วพระราชทานพระราชวโรกาสให้ประชาชนเข้าเฝ้าทูลละอองพระบาทพระบาททูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียน

เสร็จพระราชกรณียกิจแล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับ ถึงวัดบวรนิเวศวิหาร เวลา 14.37 น. เสด็จขึ้นพระตำหนักทรงพรต

เวลา 16.37 น. เสด็จออก ณ พระตำหนักทรงพรต พระราชทานพระราชวโรกาสให้พระภิกษุสหจร 5 รูป ที่ผนวชและอุปสมบทโดยเสด็จฯ เฝ้าถวายดอกไม้ธูปเทียน

เมื่อเวลา 17.00 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเย็นจบแล้ว **ทรงสดับวินัยกถาเรื่องความสังวร ซึ่งพระเทพกวี อ่านถวาย** เมื่อเสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินไปทรงสักการะพระญาณวโรดม (สนธิ์ กิจฺจกาโร) ที่กุฏิชั้นล่าง หอสหจร วัดบวรนิเวศวิหาร เสร็จแล้วประทับพักผ่อนราชอิริยาบถ ณ พระตำหนักทรงพรต

เวลา 19.00 น. ทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาและวิปัสนาธุระ ณ พระตำหนักทรงพรต โดยสมเด็จพระญาณสังวร ขึ้นถวายและทรงขอนิสัย

เวลา 21.30 น. เข้าที่บรรทม

—7—

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว ทรงสดับธรรมกถาเรื่อง "ศาสนา" พระธรรมดิลก อ่านถวาย ในพระอุโบสถ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2521

ศาสนา คือ **"คำสั่งสอน"** ท่านผู้ใดเป็นต้นเดิมเป็นผู้บัญญัติสั่งสอน ก็เรียกศาสนาของท่านผู้นั้น หรือท่านผู้บัญญัติสั่งสอนนั้น ได้นามพิเศษอย่างไร ก็เรียกชื่อศาสนานั้นอย่างนั้น เพราะฉะนั้น ศาสนาจึงมีมาก คำสอนก็ต่างกัน

บางศาสนาสอนให้ประพฤติทรกรรมกายให้ได้รับความลำบากต่างๆ อย่างแรงถึงกับเผาตัวเพื่อบูชาพระเป็นเจ้า ซึ่งเรียกว่า **"อัตตกิลมัตถานุโยค"** เมื่อใครทำดังนั้น ถ้าพระเป็นเจ้าโปรด ก็ประทานพรให้ได้รับความสำเร็จความปรารถนา เมื่อตายก็ได้ไปสวรรค์

บางศาสนาสอนให้อ้อนวอนพระเป็นเจ้า เพื่อทรงช่วยให้พ้นทุกข์ และได้ประสบสุข ถึงผู้ใดได้ทำชั่วร้ายหรือผิดต่างๆ อย่างไร เมื่อได้ลุแก่โทษและอ้อนวอนให้พระผู้เป็นเจ้าโปรดช่วยรับบาปที่ตนทำเสียแล้ว ก็เป็นอันพ้นโทษ และถ้าใครได้ประทุษร้ายศาสนาอื่นด้วยเห็นว่าเป็นศัตรูแก่พระเป็นเจ้า หรือแก่ศาสนาพระเป็นเจ้านั้นแล้ว ก็เป็นอันได้ทำความชอบต่อพระเป็นเจ้าๆ โปรดปราน ผู้นับถือและทำตามนั้น ถ้าพระเป็นเจ้าโปรด เมื่อตายก็โปรดให้ไปอยู่บนสวรรค์กับพระผู้เป็นเจ้า

บางศาสนาสอนให้ประพฤติชอบด้วยกาย วาจา ใจ ละการประพฤติชั่วประพฤติผิดด้วยกายวาจาใจ ไม่ให้เบียดเบียนตนและผู้อื่น เมื่อใครประพฤติดี ประพฤติชอบ ก็ได้รับ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระราชอุปัชฌาจารย์

ความสุข เมื่อใครประพฤติชั่วประพฤติผิดก็ได้รับความทุกข์ ทั้งชาตินี้และชาติอื่น ใครทำดีก็ได้รับผลดี ใครทำชั่วก็ได้รับผลชั่ว จำเพาะตัวเอง ใครจะช่วยรับบาปและอำนวยบุญแก่ผู้อื่นไม่ได้ และชี้ทางดีทางชอบให้ดำเนินเพื่อได้ประสบสุข ชี้ทางชั่วทางผิดให้ละเสียเพื่อได้พ้นทุกข์แก่ผู้เชื่อฟังและตริตรองตาม

การตัดสินว่า **"ศาสนาใดดี ศาสนาใดชั่ว ศาสนาใดถูก ศาสนาใดผิด"** ไม่สมควรมีในที่นี้ ด้วยผู้ที่นับถือศาสนามีต่างๆ กัน ถ้าจะว่าศาสนาใดถูกและดี ผู้นับถือศาสนาอื่นไม่นับถือศาสนานั้นก็จะไม่เห็นด้วยและจะคัดค้าน ถ้าจะชี้แจงให้ยืดยาว ก็จะเป็นอันไม่รู้จักจบได้ง่าย เพราะฉะนั้น จะกล่าวถึงแต่ผู้ที่นับถือศาสนาด้วยอาการต่างๆ กัน

โดยมากคนถือศาสนาย่อมเป็นไปตามตระกูลและชาติ คือตระกูลและชาติใครได้ถือศาสนาอะไรสืบต่อมา คนที่เกิด ณ ตระกูลนั้น ณ ชาตินั้น ก็นับถือศาสนานั้น

บางพวก ถือศาสนาด้วยได้ตรึกตรองสอบสวนเทียบเคียงดูศาสนาต่างๆ ด้วยปัญญาของเขา เมื่อเขาเห็นว่าศาสนาใดเป็นดีเป็นจริง ชอบใจเขา เขาก็นับถือศาสนานั้น ถึงตระกูลและชาติของเขาจะเคยถือศาสนาอะไรก็ไม่เป็นประมาณ

บางพวก ไม่ถือศาสนาอะไรหมด ด้วยเขาได้ไตร่ตรองเทียบเคียงดูด้วยปัญญาเขาแล้วเห็นมีเหตุขัดข้องที่จะให้เขาเห็นจริงไม่ได้ เขาจึงไว้ตัวเป็นกลางๆ เมื่ออยู่ ณ ประเทศใด เขาก็ประพฤติตามกฎหมายบ้านเมืองของประเทศนั้น ขนบธรรมเนียมแบบแผนในประเทศนั้นเป็นอย่างไร ถ้าเขาเห็นสมควรเขาก็ถือตาม แต่เขาไม่แสดงอาการดูหมิ่นต่อศาสนาที่ตระกูลและชาติของเขาได้เคยนับถือมา และบางทีก็ศาสนาอื่นด้วย

ตามความรู้สึกที่เห็นว่าควรนั้น คนเมื่อได้เกิดในชาติใด ควรรู้พงศาวดารของชาตินั้น และศาสนาที่คนชาตินั้นนับถือกันมา และถ้าไปอาศัยอยู่ในประเทศอื่นใด ได้รู้พงศาวดารของประเทศนั้น และศาสนาที่ชาวประเทศนั้นนับถือได้ด้วยเป็นดี

ในที่นี้ จะกล่าวถึงพระพุทธศาสนาที่ชาวไทยโดยมากและชาวต่างประเทศบางประเทศและบางเหล่านับถือ ด้วยได้ตริตรองเห็นเป็นดีเป็นจริงเป็นถูกบ้าง ไม่ได้ตริตรองบ้าง สำหรับผู้ที่ยังไม่เคยได้รู้มาเข้าใจบ้างสักเล็กน้อย

พระพุทธเจ้า

พระพุทธเจ้าซึ่งเป็นต้นเดิม เป็นผู้บัญญัติพระพุทธศาสนานั้นเมื่อแรกก็เป็นผู้ครอบครองฆราวาสสมบัติ (สมบัติของผู้ครองเรือน) ยังบริบูรณ์ด้วยยินดียินร้ายเหมือนคนสามัญอื่น แต่พระองค์เป็นผู้มีพระสติรอบคอบ และพระปัญญาลึกซึ้งกว่าชนสามัญอื่นๆ ถึงพระชนมายุยังอยู่ในปฐมวัย (วัยที่ต้น คือกำลังหนุ่ม) และครอบครองฆราวาสสมบัติซึ่งเป็นอย่างเลิศอย่างยอด คือ สถานที่อยู่ ของใช้สอย อาหาร ปริจาริกานารี (นางบำเรอ) และคนรับใช้ แต่ล้วนได้เลือกคัดจัดสรรเป็นอย่างดีในเวลานั้น และมากมายมิใช่น้อย พระชายา (เมีย) และพระโอรส (ลูกชาย) ก็มีลักษณะและคุณสมบัติอันงามเลิศ แต่ฆราวาสสมบัติถึงปานนั้นไม่ทำให้พระองค์เพลิดเพลินอยู่เสมอได้ พระองค์ทรงเห็นการที่เป็นอยู่เช่นนั้นเป็นโทษทุกข์ เพราะต้องทำการวนเวียนซ้ำๆ ซากๆ อันไม่รู้จักจบไม่มีที่สุด ซึ่งผู้ใช้ปัญญาพิจารณาโดยรอบคอบจะเห็นว่าน่าเบื่อ จนกว่าความตายจะมาพรากไปเสีย และไม่สามารถจะป้องกันทุกข์ต่างๆ อันจะเกิดมีขึ้น ณ ระหว่างๆ ตลอดถึงความตายอันเป็นเหตุที่น่ากลัวใหญ่ได้ ทรงหมายมั่นในพระหฤทัยว่า คงจะได้ประสบการณ์ที่ไม่ต้องเป็นเช่นนั้นได้ และเพราะความเบื่อหน่ายหนักขึ้นเป็นเหตุจึงได้ทรงละฆราวาสสมบัตินั้น ออกทรงบรรพชาแสวงหาคุณอันใหญ่ ซึ่งจะทำให้พระองค์ไม่ต้องวนเวียนซ้ำซาก และไม่ต้องประสบทุกข์อื่นๆ ตลอดถึง

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จลงทำวัตรเช้า เวลา 08.00 น. จบแล้วทรงสดับธรรมกถา เสด็จลงทำวัตรเย็น เวลา 17.00 น. จบแล้วทรงสดับวินัยกถา ร่วมกับพระภิกษุสามเณร วัดบวรนิเวศวิหารทุกวัน

ความตายได้ ซึ่งเรียกกันว่า **"มหาภิเนษกรม"** หรือ **"มหาภินิษกรม"** ทรงอุตสาหะศึกษาทดลองและพิจารณา ด้วยความเพียรอันแรงกล้า และพระปัญญาอันสุขุมลึกซึ้งไม่มีผู้อื่นเสมอเหมือน อยู่ถึง 6 ปี ก็ได้บรรลุพระอนุตตรสัมมาสัมโพธิญาณ (ปัญญาอันตรัสรู้พร้อมโดยชอบไม่มีอื่นยิ่งกว่า) ทรงทราบประจักษ์ชัดธรรมดาของสิ่งทั้งปวงหมดโดยไม่วิปริตแปรผันกลับคืนคลายไม่ทรงถือมั่นยินดียินร้ายในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีพระหฤทัยเบิกบานบริสุทธิ์ แต่เป็นผู้ประกอบด้วยพระเมตตากรุณาต่อสัตว์มีชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ไม่มีผู้อื่นเสมอจึงได้ทรงแสดงธรรมสั่งสอนหมู่สัตว์เพื่อพ้นจากทุกข์ ได้ประสบสุข ตามควรแก่การปฏิบัติและความสามารถ

พระธรรม

คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้านั้น เรียกว่า **"พระธรรม"** จำแนกออกไปเป็น 3 คือ

ส่วนที่ควรเล่าเรียนศึกษาด้วยการฟังและอ่านดูในหนังสือแล้วและไตร่ตรองตามให้เข้าใจ เรียกว่า **"ปริยัติธรรม 1"**

การปฏิบัติดัดกายวาจาและจิต ตามปริยัติธรรม (เมื่อได้เล่าเรียนศึกษาและไตร่ตรองให้เข้าใจแล้ว) เรียกว่า **"ปฏิบัติธรรม 1"**

การรู้แจ้งแทงตลอดด้วยปัญญา (เมื่อได้ปฏิบัติถูกต้องและถึงที่แล้ว) ไม่กลับเสื่อมถอยคืนคลายเรียกว่า **"ปฏิเวธธรรม 1"**

ปริยัติธรรม ประกาศข้อปฏิบัติเป็น 3 คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

พระสงฆ์

หมู่คนได้ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว เชื่อนับถือได้ชื่อว่า "สาวก" ครั้นเชื่อนับถือและปฏิบัติตาม จนถึงได้บรรลุคุณพิเศษอย่างใดอย่างหนึ่ง เรียกว่า **"พระอริยสงฆ์"**

พระสงฆ์สาวกได้ฟังทรงจำและปฏิบัติตามพระธรรมแล้ว มีเมตตากรุณา ได้นำพระธรรมคำสั่งสอนนั้น ประกาศแสดงแก่ผู้อื่นที่ยังไม่รู้ไม่เห็น ให้รู้ให้เห็นตามสืบๆ กันมา พระธรรมคำสั่งจึงได้แพร่หลายปรากฏอยู่จนทุกวันนี้

ทรงทำวัตรเย็นจบแล้ว ทรงสดับวินัยกถา "ความสังวร" พระเทพกวี อ่านถวาย ในพระอุโบสถ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2521

ผู้ที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบทเป็นภิกษุ สงฆ์ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติขั้นต้น ต้องเป็นผู้มีความสังวรคือความระงับ

ความสังวรนี้แบ่งเป็น 2 แผนก คือ สังวรภายนอก และสังวรภายใน ความสังวรภายนอกนั้นคือ ความระงับกาย ระงับวาจา ความสังวรภายในก็คือ ความระงับใจ จะพรรณนาถึงความสังวรภายนอกเสียก่อน

1. ความสังวรกายนั้นหมายความว่า เจตนาที่จะระงับความประพฤติอันผิดปกติ อันไม่เป็นที่นิยมของคณะสงฆ์ คือ การประพฤติทุจริตเบียดเบียนให้ได้ความเดือดร้อน ตลอดถึงการประพฤติเหลวไหลที่ไม่เป็นประโยชน์ตนและผู้อื่น และขนบธรรมเนียมที่ไม่ใช่ของสมณะ อันจะต้องทำด้วยกาย อย่างสูงเช่น **"การฆ่ามนุษย์"** อย่างต่ำเช่นการวิ่งการเต้นเป็นต้น การวิ่งการเต้นเป็นความประพฤติของผู้มีความประสงค์จะแสดงกำลังเรี่ยวแรง ถึงแม้ว่ากิริยาอันผิดปกติที่เราจะแสดงนั้น จะให้คุณบ้างก็ดี เช่นการวิ่งหรือการเตะตะกร้อ จะทำความเหน็บชาเมื่อยล้าให้ทุเลาลง เราก็ไม่ควรจะแสดงนอกจากมีเหตุอันจำเป็นจริง เช่น อย่างหนีจากสัตว์ร้าย วิ่งไปพยาบาลอุปัชฌาย์อาจารย์ผู้อาพาธหนัก หรือมีเหตุที่จะต้องช่วยโดยรีบร้อน เช่นนี้เป็นต้น

2. ความสังวรวาจาก็คือ เจตนาที่ละวาจาที่ไม่เป็นประโยชน์และสามารถจะให้โทษเกิดขึ้นคือวาจาเท็จ วาจาส่อเสียด วาจาหยาบ วาจาเพ้อเจ้อ จะพูดถึงคุณของความไม่ระงับแล้วไม่มีเลย ผลของการพูดเท็จ พูดตลกคะนอง พูดหยาบ และพูดติเตียนนินทาเขานั้นมีแต่ชั่วทั้งสิ้น

เนื่องจากความสังวรกายและวาจา มีความประพฤติมีระเบียบของคณะสงฆ์ ทุกๆ คณะของเราย่อมมีระเบียบ มีเกณฑ์ มีขีดของความประพฤติ ซึ่งเป็นที่นิยมของคณะนั้นๆ เช่นทหารกระทรวงต่างๆ ต่างมียูนิฟอร์ม มีระเบียบราชการ คณะสงฆ์ก็มีระเบียบเช่นเดียวกัน

ในคณะสงฆ์มีระเบียบและเกณฑ์ของความประพฤติแยกออกเป็นแผนกๆ ได้ดังนี้ การนุ่งห่ม การบริโภค การเดิน นั่ง หลับนอน

ความประสงค์ของการนุ่งห่มก็เพื่อจะให้เป็นเครื่องปกปิดกายกันความอุจาด ความร้อน ความหนาวเพื่อให้ชีวิตดำรงอยู่ จะได้ศึกษาและปฏิบัติในพระพุทธศาสนาต่อไป สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ว่า ภิกษุสงฆ์ต้องมีผ้าสามผืน คือ ผ้าสังฆาฏิ ผ้าอุตราสงฆ์ และผ้าอันตรวาสก ผ้าทั้งสามนี้ภิกษุต้องอธิษฐานให้เป็นของสำหรับภิกษุใช้ ภิกษุใช้ได้จนกว่าจะขาด หรือเป็นอันตรายโดยประเภทใดประเภทหนึ่ง ภิกษุจะมีผ้าครองอื่นอีกไม่ได้ นอกจากผ้าอาศัยซึ่งจะต้องวิกัปทุกๆ 10 วัน

การนุ่งห่มต้องให้เรียบร้อยถูกต้องตามความนิยมของสมัยและคณะ ความจริงภิกษุจำเป็นต้องครองให้เรียบร้อยในเวลาที่จะไปในหมู่บ้านเท่านั้น แต่ตามความนิยมของคณะและสมัยแล้ว ควรให้เรียบร้อยทั้งในวัดด้วย

การบริโภค พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงบัญญัติไว้ว่า ภิกษุต้องฉันภายในเที่ยงวัน เหตุของข้อบัญญัติข้อนี้เดิมเป็นเพราะภิกษุฉันไม่เป็นเวลา ก็เมื่อภิกษุไม่มีครัวไม่มีที่หุงต้มในวัดเองแล้ว ไปบิณฑบาตไม่มีกำหนดเวลา ทำให้เป็นการไม่สะดวกแก่ผู้จะศรัทธาผลของข้อบัญญัตินี้เห็นได้ว่าเป็นผลอันดี ทำให้ภิกษุไม่เป็นโรคที่เนื่องจากการบริโภคไม่เป็นเวลาไม่เกิดความเกียจ คร้าน และเป็นเครื่องระงับกามราคะ

ภิกษุฉันต้องระวัง ต้องฉันด้วยสมบัติผู้ดี ไม่ฉันข้าวคำโต ไม่โยนข้าวเข้าปาก ไม่ฉันดัง ไม่เลียปาก ฯลฯ เป็นต้น

การเดินนั่งหลับนอนภิกษุต้องเดินให้เรียบร้อย ไม่เดินโยกเดินคลอนศีรษะ เดินเบิ่งส่าย นั่งก็ต้องนั่งให้เรียบร้อย ไม่นั่งกอดเข่า นั่งท่ายองโย่ และท่าอันไม่สมควรอื่นๆ การปฏิบัติเหล่านี้เนื่องจากความระงับหรือความสังวร อันเป็นคุณสมบัติขั้นต้นของผู้ที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบทเป็นภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา

—8—

พระราชกรณียกิจ ในวันพุธที่ 8 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521

เวลา 07.10 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสวยพระกระยาหารเช้า วันนี้เป็นวันธรรมสวนะ

เวลา 09.00 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเช้า และทรงสดับพระธรรมเทศนา ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระญาณสังวร แสดงถวาย

ตามรายทางเสด็จพระราชดำเนินมีประชาชนรอเฝ้าฯมากพอสมควร และทรงรับดอกไม้ ธูปเทียน ที่ประชาชนทูลเกล้าฯ ถวายบริเวณหน้าพระอุโบสถ

จบพระธรรมเทศนาแล้ว เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถไปประทับยังพระตำหนักเพ็ชร พระราชทานพระราชวโรกาสให้ พลเรือเอกนิรันดร์ ศิรินาวิน สมุหราชองครักษ์ นำนายทหารและตำรวจประจำกรมราชองครักษ์เฝ้าฯถวายดอกไม้ ธูปเทียนแพ แล้วเสด็จขึ้นทางพระตำหนักพระปั้นหยา ประทับ ณ พระตำหนักทรงพรต

เวลา 11.10 น. เสวยพระกระยาหารเพล แล้วประทับพักพระราชอิริยาบถ

เวลา 15.15 น. เสด็จออก ณ พระตำหนักเพ็ชร พระราชทานพระราชวโรกาสให้พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี นำคณะรัฐมนตรีเฝ้าฯถวายสักการะ

เวลา 15.30 น. เสด็จลงพระอุโบสถ ทรงสดับพระธรรมเทศนากัณฑ์หนึ่ง พระธรรมดิลก แสดงถวาย แล้วทรงทำวัตรเย็น แล้วเสด็จออก ณ พระตำหนักเพ็ชร พระราชทานพระราชวโรกาสให้ หม่อมเจ้าทรงอัปสรระพีพัฒน์ เฝ้าฯถวายสักการะและทูลเกล้าฯถวายของ

เสร็จพระราชกรณียกิจแล้วเสด็จขึ้นทางพระตำหนักพระปั้นหยา ประทับ ณ พระตำหนักทรงพรต

เวลา 19.00 น. พระราชทานพระราชวโรกาสให้พลตรี นายแพทย์หม่อมหลวงจินดา สนิทวงศ์ และท่านผู้หญิงเกนหลง สนิทวงศ์ ณ อยุธยา เฝ้าฯถวายสักการะ ณ พระตำหนักทรงพรตเป็นการส่วนพระองค์

เวลา 19.05 น. เสด็จพระราชดำเนินจากพระตำหนักทรงพรตไปทรงศึกษาปฏิบัติจิตตภาวนาที่ตึก สว. ธรรมนิเวศ ร่วมกับพระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไป

สมเด็จพระญาณสังวรถวายการศึกษา จนถึงเวลา 20.30 น. จึงเสด็จขึ้นสู่พระตำหนักทรงพรต เข้าที่พระบรรทมเวลา 23.00 น.

พระราชกรณียกิจ ในวันพฤหัสบดีที่ 9 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521

06.30 น. เสวยพระกระยาหารเช้า เสร็จแล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จลงทางพระตำหนักพระปั้นหยา ประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินจากวัดบวรนิเวศวิหารไปยังพระตำหนักจิตรลดารโหฐานเพื่อทรงรับภัตตาหารบิณฑบาต เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงพระตำหนักสวนจิตรลดารโหฐาน เสด็จเข้าประทับ ณ ห้องพระโรงชั้นล่างด้านทิศเหนือ

ทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เวลา 07.05 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จลงทรงบาตร พร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

พระภิกษุที่เข้ารับพระราชทานภัตตาหารบิณฑบาต มีดังนี้

1. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (วาสน์ วาสนมหาเถระ) วัดราชบพิธฯ
2. สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) วัดบวรนิเวศวิหาร
3. สมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณฺณโก) วัดจักรวรรดิราชาวาส
4. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ (วชิราลงฺกรโณ)
5. พระธรรมดิลก (วิชัย ปุญฺญาราโม) วัดบวรนิเวศวิหาร
6. พระเทพกวี (บุญธรรม จิณฺณธมฺโม) วัดบวรนิเวศวิหาร
7. พระราชบัณฑิต (แจ่ม ธมฺมสาโร) วัดบวรนิเวศวิหาร
8. พระราชสุมนต์มุนี (แบน กิตฺติสาโร) วัดบวรนิเวศวิหาร
9. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี (บุญเรือน ปุณฺณโก) วัดบวรนิเวศวิหาร
10. พระวัชรธรรมาภรณ์ (สุรพงษ์ ฐานวโร) วัดตรีทศเทพ
11. พระศรีวิสุทธิญาณ (อุบล นนฺทโก) วัดบวรนิเวศวิหาร
12. พระอมรโมลี (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต) วัดบวร

นิเวศวิหาร

13. พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ ฐิตญาโณ) วัดบวรนิเวศวิหาร

14. พระครูปลัดสัมพิพัฒฒญาณาจารย์ (บุญช่วย สุชวโน) วัดบวรนิเวศวิหาร

15. พระครูปริยัติสารโสภณ (อภิพล อภิพโล) วัดบวรนิเวศวิหาร

16. พระภิกษุภาสุรี โอสถานุเคราะห์ วัดบวรนิเวศวิหาร

17. พระภิกษุหม่อมเจ้า จุลเจิมยุคล ยุคล (วีรยุคโล) วัดบวรนิเวศวิหาร

18. พระภิกษุหม่อมราชวงศ์ จิราคม กิติยากร (อาคมจิโร) วัดบวรนิเวศวิหาร

19. พระภิกษุ พันเอกธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ (โชติรโส) วัดบวรนิเวศวิหาร

20. พระภิกษุ พันโทสายัณห์ คัมภีร์พันธ์ (สุสายณโห) วัดบวรนิเวศวิหาร

21. พระภิกษุ เรือโทพิสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง ร.น. (ชวสิทฺโธ) วัดบวรนิเวศวิหาร

เวลา 07.30 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินออกจากพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน เมื่อเสด็จพระราชดำเนินถึงวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จลงจากรถยนต์พระที่นั่ง ทรงพระราชดำเนินทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากราษฎรที่มาคอยเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายภัตตาหารบิณฑบาต

จากนั้นเสด็จขึ้นทางพระตำหนักพระปั้นหยา ประทับพักพระราชอิริยาบถ ณ พระตำหนักทรงพรต

เวลา 08.00 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ จบแล้วทรงสดับ**ธรรมกถา เรื่องการบวช พระราชบัณฑิต อ่านถวาย** จนถึงเวลา 08.50 น. จึงเสด็จขึ้น

เวลา 09.30 น. ทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร พระอมรโมลี ถวายวินัยบรรยาย

ประทับทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับพระนวกะของวัดบวรนิเวศวิหาร เสร็จแล้วเสด็จขึ้นประทับพัก ณ พระตำหนักทรงพรต

เวลา 11.15 น. เสวยพระกระยาหารเพล แล้วประทับพักพระราชอิริยาบถตามพระราชอัธยาศัย

เวลา 12.55 น. เสด็จลง ณ พระตำหนักเพ็ชร ทรงศึกษาพระธรรมวินัย พระธรรมดิลก ถวายธรรมบรรยาย จนถึงเวลา 14.15 น.

จากนั้นเวลา 14.30 น. เสด็จออก ณ พระตำหนักเพ็ชร พระราชทานพระราชวโรกาสให้ หม่อมเจ้าจักรพันธุ์เพ็ญศิริ จักรพันธุ์ องคมนตรีและชายา เฝ้าฯขอพระราชทานพระฉายาลักษณ์ขณะทรงผนวช และขอพระราชทานให้ทรงลงพระนามาภิไธย เพื่อเชิญไปพิมพ์ลงในเหรียญของมูลนิธิมหาวชิราลงกรณ์ราชวิทยาลัย

พร้อมกันนั้น พลเอกสำราญ แพทยกุล องคมนตรี และคุณหญิงส่าหรี แพทยกุล ขอพระราชทานเข้าเฝ้าฯ กราบถวายสักการะด้วย

ต่อจากนั้นบรรดานายทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ ประกอบด้วย ผู้บังคับการ รองผู้บังคับการ และผู้บังคับกองพัน เฝ้าฯกราบถวายสักการะแล้วเสด็จขึ้น

เวลา 14.55 น. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดราชบพิธฯ เสด็จมาเฝ้าเยี่ยม และถวายธรรมบรรยาย ณ พระตำหนักทรงพรต จนถึงเวลา 16.00 น.

จากนั้นราชเลขาธิการขึ้นเฝ้าฯ

เวลา 17.00 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเย็น จบแล้ว **ทรงสดับวินัยกถาเรื่องพระวินัย ซึ่งพระราชสุมนต์มุนี อ่านถวาย** เวลา 17.40 น. เสด็จขึ้น

เวลา 19.05 น. ทรงพระราชดำเนินไปศึกษาและปฏิบัติจิตตภาวนา ณ ตึก สว.ธรรมนิเวศ จนถึงเวลา 20.45 น. โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร เป็นพระอาจารย์ผู้ถวาย เข้าที่พระบรรทม เมื่อเวลา 22.00 น.

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว
ทรงสดับธรรมกถา "การบวช"
พระราชบัณฑิต อ่านถวาย
ในพระอุโบสถ
วันที่ 9 พฤศจิกายน 2521

เพราะพระพุทธศาสนาสอนชั้นสูง ซึ่งเป็นโลกุตตรอยู่เหนือโลก พ้นจากแก่ จากเจ็บ จากตาย จากเกิด

เป็นที่สุด การปฏิบัติเช่นนั้น แม้ตั้งแต่เริ่มต้นขึ้นไป ก็เป็นอันก้าวเข้าไปสู่ทางดี เป็นบุญกุศล ด้วยเหตุนี้แหละเมื่อมีผู้ฟังคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าได้ความเชื่อ ความเลื่อมใสแรงกล้า จึงบวชตามพระพุทธเจ้า ที่หย่อนลงมาเพียงแต่นับถือแต่ไม่ถึงกับบวช จึงแยกสาวกของพระพุทธเจ้าออกเป็น 2 เป็นบรรพชิตพวกหนึ่ง เป็นคฤหัสถ์หรือฆราวาสผู้ครองเรือนพวกหนึ่ง

เราบวชทำไม แม้บางคนก็รู้อยู่แล้วว่าจะบวชเพียงชั่วคราว 3 เดือน หรือ 4 เดือน ก็จะสึกออกไป แต่ถึงเช่นนั้น ผู้บวชนั้นเองด้วยผู้ปกครอง คือผู้ใหญ่ เช่น มารดาบิดา เป็นต้น ต้องการให้บวชๆ แล้วก็สึก อย่างที่ปฏิบัติกันอยู่ในบัดนี้ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น ความมุ่งหมายของการบวชโดยตรง คือเว้นจากกิจกังวลของผู้ครองเรือนมาตั้งใจศึกษาทางพระพุทธศาสนา ได้ชื่อว่า บากทาง หรือเข้ามาสู่ทางที่จะไปถึงที่สุดทุกข์ แม้กำลังใจจะสามารถกระทำได้ชั่วคราว ก็ได้ชื่อว่าเริ่มต้น หรือบากทางเข้าไว้แล้วในชีวิตนี้ เมื่อยังไปไม่ถึง ก็หวังว่าจะไปถึงในภพชาติต่อไป เพราะฉะนั้น ผู้ตั้งใจบวชและสึก ก็มุ่งเช่นนี้ ผู้ใหญ่ที่เป็นผู้ปกครอง ก็มุ่งที่จะให้คนที่อยู่ในปกครองของตัวได้ประพฤติดี ได้ประพฤติชอบ ได้บากทางเริ่มไปสู่ที่สุดทุกข์ เป็นความกรุณาของท่านส่วนหนึ่ง ทั้งท่านผู้ช่วยอุดหนุนให้บวช ก็เป็นอันทำบุญทำกุศลสำหรับท่านด้วย เพราะการอุดหนุนคนให้ดีก็เป็นบุญ ถ้าอุดหนุนคนให้ชั่วก็เป็นบาป

อนึ่ง การบวช เมื่อบวชดี และปฏิบัติดีตามพระธรรมวินัย ก็ชื่อว่าได้บำเพ็ญกุศลชั้นสูงและช่วยสืบอายุพระศาสนาแม้ชั่วคราว การบวชจึงสืบต่อมาจนกระทั่งบัดนี้

ศัพท์ว่า บวช มาจากศัพท์บาลีว่า "ปพพชชา" (ซึ่งมาจาก ป วช ธาตุ) หมายความว่า ออก หรือเว้นจากความพัวพันกับการครองเรือน ตลอดไปถึงจากความประพฤติชั่ว ได้แก่การหลีกออกจากบ้านเรือนไปหาที่สงัดที่ไกลจากบ้านเรือน เช่น ในป่า ทำที่พักอาศัยอยู่ได้ เช่น บรรณศาลา (กับใบไม้) เพื่อทำความสงบระงับชั่วคราวบ้าง ตลอดไปบ้าง เขาถือกันว่าเป็นการประกอบการกุศล หรือบุญอย่างสูง มีมาก่อนแต่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้นาน

ตามประวัติแสดงว่า เมื่อชาวอริยกะเข้าไปในอินเดีย ในชั้นต้นนับถือเทวะ หรือเทพเจ้า ครั้นแล้วก็เลื่อนมานับถือพรหม จึงบูชาเซ่น-สรวงและอ้อนวอน เพื่อให้ได้สิ่งที่ตนปรารถนา ต่อมาก็คิดเห็นขึ้นว่า ชีวิตนี้ย่อมสืบเนื่องมาจากกรรมเก่าซับซ้อนขึ้นไปจนกำหนดไม่ได้ แต่ข้อสำคัญที่สุดนั้น เมื่อเกิดมาก็ย่อมมีสุข และทุกข์เจือกันไป ส่วนที่เป็นสุขก็ชอบใจ แต่ส่วนที่เป็นทุกข์ก็ไม่ชอบ ไม่อยากได้พบเห็น จึงคิดหาหนทางหนีทุกข์ และก็เห็นต่างๆ กัน จึงประกอบการที่เห็นว่าเป็นตบะต่างๆ กัน การบวชครั้งนั้น ก็เป็นตบะอย่างหนึ่ง

มีเรื่องเล่าไว้ว่า กษัตริย์บ้าง พราหมณ์บ้าง ไปบวชเป็นฤษี เช่น พระชนก กษัตริย์ผู้ครองกรุงมิถิลา ออกไปบวชเป็นฤษี ในเรื่องรามายณะ เป็นต้น แม้ในพระพุทธประวัติ ตอนก่อนพระพุทธเจ้าตรัสรู้ ก็มีเรื่องแสดงว่า อาฬารดาบส อุทกดาบส พระชฎิล 1,000 สัญชัยปริพพาชกกับบริวาร ฤษีปัญจวัคคีย์ ออกบวชอยู่ก่อนแล้ว คนรักษาศีล 8 ในวันพระชั่วันและคืนหนึ่ง และคนรักษาศีล 5 ก็น่าจะนับเข้าในการบวชด้วย แต่ยิ่งหย่อนกว่ากันตามชั้น

พระโพธิสัตว์ (เป็นคำเรียกพระพุทธเจ้า เมื่อยังไม่ได้ตรัสรู้) เมื่อทรงเป็นผู้ครองเรือนอยู่ แม้ทรงสมบูรณ์ด้วยทรัพย์ คนใช้ ที่อยู่ ยศ อำนาจ แต่ทรงนึกถึงความแก่ ความเจ็บ ความตาย ว่ามีประจำแก่พระองค์และคนอื่นๆ ทั่วไป ไม่มีใครล่วงพ้น ทรงสลดจิต มุ่งหมายจะหาเครื่องแก้ ซึ่งเรียกว่า โมกขะ แปลว่า "พ้น" จึงเสด็จออกบวช ครั้นตรัสรู้แล้ว ทรงพระกรุณา (สงสาร) คนอื่น ทรงคิดและแสดงธรรมสั่งสอน แต่ทรงเห็นว่าธรรมที่พระองค์ได้ประสบนั้นละเอียดลึกซึ้งยิ่ง ยากที่ผู้ยังยินดีติดอยู่ในโลกจะรู้ตามได้ จึงทรงท้อพระหฤทัยที่จะแสดงธรรมสั่งสอน แต่ก็อาศัยพระกรุณา และทรงพิจารณาเห็นว่า ผู้มีปัญญาและมีกิเลส (เครื่องทำใจให้เศร้าหมองน้อยสามารถฟังและตรัสรู้ตามได้ก็มีอยู่ จึงทรงตั้งจิตที่จะแสดงธรรมสั่งสอนสืบไป

ในชั้นต้น ทรงพิจารณาหาผู้ฟังที่พอจะตรัสรู้ตามได้เร็วก่อน จึงเสด็จไปสั่งสอนฤษีปัญจวัคคีย์และชฎิล 1,000 เป็นต้น และทรงสั่งสอนกษัตริย์ พราหมณ์ อำมาตย์ เศรษฐี คฤหบดี เพราะคนเช่นนี้เคยเล่าเรียนมีความรู้สูงมาแล้ว ทั้งเป็นผู้หน่ายในทางโลกมาแล้วก็มี สามารถฟังเข้าใจได้ง่าย เมื่อผู้ฟังได้ศรัทธาความเชื่อ และปสาทะความเลื่อมใส ทูลขอบวช

พระพุทธเจ้าก็ทรงรับด้วยพระวาจาว่า "เอหิ ภิกขุ" ท่านจงเป็นภิกขุมาเถิด ธรรมอันเรากล่าวดีแล้ว ท่านจงประพฤติพรหมจรรย์ (ถือการปฏิบัติดี ที่เป็นส่วนเหตุ) เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ เพียงเท่านี้ ผู้นั้นก็ชื่อว่า บวช เป็นภิกขุในพระพุทธศาสนา การบวชเช่นนี้ เรียกว่า เอหิภิกขุอุปสัมปทา ผู้รับอุปสมบทเช่นนี้ เรียกว่า เอหิภิกขุ เมื่อมีภิกขุในพระพุทธศาสนาขึ้นแล้ว พระพุทธเจ้าทรงส่งภิกขุทั้งหลายให้ไปเที่ยวประกาศพระศาสนาในทิศต่างๆ เมื่อมีผู้เชื่อและเลื่อมใสปรารถนาจะบวช พระสาวกต้องนำมาเฝ้าพระพุทธเจ้า ทูลขอให้พระพุทธเจ้าประทานอุปสมบท ทั้งภิกขุผู้อาจารย์ทั้งกุลบุตรผู้จะบวช ต้องลำบากในการเดินทาง เป็นต้น พระพุทธเจ้าจึงทรงอนุญาตให้ภิกขุนั้นๆ ให้บวชกุลบุตรได้เอง ด้วยให้โกนผมและหนวดก่อนแล้ว ให้นุ่งผ้าย้อมน้ำฝาด ที่เรียกว่า กาสาวะ หรือกาสายะ ให้นั่งกระหย่งประณมมือ และกราบภิกขุแล้วสอนให้ว่าตามว่า (พุทธ์ สรณ์ คจฉามิ ธมม์ สรณ์ คจฉามิ สงฆ์ สรณ์ คจฉามิ) ข้าพเจ้าถึงพระพุทธเจ้าเป็นสรณะ ข้าพเจ้าถึงพระธรรมเป็นสรณะ ข้าพเจ้าถึงพระสงฆ์เป็นสรณะ " 3 หน เพียงเท่านี้ ผู้นั้นก็ได้เป็นภิกขุในพระพุทธศาสนา

การบวชเช่นนี้ เรียกติสรณคมนูปสัมปทา แปลว่า อุปสมบทด้วยถึงสรณะ 3

ครั้นเมื่อมีภิกขุในพระพุทธศาสนามากขึ้น และ

ทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินีนาถ

ตั้งมั่นดีแล้ว พระพุทธเจ้าทรงมอบการอุปสมบทให้เป็นกิจของสงฆ์ คือหมู่พระสาวกประชุมกัน ในมัชฌิมประเทศตั้งแต่ 10 ขึ้นไป ในปัจจันตประเทศตั้งแต่ 5 ขึ้นไป จัดการให้กุลบุตรอุปสมบท มีภิกษุรูปหนึ่ง เป็นผู้นำเข้าหมู่ ซึ่งเรียกว่า อุปัชฌายะ มีภิกษุอีกรูปหนึ่งสวดประกาศบอกความที่กุลบุตรนั้นขออุปสมบท และท่านมีชื่อนั้น เป็นผู้รับนำเข้าหมู่ ประกาศครั้งแรก เรียกว่า ญัตติ แปลว่า คำประกาศให้สงฆ์รู้ครั้นแล้วสวดประกาศอีก 3 คราว เรียกว่า อนุสาวนาที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 เมื่อภิกษุที่ประชุมกันเป็นสงฆ์นั้นไม่คัดค้านก็เป็นอันสำเร็จการบวชเป็นภิกษุ

การบวชด้วยวิธีนี้ เรียกว่า ญัตติจตุตถกรรมอุปสัมปทา คืออุปสมบทด้วยกรรม มีญัตติเป็นที่ 4 เมื่อทรงอนุญาตให้อุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมนี้แล้ว ให้เลิกอุปสมบทด้วยติสรณคมนูปสัมปทาแต่นั้นมา

ในตอนต้น พระพุทธเจ้ายังไม่ทรงบัญญัติพระวินัยที่เป็นข้อบังคับเป็นแต่ทรงแสดงธรรมแนะนำให้ปฏิบัติเท่านั้น ผู้บวชก็บวชด้วยศรัทธา ความเชื่อ ปสาทะ ความเลื่อมใสจริงๆ เมื่อบวชแล้วก็ตั้งใจปฏิบัติตามคำสั่งสอนและตามจรรยาที่พระพุทธเจ้า และพระสาวกปฏิบัติอยู่

ต่อมา เมื่อนิยมการบวชมากขึ้น และบวชตามๆ กัน ไม่ได้บวชด้วยความเชื่อความเลื่อมใสจริงๆ ก็มี จึงได้ประพฤติไม่ดี ไม่ชอบปรากฏขึ้น และมีผู้ติเตียนขึ้น พระพุทธเจ้าจึงทรงบัญญัติพระวินัยเป็นข้อบังคับไว้ ถ้าภิกษุประพฤติล่วง ก็ถูกลงโทษ อย่างหนักถึงให้ขาดจากความเป็นภิกษุ หย่อนลงมา ก็เพียงแสดงโทษที่ล่วง แล้วปฏิญญาว่าจะสำรวมระวังต่อไป ต่อหน้าภิกษุด้วยกัน เพราะฉะนั้นพระพุทธศาสนาจึงแยกออกเป็น 2 คือ พระธรรม 1 พระวินัย 1 ดังนี้

อนึ่ง เพื่อให้ภิกษุประพฤติดีถูกต้องตามพระวินัย จึงให้ภิกษุเรียนพระวินัยให้ได้ความรู้ความเข้าใจและให้ปฏิบัติตาม เมื่อรู้สำนึกตัวว่าได้ประพฤติล่วงในสิกขาบทใด ก็ให้แจ้งเรื่องแก่ภิกษุไม่ให้ปิดบังไว้ (ซึ่งเรียกว่าแสดงอาบัติ) ถ้าขืนตั้งใจปิดบังไว้ ก็จะต้องโทษ เพราะการปิดบังอีกส่วนหนึ่ง ถ้าไม่แน่ใจว่าจะต้องโทษอย่างไรหรือไม่ ก็ให้แจ้งเรื่องที่ตนทำแก่ท่านผู้ทรงวินัย ซึ่งเรียกว่า วินัยธร ขอให้ท่านช่วยพิจารณาวินิจฉัยให้เป็นการฝึกหัด ให้ผู้บวชปกครองรักษาตนเองตามพระวินัย และให้ภิกษุประพฤติตนเป็นคนซื่อตรง เมื่อมีเรื่องที่เขากล่าวหา ซึ่งเรียกว่า อธิกรณ์ เกิดขึ้น ก็ให้การคือ บอกตามความเป็นจริง ไม่อำพราง ล่อลวง การชำระอธิกรณ์ครั้งนั้นจะสะดวกดี

หน้าที่ของผู้บวช

เมื่อผู้บวชได้บวชแล้ว ก็มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระวินัยที่เป็นพระบัญญัติที่พระพุทธเจ้าได้บัญญัติไว้ ด้วยศึกษาธรรมะ คือเรียนและปฏิบัติธรรมะ ตามความสามารถตามความหมายเดิมของพระพุทธศาสนา ให้เป็นบรรพชิตที่ดีเสมอกับบรรพชิตที่ดีด้วยกัน ตามพระพุทธภาษิตว่า สมโณ อสฺส สุสฺสมโณ สมณะ พึงเป็นสมณะที่ดี ดังนี้

การเรียนธรรมะ ก็คือ เรียนจำธรรมะ 1 พิจารณาเนื้อความของธรรมะที่เรียนจำนั้น ให้เข้าใจเนื้อความ 1 พิจารณาดูธรรมะนั้นๆ สอบดูที่ตน ให้รู้ว่าตนเองได้มีธรรมนั้นๆ อยู่ที่ตนเพียงไรหรือไม่ 1 นี้เป็นปริยัติ คือเรียนหรือปริยัติธรรม ธรรมคือเรียน ครั้นแล้วจึงปฏิบัติธรรมะที่พิจารณาเห็นว่าควรปฏิบัติตามสมควรนี้ เรียกปฏิบัติ หรือปฏิบัติธรรม ธรรมคือปฏิบัติ เมื่อได้ปฏิบัติไปได้ประสบผลอย่างไร อันเกิดสืบมาแต่ปฏิบัติ นี้เรียกปฏิเวธ คือรู้ตามเป็นจริง หรือปฏิเวธธรรม ธรรมคือรู้ตามเป็นจริง

การปฏิบัติธรรมแยกออกเป็น 2 คือ ตั้งจิตให้กำหนดอยู่ในที่มุ่ง (ที่เรียกว่าอารมณ์) อันเดียวไม่ให้ฟุ้งส่ายไปในอารมณ์ต่างๆ เรียกว่า สมถะ 1 พิจารณาให้เห็นตามเป็นจริง เรียกว่าวิปัสสนา 1 *(ยังมีต่อ)*

■ มหาศิลป์ โหรพิชัย

—9—

ทรงทำวัตรเย็นจบแล้ว ทรงสดับวินัยกถา "พระวินัย" พระราชสุมนท์มุนี อ่านถวาย ในพระอุโบสถ วันที่ 9 พฤศจิกายน 2521

คนเราที่อยู่เป็นหมวดหมู่ จะอยู่ตามลำพังไม่ได้

เพราะมีอัธยาศัยต่างกัน มีกำลังไม่เท่ากันผู้มีอัธยาศัยหยาบและมีกำลังมากก็จะข่มเหงคนอื่น คนสุภาพและคนมีกำลังน้อยก็จะอยู่ไม่เป็นสุข เหตุนั้นพระเจ้าแผ่นดินจึงทรงตั้งกฎหมายขึ้น ห้ามปรามไม่ให้คนประพฤติในทาง ผิดและวางโทษแก่ผู้ล่วงละเมิดไว้ด้วย นอกจากนี้ในหมู่หนึ่งๆ เขาก็มีธรรมเนียมสำหรับประพฤติอีก เช่นในสกุลผู้ดีเขาก็ยังมีธรรมเนียมสำหรับคนในสกุลนั้น ในหมู่ทหารหรือในหมู่นักเรียน ก็ย่อมมีธรรมเนียมเป็นแบบอย่างเหมือนกัน

ในหมู่ภิกษุ เพราะมีมากด้วยกันจึงจำต้องมีกฎหมายและธรรมเนียมสำหรับป้องกันความเสียหาย และชักจูงให้ภิกษุประพฤติดีงามเหมือนกัน สมเด็จ

พระบรมศาสดาเจ้า ตั้งอยู่ในที่เป็นพระธรรมราชาผู้ปกครองและตั้งอยู่ในที่เป็นสังฆบิดร ผู้ดูแลภิกษุสงฆ์ พระองค์จึงได้ทรงทำหน้าที่ทั้ง 2 ประการนั้น คือทรงตั้งพระพุทธบัญญัติ เพื่อป้องกันความประพฤติเสียหายและวางโทษแก่ภิกษุผู้ล่วงละเมิดโดยปรับโทษหนักบ้างเบาบ้างอย่างเดียวกับพระเจ้าแผ่นดินทรงตั้งพระราชบัญญัติอีกฝ่ายหนึ่งทรงแต่งตั้งขนมธรรมเนียม ซึ่งเรียกว่าวัตรจริยา เพื่อชักนำความประพฤติของภิกษุสงฆ์ให้ดีงาม ดุจบิดาผู้เป็นใหญ่ในสกุล ฝึกปรือบุตรของตนในขนบธรรมเนียมของสกุล ฉะนั้น

พระพุทธบัญญัติและวัตรจริยาทั้ง 2 นี้ รวมเรียกว่าพระวินัย พระวินัยนี้ท่านเปรียบเหมือนด้ายร้อยดอกไม้ อันควบคุมดอกไม้ไว้ไม่ให้กระจัดกระจาย เพราะเหตุรักษาภิกษุสงฆ์ให้ตั้งอยู่เป็นอันดี อีกอย่างหนึ่งคนที่มาบวชเป็นภิกษุจากตระกูลต่างๆ สูงบ้างกลางบ้างต่ำบ้างมีพื้นเพต่างกันมาแต่เดิม มีน้ำใจต่างกันหากจะไม่มีพระวินัยปกครอง หรือไม่ประพฤติตามพระวินัย จะเป็นหมู่พระที่เลวทราม ไม่เป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาและเลื่อมใส ถ้าต่างรูปประพฤติตามพระวินัยอยู่แล้ว จะเป็นหมู่พระที่ดี น้ำให้เกิดศรัทธาเลื่อมใสเหมือนดอกไม้ต่างพันธุ์เก็บคละกันมาในภาชนะ แม้บางดอกจะมีสัณฐานอันงามมีกลิ่นหอมเพราะโทษที่คละกันย่อมเป็นของไม่น่าดูไม่น่าชมเลย ดอกไม้เหล่านั้นอันช่างผู้ฉลาดจัดให้เข้าระเบียบวางไว้ในพาน ย่อมเป็นของน่าดูน่าชม อย่าว่าแต่ดอกไม้ที่งามเลย แม้แต่ดอกไม้ที่ไม่งามก็ยังพลอยเป็นของดูได้ ระเบียบนั่นเองทำให้เป็นของงาม

อนึ่ง พระวินัยนั้น ย่อมให้อานิสงส์แก่ภิกษุผู้ประพฤติไม่ให้ได้ความเดือดร้อนใจ ซึ่งเรียกว่าวิปฏิสาร กล่าวคือให้ได้ความเบิกบานเพราะประพฤติดีงาม ภิกษุผู้ประพฤติละเมิดพระวินัยหนักขึ้นมาถึงคนเองก็ติเตียนตนเองได้ คนอื่นได้เห็นได้ฟังก็ติเตียนได้โทษทางบ้านเมืองบ้าง ทางศาสนาบ้าง ก็มีติดตัว ย่อมให้ความร้อนใจอยู่ เป็นนิตย์ เมื่อตั้งจิตคอยระวังรักษากายวาจาให้เรียบแล้ว ความประพฤติก็ค่อยดีขึ้นทุกทีย่อมจะได้ความยินดีแช่มชื่น เพราะได้รู้สึกว่าตนประพฤติดีงาม

การจะปฏิบัติพระวินัยให้สำเร็จประโยชน์ ควรพิจารณาให้เข้าใจผลที่มุ่งหมายแห่งพระวินัยนั้น พระพุทธบัญญัติบางข้อและวัตรจริยาบางหมวด สมเด็จพระบรมศาสดาเจ้าทรงตั้งไว้เพื่อจะรักษาพรหมจรรย์ก็มี เช่นปฐมปาราชิกสิกขาบทเป็นต้น เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นคนเหี้ยมโหดจนถึงต้องโทษเป็นอาชญาแผ่นดิน อย่างอุกฤษณ์ก็มี เช่นทุติยปาราชิกสิกขาบทและตติยปาราชิกสิกขาบทเพื่อป้องกันความลวงโลก เลี้ยงขึ้นก็มี เช่น จตุตถปาราชิกสิกขาบท เพื่อป้องกันความดุร้ายก็มี เช่น ทรงตั้งสิกขาบทห้ามไม่ให้ด่ากันตีกันเป็นต้น เพื่อป้องกันความประพฤติเลวก็มี เช่นทรงตั้งสิกขาบทห้ามมิให้พูดปด พูดส่อเสียดและเสพสุราเป็นต้น เพื่อป้องกันความ ประพฤติเสียหายก็มี เช่นแอบฟังความของเขาเพื่อป้อง กันความเล่นชุกซ่อนก็มี เช่นห้าม ไม่ให้เล่นจี้กัน ไม่ให้เล่นน้ำ ไม่ให้ซ่อนบริขารของกัน ทรงบัญญัติตามความนิยมของคนในครั้งนั้นก็มี เช่น ห้ามไม่ให้ขุดดินฟันต้นไม้ที่เขาถือว่ามีชีวิต ทรงบัญญัติโดยเป็นธรรมเนียม ของภิกษุตามความสะดวกบ้างตามนิยมของบรรพชิตบ้าง เช่น ห้ามไม่ให้ฉันอาหารในเวลาวิกาล จะฉันของ อื่นนอกจากน้ำ ต้องรับประเคนก่อน นี้เป็นตัวอย่างแห่ง ผลมุ่งหมายของสิกขาบทนั้นๆ

อนึ่ง พึงรู้ว่ายังไม่มีเหตุ สมเด็จพระบรมศาสนาเจ้ายังไม่ทรงบัญญัติสิกขาบท ต่อมีเหตุขึ้นพระองค์จึงทรงบัญญัติ สิกขาบทที่ทรงบัญญัติขึ้นนั้น ยังหย่อนไปก็ดี ตึงไปก็ดี พระองค์ทรงแก้ไข ที่หย่อนให้ตึงเข้า ที่ตึงให้หย่อน สิกขาบทเช่นนี้ที่ตั้งเดิมเรียกว่าบัญญัติ ที่แก้ไขใหม่เรียกว่าอนุบัญญัติ สิกขาบทเช่นนี้ บางทีกลายไปจนไม่สำเร็จผลที่มุ่งหมายไว้แต่เดิมก็มี เช่นสิกขาบทห้ามไม่ให้นอนร่วมกับอนุปสัมบัน ความมุ่งหมายเดิมก็เพื่อจะกันชาวบ้านไม่ให้เห็นอาการวิปลาศในเวลานอนหลับของภิกษุ ครั้นมีสามเณรขึ้นสามเณรก็เป็นอนุปสัมบัน จะอยู่กับภิกษุไม่ได้ จึงแก้ไขให้หย่อนลงให้อยู่ด้วยกันได้ 3 คืน เป็นอย่างมากเมื่อเป็นเช่นนี้ผลที่มุ่งหมายเดิมก็ไม่สำเร็จ กลายเป็นถือไปตามธรรมเนียม ของภิกษุ

ผู้นิยมในพระวินัย แต่ขาดความเข้าใจเค้าเงื่อนพอใจจะถือให้ได้ตรงตามตำรับให้เหมือนครั้งพุทธกาล แต่ตนเกิดในกาลอื่นในประเทศอื่น ย่อมได้พบความขัดข้องประพฤติไม่สะดวกใจ เป็นธรรมดา และความประพฤตินั้น มักมัวไปหนักอยู่ในข้อที่เป็นธรรมเนียมที่ภิกษุเคยถือกันมา แต่ไม่เป็นสำคัญจริงๆ นี้เรียกว่าประพฤติพระวินัยไม่ได้อานิสงส์ดังมุ่งหมาย กลับได้ความลำบากอีก ครั้นจะต้องอยู่ร่วมและสมาคมกับภิกษุอื่นที่ตนเห็นว่าประพฤติบกพร่องในพระวินัย ย่อมรังเกียจและจำทำ กลับได้ความเดือดร้อนซ้ำอีก

จริงอยู่ ในพระวินัยมีข้อห้ามไม่ให้คบอลัชชี แต่ควรจะเข้าใจเหมือนไม่ให้คบนักเลงคบโจรในทางโลก การคบเช่นนี้ อยู่ในอำนาจของเจ้าตัว แต่ข้อที่รังเกียจจนเกินไป ดังเช่นนั่งลงในที่อันภิกษุเป็นนิสสัคคีย์เพราะรับเงินนั่งอยู่ก่อนรังเกียจว่าผ้าจะติดมลทินของเธอพลอยเป็นของนิสสัคคีย์ไปด้วย การคบเช่นนี้ไม่อยู่ในอำนาจของเจ้าตัว ผู้อื่นอาจจะทำให้แปดเปื้อนได้ดังถ่มเขฬะใส่ ถือหนักเข้าก็ยิ่งได้ความเดือดร้อน ท่านก็ยังผ่อนให้เว้นไว้แต่เมตตา คือจะคบอลัชชีด้วยเมตตาคิดจะอนุเคราะห์ให้ดีขึ้น ท่านก็อนุญาต

อันผู้จะประพฤติพระวินัย ควรนำความประพฤติไปให้สำเร็จผลที่มุ่งหมายของพระวินัย และให้สำเร็จอานิสงส์ คือได้ความชื่นบานว่าได้ประพฤติความดีงาม ไม่ต้องได้ความเดือดร้อน เพราะเหตุประพฤติสะเพร่า หรือประพฤติไม่ถูกทางและไม่เกิดมานะความถือตัวและดูหมิ่นผู้อื่น ควรมีเมตตาอารีแนะนำเพื่อนสหธรรมิกที่ยังประพฤติบกพร่อง ให้

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร วัดบวรนิเวศวิหาร พระอมรโมลี (พระพรหมมุนี ในปัจจุบัน) ถวายวินัยบรรยาย

ประพฤติบริบูรณ์ ความสังวรตามพระวินัย ยังอาการกายวาจาให้เรียบร้อย ไม่ล่วงพระพุทธบัญญัติ และบำเพ็ญ วัตรจริยาที่ยังควรจะทำได้ ยังตนให้เป็นคนสุภาพ นี้จัดว่าเป็นศีล ศีลนี้ชื่อว่าเป็นสิกขาของภิกษุกอย่างหนึ่ง เพราะเป็นคุณที่จะต้องศึกษาเป็นเบื้องต้นที่จะก้าวไปหาคุณอย่างอื่น เช่นบันไดขั้นต้น ฉะนั้น

พระราชกรณียกิจ
ในวันศุกร์ที่ 10 พฤศจิกายน
พุทธศักราช 2521

เวลา 07.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรม-โอรสาธิราชฯ เสวยพระกระยาหารเช้า

เวลา 08.00 น. เสด็จลงพระอุโบสถ ทรงทำวัตรเช้า **จบแล้วทรงสดับธรรมกถา เรื่อง พระพุทธศาสนา พระปัญญาภิมณฑ์มุนี** อ่านถวาย เวลา 08.45 น. จึงเสด็จขึ้น

เวลา 09.05 น. ได้เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาต ณ วังสระปทุม มีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ทรงบาตร และมีข้าราชบริพารทูลเกล้าฯถวายภัตตาหารบิณฑบาต

ทรงพระราชดำเนินรับภัตตาหารบิณฑบาตจากราษฎรที่ไปรอเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯถวาย ภายในบริเวณวังสระปทุมด้วย จนถึงเวลา 09.27 น. จึงเสด็จกลับวัดบวรนิเวศวิหาร

พระสงฆ์ที่ได้รับนิมนต์ไปรับบาตรในวันนี้ คือ

1. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆมกรสกลมหาสังฆปริณายก วัดราชบพิธฯ
2. สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร
3. สมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดจักรวรรดิราชาวาส
4. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ วัดบวรนิเวศวิหาร
5. พระธรรมดิลก วัดบวรนิเวศวิหาร
6. พระเทพกวี วัดบวรนิเวศวิหาร
7. พระราชบัณฑิต วัดบวรนิเวศวิหาร
8. พระราชสุมนต์มุนี วัดบวรนิเวศวิหาร
9. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี วัดบวรนิเวศวิหาร
10. พระวัชรธรรมาภรณ์ วัดตรีทศเทพ
11. พระภิกษุหม่อมเจ้า จุลเจิมยุคล ยุคล วัดบวรนิเวศวิหาร

12. พระภิกษุหม่อมราชวงศ์ จิราคม กิติยากร วัดบวรนิเวศวิหาร

13. พระภิกษุ พันเอกธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ วัดบวรนิเวศวิหาร

14. พระภิกษุ พันโทสายัณห์ คัมภีร์พันธ์ วัดบวรนิเวศวิหาร

15. พระภิกษุ เรือโทพีสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง ร.น. วัดบวรนิเวศวิหาร

เวลา 09.33 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ถึงวัดบวรนิเวศวิหาร ลงทรงรับอาหารบิณฑบาตจากราษฎรที่ไปรอเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายจำนวนมาก จนถึงเวลา 09.55 น. แล้วเสด็จขึ้น

เวลา 10.12 น. ทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร จนถึงเวลา 11.00 น. โดยพระศรีวิสุทธิญาณ ถวายวินัยบรรยาย

เวลา 11.05 น. เสวยพระกระยาหารเพล แล้วประทับพักพระราชอิริยาบถ

เวลา 13.00 น. ทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร พระธรรมดิลก ถวายธรรมบรรยาย จนถึงเวลา 14.00 น.จึงเสด็จขึ้น

เวลา 15.00 น. สมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดจักรวรรดิราชาวาส เฝ้าฯ เยี่ยมและถวายธรรมบรรยาย ณ พระตำหนักทรงพรต ถึง 15.30 น.

จากนั้นประทับพักพระราชอิริยาบถ

เวลา 17.00 น. เสด็จลงทำวัตรเย็น **จบแล้วทรงสดับวินัยกถา เรื่องอาบัติ พระราชสุมนต์มุนี อ่านถวาย** ถึงเวลา 17.40 น.

เวลา 19.30 น. สมเด็จพระญาณสังวร ขึ้นถวายธรรมบรรยายจิตตภาวนา ณ พระตำหนักทรงพรต ทรงขอนิสสัย ถึงเวลา 20.55 น.

เข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 22.50 น.

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว
ทรงสดับธรรมกถา "พระพุทธศาสนา"
พระปัญญาภิมนต์มุนีอ่านถวาย
ในพระอุโบสถ

วันที่ 11 พฤศจิกายน 2521

พระธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงเรียกว่า ศาสนธรรม ธรรมคือคำสั่งสอน, คำสั่งสอนก็ประกาศแสดงสัจจธรรม ธรรมที่เป็นตัวจริง ธรรมที่เป็นตัวจริงที่พระพุทธเจ้าแสดงโดยตรงแสดงที่คนไม่ได้แสดงนอกจากคนออกไป แต่ที่มีแสดงเกี่ยวกับโลกภายนอกบ้าง ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าเกี่ยวกับคนอย่างไร แต่โดยตรงแสดงที่คน ในส่วนธรรม พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติ หรือกำหนดโทษ ใครเรียน ใครจำ ใครพิจารณา ใครปฏิบัติก็ได้รับประโยชน์ตามสมควรแก่กิจการที่ได้ทำ ถ้าใครไม่ทำ ก็ไม่ได้รับประโยชน์เอง เป็นอันลงโทษอยู่ในตัว แต่เมื่อมีผู้บวชมากขึ้น ผู้บวชในชั้นต้นนั้น พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงกำหนดอายุ เพราะฉะนั้น ผู้บวช บวชอายุน้อยๆ ก็มี และบวชไม่ใช่ด้วยศรัทธาความเชื่อ ปสาทะ ความเลื่อมใสก็มี เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็เกิดมีผู้บวชซึ่งเรียกว่า บรรพชิต (ในชั้นต้นมีแต่ภิกษุเท่านั้น) ประพฤติไม่ดี ไม่ชอบ พวกภิกษุด้วยกันบ้าง พวกชาวบ้านบ้าง ได้รู้เห็นเข้าก็ติเตียนโพนทนากันไป จนความทราบถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็ทรงสอบสวน เมื่อทรงทราบความแน่นอนแล้ว ก็บัญญัติพระวินัย บัญญัติหมายความว่า แต่งตั้งขึ้นด้วยกำหนดโทษแรงบ้าง อ่อนลงมาบ้าง อย่างแรง เช่น ให้ต้องปาราชิกขาดจากความเป็นภิกษุ หย่อนลงมาก็สังฆาทิเสส หย่อนลงมาก็อาบัติถุลลัจจัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนียะ ทุกกฏ ทุพภาษิต เพราะฉะนั้น จึงมีพระวินัยขึ้นในพระพุทธศาสนาอีกส่วนหนึ่ง พระธรรมเป็นคำสั่งสอนที่ชี้แจง แสดงสัจจธรรม คือธรรมที่เป็นจริงสำหรับให้ผู้ศึกษาได้รู้ ศัพท์ว่าศึกษานี้ ทางบาลี หรือทางพระศาสนาใช้ครอบมาตั้งแต่เรียน จำ เช่น อย่างนั่งฟังกันอยู่ เช่นนี้ก็เรียกว่าศึกษา ท่องบ่นก็ศึกษา พิจารณาเนื้อความก็ศึกษา ปฏิบัติก็ศึกษา เพราะฉะนั้นคำว่า ศึกษา หรือภาษาบาลีว่า สิกขา ใช้ครอบมาตั้งแต่ต้น ส่วนไทยเราเอามาใช้ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ หรือกรมศึกษาธิการ เป็นจำเพาะแต่เรียนเท่านั้นไม่สู้ตรงกันนัก เพราะฉะนั้น การศึกษาธรรมก็เพื่อให้รู้จักธรรมที่มีอยู่ในตนว่าเป็นอย่างไรแล้ว ก็ปฏิบัติธรรมไป เป็นปฏิบัติธรรมจนบรรลุถึงผล ซึ่งเรียกว่า ปฏิเวธธรรม, ส่วนพระวินัย เป็นพระบัญญัติ ศีลข้อที่พระพุทธเจ้าแต่งตั้งขึ้นเป็นกฎหมายสำหรับบรรพชิตผู้บวชนั้นเอง เพราะฉะนั้น จึงมีการลงโทษกันตามหนักและเบา รวมเข้าก็เป็นธรรม 1 วินัย 1 พระพุทธศาสนาจึงแยกเป็น 2 คือ พระธรรมสำหรับศึกษาปฏิบัติฝึกหัดจิตอย่างหนึ่ง วินัยสำหรับปฏิบัติกาย วาจาให้เรียบร้อยสม่ำเสมอเหมือนๆ กันอีกอย่างหนึ่ง ครั้งพุทธกาล พระพุทธศาสนาแยกออกไปเป็น 2 คือ ธรรมกับวินัยเท่านั้น ยังไม่มีศัพท์ว่าไตรปิฎก หรือติปิฎก ภาษาบาลีว่า ติปิฎก หรือเตปิฎก, ติ หรือ เต แปลว่า 3 เอาติ หรือ เต เป็นไตร จึงเรียกว่าไตรปิฎก แปลว่า ปิฎก 3, ปิฎก หรือปิฎกะ แปลว่า ตะกร้า หรือกระจาด, ไตรปิฎก ก็คือตระกร้าสามใบ แต่ว่าความมุ่งหมายของท่านไม่ใช่เช่นนั้น มุ่งหมายถึงคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งเรียกว่า พระพุทธศาสนา แยกออกเป็น 3 ที่แยกออกเป็น 3 ก็ปรากฏในตอนที่พระพุทธเจ้านิพพานแล้ว เมื่อพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว พระสงฆ์รวมกันเข้าประชุมกันทำสังคายนา เรื่องสังคายนาเป็นอย่างไร ไว้รู้กันทีหลัง หรือจะอ่านดูในสังคิติก็ได้ที่ว่าแยกออกเป็น 3 เรียกว่าไตรปิฎกนั้น เพราะท่านแยกพระธรรมออกเป็น 2 คือ ส่วนที่มีเรื่องราว เช่น ครั้งนั้นพระพุทธเจ้าประทับที่นั่น ทรงแสดงธรรมชื่อนั้น

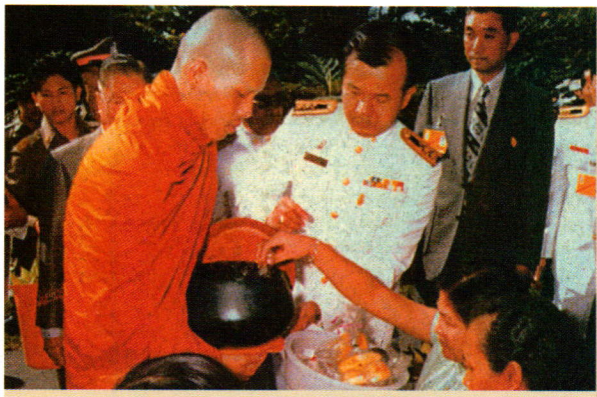

ทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากประชาชนทั่วไป

แก่บุคคลนั้น หรือพวกนั้น เหมือนดังแสดงธรรมจักกัปปวัตตนสูตรส่วนที่ไม่กล่าวถึงบุคคลไม่กล่าวถึงเรื่องราว กล่าวแต่พระธรรมล้วนๆ เช่น ท่านแสดงไว้ว่า กุศลธรรม ธรรมที่เป็นกุศลส่วนดี อกุศลธรรม ธรรมที่เป็นอกุศลส่วนชั่ว อัพยากฤตธรรม ธรรมที่ท่านไม่ยืนยันว่าดีหรือชั่ว ท่านไม่พูดถึงคน พูดแต่ธรรมเท่านั้น เช่นนี้ เรียกว่าอภิธรรม แปลว่าธรรมอย่างยิ่งหรือปรมัตถ หมายความว่า มีเนื้อความเป็นอย่างยิ่ง ไม่กล่าวถึงบุคคลและเรื่องราวอะไรต่างๆ อีกส่วนหนึ่งจึงเป็น 3 ปิฎก คือพระวินัย 1 พระสูตร 1 พระอภิธรรม 1 หรือพระปรมัตถอีก 1 พระพุทธศาสนาเมื่อพระพุทธเจ้านิพพาน แล้วปรากฏเป็น 3 จึงเรียกว่า ไตรปิฎก หรือติปิฎก เดี๋ยวนี้เรียกว่า ไตรปิฎก เป็นพื้น

รวมความว่า แต่ครั้งพุทธกาล (พุทธกาล หมายถึงเวลาที่พระพุทธเจ้ายังทรงพระชนม์อยู่) พระพุทธศาสนาแยกเพียง 2 คือ พระธรรม 1 พระวินัย 1 ดังกล่าวมาแล้ว ปรากฏในพระพุทธภาษิตที่ตรัสแก่พระภิกษุมีพระอานนท์ เป็นต้น ความว่า "โดยกาลล่วงไปแห่งเรา ธรรมและวินัยที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้ว เป็นศาสดาของท่านทั้งหลาย แต่เมื่อพระสาวกทำสังคายนาเมื่อพระพุทธเจ้านิพพานแล้ว จึงแยกออกเป็น 3 ด้วยแยกพระธรรมออกเป็น 2 คือ พระสูตร หรือสุตตันตะ 1 พระอภิธรรม หรือพระปรมัตถอีก 1

พึงสังเกตว่า ศาสนาอื่นๆ ที่ปรากฏ เช่น ศาสนาคริสต์ เมื่อพระเยซูตาย หรือขึ้นสวรรค์ก็ตามไปแล้ว ก็มีหัวหน้าเป็นผู้แทนสืบมาจนถึงบัดนี้ ในศาสนาอิสลาม เมื่อพระมะหะหมัดตายไปแล้ว ก็มีผู้แทนเป็นลำดับสืบมา แต่ทางพระพุทธศาสนาแม้มีพระสาวกที่เป็นผู้ใหญ่ เช่น พระมหากัสสป พระอานนท์ พระอนุรุทธ เป็นต้น พระพุทธเจ้าก็ไม่ทรงมอบให้ใครเป็นผู้แทนพระองค์ แต่ให้ธรรมวินัยที่พระองค์ทรงแสดง ทรงบัญญัติ เป็นศาสดาแทนพระองค์ ถ้าพิจารณาก็จะเห็นได้ว่า ถ้าให้บุคคลเป็นผู้แทนแล้วก็คงมีผู้แทนต่อๆ กันมาโดยลำดับ ผู้แทนในชั้นต้นถึงจะเป็นคนดี เช่นในทางพระพุทธศาสนา พระมหากัสสปเป็นพระอรหันต์ มี ความมักน้อยสันโดษ แต่ว่าท่านก็คงอยู่ได้ชั่วคราว และ คงต้องนิพพานไปก็คงจะมีผู้แทนต่อๆ มา ถ้าผู้แทนเป็นคนชั่วก็จะนำหมู่บรรพชิตไปในทางชั่ว ถ้าผู้แทนเป็นคนดีก็จะนำหมู่บรรพชิตไปในทางดี เป็นการไม่แน่ แต่ถ้าให้ธรรมและวินัยเป็นผู้แทนแล้ว แน่กว่า เพราะอะไร เพราะธรรมวินัย คงยืนเป็นหลักอยู่ในพระพุทธศาสนา แม้จะมีผู้เรียนพิจารณาเนื้อความแยกกันไป หรือแตกต่างกันไป นั่นก็เป็นความเห็นของบุคคล แต่หลักพระพุทธศาสนาซึ่งแยกเป็นธรรม 1 วินัย 1 หรือต่อมาแยกเป็นไตรปิฎก ยังคงเป็นหลักอยู่

ว่าถึงธรรมรวมทั้งหมด เมื่อพิจารณาแยกออกไปจะได้ 3 ประการ คือธรรมที่เป็นส่วนเหตุ จะเป็นส่วนเหตุที่ดีก็ตาม จะเป็นส่วนเหตุที่ชั่วก็ตาม นั่นเป็นส่วนเหตุส่วนหนึ่ง ธรรมที่เป็นส่วนผล จะเป็นผลที่ดีก็ตาม จะเป็นผลที่ชั่วก็ตาม ก็คงเป็นผลอีกส่วนหนึ่ง ธรรมที่เป็นอุปการะ คืออุดหนุนเหตุ อุดหนุนทั้งให้ทำดีทั้งให้ทำชั่ว นี่อีกส่วนหนึ่ง เหมือนดังเช่น คนจะทำดีแม้ในทางโลก เช่น เล่าเรียนศึกษาความรู้ หรือในทางพระพุทธศาสนา เล่าเรียนพระธรรมวินัย และปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ซึ่งเป็นส่วนเหตุให้สำเร็จได้ ก็ต้องมีอุปการธรรม คือ ฉันทะ ความพอใจ, วิริยะ ความบากบั่น, จิตตะ ความส่งใจ, วิมังสา ความพิจารณาสอบสวนเลือกเฟ้นเพื่อให้กิจดำเนินไปด้วยดี เพราะฉะนั้น ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา จึงเป็นอุปการะ แต่ถ้าทำชั่ว เช่น ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ปล้นสดมภ์ อะไรต่างๆ อันเป็นกรรมที่ชั่ว จะสำเร็จได้ก็ด้วยอุปการะเหมือนกัน คือต้องพอใจจะทำชั่ว ต้องมีความบากบั่นในการทำชั่ว ต้องส่งใจไปในการทำชั่ว ต้องพิจารณาหาทางทำชั่วให้สำเร็จ การทำชั่วจึงจะสำเร็จไปได้ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา แต่ลำพังตัวธรรมเหล่านี้ไม่บอกว่าดี ไม่บอกว่าชั่ว เช่นนี้แหละได้ชื่อว่า อัพยากตธรรม ธรรมที่ไม่ยืนยันว่าดีหรือชั่วอย่างหนึ่ง เพราะเอาไปใช้ทางดี ก็อุดหนุนให้สำเร็จการดี เอาไปใช้ทางชั่ว ก็อุดหนุนให้สำเร็จการชั่ว นึกดูตรวจดูเรา เราคงเคยทำดีมา เช่น เล่าเรียนศึกษาทำการงานที่ดี และคงเคยทำชั่วมามากก็ตาม น้อยก็ตาม ที่เราทำดีสำเร็จมาได้เพราะอะไร ก็เพราะอุปการธรรม ธรรมที่อุดหนุน และการที่เราทำชั่วสำเร็จเพราะอะไร ก็เพราะอุปการธรรมเหมือนกัน รวมธรรมเข้าทั้งหมดจึงแยกเป็น 3 คือ เหตุ 1, ผล 1, อุปการธรรม 1 ดังนี้

ทรงทำวัตรเย็นแล้ว
ทรงสดับวินัยกถา "เรื่องอาบัติ"
พระราชสุมนต์มุนี อ่านถวาย
ในพระอุโบสถ
วันที่ 11 พฤศจิกายน 2521

คำว่า "อาบัติ" แปลตามศัพท์ว่า "กิริยาที่ต้อง" "กิริยาที่ถูกเข้า" ในพระวินัยท่านหมายความว่า อาการที่ล่วงละเมิดข้อที่พระพุทธเจ้าห้าม มีโทษเหนือตัว จะต้อง

แก้ไขโดยประการใดประการหนึ่ง หรือจะพูดสั้นๆ ว่า เป็นโทษที่เกิดจากความละเมิดข้อที่พระพุทธ เจ้าห้ามก็ได้

อาบัตินั้นกล่าวโดยชื่อมี 7 อย่าง คือ ปาราชิก สังฆาทิเสส ถุลลัจจัย ปาจิตตีย์ ปาฏิเทสนีย ทุกกฏ ทุพภาษิต ที่สำคัญๆ เอารวมกันเข้าในปาฏิโมกข์ ในปาฏิโมกข์นั้นเดิมมีแต่เพียงปาราชิก สังฆาทิเสส ปาจิตตีย์ กับปาฏิเทสนีย ภายหลังจึงเติมเสขิยเข้าอีก แต่ไม่เจาะจง ออกชื่ออาบัติ กล่าวแต่ว่าเป็นกิริยาที่ไม่เอื้อเฟื้อ ควรติเตียน

อาบัติที่จัดเป็นชั้นอุกฤษฎ์นั้น คือปาราชิก ภิกษุต้องเข้าแล้วขาดจาก เป็นภิกษุทันที ถ้าไม่ปฏิญาณเอง มีใครพูดขึ้น สงฆ์ต้องกำจัดเสีย สังฆาทิเสส จัดเป็นมัธยมโทษ ภิกษุต้องเข้าแล้วต้อง อยู่กรรมก่อน แล้วสงฆ์จึงจะสวดอนุญาต ให้พ้นโทษ เป็นผู้บริสุทธิ์ได้ อาบัติอีก 5 อย่าง เป็น ลหุโทษ ภิกษุต้องเข้า ต้องแสดงต่อหน้า สงฆ์ หรือคณะหรือภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง

เมื่อภิกษุใดต้องอาบัติเข้าแล้ว นิ่งเสียไม่แสดงภิกษุอื่นรู้เข้าควรทักท้วงขึ้น การที่ทักท้วงขึ้นนี้ ไม่ใช่พยาบาท หวังร้ายต่อผู้กระทำผิด ที่แท้เป็นเมตตา เป็นที่เตือนสติเธอว่ามีผู้อื่นรู้เท่า ถ้าเธอทำความชั่วหยาบ ควรจะเปลี่ยนแปลงความประพฤติเสีย เมื่อมีผู้ทักท้วงขึ้นเช่นนี้แล้ว ภิกษุผู้ต้องอาบัติ ยังดื้อไม่แสดงอาบัติเสีย ภิกษุผู้ตักเตือนควรคิดถึงความบริสุทธิ์ของคณะของหมู่และโจษอาบัตินั้นขึ้น

การลงโทษเป็นการไม่รุนแรงอะไร ที่ต้องไปแสดงอาบัติต่อหน้าภิกษุอื่นนั้น เท่ากับไปประจานตนได้รับความละอายพออยู่แล้ว อีกประการหนึ่ง ภิกษุเป็นผู้มีศรัทธา มีความมักน้อย และมุ่งจะประพฤติให้ดีงามแล้วถึงได้มาบวช พระศาสดาท่านมีความไว้พระทัย ดังนี้ จึงไม่ลงโทษผู้ประพฤติผิดพระวินัยโดยสาหัส

อาบัติจะแยกออกเป็น 2 ประเภท พอเป็นเค้าดังนี้ก็ได้ คือ 1. อาบัติที่ต้องเข้าแล้วเยียวยาแก้ไขไม่ได้ เรียกอเตกิจฉา ได้แก่ปาราชิก 2. อาบัติที่ต้องเข้าแล้วเยียวยาแก้ไขได้ เรียกสเตกิจฉา ประเภทที่ 2 นี้ยังแยก ออกเป็น 2 แผนกได้คือ ก.อาบัติหนักเรียกครุกาบัติ ได้แก่สังฆาทิเสส กับ ข.อาบัติเบา เรียกลหุกาบัติ ได้แก่อาบัติอีก 5 อย่าง

การที่ท่านปรับอาบัติเพราะไม่รู้ และเพราะลืมสตินั้น ก็เพื่อจะให้สำเร็จผลสำเร็จความมุ่งหมายของพระวินัย คือให้ได้มีระเบียบ กฎหมายตั้งขึ้นไว้คุ้มครองบ้านเมือง ผู้ที่อาศัยในบ้านเมืองนั้นๆ ต้องรู้และปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของบ้านเมืองนั้นๆ พระวินัยก็เหมือนกัน มีขึ้นเพื่อรักษาระเบียบและคุ้มครองคณะสงฆ์ ผู้ที่อาศัยอยู่ในคณะต้องรู้และปฏิบัติพระวินัยเช่นเดียวกัน ถ้ายอมยกความไม่รู้และความลืมสติขึ้นให้เป็นข้อแก้ตัว ก็จะไม่มีใครศึกษาวินัยและไม่มีใครระวังตัวไม่สำเร็จประโยชน์ของพระวินัย พวกอลัชชีก็จะทำอะไรๆ ได้ ตามลำพังใจ พวกเกียจคร้านก็จะไม่ศึกษา พวกสะเพรา ก็จะไม่ละสันดานอันนั้น จะเกิดความเสียขึ้นในหมู่สงฆ์ ตัดความเลื่อมใสของประชาชน ศาสนาก็จะเสื่อมทรามลงทุกวันไม่ถาวรไปได้ การที่ศาสนาจะเจริญ ก็เพราะความปฏิบัติให้ถูกต้อง ก็ต้องอาศัยความศึกษา เพราะฉะนั้น ต้องมีพระที่รู้ทั่วถึงในธรรมและวินัยคอยช่วยสั่งสอนแนะนำผู้บวชใหม่ให้รู้และให้ปฏิบัติตามพระพุทธบัญญัติ

เมื่อภิกษุประพฤติผิดในประการใดประการหนึ่ง ต้องยกสิกขาบทที่ห้ามข้อที่ประพฤตินั้นขึ้นมาปรับอาบัติ แม้เมื่อภิกษุยังไม่ได้กระทำครบองค์ของสิกขาบท ต้องลดโทษตามขั้นเป็นลำดับกันลงมาดังนี้

ปาจิตตีย์ ลดลงเป็นทุกกฏ

ข้อบัญญัติทั้งหลายของพระพุทธเจ้า ภิกษุละเมิดเข้าแล้วต้องอาบัติตามลักษณะของสิกขาบทนั้นๆ เว้นอยู่ 4 ข้อ คือ 1. ภิกษุเป็นบ้าคลั่งไม่มีสติ ไม่รู้สึกตัว

2. ภิกษุรับทุกขเวทนามากจนไม่มีสติ มีกิริยาเพ้อ เช่น เป็นไข้พิษ

3. ภิกษุมีสัญญาวิปลาศ มีใจลอยๆ เช่น เป็นผีเข้าที่มีกิริยาคล้ายเพ้อ เป็นผลของการเจ็บไข้

4. ภิกษุองค์แรกที่ทำความผิดนั้น คือองค์ต้นบัญญัติ

พระราชกรณียกิจ ในวันเสาร์ที่ 11 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสวย พระกระยาหารเช้า

เวลา 06.40 น. เสด็จลงทางพระตำหนักพระปั้นหยา ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินจากวัดบวรนิเวศวิหารไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตที่ทำเนียบรัฐบาล เมื่อถึงทำเนียบรัฐบาล ประทับพัก ณ ห้องที่จัดถวายไว้ พอได้เวลา 07.00 น.ทรงลงรับภัตตาหารบิณฑบาตพร้อมกับพระภิกษุที่ได้รับนิมนต์ไปรับบาตร ณ บริเวณสนามหน้าตึกไทยคู่ฟ้า ทำเนียบรัฐบาล โดยมี สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ทรงล่องรับบาตรนำ มีนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี ประธานสภานโยบายแห่งชาติ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานศาลฎีกา ฯลฯ ถวายภัตตาหารบิณฑบาต

เวลา 07.30 น. ประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินออกจากทำเนียบรัฐบาลกลับยังวัดบวรนิเวศวิหารแล้วยังเสด็จลงทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตจากราษฎรที่มารอเฝ้าฯทูลเกล้าฯ ถวายภัตตาหารบิณฑบาต

อยู่ที่บริเวณหน้าพระตำหนักเพ็ชรจำนวนมากรายด้วยกัน เสร็จแล้วเสด็จขึ้น ในวันนี้พระสหจรทั้ง 5 รูป โดยเสด็จพระราชดำเนินด้วย

–10–

เวลา 08.12 น. เสด็จลงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ จบแล้ว **ทรงสดับธรรมกถา เรื่อง คำสอนของพระพุทธเจ้าและการปฏิบัติธรรม พระปัญญาภิมณฑ์มุนี** อ่านถวายจนถึงเวลา 08.55 น. จึงเสด็จขึ้น และเสด็จลงพระอุโบสถอีกครั้งหนึ่งเมื่อเวลา 09.30 น. ในการบำเพ็ญกุศลถวายเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ทรงเป็นเจ้าของกัณฑ์เทศน์ในวันนี้ เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถเวลา 10.55 น.

ต่อมาเวลา 11.00 น. หม่อมหลวงทวีสันต์ ลดาวัลย์ ราชเลขาธิการ และหม่อมราชวงศ์บุษบา ลดาวัลย์ เฝ้าฯกราบถวายสักการะ ณ พระตำหนักทรงพรต เสร็จแล้วทูลลากลับ

เวลา 11.10 น. เสวยพระกระยาหารเพลแล้วประทับพักพระราชอิริยาบถ

ในวันนี้เวลา 13.40 น. นางพลนุช เทวกุล ณ อยุธยา นางสนองพระโอษฐ์ และนางนุภา สิงหโกวินทร์ ข้าหลวงและพยาบาลในพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา เฝ้าฯ บนพระตำหนักทรงพรต

เวลา 14.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จลง ณ พระตำหนักเพ็ชร โปรดให้พระเถรานุเถระ ซึ่งกรรมการมหาเถรสมาคมมีมติอาราธนามา ตั้งแต่สมเด็จพระราชาคณะ รองสมเด็จพระราชาคณะ และพระราชาคณะชั้นธรรม และบรรพชิตจีนนิกาย และอนัมนิกายเฝ้าฯถวายอนุโมทนาและถวายพระพร พิธีการมีดังนี้

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินถึงทรงคุมสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชและพระเถระแล้วประทับพระเก้าอี้

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชทรงอ่านคำทูลถวายอนุโมทนาและถวายพระพรในนามพระเถรานุเถระ และบรรพชิตจีนนิกายอนัมนิกาย

ทรงมีพระราชดำรัสตอบ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ถวายดอกไม้ธูปเทียนพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย 1 จบ พร้อมด้วยตู้ประดิษฐาน พระบรมสารีริกธาตุ พระพุทธรูปบูชา 1 องค์ และหนังสือธรรมะ 1 ชุด และกรรมการมหาเถรสมาคม ถวายดอกไม้ธูปเทียนและหนังสือธรรมะ

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินไปประทับฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับพระเถรานุเถระ บรรพชิตจีนนิกาย อนัมนิกาย หน้าพระอุโบสถ เสร็จแล้วทรงพระราชดำเนินกลับยังพระตำหนักเพ็ชร พระราชทานพระราชวโรกาสให้บรรดานายทหารที่จบจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 56 เฝ้าฯกราบถวายสักการะ จากนั้นเสด็จขึ้นเมื่อเวลา 14.40 น.

เวลา 15.15 น. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) เจ้าคณะใหญ่หนกลางและเจ้าคณะใหญ่หนใต้ วัดสามพระยา ขึ้นเฝ้าฯ เยี่ยมและถวายธรรมบรรยายบนพระตำหนักทรงพรต จนถึงเวลา 15.55 น. จึงทูลลากลับ

ทรงพักจนถึงเวลา 17.00 น. จึงเสด็จลงทำวัตรเย็นในพระอุโบสถ จบแล้ว **ทรงสดับวินัยกถา เรื่อง สิกขาบท ปาราชิก สังฆาทิเสส และอนิยต พระอมรโมลี อ่านถวาย** จนถึงเวลา 18.15 น. เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถ

เวลา 18.20 น. เสด็จออก ณ พระตำหนักเพ็ชร พระราชทานพระราชวโรกาส ให้คณะของคุณหญิงรณรัฐวิภาคกิจ จำนวน 7 คน เฝ้าฯกราบถวายสักการะ

จากนั้นพระราชสุมนต์มุนี วัดบวรนิเวศวิหาร พร้อมด้วยพระภิกษุอีก 2 รูป เฝ้าถวายแบบเหรียญที่ขอพระราชทานพระราชานุญาต เชิญพระฉายาลักษณ์ทรงผนวชพิมพ์ลงบนเหรียญของมูลนิธิมหาวชิราลงกรณ์ราชวิทยาลัย ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระราชานุญาตแล้ว ให้ทอดพระเนตร มีพระราชดำรัสนานพอสมควร แล้วเสด็จขึ้น

เวลา 19.30 น. สมเด็จพระญาณสังวร ขึ้นเฝ้าบนพระตำหนักทรงพรต พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงขอนิสัย เวลา 19.40 น. สมเด็จพระญาณสังวรทูลลากลับ

ทรงเข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 20.00 น.

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว
ทรงสดับธรรมกถา
"คำสอนของพระพุทธเจ้า
และการปฏิบัติธรรม"

พระเถรานุเถระ มีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช เป็นประธาน และบรรพชิตจีนนิกายอนัมนิกาย เฝ้าถวายอนุโมทนาและถวายพระพร ณ พระตำหนักเพ็ชร

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว ทรงสดับธรรมกถา "คำสอนของพระพุทธเจ้า และการปฏิบัติธรรม" พระปัญญาภิมณฑ์มนี อ่านถวาย วันที่ 11 พฤศจิกายน 2511

คำสอนของพระพุทธเจ้ารวมลงมีอาการเป็น 3 คือ สอนเพื่อให้ผู้ฟังรู้ คือรู้เรื่องราวอย่างหนึ่ง ได้ในภาษาบาลีว่า อภิญญาย โข โส ภควา ธมฺมํ เทเสติ โน อนภิญญาย พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมเพื่อรู้ ไม่ทรงแสดงธรรมเพื่อไม่รู้ รู้ในที่นี้หมายถึงเข้าใจ ไม่ใช่รู้แต่เพียงฟังได้ความเท่านั้น อีกข้อหนึ่ง ทรงแสดงธรรมมีเหตุมีผล ไม่ไร้เหตุไร้ผล ได้ในภาษาบาลีว่า สนิทานํ ธมฺมํ เทเสติ โน อนิทานํ ทรงแสดงธรรมพร้อมทั้งเหตุ หมายความว่ามีเหตุ มีผล คือไม่มีเหตุไม่มีผล เช่น บางศาสนาว่า ทำอย่างนี้ๆ ตายแล้วไปสวรรค์ หรืออย่างนั้นๆ จะไปนรก รู้ไม่ได้ว่าจะไปนรกหรือสวรรค์จริงหรือไม่ เพราะไม่แสดงเหตุที่อาจตรองตามให้เห็นจริงได้เช่นนี้เรียกว่าไม่มีเหตุไม่มีผล พระพุทธเจ้าไม่ทรงสอนเช่นนั้น ทรงสอนมีเหตุมีผลว่าเหตุอย่างนี้ ผลอย่างนี้ อีกข้อหนึ่งทรงแสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ ได้ในภาษาบาลีว่า สปฺปาฏิหาริยํ ว่าเหตุอย่างนี้ ผลอย่างนี้ อีกข้อหนึ่งทรงแสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ ได้ในภาษาบาลีว่า สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทเสติ โน อปฺปาฏิหาริยํ ทรงแสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ ไม่ทรงแสดงธรรมไม่มีปาฏิหาริย์ปาฏิหาริย์ในที่นี้หมายถึงที่ได้ประสบเพราะได้ปฏิบัติเหตุ เมื่อปฏิบัติเหตุอย่างใดก็ประสบผลอย่างนั้น ไม่ใช่หมายถึงชาติหน้าเท่านั้น หมายถึงชาตินี้อีกด้วย นี้เรียกว่าปาฏิหาริย์ รวมเป็นอาการ 3 คือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมเพื่อรู้ ไม่ใช่ทรงแสดงธรรมเพื่อไม่รู้อย่างหนึ่ง ทรงแสดงธรรมมีเหตุ คือมีเหตุมีผล ไม่ทรงแสดงธรรมไร้เหตุ คือไม่มีเหตุไม่มีผลอย่างหนึ่ง, ทรงแสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ ไม่ทรงแสดงธรรมไร้ปาฏิหาริย์อย่างหนึ่ง

ว่าถึงการปฏิบัติธรรม การปฏิบัติธรรมในทางพระพุทธศาสนาท่านแยกเป็น 2 เบื้องต้น คือเรียนพระพุทธวจนะ หรือศาสนธรรม หรือธรรมวินัย หรือพระไตรปิฎก ก็อย่างเดียวกัน เรียนอะไรก็ได้ เรียนให้ได้ความรู้ความเข้าใจตามหลักที่ท่านทรงแสดงไว้ ฟังมาก ทรงจำ สั่งสมด้วยปาก คือท่อง เพ่งด้วยมนะ หรือมนัส ขบหรือเจาะด้วยทิฏฐิ เพ่งด้วยมนะหรือมนัส หมายความว่า พิจารณาจับเหตุจับผลสอบดูที่ตน ขบหรือเจาะด้วยทิฏฐิ คือความเห็น หมายความว่าตัดสินด้วยใจ ตามเรื่องของคนก็มีความตัดสินอยู่ในใจด้วยกัน เช่น เมื่อเรียนอะไร หรือทำอะไร ก็เกิดความเข้าใจว่า อย่างนั้นอย่างนี้ นี่เป็นขบหรือเจาะด้วยทิฏฐิ ท่านจัดเป็นพหุสูตอย่างหนึ่ง อีกอย่างหนึ่งปฏิบัติธรรม คือเมื่อฟังมาก ทรงจำ หรือถ้าเห็นสมควร

ก็ท่อง พิจารณาให้ได้เนื้อความ ขบหรือเจาะด้วยทิฏฐิ คือความเห็น แล้วจะควรปฏิบัติอย่างไรก็ปฏิบัติไป การปฏิบัตินั่นแหละเป็นปฏิบัติธรรม ธรรมคือการปฏิบัติ ปฏิบัติ หมายความ ว่าดำเนินไป ปฏิบัติทางกายก็เรียกว่าดำเนินทางกาย ปฏิบัติทางวาจาก็เรียกว่าดำเนินทางวาจา ปฏิบัติทางใจก็เรียกว่าดำเนินทางใจ การปฏิบัติทางกาย ทางวาจา ก็สงเคราะห์เข้าในศีล การปฏิบัติทางใจก็จัดเข้าได้ทั้งในสมาธิ ทั้งในปัญญา ทำใจให้สงบด้วยมุ่งยึดอารมณ์อันใดอันหนึ่งเป็นสมาธิ พิจารณาให้เห็นไปตามเป็นจริง เป็นปัญญา คำหรือศัพท์ว่าอารมณ์ ในทางพระพุทธศาสนาใช้กันมาก ว่าถึงความหมาย หมายถึงที่ยึด ที่หน่วงปล่อยให้ใจเป็นไปตามอารมณ์ที่นึก นึกอารมณ์นั้น อารมณ์นี้ อารมณ์โน้น อารมณ์ที่มายึดหน่วง ถ้าเป็นอารมณ์ที่ชั่ว ใจก็มุ่งไปอยู่กับอารมณ์ที่ชั่ว ก็เป็นความชั่วทางใจ หรือเป็นใจที่ชั่ว และเกิดทุกข์ ถ้าอารมณ์เป็นเรื่องที่ดีใจไปมุ่งอยู่กับอารมณ์นั้นก็เป็นใจที่ดีและเกิดสุข ถ้าอารมณ์เป็นเรื่องที่ไม่ดี ไม่ชั่ว ใจไปมุ่งอยู่กับอารมณ์นั้น ก็เป็นใจไม่ดี ไม่ชั่ว และไม่เกิดสุข ไม่เกิดทุกข์ อารมณ์ที่เป็นที่ยึดหน่วงของใจ ที่ควรกำหนดนึกนั้น มีมากในทางพระพุทธศาสนา แต่ว่าจำเพาะง่ายๆ ท่านให้กำหนดลมหายใจ คือลมหายใจออก ก็นึกกำหนดอยู่กับลมหายใจออก ลมหายใจกลับ ก็นึกอยู่กับลมหายใจกลับ แต่คนที่ยังไม่เคยฝึกหัดการกำหนดทางใจ คอยแต่จะเผลอไป ก็กำหนดไม่ค่อยได้ เพราะฉะนั้น พระอาจารย์แต่ก่อน ท่านจึงสอนให้นับเสียก่อน คือเมื่อหายใจออกก็นับว่าหนึ่ง หายใจออกสอง หายใจเข้าสอง หายใจออกสาม หายใจเข้าสาม หายใจออกสี่ หายใจเข้าสี่ หายใจออกห้า หายใจเข้าห้า จนถึงหก ถึงเจ็ด ถึงแปด ถึงเก้า ถึงสิบ แล้วก็นับหนึ่งสองไปใหม่ถึงห้า แล้วกลับนับใหม่ นับไปจนถึงสิบ จนไม่ลืม ไม่เผลอ ที่นี้ก็หยุดนับ กำหนดดูลมหายใจออก กำหนดลมหายใจกลับ กำหนดไป แต่อย่าเร่ง อย่าฝืน ถ้าไปเร่งไปฝืนเข้า อาจหอบเหนื่อยทำไม่ไหว ต้องปล่อยตามเรื่องของเขา จะยาวหรือสั้นตามเรื่องของเขา เป็นแต่กำหนดให้รู้ เมื่อกำหนดเช่นนั้น ลมหายใจจะละเอียดเข้าตามลำดับ จนรู้สึกว่าไม่หายใจ แต่ที่จริงหายใจหายใจอย่างละเอียด นี่อย่างหนึ่ง เรียก สมถะ แปลว่าสงบระงับ เพราะระลึกอยู่ในอารมณ์เดียวกัน เมื่อระลึกลมหายใจออกกลับอยู่ ใจก็ไม่ฟุ้งซ่านซัดส่าย สงบ ท่านว่าใจที่จะสงบนั้นมีรัศมีรุ่งเรืองเหมือนดังเปลวเทียนที่จุดอยู่ไม่ถูกลมพัด ก็มีแสงสว่าง ถ้าเทียนที่จุดถูกลมพัดวอบแวบ ไปทางโน้นทางนี้ แสงก็ไม่สว่าง ทางพระพุทธศาสนาจึงสอน ให้ทำใจให้สงบ จะนึกถึงสิ่งอื่นเป็นอารมณ์ก็ได้ แต่ให้มุ่งอยู่ในสิ่งนั้น แต่อย่าบังคับข่มขืน ให้ทำไปตามเรื่อง อีกอย่างหนึ่ง พิจารณากายนี้ การพิจารณากายนี้ท่านแสดงไว้หลายอย่าง พิจารณาโดยอริยสัจจ์ 4 ก็ได้ พิจารณาโดยไตรลักษณ์ ว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ก็ได้ พิจารณาตามธาตุ 4 ก็ได้ ตามอาการ 31 ก็ได้ นั่นแล้วถึงจะพูดกันต่อไป ว่าถึงพิจารณาร่างกายโดยไตรลักษณ์ตั้งแต่เกิดมา แล้วแปรปรวนเปลี่ยนแปลงไปเสมอ นี้เรียกว่าไม่เที่ยง ทนอยู่อย่าง ใดอย่างหนึ่งก็ไม่ได้ ชอบใจอยากจะให้ทน ก็ทนไม่ได้ต้องดับไป แล้วเกิดใหม่ นี่ชื่อว่าเป็นทุกข์ ทนอยู่ไม่ได้ บังคับให้เป็นตามที่เราชอบไม่ได้ เป็นอนัตตา เช่นตั้งแต่เกิดมาแล้ว จะให้เที่ยงอยู่ตามเดิมก็เที่ยงอยู่ไม่ได้ แปรปรวนเรื่อยมาจนบัดนี้ แล้วยังจะแปรปรวนต่อไปอีก จะให้มันทนก็ทนอยู่ไม่ได้ บังคับให้เป็นไปตามใจหวังก็ไม่ได้ เพราะฉะนั้น ไตรลักษณ์ทั้ง 3 ที่มีแก่กาย ก็คือ ไม่เที่ยง สิ่งใดที่ไม่เที่ยง สิ่งนั้นก็เป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นก็เป็นอนัตตา พิจารณาจนผู้พิจารณาเป็นผู้พิจารณา ส่วนกายก็เป็นกาย ให้เห็นตามเป็นจริง นี่เป็นทางวิปัสสนา หมายความว่าเห็นแจ้ง คือเห็นตามเป็นจริง ในชั้นต้นนี้ยังจะเข้าใจไม่ได้ดี ก็ฟังเพียงให้รู้ไว้ แล้วต่อไปจึงค่อยให้เข้าใจยิ่งขึ้น รวมหลักทางปฏิบัติก็มี 2 คือ ทำใจให้สงบ ที่เรียกว่า สมถะ หรือสมาธิ กับพิจารณาให้เห็นจริง ให้เห็นแจ้ง ที่เรียกว่า วิปัสสนา

ทรงทำวัตรเย็นจบแล้ว ทรงสดับวินัยกถา "สิกขาบท ปาราชิก สังฆาทิเสส และอนิยต" ในพระอุโบสถ วันที่ 11 พฤศจิกายน 2521 พระอมรโมลี อ่านถวาย

พระบัญญัติมาตราหนึ่งๆ เป็นสิกขาบทอันหนึ่งๆ สิกขาบทนั้น ทรงตั้งขึ้นด้วย เป็นพุทธอาณาที่ได้แก่ อาทิพรหมจริยกาสิกขาก็มี ทรงตั้งขึ้นด้วยอภิสมาจาร คือขนบธรรมเนียม ที่ได้แก่ อภิสมาจาริกาสิกขาก็มี อย่างก่อนนั้นมาในพระปาฏิโมกข์ มีพระพุทธานุญาตให้สวดในที่ประชุมสงฆ์ทุกกึ่งเดือน อย่างหลังนั้นมานอกพระปาฏิโมกข์ เว้นไว้แต่เสขิยวัตร ซึ่งมาในพระปาฏิโมกข์

สิกขาบทมาในพระปาฏิโมกข์มี 150 ถ้วน นับให้ครบจำนวนได้ดังต่อไปนี้ ปาราชิก 4 สังฆาทิเสส 13 นิสสัคคิยปาจิตตีย์ 30 สุทธิกปาจิตตีย์ 92 ปาฏิเทสนียะ 4 อธิกรณสมถะ 7 รวมเป็น 150 ถ้วน แต่ในพระปาฏิโมกข์ที่สวดกันอยู่และในคำภีร์วิภังค์แห่งสิกขาบทแสดงว่ามี 227 สิกขาบท คือเติม อนิยต 2 เสขิยวัตร 75 ตามนัยนี้สันนิษฐานเห็นว่า ชะรอยเดิมจะมีเพียง 150 ถ้วน ตามที่กล่าวไว้ในพระสูตร

สิกขาบทที่มาในพระปาฏิโมกข์นั้น ปรับอาบัติแก่ภิกษุผู้ละเมิดไว้ครบทุกชื่อ โดยตรง 4 คือ ปาราชิก สังฆาทิเสส ปาจิตตียะ อันต่างโดยนิสสัคคิยะและ

พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ นายกรัฐมนตรี ถวายภัตตาหารบิณฑบาต

สุทธิกะ และปาฏิเทสนียะ โดยอ้อม 3 คือ. ถุลลัจจัย ทุกกฏ ทุพภาสิต

ปาราชิก

ศัพท์นี้เป็นคุณบทของอาบัติ แปลว่า ยังผู้ต้องให้พ่าย เป็นคุณบทของบุคคล แปลว่า ผู้พ่าย เป็นคุณบทของสิกขาบท แปลว่า ปรับอาบัติปาราชิก ในที่นี้เป็นชื่อของสิกขาบทมี 4 สิกขาบท

ปาราชิกสิกขาบท 4 นี้ ภิกษุล่วงแต่ข้อใดข้อหนึ่งแล้ว ย่อมไม่ได้เพื่อจะอยู่กับภิกษุทั้งหลายอีก เหมือนในกาลที่ยังไม่ล่วง เป็นปาราชิกหาสังวาสมิได้ แม้จะอุปสมบทอีก ก็ไม่เป็นภิกษุโดยชอบด้วยพระวินัย ตลอดชาติ อาบัติในสิกขาบท 4 นี้ จึงเป็นอเตกิจฉา แก้ไม่ได้ เป็นอนาเสส หาส่วนเหลือมิได้ เป็นมูลเฉท คือตัดรากเหง้า ภิกษุจะล่วงมิได้เลย

สังฆาทิเสส

ศัพท์นี้เป็นชื่อของอาบัติ แปลว่า ความละเมิดมีสงฆ์ในกรรมเบื้องต้น และกรรมอันเหลือ อธิบายว่า สงฆ์เป็นผู้ปรับโทษให้แก่กรรม สงฆ์เองเป็นผู้ระงับอาบัติ เป็นชื่อของสิกขาบท แปลว่า ปรับอาบัติสังฆาทิเสส ในที่นี้เป็นชื่อของสิกขาบทมี 13 สิกขาบท

สังฆาทิเสส 13 สิกขาบทนี้ 9 สิกขาบทข้างต้น ให้ต้องอาบัติแต่แรกทำ เรียกปฐมาปัตติกะ 4 สิกขาบทข้างปลาย ให้ต้องอาบัติต่อเมื่อสงฆ์สวดประกาศห้ามครบ 3 ครั้ง เรียกยาวตติยกะ ภิกษุล่วงสิกขาบทใดสิกขาบทหนึ่งแล้ว ต้องอาบัติสังฆาทิเสส

เป็นธรรมเนียมของภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสจะแจ้งความนั้นแก่สงฆ์ อย่างต่ำเพียงจตุวรรค คือ 4 รูป แล้วขอประพฤติวัตรชื่อมานัต เมื่อสงฆ์สวดอนุญาตให้แล้ว พึงประพฤติมานัตนั้นให้ถูกระเบียบ 6 ราตรี เสร็จแล้วจึงมาขออัพภานต่อสงฆ์เฉพาะ พีสติวรรค คือ 20 รูปอย่างเดียว สงฆ์สวดอัพภานระงับอาบัตินั้นแล้ว จึงกลับเป็นผู้บริสุทธิ์ตามเดิม แต่ถ้าภิกษุผู้ต้องอาบัติสังฆาทิเสสนั้นปิดเสีย ไม่บอกแก่ภิกษุด้วยกัน ปล่อยให้วันล่วงไปเท่าใด ต้องประพฤติวัตรชื่อว่าปริวาสแถมก่อนสิ้นวันเท่านั้น **เสร็จแล้วจึงประพฤติวัตรชื่อมานัตนั้นต่อไปตามธรรมเนียม**

ภิกษุต้องอาบัติแล้ว แน่ใจว่าต้อง คิด**จะปิดไม่**บอกภิกษุอื่นให้ล่วงวันไป ดังนั้น เป็นอันปิด **ถ้าไม่คิด**จะปิด แต่มีเหตุขัดข้องที่จะบอกไม่ได้ คือ**ถูกสงฆ์ลง**โทษด้วยอุกเขปนียกรรม ไม่มีใครคบด้วย หรือมีอันตราย เช่น ทางที่จะไปมีสัตว์ร้ายไปกลางคืนไม่ได้ หรือน้ำท่วมไม่มีเรือจะไป ขัดข้องเช่นนี้ถึงข้ามวันไปไม่เป็นอันปิด แต่เมื่อรู้ว่าพ้นเหตุขัดข้องเหล่านั้นแล้ว พอจะบอกได้ ต้องรีบบอก อาบัติสังฆาทิเสสนี้ เป็นอาบัติในฝ่ายอาบัติที่จะแก้ตัวได้ จึงเรียกว่า

ครุกาบัติ มีเรื่องหยาบคายอยู่มาก จึงเรียก ทุฏฐุลลาบัติ ภิกษุผู้ต้องจะพ้นได้ด้วยอยู่กรรม จึงเรียกว่า วุฏฐานคามินี

อนิยตสิกขาบท

อนิยต ศัพท์นี้แปลว่า ไม่แน่ เป็นชื่อของ วิติกกม คือ ความละเมิดพระบัญญัติ แปลว่า วิติกกม ที่ไม่แน่ เป็นชื่อของสิกขาบท แปลว่าวางอาบัติไว้ไม่แน่ มี 2 คือ

ห้ามไม่ให้ภิกษุนั่งในที่ลับตาแลที่ลับหู กับด้วยมาตุคามสองต่อสองนั้น เพราะประสงค์จะป้องกันความเสียหายหลายอย่างอันจะเกิดขึ้นแก่ภิกษุและคณะสงฆ์ฯ

ที่ลับตาประสงค์เอาสถานที่ซึ่งมีวัตถุอันใดอันหนึ่งปกปิดกำบัง เช่น เรือนกั้นด้วยฝาไม้ หรือตึก เรือน โรง บ้านช่อง ที่ก่อด้วยอิฐปูน เป็นต้น อันบุคคลอื่นไม่อาจแลเห็นได้ด้วยตา ที่เช่นนี้เรียกว่าที่ลับตา ฯ

ที่ลับหู หมายเอาอากาศที่แจ้งซึ่งไม่ได้ปกปิดกำบัง ดังกล่าว แล้ว แลผู้อื่นที่อยู่ไกลจะฟังถ้อยคำ หรือเรื่องราวที่พูดกันนั้นไม่ได้ยิน ที่เช่นนี้เรียกว่า ที่ลับหูฯ

อนิยต แม้ไม่เป็นอาบัติแผนกหนึ่งก็จริง แต่การที่ต้องตั้งสิกขาบทนี้ขึ้นไว้ เพราะเพื่อเป็นคู่มือของพระวินัยธร สำหรับจะได้ยกขึ้นเป็นหลักวินิจฉัย อนุวาทาธิกรณ์อันเป็นไปแน่ซึ่งเกี่ยวกับหญิงฯ

เพราะฉะนั้น จึงตั้งสิกขาบทนี้ไว้ด้วยอีกประการหนึ่ง ฯ

—11—

พระราชกรณียกิจ ในวันอาทิตย์ที่ 12 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521

เสวยพระกระยาหารเช้าแล้ว เวลา 06.40 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จลงทางพระตำหนักพระปั้นหย่า ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตที่พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อเสด็จถึงแล้วเสด็จขึ้นประทับพัก ณ ห้องจัดถวายไว้ พอได้เวลา 07.00 น. ทรงพระราชดำเนินล่องรับภัตตาหารบิณฑบาต มีพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายาทรงบาตร เจ้านายและข้าราชบริพารในพระที่นั่งอัมพรสถาน ทูลเกล้าฯถวายภัตตาหารบิณฑบาตตามลำดับ

เสด็จฯไปทรงนมัสการพระพุทธชินราช วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

พระสงฆ์ที่ได้รับนิมนต์ไปรับบาตรในวันนี้คือ

1. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดราชบพิธ
2. สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร
3. สมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดจักรวรรดิราชาวาส
4. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ วัดบวรนิเวศวิหาร
5. พระธรรมดิลก วัดบวรนิเวศวิหาร
6. พระเทพกวี วัดบวรนิเวศวิหาร
7. พระราชบัณฑิต วัดบวรนิเวศวิหาร
8. พระราชสุมนต์มุนี วัดบวรนิเวศวิหาร
9. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี วัดบวรนิเวศวิหาร
10. พระวัชรธรรมาภรณ์ วัดตรีทศเทพ
11. พระครูปริยัติสารโสภณ วัดบวรนิเวศวิหาร
12. พระครูปลัดสัมพิพัฒฒญาณาจารย์ วัดบวรนิเวศวิหาร
13. พระภิกษุหม่อมเจ้า จุลเจิมยุคล ยุคล วัดบวรนิเวศวิหาร
14. พระภิกษุหม่อมราชวงศ์ จิราคม กิติยากร วัดบวรนิเวศวิหาร
15. พระภิกษุ พันเอกธำรงรัตน์ แก้วกาญจน์ วัดบวรนิเวศวิหาร
16. พระภิกษุ พันโทสายัณห์ คัมภีร์พันธ์ วัดบวรนิเวศวิหาร
17. พระภิกษุ เรือโทพิสิษฐ์ กลิ่นเฟื่อง ร.น. วัดบวรนิเวศวิหาร

เวลา 07.55 น.พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระที่นั่ง

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร เสด็จประทับฉายพระฉายาลักษณ์ที่พระตำหนักพระปั้นหย่า วัดบวรนิเวศวิหาร

อัมพรสถาน ไปทรงรับภัตตาหารบิณฑบาตที่วังพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าปีบุษบากร เสร็จแล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับวัดบวรนิเวศวิหาร

เมื่อถึงแล้วเสด็จลงทรงพระราชดำเนินรับภัตตาหารบิณฑบาตจากราษฎรที่มารอเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายภัตตาหารบิณฑบาตที่หน้าประตูวัดเป็นจำนวนมาก

จำนวนราษฎรที่ทูลเกล้าฯ ถวายภัตตาหารบิณฑบาตเพิ่มจากวันก่อนเกือบเท่าตัว กว่าจะทรงรับบาตรเสร็จก็เป็นเวลา 08.35 น. ล่วงแล้ว

วันนี้ไม่ได้เสด็จลงทรงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ เนื่องจากสายเกินเวลาทำวัตรเช้า จากนั้นก็ทรงพัก

เวลา 09.30 น. เสด็จลงพระตำหนักเพ็ชรทรงศึกษาพระธรรมวินัย พระอมรโมลี ถวายวินัยบรรยาย จนถึงเวลา 10.15 น. จึงเสด็จขึ้นประทับพักพระราชอิริยาบถบนพระตำหนักทรงพรต

เวลา 11.00 น. เสวยพระกระยาหารเพล

เวลา 12.22 น. เสด็จลง ณ บริเวณหน้าพระตำหนักเพ็ชร พระราชทานพระราชวโรกาสให้ นายเฉลิม แสงศิลา ประธานคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด นำคณะกรรมการสหกรณ์การเกษตรหุบกะพง จำกัด เฝ้าฯทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ ธูปเทียนแพ

จากนั้นประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวร ไปยังกองบัญชาการกองทัพอากาศดอนเมือง เพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงนมัสการพระพุทธชินราช ณ วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลก

พระสงฆ์ที่โดยเสด็จพระราชดำเนินไปในขบวนในวันนี้ คือ

1. สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) วัดบวรนิเวศวิหาร
2. พระธรรมดิลก (วิชัย ปุญฺญาราโม) วัดบวรนิเวศวิหาร
3. พระราชศิริธรรมเมธี (สุมน ติสฺสโร) รองเจ้าคณะภาค 5 (แทนพระธรรมกิตติโสภณ สมุทรรชตวณฺโณ) วัดเบญจมบพิตร
4. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี (บุญเรือน ปุณฺณโก) วัดบวรนิเวศวิหาร
5. พระครูปลัดสัมพิพัฑฒญาณาจารย์ (บุญช่วย สุชวโน) วัดบวรนิเวศวิหาร
6. และพระสหจรอีก 5 รูป

เวลา 12.55 น. เครื่องบินพระที่นั่งออกจากกองบัญชาการกองทัพอากาศดอนเมือง ถึงสนามบินจังหวัดพิษณุโลก เวลา 13.55 น.

เมื่อพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินถึง นายชาญ กาญจนาคพันธ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก เฝ้าฯรับเสด็จฯประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ รถยนต์พระที่นั่งเทียบที่ประตูหน้าพระวิหารพระพุทธชินราช เสด็จลงแล้วทรงพระราชดำเนินเข้าวัด ตามรายทางเสด็จพระราชดำเนินมีราษฎรเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนเป็นจำนวนมาก

จากนั้น พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จเข้าศาลาหอกลองพร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวร ทรงครองจีวรลดพระอังสา แล้วเสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระวิหารพร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวรและพระสงฆ์ที่โดยเสด็จฯ พระราชรัตนรังสี

(ทองปลิว โสรโต) เจ้าอาวาส และเจ้าคณะจังหวัดพิษณุโลก เฝ้ารับเสด็จฯที่ประตูหน้าพระวิหาร พระสงฆ์ที่เฝ้ารับเสด็จฯ ในพระวิหารเจริญชัยมงคลคาถา โดยจัดอาสนะนั่งราบกับพื้นปูพรม

ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการตะบะมุก ถวายเป็นเครื่องราชสักการะในการทรงผนวชแด่พระพุทธชินราช แล้วทรงกราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง เจ้าคณะภาคนำสวดบูชาคุณพระรัตนตรัย

เวลา 14.26 น. เจ้าอาวาสกล่าวถวายพระพรต้อนรับในการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงถวายสักการะพระพุทธชินราช

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ มีพระราชดำรัสตอบทรงขอบใจเจ้าอาวาส และทรงย้ำถึงจุดมุ่งหมายในการเสด็จพระราชดำเนินครั้งนี้

จากนั้นทรงถวายหนังสือพระไตรปิฎกแปล 1 จบสำหรับวัดพระศรีรัตนมหาธาตุแก่เจ้าอาวาส เวลา 14.40 น. สมเด็จพระญาณสังวร นำสวดทำวัตรเย็น เจ้าอาวาสนำสวดบูชาคุณพระรัตนตรัยต่อ จบแล้วทรงถวายย่ามแก่เจ้าอาวาส ทรงกราบลาพระพุทธชินราช และทรงลาเจ้าอาวาส ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวรไปยังสนามบินจังหวัดพิษณุโลก

เวลา 15.15 น. ประทับเครื่องบินพระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพฯ เครื่องบินพระที่นั่งถึงกองบัญชาการกองทัพอากาศ ดอนเมือง แล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับถึงวัดบวรนิเวศวิหาร เวลา 16.20 น. เสด็จขึ้นพระตำหนักทรงพรต ทรงพัก

เวลา 19.30 น. สมเด็จพระญาณสังวร ขึ้นเฝ้าฯ บนพระตำหนักทรงพรต ทรงขอนิสสัย แล้วสมเด็จพระญาณสังวรถวายธรรมบรรยายจิตตภาวนา พระสหจรทั้ง 5 รูป ร่วมการปฏิบัติจิตตภาวนาด้วย จนถึงเวลา 21.20 น. สมเด็จพระญาณสังวรทูลลากลับ

ทรงเข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 23.20 น.

-12-

พระราชกรณียกิจ ในวันจันทร์ที่ 13 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521

เสวยพระกระยาหารเช้าแล้ว เวลา 07.05 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงพระราชดำเนินรับภัตตาหารบิณฑบาตที่ถนนในวัดบริเวณหน้าพระตำหนักพระปั้นหย่าจากราษฎรที่มารอเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวาย

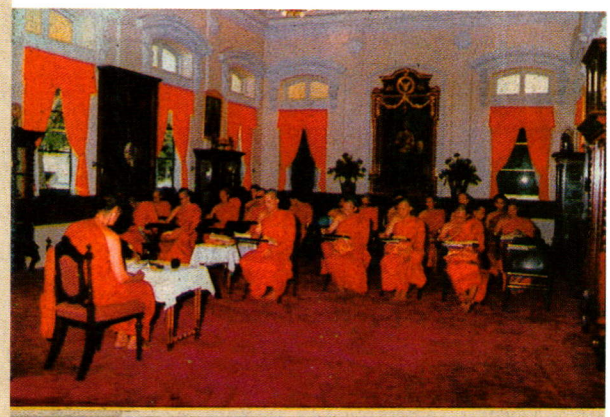

เสด็จฯทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร พระศรีวิสุทธิญาณ ถวายบรรยาย

เวลา 07.35 น. พระปัญญาภิมณฑ์มุนีขึ้นเฝ้าฯ ทรงวิกัปผ้าที่มีผู้มาทูลเกล้าฯถวาย เวลา 07.38 น. พระปัญญาภิมณฑ์มุนีทูลลากลับ

เวลา 08.00 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ จบแล้วทรงสดับธรรมกถา เรื่องอาการที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน ซึ่งพระศรีวิสุทธิญาณ อ่านถวาย และพระสหจรโดยเสด็จฯ เวลา 08.50 น. เสด็จขึ้น (มีราษฎรจำนวนมากรอเฝ้าฯทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียนบริเวณหน้าพระอุโบสถ)

เวลา 09.20 น. เสด็จฯลงทรงศึกษาพระธรรมวินัยที่พระตำหนักเพ็ชร จนถึงเวลา 10.20 น. โดยพระศรีวิสุทธิญาณถวายวินัยบรรยาย

เวลา 10.25 น. นายแพทย์อรุณ เนตรศิริ ขึ้นเฝ้าฯ บนพระตำหนักทรงพรต

ต่อจากนั้นเวลา 10.46 น. พระราชทานพระราชวโรกาสให้ พระอธิการบุญส่ง รตนปุตฺโต เจ้าอาวาสวัดหนองจอกใหญ่เฝ้าฯ เยี่ยมบนพระตำหนักทรงพรต จนถึงเวลา 10.53 น. จึงทูลลากลับ

เวลา 11.00 น. เสวยพระกระยาหารเพล นายแพทย์อรุณ เนตรศิริ เฝ้าฯถวายพระกระยาหาร เสวยพระกระยาหารเสร็จเมื่อเวลา 11.45 น. นายแพทย์อรุณ เนตรศิริ ทูลลากลับ จึงทรงพัก

เวลา 13.00 น. เสด็จฯลงทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร พระราชบัณฑิต เป็นพระอาจารย์ ถวายพุทธประวัติบรรยาย จนถึงเวลา 13.35 น.

เวลา 13.38 น. พระราชทานพระราชวโรกาสให้ นาวาอากาศเอกยุทธพงศ์ กิตติขจร เฝ้าฯทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ ธูปเทียนแพ กราบถวายสักการะ มีพระราชดำรัสกับนาวาอากาศเอกยุทธพงศ์ กิตติขจร นานพอสมควร

ต่อจากนั้น พลตรีอเนก บุญยถี ผู้บัญชาการ

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ประทับทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับพระภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหาร

ศูนย์สงครามพิเศษ เฝ้าฯกราบถวายสักการะ ณ พระตำหนักเพ็ชร

เวลา 15.30 น. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (เสงี่ยม จนฺทสิริ) วัดสุทัศน์เทพวราราม เฝ้าฯเยี่ยมและถวายธรรมบรรยาย จนถึงเวลา 15.58 น. จึงทูลลากลับ

เวลา 17.00 น. เสด็จฯลงทรงทำวัตรเย็นในพระอุโบสถ จบแล้วทรงสดับวินัยกถา เรื่อง นิสสัคคีย์ปาจิตตีย์ พระอมรโมลี อ่านถวาย จนถึงเวลา 17.43 น. จึงเสด็จฯออกจากพระอุโบสถ แล้วพระราชทานพระราชวโรกาสให้พระพุทธิวงศ์มุนี (สุวรรณ สุวณฺณโชโต) เจ้าอาวาสวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม นำพระนวกะ จำนวน 45 รูป ที่อุปสมบทโดยเสด็จในคราวทรงผนวช เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2521 เข้าเฝ้าฯ ณ พระตำหนักเพ็ชร

พระนวกะทั้ง 45 รูป ที่อุปสมบทโดยเสด็จฯนี้ ได้พระราชทานผ้าไตรในการอุปสมบทด้วย

ต่อมาเวลา 17.50 น. พระราชญาณสังวร (สนิท ถิรสินิทฺโธ) เจ้าอาวาสวัดศีลขันธาราม จังหวัดอ่างทอง เฝ้าฯเยี่ยมที่พระตำหนักเพ็ชร ได้ถวายเหรียญพระมาจำนวนหนึ่ง ในโอกาสนี้พระราชทานพระราชวโรกาสให้นายอาณัติ บุนนาค ภริยา และบุตรี เข้าเฝ้าฯทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ ธูปเทียนแพ กราบถวายสักการะด้วย

ในการนี้ได้พระราชทานพระราชานุญาตให้ช่างภาพหลวงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับพระราชญาณสังวร

จากนั้นจึงได้ประทับฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับพระนวกะจำนวน 45 รูป ที่มาจากวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ที่หน้าพระตำหนักเพ็ชร เวลา 18.15 น. เสด็จขึ้น นายบุญธรรม โพธิ์แพ่งพุ่ม ขึ้นเฝ้าฯบนพระตำหนักทรงพรต เวลา 18.45 น. ทูลลากลับ

เวลา 19.30 น. สมเด็จพระญาณสังวรขึ้นเฝ้าถวายธรรมบรรยายจิตตภาวนา จนถึงเวลา 21.05 น.

ทรงเข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 23.10 น.

–13–

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว ทรงสดับธรรมกถา "อาการที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน 3 อย่าง และสัจจธรรม" พระศรีวิสุทธิญาณ อ่านถวาย ในพระอุโบสถ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2521

อาการที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนหรือแสดงธรรมสั่งสอนตามหลักพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมสั่งสอนด้วยอาการ 3 อย่างคือ

1. สั่งสอนเพื่อให้รู้ หมายถึงเข้าใจด้วย พระบาลีแสดงข้อนี้ไว้ว่า อภิญญาย โขโส ภควา ธมฺมํ เทเสติ โน อนภิญญาย พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรมเพื่อรู้ ไม่ทรงแสดงธรรมเพื่อไม่รู้

2. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมมีเหตุ ซึ่งหมายความว่ามีเหตุมีผล ไม่ใช่แสดงส่งๆ ไป ไม่มีเหตุมีผล ได้ในภาษาบาลีว่า สนิทานํ ธมฺมํ เทเสติ โน อนิทานํ ทรงแสดงธรรมมีนิทาน ซึ่งแปลว่า เหตุหมายความว่าเหตุที่จะให้ผล ไม่ทรงแสดงธรรมไร้เหตุ ศัพท์ว่านิทานนี้เราเอามาพูดกันหมายถึงเรื่องต่างๆ แต่ก็นับว่าเป็นเหตุ เพราะเมื่อแสดงนิทานหรือเรื่องต่างๆ ไปแล้ว ผู้ฟังรู้เรื่อง ก็เข้าใจถึงผลที่มีเพราะเหตุว่าเป็นอย่างไร คนไม่เข้าใจ ก็ไปหมายเอานิทานว่าเรื่อง ที่จริงก็ถูกเพราะเรื่องนั่นแหละเป็นเหตุที่ให้ผล เพราะเมื่อคนฟังนิทานเป็นเหตุแล้ว รู้ความเข้าใจความเป็นผล นี่อีกข้อหนึ่ง

3. เมื่อทรงแสดงธรรมเพื่อให้รู้เพื่อเข้าใจ และมีเหตุผลเช่นนี้แล้ว ผู้ฟังปฏิบัติตาม ย่อมประสบผลด้วยตนเอง ไม่ต้องรอใครมาหยิบยื่นให้ ได้ในภาษาบาลีว่า สปฺปาฏิหาริยํ ธมฺมํ เทเสติ โน อปฺปาฏิหาริยํ ทรงแสดงธรรมมีปาฏิหาริย์ ไม่ทรงแสดงธรรมไร้ปาฏิหาริย์ เพราะปฏิบัติเหตุและได้ผลในชาตินี้เอง ไม่ต้องรอไปถึงชาติหน้า เช่น การเว้นจากฆ่ากันและกันเป็นเหตุ ก็ให้ผลเป็นคนที่มีใจเมตตากรุณาเป็นที่ไว้ใจของผู้อื่นว่าจะไม่ฆ่า เช่นนี้เป็นต้น

พระพุทธศาสนาแสดงธรรมด้วยอาการ 3 อย่างนี้ ตรงกันข้ามกับบางศาสนาที่เป็นแต่สอนให้เชื่อเท่านั้น ไม่ต้องการให้รู้ให้เข้าใจ เป็นแต่เชื่อตามคำสั่งสอนก็แล้วกัน และยังเรียกผู้ที่ไม่ปลงใจเชื่อว่าเป็นผู้เชื่อน้อย หรือมีความเชื่อน้อยก็มี เพราะพระพุทธเจ้าสอนให้รู้ ไม่ใช่สอนให้ไม่รู้ จนถึงเข้าใจมีเหตุผล เมื่อบุคคลมาปฏิบัติเอง ก็ได้ประสบผลในปัจจุบันนี้ ไม่ต้องไปรอถึงชาติหน้าทั้งส่วนดีทั้งส่วนชั่ว เพราะเหตุนี้แหละ พระพุทธเจ้าเมื่อประกาศหรือแผ่พระศาสนาในชั้นต้นจึงได้เสด็จไปสั่งสอนแก่นักบวชด้วยกัน เช่น ทรงแสดงคำสั่งสอนแก่พระปัญจวัคคีย์ ต่อไปก็ทรงแสดงธรรมสั่งสอนแก่ชฎิล 1,000 องค์ ต่อไปก็ทรงสั่งสอนแก่ปริพพาชกเก่า ที่มีพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เป็นต้น ต่อไปก็ทรงสั่งสอนแก่พระเจ้าแผ่นดินและอำมาตย์ พราหมณ์ ยังไม่ทรงแสดงคำสั่งสอนแก่คนสามัญ หรือจะเรียกว่าชั้นต่ำก็ได้ ทำไม จึงเป็นเช่นนั้น เพราะพระพุทธเจ้าสอนให้รู้มีเหตุผล คนปฏิบัติตามย่อมได้ประสบผลได้ด้วยตนเอง จึงจำต้องแสดงแก่นักบวชด้วยกัน ที่มุ่งจะรู้มุ่งจะเข้าใจและต้องการรู้เหตุผล ต้องการปฏิบัติ ถึงพระเจ้าแผ่นดินอำมาตย์และพวกพราหมณ์ก็เป็นผู้คงแก่เรียน อาจจะฟังรู้เข้าใจได้ง่ายกว่าคนสามัญที่ไม่ได้คงแก่เรียนและจะรู้จักเหตุผลได้ดี จนถึงปฏิบัติได้ประสบผลด้วยตนเอง ส่วนบางศาสนา สอนให้เชื่อ ไม่ใช่สอนให้รู้และก็ไม่มีเหตุผล สอนแต่ให้เชื่อเท่านั้น และอ้างว่าถ้าเชื่อแล้วตายไปจะได้ไปเกิดในสวรรค์ ถ้าไม่เชื่อ ตายไปจะไปเกิดในนรก ไปอ้างเอาชาติหน้าเท่านั้น เพราะฉะนั้นจึงสอนคนสามัญหรือชั้นต่ำๆ ได้สะดวก เพราะเขาไม่ต้องการใช้ปัญญาพิจารณา แม้ว่าเมื่อคนที่เชื่อคำสั่งสอนของศาสดาเช่นนั้น ในชั้นต้นจะมีน้อย แต่ต่อๆ ไปหลายชั่วอายุคนเข้า ก็มีลูกหลานสืบๆ กันไป คนที่เชื่อศาสนาของศาสดาเช่นนั้นก็มากๆ ออกไป จนถึงบางศาสนาสอนไม่ให้พิจารณาคำสอนของศาสดานั้น ตรงกันข้ามกับคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้เชื่อพระองค์ แต่สอนให้รู้ และมีเหตุมีผล คนปฏิบัติตามได้ประสพด้วยตนเองตั้งแต่ชาตินี้ไปทีเดียว เพราะฉะนั้น การแผ่ศาสนาของพระพุทธเจ้า จึงต่างกันกับศาสนาอื่น คือทรงแผ่ไปในคนชั้นสูง หรือ คนคงแก่เรียนก่อน และก็สอนด้วยปรมัตถประโยชน์อย่างยิ่ง คือให้รู้จริง การสอนแสดงประโยชน์ จะไปแสดงแก่คนสามัญไม่ใช่คงแก่เรียน เขาจะรู้จะเข้าใจได้อย่างไร แต่ถึงเช่นนั้น ศาสดาบางคนก็ยังแสดงว่าเพราะศาสนาของเขาแท้ แม้แสดงแก่คนขั้นต่ำ คนขั้นต่ำเชื่อ ต่อไปคนชั้นสูงก็เชื่อตามไป แต่พระพุทธเจ้าสอนแก่คนชั้นสูง คือ คนคงแก่เรียนแล้ว ต่อไปถึงคนชั้นสามัญถึงคนขั้นต่ำ พระพุทธเจ้าสอนพระศาสนาแก่คนชั้นสูง และสอนด้วยปรมัตถประโยชน์ประโยชน์อย่างยิ่งก่อน แต่เพราะถ้าทรงสอนเท่านั้น ก็ไม่ทั่วถึงคนขั้นต่ำลงมา เพราะฉะนั้น จึงทรงพระกรุณาแสดงธรรมต่ำลงมา ซึ่งเรียกว่าสัมปรายิกัตถประโยชน์ภายภาคหน้า แต่โดยตรง ก็ทรงแสดงประโยชน์สำหรับหมู่นั่นเอง คือแสดงธรรมแก่คนที่อยู่ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ เพื่อให้เขาประพฤติดีประพฤติชอบต่อกัน เมื่อเขาตั้งใจประพฤติดีประพฤติชอบต่อกันแล้ว นั่นเองเป็นบุญเป็นกุศลและจะให้ผลเป็นสุขในภายภาคหน้า คือตั้งแต่ตายไปแล้วด้วย เมื่อมุ่งถึง ประโยชน์ชาติหน้า จึงเรียกว่าสัมปรายิกัตถประโยชน์ในภายหน้า แต่โดยตรง ก็เพื่อประโยชน์แก่คนที่อยู่ด้วยกันเป็นหมู่นั่นเอง ถึงเช่นนั้นก็ยังมีคนเป็นอันมากที่ยังตั้งเนื้อตั้งตัวไม่ได้ ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ทรงแสดงธรรมสั่งสอนสำหรับคนเช่นนั้น คนเช่นนั้นก็ขาดประโยชน์ไป เพราะฉะนั้นจึงทรงแสดงคำสั่งสอนเลื่อนลงมาอีกชั้นหนึ่ง เพื่อจะให้คนที่ยังตั้งตัวไม่ได้ให้ตั้งตัวได้ด้วยดีในปัจจุบัน อันเรียกว่าทิฏฐธรรมิกัตถ คือประโยชน์ในปัจจุบัน เพราะฉะนั้นเมื่อรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเข้าแล้ว จึงนับเป็น 3 ชั้น ชั้นสูงสอนปรมัตถ ประโยชน์อย่างยิ่งและสอนแก่คนที่คงแก่เรียน เช่นพวกนักบวช พระเจ้าแผ่นดิน อำมาตย์ พราหมณ์ ต่อมาจึงทรงสั่งสอนแก่คนชั้น

กลางที่อยู่ด้วย กันเป็นหมวดหมู่ ให้ตั้งใจประพฤติดี ประพฤติชอบต่อกัน ต่อลงมาจึงสอนให้คนที่ยังตั้งใจไม่ได้ ตั้งตัวได้ในปัจจุบัน เพราะฉะนั้น จึงจัดประโยชน์เป็น 3 คือ ประมัตถประโยชน์สัมปรายิกัตถประโยชน์ ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ นี่เป็นหลักทางพระพุทธศาสนา ถ้าพระพุทธเจ้าสอนปรมัตถประโยชน์แก่คนชั้นต่ำหรือคนสามัญที่ไม่คงแก่เรียน เขาก็ไม่รู้ไม่เข้าใจอยู่นั่นเอง เมื่อเป็นเช่นนี้ เขาจะปฏิบัติดีปฏิบัติชอบอย่างไรได้ ก็เป็นอันไม่ได้รับประโยชน์ ทรงแสดงธรรมสั่งสอนก็เสียประโยชน์เปล่า ทรงเหนื่อยเปล่า มีคนทูลถาม พระพุทธเจ้าว่า ทำไมจึงทรงแสดงธรรมสั่งสอนแก่พระ สาวกมาก ต่อลงไปก็แสดงแก่คนที่เป็นชั้นกลาง แสดงแก่คนสามัญน้อย พระพุทธเจ้าจึงตรัสถามเป็นคำเปรียบว่า เหมือนดังคนมีนา 3 อย่าง นาอย่างดี นาอย่างกลาง นาอย่างเลว เจ้าของนาจะทำนาอะไรก่อน ก็ต้องทำนาอย่างดีก่อน เพื่อให้ได้ผล เมื่อทำนาอย่างดีเสร็จแล้ว ยังมีเวลาเหลืออยู่ก็ทำนาอย่างกลาง เพราะอย่างไรๆ ก็ยังได้ผลดีกว่าไม่ได้ เมื่อเหลือเวลาต่อไปอีก ก็ทำนาอย่างเลว เพราะถึงอย่างไรๆ ก็จะได้ผลบ้างๆ หรือไม่ได้ ก็ยังเป็นอาหารของสัตว์เช่นวัวควาย

สัจจธรรม ธรรมที่เป็นจริง แยกออกไปได้เป็นสอง คือ สัจจธรรมในทางโลกอย่างหนึ่ง สัจจธรรมในทางธรรมอย่างหนึ่ง สัจจธรรมในทางโลก ก็ได้แก่ เหตุผลที่มีที่เป็นอยู่ในโลก เช่น ฝนตกดินเปียก แดดออกดินแห้ง หรือฟ้าผ่า สิ่งที่ถูกฟ้าผ่าทลายหักพัง นี่เป็นสัจจธรรม ธรรมที่เป็นจริงในทางโลก เมื่อผู้สนใจจะรู้สัจจธรรมในทางโลก เขาก็เรียนเหตุผลในทางโลกกันจนจับได้อย่างละเอียด นำมาทำของที่ยังไม่มีไม่เป็นให้มีให้เป็นขึ้น เช่น เรือบิน เรือดำน้ำ เป็นต้น ส่วนสัจจธรรมที่เป็นในทางธรรมนั้น ก็คือ สัจจธรรมที่มีที่บุคคล บุคคลตามธรรมดา ว่าตามทางพระพุทธศาสนายังไม่เป็นคนดีคนชั่วเมื่อยังไม่ได้ทำอะไรไม่ได้พูดอะไรไม่ได้คิดอะไรที่เป็นดีหรือเป็นชั่ว พึงนึกดูเด็กๆ เมื่อเขายังไม่รู้จักดีชั่วผิดถูก เขาก็ไม่แสดงอาการดีอาการชั่วออกมาให้ปรากฏ เห็นแต่แสดงอาการ อย่างเด็กๆ ที่ไม่นิยมยึดถือกันว่าเป็นดีเป็นชั่ว ต่อเมื่อบุคคลนั้นแหละเป็นผู้ใหญ่ขึ้นแล้วทำดีออกไปเป็นเหตุ ก็ปรากฏผลให้เป็นคนดีทำชั่วออกไปเป็นเหตุก็ปรากฏเป็นคนชั่ว นี่เป็นสัจจธรรมในภายใน หรือสัจจธรรมทางธรรม และมีที่บุคคลตลอดจนถึงมรรคผลนิพพานอันเป็นสัจจธรรมชั้นสูง ก็ปรากฏที่บุคคลนั่นเอง ถ้าไม่มีบุคคลมรรคผลนิพพานก็ไม่ปรากฏ ดีชั่วจึงปรากฏที่บุคคล เหตุผลที่มีที่บุคคลแหละเป็นสัจจธรรมทางธรรม ถ้าออกไปเกี่ยวข้องกับโลกธาตุ เป็นสัจจธรรมทางโลก ทางพระพุทธศาสนามุ่งแสดงสัจจธรรมเกี่ยวกับคนเป็นใหญ่ ไม่ได้มุ่งสอนทางโลกหรือเหตุผลทางโลก

โลกแล้ว นำมาประกอบให้เป็นสิ่งต่างๆ นั้น และนำมาใช้ในทางชั่ว เช่นทำลายล้างกัน ก็ได้ผลาชั่วเป็นทุกข์ แต่ถ้าคนเป็นคนดีแล้วนำสิ่งของที่ทำขึ้นมาทนุบำรุงกันดี ได้ผลดีเป็นสุข หลักสำคัญจึงอยู่ที่คน ถ้าคนรู้จักเหตุผลทั้งส่วนดีทั้งส่วนชั่วแล้ว ต้องการผลดีไม่ต้องการผลชั่ว ก็จะได้ทำเหตุที่ดีเพื่อจะได้ผลดี ไม่ทำเหตุที่ชั่วเพื่อจะไม่ต้องได้ผลชั่ว ทั้งสำหรับตัว ทั้งสำหรับคนที่อยู่ด้วยกัน เมื่อคนมุ่งทางธรรมอยู่เช่นนี้อยู่ด้วย แม้จะมีสิ่งของที่ไม่ได้เกิดขึ้นใช้ทันสมัย ก็อยู่ด้วยกันเป็นสุขไม่เบียดเบียนกัน แต่ถ้าไม่มีหลักธรรมในตนแล้วอยู่ด้วยกันเป็นทุกข์เพราะเบียดเบียนกัน พระพุทธเจ้ามุ่งสอนคนให้เป็นคนดี ไม่ให้เป็นคนชั่ว จึงทรงแสดงสัจจธรรมที่บุคคลตั้งแต่เบื้องต้นไปจนถึงเบื้องสูง

–14–

ทรงทำวัตรเย็นจบแล้ว ทรงสดับวินัยกถา "นิสสัคคีย์ ปาจิตตีย์" พระอมรโมลี อ่านถวาย ในพระอุโบสถ วันที่ 13 พฤศจิกายน 2521

ศัพท์ว่า ปาจิตตีย์ นั้น ท่านแปลว่า การละเมิดอันยังกุศล (คือความดี) ให้ตก ได้แก่อาบัติ บางทีจะแปลว่า วิติกกมะ อันควรยำเกรงจะได้กระมัง เป็นได้ทั้งชื่ออาบัติทั้งชื่อสิกขาบท ศัพท์ว่า นิสสัคคีย์นั้น

แปลว่าทำให้สละสิ่งของ คือสิ่งใดเป็นเหตุจึงต้องอาบัติทำให้สละสิ่งนั้น แปลอย่างนี้เป็นคุณบทแห่งปาจิตตียะ ถ้าเป็นคุณบทแห่งสิ่งของ แปลว่าจำจะสละ 2 ศัพท์นั้นควบกัน แปลว่า วิติกกมะ ชื่อว่าปาจิตตีย์ อันทำให้สละสิ่งของ เป็นชื่อแห่งสิกขาบท แปลว่าปรับโทษชื่อนั้น

สิกขาบทกัณฑ์นี้ มี 30 จัดเข้าเป็น 3 วรรค วรรคละ 10 มาตรานี้ใช้ทั้งในพระวินัย ทั้งในพระสูตร 10 สูตรจัดเข้าเป็นวรรคเหมือนกัน

ของที่เป็นนิสสัคคีย์ใน 30 สิกขาบทนี้ ควรจะจัดเข้าได้เป็น 3 หมวด

หมวดที่ 1 เป็นนิสสัคคีย์โดยวัตถุ

หมวดที่ 2 เป็นนิสสัคคีย์โดยอาการของภิกษุ

หมวดที่ 3 เป็นนิสสัคคีย์โดยล่วงเวลา

หมวดที่ 1 เป็นนิสสัคคีย์โดยวัตถุ

ทองเงิน ของเป็นกัปปิยะที่แลกเปลี่ยนด้วยรูปิยะ สันถัดที่หล่อเจือด้วยไหม สันถัดที่หล่อด้วยขนเจียมดำล้วน สันถัดที่หล่อใช้ขนเจียมดำเกินส่วน

หมวดที่ 2 เป็นนิสสัคคีย์โดยอาการของภิกษุ

โดยกิริยาที่ได้มา

จีวรที่รับจากมือนางภิกษุณีผู้มิใช่ญาติจีวรที่ขอต่อคฤหัสถ์ผู้มิใช่ญาติมิใช่ปวารณา จีวรที่ขอเกินกำหนดในเมื่อมีสมัยที่จะขอได้จีวรที่สั่งให้เขาจ่ายดีขึ้นไปกว่าที่เขากำหนดไว้มี 2 ชนิด จีวรที่ได้มาด้วยทางเกินกำหนด ของที่แลกเปลี่ยนกับคฤหัสถ์ได้มา บาตรที่ขอเขาในกาลยังไม่ควร จีวรที่ให้แก่ภิกษุอื่นแล้วชิงเอาคืนมา ด้ายที่ขอเขามาทอจีวร จีวรที่สั่งให้ช่างหูกทอดีกว่าเจ้าของเขากำหนดไว้ ลาภสงฆ์ที่น้อมมาเพื่อตน

โดยกิริยาที่ทำ

จีวรที่ใช้ภิกษุผู้มิใช่ญาติ ให้ซักก็ดี ให้ย้อมก็ดี ให้ทุบก็ดี สันถัดที่หล่อใหม่ในเมื่อใช้สันถัดเก่ายังไม่ถึง 6 ปี สันถัดที่หล่อใหม่ไม่เอาสันถัดเก่าปน

โดยกิริยาทำให้ล้ำกำหนด

ขนเจียมที่ถือมาเองเกิน 3 โยชน์ ผ้าอาบน้ำฝนที่หาได้หรือทำ นุ่งล้ำวันกำหนด

หมวดที่ 3 เป็นนิสสัคคีย์โดยล่วงเวลา

ไตรจีวรอยู่ปราศจากเกินราตรีหนึ่ง อดิเรกจีวรล่วง 10 วัน อดิเรกบาตรล่วง 10 วัน อกาลจีวรที่ได้อนุญาตเกินเดือนหนึ่ง อัจเจกจีวรล่วงจีวรกาล จีวรอยู่ปราศเกิน 6 คืนในคราวได้อนุญาตพิเศษสัชล่วง 7 วัน

อาบัติตั้งแต่นิสสัคคีย์ลงไปจัดเป็นอาบัติเบา เรียกลหุกาบัติ และจะพ้นได้ด้วยวิธีแสดง เรียกเทสนาคามินี ถุลลัจจัย ก็จัดเข้าในหมวดนี้เหมือนกัน

ปาจิตตีย์

ศัพท์นี้ แก้ไว้แล้วในกัณฑ์ที่ 6 ปาจิตตีย์ที่ไม่ต้องให้เสียสละสิ่งของเรียกให้แปลกจากนิสสัคคียปาจิตตีย์ว่า สุทธิกาปาจิตตีย์ แปลว่าปาจิตตีย์ล้วน แต่ในบาลีเรียกเพียงปาจิตตีย์

สิกขาบทในกัณฑ์นี้มี 92 จัดเข้าเป็น 9 วรรคๆ ละ 10 สิกขาบท เว้นไว้แต่สหธรรมิกวรรคที่ 8 มี 12 สิกขาบท

การละเมิดข้อห้ามในกัณฑ์นี้ให้ต้องอาบัติปาจิตตีย์เสมอกันแม้อย่างนั้น ความเสียยังยิ่งหย่อนกว่ากัน มีฉันของไม่ได้ประเคน กับพูดมุสาเป็นตัวอย่าง ภิกษุผู้มิได้พิจารณาให้แจ้งอรรถรสนี้ ที่สะเพร่าก็จะสำคัญเห็นว่าล่วงได้ทั้งนั้น ไม่เสียหายเพียงไร ที่เคร่งก็จะถือเป็นสำคัญไปทุกอย่าง จนเสียความสะดวก ข้าพเจ้าปรารถนาจะให้ผู้ศึกษาวินัยหยั่งเห็นอรรถรส โดยถ่องแท้ จะได้ปฏิบัติให้สำเร็จประโยชน์จริงๆ จึงแสดงข้อห้ามในกัณฑ์นี้จัดเป็นหมวด ตามความเสียหนักเบาอย่างไร วางไว้พอเป็นตัวอย่าง เพื่อเป็นทางสันนิษฐานดังต่อไปนี้

1. ข้ออันทำให้เป็นคนเลวคือ กล่าวมุสา กล่าวส่อเสียด ดื่มสุราเมรัย โจทด้วยสังฆาทิเสส ไม่มีมูล

2. ข้อแสดงความดุร้าย คือกล่าววาจาเสียดแทงให้เจ็บใจ ให้ประหาร เงื้อมือทำอาการดุจเช่นนั้น ฆ่าสัตว์ดิรัจฉาน

3. ข้ออันทำให้เสียหาย คือประจานความชั่วของกันและกัน ปิดความชั่วของกันและกัน นั่งในที่ลับกับหญิงสองต่อสอง นอนร่วมในเขตกับหญิง เดินทางกับพ่อค้าผู้ซ่อนเอาของต้องห้ามเข้ามา เดินทางกับหญิง แอบฟังความผู้อื่น เห็นของตกถือเอาเป็นของเก็บได้

4. ข้ออันส่อความซุกซน คือ เล่นจี้ เล่นน้ำ หลอนภิกษุ ซ่อนของเพื่อล้อเล่น พูดเย้าให้เกิดรำคาญ

5. ข้ออันทำให้เสียกิริยา คือ รับนิมนต์ฉันไว้ก่อนแล้วไปฉันในที่นิมนต์ทีหลัง ไม่แบ่งขนมที่เขาถวายมามากมายแก่ภิกษุอื่น เข้าไปนั่งแทรกแซงในสกุลที่เขากำลังบริโภคอาหาร รับปวารณาเกินกำหนด บริโภคจีวรซึ่งวิกัปไว้อันยังไม่ได้ถอน น้อมลาภที่เขาจะถวายสงฆ์มาเพื่อบุคคล ติเตียนภิกษุเจ้าหน้าที่ผู้ทำกิจสงฆ์ ไม่เอื้อเฟื้อในพระวินัย ให้ฉันทะเพื่อกรรมอันเป็นธรรม แล้วบ่นว่าเมื่อภายหลังคุ้ยอธิกรณ์ขึ้นทำใหม่เมื่อสงฆ์กำลังวินิจฉัยกิจการอยู่ ไม่ให้ฉันทะลุกไปเสีย พร้อมใจกับสงฆ์ให้จีวรแก่ภิกษุรูปหนึ่งแล้วบ่นว่าเมื่อภายหลัง

6. ข้ออันส่อความสะเพร่าคือ เอาเสนาสนะของสงฆ์ไปตั้งใช้ในที่แจ้งแล้วไม่เก็บ เอาที่นอนปูไว้ใน

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จประทับ ณ พระปั้นหยา วัดบวรนิเวศวิหาร

วิหารของสงฆ์ให้กีดที่ เอาน้ำมีตัวสัตว์เทรดหญ้ารดดิน บริโภคน้ำมีตัวสัตว์

7. ข้อที่ล่วงแล้วให้เสียธรรมเนียมของภิกษุ คือ นอนร่วมกับอนุปสัมบัน ขุดดิน พรากภูตคาม ฉันคณโภชนะ ห้ามโภชนะแล้วกลับฉันอีก ฉันอาหารในวิกาล ฉันอาหารเป็นสันนิธิ ฉันของไม่ได้รับประเคน ขอโภชนะอันปราณีต ไม่เจ็บและผิงไฟ นุ่งห่มผ้าไม่ได้ทำพินทุ ไม่บอกลาก่อนเข้าบ้านในวิกาล ทำกล่องเข็มงา ทำเตียงตั่งมีเท้าสูงกว่าประมาณ ทำเตียงตั่งหุ้มนุ่น ทำจีวรและผ้าบริขารบางอย่างให้ล่วงประมาณ

พระศาสดาทรงบัญญัติสิกขาบทเพื่อจะป้องกันโทษเหล่านี้และนำความดีความงามมาแก่สาวก

พระราชกรณียกิจ
ในวันอังคารที่ 14 พฤศจิกายน
พุทธศักราช 2521

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสวยพระกระยาหารเช้าแล้วเวลา 07.10 น. ปลงพระเกศา เวลา 08.00 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ จบแล้วทรงสดับธรรมกถา **เรื่องความเป็นมาของพระพุทธศาสนา** พระโสภณคณาภรณ์ อ่านถวาย เสด็จขึ้นเวลา 08.40 น.

เวลา 09.30 น. เสด็จลงทรงศึกษาพระธรรมวินัยที่พระตำหนักเพ็ชร พระราชบัณฑิตถวายพุทธประวัติบรรยาย จนถึงเวลา 10.25 น จึงเสด็จขึ้น

เวลา 11.00 น.เสวยพระกระยาหารเพล วันนี้นายทหารจากกองทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ ขึ้นเฝ้าฯ ถวายพระกระยาหารเพล

เวลา 12.34 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวรจากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปยังกองบัญชาการทหารอากาศดอนเมือง เพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินไปทรงถวายสักการะพระธาตุเชิงชุม จังหวัดสกลนคร

พระสงฆ์โดยเสด็จพระราชดำเนินไปในขบวน
ในวันนี้มี

1. สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) วัดบวรนิเวศวิหาร
2. สมเด็จพระธีรญาณมุนี (ธีร์ ปุณฺณโก) วัดจักรวรรดิราชาวาส
3. พระพรหมมุนี (สนั่น จนฺท ทปชฺโชโต) วัดนรนาถสุนทริการาม

4. พระวิสุทธาธิบดี (ไสว ฐิตวีโร) วัดไตรมิตรวิทยาราม
5. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี (บุญเรือน ปุณณโก) วัดบวรนิเวศวิหาร
6. พระครูปริยัติสารโสภณ (อภิพล อภิพโล) วัดบวรนิเวศวิหาร
7. พระครูปลัดสัมพิพัฒฒญาณาจารย์ (บุญช่วย สุชวโน) วัดบวรนิเวศวิหาร
8. พระสหจรอีก 5 รูป

เวลา 13.05 น. เครื่องบินพระที่นั่งออกจากกองบัญชาการกองทัพอากาศ ดอนเมือง ถึงสนามบินบ้านค่าย จังหวัดสกลนคร เวลา 14.37 น.

นายสายสิทธิ์ พรแก้ว ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนครเฝ้าฯ รับเสด็จฯแล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระธาตุเชิงชุม

เวลา 14.53 น. เสด็จฯถึงวัดพระธาตุเชิงชุม เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่ศาลาที่จัดถวายไว้ ทรงครองจีวรลดพระอังสาพร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวรเสร็จแล้วเสด็จฯ เข้าสู่พระอุโบสถ พระเทพวิมลเมธี (วันดี สิริวณโณ) เจ้าอาวาส รอรับเสด็จฯ ที่ประตูหน้าพระอุโบสถ

พระสงฆ์ที่เฝ้ารับเสด็จในพระอุโบสถเจริญชัยมงคลคาถา โดยจัดอาสนะนั่งราบกับพื้นปูพรม ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ทรงกราบ 3 ครั้ง แล้วประทับราบหันพระพักตร์ไปทางพระสงฆ์ จากนั้นประธานสงฆ์กล่าวสัมโมทนียกถาถวายพระพร พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชทรงมีพระราชดำรัสตอบว่า

"ขอกราบนมัสการพระคุณเจ้า มีเจ้าพระคุณสมเด็จฯ เจ้าคณะหนตะวันออกเฉียงเหนือ เจ้าคณะภาค และพระสังฆาธิการทั้งหลาย

กระผมขอขอบคุณพระคุณเจ้าทั้งหลาย ที่เมตตาอย่างพร้อมเพรียง ณ ที่นี้ ซึ่งเป็นนิมิตหมายแสดงถึงความเจริญของคณะสงฆ์ในภูมิภาคนี้ ที่จะเป็นที่พึ่งทางใจของประชาชน และเป็นผู้นำให้ประชาชนอยู่เย็น เป็นสุข เป็นพลเมืองดีของชาติ พระศาสนา และพระมหากษัตริย์

การบวชของกระผมในครั้งนี้ ก็ด้วยมุ่งหวังศึกษาพระธรรมวินัยให้มีความเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อนำไปปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสม อำนวยประโยชน์แก่ประเทศชาติของเรา ยิ่งได้รับเมตตาธรรมจากพระคุณเจ้าดังที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เป็นกำลังส่งเสริมก่อให้เกิดพลังใจสุดที่จะประมาณได้

การมาสักการะพระธาตุเชิงชุม ซึ่งเป็นที่สักการะของมหาชนทั่วไป ทำให้กระผมปลาบปลื้มปีติมีศรัทธายิ่งขึ้น

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณพระคุณเจ้าทั้งหลายที่เมตตา มาให้เป็นกำลังใจอีกครั้งหนึ่ง และขอให้พระคุณเจ้าถึงซึ่งความเจริญงอกงามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนายิ่งๆ ขึ้นโดยทั่วกัน"

เมื่อมีพระราชดำรัสจบแล้ว ทรงถวายหนังสือพระไตรปิฎกแปล 1 จบ สำหรับวัดพระธาตุเชิงชุม แก่เจ้าอาวาส

จากนั้นสมเด็จพระธีรญาณมุนีนำสวดทำวัตรเย็น

เวลา 15.34 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯไปยังองค์พระธาตุเชิงชุม ทรงจุดธูปเทียนเครื่องบูชาตะบะมุกถวายเป็นเครื่องราชสักการะในการทรงผนวชแด่พระธาตุเชิงชุม แล้วทรงกราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์ 3 ครั้ง ทรงรับดอกไม้ธูปเทียนแล้วทรงจุดประณมพระหัตถ์

สมเด็จพระญาณสังวรนำกล่าวคำบูชา จบแล้วนำเสด็จฯประทักษิณองค์พระธาตุเชิงชุม พร้อมด้วยพระสงฆ์ที่ตามเสด็จฯครบ 3 รอบ แล้วเจ้าพนักงานเชิญธูปเทียนปักที่ราวเทียนกระถางธูป เสด็จฯเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงถวายย่ามและมีพระราชดำรัสกับเจ้าอาวาส สมควรแก่เวลา ทรงกราบลาพระพุทธปฏิมาประธานในพระอุโบสถ และทรงลาเจ้าอาวาส

จากนั้นพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถไปทรงครองจีวรคลุมพระอังสา ณ ศาลาที่จัดไว้

เวลา 16.07 น. ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินออกจากวัดพระธาตุเชิงชุม ไปยังสนามบินบ้านค่าย แล้วประทับเครื่องบินพระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินกลับสู่กรุงเทพมหานคร เสด็จพระราชดำเนินถึงวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเวลา 18.26 น. ทรงเข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 20.20 น.

–15–

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว ทรงสดับธรรมกถา "ความเป็นมาของพระพุทธศาสนา" พระโสภณคณาภรณ์ อ่านถวายในพระอุโบสถ วันที่ 14 พฤศจิกายน 2521

ความเป็นมาของพระพุทธศาสนาต่อเนื่องกับ บรรพชิต คือ ผู้บวชในพระพุทธศาสนา เมื่อพระพุทธเจ้าตรัสรู้ประกาศพระพุทธศาสนา ในชั้นต้น ก็ทรงแสดงธรรมอันเป็นสัจจธรรมชั้นปรมัตถประโยชน์ ครั้นเมื่อมีผู้เลื่อมใสบวชขึ้นในพระพุทธศาสนามากเข้า และมีผู้ประพฤติไม่ดีไม่ชอบ ก็ทรงบัญญัติวินัยเป็นข้อห้ามไว้อีกส่วนหนึ่ง พระพุทธศาสนาจึงแยกออกเป็น 2 คือ เป็นธรรม 1 เป็นวินัย 1. และเมื่อพระพุทธเจ้า จวนจะปรินิพพาน ก็ได้ตรัสไว้ว่า **"โดยกาลล่วงไปแห่ง เรา ธรรมะและวินัยที่เราได้แสดงแล้ว**

ได้บัญญัติแล้ว เป็นศาสดาของท่านทั้งหลาย"

เมื่อพระพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว ความทราบไปถึงสาวกที่อยู่ต่างถิ่น มีพระสาวกหมู่หนึ่งซึ่งรวมไปกับพระมหากัสสปได้ทราบการปรินิพพานของพระพุทธเจ้า พระทั้งหลายที่ยังเป็นปุถุชนอยู่ก็เศร้าโศกเสียใจร้องไห้ ส่วนพระที่เป็นพระอรหันต์ก็ได้ธรรมสังเวชคือความสลดใจเป็นไปตามธรรม แต่มีพระบวชเมื่อแก่องค์หนึ่ง ชื่อ สุภัททะ กลับชอบใจกล่าวห้ามปรามพระที่เศร้าโศกเสียใจว่า อย่าร้องไห้ อย่าเศร้าโศกเลย พระพุทธเจ้าปรินิพพานเสียดีแล้ว พ้นทุกข์พ้นร้อน เพราะยังไม่ปรินิพพาน ทรงแสดงว่าสิ่งนั้นควรทำสิ่งนั้นไม่ควรทำ พวกเราต้องจำใจทำตาม เป็นการลำบากใจ พระพุทธเจ้าปรินิพพานเสียแล้ว ไม่มีใครว่ากล่าวเราละ ทำได้ตามชอบใจ

พระมหากัสสปเถระได้ทราบข่าวแล้วก็เกิดสังเวชว่า เพียงพระศาสดาปรินิพพานได้ 7 วันเท่านั้น ยังมีภิกษุที่เป็นบาปกล่าวล่วงเกินถึงเช่นนี้ แต่เพราะยังไม่เป็นเวลาสมควรที่จะพูดขึ้น ท่านก็เป็นแต่เพียงสั่งสอนพระทั้งหลายไม่ให้เศร้าโศกเสียใจร้องไห้ และชวนกันเดินทางมาถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระ ครั้นถวายพระเพลิงพระพุทธสรีระเสร็จแล้ว เมื่อพระมหาเถระประชุมกันอยู่ ท่านจึงเล่าเรื่องที่เป็นมาให้ฟังแล้วชักชวนกันทำสังคายนา

ในเรื่องสังคีติหรือสังคายนา แสดงว่า เมื่อทำปฐมสังคายนา พระมหากัสสปเป็นผู้ถามพระวินัย พระอุบาลีเป็นผู้แก้ ด้วยถามว่าปฐมปาราชิก พระพุทธเจ้าบัญญัติที่ไหน และปรารภใคร เรื่องอะไร **พระอุบาลีก็แก้ไปเป็นตอนๆ จนตลอดพระวินัย พระเถระที่ประชุมกันนั้นก็สวดขึ้นพร้อมๆ กัน ไปจนจบ เป็นอันท่องกันไปในเวลานั้น**

ในส่วนพระธรรมซึ่งแยกเป็นพระสูตรและพระอภิธรรมหรือปรมัตถ์ ก็เช่นเดียวกัน แต่ว่าพระอานนท์เป็นผู้ทรงธรรม พระมหากัสสปจึงนิมนต์ให้พระอานนท์เป็นผู้แสดง ตามเรื่องสังคีติหรือสังคายนาก็เล่าไว้เหมือนกัน คือ พระมหากัสสปถามว่าพระสูตรนั้นพระพุทธเจ้าทรงแสดงที่ไหน และปรารภใคร แสดงว่าอย่างไร พระอานนท์ก็แก้ แต่ดูไม่น่าจะเป็นเช่นนั้น **พระอานนท์แสดงพระสูตรตั้งแต่ต้น ท่านจะจับสูตรไหนก็ตาม แสดงไปตอนหนึ่งให้ฟัง พระที่ประชุมกันอยู่ ก็ฟังแล้วก็พิจารณากันว่าถูกหรือไม่ถูก ถ้าถูกก็ท่องตามกันไป ถ้าไม่ถูกก็สอบสวนถามกันว่าอย่างไรถูก เมื่อตกลงกันว่าอย่างไรถูก แล้วก็สวดพร้อมๆ กันไป ท่องกันไปในเวลานั้นทีเดียว จบตอนหนึ่งๆ ก็ท่องตอนหนึ่งๆ**

ต่อมาครั้งที่ 2 พระวัชชีบุตร เกิดลดพระวินัยลงมาหาคน ที่ท่านอ้างว่าแสดงวัตถุ 10 หย่อนวินัยลงมาให้พอประพฤติได้สะดวกมี 10 อย่าง จึงเรียกว่า วัตถุ 10 อยากจะรู้ไปดูในสังคีติได้เพราะพระธรรมและวินัยท่านจำได้ด้วยปากจนขึ้นใจ เมื่อมีพวกที่หย่อนต่อพระวินัย อดพระวินัยลงมาหาคนเสีย ก็

หย่อนลงไปชั้นหนึ่ง ถ้าปล่อยลงไปเช่นนั้น ก็จะหย่อนลงไปอีก แต่พระเถระครั้งกระนั้น มีพระยสเถระกากัณฑกบุตรเป็นต้น ไม่เห็นด้วย ไม่ยอมทำตามพวกที่หย่อนวินัยลงมาหาคน จึงชักชวนพระพวกที่เคร่งครัด ให้รวมกันเข้าทำสังคายนาอย่างที่กล่าวมาแล้ว คือให้ท่านผู้ชำนาญวินัย แสดงวินัยเป็นตอนๆ แล้วพระที่ประชุมกันก็ว่าตามกันเป็นตอนๆ ไปจนจบพระวินัย แล้วให้แสดงธรรมเป็นตอนๆ ว่าตามกันไปจนจบ เมื่อเป็นเช่นนี้ก็พิสูจน์ได้ว่า พระวินัยที่พระวัชชีบุตรหย่อนลงมาหาคน **ผิดพระบัญญัติที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ใช้ไม่ได้ ท่านจึงกำจัดพระวัชชีบุตรออกจากหมู่จากพวก**

ต่อมาก็ถึงสังคายนาครั้งที่ 3 มีเรื่องแสดงว่าเดียรถีย์ปลอมบวชแยกออกเป็น 2 ชนิด คือ เข้ามาบวชในหมู่ภิกษุนั่นเอง แต่ว่าเมื่อบวชแล้วไม่ได้ศึกษาพระธรรมวินัย ปฏิบัติไปตามลัทธิเดิมของตัวบ้าง เข้ามาปลอมตัวนุ่งห่มอย่างภิกษุในพระพุทธศาสนาแล้วปฏิบัติตามลัทธิเดิมของตัวบ้าง พระโมคคัลลีบุตรเถระเป็นผู้เคร่งครัดในเวลานั้น เห็นไม่ดี ไม่ชอบ ไม่ถูก **จึงชักชวนพระเถระซึ่งเป็นผู้หนักอยู่ในธรรมวินัยให้ทำสังคายนาอีกคราวหนึ่ง วิธีทำก็ทำชนิดที่กล่าวมาแล้ว**

ต่อจากตติยสังคายนา คือสังคายนาครั้งที่ 3 ออกไปทำที่ลังกา มีเรื่องที่ท่านเล่าไว้ว่าพระมหินท์ที่พระโมคคัลลีบุตรส่งออกไปประกาศศาสนาที่ลังกาไปบวชคนชาวลังกาได้มาก พระลังกาเล่าเรียนพระพุทธศาสนาจนถึงจำพระพุทธศาสนาได้ด้วยกันเป็นอันมาก ท่านจึงชักชวนกันให้ทำสังคายนาในลังกา ให้ท่านองค์หนึ่งที่ทรงจำเป็นผู้ว่านำขึ้นแล้วพระองค์อื่นที่ประชุมกันก็ว่าตาม สังคายนาครั้งนี้ไม่มีเรื่องอะไร แต่ว่าท่านได้ทำสังคายนา ก็เพื่อประกาศพระพุทธศาสนาว่า ตั้งมั่นแล้วที่ลังกาเพราะมีพระลังกาสามารถ จำพระพุทธศาสนาทั้งฝ่ายพระวินัย ทั้งฝ่ายธรรมจนถึงสามารถทำสังคายนาได้ นี่เรียกว่าสังคายนาครั้งที่ 4 หรือจตุตถสังคายนา

ต่อจากนั้นไป พระเถระในรุ่นหลัง เห็นความทรงจำของคนเสื่อมทรามลง และประเทศลังกาเองก็ถูกข้าศึกรุกราน พวกทมิฬข้ามฟากมารบบ้าง เกิดกบฏในประเทศบ้าง เมื่อบ้านเมืองเรียบร้อยลงคราวหนึ่ง ท่านก็ชวนกันจารึกพระพุทธศาสนา ลงเป็นตัวหนังสือในใบลาน แต่เมื่อพิจารณาดู ก่อนที่จะจารลงไปเป็นตัวหนังสือในใบลาน ก็ต้องทำสังคายนา คือประชุมกันให้ท่านผู้ชำนาญว่านำขึ้น และพิจารณาสอบสวนจนเห็นว่าถูกต้องแล้ว ก็ว่าตามเป็นตอนๆ จนจบแล้วจึงจารลงเป็นตัวหนังสือ เรียกว่าสังคายนาครั้งที่ 5 หรือปัญจมสังคายนา

ต่อจากนั้น สังคายนาไม่มี เพราะพุทธศาสนาปรากฏเป็นตัวหนังสือแล้ว ในประเทศไทยปรากฏว่าพระเจ้าแผ่นดินได้ทรงให้ชำระพระไตรปิฎก ก็เป็นแต่เอาหนังสือมาพิจารณาสอบสวนแล้วก็จารลงไป จนถึงในกระดาษเป็นหนังสือพิมพ์ นี่ไม่ใช่สังคายนา เป็นเพียงชำระหนังสือเท่านั้น กว่าจะจารึกพระพุทธศาสนาลงเป็นตัวหนังสือ พระพุทธศาสนาก็ล่วงไปกว่า 450 ปี เมื่อเป็นเช่นนี้ก็น่าจะมีเรื่องที่มิใช่พระพุทธศาสนาปลอมเข้ามาอยู่ด้วย เช่น สูตรที่แสดงว่า พระราหู อมพระอาทิตย์ อมพระจันทร์ นี่มีในพระไตรปิฎกเหมือนกัน พระพุทธเจ้าไม่ทรงแสดงธรรมชนิดนี้ จึงสันนิษฐานได้ว่าปลอมเข้ามา แต่ถึงอย่างนั้น ก็ยังดีกว่าที่จะไม่จารึกลงไว้ ถ้าไม่จารึกลงไว้ จะเสื่อมสูญไปเท่าไรก็ไม่รู้

ทรงสดับธรรมกถา สรุปเรื่องพระพุทธเจ้า และพระพุทธศาสนา ที่พระตำหนักเพ็ชร พระราชบัณฑิต อ่านถวาย วันที่ 14 พฤศจิกายน 2521

เมื่อว่าถึงพระพุทธศาสนา ก็ต้องว่าถึงพระ-พุทธเจ้า ซึ่งเป็นผู้ตรัสรู้และประกาศพระพุทธศาสนาในเบื้องต้น พระพุทธเจ้าเมื่อก่อนตรัสรู้ พระองค์ทรงเกิดในสกุลกษัตริย์ซึ่งเป็นสกุลสูง เป็นโคตมโคตร ซึ่งเป็นโคตรที่เขานิยมนับถือกันทั้งเป็นขัตติยมหาศาล คือกษัตริย์ที่มั่งมี มีรูปพรรณสัณฐานงาม มีพื้นเพเป็นคนเฉลียวฉลาด ทั้งทรงเรียนความรู้จนเป็นผู้สามารถในกิจการงานที่พึงประกอบทำตามหน้าที่ของผู้ปกครองได้ด้วยดี ไม่มีบกพร่อง มีปราสาทเป็นที่อยู่เหมาะแก่ฤดูทั้งสาม 3 ปราสาท มีคนใช้ของใช้บริบูรณ์ฟุ่มเฟือย มีคนคอยบำรุงบำเรอทั้งกลางวันกลางคืน ทรงปกครองประชุมชนที่อยู่ในปกครองให้เป็นไปได้ด้วยดีไม่มีข้อที่จะพึงติเตียนได้ ทั้งในเวลานั้นก็ไม่มีศัตรูภายนอกที่จะเข้ามารุกรานอาณาเขต ไม่มีศัตรูภายในที่จะเกิดขึ้นเป็นขบถในภายในบ้านเมือง มีพระชายา มีพระโอรส ที่จะสืบสายบริบูรณ์หมด ซึ่งน่าจะทำให้พระองค์ทรงลุ่มหลงอยู่แต่หาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะทรงพิจารณาเห็นไกล คือ เห็นว่าคนทั้งหมด ต้องแก่ต้องเจ็บ ต้องตายไปตามๆ กัน เพราะคนที่เกิดมาก่อนแก่เจ็บตายไปให้ คนปัจจุบันเห็นคนปัจจุบันก็ต้องแก่เจ็บตายให้คนภายหลังเห็น คนภายหลังก็จะต้องแก่เจ็บตายให้คนภายหลังต่อๆ ไปเห็นเป็นตัวอย่าง จึงทรงสังเวชคือสลดใจ ทรงเห็นว่าการปล่อยให้พระองค์หมกมุ่นอยู่ในความสุขเช่นนั้นไม่ทำให้

ต้นสาละลังกาที่วัดบวรนิเวศฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปลูกเมื่อ 11 ก.ค. 2510

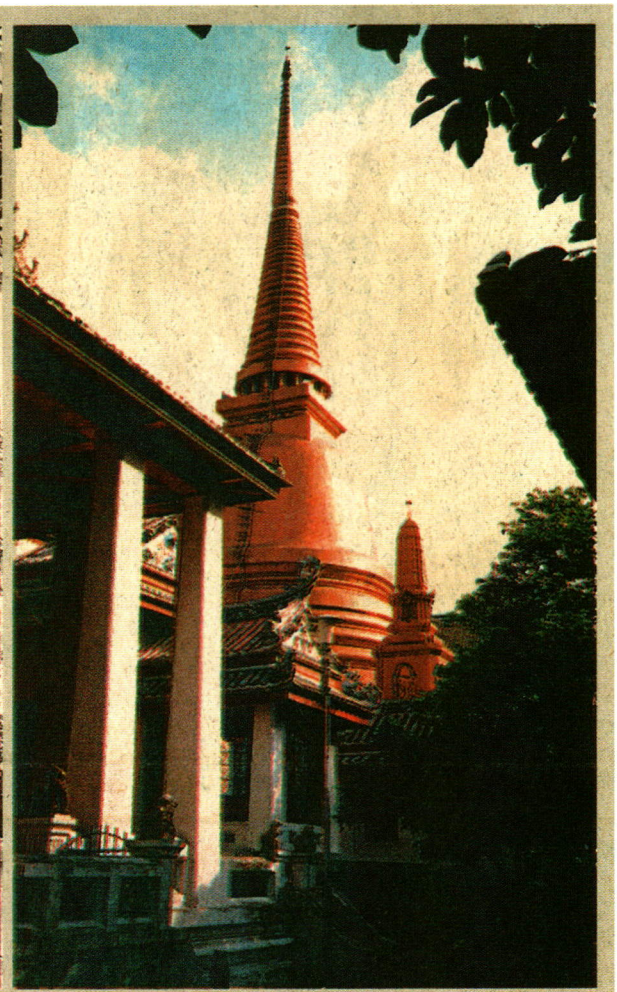

มุมหนึ่งของวิหารเก่งและพระเจดีย์

พื้นเพดีขึ้นไปกว่าเดิมได้ทั้งไม่พ้นจากความแก่ ความเจ็บ ความตาย เมื่อทรงสังเวชสลดใจแรงกล้า จึงเสด็จออกไปแสวงหาโมกขธรรม ธรรมเป็นเครื่องพ้น หรือธรรมเป็นที่พ้น จนได้ตรัสรู้เป็นสัมมาสัมพุทโธ ตรัสรู้เองโดยชอบ หรือเป็นพุทโธ ผู้ตื่นดังที่ได้เรียนกันมาแล้วตามเรื่องที่เรียกว่าพระพุทธประวัติ เมื่อได้ตรัสรู้แล้ว ทรงคิดจะแสดงคำสั่งสอนด้วยพระกรุณา คือ สงสาร แต่มาทรงพิจารณาเห็นว่าคนหรือสัตว์โลก ยังเป็นผู้หมกมุ่นอยู่ในอาลัยคือความพัวพัน ยากที่จะมีผู้ตรัสรู้ตามพระองค์ได้ ตามพระประวัติแสดงว่า ทรงท้อแต่เพราะอาศัยพระเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ซึ่งเรียกว่า พรหมวิหาร เข้ามาเตือนพระทัย ที่ท่านแสดงไว้ว่าพระมหาพรหมมาทรงอาราธนาให้ทรงแสดงธรรม จึงได้ทรงแสดงธรรม ประกาศศาสนา แสดงสัจจธรรม ในชั้นต้น ทรงแสดงแก่บรรพชิตด้วยกันก่อน ต่อไปก็ทรงแสดงแก่ท่านผู้คงแก่เรียน เช่น กษัตริย์ พราหมณ์ คหบดี ต่อไป ก็ทรงแสดงแก่คนธรรมดา เพราะทรงพิจารณาเห็นว่า เมื่อบุคคลไม่ได้บรรลุถึงธรรมพิเศษชั้นสูง ก็พอจะปฏิบัติ ให้อยู่ด้วยกัน ตามหมู่ตามคณะได้ จึงรวมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแยกเป็น 3 คือ สอนให้คนรู้จริงเห็นจริง ซึ่งเรียกว่าปรมัตถประโยชน์อย่างหนึ่ง เป็นชั้นสูง สอนให้คนปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อกันและกัน สำหรับคนที่อยู่ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ ซึ่งเรียกว่าสัมปรายิกัตถะประโยชน์ภายหน้า ส่วนหนึ่งสอนให้คนตั้งตัวได้ ซึ่งเรียกว่า ทิฏฐธัมมิกัตถะประโยชน์ในปัจจุบัน อีกอย่างหนึ่ง ถ้าบุคคลประพฤติตามหรือปฏิบัติตามคำสั่งสอน ของพระพุทธเจ้า คนที่ตั้งตัวยังไม่ได้ เมื่อปฏิบัติในทิฏฐธัมมิกัตถะ ก็จะตั้งตัวได้ คนที่ตั้งตัวได้ อยู่ด้วยกันเป็นหมวดหมู่เมื่อประพฤติในสัมปรายิกัตถะต่อกันและกัน ก็จะอยู่ด้วยกันเป็นสุข กว่าจะตาย แต่ว่า เพราะ

ยังไม่บรรลุถึงปรมัตถประโยชน์ แม้ตายไปก็จะต้องไปเกิดอีก เมื่อเกิดอีกก็ต้องแก่ ต้องเจ็บ ต้องตายอีก ต่อเมื่อได้บรรลุปรมัตถประโยชน์นั่นแหละ จึงจะไม่ต้องเกิด ไม่ต้องแก่ ไม่ต้องตาย

เมื่อคนเรารู้คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามในประโยชน์ทั้ง 3 ตามสามารถ ขั้นต้นก็ปฏิบัติทิฏฐธัมมิกัตถะ ขั้นที่ 2 ก็ปฏิบัติสัมปรายิกัตถะ ขั้นที่ 3 ถ้าสามารถก็ปฏิบัติปรมัตถะ แม้ยังไม่บรรลุปรมัตถะในปัจจุบัน ก็ได้ชื่อว่าปฏิบัติในกุศลธรรมชั้นสูง เป็นอันได้เริ่มบากทางเข้าสู่ประโยชน์ชั้นสูง ผลที่ได้ประสบก็เป็นสุขทั้งในปัจจุบัน ทั้งในกาลต่อไป กว่าจะถึงที่สุด

พระราชกรณียกิจ
ในวันพุธที่ 15 พฤศจิกายน
พุทธศักราช 2521

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ตื่นพระบรรทมแล้ว เวลา 07.00 น. เสวยพระกระยาหารเช้า

เวลา 08.37 น. นางกุสุมา พรหมผลิน และคุณหญิงเพ็ญศรี ไชยยงค์ เฝ้าฯบนพระตำหนักทรงพรต กลับเวลา 08.58 นง

วันนี้เป็นวันธรรมสวนะ เวลา 09.00 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเช้า และทรงสดับพระธรรมเทศนาในพระอุโบสถ

สมเด็จพระญาณสังวร แสดงถวาย ด้วยวันนี้เป็นวันธรรมสวนะ มีผู้เฝ้าทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียนที่หน้าพระอุโบสถก่อนเสด็จฯเข้าพระอุโบสถมากมายกว่าทุกวัน เวลา 10.25 น. เสด็จขึ้น

เวลา 10.45 น. เสด็จออก ณ พระตำหนักเพ็ชร พระราชทานพระราชวโรกาสให้นายชลอ ธรรมศิริ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นำข้าราชการกรุงเทพมหานครประมาณ 20 คน เฝ้าฯ ทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ กราบถวายสักการะ

เวลา 11.00 น. เสวยพระกระยาหารเพลแล้วทรงพัก

เวลา 13.07 น. เสด็จลงพระอุโบสถทรงสดับพระปาติโมกข์ จนถึงเวลา 14.20 น. เสด็จขึ้น

เวลา 15.30 น. เสด็จลงพระอุโบสถทรงสดับพระธรรมเทศนากัณฑ์หนึ่ง พระเทพกวีเป็นผู้ถวายแล้วเสด็จขึ้นเมื่อเวลา 16.10 น.

เวลา 17.35 น. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ เฝ้าฯกราบถวายสักการะที่พระตำหนักเพ็ชร

ต่อจากนั้นสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดาฯ เฝ้าฯกราบถวายสักการะ

หลังจากนั้นพระธรรมปัญญาจารย์ (ทิม อุฑาฒิโม) วัดราชประดิษฐ์ เฝ้าฯถวายหนังสือธรรมะ เสร็จแล้วเสด็จขึ้นเมื่อเวลา 17.50 น.

เวลา 19.09 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินไปยังตึกสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย โปรดเกล้าฯให้ พระธรรมธัชมุนี (ประยูร สนฺตงฺกโร) วัดเทพศิรินทราวาส รองประธานกรรมการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย นำพระสงฆ์ที่เป็นนักศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เฝ้าฯถวายหนังสือธรรมะและนำผู้แทนสถาบันแม่ชีไทย ผู้แทนมูลนิธิส่งเสริมพุทธศาสนาวันอาทิตย์ นักศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เฝ้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียน กราบถวายสักการะ

เสร็จแล้วทรงพระราชดำเนินไปทรงศึกษาจิต-ตภาวนา ที่ตึก สว.ธรรมนิเวศ ร่วมกับพระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไป จนถึงเวลา 20.45 น. เสด็จขึ้น ทรงเข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 23.00 น.

—16—

พระราชกรณียกิจ
ในวันพฤหัสบดีที่ 16 พฤศจิกายน
พุทธศักราช 2521

เสวยพระกระยาหารเช้าแล้วเวลา 06.58 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯเสด็จลงหน้าพระตำหนักพระปั้นหย่า นายกำธน สินธวานนท์ เฝ้าฯ กราบถวายสักการะและทูลเกล้าฯถวายหนังสือ

เวลา 07.00 น. ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยสมเด็จพระญาณสังวร จากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปยังกองบัญชาการ กองทัพอากาศดอนเมือง เพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงถวายสักการะพระบรมธาตุ ณ วัดพระมหาธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช

พระสงฆ์ที่โดยเสด็จไปในขบวนมี

1. สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) วัดบวรนิเวศวิหาร
2. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น ชุตินฺธโร) วัดสามพระยา
3. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (วิน ธมฺมสาโร) วัดราชผาติการาม
4. สมเด็จพระวันรัต (จับ ฐิตธมฺโม) วัดโสมนัสวิหาร
5. พระธรรมวิสุทธาจารย์ (สุง ธณฺญาโก) วัดพิชยญาติการาม
6. พระปัญญาภิมนท์มุนี (บุญเรือน ปุณฺณโก) วัดบวรนิเวศวิหาร
7. พระครูปลัดสัมพิพัฑฒญาณาจารย์ (บุญช่วย สุชวโน) วัดบวรนิเวศวิหาร
8. พระครูปริยัติสารโสภณ (อภิพล อภิพโล) วัดบวรนิเวศวิหาร
9. พระสหจร 5 รูป

เวลา 07.34 น. เครื่องบินพระที่นั่งออกจากกองบัญชาการกองทัพอากาศ ดอนเมือง พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินถึงสนามบินจังหวัดนครศรีธรรมราช เวลา 09.59 น.

นายธานี โรจนลักษณ์ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช เฝ้าฯรับเสด็จแล้วประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินไปยังวัดพระมหาธาตุ

เวลา 10.16 น. เสด็จพระราชดำเนินถึงวัดพระมหาธาตุ

หลังจากทรงครองจีวรลดพระอังสาแล้ว เสด็จพระราชดำเนินเข้าสู่พระวิหารหลวง พระสงฆ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราชที่รับเสด็จฯอยู่ภายในพระวิหารหลวง มีพระเทพปริยัติมุนี (เพียร อุตฺตโม) เจ้าคณะจังหวัดพัทลุง (ม) เป็นประธาน เจริญชัยมงคลคาถาถวาย ทรงบูชาพระประธานในพระวิหารหลวง ทรงหันพระพักตร์ไปทางพระสงฆ์ ทรงคม พระเถระประธานสงฆ์ พระเทพปัญญากวี (บุญสงค์ อตฺตคุตฺโต) เจ้าคณะจังหวัดนครศรีธรรมราช (ธ) กล่าวสัมโมทนียกถาถวายพระพรจบแล้ว

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้มีพระราชดำรัสตอบต่อที่ประชุมสงฆ์ว่า **"ขอกราบนมัสการพระคุณเจ้า มีเจ้าพระคุณสมเด็จฯ เจ้าคณะหนใต้ เจ้าคณะภาค และพระสังฆาธิการทั้งหลาย กระผมมีความปลื้มปีติเป็นอย่างยิ่ง ที่ได้รับกรุณาจากพระคุณเจ้าทั้งหลาย โดยมาชุมนุมต้อนรับกันอย่างพร้อมเพรียง ณ ที่นี้ การมาชุมนุมต้อนรับนี้ นอกจากนำมาซึ่งความปลื้มปีติเป็นการส่วนตัวแล้ว ยังเป็นที่น่ายินดีในด้านส่วนรวม อันเนื่องจากความพร้อมเพรียงของเหล่าสงฆ์ จัดว่าเป็นสามัคคีธรรม อันเป็นตัวอย่างให้สาธุชนทั้งหลายถือปฏิบัติตาม ซึ่งในปัจจุบันประเทศชาติกำลังต้องการความสามัคคีของคนในชาติเป็นอย่างยิ่ง หากทุกฝ่ายหันเข้าหากันโดยยึดถือความสามัคคีธรรมเป็นหลัก ก็จะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้สถาบันทั้ง 3 คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีความมั่นคงตลอดไป**

การบวชของกระผมในครั้งนี้ เป็นการบวชด้วยศรัทธาอันแรงกล้าที่จะศึกษาพระธรรมอันมีค่าสูงสุด โดยมุ่งหวังที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติต่อไป ส่วนจุดมุ่งหมายในการมาณ ที่นี้ เพื่อจะถวายสักการะแด่พระบรมธาตุ อันเป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งของภาคใต้ และเป็นที่เคารพสักการะของมหาชนทั่วไป

การที่ได้เห็นความพร้อมเพรียงในการต้อนรับไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบรรพชิต หรือคฤหัสถ์ในวันนี้ ทำให้กระผมมีความปลาบปลื้มปีติและมีศรัทธาในพระบรมธาตุยิ่งขึ้น ขอกราบนมัสการขอบพระคุณพระคุณเจ้าทั้งหลายที่เมตตามาเป็นกำลังใจในการมาครั้งนี้ขอให้พระคุณเจ้าถึงซึ่งความเจริญงอกงามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนา ยิ่งๆ ขึ้นโดยทั่วกัน"

เวลา 10.38 น. ทรงถวายพระไตรปิฎกแปล 1 จบ สำหรับวัดพระมหาธาตุแก่เจ้าอาวาส เสร็จแล้วสมเด็จพระญาณสังวร นำเสด็จฯ ออกจากพระวิหารหลวงไปสู่พระวิหารพระม้า ทรงจุดธูปเทียนเครื่องบูชาตะบะมุกถวายเป็นราชสักการะในการทรงผนวช แด่องค์พระบรมธาตุ แล้วเสด็จพระราชดำเนินออกจากวิหารพระทรงม้า ทรงรับดอกไม้ธูปเทียน ทรงจุดถือประณมพระหัตถ์

สมเด็จพระญาณสังวรนำสวดบูชาพระบรมธาตุจบแล้ว สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (พื้น ชุตินฺธโร) เจ้าคณะใหญ่หนใต้ นำเสด็จฯประทักษิณพระบรมธาตุ พร้อมด้วยพระสงฆ์ที่ตามเสด็จฯ และข้าราชการผู้ใหญ่ แล้วทรงปักธูปเทียน ที่ราวเทียนกระถางธูป เสด็จฯ เข้าพระวิหารหลวง

เวลา 11.12 น. เสวยพระกระยาหารเพลในพระวิหารหลวง

เวลา 11.54 น. ทรงถวายย่าม แด่พระราชวินัยเวที (ประดับ โอภาโส) เจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุ และมีพระราชดำรัสกับเจ้าอาวาส

ทรงลงพระนามาภิไธยในสมุดเยี่ยมแล้วทรงลาเจ้าอาวาส

ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช ทูลเกล้าฯ ถวายองค์พระบรมธาตุจำลอง และพระราชพรหมาภรณ์

รูปปูนปั้นนูนสูงเกี่ยวกับพุทธประวัติตอนทรงม้าออกมหาภิเนษกรมณ์ที่ฝาผนังเชิงบันไดทางขึ้นพระบรมธาตุ วิหารพระม้า

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินไปถวายสักการะพระบรมธาตุ จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน 2521

ถวายองค์พระบรมธาตุจำลอง และพระราชพรหมาภรณ์ (เสถียร ฐิตธมฺโม) เจ้าคณะจังหวัดนราธิวาส ถวายพระเครื่องของเก่า 1 องค์

จากนั้นพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จพระราชดำเนินออกจากพระวิหารหลวงไปทรงปลูกต้นไม้และเสด็จฯ ไปยังศาลาที่ตั้งศพพระรัตนธัชมุนี (แบน คณฺฐาภรโณ) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระมหาธาตุ ประทับยืนที่หน้าหีบศพ ประณมพระหัตถ์คารวะแล้วเสด็จฯ ไปทรงทอดผ้าไตร 5 ไตรถวายพระสงฆ์ 5 รูป คือ พระเทพปัญญากวี (บุญสงค์ อตฺตคุตฺโต) วัดท่าโพธิ์ พระราชธรรมเวที (เรือง วุฑฺฒิญาโณ) วัดเสาธงทอง พระราชวินัยเวที (ประดับ โอภาโส) วัดพระมหาธาตุ พระศรีธีรพงศ์ (พร้อม โกวิโท) วัดแจ้ง พระธรรมจักรเจติยาภิบาล (อำ ปภาโส) วัดมเหยงค์ บังสุกุล

เสร็จแล้วทรงหลั่งทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา จบแล้วเสด็จฯ ไปทรงยืนประณมพระหัตถ์ลาศพอดีตเจ้าอาวาส แล้วเสด็จฯ ไปยังศาลาเจ้าอาวาส ประทับพักพระราชอิริยาบถ

เวลา 13.36 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จฯ ไปยังสนามบินจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนิน กลับสู่กรุงเทพมหานคร ถึงวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อเวลา 15.53 น.

เวลา 19.20 น. เสด็จพระราชดำเนินไปทรงศึกษาจิตตภาวนาที่ตึก สว.ธรรมนิเวศ ร่วมกับพระภิกษุสามเณร และพุทธศาสนิกชนทั่วไป เช่นวันก่อน จนถึงเวลา 20.15 น. จึงเสด็จขึ้น (วันนี้เสด็จขึ้นก่อนเวลา เพราะไม่ค่อยทรงสบาย)

ทรงเข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 22.00 น.

—17—

พระราชกรณียกิจ
ในวันศุกร์ที่ 17 พฤศจิกายน
พุทธศักราช 2521

เวลา 07.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสวยพระกระยาหารเช้า

เวลา 08.05 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ **จบแล้วทรงสดับธรรมกถา เรื่องการนับถือพระพุทธศาสนา** พระมหาลาภ ธนสาโร อ่านถวาย เวลา 08.55 น. เสด็จขึ้น

เวลา 09.30 น. เสด็จลงทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร พระเทพกวี ถวายธรรมบรรยาย จนถึงเวลา 10.30 น.

เวลา 10.50. น. พระราชทานวโรกาสให้ คุณหญิงสุชาดา ถิระวัฒน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา นำคณะครูโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เฝ้าฯทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ ธูปเทียนแพ กราบถวายสักการะ ณ พระตำหนักทรงพรต

เวลา 11.00 น. เสวยพระกระยาหารเพล แล้วทรงพัก

เวลา 13.00 น. เสด็จลงทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร พระโสภณคณาภรณ์ ถวายพุทธประวัติบรรยาย จนถึงเวลา 14.07 น.

เวลา 14.30 น. นายแพทย์สุนิตย์ เจิมศิริวัฒน์ เฝ้าฯกราบถวายสักการะที่พระตำหนักเพ็ชร

เวลา 14.35 น. พระราชทานพระราชวโรกาสให้ ฯพณฯ นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ประธานองคมนตรี นำคณะองคมนตรี พร้อมด้วยท่านผู้หญิงและคุณหญิง เฝ้าทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ กราบถวายสักการะ

ต่อจากนั้นชมรมครูศีลธรรมแห่งประเทศไทย ในมูลนิธิเผยแพร่ชีวิตอันประเสริฐ เฝ้าฯกราบถวายสักการะ

เวลา 15.00 น. สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (วินธมฺมสาโร) วัดราชผาติการาม เฝ้าฯเยี่ยมและถวายธรรมบรรยายบนพระตำหนักทรงพรตจนถึงเวลา 15.40 น. จึงทูลลากลับ

เวลา 17.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จลงทรงทำวัตรเย็นในพระอุโบสถ **จบแล้วทรงสดับวินัยกถา เรื่องปาฏิเทสนียะและเสขิยวัตร** พระครูปริยัติสารโสภณ อ่านถวาย จนถึงเวลา 17.40 น. จึงเสด็จฯออกจากพระอุโบสถ

ทรงพระราชดำเนินไปทรงถวายสักการะพระบรมสารีริกธาตุที่พระเจดีย์ทอง ภายในพระเจดีย์ใหญ่ พระศาสดาและพระนอน ในวิหารพระศาสดา พระพุทธรูปฉลองพระองค์ ของอดีตเจ้าอาวาสผู้ครองวัดบวรนิเวศวิหาร 3 พระองค์ คือ พระพุทธวชิรญาณในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระพุทธปัญญาอัคคะในสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ และพระพุทธมนุสสนาค ในสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชิรญาณวโรรสในวิหารเก่า พระพุทธลีลาในศาลาการเปรียญ และทรงคมพระพุทธบาทศิลาที่ศาลาด้านตะวันตกของพระอุโบสถ เสด็จขึ้นเวลา 19.09 น.

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯ ไปทรงนมัสการและเสด็จฯ ประทักษิณองค์พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

เวลา 19.30 น. ทรงศึกษาและปฏิบัติจิตตภาวนาบนพระตำหนักทรงพรต ซึ่งสมเด็จพระญาณสังวรขึ้นถวาย

วันนี้ทรงเข้าพระบรรทมเมื่อเวลา 24.00 น.

อนึ่ง วันนี้ในช่วงเวลา 09.30 น.-10.30 น. และเวลา 17.00 น.-17.40 น. มีเจ้าหน้าที่จากสถานีวิทยุและโทรทัศน์ บี.บี.ซี. ประเทศอังกฤษ ขอพระราชทานพระราชานุญาตเข้าถ่ายภาพยนตร์พระราชกรณียกิจขณะทรงศึกษาพระธรรมวินัย และทรงทำวัตรเย็น ซึ่งความทราบฝ่าละอองพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯพระราชทานพระราชานุญาต และเจ้าหน้าที่จาก บี.บี.ซี. ได้ไปขอสัมภาษณ์ สมเด็จพระญาณสังวร เกี่ยวกับการทรงผนวชของพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ด้วย

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว ทรงสดับธรรมกถา "การนับถือพระพุทธศาสนา" พระมหาลาภ ธนสาโร อ่านถวาย ในพระอุโบสถ วันที่ 17 พฤศจิกายน 2521

การนับถือพระพุทธศาสนานั้น จำเป็นที่จะต้อง มีการรับปฏิบัติธรรมของพระพุทธเจ้าตามสามารถอย่างน้อยก็ต้องมีศีล 5 จะสามารถทำตัวของเราให้เป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนาโดยถูกต้อง ต้องอาศัยหลักซึ่งจะนำมากล่าวในที่นี้ 3 ประการคือ

1. การฟังหรือการเรียนให้รู้จักพระพุทธศาสนา
2. การปฏิบัติพระพุทธศาสนา
3. ความรู้ความเห็นธรรม

ในข้อแรกนั้น คือการฟัง หรือการเรียนให้รู้จักพระพุทธศาสนา ข้อนี้เป็นข้อสำคัญในเบื้องต้น แม้พระสงฆ์เองท่านก็แสดงว่า ภควโต สาวกสงฺโฆ หมู่แห่งผู้ฟังของพระผู้มีพระภาค แปลว่า ท่านต้องเป็นผู้ที่สดับฟังจึงจะรู้ได้เพราะฉะนั้นในการที่จะทำตนให้เข้าถึงศาสนาในเบื้องต้น จึงจำเป็นที่จะต้องสดับฟัง หรือต้องเรียนให้รู้จักพระพุทธศาสนา ว่าพระพุทธศาสนาสอนอย่างไร แม้โดยย่นย่อพอเป็นทางปฏิบัติของตน พระพุทธศาสนานั้นเมื่อกล่าวโดยย่นย่อแล้ว ย่อมสอนให้ละความชั่ว ให้ประพฤติความดี และให้ชำระจิตใจของตนให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง ตามหลักที่ทรงแสดงไว้ในโอวาทปาฏิโมกข์ และยังมีหลักที่เราผู้นับถือพระพุทธศาสนาควรที่จะฟังจะศึกษาให้รู้ไว้อีก คือหลักในเรื่องกรรม หลักในเรื่องอริยสัจจ เหล่านี้เป็นข้อใหญ่ใจความซึ่งเป็นองค์ประกอบแห่งพระพุทธศาสนา

ก็แหละพระพุทธศาสนาตามที่กล่าวมานี้ ก็จำ

ความซึ่งเป็นองค์ประกอบแห่งพระพุทธศาสนา

ก็แหละพระพุทธศาสนาตามที่กล่าวมานี้ ก็จำต้องอาศัยภาษา คือ คำพูด จะเป็นภาษาบาลีก็ตามจะแปลมาเป็นภาษาไทยก็ตาม และเราฟัง ก็ฟังภาษา ภาษาที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง เรียกตรงๆ เป็นกลางๆ ว่า **"ภาษาธรรม"** เป็นข้อที่เราควรจะต้องทำความเข้าใจ ภาษาธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงนั้น ท่านกล่าวว่าบริบูรณ์บริสุทธิ์ด้วยพยัญชนะ คือถ้อยคำ ด้วยอรรถ คือเนื้อความ ไม่จำจะต้องตัดต้องเพิ่ม ต้องชำระแก้ไข ทั้งอรรถ ทั้งพยัญชนะ ลงกันสมกัน ถ้อยคำที่ทรงแสดงอย่าง เนื้อความก็ต้องอย่างนั้น ไม่มีสับสน

อนึ่ง จำต้องศึกษาให้รู้จักนิทานของธรรมที่ทรงแสดง นิทานนั้นเรามักเข้าใจกันว่า เรื่องราวต่างๆ ที่เล่าอ้างกันมาปรัมปราอะไรต่างๆ แต่ว่าในที่นี้หมายความว่า เรื่องที่เป็นมูลเค้าให้ทรงแสดงพระพุทธเจ้าจะทรงแสดงธรรมก็ต้องมีนิทาน คือเรื่องที่เป็นมูลเค้าให้ทรงแสดง ไม่ใช่ทรงแสดงเปล่าๆ เฉยๆ ยกตัวอย่างดังจะทรงแสดงคาถาหนึ่งก็จะทรงพิจารณาดูเรื่องที่เป็นมูลเค้าว่าเป็นอย่างไร ควรจะแสดงธรรมอย่างไร และในธรรมที่ทรงแสดงนั้นเอง ก็มีเหตุ มีผลอยู่ในตัวว่าอะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล ซึ่งส่องถึงกัน เพราะฉะนั้น การที่เรียนรู้นิทาน คือมูลเค้าที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรม จึงเป็นข้อที่สำคัญมาก ที่จะทำให้สามารถปฏิบัติพระพุทธศาสนาได้โดยถูกต้องและได้รับผล

การที่มีผู้บ่นว่านับถือพระพุทธศาสนา แต่ไม่ได้รับผลตามที่ต้องการ เช่น รักษาศีล หรือให้ทานก็ยิ่งจะจน ยิ่งจะลำบาก ไม่เหมือนกับผู้ที่ประพฤติในทางที่แสวงหาทรัพย์ทั้งโดยตรง ทั้งโดยอ้อม เขาไม่มีศีล เขาไม่มีธรรมอะไร แต่เขาก็มั่งมีศรีสุข อะไรเหล่านี้เป็นต้น หรือพระพุทธศาสนาเป็นเหตุให้ความเสื่อมโทรมอย่างนั้นอย่างนี้ นี่ก็เพราะไม่ได้ศึกษาให้รู้นิทาน คือมูลเค้าที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงนั้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมไว้ แม้โดยตรง จะทรงมุ่งวิมุตติ คือความหลุดพ้น หรือความสละโลก แต่ว่าถ้าผู้ไม่สามารถจะสละเช่นนั้นได้ ก็ทรงแสดงให้ประกอบด้วยธรรมที่จะนำไปให้สำเร็จประโยชน์ปัจจุบันบ้าง ให้สำเร็จประโยชน์ภายหน้าบ้างเป็นชั้นๆ ขึ้นไป และธรรมบางประการก็ทรงแสดงแก่ภิกษุ ซึ่งได้สละความกังวลในฆราวาสวิสัยแล้ว บางประการก็ทรงแสดงแก่ฆราวาส เพราะฉะนั้นจะปฏิบัติธรรมก็ต้องรู้นิทาน คือมูลเค้าที่ให้ทรงแสดงนั้น ว่า ทรงมุ่งแสดงแก่คนชั้นไหน ทรงปรารภเหตุอย่างไร จึงจะสามารถเลือกปฏิบัติธรรมนั้นให้ได้รับผลดีได้ เลือกเอาคำสอนมาปฏิบัติให้เหมาะแก่นิทาน คือว่าเรื่องของเราแต่ละคนแล้วเราจะได้รับประโยชน์จากธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่มีการเสียประโยชน์เลย การที่เราไม่ได้รับประโยชน์นั้น เพราะเราไปเอาธรรมที่ทรงแสดงเพราะเรื่องของคนอื่น ซึ่งไม่เหมาะกับเรื่องของเรามาปฏิบัตินี้เป็นเพราะเหตุนี้

เพราะฉะนั้นจึงควรศึกษาให้รู้นิทาน คือเหตุที่เป็นมูลเค้าที่พระพุทธเจ้าทรงแสดง นี่เป็นข้อที่ควรจะสดับฟังจะศึกษาให้รู้เป็นข้อแรก

ข้อที่ 2 คือการปฏิบัติเมื่อเรียนธรรมะของพระพุทธเจ้า พร้อมทั้งนิทาน และวิธีปฏิบัติให้สมควรแก่ธรรมดังที่กล่าวมาแล้ว การปฏิบัตินั้น คือการที่น้อมนำเอาธรรมมาปฏิบัติ ให้เป็นผู้มีความประพฤติดี คือมีศีล เป็นผู้มีจิตใจดี เป็นผู้มีความเห็นชอบ มีความเห็นตรงอันเป็นตัวปัญญาทางพระพุทธศาสนา

การปฏิบัตินี้จำต้องอาศัยศรัทธา ศรัทธานี่แหละเป็นเหตุชักนำให้ปฏิบัติ ถ้าขาดศรัทธาเสียแล้วก็ไม่สามารถจะปฏิบัติธรรมได้ ศรัทธาแปลกันว่าเชื่อ การปฏิบัติบางทีกล่าวว่าถือ ที่มาจากคำว่า สมาทาน, ศรัทธา กับ สมาทาน แปลรวมกันว่า เชื่อถือ ถือปฏิบัติ เชื่อถือปฏิบัตินี้จะต้องคู่กัน การปฏิบัตินี้เอง เป็นเครื่องส่องถึงความเชื่อในพระพุทธศาสนาว่ามีอยู่อย่างไร อย่างที่พูดว่า คนที่เข้าวัดถือศีล ฟังธรรม หรือให้ทางว่าคนมีศรัทธานี้ก็ยกเอาการปฏิบัติขึ้นมาว่า แม้ในพระบาลีก็มีแสดงไว้ คือในติกนิบาต พระพุทธเจ้าทรงแสดงองค์ของผู้มีศรัทธาไว้ 3 ประการ คือ ประสงค์จะเห็นผู้มีศีล 1 ปรารถนาจะฟังธรรม 1 สละความตระหนี่บริจาคทาน 1 เมื่อประกอบด้วยองค์ 3 ประการนี้ จึงเรียกว่าผู้มีศรัทธา นี้ก็เอาการปฏิบัติเข้ามาเป็นเครื่องวัดว่ามีศรัทธาหรือไม่ เพราะฉะนั้นศรัทธาจึงเป็นประการสำคัญมาก เราจะต้องพยายามทำศรัทธาของเราให้เชื่อถูก ไม่ใช่เป็นการเชื่อเฉไฉ หรือเป็นความเชื่อที่คลอนแคลนไม่ตั้งมั่น

เมื่อทำศรัทธาให้ตรงแล้ว ก็จะต้องทำศรัทธาให้ตั้งมั่นด้วย การปฏิบัติจึงจะดีมั่นคง

การที่จะทำศรัทธาให้มั่นคงนี้ ต้องอาศัยมีกำลังใจด้วยการฝึกหัด ข่ม บ่ม อบรมใจให้เข้มแข็งที่จะประพฤติความดี พยายามตั้งจิตไว้ในทางที่ดี แข็งใจที่จะกระทำความดี ไม่อ่อนไปตามความชั่ว นี่แหละเป็นหลักของสมาธิ คือตั้งใจมั่น หมายความว่า ตั้งใจ

มั่นไว้ในทางของความดี แข็งไว้ในทางของความดี ไม่อ่อนไปตามความชั่ว

อีกประการหนึ่ง เกี่ยวกับความเห็น คือเพราะเห็นว่าศีล คือความประพฤติดีเช่นนั้น ยังไม่สามารถที่จะอำนวยผลที่ประสงค์ให้ได้ จึงทิ้งศีลเสีย เพราะฉะนั้น คนเราจึงแบ่งออกเป็น 2 พวก คือพวกที่ไม่ถือศีล เพราะเห็นว่าการประพฤติทุจริตผิดศีลเป็นเหตุให้ได้ผล และได้อย่างเห็นๆ อีกพวกหนึ่ง คือพวกถือศีล เพราะเห็นว่าถือศีลเป็นเหตุให้ได้ผลดี

อีกประการหนึ่ง ความรู้ ความเห็นธรรม อันเป็นข้อที่ครบ 3 ข้อนี้ เป็นข้อสำคัญมาก พุทธศาสนิกผู้นับถือพระพุทธศาสนา แม้จะเป็นผู้ที่มีความเห็นตรงในทางปฏิบัติแล้ว ถ้าขาดความรู้ ความเห็นธรรมเสียแล้ว ก็ชื่อว่าเป็นพุทธศาสนิกเพียงครึ่งเดียว หรือเพียงส่วนเดียวเท่านั้นยังไม่เต็มที่เป็นพุทธศาสนิกเต็มที่ ก็ต้องมีความรู้เห็นธรรม ความรู้เห็นธรรม กล่าวง่ายๆ ก็คือความรู้ความเห็นในสิ่งที่รวมกันอยู่เป็นกลุ่มเป็นก้อนนี้ว่า มีความเกิด มีความดับเป็นธรรมดา ไม่เห็นแต่เกิดแห่งส่วนที่รวมกันอยู่เท่านั้น มองทะลุเกิดไปให้เห็นดับ อันเป็นความเสื่อมสิ้นแตกสลายแห่งส่วนนั้นๆ ด้วย เห็นอย่างนี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเห็นคติธรรมดา เมื่อทำความเห็นในคติธรรมดานี้ให้มีขึ้นได้แล้ว ก็สามารถบรรเทาความโลภ ความโกรธ ความหลงอันเป็นเหตุให้ประพฤติผิด และเป็นเหตุละความเมาประมาท ความยึดถือให้เบาบางลงไปได้

รวมหลักเป็นเครื่องนำเข้าไปสู่ความเป็นพุทธศาสนิกเป็น 3 ประการ คือการสดับฟัง หรือการเรียนให้รู้พระพุทธศาสนา (ปริยัติ) 1 การปฏิบัติพระพุทธศาสนา (ปฏิบัติ) 1 ความรู้ความเห็นธรรม (ปฏิเวธ) 1 เมื่อประกอบอยู่ใน 3 ประการนี้ ก็ได้ชื่อว่าเป็นพุทธศาสนิก คือผู้นับถือพระพุทธศาสนา

–18–

ทรงทำวัตรเย็นจบแล้ว
ทรงสดับวินัยกถา
ปาฏิเทสนียะ–เสขิยวัตต์
พระครูปริยัติสารโสภณ อ่านถวาย
ในพระอุโบสถ
วันที่ 17 พฤศจิกายน 2521

ปาฏิเทสนียะ ศัพท์นี้เป็นชื่อของอาบัติ แปลว่า จะพึงแสดงคืน เป็นชื่อของสิกขาบท แปลว่า ปรับด้วยอาบัติปาฏิเทสนียะ มี 4 สิกขาบท

สิกขาบทที่ 1 ในสิกขาบทนี้ ควรเข้าใจเป็นพิเศษ นอกจากนวโกวาทอย่างหนึ่ง คือการรับของเคี้ยวของฉันจากมือนางภิกษุณีที่ไม่ใช่ญาติด้วยมือของตนมาบริโภคนั้น ถ้าภิกษุที่เข้าไปบิณฑบาตในบ้านนางภิกษุณีถวายกลางทางภิกษุรับ จึงปรับเป็นอาบัติปาฏิเทสนียะ ถ้าเขาถวายในเวลาอื่น ไม่มีข้อจะยกขึ้นปรับ หรือคนอื่นรับจากมือนางภิกษุณีมา ถวายภิกษุไม่ได้รับเองเช่นนี้ ท่านก็ไม่ปรับเป็นอาบัติเหมือนกัน

การที่มีข้อนี้ขึ้นห้ามนั้น เพื่อจะป้องกันภิกษุไม่ให้เบียดเบียนนางภิกษุณีที่มีลาภน้อย และให้ภิกษุอื่นมีอัชฌาสัยต่อนางภิกษุณี

สิกขาบทที่ 2 เมื่อภิกษุฉันอยู่ในที่นิมนต์ถ้ามีนางภิกษุณีมาสั่งให้ทายกเอาสิ่งนั้นสิ่งนี้ถวายให้เธอ พึงไล่นางภิกษุณีให้ถอยไปนั้น เพราะถ้าไม่ไล่กลัวเขาจะระแวงสงสัยว่า ภิกษุกับนางภิกษุณีมีความปฏิพัทธ์รักใคร่กัน

สิกขาบทที่ 3 ตระกูลสงฆ์สมมติว่าเป็นเสขะนั้นได้แก่ตระกูลโสดาบัน

การที่มีข้อห้ามนี้กันไว้นั้น เพื่อจะไม่ให้ภิกษุรบกวนตระกูลที่ขาดแคลนและฝืดเคืองด้วยโภคะจำพวกอันนับอยู่ในจำพวกที่ 2 ของตระกูล ซึ่งมีอยู่ 4 จำพวก คือจำพวกที่ 1 ไม่มีศรัทธา และโภคะ จำพวกที่ 2 มีศรัทธา แต่โภคะบกพร่อง จำพวกที่ 3 บริบูรณ์ด้วยโภคะ แต่ไม่มีศรัทธา จำพวกที่ 4 บริบูรณ์ด้วยโภคะ และศรัทธา และให้เอาอย่างแมลงผึ้งซึ่งบินเคล้าเกสร ไม่ทำกลิ่นอันหอมฟุ้งขจร และช่อดอกใบของต้นไม้ให้ชอกช้ำไปฉะนั้น เพราะธรรมดาตระกูลที่เป็นเสขะนั้น ถึงอย่างไรก็ดี ศรัทธาของเขาย่อมมีอยู่เป็นธรรมดา แม้ว่าเขาจะขาดแคลนด้วยประการใดๆ ก็ตาม ถ้าภิกษุต้องการ เขาก็ต้องขวนขวายแสวงหาถวายจนได้ หรือเขามีอยู่แต่น้อย เขาก็ต้องถวายด้วยศรัทธาเป็นเหตุ เมื่อเป็นเช่นนี้ภิกษุควรมีอัชฌาสัยต่อเขา และควรรักษาศรัทธาของเขาไว้ด้วยเหตุว่า ถ้าเขาต้องการจะทำบุญเขาก็มานิมนต์ภิกษุไปเอง ด้วยเหตุดังที่กล่าวมานี้แล ท่านจึงห้าม

สิกขาบทที่ 4 เสนาสนะป่า ซึ่งเป็นที่เปลี่ยวนั้นหมายเอาเสนาสนะที่อยู่ไกลบ้าน ประมาณ 100 ชั่วธนู คือวัดโดยหนทางคนเดินไปตามปกติได้ 25 เส้น ใช้วัดตัดตรง คือวัดทางลัดและประกอบด้วยโจรภัย

การที่ท่านห้ามไม่ให้ภิกษุที่อยู่ในเสนาสนะป่าซึ่งเป็นที่เปลี่ยวและไม่เป็นไข้ รับของเคี้ยวของฉันที่ทายกไม่ได้แจ้งความให้ทราบก่อนมาบริโภคนั้น เพราะว่าการอยู่ในที่เปลี่ยว ถ้าเดินไปคนเดียวและมีของติดมือไปด้วยก็ย่อมจะเป็นเหตุให้ผู้ร้ายเขาแย่งชิงและทำร้ายร่างกายเอาและทำของๆ เขาที่จะนำไปถวายด้วยตั้งใจอันเป็นบุญกุศล ไม่ได้ตามประสงค์ดังเจตนาที่ได้คิดไว้ ถ้าบอกไปให้เขาทราบล่วงหน้าเสียก่อน เขาจะได้คิดจัดการป้องกันได้ทันท่วงที

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า ทรงเททองหล่อพระพุทธรูป

โดยเหตุนี้ท่านจึงห้าม

เสขิยวัตต์

เสขิยะ ศัพท์นี้เป็นชื่อของธรรมที่ได้แก่วัตต์หรือขนบธรรมเนียมอย่างดี แปลว่า ควรศึกษาจัดเป็น 4 หมวด หมวดที่ 1 สารูป ว่าด้วยธรรมเนียมการประพฤติในเวลาเข้าไปในบ้าน หมวดที่ 2 โภชน-ปฏิสังยุตต์ ว่าด้วยธรรมเนียมรับบิณฑบาตและฉันอาหาร หมวดที่ 3 ธัมมเทสนาปฏิสังยุตต์ ว่าด้วยธรรมเนียมไม่ให้แสดงธรรมแก่บุคคลผู้แสดงอาการไม่เคารพ หมวดที่ 4 ปกิณกะ ว่าด้วยธรรมเนียมถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ และบ้วนเขฬะ

ในเสขิยสิกขาบทนี้ไม่ได้ปรับอาบัติไว้โดยตรง มีแต่เพียงว่าพึงทำความศึกษาหรือรักษา ในคัมภีร์วิภังค์แก้ว่า อาศัยความไม่เอื้อเฟื้อ ทำให้ผิดธรรมเนียมไปต้องทุกกฏ มีความตั้งใจจะทำให้ถูกตามธรรมเนียม แต่ไม่ล่วงไปด้วยไม่แกล้งด้วยเผลอ ด้วยไม่รู้ตัว หรือไม่รู้จักจะทำให้ถูก และอาพาธไม่อาจรักษากิจวัตต์ให้เรียบร้อยได้ ท่านยกเว้นไม่ปรับอาบัติ

พระราชกรณียกิจในวันเสาร์ที่ 18 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521

พระภิกษุสมเด็จ พระบรมโอรสาธิราชฯ ตื่นพระบรรทมเมื่อเวลา 06.15 น. เสวยพระกระยาหารเช้าแล้วเวลา 07.05 น. เสด็จลงหน้าพระตำหนักทรงพรตทรงรับภัตตาหารบิณฑบาต พร้อมด้วยพระสหจร 5 รูป มีราษฎรมาจากจังหวัดอ่างทองจำนวนมาก รวมกับราษฎรใน

กรุงเทพฯแล้วกว่าจะทรงรับบาตรเสร็จก็เป็นเวลา 08.00 น. ล่วงแล้ว

เวลา 08.10 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ จบแล้วทรงสดับธรรมกถา เรื่องสติสัมปชัญญะ และหิริโอตัปปะ พระมหาลาภ ธนสาโร อ่านถวาย

ตามรายทางเสด็จฯ จากหน้าพระตำหนักพระปั้นหย่าไปจนถึงพระอุโบสถ ปรากฏว่ามีราษฎรแน่นขนัด คอยเฝ้าฯ ทูลเกล้าฯ ถวายดอกไม้ธูปเทียน

เวลา 08.40 น. เมื่อทรงทำวัตรเช้าเสร็จแล้ว เสด็จฯออกจากพระอุโบสไปประทับบนพระแท่นหน้าพระอุโบสถทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับพระสหจรทั้ง 5 แล้วประทับทรงฉายพระฉายาลักษณ์เดี่ยว โดยช่างภาพหลวงเป็นผู้ฉาย

จากนั้นทรงพระราชดำเนินไปประทับทรงฉายพระฉายาลักษณ์ร่วมกับพระภิกษุสามเณรวัดบวรนิเวศวิหารที่บานหน้าพระอุโบสถ เสร็จแล้วเสด็จฯเข้าพระอุโบสถประทับหน้าพระพุทธชินสีห์ทรงฉายพระฉายาลักษณ์แล้วเสด็จออกประทับบนพระแท่นหน้าพระอุโบสถ ทรงฉายพระฉายาลักษณ์เดี่ยวอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้นเสด็จขึ้นประทับบนพระตำหนักพระปั้นหย่าทรงฉายพระฉายาลักษณ์เสร็จแล้วประทับพักพระราชอิริยาบถที่พระตำหนักทรงพรต

เวลา 11.05 น. นายแพทย์ ม.ล.เกษตร สนิทวงศ์ และท่านผู้หญิงประยงค์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ขึ้นเฝ้าฯทูลเกล้าฯถวายพระกระยาหารเพลบนพระตำหนักทรงพรตแล้วทรงพัก

เวลา 13.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เสด็จลงทรงศึกษาพระธรรมวินัยที่พระตำหนักเพ็ชร พระโสภณคณาภรณ์ ถวายพุทธประวัติบรรยาย จนถึงเวลา 14.00 น.

เวลา 14.50 น. สมเด็จพระวันรัต (จับ ฐิตธมฺโม) วัดโสมนัสวิหาร เฝ้าฯเยี่ยมและถวายธรรมบรรยายบนพระตำหนักทรงพรต จนถึงเวลา 15.30 น. จึงทูลลากลับ

เวลา 16.52 น. เสด็จลงทรงรับผ้าป่า ซึ่งลูกเสือชาวบ้านและประชาชนจัดน้อมเกล้าฯ ถวายที่บริเวณภูเขาหน้าพระตำหนักพระปั้นหย่า

เวลา 17.00 น. เสด็จลงทรงทำวัตรเย็นในพระอุโบสถ จบแล้วทรงสดับวินัยกถา เรื่องอธิกสมถะและอานิสงส์พระวินัย พระครูปริยัติสารโสภณ อ่านถวาย

เมื่อทรงทำวัตรเย็นเสร็จแล้ว ทรงพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์ที่ตึก ภปร.ในวัดบวรนิเวศวิหาร ก่อนเสด็จขึ้นทอดพระเนตรสิ่งของต่างๆ ในพิพิธภัณฑ์นั้น ได้พระราชทานพระราชวโรกาส ให้นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ นายกกรรมการอาศรมวัฒนธรรมไทยภารตและกรรมการ เฝ้าฯทูลเกล้าฯถวายสิ่งของที่บริเวณหน้าตึก ภปร.จนถึงเวลา 18.00 น. จึงเสด็จขึ้น

เวลา 19.30 น. ทรงศึกษาและปฏิบัติจิตตภาวนาบนพระตำหนักทรงพรต สมเด็จพระญาณสังวรขึ้นถวายจนถึงเวลา 21.00 น.

ทรงเข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 23.45 น.

–19–

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว ทรงสดับธรรมกถา สติสัมปชัญญะ และหิริโอตตัปปะ พระมหาลาภ ธนสาโร อ่านถวาย ในพระอุโบสถ วันที่ 18 พฤศจิกายน 2521

ธรรมเบื้องต้นที่ภิกษุบวชใหม่พึงศึกษา คือ สติ กับสัมปชัญญะ ทั้งสองนี้เป็นธรรมที่มีอุปการะมาก

สตินั้น คือความระลึกได้ก่อนที่จะกระทำอะไรลงไป ไม่ว่าการใหญ่การโตหรือแม้อิริยาบถเล็กน้อย เช่น นั่ง ลุก ยืน เดิน ถ้าผู้กระทำระลึกได้ว่า นี่เราจะนั่ง นี่เราจะลุกขึ้น เราจะยืน เราจะเดิน ผู้นั้นได้ชื่อว่าเป็นผู้มีสติ

สัมปชัญญะนั้น คือความรู้ตัวความรู้สึก เป็นคู่กันกับสติ คนมีสติมักจะมีสัมปชัญญะด้วย ในเวลาที่กำลังทำกิจอะไร จะเป็นกิจอันสำคัญหรือเล็กน้อยก็ดี ในเวลาที่กำลังพูดอะไร ไม่ว่ากับใครหมด ตั้งแต่สวดมนต์ลงมาจนพูดกับลูกศิษย์ ถ้าผู้กระทำผู้พูดรู้สึกตัวแล้วนั้นได้ชื่อว่ามีสัมปชัญญะ ก่อนที่เราจะทำอะไรเช่น จะเดิน เรานึกเสียก่อนว่าเราจะเดิน นี้คือสติ เมื่อเรากำลังเดินอยู่ เรารู้สึกตัวเรานี้คือ สัมปชัญญะ สติกับสัมปชัญญะมีลักษณะผิดกันฉะนี้

เมื่อเราทราบว่าสติกับสัมปชัญญะนั้นคืออะไรแล้ว ก็ย่อมเห็นได้ว่าสติกับสัมปชัญญะมีอุปการคุณเพียงใด

ผู้มีสติแล้วทำอะไรไม่ใคร่ผิด เพราะได้นึกเสียก่อนทำ ถ้าเห็นว่าสิ่งใดควรละเว้นควรระงับแล้วก็ไม่ทำสิ่งนั้น เมื่อจะทำการอะไรใหญ่โตที่ต้องการความใคร่ครวญและความตริตรองแล้ว ผู้มีสติทำได้ดีกว่าผู้ไม่มีสติเสมอ

ผู้ที่มีสัมปชัญญะแล้วถึงมาตรว่าจะทำอะไรผิดก็แก้ทัน เพราะมีความรู้สึกตัวอยู่ ถ้ามีสัมปชัญญะเสมอแล้ว ความประมาทก็ไม่เกิดขึ้นได้ ความอันตรายต่อผู้กระทำก็ไม่มี เช่น กำลังเดินอยู่ ถ้ารู้สึกตัวเสมอก็ไม่สะดุดไม่พลาด หรือชักอุทาหรณ์ให้สูงขึ้น เช่น เป็นผู้รักษาเงินของหลวง ถ้ามีความรู้สึกอยู่เสมอแล้ว ก็ไม่เกิดความประมาทไม่อาจเอาเงินนั้นไปใช้เป็นอาณา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เมื่อครั้งทรงผนวช พ.ศ.2499

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อครั้งทรงผนวช พ.ศ.2521

ประโยชน์ตน ผลก็คือไม่เกิดโทษเมื่อทำดีอยู่แล้วก็ย่อมเกิดผลอันดีเสมอ

ดังที่ได้กล่าวแล้ว จะให้มีสติสัมปชัญญะเป็นนิตย์นั้นไม่เป็นของที่ทำได้ในวันเดียว ต้องการการฝึกฝนจนกระทั่งเกิดเป็นนิสัยเป็นสันดานของตนทีเดียว ผู้ที่ได้ฝึกมากก็มีสติสัมปชัญญะมากกว่าผู้ที่ได้ฝึกฝนน้อย ส่วนผู้ที่ได้ฝึกฝนน้อยก็มีสติสัมปชัญญะมากกว่าผู้ที่ไม่ได้ฝึกฝนเลย เป็นลำดับกันลงมา

ผลของการมีสติสัมปชัญญะอย่างหนึ่งที่ยังไม่ได้ยกขึ้นกล่าว คือความจำ ความจำเกิดจากสติกับสัมปชัญญะ ผู้ที่ทำอะไรไม่นึกไม่รู้สึกว่าตนทำ ก็อาจลืมได้โดยง่ายว่าตนได้ทำสิ่งนั้นๆ เป็นธรรมดาอยู่เอง ส่วนผู้ที่นึกก่อนทำและรู้สึกว่าตนทำอะไรอยู่แล้ว จำสิ่งที่ตนทำคำที่ตนพูดเสมอ นักเรียนที่มีสติสัมปชัญญะถึงจะมีเชาว์น้อยก็เรียนรู้กว่านักเรียนที่มีเชาว์มากแต่ปราศจากสติสัมปชัญญะ นักเรียนที่มีสตินึกเสียก่อน ว่านี่เราจะฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ เมื่อนึกได้เช่นนี้แล้วก็เกิดความตั้งใจ เมื่อมีสัมปชัญญะด้วยแล้ว ก็รู้สึกว่านี่เรากำลังฟังคำสั่งสอนของอาจารย์ก็เกิดความสามารถที่จะผูกความตั้งใจที่เกิดจากสติให้อยู่ได้ เมื่อมีพร้อมทั้งสติและสัมปชัญญะแล้วก็เกิดผลอันดีคือความจำ ฝ่ายผู้ที่มีเชาว์มากนั้นประมาทเสียว่าตนมีเชาว์แล้วจะฟังก็ได้ไม่ฟังก็ได้ ไม่ได้นึกเสียว่าจะฟังจึงไม่มีความตั้งใจ เมื่อกำลังฟังอยู่จิตใจก็ลอยไปอยู่เสียที่อื่น ไม่ปักติดอยู่กับคำสั่งสอนของอาจารย์ความจำก็ไม่เกิดขึ้นผิดกับหิริ-โอตตัปปะผู้มีสติสัมปชัญญะฉะนี้

หิริ–โอตตัปปะ

นอกจากสติสัมปรัชญญะ ยังมีธรรมอื่นซึ่งเป็นคุณสมบัติของภิกษุอีก จะกล่าวถึงหิริกับโอตตัปปะก่อน

หิริได้แก่ความละอายแก่ใจ จะต้องชักตัวอย่างจึงจะเห็นจะเข้าใจได้โดยง่าย การเสพสุราเป็นต้น เป็นความประพฤติที่คณะสงฆ์ไม่นิยม ภิกษุไม่เสพในท่ามกลางภิกษุอื่น หรือต่อหน้าผู้ใดผู้หนึ่ง เพราะเกรงเขาจะติ เตียน นี้เป็นความอายหรือความกระดาก ไม่ใช่หิริ แต่ถ้าภิกษุไม่เสพ ในที่ประชุมชนก็ดีหรือเมื่ออยู่แต่โดยลำพังตนแต่ผู้เดียวไม่มีผู้อื่นรู้เห็นก็ดี เพราะภิกษุมีความละอายแก่ใจ เพราะเห็นได้แล้วว่าการเสพสุราไม่เป็นกิจกรรมของสมณะ ตนเป็นภิกษุอยู่ไม่ควรเสพ ถึงเสพแล้วจะไม่มีใครรู้เห็นก็ดี ยังมีความละอายแก่ใจอยู่ จึงไม่เสพ นี่คือหิริ ความจริงควรจะมีศัพท์ไทยสำหรับธรรมอันนี้ แต่ศัพท์ไทยเช่น อดสู อาย ละอาย กระดาก เอามาใช้ปะปนกันเสียหมด แยกออกให้มีลักษณะต่างกันไม่ได้

โอตตัปปะนั้น หมายความว่าความเกรงกลัว ไม่ใช่เกรงเฉยๆ หรือกลัวเฉยๆ จะชักอุทาหรณ์ที่กล่าวแล้วมาเป็นตัวอย่างอีก คือการเสพสุรา ภิกษุไม่เสพเพราะกลัวว่า เมื่อมีผู้รู้แล้วนำไปพูด ความนั้นทราบถึงอุปัชฌาย์หรือสมเด็จพระมหาสมณะ ตนจะถูกบังคับให้ออกจากวัดหรือให้ละเพศสมณะจะเป็นที่เสียชื่อเสียงต่อไป นี้เป็นแต่กลัวเฉยๆ เท่านั้น หาใช่โอตตัปปะไม่ จะเทียบโอตตัปปะกับความขลาดความเสียดายชีวิตนั้นไม่ได้ มีธรรมของพระพุทธเจ้าที่สั่งสอนไม่ให้มีความขลาดเหมือนกัน โอตตัปปะนั้นได้กับความรักอยากประพฤติให้ถูก ประพฤติแต่ในสิ่งที่ชอบ เกรงกลัวไม่ประพฤติในสิ่งที่ผิด โอตตัปปะเป็นธรรมอันขาว ชายหนุ่มหญิงสาวที่รักความดีความสะอาด ที่นุ่งห่มวัตถุที่สะอาดงดงามย่อม หลีกเลี่ยงเกรงกลัวของเน่าของโสโครกฉันใด ผู้มีโอต-ตัปปะย่อมหลีกเลี่ยงเกรงกลัวความประพฤติที่ผิดฉะนั้น

ผู้มีหิริและโอตตัปปะแล้ว ย่อมทำแต่สิ่งที่ดีเสมอทุกเมื่อ ไม่แต่เฉพาะเวลาที่จะได้ความสรรเสริญหรือลาภอันใดอันหนึ่งเป็นบำเหน็จคือไม่ประสงค์จะทำสิ่งที่ดีและสิ่งที่ชั่วเพื่อจะเอาหน้าเท่านั้นต้องเป็นผู้ที่ทำดีเสมอไม่ว่าในเวลาที่มีสุขหรือเวลามีทุกข์ เวลามีลาภหรือเวลาอับจน เวลามีผู้คอยให้บำเหน็จรางวัล หรือเวลาไม่มีใครรู้ใครเห็นทำโดยไม่มีหมายประโยชน์อันใดเป็นเครื่องตอบแทน ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม เช่นนี้จึงจะเรียกว่าเป็นผู้มีหิริ-โอตตัปปะโดยแท้โดยบริสุทธิ์

คนที่เป็นหัวไม้เป็นผู้ร้ายใจฉกรรจ์นั้น จะได้

เป็นในวันเดียวเวลาเดียวหามิได้ ต้องค่อยๆ ประพฤติชั่วไปทีละเล็กทีละน้อย เปรียบประดุจคนอยู่สูง จะลงไปในที่ต่ำ ไม่กระโดดลงไปทีเดียว เป็นแต่ค่อยลงตามบันไดทีละขั้นละขั้น คนดีที่จะกลายเป็นคนชั่วร้ายเช่นนี้เหมือนกัน เป็นโดยมีหิริและโอตตัปปะน้อลงจนไม่เหลือเลย ผู้ที่จะเป็นผู้ฆ่ามนุษย์ ย่อมเริ่มประหารสัตว์เล็กๆ ขึ้นมาเป็นลำดับตั้งแต่ยุง มด แมลง ที่บี้ทีเดียวตายไปจนหนู นก แมว สุนัข สัตว์พาหนะ ตลอดจนถึงกระทำโจรกรรม คนจำพวกนี้มีหิริ-โอตตัปปะน้อยลงจนไม่มีความละอายไม่มีความเกรงกลัวอะไรเลย

ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว ก็เห็นได้ว่า คุณของหิริและโอตตัปปะนั้นมีมาก ทุกๆ คนที่เกิดมาในพระพุทธศาสนา ไม่ว่าจะได้บวชเป็นภิกษุสามเณรหรือเป็นแต่เพียงคฤหัสถ์ ควรพยายามพากเพียรให้เกิดหิริ-โอตตัปปะในสันดานของตน

—20—

ทรงทำวัตรเย็นจบแล้ว ทรงสดับวินัยกถา เรื่องอธิกรณสมถะ 7 และอานิสงส์พระวินัย พระครูปริยัติโสภณ อ่านถวาย ในพระอุโบสถ วันที่ 18 พฤศจิกายน 2521

อธิกรณสมถะ ศัพท์นี้เป็นชื่อแห่งสิกขาบท หรือแห่งธรรม แปลว่า สำหรับระงับอธิกรณ์ คือเรื่องที่เกิดขึ้นแล้วจะต้องจัดต้องทำ มี 7 ประการ คือ

1. ระเบียบที่ต้องทำ ในที่พร้อมหน้าการกสงฆ์ ? ที่เข้าเป็นองค์ประชุมตั้งแต่ 5 รูปขึ้นไป อาบัติเบาไม่ต้องพร้อมหน้าสงฆ์ อาบัติหนักต้องพร้อมหน้าสงฆ์ พร้อมหน้าบุคคล คือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น ทั้งสองฝ่าย พร้อมหน้าวัตถุ หรือยกเรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้นเข้าวินิจฉัย พร้อมหน้าธรรม คือตัดสินให้เป็นไปตามยุติธรรม ไม่ลำเอียงเข้ากับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเรียกสัมมุขาวินัย สัมมุขาวินัยนั้นระงับอธิกรณ์ได้ทุกอย่าง

2. ระเบียบที่จะพึงให้เพราะมีสติ เรียกสติวินัย สติวินัยนี้สำหรับให้แก่พระอรหันต์ เพื่อกันไม่ให้ใครโจทก์ท่านด้วยอาบัติ ถ้าโจทก์ก็ยกฟ้อง ด้วยอำนาจได้สมมติแล้ว ระงับได้เฉพาะอนุวาทาธิกรณ์

3. ระเบียบที่ให้แก่ภิกษุผู้หายจากเป็นบ้าแล้ว เรียก อมูฬหวินัย นี้สำหรับให้แก่ภิกษุผู้หายจากเป็นบ้า เพื่อกันไม่ให้ใครโจทก์เธอด้วยอาบัติ ที่เธอทำในเวลาเป็นบ้า ระงับได้เฉพาะอนุวาทาธิกรณ์

4. การทำตามรับ คือปรับตามปฏิญญาของจำเลยผู้รับเป็นสัตย์เรียกปฏิญญาตกรณะ นี้สำหรับระงับอนุวาทาธิกรณ์ และอาบัตตาธิกรณ์

5. การตัดสินเอาตามคำของคนข้างมากเป็นประมาน เรียกเยภุยยสิกา วิธีนี้สำหรับใช้ในเวลาที่ความเห็นของคนทั้งหลาย เป็นอันมากแตกต่างกันเป็น 2 ฝ่าย ให้ฟังเอาเสียงข้างมาก เป็นเกณฑ์นี้สำหรับระงับวิวาทาธิกรณ์

6. การลงโทษแก่ผู้ผิดเรียกตัสสปาปิยสิกา วิธีนี้สำหรับลงโทษแก่ผู้ผิดซึ่งไม่รับเป็นสัตย์ แต่พิจารณาได้ความสมจริงดังข้อหาทุกอย่าง ใช้ระงับเฉพาะอนุวาทาธิกรณ์

7. ระเบียบดังกลบได้ด้วยหญ้า ได้แก่กิริยาที่ให้ปราณีประนอมกันทั้ง 2 ฝ่าย โดยไม่ต้องชำระสางหาความเดิม เรียกติณวัตถารกวินัย วิธีนี้สำหรับใช้เป็นเครื่องระงับอาปัตตาธิกรณ์และอนุวาทาธิกรณ์ ซึ่งเป็นเครื่องที่ยุ่งยากและเป็นเรื่องใหญ่สำคัญ อันจะเป็นเหตุกระเทือนทั่วไป เช่น เรื่องภิกษุเมืองโกสัมพีแตกกันเป็นตัวอย่าง

สิกขาบทที่แสดงมานี้มีจำนวน 227 มีพระพุทธานุญาตให้สวดในที่ชุมนุมสงฆ์ในวันอุโบสถทุกกึ่งเดือน รวมเข้าทั้งนั้น เรียกว่าพระปาติโมกข์ ถ้าเพ่งบางประการเรียกว่า สิกขาบทมาในพระปาติโมกข์ ควรถือเป็นหลักพระวินัย หากจะติดขัดเฉพาะกาลเทสะอย่างไร ก็ยังควรถืออยู่โดยบรรยาย ไม่ควรเลิกเสียทีเดียว ไม่เช่นนั้น จักไม่มีอะไรเป็นหลัก หมู่อันตั้งอยู่ด้วยไม่มีหลัก ย่อมไม่มั่นคงยั่งยืน

อานิสงส์พระวินัย

พระวินัยนั้น ภิกษุรักษาดีโดยถูกทางแล้ว ย่อมให้ อานิสงส์ คือความไม่ต้องเดือดร้อนใจ ซึ่งเรียกว่า วิปฏิสาร ภิกษุผู้ประพฤติย่อหย่อนทางพระวินัยย่อมได้วิปฏิสาร เพราะทำอนาจารผิดกฎหมายบ้านเมือง ถูกจับกุมและถูกลงโทษบ้าง ถูกดูหมิ่นบ้าง ไม่มีคนนับถือ จะเข้าหมู่ภิกษุผู้มีศีลก็หวั่นหวาดกลัวจะถูกโจทก์ท้วง แม้ไม่มีใครว่าอะไรก็ตะขิดตะขวงใจไปเองที่สุดนึกขึ้นมาถึงตนก็ติเตียนตนเองได้ไม่ได้ปิติปราโมทย์ ฝ่ายภิกษุผู้นิยมในพระวินัยแต่ขาดความเข้าใจเค้าเงื่อน พอใจจะถือให้ได้ตรงตามตำรับ ให้เหมือนครั้งพุทธกาล แต่คนเกิดในกาลอื่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 เมื่อครั้งทรงผนวช พ.ศ.2499

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อครั้งทรงผนวช พ.ศ.2521

ในประเทศอื่น ย่อมได้พบความขัดข้อง ประพฤติไม่สะดวกใจเป็นธรรมดา และความประพฤตินั้นมักมัวไปหนักอยู่ในข้อที่เป็นธรรมเนียม ที่ภิกษุเคยถือกันมา แต่ไม่เป็นที่สำคัญจริงๆ นี้ เรียกว่า ประพฤติพระวินัยไม่ได้อานิสงส์ดังมุ่งหมาย กลับได้ความลำบากเสียอีก และผู้ประพฤติพระวินัย โดยไม่มีสติเช่นนี้มักมีมานะถือตัวว่าตนประพฤติเคร่งครัดกว่าผู้อื่นและดูหมิ่นภิกษุอื่นว่าเลวทราม นี้เป็นกิริยาที่น่าเกลียดน่าติอยู่แล้ว ครั้นจะต้องอยู่ร่วมและสมาคมกับภิกษุอื่นที่ตนเห็นว่าประพฤติบกพร่องในพระวินัย ย่อมรังเกียจและจำทำ กลับได้ความเดือดร้อนซ้ำอีก ฝ่ายภิกษุผู้ประพฤติถูกทางย่อมได้ความแช่มชื่นเพราะรู้สึกว่าตนประพฤติดีงาม ไม่ต้องถูกจับกุมและลงโทษหรือถูกติเตียนมีแต่จะได้ความสรรเสริญ จะเข้าหมู่ภิกษุผู้มีศีลก็องอาจไม่ต้องสะทกสะท้าน

อันจะปฏิบัติพระวินัยให้สำเร็จประโยชน์ ควรพิจารณาให้เข้าใจผลที่มุ่งหมายแห่งพระวินัยนั้น พระพุทธบัญญัติบางข้อและอภิสมาจารบางหมวด พระศาสดาทรงตั้งไว้ เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นคนเหี้ยมโหดจนถึงต้องโทษเป็นอาชญาแผ่นดินอย่างอุกฤษ์ก็มี เช่นห้ามทำโจรกรรม และฆ่ามนุษย์ เพื่อป้องกันความลวงโลกเพื่อเลี้ยงชีพก็มี เช่นห้ามไม่ให้อวดอุตริมนุสสธรรม เพื่อป้องกันความดุร้ายก็มี เช่นห้ามไม่ให้ด่ากันตีกันเป็นต้น เพื่อป้องกันความประพฤติเลวทรามก็มี เช่นห้ามพูดปด ห้ามพูดส่อเสียด ห้ามเสพสุรา เป็นต้น เพื่อป้องกันความประพฤติเสียหายก็มี เช่นห้ามแอบฟังความของเขา เพื่อป้องกันความเล่นซุกซนก็มี เช่นห้ามไม่ให้เล่นจี้กัน ไม่ให้เล่นน้ำ ไม่ให้เล่นซ่อนบริขารของกัน ทรงบัญญัติตามความนิยมของคนในครั้งนั้นก็มี เช่น ห้ามไม่ให้ขุดดินไม่ให้ฟันต้นไม้ที่เขาถือว่ามีชีวิต ทรงบัญญัติโดยเป็นธรรม

เนียมของภิกษุตามความสะดวกบ้าง ตามนิยมของบรรพชิตบ้าง เช่นห้ามไม่ให้ฉันอาหารในเวลาวิกาล จะฉันของอื่นนอกจากน้ำ ต้องรับประเคนก่อน นี้ เป็นตัวอย่างแห่งผลที่มุ่งหมายของสิกขาบทนั้นๆ อนึ่ง พึงใคร่ครวญถึงพระบัญญัติที่ทรงตั้งขึ้นแล้ว แต่ยังไม่เหมาะด้วยประการใดประการหนึ่ง จึงได้ทรงเพิ่มอนุบัญญัติดัดแปลงซึ่งกล่าวแล้วในหนหลังว่ายังให้สำเร็จผลที่มุ่งหมายเดิม หรือกลายเป็นอื่นไปแล้ว แต่ยังจะต้องถือไปตามธรรมเนียมของภิกษุ อนึ่งพึงใส่ใจถึงพระบัญญัติปรารภเฉพาะกาลประเทศ อันเป็นไปในสมัยนั้นครั้นกาลล่วงมานานและนำมาใช้ในประเทศอื่น เป็นไปไม่สดวกไม่มีใครจะแก้ไขได้ ภิกษุทั้งหลายในประเทศนั้นจึงหันมาทางหลีกเลี่ยงประพฤติบ้างเลิกเสียทีเดียวบ้าง เมื่อใคร่ครวญเห็นเช่นนี้แล้ว พึงนำความประพฤติไปให้สำเร็จผลที่มุ่งหมายของพระวินัยและให้สำเร็จอานิสงส์คือได้ความชื่นบานว่า ได้ประพฤติดีงาม ไม่ต้องได้ความเดือดร้อน เพราะเหตุประพฤติสะเพร่า หรือประพฤติไม่ถูกทาง และไม่เกิดมานะความถือตัวและดูหมิ่นผู้อื่น ควรมีเมตตาอารีแนะนำเพื่อนสหธรรมมิก ที่ยังประพฤติบกพร่องให้ประพฤติบริบูรณ์

—21—

พระราชกรณียกิจ
ในวันอาทิตย์ที่ 19 พฤศจิกายน
พุทธศักราช 2521

เวลา 07.00 น. เสวยพระกระยาหารเช้า

เวลา 08.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จลงทำวัตรเช้าในพระอุโบสถ จบแล้ว**ทรงสดับธรรมกถาเรื่องกรรม พระครูพุทธมนต์ปรีชา** อ่านถวาย

เวลา 08.55 น. ประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินจากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปยังพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เสด็จขึ้นห้องพิธีชั้น 2 ทรงจุดธูปเทียนบูชา พระรัตนตรัย และพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา เฝ้าฯทูลเกล้าฯถวายดอกไม้ธูปเทียนแพ กราบถวายสักการะแล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามมกุฎราชกุมาร ทรงบรรยายธรรมโปรด พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรชายา จบแล้วเสด็จขึ้นชั้น 3 ทรงจุดธูปเทียนถวายสักการะพระพุทธรูป และทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสร็จแล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับวัดบวรนิเวศวิหาร

เวลา 09.45 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จฯลงทรงศึกษาพระธรรมวินัย ณ พระตำหนักเพ็ชร พระเทพกวี ถวายธรรมบรรยาย จนถึงเวลา 10.45 น. จึงเสด็จขึ้น

เวลา 10.55 น. นายแพทย์นันทวัน พรหมผลิน และครอบครัว ขึ้นเฝ้าฯบนพระตำหนักทรงพรต

เวลา 11.00 น. ทูลเกล้าฯถวายพระกระยาหารเพล แล้วทรงพัก

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงปลูกต้นสนฉัตร ณ หน้าหอสหจร

เวลา 13.00 น. เสด็จฯไปยังพระอุโบสถ ทรงประกอบพิธีหล่อพระพุทธรูปพระศาสดา มีพระนามาภิไธยย่อ มวก.ประดับที่ผ้าพิมพ์ และครอบน้ำพระพุทธมนต์มีพระนามาภิไธย มวก.ประดับเช่นกัน

ทรงจุดเทียนพระมหามงคล และเทียนทองเทียนเงิน แล้วทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชา พระพุทธชินสีห์ ทรงประพรมน้ำพระพุทธมนต์และทรงเจิมแผ่นโลหะที่จะทรงหล่อพระพุทธรูป ทรงจุดเทียนชัยพระคณาจารย์ 10 รูป เจริญพระคาถาจุดเทียนชัย แล้วทรงจุดเทียนมงคล และทรงจุดธูปเทียนเครื่องตะบะมุกที่หน้าเตียงพระสวดภาณวาร

จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินออกจากพระอุโบสถ ประทับรถยนต์พระที่นั่งที่หน้าพระอุโบสถเสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วย สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช และ สมเด็จพระญาณสังวร ไปยังพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

พระสงฆ์ที่โดยเสด็จพระราชดำเนินในขบวนมีดังนี้คือ

1. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดราชบพิธ
2. สมเด็จพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร
3. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ วัดสามพระยา
4. พระพุทธพจน์วราภรณ์ วัดราชบพิธ
5. พระปัญญาภิมณฑ์มุนี วัดบวรนิเวศวิหาร
6. พระวัชรธรรมาภรณ์ วัดตรีทศเทพ
7. พระราชสุมนต์มุนี วัดบวรนิเวศวิหาร
8. พระศรีวิสุทธิญาณ วัดบวรนิเวศวิหาร
9. พระโสภณคณาภรณ์ วัดบวรนิเวศวิหาร
10. พระครูพุทธมนต์ปรีชา วัดบวรนิเวศวิหาร
11. พระครูปริยัติสารโสภณ วัดบวรนิเวศวิหาร
12. พระครูปลัดสัมพิพัฒฒญาณาจารย์ วัดบวรนิเวศวิหาร
13. พระมหาลาภ ธนสาโร วัดบวรนิเวศวิหาร
14. พระสุชาติ สุชาโต วัดบวรนิเวศวิหาร
15. พระสหจร 5 รูป วัดบวรนิเวศวิหาร

เวลา 13.47 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินถึงองค์พระปฐมเจดีย์

นายเจริญ ธำรงเกียรติ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม เฝ้าฯรับเสด็จฯเข้าศาลาพร้อมด้วยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระญาณสังวร ทรงครองจีวรลดพระอังสาแล้วเสด็จพระราชดำเนินขึ้นไปที่วิหารพระร่วงโรจนฤทธิ์ พระเทพโสภณ (กมล โกวิโท) เจ้าคณะภาค 14 เฝ้ารับเสด็จพระราชดำเนินแทนพระธรรมศิริชัย (ชิต ฐิตวิปุโล) เจ้าอาวาส ซึ่งไม่ค่อยแข็งแรง

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการแก้วบูชาพระร่วงโรจนฤทธิ์ แล้วเสด็จฯเข้าประตูข้างองค์พระร่วงโรจนฤทธิ์ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยอุทิศถวายพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสร็จแล้วเสด็จออกจากวิหารพระร่วงโรจนฤทธิ์ไปยังพระวิหารหลวงประทับรับหน้าพระแท่นปฐมเทศนา พร้อมด้วยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระญาณสังวร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องตะบะมุก ซึ่งทอดไว้บนพระแท่นปฐมเทศนา ถวายสักการบูชา บูชาพระบรมสารีริกธาตุ ในการทรงผนวช

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชทรงนำสวดทำวัตรและเทวตาทิปัตติทานคาถา จบแล้วเสด็จฯ ออกจากพระวิหารหลวงไปยังลานด้านหน้าพระวิหาร ทรงรับ ดอกไม้ธูปเทียน แล้วทรงจุดถือประณมพระหัตถ์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราชทรงนำบูชา จบแล้วสมเด็จพระสังฆราชและสมเด็จพระญาณสังวร นำเสด็จพระราชดำเนินประทักษิณองค์พระปฐมเจดีย์ ครบ 3 รอบ แล้วทรงปักธูปเทียนที่ราวเทียนกระถางธูปแล้วเสด็จฯ เข้าพระวิหารหลวง ประทับพักพระอิริยาบถ

จากนั้นทรงกราบลาองค์พระปฐมเจดีย์แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปยังศาลาพิธี (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระญาณสังวร ประทับอยู่ ณ อีกศาลาหนึ่ง) พระเทพโสภณ เจ้าคณะภาค 14 ถวายสัมโมทนียกถา จบแล้ว นายเจริญ ธำรงเกียรติ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครปฐม กราบบังคมทูลถวายพระพรในนามประชาชน จังหวัดนครปฐม แล้วทูลเกล้าฯถวายของ

พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯทรงมีพระราชดำรัสตอบว่า **"ขอกราบนมัสการพระคุณเจ้าอันมีเจ้าพระคุณสมเด็จฯ เจ้าคณะหนกลาง เจ้าคณะภาค และพระสังฆาธิการทั้งหลาย กระผมมีความรู้สึกซาบซึ้งในไมตรีจิตของพระคุณเจ้าทั้งหลาย ที่ได้ให้ความเมตตาชุมนุมต้อนรับอย่างพร้อมเพรียงในวันนี้ จุดประสงค์ในการมาก็เพื่อที่จะนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นองค์เจดีย์ที่เคารพนับถืออย่างสูงของพุทธศาสนิกชนโดยทั่วไปมาเป็นเวลาหลายร้อยปีแล้ว**

ต้นสนฉัตรที่ทรงปลูกในปัจจุบันนี้

การมาของกระผมในครั้งนี้มาด้วยจิตใจอันกอปรไปด้วยศรัทธาอันแรงกล้าในองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญที่สุดของพระพุทธศาสนา ยิ่งได้มาพบกับการต้อนรับอย่างอบอุ่นเช่นนี้ ศรัทธาก็เพิ่มขึ้นอีกอย่างมาก

ขอกราบนมัสการขอบพระคุณพระคุณเจ้าทั้งหลายที่เมตตามาเป็นกำลังใจในการมาครั้งนี้ ขอให้พระคุณเจ้าถึงซึ่งความเจริญงอกงามไพบูลย์ในพระพุทธศาสนายิ่งๆ ขึ้นโดยทั่วกัน

ส่วนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดได้กล่าวต้อนรับในนามของประชาชน และอวยพรมานั้น ก็ขอขอบใจในน้ำใจไมตรีและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้ที่มาต้อนรับด้วยไมตรีจิตทั้งหลายจะได้รับกุศลผลบุญในการบวชครั้งนี้โดยทั่วกันด้วย"

จบแล้วพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯถวายหนังสือพระไตรปิฎกแปล 1 จบ สำหรับวัดพระปฐมเจดีย์ และถวายย่ามแก่เจ้าอาวาส

เมื่อทรงนมัสการลาเจ้าอาวาสแล้ว ได้เสด็จพระราชดำเนินไปยังมณฑลพิธีเททอง ทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธรูปสำหรับองค์พระปฐมเจดีย์ และสำหรับจังหวัดนครปฐม พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เสร็จพิธีแล้ว เสด็จพระราชดำเนินไปยังศาลา ทรงครองจีวรคลุมพระอังสา พร้อมด้วยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช และสมเด็จพระญาณสังวร จากนั้นประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับยังวัดบวรนิเวศวิหาร

เวลา 16.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนิน ถึงวัดบวรนิเวศวิหาร

หลังจากทรงครองจีวรลดพระอังสา

แล้ว เสด็จพระราชดำเนินไปยังมณฑลพิธีเททอง ทรงประกอบพิธีเททองหล่อพระพุทธรูป พระศาสดาจำลอง และครอบน้ำพระพุทธมนต์ เสร็จพิธีแล้วเสด็จขึ้นพระตำหนักทรงพรต

พระคณาจารย์ 10 รูป ที่เจริญพระคาถาจุดเทียนชัย นั่งปรกในพิธีทรงเททองหล่อพระพุทธรูปและครอบน้ำพระพุทธมนต์คือ

1. พระปัญญาพิศาลเถร (สงวน จิตฺตรกโข) วัดราชประดิษฐ์ฯ
2. พระสังวรวิมลเถร (โต๊ะ) วัดประดู่ฉิมพลี
3. พระโพธิสังวรเถร (ไพฑูรย์ อตฺตทีโป) วัดโพธินิมิต
4. พระญาณโพธิ (เข็ม กนฺตาโร) วัดสุทัศนเทววราราม
5. พระครูสุตาธิการี (ทองอยู่) วัดหนองพะอง
6. พระครูกิตตินนทคุณ (กี่) วัดหูช้าง นนทบุรี
7. พระครูญาณวิจักรณ์ (ผ่อง) วัดจักรวรรดิราชาวาส
8. พระครูภาวนาวิจารณ์ (สงัด) วัดพระเชตุพน
9. พระอาจารย์สมชาย ฐิตวิริโย วัดเขาสุกิม จันทบุรี
10. พระอาจารย์บุญเย็น ฐานธมฺโม จังหวัดลำปาง

เวลา 16.15 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จออก ณ พระตำหนักพระปั้นหย่า ในการพระราชพิธีลาผนวช

ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ แล้วทรงประเคนผ้าไตรแก่พระราชาคณะ 7 รูป ซึ่งจะเจริญพระพุทธมนต์ คือ สมเด็จพระญาณสังวร พระธรรมดิลก พระเทพกวี พระราชบัณฑิต พระศรีวิสุทธิญาณ พระอมรโมลี พระปัญญาภิมณฑ์มุนี พระสงฆ์ออกไปครองผ้า แล้วกลับมานั่งยังอาสนะสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ จบแล้วเสด็จขึ้น

เวลา 17.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากวัดบวรนิเวศวิหาร ไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เพื่อทูลลาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช พระราชอุปัชฌาจารย์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินกลับวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงลาสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสพระราชกรรมวาจาจารย์ที่กุฏิคอยท่า ปราโมช เสร็จแล้วเสด็จขึ้นพระตำหนักทรงพรต

เวลา 19.25 น. เสด็จขึ้นหอสหจร พระราชทานเยี่ยมพระสังวรวิมลเถร (หลวงปู่โต๊ะ) เสด็จลงเวลา 19.50 น.

เวลา 20.05 น. สมเด็จพระญาณสังวร และหลวงปู่โต๊ะ ขึ้นเฝ้าฯถวายธรรมบรรยาย บนพระตำหนักทรงพรต ทูลลากลับเวลา 21.25 น. (ทรงขอนิสัยต่อสมเด็จพระญาณสังวรด้วย)

วันนี้ทรงเข้าที่พระบรรทมเมื่อเวลา 24.15 น.

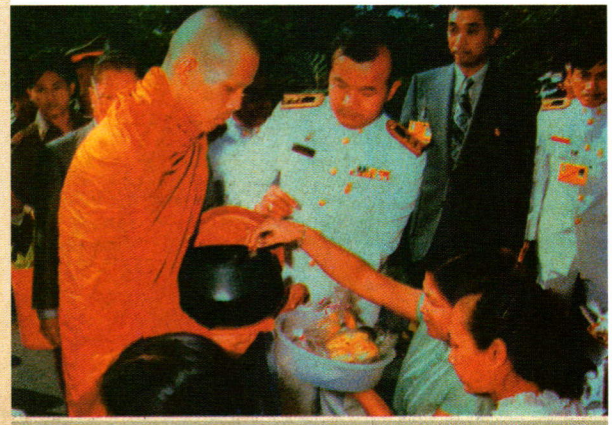

เช้า – เสด็จฯ ไปทรงรับบิณฑบาต

-22-

ทรงทำวัตรเย็นจบแล้ว ทรงสดับธรรมกถา เรื่อง กรรม พระครูพุทธมนต์ปรีชา อ่านถวายในพระอุโบสถ วันที่ 19 พฤศจิกายน 2521

การศึกษาพระพุทธศาสนาถ้าไม่ได้ศึกษาให้เข้าใจในหลักกรรมก็ชื่อว่า ยังมิได้ศึกษาในข้อหลัก และการนับถือพระพุทธศาสนา ถ้ายังมิได้นับถือหลักของกรรมตามพระพุทธศาสนา ก็ชื่อว่ายังมิได้นับถืออย่างเข้าถึงหลัก คล้ายกับการนับถือมารดา บิดา ถ้าขาดความกตัญญูกตเวทีเสียแล้ว ก็ไม่ชื่อว่านับถืออย่างจริงใจ ฉะนั้น ศรัทธาในพระพุทธศาสนาจึงมุ่งให้เชื่อในหลักกรรมประกอบกันไปกับความเชื่อในความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

กรรมคืออะไร กรรมแปลว่าอะไรได้กล่าวมาแล้ว แต่กรรมคืออะไร จำต้องทำความเข้าใจให้ลึกซึ้งเข้าไปอีก พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ แปลความว่า "เรากล่าวเจตนา (ความจริงใจ) ว่าเป็นกรรม เพราะคนจงใจ คือมีใจมุ่งแล้วจึงทำทางกายบ้าง ทางวาจาบ้าง ทางใจบ้าง" ฉะนั้น กรรมคือกิจที่บุคคลจงใจทำ หรือทำด้วยเจตนา ถ้าทำด้วยไม่มีเจตนา ไม่เรียกว่า กรรม อย่างเช่น ไม่มีเจตนาเหยียบมดตาย ไม่เป็นกรรม คือปาณาติบาต ต่อเมื่อเจตนาจะเหยียบให้ตายจึงเป็นกรรม คือปาณาติบาต แต่เมื่อจัดอย่างละเอียด สิ่งที่ทำด้วยไม่มีเจตนา ท่านก็จัดเป็นกรรมชนิดหนึ่ง เรียกว่า กรรมสักว่าทำ เพราะอาจให้โทษได้เหมือนกัน

บ่าย – ทรงศึกษาพระธรรมวินัย

เหมือนอย่างที่กฎหมายถือว่าผิดในฐานะประมาท

กรรมเกี่ยวกับคนเราอย่างไร กรรมเกี่ยวกับคนเรา หรือคนเรานั่นแหละเกี่ยวกับกรรมอยู่ตลอดเวลา เพราะคนเรานั้นตั้งแต่ตื่นนอนขึ้น จนถึงหลับไปใหม่ก็มีเจตนาทำอะไรต่างๆ พูดอะไรต่างๆ คิดอะไรต่างๆ อยู่เสมอ โดยปกติไม่มีใครหยุดนิ่งอยู่เฉยๆ ได้ ถึงมือไม่ทำปากก็พูด ถึงปากไม่พูด ใจก็คิดถึงเรื่องต่างๆ การต่างๆ ที่ทำนี้แหละเรียกว่า กายกรรม คำต่างๆ ที่พูดนี่แหละเรียกว่า วจีกรรม เรื่องต่างๆ ที่คิดนี่แหละเรียกว่า มโนกรรม

กรรมนั้นดีหรือไม่ดี กรรมจะดีหรือไม่ดีก็สุดแต่ผลที่เกิดขึ้นจากกรรมนั้นๆ ถ้าให้เกิดผลเป็นคุณเกื้อกูลแก่ตนเองและผู้อื่นก็เป็นกรรมดี เรียกว่ากุศลกรรม แปลว่า กรรมที่เป็นกิจของคนฉลาด หรือบุญกรรม กรรมที่เป็นบุญ คือความดีเป็นเครื่องชำระล้างความชั่ว เช่นการรักษาศีล ประพฤติธรรมที่คู่กับศีล หรือแม้กิจการที่ดี ที่ชอบที่เป็นตามที่แสดงมาแล้วที่เป็นสุจริตต่างๆ เช่น การตั้งใจช่วยมารดาบิดาทำการงาน การตั้งใจเรียน การตั้งใจประพฤติตนให้ดี การช่วยเหลือเกื้อกูลมิตรสหาย การทำสาธารณสงเคราะห์ต่างๆ ส่วนกรรมที่ให้เกิดผลเป็นโทษ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นให้เดือดร้อนเป็นกรรมชั่ว ไม่ดี เรียกว่าอกุศลกรรม แปลว่า กรรมที่เป็นกิจของคนไม่ฉลาด บาปกรรม กรรมที่เป็นบาป เช่น การประพฤติผิดในทางศีลธรรม ประพฤติทุจริตต่างๆ ที่ตรงกันข้ามกับกุศลกรรม

ตัวอย่างของกรรมดีและกรรมไม่ดีข้างต้นนั้น กล่าวตามแนวพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้ทรงจำแนกแสดงเป็นทางปฏิบัติไว้ชัดเจน เรียกว่า กรรมบถ แปลว่า ทางของกรรม เรียกสั้นว่าทางกรรม ทรงชี้แจงไว้เพียงพอและเข้าใจง่ายว่าทางไหนดี ทางไหนไม่ดี คือ

กายกรรม (กรรมทางกาย) นั้น ฆ่าเขา 1 ลักของเขา 1 ประพฤติผิดในทางกาม 1 เป็นอกุศลไม่ดี เว้นจากการทำอย่างนั้นและอนุเคราะห์ เกื้อกูลเขา 1 เลี้ยงชีพในทางที่ชอบ 1 สังวรในกาม 1 เป็นกุศลเป็นส่วนดี

วจีกรรม (กรรมทางวาจา) นั้น พูดมุสา 1 พูดส่อเสียดเพื่อให้เขาแตกกัน 1 พูดคำหยาบด้วยใจมีโทสะเพื่อให้เขาเจ็บใจ 1 พูดเพ้อเจ้อเหลวไหล 1 เป็นอกุศลไม่ดี เว้นจากการพูดอย่างนั้น และพูดแต่คำจริง 1 พูดสมัครสมาน 1 พูดคำสุภาพระรื่นหูจับใจ 1 พูดมีหลักฐานถูกต้องชอบด้วยกาลเทศะ 1 เป็นกุศล เป็นส่วนดี

มโนกรรม (กรรมทางใจ) นั้น คิดเพ่งเล็งอยากได้ของเขามาเป็นของตนเอง 1 คิดพยาบาทมุ่งร้ายเขา 1 เห็นผิดจากคลองธรรม เช่นเห็นว่าทำดีไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว 1 เป็นอกุศลไม่ดี ไม่คิดอย่างนั้นและคิดเผื่อแผ่ 1 คิดแผ่เมตตาจิตให้เขาอยู่เย็นเป็นสุข 1 คิดเห็นชอบตามคลองธรรม เช่น เห็นว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว 1 เป็นกุศล เป็นส่วนดี

คนที่เว้นจากทางกรรมเป็นอกุศล ดำเนินไปในทางกรรมที่เป็นกุศล เรียกว่า ธรรมจารี แปลว่าผู้ประพฤติธรรมสมจารี แปลว่า ผู้ประพฤติเรียบร้อยสม่ำเสมอ ความประพฤติดังนี้ เรียกว่า ธรรมจริยา หรือธรรมจรรยา สมจริยา หรือสมจรรยา สมจริยาดังนี้แหละ คือหลักสมภาพในพระพุทธศาสนา สมภาพคือ ความเสมอกันนั้น อาจทำให้เสมอกันได้ในทางที่อาจจะทำได้ แต่ไม่อาจทำให้เสมอกันได้ในทางที่ไม่อาจจะทำ ในทางที่ไม่อาจจะทำนั้น เช่น คนเกิดมามีเพศต่างกัน มีรูปร่างสูงต่ำ ดำขาวต่างกัน เป็นต้น เมื่อเป็นเช่น

นี้ใครจะทำให้เสมอกันได้เช่น ทำให้สูงต่ำเท่ากันหมด แม้ในคนเดียวกันนิ้วทั้ง 5 ก็ไม่เท่ากัน ส่วนการจัดให้เสมอกันในทางที่อาจจัดได้นั้น พระพุทธเจ้าทรงจัดด้วยหลักสมจริยานี้ คือเว้นจากทางกรรมฝ่ายอกุศลดำเนินในทางกรรมฝ่ายกุศลตามที่ทรงสั่งสอนไว้นั้น คราวนี้มาพิจารณาดูว่า เมื่อปฏิบัติในสมจริยานั้นเป็นสมภาพได้อย่างไร สมภาพ แปลว่า ความเสมอกัน คือตัวเราเองกับผู้อื่น หรือผู้อื่นกับตัวเราเองเสมอกัน ตัวเราเองรักสุข เกลียดทุกข์ ผู้อื่นก็รักสุข เกลียดทุกข์เหมือนกัน ตัวเราเองไม่ปรารถนาให้ผู้อื่นมาก่อกรรมที่ไม่ดีแก่เราทุกๆ ข้อ พอใจแต่จะให้เขามาประกอบกรรมที่ดีแก่เราทั้งนั้น ถึงผู้อื่นก็เหมือนกัน เขาก็ไม่ประสงค์ให้เราไปก่อกรรมที่ชั่วร้ายแก่เขา ประสงค์แต่จะให้เราไปประกอบกรรมที่ดีแก่เขาเท่านั้น เมื่อทั้งเรา ทั้งเขาต่างมีความชอบและไม่ชอบเสมอกันอยู่เช่นนี้ ทางที่จะให้เกิดสมภาพได้โดยตรง ก็คือ ทั้งสองฝ่ายต้องดำเนินเข้าหาจุดที่เสมอกันนี้ คืองดเว้นจากทางกรรมที่ชั่วร้าย ซึ่งต่างก็ไม่ชอบให้ใครมาทำแก่ตนด้วยกัน และดำเนินไปในทางกรรมดี ซึ่งเกื้อกูลกันที่ตนเองก็ชอบจะให้ใครมาทำแก่ตนด้วยกัน เมื่อประพฤติดังนี้ สมภาพที่ถูกต้องก็เกิดขึ้นและเป็นสมภาพ คือความเสมอกันจริงๆ และเมื่อมีสมภาพดังนี้ ภราดรภาพ คือความเป็นพี่น้องกัน หรือเป็นญาติที่คุ้นเคยไว้วางใจกันได้ก็เกิดขึ้น เสรีภาพ คือความมีเสรีในอันที่จะไปไหนๆ ได้ ทำอะไรได้โดยที่ไม่ถูกใครเบียดเบียนและก็ไม่เบียดเบียนใครด้วยก็เกิดขึ้น สมจริยาของพระพุทธเจ้าอันยังให้เกิดสมภาพ ภราดรภาพ เสรีภาพ ดังกล่าวมานี้ เป็นธรรมจรรยาความประพฤติธรรมประกอบอยู่ด้วยหลักยุติธรรมและศีลธรรมต่างๆ บริบูรณ์ ถ้ามีปัญหาประพฤติธรรม คือประพฤติอย่างไร ก็ตอบได้ว่าประพฤติให้เป็นสมจริยาดังกล่าวนั่นเอง และเมื่อเข้าใจความดังนี้แล้ว คำว่าสมจริยา จะแปลว่าความประพฤติเรียบร้อยสม่ำเสมอก็ได้ ความประพฤติสมควร หรือเหมาะสมก็ได้ ความประพฤติโดยสมภาพก็ได้ เป็นคำแปลที่ถูกต้องกับความหมายทั้งนั้น ดังนี้แหละเป็นธรรมจรรยา ฉะนั้นหลักธรรมจรรยาของพระพุทธเจ้าก็เป็นหลักที่เป็นแม่บทของหลักทั้งหลายแห่งความสุขสงบของชุมชนทั่วไปนั่นเอง ถ้าไม่อยู่ในแม่บทนี้แล้วจะเกิดความสงบสุขขึ้นไม่ได้ สมภาพ ภราดรภาพ เสรีภาพ ก็จักมีขึ้นไม่ได้ จะมีได้ก็เช่นเสรีภาพของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง และผู้ที่จัดทำไปนอกแม่บทก็จะเหมือนเปรต จัดระเบียบดังกล่าวแล้ว ซึ่งต้องจัดกันไม่รู้จักเสร็จ ทั้งเป็นการก่อภัย กอเวร ก่อศัตรู และความวุ่นวายเดือดร้อน จัดกันไปจนโลกแตกก็ไม่เสร็จ

กรรมตามที่กล่าวมานี้ ที่ชี้ระบุลงไปว่ากรรมคืออะไร และทำอย่างไรเป็นกรรมดี ทำอย่างไรเป็นกรรมไม่ดี เป็นทางกรรมในพระพุทธศาสนา ซึ่งเมื่อกล่าวโดยสรุปแล้วก็พอประมวลเป็นหลักใหญ่ๆ ได้เป็น 3 ข้อ คือ

1. พระพุทธศาสนาแสดงว่ามีกรรม ใครทำดีก็เป็นกุศลกรรมติดตัวอยู่ ใครทำชั่วก็เป็นอกุศลกรรมติดตัวอยู่

2. พระพุทธศาสนาแสดงว่ามีกรรมวิบาก คือผลของกรรม ผลที่ดีเกิดจากกรรมที่ดี ผลที่ชั่วเกิดจากกรรมที่ชั่ว ไม่สับสนกัน เหมือนอย่างผลมะม่วงเกิดจากต้นมะม่วง ผลขนุนเกิดจากต้นขนุน หว่านพืชเช่นไรก็ได้ผลเช่นนั้น

3. พระพุทธศาสนาแสดงว่าสัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของตน คือตัวเราเองทุกๆ คนเป็นเจ้าของกรรมที่เราทำ และเป็นเจ้าของผลของกรรมนั้นๆ ด้วย เมื่อตัวเราเองทำดี ก็มีกรรมดีติดตัวและต้องได้รับผลดี เมื่อตัวเราเองทำไม่ดีก็มีกรรมชั่วติดตัวและต้องได้รับผลชั่วไม่ดี จะปัดกรรมที่ตัวเราเองทำให้พ้นตัวออกไปและจะปัดผลของกรรมให้พ้นตัวออกไปหาได้ไม่ ต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อกรรมของตนเอง

–23–

พระราชกรณียกิจ
ในวันอาทิตย์ที่ 20 พฤศจิกายน
พุทธศักราช 2521

เวลา 07.00 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอสาธิราชฯ เสวยพระกระยาหารเช้า

เวลา 07.45 น. เสด็จฯลงบริเวณหน้าพระตำหนักทรงพรต พระราชทานพระราชวโรกาสให้พระสมุห์สำเภา ปิยวณโณ วัดบางทราย จังหวัดพิษณุโลก เฝ้าฯถวายพระกริ่งพระพุทธชินราช พระชินราชชัยวัฒน์ และเหรียญพระพุทธชินราช ได้ประทับรอยพระบาทลงบนดินน้ำมันที่พระภิกษุสมหมาย คชวโส วัดสิงห์ ตำบลบางพลัด อำเภอบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ได้ขอพระราชทานให้ประทับยืนเต็มพระองค์บนดินน้ำมันและกระดาษขาวภายในบรรจุกระดาษก็อปปี้ เพื่อเชิญไปเก็บรักษาไว้เป็นอนุสรณ์ในทางมงคลสืบไป

เวลา 08.00 น. เสด็จลงพระอุโบสถ ทรงทำวัตรเช้า จบแล้วทรงสดับธรรมกถา เรื่อง**การพิสูจน์กรรม** พระครูปลัดสัมพิพัฑฒญาณาจารย์ อ่านถวาย เมื่อทรง

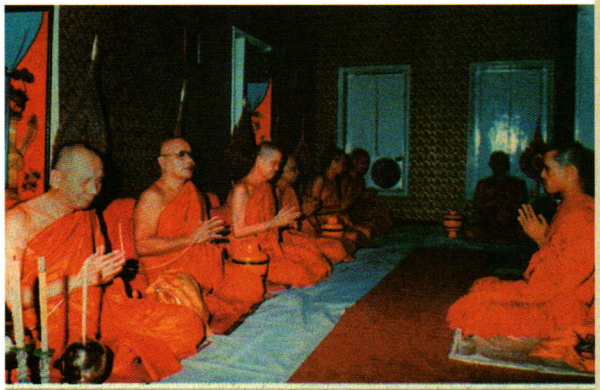

พระราชพิธีทรงผนวช ณ พระตำหนักพระปั้นหยา

ทำวัตรเช้าเสร็จแล้วเสด็จออกจากพระอุโบสถ ประทับบนพระแท่นหน้าพระอุโบสถ โปรดเกล้าฯให้ฉายพระฉายาลักษณ์ ซ้ำใหม่อีกครั้งหนึ่ง

เวลา 09.20 น. เสด็จพระราชดำเนินไปทรงปลูกต้นหว้าที่หลังพระตำหนักเพ็ชร แล้วทรงพระราชดำเนินไปทรงปลูกต้นสนฉัตรหน้าหอสหจร 2 ต้น เสร็จแล้วเสด็จขึ้น

ทรงทำวัตรเช้าจบแล้ว
ทรงสดับธรรมกถา
เรื่องพิสูจน์กรรม
พระครูปลัดสัมพิพัฑฒญาณาจารย์
อ่านถวาย
ในพระอุโบสถ
วันที่ 20 พฤศจิกายน 2521

เดี๋ยวนี้เมื่อพูดว่าอะไรเป็นอะไรก็มักจะถูกถามว่า พิสูจน์ได้หรือไม่ เสมือนอย่างวิธีพิสูจน์ ทางวิทยาศาสตร์ อันทุกๆ สิ่งที่ปรากฏขึ้น หรือดังที่เรียกว่าปรากฏการณ์นั้น ต้องเป็นสิ่งที่พิสูจน์ได้แน่ในเมื่อมีเครื่องพิสูจน์ที่เพียงพอ แต่จะเป็นเครื่องพิสูจน์ชนิดไหนก็สุดแต่สิ่งที่จะพิสูจน์ ถ้าสิ่งที่พิสูจน์เป็นวัตถุหรือสสารก็พึงพิสูจน์ด้วยเครื่องพิสูจน์หรับวัตถุหรือสสารนั้นทางวิทยาศาสตร์ดังนี้เป็นต้น ถ้าสิ่งที่จะพิสูจน์เป็นอย่างอื่น จะใช้เครื่องพิสูจน์สำหรับวัตถุหรือสสารนั้นก็หาได้ไม่ ถ้าจะพึงใช้เครื่องพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ดังกล่าวได้ทุกอย่างแล้ว ศาลหลวงก็ไม่ต้องตั้งขึ้น เพราะเมื่อใครถูกกล่าว หาฟ้องร้องว่าทำผิดก็จับตัวมาเข้าห้องวิทยาศาสตร์พิสูจน์ ไม่ต้องขึ้นศาล ในบัดนี้ แม้จะมีเครื่องจับเท็จก็ใช้เป็นเครื่องมือประกอบเท่านั้น ใช้เป็นเครื่องมือวินิจฉัยเด็ดขาดหาได้ไม่ ฉะนั้น จะพิสูจน์อะไรก็ต้องมีเครื่องพิสูจน์ที่ควรกัน กล่าวอย่างสรุปเมื่อสิ่งที่พิสูจน์เป็นวัตถุหรือสสารก็ใช้เครื่องพิสูจน์ในทางนั้น เมื่อสิ่งที่พิสูจน์เป็นความจริงที่นอกไป จากวัตถุหรือสสารก็ต้องใช้เครื่องพิสูจน์อย่างอื่นที่จะชี้ ถึงความจริงนั้นๆ ได้ ดังวิธีที่ทั่วโลกใช้กันอยู่แล้ว เป็นต้นว่า

การพิสูจน์ภูมิรู้สติปัญญา เรื่องนี้จะชั่งตวงวัดอย่างวัตถุหรือจะคำนวณด้วยวิธีคณิตศาสตร์ให้รู้ว่าใครมีสติปัญญาเท่าไรหาได้ไม่ เพราะมิใช่เป็นสิ่งที่มีส่วนกว้างบางตื้นลึกหนักเบาอย่างสิ่งของฉะนั้น จึงต้องใช้วิธีแสดงออกเหมือนอย่างในครั้งโบราณ ผู้ที่ไปเรียนสำเร็จศิลปศาสตร์มาแล้วก็แสดงศิลปศาสตร์นั้นในที่ประชุม ในบัดนี้ก็ใช้การสอบต่างๆ ตั้งข้อสอบให้ตอบ เมื่อตอบได้ตามกฎเกณฑ์รับรองว่าสอบได้ มีภูมิรู้ชั้นนั้นชั้นนี้ แม้การวัดภูมิสติปัญญาที่เรียกไอคิวของฝรั่ง ก็เป็นวิธีตั้งปัญหาให้ตอบเช่นเดียวกัน แล้วก็ตัดสินใจว่ามีปัญญาขนาดนั้นขนาดนี้ พิสูจน์ด้วยการสังเกตจากการแสดงออกนี้ก็คล้ายเป็นการทำนายอย่างหมอดู ซึ่งทำนายไปตามหลักเกณฑ์ ไม่ใช่เป็นความจริงอย่างเต็มที่เหมือนอย่างด้วยญาณ (ความหยั่งรู้จริง) แต่เรียกว่าเป็นญาณสมมติก็พอได้ คือต่างว่าเป็นญาณ เมื่อใช้วิธีซึ่งเป็นที่รับรองกันแล้ว เช่นวิธีสอบดังกล่าว ก็เป็นใช้ได้

การพิสูจน์มติและจิตใจ เมื่อต้องจะรู้ว่าใครมีความคิดเห็นอย่างไรจะใช้เครื่องมือที่ชั่งตวงวัดเป็นต้น ก็ไม่ได้เหมือนกัน ต้องใช้วิธีแสดงออกมา ในทางการ เมืองเช่นออกเสียงเลือกตั้ง ออก เสียงแสดงประชามติ ในการประชุม การอภิปราย การลงมติ และในส่วนปลีกย่อย เฉพาะเรื่องเฉพาะ บุคคล ก็ใช้วิธีแหย่ให้บุคคลนั้นแสดงออกมา และสังเกตจากการที่เขาแสดงออกมานั้น แต่ถ้าไม่แสดงอาการอะไรออกมาแล้วก็ จะรู้ไม่ได้ เว้นไว้แต่จะมีญาณหยั่ง รู้จิตรู้ใจของเขาเท่านั้น

การพิสูจน์ต่างๆ ตามที่กล่าวมานี้ แสดงว่าเครื่องพิสูจน์นั้นมีต่างๆ เมื่อเป็นวัตถุก็นำเข้าห้องวิทยาศาสตร์ เมื่อเป็นความผิด ก็นำเข้าโรงศาล เมื่อเป็นภูมิรู้ก็นำเข้าสอบไล่ เมื่อเป็นจิตใจก็แหย่ให้แสดงออก ดังนี้เป็นต้น

คราวนี้เป็นกรรมจะนำเข้าวิธีไหน ? จะนำเข้าโรงศาล หรือ

ทุกๆ คนเมื่อตากแดดก็ร้อน เมื่ออาบน้ำก็เย็น เมื่อได้รับความร้อนเย็นตามที่ต้องการก็เป็นสุข เมื่อได้รับเกินต้องการก็เป็นทุกข์ สิ่งที่ทำให้เป็นสุขหรือเป็นทุกข์เหล่านี้ เรียกว่าเหตุ ส่วนความสุขหรือทุกข์ที่ได้รับเรียกว่าผล ถ้าเป็นเหตุผลในทางให้เกิดสุขก็เรียกว่าดี ถ้าเป็นเหตุผลในทางให้เกิดทุกข์ก็เรียกว่าชั่วร้าย เหตุผลที่เกิดจากการทำของบุคคลก็เช่นเดียวกัน เช่น เมื่อผู้ใดมารังแกตัวเราให้เดือดร้อนเราก็เห็นว่าคนนั้นไม่ดีเกเร เมื่อมีผู้ใดมาช่วยเหลือเกื้อกูลเราให้เป็นสุขสบายเราก็

เห็นว่าคนนั้นเป็นคนดี เป็นคนมีคุณเกื้อกูล ตัวอย่างง่ายๆ ดังกล่าวนี้เป็นเครื่องแสดงว่าทุกๆ คนต่างก็มีสามัญสำนึกบอกเองอยู่ว่า ความดีและความชั่วมีจริง เพราะรู้สึกตัวของเราเองว่าคนนั้นทำดีแก่เรา คนโน้นทำชั่วร้ายแก่เรา และในทำนองเดียวกันตัวเราเองก็มีความรู้สึกเหมือนกันว่า ตัวเราเองทำดีหรือไม่ดีอย่างไร จนถึงบางทีรู้สึกภูมิใจในความดีของเรา หรือเสียใจในความชั่วของเรา ในเมื่อเกิดรู้สึกตัวขึ้น อันความดีหรือความชั่วที่ตัวเราเองทำหรือที่คนอื่นทำซึ่งปรากฏในความรู้สึกของเรานั้น คืออะไรเล่า? ก็คือ กรรมนั่นเอง เป็นกุศลกรรม (กรรมดี) บ้าง เป็นอกุศลกรรม (กรรมชั่ว) บ้าง ฉะนั้น กรรมจึงมีจริงและมีตัวอยู่จริง เพราะติดอยู่ในความรู้สึกในจิตใจของตัวเราเอง ท่านผู้ทำความดีให้แก่ตัวเรา เช่น มารดา บิดา และผู้มีอุปการคุณทั้งหลาย พระคุณของท่านเหล่านี้ย่อมติดอยู่ในจิตใจของตัวเรา เกิดเป็นความกตัญญู (รู้พระคุณที่ท่านได้ทำ) และกตเวที (ประกาศพระคุณที่ท่านได้ทำแล้ว คือการตอบแทนพระคุณท่าน) ในทางตรงกันข้าม เมื่อใครทำไม่ดีต่อเราเราก็มักจะติดใจตัวเรา กลายเป็นผูกเวรกันต่อไปได้เหมือนกัน กรรมของคนอื่นยังติดใจตัวเราเองอยู่ได้ถึงเช่นนี้ ไฉนกรรมของเราเองจะติดใจตัวเราเองอยู่ไม่ได้ เราไม่สามารถจะแกล้งลืมกรรมของเราได้ ถึงจะลืมไปแล้วก็ยังฝังอยู่อย่างลึกซึ้งในจิตใจเพราะกรรมเกิดจากเจตนาของเรา จึงเป็นรอยจารึกของจิตใจ

เมื่อรู้สึกว่ากรรมมีจริง ทำกรรมดีเมื่อใดเป็นกรรมดี เมื่อนั้น ทำไม่ดีเมื่อใดเป็นกรรมชั่ว เมื่อนั้น ปัญหาต่อไปจึงมีว่า กรรมวิบากคือผลของกรรมมีหรือไม่และมีอย่างไร คิดดูง่ายๆ ในเวลาสอบไล่ เมื่อได้รับข้อสอบ คิดออกตอบได้สอบไล่ได้ การที่ตอบได้สอบไล่ได้ เป็นผลดีเกิดจากการตั้งใจเรียนดี นี่แหละคือกรรมดี ทำให้เกิดผลดีคือสอบไล่ได้ ถ้าตรงกันข้าม เรียนอย่างเหลวไหลจนถึงสอบไม่ได้ นี้เป็นกรรมชั่ว ทำให้เกิดผลชั่วคือสอบตก ฉะนั้น ผลของกรรมจึงมีอยู่จริง และมีตามชนิดของกรรม คือผลดีเกิดจากกรรมดีผลชั่วเกิดจากกรรมชั่ว เพราะกรรมดีย่อมให้ผลดีกรรมชั่วย่อมให้ผลชั่วเสมอ ไม่สับสนกัน เหมือนอย่างต้นมะม่วงให้ผลเป็นมะม่วง ต้นขนุนให้ผลเป็นขนุน เป็นไปตามชนิด

แต่ยังมีปัญหาต่อไปอีก กรรมและกรรมวิบากนั้นเป็นของใคร คิดดูง่าย ๆ อย่างการเรียนการสอบดังกล่าวแล้ว คนไหนเรียนคนนั้นรู้ คนไหนไม่เรียนคนนั้นก็ไม่รู้ ถ้าไม่เรียนใครจะมาบันดาลให้ใครรู้ขึ้นเองหาได้ไม่ ฉะนั้น กรรมและกรรมวิบากจึงเป็นของคนที่ทำกรรมนั้นเอง ผู้ใดทำกรรมอย่างใดย่อมได้ผลกรรมอย่างนั้น เหมือนอย่างหว่านพืชเช่นไรย่อมได้รับผลเช่นนั้น ทุก ๆ คน จึงต้องรู้ เพราะรู้สึกตัวเองอยู่ทางจิตใจของตน ใครจะแย่งดีไปจะใส่ชั่วให้ก็ไม่ได้ นอกจากจะหลอกให้คนอื่นเข้าใจผิดเท่านั้น ซึ่งไม่เป็นความจริง

สรุปความว่า เมื่อคิดพิสูจน์ด้วยสามัญสำนึกตามเหตุผลอย่างง่ายๆ ในเรื่องความดี ความชั่วทั่ว ๆ ไปที่มีอยู่เฉพาะหน้า ก็จะเห็นได้แล้วว่า

1. กรรมมี คือมีความดีความชั่วในการทำของทุก ๆ คน

2 กรรมมีวิบาก คือมีผลดีของความดี มีผลชั่วของความชั่ว

3. กรรมเป็นผู้ทำ คือใครทำกรรมอย่างใดก็ได้รับผลกรรมอย่างนั้น

❑ ❑ ❑

เวลา 10.30 น. พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯเสด็จออก ณ พระตำหนักพระปั้นหยา ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการ แล้วทรงประกาศลาสิกขาแด่พระสงฆ์

เวลา 10.45 น. เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปลื้องผ้ากาสาวพัสตร์ ทรงเศวตพัสตร์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปทรงสมาทานเบญจศีลแสดงพระองค์เป็นอุบาสก แล้วเสด็จฯไปยังพระตำหนักทรงพรต เสด็จพระราชดำเนินเข้าที่สรง สรงเสร็จทรงเศวตพัสตร์แล้ว เสด็จพระราชดำเนินไป ทรงประเคนภัตตาหาร พระสงฆ์รับพระราชทานฉันเสร็จแล้ว ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระตำหนักเดิม ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะทูลลาพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ แล้วเสด็จฯ เข้าสู่ห้องที่ประดิษฐานพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

จากนั้นเสด็จฯไปยังกุฏิคอยท่า ปราโมช ถวายสักการะลาสมเด็จพระญาณสังวร เจ้าอาวาสและพระราชกรรมวาจาจารย์

สมเด็จพระญาณสังประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวาย

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะถวายพระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระรูปสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ และพระบรมราชสริรางคาร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์

24
-ตอนจบ-

เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎ-ราชกุมาร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องราชสักการะถวายพระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ พระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส พระรูปสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ และพระบรมราชสริรางคาร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว กับทรงจุดธูปเทียนถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ เสร็จแล้ว ทรงนมัสการลาพระสงฆ์ แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปประทับรถยนต์พระที่นั่งที่หน้าประตูพระอุโบสถ เสด็จพระราชดำเนินไปยังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เพื่อถวายสักการะ ทูลลาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช พระราชอุปัชฌาจารย์

สมเด็จพระสังฆราชทรงประพรมน้ำพระพุทธมนต์ถวาย จากนั้นประทับรถยนต์พระที่นั่งเสด็จพระราชดำเนินกลับพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต

เวลา 13.45 น. สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ไปยังกองบัญชาการกองทัพอากาศดอนเมือง เพื่อประทับเครื่องบินพระที่นั่งเสด็จฯไปยังพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร เพื่อเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ถวายพระราชกุศล และเสด็จกลับสู่กรุงเทพมหานครในวันเดียวกัน

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารเสด็จพระราชดำเนินถึงพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต เมื่อเวลา 20.35 น.

พระสหจรทั้ง 5 รูป ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ผนวชและอุปสมบทโดยเสด็จฯนั้น ได้ลาสิกขาในวันนี้ด้วย และได้ตามเสด็จฯไปในขบวนเสด็จฯ ตั้งแต่ต้นจนเสร็จการ

■ ■ ■

ในระหว่างที่พระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสา-ธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงผนวชและประทับอยู่ที่พระตำหนักทรงพรต วัดบวรนิเวศวิหาร ตั้งแต่วันที่ 6 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521 ถึงวันที่ 20 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2521 รวม 15 วันนั้น

พระปัญญาภิมณฑ์มุนี (บุญเรือน ปุณฺณโก) ทำหน้าที่เป็นพระพี่เลี้ยง

พระอาจารย์ที่ขึ้นถวายทรงพระอักษรประจำคือ

1. พระธรรมดิลก (วิชมัย ปุญญาราโม)
2. พระเทพกวี (บุญธรรม จิณฺณธมฺโม)
3. พระราชบัณฑิต (แจ่ม ธมฺมสาโร)
4. พระศรีวิสุทธิญาณ (อุบล นนฺทโก)
5. พระอมรโมลี (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต)
6. พระโสภณคณาภรณ์ (ระแบบ ฐิตญาโณ)

■ ■ ■

หมายเหตุตอนสุดท้าย : ที่จริงการที่กุลบุตรชาวไทยสามัญไม่ว่าอยู่ในระดับฐานะใดๆ ออกบวชประพฤติพรตพรหมจรรย์นั้น ย่อมเป็นที่น่าอนุโมทนาแก่ผู้พบเห็นและได้ฟังข่าว**แม้แต่คนที่เคยเป็นอริต่อกัน เมื่อทราบข่าวว่า คู่อริอำลาชีวิตฆราวาสออกบวชเป็นภิกษุสงฆ์ยังอโหสิกรรม ยกโทษให้ไม่โกรธเคือง**

คนธรรมดาสามัญบวชยังมีผู้อนุโมทนายินดีเช่นนี้ เมื่อสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า ผู้ทรงอยู่ในฐานะเป็นมิ่งขวัญของประชาชนชาวไทยทั้งแผ่นดิน เสด็จออกครองเพศเป็นพระภิกษุ ความชื่นชมยินดีจึงแผ่ไพศาลไปทั่วเมืองไทย!

การเสด็จออกทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า ซึ่งเวลานี้ได้ชื่อว่าเป็นพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า โดยสมบูรณ์แล้ว ยังแตกต่างจากสามัญชนชาวไทยออกบวชอยู่ประการหนึ่ง ซึ่งเห็นได้ชัด เมื่อวันมีพระราชพิธีดังกล่าว ความแตกต่างนั้น คือประชาชนชาวไทยทั่วไป มีความรู้สึกร่วมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันว่า ตนได้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ หรือ เป็นเจ้าภาพของการทรงผนวชครั้งนี้ด้วย

การเสด็จออกทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า จึงก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจของประชาชน ทำให้ประชาชนรวมกลุ่มจิตใจกันขึ้น สภาวะเช่นนี้ คือที่มาของพลังสามัคคีของมวลชนทั้งชาติ

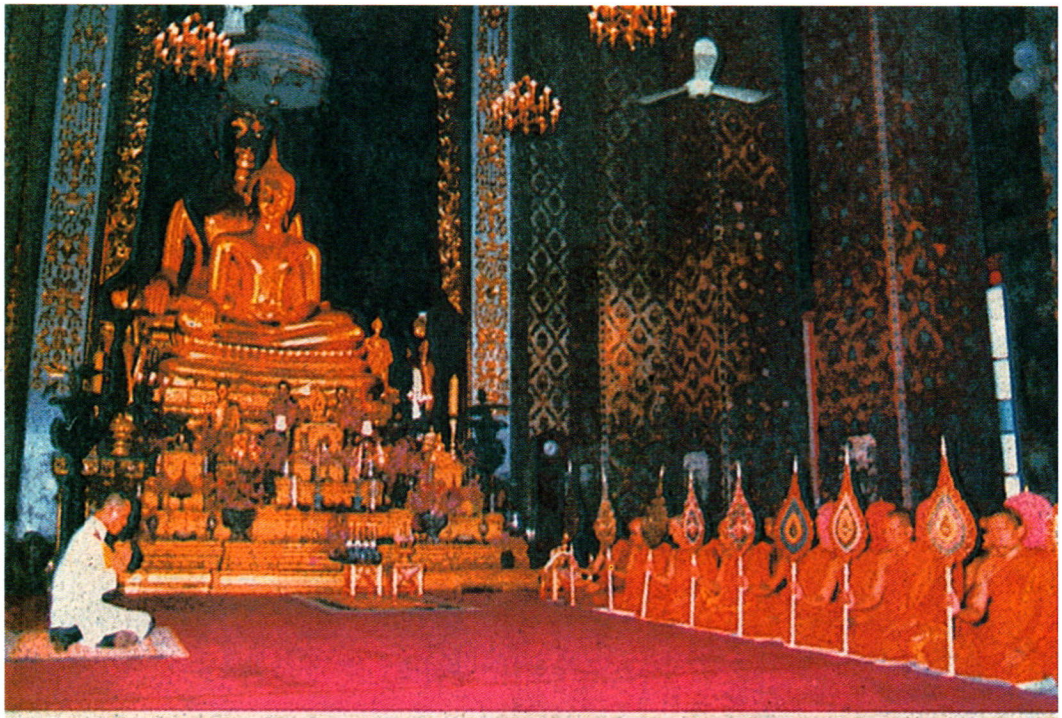

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เสด็จฯไปถวายนมัสการพระพุทธชินสีห์ และทรงนมัสการลาพระสงฆ์

เช่นนี้ คือที่มาของพลังสามัคคีของมวลชนทั้งชาติ

การเสด็จออกทรงผนวชของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าครั้งนี้ จึงนอกจากจะได้ชื่อว่า ทรงเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาทของสมเด็จพระบรมชนกนาถ และบรรพมหากษัตริย์ราชบูรพการีแล้ว ยังก่อให้เกิดคุณค่ามหาศาลในด้านจิตใจของประชาชนดังกล่าวมา

การออกบวชของกุลบุตรนั้น ศาสนาพุทธถือว่า **เป็นการบำเพ็ญบารมี** และบารมีในที่นี้ถ้าเขียนให้เต็มคำก็ว่า **"เนกขัมมบารมี"**

เนกขัมมะ เป็นคำบาลี ถ้าคนสำคัญของโลกออกบวช เช่น พระพุทธเจ้า ผู้ทรงเป็นศาสดาที่ชาวโลกนับถือ ก็เรียกว่ามหาภิเนกขัมมะ ภาษาสันสกฤตเรียกว่า มหาภิเนษกรมณ์

บารมี หมายถึงการสะสมความดี!

สภาพจิตใจปุถุชนคนยังมีกิเลสนั้นสะสม 2 อย่าง ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับสติปัญญาที่ได้รับการอบรมและกิเลสที่หมักหมมไว้ ถ้าสะสมความดี เรียกว่า **บารมี** แต่ถ้าสะสมความชั่ว เรียกว่า **อาสวะ ผู้สะสมความดีย่อมประพฤติเป็นประโยชน์สุขแก่สังคม ส่วนผู้สะสมความชั่วก็ย่อมตรงกันข้าม คือทำตัวเป็นภัยต่อสังคม**

ต้นไม้ที่สะสมปุ๋ยดีมีประโยชน์ ย่อมทำให้ดอกและใบสะพรั่งงดงาม เมื่อมีผล สำหรับไม้ผลที่ใช้บริโภคได้ ย่อมมีรสหวานอร่อย นี่เทียบกับจิตใจที่สะสม ความดี

ถ้าต้นไม้ได้รับปุ๋ยไม่มีคุณภาพทางความเจริญเติบโต ต้นไม้ย่อมไม่งอกงาม มีแต่แกร็น และตายไร้ประโยชน์ไปในที่สุด...นี่เทียบกับจิตใจที่สะสมความชั่ว

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงได้รับการอบรมศึกษาทางโลกมาเป็นอย่างดี ได้ทรงสะสมความดีทางโลกไว้มาก แต่ยังไม่ทรงอิ่มในความดี ได้เสด็จออกทรงผนวชเพื่อทรงบำเพ็ญบารมี หรือสะสมความดีทางธรรม ทางศาสนา

ความดีที่ทรงสะสมไว้ทั้งหมดนี้ **จะต้องสะพรั่งดอกออกผลและใบแผ่ไพศาลแก่ประชาชนชาวไทยและเมืองไทยเป็นส่วนรวมเป็นแน่นอน**

กระผมขอจบลงด้วยพระบาลี ถวายพรพระภิกษุสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้า ขอจงทรงพระ

วิรุฬฺโห พุทฺธสาสเน เถิดเจ้าประคุณ!

ซึ่งแปลความว่า ขอท่านจงเจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา

...เจริญงอกงามในพระพุทธศาสนา *ตามพระบาลีนี้* หมายถึง ***ความเจริญงอกงามด้วยสติปัญญา หรือความรู้ และศรัทธาความเชื่อถืออันมั่นคงในพระพุทธศาสนานั้นแล***

■ ■ ■

ทรงนมัสการลาสมเด็จพระญาณสังวร พระราชกรรมวาจาจารย์

ในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุ 50 พรรษา ณ วันที่ 28 กรกฎาคม พุทธศักราช 2545 ขอจงทรงพระเจริญยิ่งยืนนาน

วัดบวรนิเวศวิหาร

วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นพระอารามชั้นเอกชนิดราชวรวิหาร ตั้งอยู่ต้นถนนตะนาวในบัดนี้ ภายในกำแพงพระนคร สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิ์พลเสพ กรมพระราชวังบวรสถานมงคลในรัชกาลที่ 3 ทรงสถาปนา ขึ้นในรัชกาลนั้น

ตามที่รู้มาว่าเป็นพระอารามที่ทรงสถาปนาขึ้นใหม่ ภายหลังแต่ทรงทำการศพเจ้าจอมมารดาของพระองค์เจ้าดาราวดี พระราชชายา

เดิมทีวัดบวรนิเวศเรียกว่า "วัดใหม่" น่าจะได้รับพระราชทานชื่อวัดบวรนิเวศ เมื่อพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอาราธนาสมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าชายมงกุฎฯ ซึ่งทรงผนวชเป็นพระภิกษุอยู่วัดสมอราย (คือวัดราชาธิวาสในปัจจุบัน) ให้เสด็จมาอยู่ครองเมื่อ พ.ศ.2375 สมเด็จพระบวรราชเจ้าพระองค์นั้น เสด็จสวรรคต เมื่อต้น พ.ศ.2375 เมื่อเสด็จสวรรคต แล้วพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าฯ ไม่ได้ทรงตั้งเจ้านายพระองค์ใดพระองค์หนึ่งขึ้นเป็นกรมพระราชวังบวร (ไม่ได้ทรงตั้งตลอดรัชกาล) และเมื่อทรงอาราธนาสมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้ามงกุฎฯ เสด็จ มาครองวัดใหม่ ก็ได้โปรดให้เข้าไปเลือกของในพระบรมมหาราชวังบวร ถ้ามีพระประสงค์พระราชทานให้นำมาได้ ทรงเลือกเอาหนังสือ ซึ่งมีอยู่ในวัดนี้ แม้อ่างศิลาที่อยู่ภายในวัดบวรฯก็ยังเป็นชนิดเดียวที่อยู่ในพระบรมมหาราชวังชั้นใน

การที่โปรดให้เข้าไปเลือกของในพระราชวังบวร และพระราชทานชื่อวัดที่เสด็จประทับอยู่ว่า "วัดบวรนิเวศวิหาร" ย่อมเป็นเหมือนประกาศให้รู้ว่าทรงเทียบสมเด็จพระอนุชาธิราชเจ้าฟ้ามงกุฎฯไว้ในฐานะกรมพระราชวังบวรสถานมงคล ตำแหน่งพระมหาอุปราช ซึ่งจะรับราชสมบัติสืบสันตติวงศ์ต่อไป เพราะคำว่า "บวรนิเวศ" เทียบกันได้กับบวรสถานซึ่งเป็นพระราชวังที่ประทับของ กรมพระราชวังบวรสถานมงคล ที่เรียกกันว่า "วังหน้า" อีกอย่างหนึ่งวัดนี้เรียกว่า "วัดบน" เทียบกันได้กับวังบน อันเป็นคำเรียกพระราชวังอีกชื่อหนึ่ง

วัดนี้มีคลองคูเป็นเขต 3 ด้าน ด้านตะวันออกเป็นคู ด้านใต้และด้านตะวันตกเป็นคลอง ด้านเหนือมีถนนพระสุเมรุเป็นเขต และมีคูคลองในระหว่าง

บริเวณเป็นปูชนียสถานและเสนาสนะ ตามแบบโบราณ มักจะแบ่งไว้เป็นส่วนๆ หมู่กุฏิไว้ส่วนหนึ่ง เสนาสนะไว้อีกส่วนหนึ่ง ยังมีคูชอยอีกสายหนึ่งต่อพระเจดีย์ออกไปทางด้านใต้ ในที่สร้างพระวิหารเก่งในบัดนี้

ตั้งแต่ทรงสถาปนาขึ้นแล้ว ใครเป็นอธิบดีสงฆ์พระอารามนี้ และมีพระสงฆ์มากน้อยเท่าไหร่ไม่ปรากฏ จนเมื่อจวนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จมาอยู่ครองฯ คือก่อน พ.ศ.2379 (ปีวอก จ.ศ. 1198) สักหน่อย ได้ทราบว่าพระเทพโมลี (สิน) เป็นเจ้าอาวาส มีพระสงฆ์เพียง 5 รูป ต่อมาพระเทพโมลีลาสิกขา

นับตั้งแต่ได้รับพระราชทานชื่อว่า "วัดบวรนิเวศวิหาร" จนบัดนี้ มีผู้ครองวัดนี้รวม 6 พระองค์คือ 1. สมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้าชายมงกุฎ สมมุติเทวาวงศ์พงศาอิศวรกระษัตริย์ขัตติยราชกุมาร อยู่ครองวัดนี้เมื่อ พ.ศ.2379 จนสิ้นรัชกาลที่ 3 ทรงลาผนวชออกไปเถลิงถวัลยราชสมบัติสืบสันตติวงศ์เป็นรัชกาลที่ 4

2. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้าชายฤกษ์) ทรงครองวัดนี้ต่อมา ตั้งแต่พ.ศ.2394 สมเด็จพระมหาสมณเจ้าพระองค์นี้ เป็นพระราชโอรสกรมพระราชวังบวรมหาเสนานุรักษ์ในรัชกาลที่ 2

3. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงครองวัดนี้ ต่อมาตั้งแต่ พ.ศ.2435 สมเด็จพระมหาสมณเจ้าพระองค์นี้ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และทรงเป็นพระราชอนุชาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5

4. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สกลมหาสังฆปริณายก ทรงครองวัดนี้ต่อมาตั้งแต่ พ.ศ.2464 ทรงเป็นโอรสหม่อมเจ้าถนอมนพวงศ์ และหม่อมเอม

5. พระพรหมมุนี สุวจเถระ (ผิน ธรรมประทีป) ครองวัดนี้ตั้งแต่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2503

6. สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน ป.ธ.9) ครองวัดนี้ต่อมาตั้งแต่พ.ศ. 2504 จนถึงปัจจุบัน ระยะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงผนวชเป็นพระภิกษุ เสด็จประทับ ณ วัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระญาณสังวร ขณะนั้นได้รับพระราชทานสมณศักดิ์เป็นพระโสภณคณาภรณ์ พระราชาคณะชั้นเทพ ได้รับเลือกให้เป็นพระอภิบาลของพระภิกษุพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

เพราะเหตุที่วัดบวรนิเวศวิหารเป็นวัดเก่าแก่ที่มีพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ทรงครองวัดนี้แม้แต่เจ้านายในหลายรัชกาลที่ทรงผนวช ก็จะต้องมาประทับอยู่ในวัดบวรนิเวศวิหาร ดังนั้นในวัดนี้ จึงมากมีไปด้วยพระตำหนักหลายตำหนัก เช่น ตำหนักจันทร์ ตำหนักเพ็ชร ตำหนักเดิม ตำหนักซ้าย ตำหนักขวา และพระตำหนักพระปั้นหย่าสำหรับพระตำหนักปั้นหย่านับว่ามีความสำคัญเกี่ยวกับการทรงผนวชของทุกๆ รัชกาลตลอดมา

พระตำหนักพระปั้นหย่า พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสร้างพระราชทานสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ในตำนานกล่าวว่า ได้รื้อเอามาจากสวนขวาในพระบรมมหาราชวัง อันสร้างขึ้นเมื่อรัชกาลที่ 2 สร้างหันหน้าไปทางทิศตะวันตก พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ได้เสด็จประทับอยู่ที่พระตำหนักนี้ ตลอดมาจนลาผนวช ต่อมาเป็นที่ประทับของเจ้านาย สมเด็จเจ้าฟ้าซึ่งทรงผนวช มีเจ้านายชั้นพระองค์เจ้าเพียง 2 พระองค์ ที่โปรดให้ประทับที่พระตำหนักนี้ ตั้งแต่รัชกาลที่ 4 จนถึงรัชกาลปัจจุบันรวม 11 พระองค์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ทรงสร้างพระตำหนักทรงพรตและหอสหจร เมื่อ พ.ศ. 2433 แล้ว เจ้านายผู้ทรงผนวชเสด็จมาประทับอยู่ที่พระปั้นหย่านี้ นับตั้งแต่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชเจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศก็ได้เสด็จไปประทับที่พระตำหนักทรงพรต ห้องด้านทิศเหนือ พระปั้นหย่าต่อมาจึงเป็นที่ประทับตามประเพณี

ในระหว่างที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงผนวชอยู่ ณ วัดบวรนิเวศฯ นี้ พระองค์ท่านยังได้เสด็จประทับที่พระตำหนักพระปั้นหย่านี้เป็นประเพณี โดยประทับที่พระตำหนักทรงพรตเป็นกิจวัตร เพื่อทรงบำเพ็ญศาสนกิจของสงฆ์เหมือนกับพระภิกษุอื่นทั่วไป

เมื่อองค์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ได้ทรงผนวชจากวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระองค์จะต้องเสด็จฯ มาประทับ ยังวัดบวรนิเวศวิหารเพื่อทรงทำตามพระราชประเพณีสืบต่อมา

■ มหาศิลป์ โหรพิชัย

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี

ที่ ๓๔๑/๒๕๔๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

.....

ตามที่ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๗๐/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ แต่งตั้งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ แล้ว นั้น

เพื่อความเหมาะสมและเพื่อให้การดำเนินงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีผลดีต่อความมั่นคงของชาติ เสริมสร้างเกียรติภูมิ ตลอดจนภาพลักษณ์ของคนไทย รัฐบาลไทย และประเทศไทยต่อสังคมโลก อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ จึงให้ยกเลิกคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๗๐/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ และแต่งตั้งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. <u>องค์ประกอบ</u>

๑.๑	รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม)	ประธานกรรมการ
๑.๒	ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี	รองประธานกรรมการ
๑.๓	ปลัดกระทรวงกลาโหม หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๔	ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๕	ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๖	ปลัดกระทรวงมหาดไทย หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๗	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๘	ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้แทน	กรรมการ
๑.๙	**ราชเลขาธิการ หรือผู้แทน**	**กรรมการ**
๑.๑๐	**เลขาธิการพระราชวัง หรือผู้แทน**	**กรรมการ**
๑.๑๑	**เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หรือผู้แทน**	**กรรมการ**
๑.๑๒	**เลขาธิการนายกรัฐมนตรี หรือผู้แทน**	**กรรมการ**

๑.๑๓	เลขาธิการคณะรัฐมนตรี หรือผู้แทน		กรรมการ
๑.๑๔	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ หรือผู้แทน		กรรมการ
๑.๑๕	อธิบดีกรมศิลปากร หรือผู้แทน		กรรมการ
๑.๑๖	เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ หรือผู้แทน		กรรมการ
๑.๑๗	ผู้อำนวยการสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ		กรรมการ
๑.๑๘	เลขาธิการราชบัณฑิตยสถาน หรือผู้แทน		กรรมการ
๑.๑๙	ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน		กรรมการ
๑.๒๐	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หรือผู้แทน หรือผู้แทน		กรรมการ
๑.๒๑	นายขวัญแก้ว	วัชโรทัย	กรรมการ
๑.๒๒	พลเอก จรัล	กุลละวณิชย์	กรรมการ
๑.๒๓	นายเอนก	สิทธิประศาสน์	กรรมการ
๑.๒๔	คุณหญิงสุชาดา	ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑.๒๕	พลเอก วิชิต	บุณยวัฒน์	กรรมการ
๑.๒๖	ร้อยโท สุวิทย์	ยอดมณี	กรรมการ
๑.๒๗	นายทองต่อ	กล้วยไม้ ณ อยุธยา	กรรมการ
๑.๒๘	นายเย็นใจ	เลาหวณิช	กรรมการ
๑.๒๙	นางธัชกร	เหมะจันทร	กรรมการ
๑.๓๐	คุณหญิงกุลทรัพย์	เกษแม่นกิจ	กรรมการ
๑.๓๑	นายประเสริฐ	ณ นคร	กรรมการ
๑.๓๒	คุณหญิงเต็มสิริ	บุณยสิงห์	กรรมการ
๑.๓๓	นายแมนรัตน์	ศรีกรานนท์	กรรมการ
๑.๓๔	นายสมพร	เทพสิทธา	กรรมการ
๑.๓๕	นายประพัฒน์	แสงวณิช	กรรมการ
๑.๓๖	นายวิจิตร	อาวะกุล	กรรมการ
๑.๓๗	ผู้อำนวยการสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ		กรรมการและเลขานุการ
๑.๓๘	ผู้อำนวยการส่วนส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๓๙	ผู้อำนวยการส่วนวิชาการ สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๔๐	หัวหน้าฝ่ายเลขานุการและประสานงาน สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ		กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่

๒.๑ พิจารณากำหนดนโยบายและแผนงานที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ และการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่สถาบันหลักของประเทศ

๒.๒ ให้คำปรึกษา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้

๒.๓ ดำเนินการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ และการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องเอกลักษณ์ของชาติ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันหลักของประเทศแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

๒.๔ ดำเนินการประสานงานและสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติแก่หน่วยงานทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน

๒.๕ เพื่อให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติได้เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและได้ผลสมตามความมุ่งหมาย ให้ประธานกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น

๒.๖ ดำเนินการติดตามการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้น

๒.๗ ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

สำหรับการเบิกเบี้ยประชุมให้เป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาเบี้ยประชุมและค่าตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. ๒๕๒๓ แก้ไขเพิ่มเติมโดย (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๓ และ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้เบิกจากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๕

พันตำรวจโท

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

คณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

กรรมการผู้อำนวยการใหญ่		อนุกรรมการที่ปรึกษา
บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)		
นายพินิจ	สุวรรณะบุณย์	อนุกรรมการที่ปรึกษา
พลเอก ยุทธนา	คำดี	ประธานอนุกรรมการ
พลอากาศตรีหญิง เยาวภา	ชุมสาย ณ อยุธยา	รองประธานอนุกรรมการ
รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี (นายณรงค์ เนตรหิน)		รองประธานอนุกรรมการ
พลอากาศตรี ไพโรจน์	รัตนพล	อนุกรรมการ
นางสุภัทร	สวัสดิรักษ์	อนุกรรมการ
พลตรีหญิง สุธิรา	สุขนิยม	อนุกรรมการ
อธิบดีกรมพิธีการทูต หรือผู้แทน		อนุกรรมการ
นางธัชกร	เหมะจันทร	อนุกรรมการ
นายธงทอง	จันทรางศุ	อนุกรรมการ
นางสาวสมลักษณ์	วงศ์งามขำ	อนุกรรมการ
นางสาวเพลินพิศ	กำราญ	อนุกรรมการ
นางสิริพร	ทองคำวงศ์	อนุกรรมการ
นายเชื้อพร	รังควร	อนุกรรมการ
นายพงษ์ศิริ	อินทรชัย	อนุกรรมการ
นายชัชพล	ไชยพร	อนุกรรมการ
นางสายไหม	จบกลศึก	อนุกรรมการและเลขานุการ
นางลินดา	อิศรางกูร ณ อยุธยา	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสุณี	กระจ่างวุฒิชัย	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวขวัญใจ	เมืองโคตร	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะผู้จัดทำหนังสือ
การพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

บรรณาธิการ	นางสายไหม	จบกลศึก		
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	นายธงทอง	จันทรางศุ		
กองบรรณาธิการ	นางสุภัทร	สวัสดิรักษ์	นางสาวเพลินพิศ	กำราญ
	นางธัชกร	เหมะจันทร	นางสาวสมลักษณ์	วงศ์งามขำ
	นางสาวนัยนา	แย้มสาขา	นางสาวสิริรวี	กอบประดิษฐ์
	นางสิริพร	ทองคำวงศ์	นายเชื้อพร	รังควร
	นายชัชพล	ไชยพร	นางลินดา	อิศรางกูร ณ อยุธยา
	นางสุณี	กระจ่างวุฒิชัย	นางสาวขวัญใจ	เมืองโคตร
ประสานงาน	นางลินดา	อิศรางกูร ณ อยุธยา	นางสุณี	กระจ่างวุฒิชัย
ถ่ายภาพ	นายวรทัสส์	ฤกษ์สิทธิสวัสดิ์		
ภาพประกอบ	กองกิจการในพระองค์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ			
ออกแบบปก	นายชัชพล	ไชยพร		
จัดทำรูปเล่ม	นายปรีชา	ฉัตระเนตร		
สนับสนุนข้อมูล	นายชัชวาลย์	คงอุดม	ประธานกรรมการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ	

หนังสือการพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช
เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร

จัดทำโดย คณะอนุกรรมการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

พิมพ์ครั้งที่ ๑
พุทธศักราช ๒๕๔๖
จำนวนพิมพ์ ๔,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ บริษัทด่านสุทธาการพิมพ์ จำกัด
โทร. ๐-๒๙๖๖๑๖๐๐-๖

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ
สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. คณะกรรมการ เอกลักษณ์ของชาติ.

การพระราชพิธีทรงผนวชสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร.--กรุงเทพฯ : สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ, 2546.

480 หน้า

1. มหาวชิราลงกรณ สยามมกุฎราชกุมาร, สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้า, 2495-- I. ชื่อเรื่อง

929.709593
ISBN : 974-9545-42-7

หนังสือเผยแพร่ ห้ามจำหน่าย